

METSÄHALLITUKSEN LUONNONSUOJELUJULKAISUJA. SARJA C 187

Perämeren kansallispuiston, Perämeren saarten ja Röytän hoito- ja käyttösuunnitelma 2023–2037

Kansikuva: Syksyinen maisema Selkäsarvessa Perämeren kansallispuistossa. Kuva: Sini Salmirinne.

Hanke on saanut rahoitusta Euroopan unionin LIFE-ohjelmasta. Aineiston sisältö heijastelee sen tekijöiden näkemyksiä, eikä Euroopan komissio tai CINEA ole vastuussa aineiston sisältämien tietojen käytöstä.

© Metsähallitus, Helsinki, 2025

ISSN-L 1796-2943

ISSN (verkkojulkaisu) 1796-2943

ISBN 978-952-377-146-8 (pdf)

**Perämeren kansallispuiston, Perämeren saarten ja
Röytän hoito- ja käyttösuunnitelma
2023–2037**

**METSÄHALLITUS
FORSTSTYRELSEN
MEHCIRÁÐÐEHUS**

Kuvailulehti

Julkaisija	Metsähallitus	Julkaisuaika	5.5.2025
Toimeksiantaja	Metsähallitus	Hyväksymispäivämäärä	19.12.2024
Luottamuksellisuus	Julkinen	Asianumero	5735/2022
Suojelualuetyyppi/Suojeluohjelma	kansallispuisto, hylkeidensuojelualue, Natura 2000 -alue		
Alueen nimi	Perämeren kansallispuisto		
Natura 2000 -alueen nimi ja koodi	Perämeren kansallispuisto FI1300301, Röyttä FI1100602, Perämeren saaret FI1300302		

Tekijä(t)	Metsähallitus
Julkaisun nimi	Perämeren kansallispuiston, Perämeren saarten ja Röytän hoito- ja käyttösuunnitelma 2023–2037

Tiivistelmä

Hoito- ja käyttösuunnitelma on tehty Perämeren kansallispuiston, Perämeren saarten ja lin Röytän Natura-alueille, ja se sisältää myös muita virkistyskäytössä olevia alueen (valtion) saaria. Laaja suunnittelualue sijaitsee Lapin ja Pohjois-Pohjanmaan maakunnissa Tornion, Kemin, Simon, lin, Oulun ja Hailuodon kunnissa.

Suunnittelualueen yli 31 7000 ha:sta yli 90 % on vesialuetta ja n. 80 % valtion omistuksessa. Valtion perustettuja luonnonsuojelualueita on kaksi, Perämeren kansallispuisto ja Möylyn hylkeidensuojelualue; yksityisiä luonnonsuojelualueita 25 kpl. Loput suunnittelualueesta on valtion suojeluvarauksia ja valtion muita alueita sekä Naturassa olevaa yksityismaata, jota ei ole perustettu YSA:ksi.

Maailman mittakaavassa ainutlaatuinen suunnittelualueen maisema edustaa tyypillistä pohjoisen Perämeren maankohoamismaisemaa avoimine merialueineen ja mataline moreenisarineen. Suunnittelualueen keskeisiksi arvoiksi on tunnistettu: maankohoamisrannikko ja perinnemaisemat, saaristolinnusto, vedenalainen luonto, pohjoisten merilajien pussinperä, mereinen kulttuuriperintö, veneretkeily, ohjattu matkailukäyttö sekä kalastus ja elinvoimaiset kalakannat.

Keskeisiin arvoihin kohdistuvat mahdolliset uhat on käyty läpi ja pyritty tunnistamaan ne käyttömuodot ja toiminnot, joilla voi olla kielteisiä vaikutuksia alueen arvoihin. Suunnitelmassa on asetettu päämäärät, tavoitteet ja toimenpiteet uhkien torjumiseksi ja alueen kehittämiseksi. Useimmat uhat ovat ihmisten välillisesti tai välittömästi aiheuttamia.

Maankohoamisrannikon maanpäällisiä ja vedenalaisia luontotyyppiejä pyritään pitämään hyvässä tilassa ja arvokkaan lajiston elinolosuhteita parantamaan. Uhanalaisen lajiston tilaa seurataan. Pohjoisia olosuhteita vaativan lajiston elinolosuhteita pyritään säilyttämään myös esimerkiksi huomioimalla ilmastomuutoksen ja rehevöitymisen hillitseminen edunvalvonnassa. Kulttuuriperintökohteet ja virkistyskäyttökohteet pidetään kunnossa, aluetta ylläpidetään ja kehitetään kysyntälähtöisesti. Kalakantojen tilaa seurataan ja parannetaan, kalastusjärjestelyihin etsitään kalakantojen tilaan vaikuttavia parannuksia. Valtion alueilla Perämeren saarten suojelurajaukset tarkistetaan vastaamaan vedenalaisia ja maankohoamiseen liittyviä arvoja. Edunvalvonnalla, sidosryhmäyhteistyöllä ja viestinnällä pyritään vaikuttamaan alueen käyttöön alueen suojelu- ja käyttöarvot huomioivalla tavalla.

Suunnittelualueen vyöhykejaolla ja palvelurakenteilla ohjataan kävijöiden liikkumista siten, että lajistolle, etenkin linnustolle, ei aiheudu liikaa häiriötä ja kulumisvauriot jäävät mahdollisimman pieniksi. Virkistyskäyttöä keskitetään virkistyskäyttö- ja kulttuurivyöhykkeille.

Rajoitusvyöhykkeiksi on osoitettu Perämeren saarten järjestyssäänöllä osoitetut maihinnoisuus- ja liikkumisrajoitusalueet, Möylyn hylkeidensuojelualueen liikkumisrajoitusalueet sekä yksityisistä suojelualueista (YSA) Krunnien YSA:n ja Oulun kaupungin saarien ja luotojen YSA:n (Runniletto, Parminnit) liikkumisrajoitusalueet.

Erytysten luontoarvojen vyöhykkeeksi on osoitettu linnustollisesti arvokkaita alueita, joilla liikkumista ja maihinnoisuutta suositellaan vältettävän 1.5.–31.7. linnuston pesinnän takia.

Suunnittelualueen muut alueet kuuluvat syrjävyöhykkeeseen, joka pyritään säilyttämään rauhallisena ja erämaisenä ja jolla jokaisenoikeuteen perustuva liikkuminen on vapaata. Kaikki yksityiset maat ja vedet, joilla ei ole liikkumisrajoituksia tai -suosituksia, on merkitty suunnitelmassa syrjävyöhykkeeseen. Tämä vyöhykemerkintä ei rajoita näiden alueiden käyttöä, vaan YSA-päätösten mukainen käyttö, mm. virkistyskäytön kehittäminen ja loma-asuntojen käyttö ja ylläpito, on mahdollista.

Suunnitelma on laadittu osallistavaa suunnittelutapaa noudattaen yhteistyössä alueen eri toimijoiden kanssa. Suunnitelma on tehty osana Rannikko-LIFE-hanketta.

Avainsanat	hoito- ja käyttösuunnitelmat
Muut tiedot	Projektipäällikkönä toimi Eevamaria Harala. Projektiryhmään kuuluivat lisäksi Metsähallituksesta Anni Rautio, Päivi Virnes, Outi Isokääntä, Essi Keskinen, Hannu Tikkanen, Roland Vösa, Keijo Mild, Hannele Kytö, Kari Sarajärvi, Eero Hartikainen, Mikko Rautiainen, Päivi Tervonen, Tanja Tenhunen ja Tarja Puurunen sekä Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksesta Maarit Vainio ja Tupuna Kovanen ja Lapin ELY-keskuksesta Heli Lehvola ja Merja Lipponen.

Sarjan nimi ja numero	Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja C 187		
ISSN-L	1796-2943	ISSN (verkkojulkaisu)	1796-2943
ISBN (pdf)	978-952-377-146-8		
Sivumäärä	252 s.	Kieli	Suomi
Kustantaja	Metsähallitus, Luontopalvelut		

Presentationsblad

Utgivare	Forststyrelsen	Utgivningsdatum	5.5.2025
Uppdragsgivare	Forststyrelsen	Datum för godkännande	19.12.2024
Sekretessgrad	Offentlig	Diarienummer	MH 5735/2022
Typ av skyddsområde/ skyddsprogram	nationalpark, salskyddsområde, Natura 2000-området		
Områdets namn	Bottenviken nationalpark		
Natura 2000-områdets namn och kod	Perämeren kansallispuisto FI1300301, Röyttä FI1100602, Perämeren saaret FI1300302		
Författare	Forststyrelsen		
Publikation	Skötsel- och användningsplan för Bottenvikens nationalpark, Bottenvikens öar och Röyttä 2023–2037		

Sammandrag

Skötsel- och användningsplanen har utarbetats för Naturaområdena Bottenvikens nationalpark, Bottenvikens öar och Röyttä i Ijo, och den innehåller också andra öar i området (statens) som används för rekreation. Det omfattande planeringsområdet ligger i landskapen Lappland och Norra Österbotten i kommunerna Torneå, Kemi, Simo, Ijo, Uleåborg och Karlö.

Av planeringsområdets över 31 7000 ha är över 90 % vattenområde och staten äger ungefär 80 % av området. Staten har inrättat två naturskyddsområden; Bottenvikens nationalpark och Möyly salskyddsområde, och det finns 25 privata naturskyddsområden. Resten av planeringsområdet är statliga skyddsreserveringar och statens övriga områden samt privat mark i Naturaområden som inte har anlagts som privata skyddsområden.

Det globalt sett unika landskapet i planeringsområdet representerar ett typiskt landhöjningslandskap i norra Bottenviken med öppna havsområden och låga moränöar. Som centrala värden i planeringsområdet har man identifierat: landhöjningskusten och traditionslandskapen, skärgårdsfåglarna, undervattensnaturen, utbredningsgränserna för nordliga havsarter, det marina kulturarvet, båtutflykter, styrd turismanvändning samt fiske och livskraftiga fiskbestånd.

Man har gått igenom eventuella hot mot centrala värden och försökt identifiera de användningsformer och funktioner som kan ha negativa konsekvenser för områdets värden. I planen fastställs avsikter, syften och åtgärder för att avvärja hot och utveckla området. De flesta hoten orsakas indirekt eller direkt av människor.

Man strävar efter att hålla naturtyperna ovan och under vatten på landhöjningskusten i gott skick och förbättra levnadsförhållandena för värdefulla arter. De hotade arternas tillstånd följs upp. Man strävar också efter att bevara levnadsförhållandena för arter som kräver nordliga förhållanden till exempel genom att i intressebevakningen beakta bekämpningen av klimatförändringen och eutrofieringen. Man tar hand om kulturarvsobjekt och rekreationsobjekt, området underhålls och utvecklas utifrån efterfrågan. Fiskbeståndens status följs upp och förbättras, i fiskearrangemangen söker man förbättringar som påverkar fiskbeståndens status. På statens områden justeras skyddsbegränsningarna för Bottenvikens öar så att de motsvarar undervattens- och landhöjningsvärdena. Genom intressebevakning, samarbete med intressentgrupper och kommunikation strävar man efter att påverka användningen av området på ett sätt som beaktar områdets skydds- och bruksvärden.

Med planeringsområdets zonindelning och servicekonstruktioner styrs besökarna att röra sig så att de inte stör arterna, och i synnerhet fåglarna, för mycket och slitage blir så litet som möjligt. Rekreatiansanvändningen koncentreras till rekreations- och kulturzoner.

Som begränsningszoner har anvisats områden där man med ordningsstadgor begränsar landstigning och vistelse på öarna i Bottenviken, områden där man begränsar vistelse i Möyly salskyddsområde samt områden där man begränsar vistelse på det privata skyddsområdet i skärgården Krunnit och på öarna och skären i Uleåborgs stad (Runniletto, Parmii-nit).

Områden som är värdefulla med tanke på fågelbeståndet har anvisats som zon med särskilda naturvärden. Det rekommenderas att man undviker att röra sig och stiga i land på dessa områden mellan 1.5 och 31.7 på grund av fåglarnas häckning.

De övriga områdena i planeringsområdet hör till en vildmarkszon som man strävar efter att bevara som lugn och vildmarksbetonad och där det är fritt att röra sig på basis av allemansrätten. Alla privata marker och vatten som inte omfattas av begränsningar eller rekommendationer har i planen märkts ut i vildmarkszonen. Denna zonbeteckning begränsar inte användningen av dessa områden, utan det är möjligt att använda dessa områden enligt besluten om privata skyddsområden, bl.a. för att utveckla rekreatiansanvändningen och använda och underhålla fritidsbostäder.

Planen har utarbetats i samarbete med olika aktörer i området med iakttagande av ett inkluderande planeringssätt. Planen har gjorts som en del av Kust-LIFE projektet.

Nyckelord	skötsel- och användningsplan
Övriga uppgifter	Eevamaria Harala fungerade som projektchef. Till projektgruppen hörde dessutom Anni Rautio, Päivi Virnes, Outi Isokääntä, Essi Keskinen, Hannu Tikkanen, Roland Vösa, Keijo Mild, Hannele Kytö, Kari Sarajärvi, Eero Hartikainen, Mikko Rautiainen, Päivi Tervonen, Tanja Tenhunen och Tarja Puurunen från Forststyrelsen. Från NTM-centralen i Norra Österbotten deltog Maarit Vainio och Tupuna Kovanen i projektet och från NTM-centralen i Lappland Heli Lehvola och Merja Lipponen.

Seriens namn och nummer	Forststyrelsens naturskyddspublikationer. Serie C 187		
ISSN-L	1796-2943	ISSN (online)	1796-2943
ISBN (pdf)	978-952-377-146-8		
Sidantal	252 s.	Språk	Finska
Förlag	Forststyrelsen, Naturtjänster		

Documentation Page

Published by	Metsähallitus	Publication date	5.5.2025
Commissioned by	Metsähallitus	Date of approval	19.12.2024
Confidentiality	Public	Registration no.	MH 5735/2022
Protected area type / conservation programme	National Park, Seal Reserve, Natura 2000 site		
Name of site	Bothnian Bay National Park		
Natura 2000 site name and code	Perämeren kansallispuisto FI1300301, Röyttä FI1100602, Perämeren saaret FI1300302		
Author(s)	Metsähallitus		
Title	Management plan for the Bothnian Bay National Park, the Perämeren saaret and Röyttä 2023–2037		

Abstract

The management plan has been drawn up for the Natura sites of the Bothnian Bay National Park, the Perämeren saaret islands and lin Röyttä, and it also includes other (state-owned) islands in the area that are used for recreational purposes. The extensive plan area is in the regions of Lapland and North Ostrobothnia in the municipalities of Tornio, Kemi, Simo, Ii, Oulu and Hailuoto.

Aquatic areas make up over 90% of the plan area's 31,700 hectares. 80% of the plan area is state-owned. There are two nature reserves established by the state: the Bothnian Bay National Park and the Möyly Seal Reserve. There are 25 private nature reserves. The rest of the plan area consists of areas earmarked for conservation by the state, other state-owned lands and private lands that are located within a Natura site and have not been established as private nature reserves.

Unique on a global scale, the plan area's landscape represents the land uplift landscape that is typical to the northern Bothnian Bay with its open sea areas and low moraine islands. The following have been identified as the plan area's key values: the land uplift coast and traditional landscapes, bird life in the archipelago, underwater nature, the natural cul-de-sac of northern marine species, marine cultural heritage, boating, guided tourism, fishing and thriving fish populations.

Potential threats affecting the key values have been reviewed, and efforts have been made to identify the uses and functions that may have negative effects on the area's values. The plan sets goals, objectives and measures for preventing threats and developing the area. Most threats are indirectly or directly caused by people.

The aim is to maintain the terrestrial and underwater biotopes of the land uplift coast in good condition and to improve the living conditions of valuable species. The status of endangered species will be monitored. Efforts will also be made to conserve the habitats of species that require northern conditions by, for example, taking the mitigation of climate change and eutrophication into account in lobbying. Cultural heritage sites and recreational sites will be maintained. The area will be maintained and developed based on demand. The state of fish populations will be monitored and improved, and improvements in fishing arrangements that affect the status of fish populations will be sought. For state-owned lands, the conservation policies applied to the Perämeren saaret will be revised to align with values related to underwater environments and land uplift landscapes. Lobbying, collaboration between stakeholder groups and communications will be used to influence the use of the area in a manner that takes the conservation and utilisation values of the area into account.

The zones and service structures of the plan area will be used to guide visitors in a way that prevents excessive disturbance to species – particularly bird life – and minimises damage from wear and tear. Recreational use will be concentrated in recreational and cultural zones.

The designated restricted zones include areas with restrictions on landing and movement as indicated in the rules and regulations of the Perämeren saaret, areas of restricted movement in the Möyly Seal Reserve and areas of restricted movement in private nature reserves located on the Krunni islands and on the islands and islets of the City of Oulu (Runninletto, Parminletto).

Areas with valuable bird life have been designated as a zone of special natural values, where it is recommended to avoid movement and landing between 01 May and 31 July because of the bird nesting season.

Other parts of the plan area belong to a peripheral zone, which is intended to remain peaceful and wilderness-like, with freedom of movement based on everyone's rights. All private lands with no restrictions or recommendations on movement have been designated as part of the peripheral zone in the plan. Being included in this zone does not restrict the use of the areas in question but allows for use that is in line with decisions on private nature reserves, such as developing recreational use as well as the use and maintenance of holiday homes.

The plan has been drawn up following an inclusive planning method in collaboration with various actors in the area. The plan has been made as part of the CoastNET LIFE project.

Keywords	Management plan
Other information	Eevamaria Harala served as the Project Manager. The project group also included Anni Rautio, Päivi Virmes, Outi Isokääntä, Essi Keskinen, Hannu Tikkanen, Roland Vösa, Keijo Mild, Hannele Kytö, Kari Sarajärvi, Eero Hartikainen, Mikko Rautiainen, Päivi Tervonen, Tanja Tenhunen and Tarja Puurunen from Metsähallitus as well as Maarit Vainio and Tupuna Kovanen from the Ostrobothnia ELY Centre and Heli Lehvola and Merja Lipponen from the Lapland ELY Centre.

Series name and no.	Nature Protection Publications of Metsähallitus. Series C 187		
ISSN-L	1796-2943	ISSN (online)	1796-2943
ISBN (pdf)	978-952-377-146-8		
No. of pages	252 pp.	Language	Finnish
Publishing co.	Metsähallitus, Parks & Wildlife Finland		

Sisällys

YHTEENVETO	8
NYKYTILAN KUVAUS	29
1 Suunnittelualan kuvaus ja suunnittelutilanne	29
2 Perustamistarkoitukset	39
3 Vesistöt ja geologia	40
4 Luontodirektiivin luontotyypit	42
5 Yhteenveto lajistosta	46
6 Kulttuuriympäristö	48
7A Luonnon virkistyskäyttö: retkeily ja luontomatkailu	52
7B Luonnon virkistyskäyttö: opastusviestintä	56
8 Erätalous	57
9 tutkimus	60
10 Muu luonnonvarojen käyttö, rasitteet, käyttöoikeudet ja sopimukset	61
10B Poronhoito	63
10C Muut saamelaiset perinteiset elinkeinot ja saamelainen kulttuuriperintö	64
KESKEISET ARVOT JA UHKAT	65
11 Keskeiset suojele- ja käyttöarvot sekä uhkat	65
TAVOITTEEN ASETTELU	81
12 Päämäärät ja tavoitteet	81
13A Vyöhykejako: Retkeily- ja luontomatkailuvyöhyke	84
13B Vyöhykejako: Syrjävyöhyke	86
13C Vyöhykejako: Rajoitus- ja erityisten luontoarvojen vyöhykkeet	87
13D Vyöhykejako: Saamelaiskulttuurille merkittävä vyöhyke	90
TOTEUTUS	91
14 Luonnon- ja kulttuuriperinnönsuojelun toimenpiteet	91
15 Luonnon virkistyskäytön ja luontomatkailun toimenpiteet	94
16 Erätalouden toimenpiteet	96
17 Käytön ohjauksen linjaukset ja luonnonvarojen käyttö	100
17B Poronhoidon toimenpiteet	102
18 Käytön ohjauksen toimenpiteet ja hallinto	103
19 Resurssit	106
20 Vaikutusten arviointi	108
21 Toimenpiteiden toteutumisen ja vaikuttavuuden seuranta	125
22 Osallistaminen	138
LÄHTEET	139
LIITTEET	142
Liite 1 Kooste yksityisistä luonnonsuojelualueista	142
Liite 2 Suunnittelualueella esiintyvät uhanalaiset ja luonto- ja lintudirektiivien lajit	144
Liite 3 Lausuntokooste	153
Liite 4 Perämeren kansallispuiston, Perämeren saarten ja Röytän hoito- ja käyttösuunnitelma, suunnitelmaan sisältyvät kartat	172
Liite 5 Maakuntakaavaotteet	193
Liite 6 Merialueen kuvaus ja vedenalaiset Natura-luontotyypit	195
Liite 7 Kävijäkyselyn tulokset	205
Liite 8 Perämeren Naturaan kuuluvien vesialueiden nykytila 2021 ja tavoitetila	219
Liite 9 Metsähallituksen selvitys Huiturin vesialueen liittämisestä Perämeren kansallispuistoon	221
Liite 10 Vaikutukset Natura 2000 -suojeluperusteisiin	244
Liite 11 Ympäristöministeriön vahvistuskirje	248

YHTEENVETO

Suunnittelualueen nimi, sijainti ja pinta-ala

Perämeren kansallispuiston, Perämeren saarten ja lin Röytän Natura-alueiden hoito- ja käyttösuunnitelma. Natura-alueiden lisäksi pieniä Metsähallituksen hallinnoimia suojelu- ja virkistyskäytössä olevia saaria sisältävä suunnittelualue sijaitsee Lapin ja Pohjois-Pohjanmaan maakunnissa Tornion, Kemmin, Simon, Iin, Oulun ja Hailuodon kunnissa.

Suunnittelualueen yli 31700 hehtaaria n.93 % on vesialuetta ja n.81 % on valtion omistuksessa (liite 4, kuvat 1–4). Valtion perustettuja luonnonsuojelualueita on kaksi (50 % alasta), Perämeren kansallispuisto (perustettu v.1991) ja Möylyn hylkeidensuojelualue (v.2001); yksityisiä luonnonsuojelualueita 25 kpl (YSA, 17 %). Loput suunnittelualueesta ovat valtion suojeluvarauksia (8 %) ja valtion muita alueita (n.26 %), sekä Naturassa olevaa yksityismaata, jota ei ole perustettu YSA:ksi (n.2 %). Perämeren kansallispuiston alueella on voimassa oleva järjestyssääntö.

I Suunnittelualueen yleiskuvaus

Suunnittelun tavoite

Hoito- ja käyttösuunnitelma on kohdealueen maankäytön pitkän aikavälin strateginen suunnitelma ja linjaus. Sen avulla toteutetaan laeissa säädettyjen perustamistavoitteiden lisäksi alueiden hoidolle ja käytölle asetettuja tavoitteita. Suunnitelma on luonteeltaan maksimisuunnitelma, jota voidaan toteuttaa olemassa olevan rahoituksen rajoissa. Suunnitelman avulla sovitetaan yhteen luonnonsuojelun, virkistyskäytön ja alueen muun käytön tavoitteet. Suunnitelmakausi on noin 15 vuotta. Suunnitelmaan liittyvät kartat esitetään liitteessä 4 (vedenalaiset luontotyypit ja lajit tarkemmin liitteessä 3).

Hoidon ja käytön suunnittelu keskittyy valtion hallinnassa oleville alueille. Yksityisomistuksessa olevien maiden ja vesialueiden osalta suunnitelma on suositusluontoinen, vaikka alueet kuuluvat Natura-rajaukseen.

Metsähallitus hallinnoi suunnittelualueen valtionmaita ja yleisiä vesialueita. Pääosa (valtion) suunnittelualueesta on Metsähallituksen Luontopalvelujen hallinnassa. Mukana on kuitenkin myös virkistyksellisesti tärkeitä tai perinnebiotooppina hoidettuja kohteita, jotka ovat Metsähallitus Metsätalous OY:n tai Kiinteistökehityksen hallinnassa (mm. Hietakalla, Kropsu, Ryöskärinkalla ja lin Röytän eteläosa).

Yksityiset suojelualueet (YSA) ja vähäiset perustamattomat yksityismaat (vedet) ovat yksityisen maanomistajan tai osakaskuntien ja kalastusalueiden hallinnassa. YSA-kohteiden maanomistajat antavat luvat luonnonhoito- ja ennallistamissuunnitelmien laadintaan ja toteuttamiseen omistamillaan mailla. Lapin ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukset tekevät yksityisiä suojelualueita koskevat rauhoituspäätökset alueillaan, käsittelevät niitä koskevat poikkeusluvat sekä hyväksyvät niitä koskevat hoito- ja toimenpidesuunnitelmat. ELY-keskus on myös Natura 2000 -alueista vastaava viranomainen.

Suunnittelualueen yleiskuvaus

Maailman mittakaavassa ainutlaatuinen Perämeren kansallispuiston, Perämeren saarten ja lin Röytän maisema edustaa tyypillistä pohjoisen Perämeren maankohoamismaisemaa avoimine merialueineen ja mataline moreenisaarineen. Maankohoaminen näkyy primäärisukessiomaisemassa, merestä nousevista niityrannoista ja kivikkoisista luodoista glo-järviin, soihin, lehtimetsistä aina varttuneisiin havumetsiin asti. Esimerkiksi ruijannuokkuesikolle, nelilehtivesikuuselle, upossarpiolle ja perämerenkeromaruunalle suunnittelualue on maamme tärkeimpiä esiintymisalueita. Vedenalainen kasvillisuus on sekoitus makea- ja murtoveden lajeja. Valo ei pääse tunkeutumaan syvälle tummaan humuspitoiseen meriveteen, joten kasvillisuutta löytyy vain alle 8 m syvyydeltä. Linnustolle merkittävällä alueella pienpetojen kantojen hallinta on suuri haaste. Hylkeidensuojelualueella on lepäilyluoto, jolle kerääntyvät sekä harmaahylkeet eli hallit että itämerennorppa.

Harvassa saaristossa on muutamia suojasatamia ja luontaisia rantautumispaikkoja, joihin alueen virkistyskäyttö ohjautuu. Pääkohteet ovat kansallispuistossa (Selkäsarvi, Pensaskari, Vähä-Huituri) ja lin

Röytässä, sekä pienempiä Perämeren saarilla ja niiden läheisyydessä (esim. Härkäletto, Kropsu). Saarilla on myös jonkin verran yksityisiä loma-asuntoja, sekä yhdistysten ja ammattikalastajien tukikohtia. Alue onkin tärkeää sekä kaupalliseen että vapaa-ajankalastukseen. Suurin osa Tornionjokeen kutemaan vaeltavista lohista ja meritaimenista ui kansallispuiston poikki. Metsähallituksen hallinnoimista alueista vain Röytässä on pienriistan metsästysalue, kansallispuistossa ja hylkeidensuojelualueella metsästys on kielletty. Huiturin vesialueella ja yksityisillä suojelualueilla myös metsästys lie-nee tärkeäksi koettu käyttömuoto.

Myös valtakunnallisesti arvokkaisiin rakennettuihin ympäristöihin (RKY) kuuluvaa, tyypillistä kulttuuri-perintöä alueella on saaristomaisema, jossa näkyy kalastus- ja merenkäyntihistoria niin perinnebiotooppien kuin rakennusperinnön ja arkeologisten kohteiden muodossa. Urbaanimaiseman (esim. Veitsiluoto, Outokumpu, Oulun kaupunki) ja luonnonmaiseman kohtaamisen luoma jännite on osa alueen maisemakuvaa.

Perämeren saarten etelä-pohjoissuunnassa laajalle sijoittuvat suojelualueastinkivet ovat tärkeitä monimuotoisuudelle; Perämeren kansallispuisto on viimeinen takaraja ilmastonmuutoksen edellä pohjoiseen siirtyvien vedenalais- ja saaristolajien ja luontotyyppien siirtymiselle.

Etenkin uutta vedenalaista tietoa on saatavilla: Perämeren kansallispuistosta on kartoituksissa havaittu Suomen rannikon korkein vesikasvillisuuden biodiversiteetti. Runsaiden uhanalaisten vesikasvien ja vedenalaisten luontotyyppien takia kansallispuistosta on rajattu kaksi, ja Perämeren saarilta useita kansallisesti ekologisesti merkittävää vedenalaista meriluontoaluetta (EMMA).

Alueen asema osana toiminnallisia verkostoja/ alueita

Suunnittelualue kytkeytyy pohjoisosastaan Ruotsin puolen saaristoon ja Haparanda Skärgårdin kansallispuistoon (1995) ja on pääosa Perämeren ja Pohjanlahden meriluonnon ja maankohoamisrannikon suojelukohteita. Laajaan kohdekokonaisuuteen sisältyy kaavoituksessa useita virkistyskäyttöön, veneilyyn, väyliin ja satamiin sekä kulttuuriperintöön liittyviä merkintöjä, joista merkittävimmät kokonaisuudet ovat Perämeren kansallispuisto ja lapin maakunnan puoleinen saaristo, sekä Hailuoto-Liminganlahti-Oulu (valtakunnalliset) matkailun vetovoima-alueet, sekä lin Röytän seudullisesti merkittävä virkistys- ja matkailukohde.

Suunnittelualueelle sijoittuu tai se on osana useita kansainvälisten sopimusten alueita, mm: Perämeren kansallispuiston HELCOM MPA-alue, pohjoisen Itämeren EBSA-alue (Ecologically and/or Biologically Significant Marine Areas), Krunnit islands Ramsar-kosteikkosopimuksen alue, kaksi kansainvälisesti tärkeää lintualueita (IBA), sekä Suomen ja Ruotsin rajajokisopimus. Suunnittelualueella on myös useita kansallisesti merkittäviä kohteita, kuten useita kansallisesti ekologisesti merkittäviä vedenalaisia meriluontoalueita (EMMA), kansallisia tärkeitä linnustoalueita (FINIBA), sekä neljä valtakunnallisesti arvokasta rakennettua kulttuuriympäristöä (RKY).

Lisäksi suunnittelualueelle ja sen läheisyyteen sijoittuu myös kansallisesti merkittäviä toimintoja ja kaavojen aluevarauksia, kuten väylät ja satamat sekä erilaiset teollisuusalueet (mm. merituulivoima, ydinvoima, kalankasvatus).

Perustamistarkoitukset

Suunnittelualueeseen kuuluu kolme Natura 2000 -aluetta, joihin sisältyy kaksi perustettua valtion suojelualueita, Perämeren kansallispuisto ja Möylyn hylkeidensuojelualue. Perämeren kansallispuisto on perustettu Perämeren ulkosaariston ja meriluonnon suojelemiseksi sekä ympäristöntutkimusta ja luonnonharrastusta varten ja Möylyn hylkeidensuojelualueen tavoitteena on hylkeiden, erityisesti harmaahylkeiden suojeleminen ja niiden elinolosuhteiden häiriöttömyyden turvaaminen, tieteellisen tutkimuksen ja hyljekantojen seurannan edistäminen sekä merellisten luontotyyppien säilyttäminen. Osa suunnittelualueesta on perustettu yksityisinä suojelualueina (25kpl), joiden tavoitteena on toteuttaa Natura 2000 -ohjelmaa, sekä Perämeren maankohoamisrannikon luontotyyppien ja lajien suojelua. Yhteen-veto YSA-kohteista on esitetty liitteessä 1.

Suunnittelualueeseen kuuluu kolme Natura 2000 -aluetta, joihin sisältyy kaksi perustettua valtion suojelualuetta, Perämeren kansallispuisto ja Möylyn hylkeidensuojelualue. Perämeren kansallispuisto on perustettu Perämeren ulkosaariston ja meriluonnon suojelemiseksi sekä ympäristöntutkimusta ja luonnonharrastusta varten. Perämeren kansallispuiston suojelutarkoitus säilyi, vaikka alueen perustamislakia päivitettiin suunnitelman tekoaikana. Möylyn hylkeidensuojelualueen tavoitteena on hylkeiden, erityisesti harmaahylkeiden suojeleminen ja niiden elinolosuhteiden häiriöttömyyden turvaaminen, tiedellisen tutkimuksen ja hyljekantojen seurannan edistäminen sekä merellisten luontotyyppien säilyttäminen. Pieni osa alueesta sisältyy METSO-ohjelmaan, jonka tavoitteena on vanhojen metsien suojeluohjelman mukaisesti vanhojen luonnonmetsien sekä niille ominaisten kasvi- ja eläinlajien säilyttäminen. Osa suunnittelualueesta on perustettu yksityisinä suojelualueina (25kpl), joiden tavoitteena on toteuttaa Natura 2000 -ohjelmaa, sekä Perämeren maankohoamisrannikon luontotyyppien ja lajien suojelua.

Edellisen hoito- ja käyttösuunnitelman toteutuminen

Edellinen hoito- ja käyttösuunnitelma kattoi vain Metsähallituksen hallinnoimat alueet, nyt suunnitelma laajennetaan koskemaan koko Natura-alueita sekä muita kokonaisuuteen oleellisesti kuuluvia, valtion hallinnoimia virkistys- tai suojelukohteita. Tämän suunnitelman tueksi edellisen suunnitelman toteutuksen seuranta tehtiin v.2020. Pääosa toimenpiteistä on tehty tai otettu työn alle. Suuri osa niistä kuitenkin on jatkuvaluonteisia, kuten perinnebiotooppien hoito sekä virkistyskäytön opasteiden ja reittien kunnossapito. Myös RKY-alueen kulttuuriperintökohteet vaativat ylläpitoa. Toimenpiteet ovat vienneet aluetta haluttuun suuntaan.

Suunnittelualueen maankäytön, luonnon, kulttuuriympäristön, virkistyskäytön, erätalouden ja muun käytön nykytilaa on kuvattu tarkemmin hoito- ja käyttösuunnitelman lomakkeilla 1–10. Suunnitelman nykytilatiedot on kerätty pääosin vuosina 2021 ja 2022. Keskeisiä suojelu- ja käyttöarvoja on tarkasteltu myös alueeseen sisältyvien Natura-alueiden tila-arvioinneissa (NATA). (kts. kohta lisätietoa suunnittelusta).

II Keskeiset arvot ja uhat

Suunnittelualueen keskeisiksi arvoiksi on määritelty:

- **MAANKOHOAMISRANNIKKO JA PERINNEMAISEMAT:** Maankohoamisrannikon saariston sukkessiosarjat harvinaisine ja uhanalaisine lajeineen, hyljeluodot ja lintuluotojen monipuolinen ja arvokas linnusto, sekä arvokkaat perinnemaisemat. Verrattuna voimakkaan käytön piirissä olevaan mannerrantaan, suunnittelualue on ainoita alueita, jossa maan kohoaminen tapahtuu ilman merkittävää ihmispainetta.
- **VEDENALAINEN LUONTO:** Suunnittelualueen vedenalainen luonto on pohjoiselle Perämerelle alueellisesti erittäin monipuolista. Fladat kehittyvät kluuveiksi ja viimein kluuvijärviksi. Koska kynnyksen ruoppausta ei ole odotettavissa, fladat ja muu matala rannikko ylläpitävät monipuolista vesikasvillisuutta ja mm. uhanalaisia ja silmälläpidettäviä lajeja. Alueelta löytyy paljon vedenalaisia Natura- ja LuTu-luontotyyppejä (laguunit, hiekkasärkät, riutat, ulkosaariston saarten ja luotojen vedenalaiset osat, suojaisat näkinpartaisniityt) ja vedenalaisia luontotyyppejä, jotka edustavat nimenomaan pohjoista hyvin vähäisen suolapitoisuuden Itämeren (vesisammalkasvustot, suursimpukkapohjat). Suomen Itämeren mittakaavassa suunnittelualueen vedenalainen kasvillisuus on erityisen monipuolista. Lisäksi ainakin Krunneilla kutee äärimmäisen uhanalainen meriharjus. Uhanalaiset meritaimen, lohi ja vaellussiika liikkuvat alueella.

Vedenalaiset ekosysteemit kuten esimerkiksi vesisammalniityt tai putkilokasviniityt ylläpitävät monimuotoisia selkärangattomien, kalojen ja vesilintujen muodostamia yhteisöjä. Ekosysteemit, esim. fladat, tuottavat tärkeitä ekosysteemipalveluja kuten esim. kalojen kutu- ja poikastuottoalueet, jotka on tärkeää säilyttää myös tulevaisuudessa.

Suunnittelualueella sijaitsee osin tai kokonaan kahdeksan eri EMMA-aluerajausta (ekologisesti merkittävät vedenalaiset merialueet). EMMA-rajauksen perusteet ovat kalakannat,

luonnontilaisuus, uhanalainen vesikasvillisuus, monipuolinen vesikasvillisuus. Suunnittelu-alueelle osuu myös EBSA-aluerajaus (Ecologically and Biologically Significant marine Areas).

- **SAARISTOLINNUSTO:** Maankohoamisrannikon ja perinnebiotooppien monipuolinen ja arvokas saaristolintulajisto, lintuluodot. Useita uhanalaisia lajeja. Suunnittelualue kuuluu linnuston päämuuttoreittiin, ja sisältääkin useita merkittäviä pesimis- ja kerääntymisalueita, jotka on huomioitu mm. SPA-Natura, kansainvälisestä tärkeinä lintualueina (IBA), kansallisesti tärkeinä lintualueita (FINIBA (22)), maakunnallisesti tärkeinä lintualueina (MAALI (28)) sekä Ramsar-kosteikkosopimuksella.

Suomen merialueen populaatiosta merkittävä osa esimerkiksi räyskän, pikkutiiran ja lapinsirrin osalta pesii suunnittelualueella. Erityisesti Kruunien saaristo on yksittäinen merkittävä kohde.

- **POHJOISTEN MERILAJIEN PUSSINPERÄ:** Mikäli ilmaston lämpeneminen jatkuu, voi Perämeren pohjoisosista muodostua monelle Itämeren pohjoiselle meri- ja rannikkolajille maantieteellinen takaraja, missä pohjoisiin meriolosuhteisiin sopeutuneet lajit selviävät. Perämeren saaret muodostavat tälle lajistolle pohjois-eteläsuuntaisen leviämistä. Perämeren pohjoisosat ovat myös tärkeitä, koska täällä norpan poikiminen jäälle on mahdollista.
- **MEREINEN KULTTUURIPERINTÖ:** Suunnittelualueen kulttuuriperintöarvot ovat merkittäviä. Alueen saarten elinkeino- ja sitä kautta kulttuurihistoriaa määrittää kalastus, merenkulku ja niihin liittyvät rakennukset ja rakenteet. Alueelta löytyykin monipuolisesti vanhaan maankäyttöön liittyviä rakennuksia, rakenteita sekä kalastukseen ja merenkulkuun liittyviä muinaisjäännöksiä ja muita kulttuuriperintökohteita.

Saaria on hyödynnetty merenkulun järjestämisessä muun muassa merimerkkien rakennuspaikkoina sekä sesonkiluonteisina kalastuspaikkoina heti, kun maankohoaminen on sen mahdollistanut ja rakennelmat ovat olleet turvassa luonnonvoimilta. Arkeologisia kohteita ovat erilaiset kiviset rakennusten ja säilytysrakennelmien jäännökset, verkkotarhat, rantautumispaikat, merimerkkien kiviröykkiöt, merkkikivet sekä esimerkiksi rajamerkit. Vanhimmat kohteet ovat maankohoamisen myötä jääneet saarten sisäosiin. Alueen historiaan kuuluu myös lyhyt mutta intensiivinen pirtun salakuljetukseen liittyvä jakso. Alueen vedenalaista kulttuuriperintöä ei tunneta kattavasti, mutta alueelta on tietoja hyllyistä, ja esimerkiksi Röntän edustalla on ollut vedenalaisia kiinnitysarkkuja.

Rakennuskannassa yhdistyy virka- ja yksityisrakentaminen. Alueen merkittäviä, kalastukseen liittyviä ja sitä hyvin luonnehtivia kohteita ovat Selkäsarven kalastajakylä ja esimerkiksi vuositoja käytössä ollut Pensaskarin vanha kalastuspaikka. Muista arkeologisista kohteista historiallisesti merkittävimpänä voi pitää Iso-Huiturin Piispankiveä. Alueen virkarakentamista merimerkkien lisäksi edustavat lin Röntän luotsiasema, joka on merkittävä osa 1800–1900-lukujen taitteen satamamiljöötä, sekä Ulkokruunun majakka- ja luotsiyhdyskunta. Pääosa mainituista kuuluu valtakunnallisesti merkittäviin rakennettuihin kulttuuriympäristöihin.

Saaristomaisemat, luonnonmaiseman lisäksi urbaanimaiseman (mm. Veitsiluoto, Outokumpu) kohtaamisen luoma jännite on osa kansallispuiston maisemakuvaa.

- **VENERETKEILY:** Omin venein kulkevat retkeilijät ja melojat, kävijöiden harrastukset jakautuvat laajasti: saariin ja kulttuuriperintökohteisiin tutustuminen, lintujen tarkkailu, marjastus, luontokuvaus, kalastus, sekä rento ajan kuluttaminen. Alueen yhdistystukikohdat ja yksityismökit ja niiden käyttö.
- **OHJATTU MATKAILUKÄYTTÖ:** Yrittäjien pääasiassa kansallispuistoon ja lin Rönttään tuomat asiakkaat ja ryhmät; venekuljetuspalvelut/ tilausliikenne, opastukset. Lisääntynyt tarjonta ohjattuja metsästys- ja kalastusretkiä, myös hylkeenpyyntiretkiä.

Ihmisten kiinnostus aktiiviseen luonnonhoitoa ja -suojelua edistävään toimintaan on nousussa. Esimerkiksi lammaspaimenviikkoja tarjotaan niin kansallispuistossa (Pensaskari, Selkä-Sarvi) kuin myös yksityisen yhdistyksen toimesta muualla suunnittelualueella.

- **KALASTUS, ELINVOIMAISET KALAKANNAT:** Kaupallinen- ja vapaa-ajankalastus kestävästi. Luontaisten kalakantojen (meritaimen, siika, meriharjus) elinvoimaisuuden turvaaminen.

Suunnittelualueen arvot nostavat esiin maankohoamisrannikon ja saariston maanpäällisen ja pinnan-alaisen luonnon erityisyyden pohjoisella Itämerellä. Niin erityinen lajisto kuin aiempi ja nykyinen maan – ja veden – käyttö korostavat erityispiirteitä. Perinnemaisemat, vanhat kalamajat ja kalastuskäyttö sekä merenkulku, vedenalaiset maisemat, sekä omatoiminen ja matkailutoimijoiden ohjaama virkistyskäyttö nousevat keskeisesti esiin. Myös alueen kalastusperinne uhanalaisine kalakantoineen on merkittävä arvo.

Suunnittelualueella vaikuttavat uhkatekijät: Alueella tunnistettuja arvoja uhkaavat sekä maankohoamisrannikon luonnollinen kehitys, jota ilmastonmuutos äärevöittää, että ihmisen suoraan aiheuttamat vaikutukset. Useimmat uhat ovat ihmisten välillisesti tai välittömästi aiheuttamia. Lähes kaikki uhat kohdistuvat samalla moniin arvoihin - esimerkiksi rehevöityminen ja umpeenkasvu vaikuttavat niin vesi- kuin maalajistoon sekä alueella vierailevien maisemaan ja mahdollisuuteen liikua alueella ja matalissa vesissä, sekä kalastajien saaliiseen ja lintujen ruokailu- ja pesintämahdollisuuksiin.

Ilmastonmuutoksen vaikutus näkyy alueella ilman ja meriveden lämpenemisen ja merenpinnan nousun myötä kriittisinä muutoksina esim. jään vähenemisen kautta lintujen pesimäolosuhteisiin (pusikointuminen) ja norppien pesimiseen. Lämpeneminen vaikuttaa koko vesiekosysteemiin veden laadusta eliöstöihin ja perustuotannon määrästä ekosysteemin tuottamiin ekosysteemipalveluihin. Muutokset pahentavat pintavesien saastumisen ja rehevöitymisen vaikutusta. Sahaavat lämpötilat, myrskyt ja heikot talvet nopeuttavat myös kulttuuriperintökohteiden tuhoutumista. Lämpeneminen voi myös tuoda alueelle lisää paikallista lajistoa kurittavia haitallisia vieraslajeja, kuten kurturuusua ja minkkiä, ja parantaa haitallisen luontaisen lajiston, kuten linnustoa verottavan ketun ja vesiekosysteemiä muuttavien särkikalajien, menestymistä alueella. Lämpeneminen ja rehevöityminen tehostavat myös laidunnuksen ulkopuolella olevien alueiden umpeenkasvua, ja alleviivaa laidunnuksen tärkeyttä alueella perinnetuotannon säilymiseksi niin maisemallisista, lajistollisista kuin esimerkiksi linnuston pesimämahdollisuuksia parantavista syistä.

Matkailun ja virkistyskäytön kannalta oleellista on panostaa sidosryhmäyhteistyöhön ja viestintään, että alueen käyttäjät nyt ja jatkossa tuntevat alueen arvot, ja tietävät miten alueella tulee toimia. Pääosin alueella esimerkiksi tullaan olemaan vähistä, eikä kulttuuriperintökohteita juurikaan ole muuteltu esimerkiksi kiviä siirtellessä/ kasaamalla. Jonkin verran loma-asuntojen ja tukikohtien pihojen hoito muuttaa kasvillisuutta niittymäisistä perinnemaisemista nurmikoiksi. Ihmisvaikutuksen aiheuttama häirintä painottuneen enemmän osin tahattomaan häiriövaikutukseen, kun esimerkiksi lintuluotoja ja pesinnälle tärkeitä saaria lähestytään pesimäaikana, koiria päästetään irti saariin, ja muualla tapahtunut roskaantuminen näkyy rannalle ajautuvassa muovirokkan määrässä. Myös uusien käyttäjäryhmien löytäminen alueelle voi aiheuttaa ongelmia, kun käyttäjämäärän kasvaessa joidenkin perinteisten satama/ laituritapojen puutteet voivat häiritä toisia käyttäjiä.

Myös kalastuksen osalta sääntöjen tuntemus ja sovittavat toimintamallit ovat tärkeitä. Perämeren kansallispuiston säädöksen perusteella ei alueen uhanalaisten kalojen (erittäin uhanalaiset meritaimen ja vaellussiika, sekä äärimmäisen uhanalainen meriharjus) suojeluun pystytä vaikuttamaan, sillä siellä kalastetaan kuin yleisvedellä; toisaalta viereisellä vesialueella kalastetaan Rajajokikomission asettamien rajoituksin. Kalastusta perinteisenä käyttömuotona taas uhkaavat kantojaan nostaneiden, alueelle arvokkaiden, harmaahylkeen ja norpan aiheuttamat vahingot. Kalastuksen ja tärkeän lajiston säilymisen yhteensovittaminen on sekä haastavaa että oleellisen tärkeää.

Yhteistyö aluetta käyttävien tahojen ja esimerkiksi kuntien kanssa on tarpeen, myös kansainvälisesti Ruotsin puolelle. Suuri osa virkistyskäytön tuomista ongelmista olisi voitettavissa tehokkaalla viestinnällä, perehdytyksellä, yhteistyöllä ja tiedottamisella, sekä valvonnalla. Yhteistyössä virkistyskäytön ohjaaminen suunnittelualueella ja sen ulkopuolella on oleellisen tärkeää.

Olisi myös tärkeää, että rahoitus säilyisi. Virkistyskäyttö-, kulttuuriperintö- ja luonnonhoitokohteet tulisi pitää hyvässä kunnossa. Kohteiden houkuttavuus, rakenteiden ohjaavuus ja etenkin satamat ovat oleellisen tärkeitä maankohoamisrannikon merikohteissa. Saaristokulttuurin elävänä pitämiseen vaaditaan yhtä lailla tarkkaa ruoppausten suunnittelua ja veneiden potkurivirtojen vaikutusten huomiointia, kuin rajoitusten ja ohjeiden selkeyttä ja tekemisen mahdollistamista.

Myös alueen ulkopuoliset hankkeet, kuten laivaväylät, off-shore tuulivoimapuistot yms. vaikuttavat alueeseen. Tuulivoiman vedenalaisista vaikutuksista, kuten melusta, ei ole vielä tutkimustuloksia, kun taas olemassa olevan tiedon perusteella tuulivoiman siirtäminen kauemmas mannerrannasta aiheuttaa vähemmän haitallisia vaikutuksia luonnolle. Myös tuulivoiman maisemallinen vaikutus lisääntyy

lähivuosina. Kulttuurimaiseman näkökulmasta se tarkoittaa uutta maisemallista elementtiä, jonka vaikutusta tulee lieventää tuulimyllyjen sijoittelulla.

III Tavoitteen asettelu

Suunnitelman päämäärät

Suunnitelmassa alueen hoidolle ja käytölle asetetaan seuraavat *päämäärät* ja tavoitteet (•):

Luontotyyppien ja lajien suojelun suotuista taso on turvattu

- Luontaisten lajien elinympäristöjen turvaaminen: vieraslajien ja haitallisesti lisääntyneiden luontaisten lajien torjunta. Nämä lajit vaarantavat harvinaisten lajien esiintymisen ja heikentävät niiden elinympäristöjen laatua, esimerkiksi pienpedot ja ruovikoituminen, jotka uhkaavat linnustoa.
- Maankohoamisrannikon luontotyyppien säilymisen ja kehityksen turvaaminen
- Perinnebiotooppien suojelutason parantaminen
- Pohjoisia olosuhteita vaativan lajiston elinolosuhteiden säilyminen
- Rantalinnuston elinympäristöjen laajentaminen ja edustavuuden parantaminen
- Uhanalaisten kalalajien kantojen tilan paraneminen, meriharjus, luontainen meritaimen, vaellussiika
- Vedenalaisten luontotyyppien ja lajien kunnossapito, säilyminen ja tilan parantaminen
- Virkistyskäyttö ei uhkaa luontoarvoja

Arvokkaat kulttuuriperintökohteet säilyvät

- Kulttuuriperintökohteet säilyvät ja ne otetaan huomioon esim. virkistysrakenteiden kunnossapidossa. Kulttuuriperintökohteilla on itseisarvon lisäksi virkistyskäyttöarvoa, ja niihin tutustuminen parantaa niiden säilymistä. Virkistyskäytössä olevien kohteiden säilyminen on turvattu hoidon ja seurannan avulla.
- Suunnittelualueen maisema-arvojen säilyminen. Valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen (RKY) kohteet.

Perämeren suunnittelualueen merellinen matkailu ja virkistyskäyttö on kestävää olemassa olevilla kohteilla. Merkittävimpinä Perämeren kansallispuisto, Iin Röyttä; pienempiä Kropsu, Hieta-kalla ja Ryöskärinkalla

- Laadukkaat, monipuoliset, oikein mitoitettut ja sijoitetut retkeilyrakenteet ohjaavat kävijät kohteisiin, jotka kestävät virkistyskäytöstä syntyvän kuormituksen.
- Suunnittelualueen matkailukäyttöä kehitetään kysyntälähtöisesti yhdessä alueella toimivien yritysten, paikallisten asukkaiden sekä alueella vierailevien kävijöiden kanssa.

Perämeren kalastusperinteen ja kalastuselinkeinojen tulevaisuus on turvattu, kalakannat kestävät kalastuksen

- Kestävä kalastus parantaa kalastuksen tuottavuutta, kannattavuutta ja saalisvarmuutta; kaikilla on mahdollisuus kalastaa; kalakannat ovat elinvoimaiset

Lisäksi alueelle on määritetty seuraavat kehittämiskohteet ja niiden tavoitteet (•):

Perämeren saaristokokonaisuus Ruotsin saaristo mukaan lukien on tunnettu ja arvostettu kohde, joka mahdollistaa ympärivuotisia ja osin esteettömiä palveluja.

- Käynnistetään puistopariyhteistyö Ruotsin kanssa
- Suunnittelualueella huomioidaan mahdollisuuksien mukaan myös esteettömyys
- Talvimatkailun edellytysten selvittäminen

Vyöhykejaon keskeiset ratkaisut (kartat 14–15, liite 4)

Alueelle on määritelty käytön ohjaamiseksi seuraavat vyöhykkeet:

Retkeily- ja luontomatkailuvyöhyke 168,39 ha (0,5 %)

Yleismääräys: Vyöhyke on retkeily- ja luontomatkailukäytön kannalta vetovoimainen alue, jonne ohjataan kävijöitä aktiivisesti opastuksella ja palvelurakenteilla. Vyöhykkeelle voidaan sijoittaa uusia palvelurakenteita ja retkeilyreittejä.

Osa-alueet:

- Virkistyskäyttö- ja kulttuurivyöhyke Perämeren kansallispuisto. Retkeily ja luontomatkailu, kulttuuriperintöön tutustuminen.

Perämeren kansallispuistossa virkistyskäyttö keskitetään kolmeen saarikohteeseen: Selkä-Sarvi, Pensaskari ja Vähä-Huituri. Valtakunnallisesti arvokkaan rakennetun kulttuuriympäristön (RKY) Selkä-Sarven, sekä vastaavia kulttuuriperintöarvoja omaavan Pensaskarin ylläpito. Vyöhykkeelle keskitetään alueen retkeilypalvelut, ja sillä ylläpidetään nykyisiä retkeilypalveluita (satamat, taukopaikat, reitit). Rakenteita ja reittejä voidaan tarvittaessa kehittää ja kunnostaa. Kohteet ylläpidetään yksilöveneilijöille sopivina; Selkä-Sarvi ja Pensaskari sopivat myös yhteistyörytärjien suuremmille venekyydityksille, Vähä-Huituriin ei suuremmilla veneillä pääse.

Järjestyssääntö rajoittaa alueiden käyttöä, mm. telttailua.

Vyöhykkeellä osoitetaan myös valtakunnallisesti arvokkaan rakennetun kulttuuriympäristön (RKY) Selkä-Sarven, sekä vastaavia kulttuuriperintöarvoja omaavan Pensaskarin alueet. Vyöhykkeelle sijoittuu merkittävä osa alueen mereistä kulttuuriperintöä, jota ylläpidetään ja esitellään alueen muun virkistyskäytön osana.

- Virkistyskäyttö- ja kulttuurivyöhyke Röyttä. Retkeily ja luontomatkailu, kulttuuriperintöön tutustuminen.

Suunnittelualueen eteläosan suosituin virkistyskohde, myös lähivirkistykseen.

Valtakunnallisesti arvokkaan rakennetun kulttuuriympäristön (RKY) lin Röntän luotsiaseman ylläpito. Vyöhykkeelle keskitetään alueen retkeilypalvelut, ja sillä ylläpidetään nykyisiä retkeilypalveluita (satamat, taukopaikat, reitit). Aluetta voidaan myös kehittää alueen toimijoiden kanssa, satamakenttää suojelualuetta helpommin. Alueen erityispiirre on vahva yhteistyö alueen toimijoiden kanssa, sekä Metsähallituksen sisäisesti eri tulosalueiden kesken.

Röyttä on viimevuosina kehitetty ja kunnostettu lähikohde, johon pääsee hyvin sekä omatoimiretkelijä/ yksityisvene, että suurempikin vene tai laiva eri satamanosien syväys huomioiden. Kohde soveltuu myös yhteistyörytärjien palveluille.

Vyöhykkeellä osoitetaan myös valtakunnallisesti arvokkaan rakennetun kulttuuriympäristön (RKY) lin Röntän luotsiaseman alue. Vyöhykkeelle sijoittuu merkittävä osa alueen mereistä kulttuuriperintöä, jota ylläpidetään ja esitellään alueen muun virkistyskäytön osana.

- Virkistyskäyttövyöhyke Perämeren saaret. Retkeily ja luontomatkailu.

Perämeren saarten virkistyskäyttökohteet ovat Ryöskärinkalla, Härkäletto, Hietakalla ja Kropsu, josta kahdella viimeisellä on viimevuosina tehty uudet päivätuvat. Vyöhykkeelle keskitetään alueen retkeilypalvelut, ja sillä ylläpidetään nykyisiä retkeilypalveluita (satamat, taukopaikat). Nämä Natura-alueiden ulkopuoliset retkeilykohteet täydentävät suojelalueiden retkeilytarjontaa meri-alueella. Rakenteita ja reittejä voidaan tarvittaessa kehittää ja kunnostaa vapaammin kuin suojelalueilla. Kohteet ylläpidetään yksilöveneilijöille sopivina. Pääosin kohteille ei suuremmilla veneillä pääse syväyksen vuoksi.

(Kohteita osoitettu vain valtion alueille.)

Syrjävyöhyke 24 532,21 ha (77,3 %)

Yleismääräys: Syrjävyöhyke on alue, jonne ei ohjata kävijöitä aktiivisesti eikä rakenneta uutta palveluvarustusta. Aluetta voidaan käyttää erikseen määriteltujen luontaiselinkeinojen tarpeisiin ja alueen erämaaluonteeseen soveltuviin matkailupalveluihin, kuten opastettuihin retkiin. Muilla kuin luonnonsuojelualueilla vyöhykkeelle voi sijoittua myös luonnonvarojen hyödyntämiseen tähtääviä toimintoja. Syrjävyöhykkeellä liikkuminen on sallittua jokaisenoikeuksien mukaisesti.

Osa-alueet:

- Syrjävyöhyke Perämeren kansallispuisto. Perämeren kansallispuiston syrjävyöhyke; alueen säilyttäminen rauhallisena ja erämaisena. Vyöhyke pidetään mahdollisimman luonnontilaisena ja erämaisena, ja sinne ei ohjata kävijöitä eikä rakenneta uutta palveluvarustusta. Jokaisenoikeuteen perustuva liikkuminen on vapaata. Alueella olevien seurojen tukikohtien käyttö ja ylläpito on sallittua.
- Syrjävyöhyke Perämeren saaret ja Röyttä (valtio). Perämeren saaret ja lin Röyttä, sekä muut suunnitelmaan kuuluvat valtion alueet, syrjävyöhyke; alueen säilyttäminen rauhallisena ja erämaisena. Vyöhyke pidetään mahdollisimman luonnontilaisena ja erämaisena, ja sinne ei pääsääntöisesti ohjata kävijöitä eikä rakenneta uutta palveluvarustusta. Jokaisenoikeuteen perustuva liikkuminen on vapaata. Alueella olevien seurojen tukikohtien ja vuokrakohteiden käyttö ja ylläpito on sallittua.
- Syrjävyöhyke Yksityiset maat ja YSA. Yksityismaat ja yksityiset suojelualueet, syrjävyöhyke; alueiden käyttö suojeluperusteen mukaan. Kaikki yksityiset maat ja vedet, joilla ei ole liikkumisrajoituksia tai -suosituksia, on merkitty suunnitelmassa syrjävyöhykkeeseen. Tämä vyöhykemerkintä ei rajoita alueiden käyttöä, vaan YSA-päätösten mukainen käyttö, mm. virkistyskäytön kehittäminen ja loma-asuntojen käyttö ja ylläpito, on mahdollista. Jokaisenoikeuteen perustuva liikkuminen on vapaata.

Rajoitusvyöhyke 5 919,80 ha (18,6 %)

Yleismääräys: Vyöhyke säilyttää alueen luonnonsuojelulliset arvot liikkumis- tai muilla kävijöitä koskevilla rajoituksilla. Rajoitusvyöhykkeet toteutetaan luonnonsuojelulakiin (1096/1996) perustuvalla järjestyssäännöllä, alueen perustamissääöksellä tai yksityisten suojelualueiden rauhoituspäätöksellä. Luonnonsuojelusyistä annettu rajoitus perustuu siihen, että eläimistön tai kasvillisuuden säilyminen sitä vaatii (luonnonsuojelulaki 18 ja 24 §:t). Rajoitusvyöhykkeitä ovat myös Puolustusvoimien liikkumiskieltövyöhyke ja rajavyöhyke.

Osa-alueet:

- Liikkumisrajoitus: Krunnien YSA. Liikkumisrajoitukset: Maihinnousu saariin ja liikkuminen alueella vesialue mukaan lukien ilman maanomistajan lupaa kielletty. Tästä poiketen sallitaan rantautuminen Pihlajan laituriin; liikkuminen Ulkokrunnin Pihlajakarilta lähtevällä luontopolulla 15.7.–31.8.; muuhun liikkumiseen luvat myöntää säätiö. Kalamajoille, kalastukselle ja Oulun yliopiston toiminnalle lisäksi omaa sääntelyä. (YSA-päätös)
- Liikkumisrajoitus: Möyly (Perämeren kansallispuisto). Liikkumisrajoitus: Liikkuminen lähempänä kuin yhden merimailin (1 852 metriä) etäisyydellä Möylyn saaresta kielletty ilman Metsähallituksen lupaa. (Perämeren kansallispuiston järjestyssääntö: Liikkumisrajoitusalue 3; Möylyn saaren sovelletaan hylkeidensuojelun alueen määräyksiä)
- Liikkumisrajoitus: Möylyn hylkeidensuojelualue. Liikkuminen kielletty: Liikkuminen lähempänä kuin puolen merimailin (926 metriä) etäisyydellä Möylyn saaresta kielletty ilman Metsähallituksen lupaa. (Möylyn hylkeidensuojelualueen perustamisasetus)
- Liikkumisrajoitus: Oulun kaupungin saaret ja luodot: Runniletto, Parmiinit, (Kraaselin länsiosa). Liikkumisrajoitukset: lintujen pesimäaikainen maihinnousu Parmiineille ja Runniletolle 15.5.–31.7. välisenä aikana on kielletty. (YSA-päätös)

Liikkumisrajoitusta suositellaan pidennettäväksi alkamaan 1.5. yhdenmukaisesti yleisesti käytössä olevan rauhoitusajan kanssa; sekä laajennettavaksi Kraaselin saaren länsiosan avoimille rannoille linnustoarvojen vuoksi.

- Maihinnousu- ja liikkumisrajoitus: Perämeren kansallispuisto (Kemi). Liikkumisrajoitus: Linnuston pesimärauhan turvaamiseksi 1.5.–31.7. maihinnousu ja liikkuminen 100 metriä lähempänä rantaa kielletty ilman Metsähallituksen lupaa kohteilla: Keilakrunni, Pauha, molemmat Pitkäletot, Riekonhöyhen, Pohjois-Kraaseli, Sarvenkrunni, Savukrunni sekä osa Maa- ja Selkä-Sarvea. (Perämeren kansallispuiston järjestyssääntö: Liikkumisrajoitusalue 1)
- Maihinnousu- ja liikkumisrajoitus: Perämeren kansallispuisto (Tornio). Liikkumisrajoitus: Linnuston pesimärauhan turvaamiseksi 1.5.–31.7. maihinnousu ja liikkuminen kielletty ilman Metsähallituksen lupaa kohteilla: Nokikrunni, Pensaskarinkrunni, Lounakari, Kemin Kiikkara, Lehtikarinkrunni, Pöllä, Välikrunninkari ja Ylikrunninmatalat sekä osa Pensaskaria. (Perämeren kansallispuiston järjestyssääntö: Liikkumisrajoitusalue 2)

Erityisten luonnonarvojen vyöhyke 1 131,93 ha (3,6 %)

Yleismääräys: Vyöhyke koskee alueita, joilla on erityisiä luontoarvoja ja joiden turvaamiseksi liikkumista tai maihinnousua suositellaan vältettävän tiettyinä aikoina. Vyöhykkeellä on tiedotuksellinen tavoite. Vyöhyke voidaan osoittaa suojelualueelle, jolle kohdistuu huomattavaa virkistyskäyttöpainetta, sekä muullekin kuin suojeluun varatulle alueelle. Tarvittaessa ELY-keskus voi Maastoliikennelain 1 §:ssä tarkoitettujen haittojen ehkäisemiseksi kieltää tai rajoittaa moottorikäyttöisen ajoneuvon käyttöä tietyllä maa-alueella tai jääpeitteisellä vesialueella.

Osa-alueet:

- Maihinnousu- ja liikkumisrajoitussuositus; Perämeren saaret (Metsähallitus). Maihinnousu- ja liikkumisrajoitukset: lintujen pesimäaikaista maihinnousua tulee välttää 1.5.–31.7. välisenä aikana.

Välttämätön laidunalueiden ja -eläinten huolto on sallittua.

Rajoitusalue voidaan toteuttaa järjestyssäännöllä Perämeren saarten luonnonsuojelualueen perustamisen jälkeen, mikäli suositus ei ohjaa käyttöä riittävästi. Toteutumista seurataan rajoitusvyöhykkeiden toimenpiteen mittarilla (linnustolaskennat).

Vyöhykkeen tavoitteena on ohjata alueen käyttöä niin, että linnustollisesti arvokkaat kohteet säästyvät häirinnältä niin kohteiden lähestymisen kuin maihinnousun muodossa.

- Maihinnousu- ja liikkumisrajoitussuositus; Perämeren saaret (YSA, yksityismaat). Maihinnousu- ja liikkumisrajoitukset: lintujen pesimäaikaista maihinnousua tulee välttää 1.5. - 31.7. välisenä aikana.

Rajoitusalue voidaan osoittaa yksityisen suojelualueen päätöksellä (YSA, päätöksen päivitys) esimerkiksi Parminien ja viereisen Kraaselin osalta, mikäli suositus ei ohjaa alueiden käyttöä riittävästi, suojelualueen omistajan/ maanomistajan suostumuksella. Toteutumista seurataan rajoitusvyöhykkeiden toimenpiteen mittarilla (linnustolaskennat).

Vyöhykkeen tavoitteena on ohjata alueen käyttöä niin, että linnustollisesti arvokkaat kohteet säästyvät häirinnältä niin kohteiden lähestymisen kuin maihinnousun muodossa.

- Maihinnousu- ja liikkumisrajoitussuositus; vuokrakohteet (Metsähallitus). Maihinnousu- ja liikkumisrajoitukset: lintujen pesimäaikaista maihinnousua tulee välttää 1.5.–31.7. välisenä aikana.

Alueen vuokrakohteen, loma-asunnon, käyttö on kuitenkin sallittua.

Rajoitusalue voidaan toteuttaa järjestyssäännöllä Perämeren saarten luonnonsuojelualueen perustamisen jälkeen, mikäli suositus ei ohjaa käyttöä riittävästi. Toteutumista seurataan rajoitusvyöhykkeiden toimenpiteen mittarilla (linnustolaskennat).

Vyöhykkeen tavoitteena on ohjata alueen käyttöä niin, että linnustollisesti arvokkaat kohteet säästyvät häirinnältä niin kohteiden lähestymisen kuin maihinnousun muodossa.

IV Toteutus ja toimenpiteet (kartta 16, liite 4)

Suunnitelmassa esitetään keskeisten arvojen turvaamiseksi ja alueen kehittämiseksi tarpeelliset toimenpiteet.

Luonnon- ja kulttuuriperinnönsuojelun toimenpiteet

Luonnonsuojelu

- Järven tai lammen ennallistaminen. Vesiruton poisto tai vähentäminen ja kasvun rajoittaminen Pensaskarin kluuvijärvestä n. 4 ha.
- Avoimen perinneympäristön hoito. Hoidettujen perinnebiotooppien laadun parantaminen ja määrän lisääminen laiduntamalla ja raivaamalla. Laidunpaineen seuraaminen ja lisääminen tarvittaessa. Edustavuutta pyritään parantamaan hoidon laatua kehittämällä ja laidunpainetta lisäämällä.
- Pilottikokeilu: liettyneeltä aiemmin monilajiselta vesikasviniityltä ruopataan 10–20 cm pehmeää sedimenttiä pois. Siirtoistutetaan aiempaa vesikasvillisuutta takaisin.
- Biodiversea LIFE -hankkeessa (v. 2021–2029) tehdään tutkimusyhteistyötä meriharjuskantojen ja elinympäristöjen tilan selvittämiseksi. Koko suunnittelualue sijaitsee hankealueella. Hankkeessa tehdään meriharjuksen elinympäristökunnostuksia myös suunnittelualueelle, todennäköisesti Perämeren kansallispuistoon.
- Avoimen rantaympäristön hoito. Lintuluotojen lakiosien raivaaminen puista ja pensaista, jotta rantalinnustolle on korkeammalla olevia avoimia pesimäpaikkoja kesämyrskyjen aiheuttaman veden nousun saavuttamattomissa. Hoidettujen perinnebiotooppien laadun parantaminen ja määrän lisääminen laiduntamalla ja raivaamalla. Laidunpaineen seuraaminen ja lisääminen tarvittaessa.
- Haitallisen lajin vähentäminen/poisto. Luontaisesti esiintyvän järviruo'on seuranta ja leviämisen hillintä. Perämeren rehevöitymisen seurauksena järviruoko on levinnyt laajalti alueen merenranta-alueille ja linnustollisesti arvokkaiden saarien ja luotojen rannoille, myös hiekka-, dyyni- ja kivikkorannoille.

Rehevöitymiseen yritetään puuttua jo sekä valuma-alueen kunnostushankkeilla että edunvalvonnan kautta. Rehevöitymistä hillitseviä valuma-aluekunnostuksia lisätään lähivuosina nyt käynnissä tai suunnitteilla olevissa hankkeissa, erityisesti Iijoen, Kiiminkijoen ja Oulujoen valuma-alueilla.

Suunnittelualueella ruovikoiden laajentumista estetään huolehtimalla laidunpaineen riittävästä ja tarvittaessa kohdennetuilla ruovikon niitoilla.

- Haitallisen lajin vähentäminen/poisto. Linnustolle haittaa aiheuttavien pienpetojen poisto saarista ja lintuluodoilta. Sekä vieraspedot että mahdollisesti haitallinen luontainen laji, kuten kettu. Petojen määrää seurataan, ja niiden pyynti painotetaan tärkeille linnustoalueille. Seurannan ja poiston tulisi olla jatkuvaa.

Biodiversea LIFE -hankkeen myötä valtakunnalliseksi laajennetun pienpetopyynnin tavoitteena on saada pyynti suunnitelmalliseksi, järjestäytyneeksi, tehokkaaksi ja vaikuttavaksi; ja se tehdään yhteistyössä. Hanke kestää vuoteen 2029, ja sen jälkeen rahoitusta pienpedonpoistoon ei ole varmistettu.

- Haitallisen lajin vähentäminen/poisto. Poistetaan alueelta kaikki tiedossa olevat kurturuusukasvustot. Käynnistetään myös uusien kasvustojen torjuntatoimet välittömästi sitä mukaa, kun ne havaitaan. Kurturuusukasvuston poistaminen vaatii usein torjuntatoimia vähintään 2–3 peräkkäisenä vuonna.

- Lajin siirto/palautus. Etsitään erittäin uhanalaisille perämerenketomarunalle ja mahdollisesti myös rönsysorsimolle soveltuvia uusia siirtoistutuspaikkoja. Tuotetaan siirtoistutettavaa taimiaineista yhteistyössä yliopiston kasvitieteellisen puutarhan kanssa.
 - Lajin siirto/palautus. Uusi avaus, jossa tutkitaan, hyötyykö nelilehtivesikuusi siirtoistutuksista uusille alueille. Siirtoistutuksen mahdollisuutta tutkitaan suunnitelman voimassaoloaikana.
 - Muu luonnonsuojelutyö. Luonnontilaisten sukkessiosarjojen säilymisen turvaaminen; kohdeva-linta/ priorisointi (vs. laidunnus). Päivitetään hoidettavien perinnebiotooppien ja luontaisesti kehittyvään jätettävien primäärisukcessiosarjojen karttatarkastelu, ja laajennetaan se koskemaan myös Meri-Lapin aluetta.
 - Meriluonnon inventointi. Vedenalainen kulttuuriperintö, edunvalvonta maankäytössä (ruoppaukset, merituulivoima). Metsähallitus ei tee vedenalaisia kulttuuriperintöinventointeja. Jos VELMU- tai muissa vedenalaisen luonnon kartoituksissa tulee vastaan kulttuuriperintökohteita, ilmoitetaan niistä museovirastolle. Merialueiden isot hankkeet menevät museoviranomaisen kautta, ja niistä arvioidaan, tarvitaanko inventointeja (konsultit). Tiedossa olevien kohteiden etua ja säilymistä valvotaan edunvalvonnalla (kohteita ei pidetä yllä tms.).
 - Meriluonnon inventointi. Meritiedon ylläpito: uusinta- ja lisäkartoitukset, vuodenaikaisuuden huomiointi kartoituksissa. Luontotiedon ajantasaisuuden ylläpito mm. luonnonsuojelun toimenpiteiden ja edunvalvonnan tueksi.
 - Laji- tai lajistoinventointi. Meriuposkuoriaista on etsitty mannerrannoilta Kemin Ajokseen asti, mutta Hailuotoa lukuun ottamatta ei saarten rannoilta. Mikäli mallinnuksella näyttää, että saaristossa on potentiaalisia kohteita, tulisi kuoriaista etsiä myös sieltä. Inventointeja tehdään VELMU-hankkeessa mahdollisesti jo v.2023.
 - Laji- tai lajistoinventointi. Meriharjuksen tutkimusyhteistyö, seuranta, sidosryhmäyhteistyö. Biodiversea LIFE -hankkeessa (v. 2021–2029) tehdään tutkimusyhteistyötä meriharjuskantojen ja elinympäristöjen tilan selvittämiseksi. Koko suunnitteluala sijaitsee hankealueella. Selvityksessä on tavoitteena mm. pyytää emokaloja, joiden mäti lypsetään ja haudotaan, ja poikasista kasvatetaan emokalaparvi harjuksen viljelyyn myöhempiä tuki-istutuksia varten. LUKE:n ammattilaiset hoitavat emokalastuksen.
 - Seuranta. Luontotyyppien tila, luonto- ja lintudirektiivien lajit, muut uhanalaiset lajit. Valtion mailla luontodirektiivin luontotyyppien tilaa seurataan päivittämällä luontotyyppi-inventoinnin tiedot ennen tämän suunnitelman väliarvioinnin laatimista. Tarvittaessa tietoja ajantasaistetaan myös tätä ennen, jos luontotyyppien tila muuttuu esimerkiksi luonnonhoidon tai umpeenkasvun seurauksena. Alueen luontotyyppit muuttuvat poikkeuksellisen nopeasti maankohoamisen, luonnonhoidon, Perämeren rehevöitymisen ja ilmastonmuutoksen seurauksena.
- Uhanalaisten ja luontodirektiivin liitteen II lajien esiintymien tilaa seurataan muiden maastokäyntien yhteydessä. Linnustoinventoinnit pyritään arvokkaimmilla kohteilla toistamaan kolmen vuoden välein, ja muilla alueilla vähintään 10 vuoden välein.
- Seuranta. Haitallisten lajien ja vieraslajien leviämisen seuranta, kansalaishavainnointi (mustatäplätokko). Sellaisen vieraslajiston leviämisen seuranta, jota ei vielä ole suunnittelualaueella, ja jonka leviämisen estämiseksi ei välttämättä ole vielä keinoja. Yhtenä toimenpiteen osana on myös kansalaisten tietoisuuden lisääminen vieraslajeista ja kansalaishavainnointiin innostaminen.

Kulttuuriperinnön suojelu

- Rakennusperinnön kunnossapito. Arvokkaiden rakennuskohteiden kuntotarkistus min. 5 v. välein. Hoitosuunnitelmat. (ml. Röyttä). Arvokkaiden rakennuskohteiden kunto tarkastetaan säännöllisesti ja mahdollisiin puutteisiin tartutaan. Kohteilla on hoitosuunnitelma.

Pääkohteet Pensaskari (museokentän rakennukset) ja Selkä-Sarvi (Ailinpieti) katselmoidaan säännöllisesti. Perämeren kansallispuistossa hoitosuunnitelmaa vastaa Perämeren

kansallispuiston rakennustapaohjeisto (25). Pensaskari kuuluu RKY-alueeseen, ja Ailinpieti on suojeltu asetuksella valtion rakennusten suojelusta (480/85).

Röytän rakennuksilla (Lastaaja ja Luotsila) ei vielä ole hoitosuunnitelmaa. Röyttä kuuluu RKY-alueeseen, Luotsila on suojeltu sopimuksella Metsähallituksen ja Museoviraston välillä v. 1993. Lastaajan ja Luotsilan rakennuksista on tarkoitus tehdä rakennushistoriaselvitys vuonna 2023.

- Rakennusperinnön kunnostaminen ja restaurointi. Luotsila ja Lastaaja kunnostus. Tehtävän hoitosuunnitelman mukaiset toimenpiteet. Myös toimenpiteiden kiireellisyys selviää hoitosuunnitelman tekovaiheessa. Selvitetään myös rakennusten myyntimahdollisuus, sillä parhaimmillaan käytössä olevat rakennukset pysyvät ja pidetään paremmin kunnossa, ja ne palvelevat alueen muuta käyttöä.
- Maisemanhoito. Perinnebiotooppien kulttuuriperintökohteiden ja maiseman hoito (lampaat, rai-vaukset). Alueen perinnebiotooppien hoito, eli maisemanhoito (vuokrakohteiden ulkopuolella) hoidetaan osana alueen luonnonhoitoa. Perinnebiotoopeilla sijaitsevat kulttuuriperintökohteet otetaan huomioon suunnitteluvaiheessa. Alueita hoidetaan mm. lammaslaitumina ja osin raivaa-malla. Hoito on jatkuvaa. Pääkohteet Pensaskari (museokentän rakennukset), Selkä-Sarvi (Ai-linpieti), Röyttä (Lastaaja ja Luotsila). Selkä-Sarveen ja Iso-Huituriin on laadittu muinaisjään-nösten hoitosuunnitelmat ja hoitolupa on saatu Museovirastolta.
- Arkeologinen inventointi. Vanhentuneiden inventointien päivittäminen ajan tasalle. Arvioidaan myös tarve tehdä täydentäviä inventointeja alueella. Alueen rakennusperintö on inventoitu riittävällä tarkkuudella. Täydentävät inventoinnit koskevat pääasiassa arkeologista kulttuuriperintöä.
- Muu kulttuuriperinnön suojelu ja hoito. Kulttuuriperintökohteiden opasteiden päivitys ja lisää-minen Selkä-Sarven Liitinnokalle ja saaren keskiosaan. Opasteet pyritään päivittämään synkroni-assa muun maasto-opastusaineiston kanssa.

Luonnon virkistyskäytön toimenpiteet

Perämeren matalat vedet ohjaavat mereisen kohteen kehittämistä veneretkeilyyn enemmän pienve-neillä. Satamien koko ja saarten luonto rajoittavat kävijämäärien kasvua ja edes mahdollisuuksia suu-rempien laivojen rantautumiseen. Aluetta kehitetäänkin nimenomaan luonnon ja kulttuuriperinnön eh-doilla laadukkaiden mutta rajallisten palvelujen kohteeksi, joilla ei tavoitella kasvavia kävijämääriä. Saariston haastavuus asettaa luontaisesti rajoitteita käytölle. Toimenpiteillä pyritään täten tukemaan ja ylläpitämään alueen nykyisiä palveluita ja lisäämään ihmisten tietoisuutta alueen erityispiirteistä.

Luonnon virkistyskäyttö ja luontomatkailu

- Kävijäseuranta/tutkimukset. Kansallispuiston kävijätyytyväisyyttä seurataan säännöllisesti asia-kaspalautteiden ja mahdollisten kävijätutkimusten avulla. Aiemmin kävijätutkimuksia on tehty 5 vuoden välein kävijäkokemuksen seuraamiseksi ja ajantasaisen kuvan saamiseksi alueen kävi-jöistä. Muulle osalle suunnittelualueetta ei tehdä säännöllisiä kävijätutkimuksia Metsähallituksen toimesta.
- Virkistyskäytön edistäminen (markkinointi). Yhteisviestintä ja -markkinointi, hankkeet, tiedotusti-laisuudet. Edistetään alueen asioita yhdessä yhteistyötahojen kanssa esimerkiksi osallistumalla yhteistyötahojen hankkeisiin, projekteihin tai tapahtumiin. Yhteistyö on joustavaa ja jatkuvaa.
- Luontomatkailun tuotekehittely. Metsähallituksen kohteiden talviaikaisten käyttömahdollisuuksien kartoittaminen. Selvitetään talviaikaisten reittien rakentamisen mahdollisuus retkeilykoh-teille, esimerkiksi ladut, moottorikelkkareitit jne., sekä virkistysrakenteiden soveltuvuus talvikäyt-töön.
- Luontomatkailun yhteistyösopimusten laatiminen ja ylläpito. Alueen yrittäjien kanssa tehdään luontomatkailuyhteistyösopimukset, joiden keskeinen aihe on alueen kestävä käyttö.

Sopimuskumppanien kanssa ollaan säännöllisesti yhteydessä ja sopimuksia tehdään ja uusi-
taan tarvittaessa.

- Palveluvarustuksen (uudis)rakentaminen. Selvitetään Selkä-Sarven ja lin Röytän satama-alueiden esteettömyyden parantaminen yhteistyössä paralympialiiton kanssa.
- Palveluvarustuksen ylläpito ja kunnostus. Rakenteiden säännölliset kunnostukset ja perusparannukset. Vähä-Huiturin ja Selkä-Sarven rakennusten maalaus (punamulta). Sarven sauna remontoitiin v. 2022, ja se muutettiin maksulliseksi saunaksi (vapaaehtoinen saunamaksu). Saunan muutoksen vaikutusta seurataan. Lisäksi tehdään Selkä-Sarven saunan vesijärjestelyjen mahdollisuuksien tarkastelu (keruun ja puhdistuksen mahdollisuudet).
- Palveluvarustuksen ylläpito ja kunnostus. Jokavuotinen tarkastus ja korjauskustannusselvitys suunnittelualueen satamissa. Tarkastus vuosittain ennen avovesikauden alkua. Kropsun laiturin kunnostus (ponttoonien hitsaus). Vähä-Huiturin ja Hietakallan laiturin rakentaminen, mikäli rahoitus löytyy.
- Palveluvarustuksen ylläpito ja kunnostus. Vuokrasopimukset satamien ylläpitämiseksi. Kattilakallan ja lin Röytän sataman ja satamarakenteiden (ml. tulipaikat, kesäkeittiöt tms.) ylläpito ja kunnossapito on tavoite sopia alueen vuokralaisten kanssa alueen käyttäjien vastuulle.

Opastus ja viestintä

- Opastusaineiston laatiminen ja ylläpito (painettu aineisto, verkkosivut). Ajantasaiset verkkosivut, esitteet ja tuotekortit ohjaavat kävijöitä käyttöä kestäville kohteille, ja ohjaavat alueen käyttöä. Aineistoa ylläpidetään ja päivitetään tarpeen mukaan. Luontoon.fi -sivustot tulevat uudistumaan lähivuosien aikana. Opastusaineistoa (netissä) ylläpidetään Perämeren kansallispuistoon ja Perämeren saariin, joissa on virkistyspalvelurakenteita.
- Maasto-opastusaineiston laatiminen ja ylläpito. Maasto-opastusaineistoa ylläpidetään ja päivitetään tarpeen mukaan. Suunnittelualueen saarikohteiden opasteet ovat työn alla. Opastusaineistoa ylläpidetään Pensaskariin, Selkä-Sarveen, Vähä-Huituriin, Härkälettoon, Hietakallaan, Krop-suun, Ryöskärinkallaan ja lin Röyttään.
- Muu opastuksen tai viestinnän toimenpide. Virkistyskäytön ohjaus häiriöiden välttämiseksi, tiedostuksen lisääminen. Luontoon.fi -sivuston ohjeet ja tiedot ovat oikein. Kävijät ohjataan käyttöä kestäville kohteille, ja ohjeistetaan retkietiketistä, lintujen pesimäajoista sekä muista alueella oleellisista käytöissännöistä ja rajoituksista. Ylläpito on jatkuvaa.
- Muu opastuksen tai viestinnän toimenpide. Viestintä: tietoisuuden lisääminen ruoppausten haitoista erityiselle lajistolle (mm. upossarpio). Ks. kohta: Yhteistyö: alueen vuokralaisten pienruoppauksien negatiivisten vaikutusten vähentäminen

Erätalouden toimenpiteet

Metsästyskäytön muutos: Suunnitelmassa ei esitetä muutoksia metsästysjärjestelyihin.

Kalastuskäytön muutos: Suunnitelmassa ei suoraan esitetä muutoksia kalastusjärjestelyihin. Tavoitteena on kuitenkin LUKE:n kanssa yhteistyössä selvittää eri mahdollisuuksia Perämeren kansallispuiston ja Tornion Huiturin vesialueen kalastusjärjestelyille niin, että alueen uhanalaiset kalakannat vahvistuisivat.

Suunnittelualueita koskien on kuitenkin käynnissä muita hankkeita, jotka voivat vaikuttaa merkittävästi metsästyksen ja kalastukseen alueella.

Metsähallituksen hallinnoimat Perämerellä sijaitsevat luonnonsuojeluun varatut alueet tullaan perustamaan luonnonsuojelulain mukaisiksi luonnonsuojelualueiksi (nk. säädösvalmistelu, toimenpide suojelualueen perustaminen). Tällöin ratkaistaan myös, mitä alueella saa metsästä ja kalastaa (lajit ja ajankohdat).

Perämeren kansallispuiston säädöksen päivitys. Ympäristöministeriön hankkeessa nykyehdotuksen mukaan laajennettaisiin poikkeusluvitus luonnonsuojelullista haittaa aiheuttavista lajeista koskemaan myös taloudellista haittaa. Lakiesitys toteutui tämän mukaisena.

Lisäksi tehdään selvitys Huiturin vesialueen liittämisestä Perämeren kansallispuistoon. Liitoksessa voisi tulla muutoksia metsästys- ja kalastusjärjestelyihin (liite 9).

Metsähallituksen erävalvonnasta vastaavat erätarkastajat. Perämeren suunnittelualueen valvontaa tehdään pääasiassa yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa, merkittävimpiä Rajavartiolaitoksen Pohjanlahden merivartiosto ja ELY-keskus (kalastuksenvalvonta). Myös poliisin kanssa tehdään yhteisvalvontaa, etenkin Iin Röytän ja Oulun edustan alueilla. Metsähallituksen erätarkastajien lisäksi myös muut metsähallituksen työntekijät suorittavat valvontaa työnsä ohella, ja ilmoittavat havainnoistaan erätarkastajalle tai muulle viranomaiselle. Valvonta on pääosin kalastuksen ja metsästyksen valvontaa sekä yleistä luonnon virkistyskäytön valvontaa. Myös alueen käyttäjät voivat ilmoittaa havaitsemistaan epäkohdista Metsähallituksen erätarkastajille tai muille viranomaisille. Yleinen palaute koskien esimerkiksi palveluvarustusta annetaan kuitenkin Metsähallituksen palautejärjestelmien kautta.

Toimenpiteet

- Hylkeen ja norpan metsästysjärjestelyt. Tällä hetkellä Perämeren kansallispuistossa kaikki metsästys on kielletty, lukuun ottamatta luonnonsuojelullista haittaa aiheuttavat poikkeukset (ei metsästys-, vaan poikkeusluvitus). Vuonna 2022 alkaneessa Ympäristöministeriön hankkeessa päivitettiin vanhat kansallispuistolait nykyisen luonnonsuojelulain tasalle (24). Tällöin lisättiin nykyisen luonnonsuojelulain mahdollistama poikkeuslupapyynti myös riistalajeille, jotka aiheuttavat vaaraa turvallisuudelle tai merkittävää haittaa omaisuudelle. Säädös saatiin voimaan vuonna 2023. Tämän seurauksena tulee pohdittavaksi sekä harmaaahylkeiden että itämerennorppien aiheuttamat vahingot niin kalastukselle kuin kalalajeille, kuin niiden poiston vaikutus niiden kantoihin. Toimenpide kohdistuu pääasiassa Perämeren kansallispuistoon.
- Kalastuksen säätely: kalastuksen vaikutus (sivusaalis) uhanalaisille kaloille. Sivusaaliina saata- vat uhanalaisten kalojen, meriharjuksen ja meritaimenen, määrät ovat pieniä, mutta pienissä kalakannoissa ja laajemmalla alueella kokonaisvaikutus voi olla merkittävä. Meriharjuksen osalta ilmiö voi olla paikallisesti merkittävä. LUKE:n kanssa aletaan selvittää mitkä ovat vaihtoehtoja meriharjuksen ja meritaimenen kantojen säilymisen ja parantamisen kannalta järkevistä kalastuksensääätelytoimenpiteistä. Toimenpiteiden toteutus ELY-keskuksen ja Metsähallituksen omien kalastusluvitusten kautta. Toimenpide kohdistetaan Perämeren kansallispuiston ja Tornion ns. Huiturin vesialueen alueille. Kalastusjärjestelyiden muuttuessa olisi hyvä olla muutamaa vuonna tehostettua kalastuksenvalvontaa, sekä panostusta viestintään kalastuksensääte- lyn muutoksista, sekä niihin johtaneista syistä.
- Kalastusjärjestelyt (erilaiset kiintiöt tai kalastusrajoitukset). Sekä kaupallisen kalastuksen että vapaa-ajan kalastuksen kalastusjärjestelyt vaikuttavat alueen kalakantoihin. Tavoitteena on kalakantojen, myös uhanalaisten kalojen, vahvistaminen jopa kalastettavalle tasolle. Tavoite on kunnianhimoinen ja kenttä haastava, sillä kalakannoista tiedetään osin vähän, ja niiden tilaan vaikuttavat muutkin kuin kalastuksen järjestämiseen liittyvät (ympäristö)tekijät. Uhanalaisten kalojen, meriharjuksen ja meritaimenen, pienissä kalakannoissa laajemmalla alueella tai paikalli- sesti kalastuksen sivusaaliina menetetty kokonaisvaikutus voi olla merkittävä. LUKE:n kanssa aletaan selvittää mitkä ovat vaihtoehtoja meriharjuksen ja meritaimenen kantojen säilymisen ja parantamisen kannalta järkevistä kalastuksensääätelytoimenpiteistä. Toimenpiteiden toteutus ELY-keskuksen ja Metsähallituksen omien kalastusluvitusten kautta. Erilaisia kalastusjärjestelyjä voivat olla saalis- tai kalastajakiintiöt, ajalliset tai alueelliset tai pyydystekniset kalastusrajoitukset, tai kalastusrauhitusalueet. Toimenpiteiden (rajoitusten) on tavoite olla väliaikaisia ja johtaa niiden poistamiseen tarpeettomina. Toimenpide kohdistetaan Perämeren kansallispuis- ton ja Tornion ns. Huiturin vesialueen alueille.

Käytön ohjauksen linjaukset ja luonnonvarojen käyttö

Maastoliikenne ja muu liikenne

Maastoliikenne lumipeitteisenä aikana. Ei muutu. Moottorikäyttöisellä ajoneuvolla liikkumiseen, eli maastoliikenteeseen saarissa tarvitaan aina maanomistajan lupa. Jääalueilla lupaa ei tarvita. Maastoliikennelupia myönnetään vain erityisen painavasta syystä alueiden käyttöperiaatteisiin soveltuvaan toimintaan.

Liikkuminen ja leiriytyminen

Leiriytyminen. Ei muutu. Leiriytyminen on Perämeren kansallispuistossa sallittua vain järjestyssäännössä määritellyissä paikoissa. Muualla suunnittelualueella on jokamiehenoikeuksien mukainen tilapäinen leiriytyminen sallittua, kunhan siitä ei aiheudu tarpeetonta häiriötä luonnolle, muille alueen käyttäjille tai maanomistajalle. Yksityisillä suojelualueilla voi olla leiriytymisestä erillisiä määräyksiä.

Tulenteko. Ei muutu. Tulen teko on sallittua vain siihen osoitetuilla tulipaikoilla. Tulen tekoon tarvitaan aina maanomistajan lupa.

Järjestetyt tapahtumat ja seuratoiminta

Muu järjestetty maastotapahtuma. Ei muutu. Tapahtumien järjestäminen alueella on mahdollista käytännössä suurimmilla saarilla, eli Perämeren kansallispuistossa Pensaskarissa, Selkä-Sarvessa, Vähä-Huiturissa ja mahdollisesti Iin Röytässä. Majoittuminen ja alueiden käytön rajoitukset aiheuttavat suurimmat haasteet. Perämeren kansallispuistossa ovat mahdollisia lähinnä luonnonsuojelulliset tal-kooleirit/ vapaaehtoistoiminta.

Muu käyttö

Matkailuun liittyvä yritystoiminta. Ei muutu. Alueella toimii suhteellisen vähän matkailuyrittäjiä, jotka tarjoavat räätälöityjä palveluja pienille asiakasryhmille. Palvelut ajoittuvat avovesikauteen, ja sijoittuvat pääasiassa Perämeren kansallispuiston Pensaskariin ja Selkä-Sarveen. Alueella olisi tilaa useammalle yritykselle, laajemmalle tuotevalikoimalle ja ympärivuotisuudelle, huomioiden kuitenkin saarikoh- teiden ja virkistyskohteiden rajallisen kestävyys-asiakasmäärissä. Luonnon kestävyys-asiakasmäärää rajoittaa sosiaalinen kestävyys, sillä alueen yrittäjät ja pääosa kävijöistä ovat tarkkoja alueen rauhallisuuden ylläpitämisestä ja paikallisen omaleimaisen saaristokulttuurin kunnioittamisesta. Alueella toimivien yritysten kanssa tehdään yhteistyösopimus, jossa sovitaan mm. kestävästä luonto- matkailun periaatteista.

Muu käyttö. Supistuu. Vuokramökit ja kalastustukikohdat. Nykyisten tukikohtien ylläpito on mahdollista Perämeren kansallispuistossa, mutta uusia kohteita ei osoiteta. Perämeren saarten Natura-alueella (valtio) tukikohtien ja vuokrakohteiden ylläpito on mahdollista, mutta uusia kohteita ei osoiteta. Suoje- lualueen perustamisen myötä muut, kuin luonnonsuojelulaissa erikseen mainittujen käyttötarkoitusten mukaiset tai alueen perustamistarkoitusta toteuttavat, vuokraoikeudet tulevat päättymään siirtymäajan jälkeen. Esimerkiksi loma-asuntojen pysyvä ylläpito ei ole luonnonsuojelualueilla mahdollista. Yksityi- sillä suojelualueilla toimitaan perustamispäätöksen mukaan; pääsääntöisesti mökkien rakentaminen ei ole sallittua.

Metsätalous

Suunnittelualueen valtion alueilla ei harjoiteta metsätaloutta.

Metsätalous OY:n hallinnoimia saaria (n. 40ha) on otettu mukaan suunnitelmaan, jos niillä on merki- tystä virkistyskäytön järjestämisessä (esim. Iin Röyttä) ja/ tai hoidettuja luonnonsuojelualueita (esim. Selkäsaaren perinnebiotoopit, n.10ha laidunvuokrasopimus).

Ei muutoksia.

Metsähallituksen hallinnassa olevasta alueesta 39,66 ha on metsätalousskäytössä ja 9,83 ha rajoite- tussa metsätalousskäytössä.

Käytön ohjauksen toimenpiteet ja hallinto

Suojelualan perustamistoimet

- Suojelualan /-iden (ml. MRA,LTA,ERA) perustaminen. Metsähallituksen hallinnassa oleva suojeluohjelma-alue (Perämeren saaret) perustetaan luonnonsuojelulain mukaiseksi suojelualueeksi ja siitä muodostetaan tarkoituksenmukaisia suojelualuekiinteistöjä (1 / kunta).
- Suojelualan/-eiden laajentaminen. Valtion maiden suojelualuerajausten tarkistaminen linnustokohteilla ja vedenalaisarvot huomioiden. Osalla valtion maista ja vesistä Perämeren saarten Natura-alueella suojelurajaukset on tehty koskien vain saaria, sillä Natura-alueen rajauksen aikaan ei tunnettu alueen vedenalaisia arvoja. Vastaavasti maan kohoamisen yhteydessä rannat jäävät suojelun ulkopuolelle ja primäärisukessio katkeaa. Samoin linnustollisesti arvokkaiden pesimäsaarien ja -luotojen rajaukset tulee tarkistaa niin, että niiden lähestyminen ja maihinnousu saadaan rajattua tarkoituksenmukaisesti. Tarkistaminen koskee vain valtion alueita, eikä koske yksityisiä maita tai vesiä. Tarkistettavat kohteet ovat pääosin yhtenevät suunnitelmassa merkityn (valtion) maihinnousurajoitus-suosituksen kanssa.
- Rajojen merkintä. Suuri osa kansallispuiston rajakylteistä saarissa ovat vanhoja ja haalistuneita, ja uusimisen tarpeessa.

Käytön ohjaus ja maankäyttöön vaikuttaminen

- Käytön ohjaus vyöhykkeiden tai rajoitusalueiden avulla. Maihinnousukiellot/ suositukset sen välttämiseksi linnuston pesimäaikana tärkeimmille pesimäalueille. Linnuston pesinnälle merkitävät saaret ja luodot rauhoitetaan kävijöiltä pesimäajaksi. Kansallispuiston alueella nämä on osoitettu järjestyssäännössä, muualla suunnittelualueella rauhoitusalueet on osoitettu YSA-päätöksissä (Krunnit, Parmiinit, Runniletto) tai ovat ohjeellisia suosituksia. Rajoitusalueet pyritään merkitsemään karttojen lisäksi maastoon, ja lisäämään käyttäjien tietoisuutta vältettävistä kohteista. Kohteet esitetään vyöhykealuejakokartoissa.
- Käytön ohjaus vyöhykkeiden tai rajoitusalueiden avulla. Haetaan AVI:lta nopeusrajoitusta Sarven saaristoon. Rajoitus 6 km/h.

Kartoituksissa rajaukseksi ehdotetaan Selkä-Sarven suojasataman lähestymisväylälle Maasarven ja Linnanklupun väliin, sekä Sarven satamasta Linnanklupun ja Pitkäleton välistä ja vielä Sarven pohjoispäädytstä itään Maasarven eteläreunan kautta merelle, eli koko Pitkäleton, Linnanklupun, Maa-Sarven ja Selkä-Sarven saarten ja niihin liittyvien matalikkojen/ karien muodostamaa kokonaisuutta.

- Edunvalvonta ilmastomuutoksen hillitsemiseksi. Suunnittelualuetta ympäröivän maan ja meren käytöstä lausutaan/ suunnitteluun osallistutaan tarvittaessa. Edunvalvonta on jatkuvaa. Ilmastomuutoksen kannalta Metsähallitus lausuu yleisemmin osana suuria hankkeita, jotka voivat sijaita muuallakin kuin tämän suunnittelualan läheisyydessä. Myös paikallisten luonnonsuhteiden mahdollisimman vakaana pitäminen edesauttaa luonnon resilienssiä, eli kykyä sopeutua muutokseen. Osa lajistosta, kuten norppa, tarvitsee kuitenkin merijään lisääntymisen onnistumiseen, ja osa alueella esiintyvistä uhanalaisista ja harvinaisista lajistosta, kuten ruijanuokkuesikko, on luontaisesti riippuvainen jääeroosiosta.
- Edunvalvonta. Suunnittelualuetta ympäröivän maan ja meren käytöstä lausutaan tarvittaessa. Edunvalvonta on jatkuvaa.

Lausuntojen lisäksi alueiden ja luonnon edunvalvontaa tehdään muun tiedontuottamisen, valistuksen, vaikuttamisen, ympäristökasvatuksen ja viestinnän keinoin. Esimerkiksi rehevöitymishityksen hillitsemisessä viestinnällä ja ympäristökasvatuksella on merkittävä rooli myös yksilötasolla.

- Edunvalvonta merialueen hankkeissa. Suunnittelualuetta ympäröivän meren käytöstä lausutaan/ suunnitteluun osallistutaan tarvittaessa. Edunvalvonta on jatkuvaa.

Suurhiekan merituulivoimapuiston yhteyteen aiotaan ehdottaa kalastolle aiheutuvien haittojen kompensatiomenetelmänä esimerkiksi kutualueiden perustamista rakennettavien tuulivoimaloiden juurille.

- Edunvalvonta. Yhteistyö: alueen vuokralaisten pienruoppauksien negatiivisten vaikutusten vähentäminen. Yhteistyössä vuokralaisten kanssa keskustellaan pienruoppausten haitoista ja mietitään ratkaisuja ruoppausten haittojen vähentämiseksi, niin että tarpeelliset ruoppaukset saataisiin silti tehtyä.
- Edunvalvonta: ympäröivien vesialueiden käytön seuranta (kalankasvatus, väylät, tuulivoimapuistot). Suunnittelualuetta ympäröivän meren käytöstä ja merialueisiin vaikuttavista toiminnoista, kuten maa-ainestenotosta, lausutaan tarvittaessa. EMMA-alueiden hyödyntäminen ja huomiointi alueen edunvalvonnassa (talon sisäisesti). Edunvalvonta on jatkuvaa.
- Sidosryhmäyhteistyö (ml. yhteistyö maanomistajien kanssa). Sidosryhmäyhteistyö, säännölliset tapaamiset ja perehdytykset. Pidetään esimerkiksi koulutustilaisuuksia alueen yrityksille, kansallispuisto-oppaille ja yhteistyökumppaneille. Kuntien ja kaupunkien kanssa ollaan yhteydessä erilaisissa tilaisuuksissa ja hankkeissa. Yhteistyö on joustavaa ja jatkuvaa.
- Sidosryhmäyhteistyö (ml. yhteistyö maanomistajien kanssa). Yhteinen tapaaminen ruotsalaisten kollegojen kanssa puistopariyhteistyöstä. Tapaamisessa kartoitetaan yhteistyömahdollisuudet ruotsalaisten kansallispuistosta vastaavien tahojen kanssa. Sekä matkailullisen puistopariyhteistyön muodostaminen, että kentän töihin liittyvien, konkreettisten kehittämismahdollisuuksien etsiminen, esimerkiksi satamarakenteet. Puistopariyhteistyön alkaessa voidaan panostaa myös yhteiseen ja uudenlaiseen asiakasviestintään.
- Sidosryhmäyhteistyö (ml. yhteistyö maanomistajien kanssa). Yhteistyö kalastajien, erävalvonnan, tutkimustahojen kanssa. Kalastuksen ja kalakantojen kestävyysparantamista mietitään yhteistyössä paikallisten kalastajien ja vapaa-ajan kalastajien (SVK), erävalvonnan, tutkimustahojen ja luvittajien kanssa. Tavoitteena on löytää mahdollisimman toimivia, ja sosiaalisesti hyväksyttäviä keinoja uhanalaisten kalakantojen tilan parantamiseen ja kalastuksen järjestämiseen. Kalakantojen tilaan vaikuttavat kalastuksen lisäksi muutkin (ympäristö)tekijät. Toimenpide kohdistetaan Perämeren kansallispuiston ja Tornion ns. Huiturin vesialueen alueille.
- Sidosryhmäyhteistyö (ml. yhteistyö maanomistajien kanssa). Sidosryhmäyhteistyö, alueen vuokralaiset, RKY-maisema-arvojen säilyminen. Valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen (RKY) säilymisen turvaaminen yhdessä alueen vuokralaisten kanssa sovittavin toimenpitein (esim. vuokraehdot).

Muu rakennuskanta

- Muun rakennuksen purkaminen/myynti. Perämeren kansallispuistossa Inakarin saarella on osin vuokralaisen, osin Metsähallituksen omistamia rakennuksia, joiden tilanne on epäselvä ja vuokrasopimus on loppunut. Omistajuudet tulee selvittää ja huonokuntoiset/ turvallisuusriskin omaavat rakennukset purkaa sekä alue siistiä. Hyväkuntoiset vanhat vaja- ja liiterirakennukset voidaan säilyttää kulttuuriperintönä. Purkamisessa tulee huomioida haitta-aineselvitys. Purkaminen on haastavaa, sillä saari sijaitsee väylän takana.
- Muun rakennuksen purkaminen/myynti. Hietakallan vanha autiotupa on osin huonokuntoinen, eikä enää palvele laajempaa käyttöä. Turvallisuussyistä rakennus tulee purkaa suunnittelukauden lopulla. Rakennuksen katto on toistaiseksi kunnossa, joten purkaminen ei ole kiireellinen. Purkamisessa on huomioitava haitta-aineselvitys. Samalla harkitaan muiden virkistysrakenteiden siirtoa Hietakallan päivätuvan läheisyyteen.

V Ympäristövaikutusten arviointi

Vaikutukset Natura 2000-suojeluperusteisiin

Hoito- ja käyttösuunnitelmaan kirjattujen toimenpiteiden vaikutukset luontodirektiivin luontotyyppeihin ja lajeihin on arvioitu suunnitelmaa laadittaessa. Suunnitelman tarkoituksena on kohdealueen luontoarvojen ja lajiston elinolosuhteiden turvaaminen ja parantaminen, joten siihen ei lähtökohtaisesti sisällytetä toimenpiteitä, jotka heikentäisivät kohteen suojelun perustana olevia luontoarvoja. Tarkempi vaikutusten arviointi on liitteessä 10.

Perämeren kansallispuiston Natura-alueen tärkeimmät suojeluperusteet ovat luontotyypeistä maankohoamisrannikon primäärisuksessiovaiheiden luonnontilaiset metsät, runsaslajiset kuivat ja tuoreet niityt, kuivat nummet, ulkosaariston saaret ja luodot, hakamaat ja kaskilaitumet, lehdot, merenrantaniityt ja rannikon laguunit. Lajeista keskeisiä suojeluperusteita ovat upossarpio, ruijannuokkuesikko, perämerenketomaruna ja itämerennorppa (Natura-alueen tila-arvio 2020)

Perämeren saarten Natura-alueen tärkeimmät suojeluperusteet ovat luontotyypeistä liikkuvat alkiovaiheen dyynit, liikkuvat rantakauradyynit, kiinteät ruohokasvillisuuden peittämät dyynit, variksenmarjadyynit, metsäiset dyynit, lehdot, maankohoamisrannikon primäärisuksessiovaiheiden luonnontilaiset metsät, runsaslajiset kuivat ja tuoreet niityt, hakamaat ja kaskilaitumet, ulkosaariston saaret ja luodot, harjusaaret, kivikkorannat, merenrantaniityt, Itämeren hiekkarannat, vedenalaiset hiekkasärkät sekä jokisuistot ja riutat. Lajeista keskeisiä suojeluperusteita ovat 37 lintulajia (pesiviä ja levähtäviä), sekä laaksoarho, lietetatar, ruijannuokkuesikko, nelilehtivesikuusi, upossarpio, harmaahylje (halli) ja itämerennorppa. (SDF Naturatietokanta 2018)

Röytän Natura-alueen tärkeimmät suojeluperusteet ovat luontotyypeistä maankohoamisrannikon primäärisuksessiovaiheiden luonnontilaiset metsät, ja merenrantaniityt. Lajeista keskeisiä suojeluperusteita ovat upossarpio ja ruijannuokkuesikko. (Natura-alueen tila-arvio 2020)

Keskeisten suojeluperusteena olevien luontotyyppien tilaa parannetaan estämällä umpeenkasvua laiduntamalla ja raivaamalla kohteita, sekä poistamalla vieraslajeja, kuten kurturuusua ja järviruokoa. Samalla toimenpiteet auttavat lajistoa pitämällä niin vedenalaisen kuin maanpäällisenkin kasvilajiston elinympäristöjä kunnossa, ja esimerkiksi linnuston pesimä- ja ruokailuympäristöjä sopivina. Lajiston levinneisyyttä tuetaan myös siirtoistutuksin (erittäin uhanalaiset perämerenketomaruna, mahdollisesti rönsysorsimo sekä nelilehtivesikuusi) olemassa olevia populaatioita heikentämättä. Merkittävää on myös alueen palveluvarustuksen, opastusaineiston, satamien ja rajoitusaluekylttien kunto ja ajantasaisuus sekä viestinnän toimivuus. Näillä ohjataan suunnittelualueen kävijät kohteisiin, jossa luontotyyppit ja lajisto kestävät kulutusta ja häirintää, esimerkiksi pois tärkeiltä linnuston pesimäalueilta häirinnälle herkkänä aikana. Herkimmille linnustoalueille kohdistetaan maihinnousukielloja ja -suosituksia.

Vedenalaisten luontotyyppien suojelussa keskeistä on rehevöitymisen ja liettymisen estäminen, jossa oleellista on edunvalvonta. Toimenpiteissä ruoppausten suunnittelu yhdessä toimijoiden kanssa, sekä pilottikokeiluna lietteen poisto liettyneeltä vesikasviniityltä ja aiemman kasvillisuuden (takaisin)siirtoistutus, sekä Sarven saaristoon liettymisen vähentämiseksi haettava 6 km/h nopeusrajoitus parantavat luontotyyppien ja lajien tilaa ja estävät niiden heikkenemistä.

Valtion maiden suojelualuerajausten tarkistamisella parannetaan alueen vedenalaisten arvojen ja maankohoamisrannikon luontotyyppien tilaa. Tarkistaminen koskee vain valtion alueita, ei yksityisiä maita tai vesiä. Nykytiedon mukainen rajausta tuo suojeluun lisää ja/ tai laajentaa Natura-luontotyyppejä ja tukee näiden niiden säilymistä ja turvaa niiden kehityksen maankohoamisen edetessä. Myös pesivän linnuston häirintää voidaan vähentää linnustolle arvokkailla kohteilla.

Edunvalvonnalliset toimet, kuten lausunnot ja erilaisiin hankkeisiin asiantuntijana osallistuminen, ovat välillisesti ja pitkällä aikavälillä tärkeitä ilmastonmuutoksen ja rehevöitymisen hillitsemiseksi ja pohjoisten elinolosuhteiden säilyttämiseksi. Tämä on keskeistä vedenalaisten luontotyyppien ja lajien edunvalvonnassa. Myös alueen luontotyyppien ja lajien seurannat ja erilaiset inventoinnit ovat tärkeitä, että pystytään seuraamaan tapahtuvia muutoksia ja reagoimaan niihin ajoissa, sekä kohdentamaan toimet otollisimpiin kohteisiin.

Uhanalaisten kalakantojen osalta toimenpiteet painottuvat pääosin kalakantojen tilan selvittämiseen, meriharjuksen elinympäristöjen kunnostamiseen (LUKE, Biodiversea LIFE -hanke), sekä kantojen

säilymisen ja parantamisen kannalta järkevien kalastuksensääteilytoimenpiteiden selvittämiseen etenkin meriharjuksen osalta. Myös luontainen meritaimen ja merialueen vaellussiika hyötyvät toimenpiteistä. Tavoitteena on löytää mahdollisimman toimivia, ja sosiaalisesti hyväksyttäviä keinoja uhanalaisien kalakantojen tilan parantamiseen ja kalastuksen järjestämiseen (esim. erilaiset kiintiöt tai ajalliset tai alueelliset tai pyydystekniset kalastusrajoitukset tai kalastusrahoitusalueet). Toimenpiteiden on tarkoitus olla väliaikaisia. Toimenpiteet kohdistetaan Perämeren kansallispuiston ja Tornion ns. Huiturin vesialueen alueille. Kalastukseen ja kalakantoihin vaikutetaan myös harmaahylkeen ja itämeren-norpan metsästysjärjestelyillä. Vuonna 2023 tuli voimaan päivitys Perämeren kansallispuiston laissa, jonka mukaan luonnonsuojelulain mukainen poikkeuslupapyynti mahdollistui myös riistalajeille, jotka aiheuttavat vaaraa turvallisuudelle tai merkittävää haittaa omaisuudelle. Ongelmavyyhti vaikutuksi-neen on moninainen: hylkeiden ja norppien kasvaneet kannat vaikeuttavat suuresti ammatti- ja vapaa-ajankalastusta alueella. Suurten hyljekantojen vaikutus myös uhanalaisille kalakannoille voi olla pai-kallisesti merkittävä, mutta tutkimustietoa asiasta ei ole. Toisaalta myös hylje ja norppa kuuluvat alu-teen merkittävään lajistoon, ja Perämeren pohjukka on norpalle tärkeää pesimäaluetta jäävarmuuden takia.

Yhteenveto suunnitelman vaikutuksista

Edellä mainittujen Naturan suojeluperusteisiin kohdistuvien vaikutusten lisäksi edellä mainituilla, ja suunnitelman muillakin toimenpiteillä, on myös merkittäviä sosiaalisia ja taloudellisia vaikutuksia, joita ei välttämättä erikseen nostettu esiin. Esimerkiksi perinnebiotooppien ylläpito palvelee kuitenkin myös retkeilijöiden kokemia maisema-arvoja ja retkeilymahdollisuuksia, kurtulehtiruisujen poisto rantojen avoinnapysymistä, ja laiduntaminen tuo taloudellista hyötyä lampaiden omistajille.

Käytön ohjaaminen, palveluvarustuksen turvallisuus ja ajantasainen tieto kohteista auttaa käyttäjiä va-litsemaan haluamansalaisia kohteita, sekä ottamaan huomioon ja oppimaan alueesta tärkeitä arvoja. Asiakaskontakteissa pystymme välttämään myös osallisuuden tunnetta, sekä kohdistamaan palvelu-jamme haluttuihin suuntiin. Parhaimmillaan suojelullisesti merkittävät toimenpiteet, kuten Sarven saa-riston nopeusrajoitus tai linnustollisesti arvokkaiden saarten mairinnousurajoitukset, jotka rajoittavat alueiden käyttöä, eivät aiheuta harmistumista, vaan niiden tarpeellisuus ymmärretään ja niitä noudate-taan. Myös pienruoppauksissa sosiaalinen vaikutus on merkittävä, sillä puhutaan alueiden käyttömah-dollisuuksista.

Alueiden kulttuuriperinnön ja arkeologisten kohteiden tunteminen ja hoitaminen sekä esittely samoin edistävät ymmärrystä alueiden ja kohteiden arvosta, ja lisäävät tietoa omasta kulttuuriperinnöstämme.

Kalakantojen hoitoon liittyvissä toimenpiteissä voi olla suuria virkistys- ja kaupalliseen kalastukseen liittyviä vaikutuksia, jotka etenkin kaupallisille kalastajille tulee huomioida myös taloudellisina. Näitä toimenpiteitä ei ole vielä päätetty, vaan niitä selvitetään.

Ilmastomuutoksen hillintä ja muutokseen sopeutuminen

Perämeren alue on matalarantaista ja lajistoltaan pohjoista merilajistoa edustavana alueena hyvin herkkä ilmastomuutoksen vaikutuksille. Ilmaston lämpeneminen ja sen myötä paheneva rehevöitymi-nen ja umpeenkasvu voivat vaikuttaa niin maa- kuin vesilajistoon, osaan hyvin lopullisesti. Alueen yksi arvo on juuri Pohjoisten merilajien pussinperä, eli viimeinen osa, jossa pohjoisiin meriolosuhteisiin so-peutuneet lajit, kuten jäälle poikiva norppa, pärjäävät.

Suunnitelman kaikki arvot kietoutuvat toisiinsa ja ovat uhattuina ilmastomuutoksen vaikutuksista. Siksi myös suunnitelman toimenpiteet pyrkivät vakauttamaan alueen luonnonolosuhteita, ja täten edesauttamaan luonnon resilienssiä, eli kykyä sopeutua muutokseen ja samalla pitää alueen ekosys-teemipalvelut toimintakykyisenä. Merkittävää on myös ilmastomuutoksen hillitseminen, jonka osalta edunvalvonnallisilla toimilla (suunnittelualuetta ympäröivän maa- ja vesialueen sekä siihen vaikutta-vien hankkeiden lausunnot) on pääpaino, ja toiminta on jatkuvaa.

Alueen luontotyyppejä ja lajistoa (luontotyyppien tila, luonto- ja lintudirektiivien lajit, muut uhanalaiset lajit) seurataan päivittämällä luontotyyppi-inventointeja ja laji-inventointeja tarvittaessa tai tietyin vä-liajoin, sekä mahdollisuuksien mukaan muiden käyntien ohella. Alueen luontotyyppit muuttuvat

poikkeuksellisen nopeasti maankohoamisen, luonnonhoidon, Perämeren rehevöitymisen ja ilmastonmuutoksen seurauksena. Seurannat ohjaavat lajien ja luontotyyppien hoitotoimia; kun tiedämme missä hoitotarpeet ovat, pystymme ohjaamaan ja kohdentamaan hoito- ja edunvalvonnan toimet oikein. Lajiston levinneisyyttä tuetaan myös esimerkiksi siirtoistutuksin (erittäin uhanalaiset perämerenketomaruna, mahdollisesti rönsysorsimo sekä nelilehtivesikuusi) olemassaolevia populaatioita heikentämättä.

LAJIT

Suunnittelualueen merkittävää kasvilajistoa on laajalti arvioitu ilmastonmuutoksen vaikutuksille herkimmäksi lajistoksi. Näitä ovat jääeroosiosta ja maankohoamisesta hyötyvät suksession alkuvaiheen vesi- ja rantakasvit, kuten upossarpio, lietetatar, ruijannuokkuesikko ja nelilehtivesikuusi, sekä perämerenketomaruna. Pohjoisen lajisto altistuu suuremmille lämpötilan muutoksille kuin etelässä, ja uhkana on, että ne myös menettävät aikaisempien ääriolosuhteiden tuoman kilpailuedun. Myös tiettyyn rajattuun elinympäristöön erikoistuminen sekä huono levittäytymis- ja kilpailukyky ovat tekijöitä, jotka saattavat liittyä lajien haavoittuvuuteen ilmastonmuutokselle. Useimmat lintulajit, jotka arvioitiin lajiominaisuuksien perusteella haavoittuvimmiksi ovat jo nyt uhanalaisia tai silmälläpidettäviä, ja monella ilmastonmuutos on arvioitu uhanalaisuuden syyksi tai tulevaisuuden uhkatekijäksi. (31) Suunnittelualueella näitä lajeja ovat esimerkiksi avoimien rantaniittyjen ja hietikoiden lajisto, kuten lapinsirri, suokukko ja pikkutiira, joihin vaikuttavat erityisesti pesintöjä tuhoavat kesämyrskyt, sekä elinympäristöjä tuhoava rehevöityminen.

Ilmastonmuutoksen seurauksena etelästä pohjoiseen leviää etelästä uusia lajeja, joista osa voi olla luonnonsuojelullisesti arvokkaita uhanalaisia tulokaslajeja, osa haitallisiksi luokiteltavia vieraslajeja. Vieraslajien torjuntatyössä on tärkeää pyrkiä tunnistamaan haitallisimmat mahdollisesti leviävät uudet vieraslajit ja jalansijaansa ja haittavaikutuksiaan todennäköisesti vahvistavat lajit. Alueella jo esiintyvistä lajeista kanadanvesiruton ja kurturuusun haittavaikutusten voimistumiseen tulisi varautua. (31).

LUONTOTYYPIT

Suunnittelualueen luontotyypit kuuluvat rannikon luontotyypeihin, joihin vaikuttavat sekä sisämaan että meren ekosysteemit. Täten myös ilmastonmuutoksen vaikutukset tulevat muutoksina sekä maalta, mereltä, että ilmasta. Ilmastonmuutoksen vaikutuksia ovat kohoava ilman, pintaveden ja veden lämpötila, merenpinnan nousu (Perämerellä esiintyy hidastuneena maankohoamisena), pitenevä kasvu-kausi, muutokset sademäärissä ja sateiden ajoittumisessa (sadannan mukana lisääntyvä rehevöityminen) ja muutokset jääpeitteessä. Nykytiedon valossa pinnanpäällisistä luontotyypeistä herkimpiä ovat mm. primäärisuksessiovaiheen luontotyypit sekä merenrantaniitty, joiden suurin uhka on umpeenkasvu, jota ilmastonmuutoksen aiheuttamat lämpenemisen tuoma kasvukauden piteneminen ja rehevöityminen pahentavat. Suomessa lähes kaikki perinnebiotooppityypit on luokiteltu äärimmäisen uhanalaisiksi. Samoin kuin merenrantaniityillä, usein pienillä ja pirstaleisilla, hoidosta riippuvaisilla perinnebiotoopeilla umpeenkasvun estäminen on ensisijaisen tärkeää. Jotta perinnebiotoopit voisivat säilyä, pitäisi hoitoa tehostaa, hoidettuja kohteita ja suojelualueita laajentaa, ja niiden kytkettyvyyttä parantaa. (31)

Vedenalaisista luontotyypeistä ilmastonmuutokselle (rehevöityminen, lämpötilan nousu) herkimpiä ovat todennäköisesti primäärisuksessiovaiheen luontotyyppien eli fladojen lisäksi suojaisat näkinpar-taisniitty (ja vedenalaisniitty yleensä). Vedenalaisniitty ovat helposti vahingoittuvia ja herkkiä monille häiriöille, kuten perämoottorien ja ankkuroinnin aiheuttamille suorille tuhoille, sekä perämoottorien nostaman pohja-aineksen aiheuttamalle sedimentoitumiselle. Seurannan ja hoidon kannalta vedenalaisia luontotyypejä koskevat samat tarpeet mitkä koskevat maanpäällisiä luontotyypejäkin.

Suojelu- ja hoitotoimien kohdentamisen kannalta on tärkeää tunnistaa ne alueet ja luontotyypit, jotka reagoivat herkimmin ilmastonmuutokseen; sekä ne, joilla vaikutuksia voidaan lieventää suojelu- ja hoitotoimin. Jotta hoitotoimet voitaisiin sopeuttaa ilmastonmuutoksen vaikutuksiin suunnitelmallisesti, tulisi hoitotoimien tuloksellisuutta tarkistaa säännöllisesti, joka taas vaatisi nykyistä monipuolisempaa lajistonseurainta, tai vähintäänkin olemassa olevien lintujen, perhosten ja riistalajien seurantojen ylläpitämistä ja vahvistamista. (31)

VIRKISTYSKÄYTTÖ

Ilmastonmuutos vaikuttaa virkistyskäyttöön myös reittien ja rakenteiden sijoittelun ja ylläpidon kautta. Useilla kohteilla ilmastonmuutoksen lisäämä eroosio, kuluminen ja huollon vaikeutuminen pakottavat suunnittelemaan virkistyskäytön toteutusta uudelleen. Suunnittelualueen virkistyskäyttökohteet ovat toistaiseksi eroosion ja kulumisen suhteen hyvällä tolalla; enemmän niidenkin osalta tulee huolehtia umpeenkasvun ehkäisemisestä. Virkistyskäytön ohjaaminen kulutusta kestäville alueille on jatkossa yhä tärkeämpää, etenkin lajiston heikentyneiden elinolosuhteiden turvaamiseksi. Talviretkeilyn kannalta jään kantavuus on oleellinen seurattava asia. Mikäli jäätalvet vähenevät, tulee talviretkeilyn markkinointi ja edistäminen lopettaa turvallisuussyistä.

Virkistyskäytössä olevien rakenteiden lisäksi myös kulttuuriperinnöltään arvokkaat rakennukset joutuvat ilmastonmuutoksen myötä äärevämpiin ja kuluttavampiin luonnonoloihin, kuten lisääntyvät myrskyt ja sateet, lämpötilan vaihtelut, sekä uudet tuhohyönteiset ja lahottajasienet. Rakennuksia ja rakenteita tulee tarkistaa useammin, että mahdollisiin ongelmiin ehditään ajoissa reagoida rakennusten säilyttämiseksi.

Merikohteella myös kohteelle kulkeminen on osa huomioitavaa ketjua. Maankohoamisen ja rehevöitymisen myötä lintuluodot muuttuvat hiljalleen retkeilijöitä houkuttaviksi saariksi; toisaalta satamiin ei enää pääse, jos niitä ei ruoppaa. Kävijöitä ohjataan myös mm. satamien ylläpidolla virkistyskäyttöä kestäviin paikkoihin. Ruoppausten suunnittelu on tärkeää, että niillä ei hävitetä mahdollisesti uhanalaistakin lajistoa ja luontotyyppejä, merenpohjan muutoksen ollessa ruopatulla väylällä usein pysyvä. Pientenkin ruoppausten kumulatiiviset vaikutukset tulee huomioida koko alueella. Moottoriliikenteen lisäksi myös ruoppaukset aiheuttavat liettymis- ja sedimentoitumisongelmia herkille vedenalaisille luontotyypeille.

Suunnittelualueella kohteiden huolto tehdään nykyisin pääsääntöisesti talvella (moottorikelkka). Kohteet on kuitenkin mahdollista huoltaa kesällä (vene), mikäli talvihuolto muuttuu mahdottomaksi. Moottoritekniikoiden kehittyessä voidaan tulevaisuudessa huolloissa vaatia ympäristöystävällisempien kuluneuvojen käyttöä, esimerkiksi sähkömoottorit. Oleellisempaa on kuitenkin vähentää huollon tarvetta suunnitelluilla ja laadukkailla palveluilla, hyväkuntoisilla rakenteilla, sekä ympäristökasvatuksella. Polttopuun säästäminen ja roskattoman retkeilyn periaatteiden noudattaminen vähentävät huollon tarvetta, sillä pääosa huoltoa on polttopuu- ja vessahuoltoa, sekä saariin jätetyn (ja meren muualta tuoman) roskan tuontia.

VI Suunnitelman seuranta

Suunnitelman seuranta toteutetaan osana laajempaa suojelualueiden tilan seurantaa, ja siinä käytetään Metsähallituksessa hyväksytyjä mittareita. Hoito- ja käyttösuunnitelman osalta seurataan suunnittelualueen yleisen tilan lisäksi suunnitelmassa esitettyjen tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumista sekä suunnitelman vaikuttavuutta. Joitakin mittareita seurataan vuosittain. Laajemmin suunnitelman tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumista sekä suunnitelman vaikuttavuutta eli suunnitelmassa asetettujen päämäärien toteutumista arvioidaan määräajoin, noin viiden vuoden välein. Samassa yhteydessä päätetään myös suunnitelman päivittämisestä kokonaan tai osittain.

Osallistaminen

Hoito- ja käyttösuunnittelu on Metsähallituksen sekä ympäristöhallinnon periaatteiden mukaista osallistavaa suunnittelua. Osallistumistilaisuuksia ja palautemahdollisuuksia järjestetään koko suunnittelu-prosessin ajan. Tavoitteena on saada mahdollisimman paljon tietoa, taitoa sekä näkemyksiä pohjaksi hoidon ja käytön ratkaisuille. Keskustelun avulla pyritään saamaan tavoitteille ja toiminnalle yleinen hyväksyntä sekä luomaan pysyvä yhteistyö ja vuorovaikutus eri toimijoiden kesken.

Hyväksyminen

Metsähallituksen hallinnassa olevien alueiden osalta suunnitelman on hyväksynyt Metsähallituksen Julkisten hallintotohtävien johtoryhmä. Ympäristöministeriö on vahvistanut suunnitelman 19.12.2024.

NYKYTILAN KUVAUS

1 Suunnittelualueen kuvaus ja suunnittelutilanne

Selite	Lomakkeella luodaan yleiskuva suunnittelualueesta, maankäytön nykytilanteesta, kaavoituksesta ja muusta maankäytön suunnittelusta, saamelaisten kotiseutuasioista ja suunnittelutilanteesta. Lomake muodostaa perustan muiden jäljempänä seuraavien aiheiden käsittelylle. Kooste yksityisten luonnonsuojelualueiden rauhoitusmääräyksistä on esitetty liitteessä 1.		
--------	--	--	--

Suunnittelualueen nimi	Perämeren kansallispuiston, Perämeren saarten ja Röytän hoito- ja käyttösuunnitelma 2023–2037	Pinta-ala (ha)	31 745,57
		Josta vesialuetta (ha)	29 572,80

Maakunta	Kunta
Pohjois-Pohjanmaan maakunta	Ii
	Hailuoto
	Oulu
Lapin maakunta	Tornio
	Simo
	Kemi

Suunnittelualueen yleiskuvaus
Maailman mittakaavassa ainutlaatuinen Perämeren kansallispuiston, Perämeren saarten ja lin Röytän maisema edustaa tyypillistä pohjoisen Perämeren maankohoamismaisemaa avoimine merialueineen ja mataline moreenisaaireineen. Maankohoaminen näkyy primäärisuknessiomaisemassa, merestä nousevista niittyrannoista ja kivikkoisista luodoista glo-järviin, soihin, lehtimetsistä aina varttuneisiin havumetsiin asti. Esimerkiksi ruijannuokkuesikolle, nelilehtivesikuuselle, upossarpiolle ja perämerenkeromarunalle suunnittelualue on maamme tärkeimpiä esiintymisalueita. Vedenalainen kasvillisuus on sekoitus makea- ja murtoveden lajeja. Valo ei pääse tunkeutumaan syvälle tummaan humuspitoiseen meriveteen, joten kasvillisuutta löytyy vain alle kahdeksan metrin syvyydeltä. Erityisesti saaristolinnustolle merkittävällä alueella pienpetojen kantojen hallinta on suuri haaste. Erityisesti Kruunien saaristo ja Astekarin alue ovat merkittäviä kohteita lintujen pesinnälle. Hylkeidensuojelualueella on lepäilyluoto, jolle kerääntyvät sekä harmaaahylkeet eli hallit että itämerennorppa. Harvassa saaristossa on muutamia suojasatamia ja luontaisia rantautumispaikkoja, joihin alueen virkistyskäyttö ohjautuu. Pääkohteet ovat kansallispuistossa (Selkäsarvi, Pensaskari, Vähä-Huituri) ja lin Röytässä, sekä pienempiä Perämeren saarilla ja niiden läheisyydessä (esim. Härkäletto, Kropsu). Saarilla on myös jonkin verran yksityisiä loma-asuntoja, sekä yhdistysten ja ammattikalastajien tukikohtia. Alue onkin tärkeää sekä kaupalliseen että vapaa-ajankalastukseen. Suurin osa Tornionjokeen kutemaan vaeltavista lohista ja meritaimenista ui kansallispuiston poikki. Metsähallituksen hallinnoimista alueista vain Röytässä on pienriistan metsästysalue, kansallispuistossa ja hylkeidensuojelualueella metsästys on kielletty. Huiturin vesialueella ja yksityisillä suojelualueilla myös metsästys lienee tärkeäksi koettu käyttömuoto. Myös valtakunnallisesti arvokkaisiin rakennettuihin ympäristöihin (RKY) kuuluvaa, tyypillistä kulttuuriperintöä alueella on saaristomaisema, jossa näkyy kalastus- ja merenkäyntihistoria niin perinnebiotooppien kuin rakennusperinnön ja arkeologisten kohteiden muodossa. Urbaanimaiseman (esim. Veitsiluoto, Outokumpu, Oulun kaupunki) ja luonnonmaiseman kohtamisen luoma jännite on osa alueen maisemakuvaa. Perämeren saarten etelä-pohjoissuunnassa laajalle sijoittuvat suojelualue -astinkivet ovat tärkeitä monimuotoisuudelle; Perämeren kansallispuisto on viimeinen takaraja ilmastonmuutoksen edellä pohjoiseen siirtyvien vedenalais- ja saaristolajien ja luontotyyppien siirtymiselle. Etenkin uutta vedenalaista tietoa suunnitelmaan oli saatavilla: Perämeren kansallispuistosta on kartoituksissa havaittu Suomen rannikon korkein vesikasvillisuuden biodiversiteetti. Runsaiden uhanalaisten vesikasvien ja vedenalaisten luontotyyppien takia kansallispuistosta on rajattu kaksi, ja Perämeren saarilta useita kansallisesti ekologisesti merkittävää vedenalaista meriluontoaluetta (EMMA).

Suunnittelualueeseen sisältyvät Natura 2000 -alueet					
Nimi	Koodi	Tyyppi	Toteutustapa	Suunnitelman kattama alue (ha)	Osuus Natura-alueesta (%)
Perämeren kansallispuisto	FI1300301	SCI/SAC-alue	luonnonsuojelulaki	15 877,49	100,0
Röyttä	FI1100602	SCI/SAC-alue	luonnonsuojelulaki	58,23	100,0
Perämeren saaret	FI1300302	SPA/SCI/SAC-alue	luonnonsuojelulaki ja rakennuslaki	7 130,10	100,0
Suunnittelualueen maankäyttö					
Perustetut suojelualueet		Kohdetyyppi	Perustamis-ajankohta	Suunnitelman kattama alue (ha)	Järjestyssääntö annettu (pvm)
Perämeren kansallispuisto		Kansallispuisto	1991	14 893,13	10.08.2017
Möylyn hylkeidensuojelualue		Muu luonnonsuojelualue (MH)	2001	804,33	
Yksityismaiden suojelukohteet		Kpl	Suunnitelman kattama alue (ha)	Lisätietoja	
Yksityinen luonnonsuojelualue (LsL 47 §)		25	5 415,61	Sisältää 2 LP-hallinnassa olevaa YSAa, joista toinen vain pieneltä osalta	
Suojeltu luontotyyppi (LsL 64 §)		3	9,13	Selkäsaari (Kuusiniemennokan merenrantaniitty; Selkäsaaren lounainen merenrantaniitty; Selkäsaaren kaakkoinen merenrantaniitty)	
Suojeluun varatut valtion alueet		Kpl	Suunnitelman kattama alue (ha)	Lisätietoja	
Luonnonsuojeluohjelmien alue (MH)		4	1 491,10	Perämeren saaret (nat) 1365 ha; Röyttä 61 ha; Satakari 62 ha; Paskaletto (Suomi100) 1 ha	
METSO-ohjelman alue (MH)		4	156,49	Kraaseli 12 ha; Kotakari 14 ha, Hietakari 130 ha (leikkaa kohdetta Onganranta Kiviniemi, ei kuulu suunnitelmaan)	
Kaavan suojelualuevaraus (MH)		2	43,33	Kojukallio, Ajoskranni, Ropposenkari 33 ha (Kemin merialueen yleiskaava SL); Härkäletto, Ykskivi 10 ha (Simon merenrannikon yleiskaava SL)	
Muu suojelukohde (MH)		3	979,62	Kraaseli 770 ha; Santosenkarin vesialueet 207 ha; Selkäsaari 1 ha (Kemin merialueen yleiskaava; SR (MrL-suojelu))	
Muut valtion erityiskohteet		Kpl	Suunnitelman kattama alue (ha)	Lisätietoja	
Virkistysalue		4	23,05	Selkäsaari 4 ha, Muikkumatala ja Keminkraaseli 1ha (Kemin merialueen yleiskaava, V); Kattilankalla, Kropsu 17 ha (Merenrannikon ja -saarten osayleiskaava; RK,RT,RV-alueet); Kattilankalla 0,8 ha (Merenrannikon ja -saarten osayleiskaava; RK,RT,RV-alueet)	
Virkistysmetsä		2	29,21	Perämeren saaret, Hoikka-Hiue, Pensaskari 25 ha (Haukiputaan valtionmaa); Perämeren saaret (Santos-Hoikka) 5 ha (Hailuodon rantayleiskaava, VR)	
Loma- ja matkailualue		3	202,84	Selkäsaari 202ha (Merikemin ranta-asemakaava)	
Julkisten hallintotehtävien muu alue		3	6 878,17	Perämeren vesialueet 5380 ha; Röntän, Satakarin ja Kriisin vesialueet 1496 ha; Kuukanplaki, Keminkraaseli, Toukkakrunni, Tiurasenkrunni 2 ha	

Muut alueet	Kpl	Suunnitelman kattama alue (ha)	Lisätietoja
Muut alueet		819,06	MH hallinnassa: Liippa 18 ha, Ryöskärinkalla 27 ha, Hietakalla 23 ha, Kokkosaari 3 ha, Ulko-Kaapri 15 ha, Röyttä 12 ha, Kriisi 16 ha; Yksityismaata Naturassa (ei YSA) n. 700 ha
Kansainväliset sitoumukset ja suojeluohjelmat			
Nimi	Tyyppi	Lisätietoja	
EBSA in the Baltic Sea - Ecologically or Biologically Significant Marine Areas (2)		Ekologisesti tai biologisesti merkittävät merialueet (EBSA (Ecologically or Biologically Significant Marine Areas)) täyttävät joko kaikki tai osia seuraavista kriteereistä eli ne ovat: ainutlaatuisia tai harvinaisia, tärkeitä lajin elinkierron kannalta, tärkeitä alueen uhanalaisille tai taantuville lajeille ja/tai luontotyypeille, haavoittuvia, herkkiä tai hitaasti palautuvia, biologisesti tuottavia, biologisesti monimuotoisia ja luonnonmukaisia. Pohjoisen Perämeren EBSA-alue pitää sisällään Itämerennorpan poimimisalueen, monien vaelluskalojen nousujoen suiston (lohi, vaellussiika, meritaimen), meriharjuksen ja monien kaupallisten kalalajien kutualueita, erityisen paljon uhanalaisia ja endeemisiä vesikasveja ja luonnonmukaisia merialueita.	
Krunnien saaristo (6)	Kansainvälisesti tärkeä lintualue (IBA)	Krunnit archipelago FI027: Kuvaus: Saariryhmä Perämerellä. Vanhimmat saaret metsittyneet, nuorimmat (jatkuvan maan nousemisen myötä muodostuneet) hiekkaisia, soisia ja kivisiä. Vähäinen ihmisvaikutus. Linnustolle merkittävin saariryhmä Perämerellä. Todennäköisesti merkittävimmät lajit ovat selkälokki, merilokki, räyskä (50 paria, 120 lintua keväällä, 250 syksyllä) ja ruokki. Alue on myös yksi maan tärkeimmistä merihanhen (1 200 lintua) sulkasatopaikoista. IBA-kriteerit täyttämättömät, maailmanlaajuisesti suojellut lajit: alliaahka (ei-lisääntyvä), merikotka (max. 3 kpl, muuttava). Arviointivuosi 2010. Uhkataso (paine): alhainen (ihmisvaikutus ja häirintä); avainpopulaatioiden tila: suotuista; toimenpiteet: keskitaso (koko alue (>90 %) asianmukaisessa suojelussa).	
Krunnit Islands (7)	Ramsar-kosteikkosopimuksen alue	Krunnit Islands (site 7). Neljä erillään olevaa saariryhmää, joissa suuret metsäiset saaret ja pienet moreenisaaret muodostavat ainutlaatuisen maankohoamis-kehityssarjan, joka on jatkuvassa muutoksessa. Alueeseen kuuluu noin 20 pientä saarta tai luotoa, jotka ovat joko ruohoisia, hiekkaisia tai paljaita kallioita. Kohteessa esiintyy kolme listattua putkilokasvilajia: nelilehtivesikuusi, ruijanesikko ja uposarpio. Uhanalaisia lintulajeja ovat pikkutiira, räyskä, lapinsirri ja naurulokki. Alueen linnuston pesimäpopulaatiot ovat Perämeren arvokkaimmat, ja alue on yksi tärkeimmistä kesäsulkasatoalueista merihanhelle ja isokoskelolle. Tarhattujen sinikettujen karkulaiset aiheuttavat satunnaista tuhoa pesinnöille. Maihinnousu alueella on kielletty lintujen pesimäaikaan. Alue on ollut suojelussa jo vuodesta 1936, ja se on Oulun yliopiston tutkimuskohde.	

Oulun seudun kerääntymisalue (6)	Kansainvälisesti tärkeä lintualue (IBA)	Osa Oulun edustan saarista kuuluu kohteeseen Oulu region wetlands FI028: Kuvaus: Suuri ja monipuolinen kosteikkokompleksi (merenlahdet, saaristo, viljelysmaa; meren ja maan sukkessiovaiheet) Oulun läheisyydessä. Tärkeä lisääntymis- ja levähdysalue monille pohjoisille lajeille. Uhkat ja paineet: Ihmistoiminnan aiheuttama rehevöityminen, vesien, kosteikkojen ja niittyjen umpeenkasvu. Viljely sensijaan hyödyttää useita lintuja, kuten hanhia ja kurkia. Metsästyspaine syksyllä erittäin voimakas. Arviointivuosi 2010. Uhkataso (paine): keskinertainen (ihmisvaikutus ja häirintä); avainpopulaatioiden tila: erittäin epäsuotuisa; toimenpiteet: alhainen (vain 10-49 % asianmukaisessa suojelussa; olennaisia suojelutoimenpiteitä toteutetaan, mutta ne eivät ole kattavia, ja ne ovat aliresursoituja).
Perämeren kansallispuisto /Bothnian Bay National Park (1)	Itämeren suojelusopimuksen mukainen merensuojelualue (HEL-COM MPA)	MPA_ID: 139; (lyhennetty) Perämeren kansallispuiston maisema edustaa tyypillistä pohjoisen Perämeren maankohoamismaisemaa avoimine merialueineen ja mataline moreenisaarineen. Alueelle ominainen maankohoaminen näkyy primäärisuknessiomaisemassa. Tornio- ja Kemijokien tuomat vedet vaikuttavat vielä näinkin kaukana mannerrannasta. Tummassa humuspitoisessa vedessä vain n. seitsemän metrin syvyyteen yltävä vedenalainen kasvillisuus on sekoitus makea- ja murtoveden lajeja. Alueella esiintyy Tornionjokeen kutemaan nousevia lohia ja meritaimenia, Möylyn hylkeidensuojelualueen lepäilyluodolle kerääntyviä harmaahylkeitä ja itämerennorppia, sekä suuri määrä uhanalaisia vesikasveja ja vedenalaisia luontotyyppejä. Veden syvyys vaihtelee 0-30 m välillä. Perämeren kansallispuiston perustamistarkoitus on suojella maankohoamisrannikon maisemaa ja sen luontoa.
Suomen ja Ruotsin välinen rajajokisopimus (5)		Suomen ja Ruotsin välille solmittu uusi rajajokisopimus tuli voimaan 1.10.2010. Samalla perustettiin uusi suomalais-ruotsalainen rajajokikomissio. Komissio edistää maiden yhteistoimintaa vesiasioissa, kehittää rajajokialueen ympäristöyhteistyötä sekä toteuttaa EU:n vesiin liittyvistä direktiiveistä johtuvia tehtäviä. ”Kalastuksen osalta rajajokisopimuksen uudistamisen tavoitteena oli kalastuksen järjestäminen Tornionjoen kalastusalueella kestävän käytön periaatteen mukaisesti niin, että Tornionjoen lohien poikastuotanto on kestävän enimmäistuoton tasolla. Sopimuksen olennaisena osana on kalastussääntö, joka sisältää määräyksiä muun muassa rauhoituspiireistä, rauhoitusajoista, vähimmäismitoista sekä pyyntivälineistä ja niiden käytöstä. Suomen ja Ruotsin hallitusten määräämät viranomaiset keskustelevat vuosittain tarpeesta poiketa kalastussäännöstä. Poikkeustarpeet arvioidaan kalakantojen kehityksen perusteella ja ne voivat koskea esimerkiksi sallittuja kalastusaikoja.”
Vesipuitedirektiivi (4)		EU:n vesipuitedirektiivin mukaisilla eri vesienhoitoalueilla suunnittelualueelta on mainittu seuraavat kohteet (suluissa suojeluperuste/ pääasiallinen perustelu): Oulujoki-Iijoki: Perämeren saaret (luontotyytit ja lajit); Kemijoki: Perämeren kansallispuisto (luontotyytit. Harmaahylje, itämerennorppa, uopossarpio; pohjavedestä riippuvat luontotyytit: lähteet ja lähdesuot, huurresammallähteet); Perämeren saaret (luontotyytit. uopossarpio, nelilehtivesikuusi, lietetatar, linnusto) Lisäksi Tornionjoki (kansainvälinen): suunnittelualueen Natura-alueet eivät sisälly tähän alueeseen, mutta suunnittelualueen vedet (ns.Huiturin vesialue) kuuluvat rajajokisopimuksen piiriin (lohikalat).

Saamelaisten kotiseutualue					
Suunnittelualue sijaitsee saamelaisten kotiseutualueella					
	Osittain		Kokonaan	X	Ei ollenkaan
Lisätietoja					
Kaavoitus ja muu maankäytön suunnittelu					
Kaava					
Nimi	Hyväksymis- vuosi	Kattaa suunnittelu- alueesta (%)	Suunnittelualuetta koskevat kirjaukset suunnitelmassa		
Kemi-Tornio-alueen ydinvoimamaakuntakaava, osittain kumottu (36)	2010	0	Simon Karsikkoniemen alueelle on osoitettu energiahuollon alue. Alue on varattu energiantuotantoa palvelevia laitoksia, rakennuksia tai rakenteita sekä energiantuotannon tutkimiseen ja kehittämiseen tarvittavia rakennuksia ja rakenteita varten. Lisäksi alueelle saa sijoittaa asumista ja vesien käsittelyyn liittyviä laitoksia ja rakenteita. (36)		
Lapin meri- ja rannikkoalueen tuulivoimamaakuntakaava (35)	2005	5	Osa Huiturin vesialueesta ja Ajoksen eteläpuolisia vesialueita sisältyvät Tuulivoimaloiden alueeseen. Tuulivoimaloiden suunnittelussa on otettava huomioon rakentamisen vaikutukset maisemaan, asutukseen, loma- asutukseen, linnustoon ja muuhun eläimistöön, vedenalaiseen luontoon ja vedenalaiseen kulttuuriperintöön sekä pyrittävä lieventämään haitallisia vaikutuksia. (35)		
Länsi-Lapin maakuntakaava (9)	2015	71	Kansallispuisto: Luonnonsuojelualue / -kohde (SL). (SR): Rakennussuojelukohde suunnittelussa on turvattava kohteen / alueen kulttuurihistorialliset arvot. Uudis- ja lisärakentaminen tulee sopeuttaa sijainniltaan, mittakaavaltaan ja rakennustavaltaan arvokkaaseen rakennuskantaan ja rakennettuun kulttuuriympäristöön. Muinaismuistoalue / -kohde (SM). Kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue / kohde (ma): alueen suunnittelussa on turvattava merkittävien kulttuurihistoriallisten ja maisemallisten arvojen säilyminen. Laivaväylä. Perämeren saaret, Is-alueet: Luonnonsuojelualue / -kohde (SL). Veitsiluodon ja Ajoksen ympärillä SEVESO-alue (sev): Merkinnällä osoitetaan SEVESO II-direktiivin mukainen konsultointivöhyke. Pohjavesialue. Kemi-Tornio alueen ydinvoima-maakuntakaava-alueen ulkorajaus. Tiurasenkrunni: Muinaismuistoalue / -kohde (SM). Kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue / kohde (ma). Selkäsaari: Kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue / kohde (ma). Virkistys- ja matkailukohde (rm): Merkinnällä osoitetaan sellaiset virkistys- ja matkailukannalta merkittävät kohteet, joilla sijaitsee seudullisesti merkittäviä matkailupalveluja ja -tukikohtia. Osin maa- ja metsätalousvaltainen alue (M) ja taajamatoimintojen alue (A). Koko suunnittelualue (poislukien Möyly): Matkailun vetovoima-alue, matkailun ja virkistys- ja matkailun kehittämisen kohdealue (mv): aluetta tulee kehittää matkailupalvelukohteiden, maaseutumatkailun, palvelujen ja reitistöjen yhteistoiminnallisena kokonaisuutena alueen pääkäyttötarkoitusten kanssa yhteen sopivalla tavalla. Kulttuuriperintö-, maisema- ja luontoarvoja tulee vaalia matkailun vetovoimatekijöinä.		
Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaava (10)	2018	29	Perämeren saaret, Is-alueet: Luonnonsuojelualue / -kohde (SL). Natura 2000-verkostoon kuuluva alue. Kruunien alue: maakunnallisesti arvokas maisema-alue; valtakunnallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö; muinaismuistokohteita Röyttä: virkistys- ja matkailukohde (Merkinnällä osoitetaan vähintään seudullisia virkistys- ja		

			matkailukohteita sekä muita seudullisesti merkittäviä virkistys- ja matkailupalvelujen kehittämiskohteita.); Luonnon monikäyttöalue (virkistyskäytön kannalta kehitettävä, arvokkaita luontokohteita sisältävä aluekokonaisuus); valtakunnallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö; muinaismuistokohde; seudullisesti merkittävä venesatama Kraaseli: perinnemaisemakohde. Alueen eteläosan saaret sisältyvät Hailuoto-Liminganlahti-Oulu matkailun vetovoima-alue/ matkailun ja virkistyskehittämisen kohdealueeseen: Alueen kehittäminen perustuu maankokoamisrannikon luonnon ja kulttuuriympäristöjen erityisiin arvoihin sekä maaseudun ja kaupunkikulttuurin vuorovaikutukseen. Alueen ympäristössä kulkee laivaväyliä, sekä ylikunnallisia veneväyliä. Kattilankalla: seudullisesti merkittävä venesatama
Suurhiekan merituulipuiston osayleiskaava (17)	2014	0	Ulko-Pallonen Luonnonsuojelualue (SL), Natura 2000-verkoston kuuluva alue (nat), luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue (luo).
lin rannan ja saarten osayleiskaava(18)	2002	4	Röyttä: Luonnonsuojelualue (SL-nat); loma-asuntoalue (RA); retkeily- ja ulkoilualue, saa rakentaa virkistystoimintaa polveilevia rakennelmia (VR), alue, jolla ympäristö säilytetään (/s); ohjeellinen ulkoilureitti; Rakentaminen ja ympäristöhoito on alueella sallittua niin, että luonnonympäristön ominaispiirteet säilyvät. maisemaltaan, eläimistöltään kasvillisuudeltaan arvokas (my-mek)(pohjois- ja keskiosa); itäosassa olemassa oleva ranta-asemakaava-alue (rak), Rantautumispaikka tai venevalkama (LV); Matkailupalvelujen alue, uusille RM-alueille tulee laatia ranta-asemakaava (RM/s); suojeltava rakennus (sr); rakennus, joka on varattu kunnan, yhteisöjen tai matkailupalvelujen tarpeisiin (py); veneväylä Hietakalla, Ulko-Kaapri: Maa- ja metsätalouksvaltainen alue, jolla on ympäristöarvoja tai ulkoilun ohjaamistarvetta. Alueelle rakentaminen kielletty (MU); Ympäristöltään merkittävä alue, pyritään säilyttämään mahdollisimman luonnonmukaisena. Rakentaminen ja ympäristöhoito on alueella sallittua niin, että luonnonympäristön ominaispiirteet säilyvät. maisemaltaan arvokas, eläimistöltään arvokas (my-me). Rantautumispaikka tai venevalkama, alueelle saa rakentaa veneilyä palvelevia rakennelmia (LV). Suojasatama, veneväylä. Hietakalla: alue, jolla ympäristö säilytetään (/s). saaristopuhelin Siikamatala, Maa-Kaapri, Hylkikalla, Rakka-Penno, Satakari: Luonnonsuojelualue. Alue pyritään säilyttämään mahdollisimman luonnontilaisena siten että suojelutavoitteita heikentävät toimenpiteet, kuten vesirakentaminen, kuivatus, maankamaraan kaivaminen, puiden kaataminen ja muut luonnontilaa muuttavat toimenpiteet ovat kiellettyjä. Tavoitteena on muodostaa alueesta luonnonsuojelulain mukainen luonnonsuojelualue (SL-nat)
Oulun seudun yleiskaava 2020, kuntien yhteinen (21)	2000	8	Koko Oulu - Hailuoto -alue Kartta 1/2 Pääosa pienistä saarista/ luodoista: Luonnonsuojelualue (SL); Natura 2000-verkoston kuuluva tai ehdotettu alue (nat); Kriisi: SL, nat, Loma- ja matkailualue, rakentaminen perustuu yksityiskohtaiseen oikeusvaikutteiseen oyk tai asemak. (R) Kattilankalla, Hoikka-Hiue, Pensaskari: Virkistysalue, tärkeä osa seudun virkistys- ja vapaa-ajan alueverkostoa (V) Iso-Hiue: R Kotakari: maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta (MU) Hietakari: MU, R Santos-Hoikka: V, R Kraaseli: SL, maa- ja metsätalousvaltainen alue (M) Hermannin: nat, V Laitakari, Suulonen, Kraaseli: nat, V kartta 2/2

			Luonnonsuojelulain suojelema luontotyyppi: Kropsu: 2.3 merenrantaniitty Hoikka-Hiue - Iso-Hiue: 2.4 merenrantaniitty, luonnontilainen hiekkaranta Perinnemaisemat: Kraaseli 2.1: Kellon Kraaselin rantaniityt Uhanalaisten kasvien alue: Hoikka-Hiue - Iso-Hiue: Alueella esiintyy valtakunnallisesti uhanalaisia kasvilajeja, joista osa on luonto-direktiivin liitteissä II ja IV mainittuja kasvilajeja. Kohdemarkinnasta kilometrin etäisyydellä tapahtuvasta maankäytöstä on neuvoteltava ympäristöviranomaisen kanssa Vahvistamaton TEEMAKARTTA: Kohteen numerointi viittaa `Oulun kaupunkiseudun virkistys- ja vapaa-ajan alueiden suunnitelmassa` käytettyyn numerointiin. Luontokohde, Luonnonympäristöltään merkittävä seudullinen tutustumiskohde. Kellon Kraaseli 73, Hoikka-Hiue 10, Hietakari 11, Kotakari 12, Oulun Kraaseli 95 Virkistys- ja matkailukohde, Virkistykseen ja retkeilyyn soveltuva merkittävä seudullinen Oulun Kraaseli ja Pramiinit 95, Kattilankalla 900, Kropsu 9, Hoikka-Hiue 10, Hietakari 11, Kotakari 12 Seudullisesti merkittävä venesatama: Kattilankalla, Kropsu
Merenrannikon ja meren saarten rantayleiskaava (Haukipudas)(19)	2000	3	Kattilankalla: RK (kalamajojen alue), RV-1 (loma-alue, rakennukset yleiseen tai yhteisöjen virkistyskäyttöön), VR (retkeily- ja ulkoilualue), LV (venesatama) Kropsu: VR, LV, vähäisessä määrin myös VV (uimaranta), W/VL (vesialue: matalikko, jota maan nous-tua merestä hoidetaan luonnonmukaisena virkistysalueena) Hoikka-Hiue: VR, RA (1; loma-asuntoalue), VV Iso-Hiue: MU (maa- ja metsätalousvaltainen alue, ulkoilun ohjaamistarvetta tai ympäristöarvoja: muu kuin maa- ja metsätalouden kannalta välttämätön rakentaminen kielletty), RA Hietakari MU, LV-1 (ohjeellinen vesiliikenteen alue: ankkuripaikka tai maihinvetopaikka) Kraaseli: M (maa- ja metsätalousvaltainen alue) Pensaskari: VR, LV-1 Kotakari: M
Hailuodon rantayleiskaava (20)	2001	1	Santos-Hoikka; VR (retkeily- ja ulkoilualue), RK (kalamajojen alue). saaristopuhelin.
Tornio, Röyttän edustan merituuli-voimapuiston osayleiskaava (14)	2014	1	Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue (luo-4): Merkinnällä osoitetaan kalaston ja muun vesieliöstön kannalta erityisen tärkeä alue. Tornionjoen rajajokisopimuksen lohen nousun turvaavat rauhoituspiirit, Tornionjoen edustan merialueella. Alueen käytössä on huomioitava, ettei kalaston ja muun vesieliöstön kannalta erityisen tärkeän elinympäristön arvoja heikennetä. Suojavyöhyke, veneväylä/ laivaväylä (sv). Alueelle ei saa rakentaa tuulivoimaloita.
Kemi, ajoksen yleiskaava (15)	2001	1	Puidenpuuttuma: Natura 2000-verkostoon kuuluva tai ehdotettu alue. Virkistysalue (V): alue varataan ulkoiluun ja virkistykseen, turvattava maiseman ja luonnon erityispiirteiden säilyminen; saa rakentaa vain retkeilyn ja virkistyskäytön vuoksi tarpeellisia rakennuksia ja laitteita. Ulkoilureitti. Virkistys/ matkailukohde. Murhaniemi: Luonnonsuojelualue, joka kuuluu Naturaverkostoon (SL/N). Ulkoilureitti. Virkistys/ matkailu-kohde. Osa alueesta vedenhankinnalle tärkeän tai soveltuvan pohjaveden muodostamisalue.
Simon merenrannikon yleiskaava (16)	1998	1	Luonnonsuojelualue (SL), Simon meriedustan saaret pääosin maa- ja metsätalousalue, jolla ulkoiluoh-jaamistarvetta tai ympäristöarvoja (MU). Lisäksi Härkäletto, Tiurasenkrunni: Venevalkama Tiurasenkrunni, Munakari, Möyly: Kalastustukikohdan alue (K): alueella saa ylläpitää ja kunnostaa siellä olevia rakennuksia. Kunnostustoimenpiteitä suunniteltaessa alueen kulttuurihistoriallinen arvo on otet-tava huomioon.

Kemin merialueen yleiskaava (11)	2000	52	Luonnonsuojelualue, joka kuuluu tai on ehdotettu EU:n Natura 2000 -verkostoon (SL/N)/ Luonnonsuojelulain nojalla suojeltu tai suojeltavaksi suunniteltu alue (SL): alueelle saa rakentaa vain luonnonsuojelualueen käytön kannalta tarpeellisia rakennuksia ja rakennelmia. Alueella ovat maankamaran kaivaminen, louhiminen ja täyttäminen, puiden kaataminen, ojitus ja muutkin luonnontilaa muuttavat toimenpiteet kiellettyjä, kunnes se on muodostettu ls-lain mukaiseksi luonnonsuojelualueeksi. Muinaismuistolain rauhoittaman kiinteän muinaisjäännöksen suojelualue tai -kohde (SM); alueen kaivaminen peittäminen tai muu siihen kajoaminen ilman muinaismuistolain nojalla annettua lupaa kielletty. Kaikki toiminta 50 m lähempänä muinaismuistoa kielletty siihen saakka, kunnes kohteelle on muodostettu muinaismuistolain 4 § tarkoittama suojelu-alue. Veneväylä ja väylän kulkusyväys, Laivaväylä ja väylän kulkusyväys. Selkäsaari: Virkistysalue (V): varataan ulkoiluun ja virkistykseen, turvattava maiseman ja luonnon erityispiirteiden säilyminen; saa rakentaa vain retkeilyä ja virkistyskäytön vuoksi tarpeellisia rakennuksia ja laitteita. Virkistys- ja koulutustoimintojen alue (PY-1): yhteisöjen virkistys- ja koulutustarkoituksia palveleville asunnoille ja yhteistiloille, rakennusten yhteenlaskettu p-a enintään 3% rakennuspaikan p-a:sta. Matkailupalvelujen alue (RM): rakennusten yhteenlaskettu p-a enintään 3% rakennuspaikan p-a:sta. Virkistys- ja matkailukohde. Venesatamatoimintojen alue (LV-1). Maankäyttö- ja rakennuslain nojalla suojeltava alue (SR): rakennus-, kulttuuri- tai asutushistoriallisesti suojeltavien rakennusten ja maiseman alue, rakennuksia ja rakenteita ei saa purkaa eikä maisemankuvaa turmella. Loma-asuntoalue, jolle rakentaminen edellyttää asemakaavaa (RA-su). Ulkoilureitti, moottorikelkkareitti. Hietaliete: Matkailupalvelujen alue (RM), SL/N Iso-Räiskö ja Pieni Räiskö: virkistys- ja matkailualue, SL/N Muutama saari/luoto vesialue (W), virkistysalue (V).
Tornion yleiskaava 2021 (12)	2009	16	Vesialue (W). Luonnonsuojelulain nojalla perustettu tai perustettavaksi tarkoitettu luonnonsuojelualue(SL): alueella ei saa suorittaa sellaisia toimenpiteitä, jotka saattavat vaarantaa alueen suojeluarvoja. Suojeltujen tai silmälläpidettävien kasvien ja eläinten esiintymäalue (sl): esiintymäalueen ympäristö on säilytettävä tai ylläpidettävä lajille suotuisana. Suojeltava muinaisjäännös (sm): alueen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen ja muu siihen kajoaminen on muinaismuistolain nojalla kielletty. Aluetta koskevista toimenpiteistä ja suunnittelusta on neuvoteltava museoviraston kanssa. Laivaväylä.
Suunnitelma: luonnonsuojeluhallinto			
Nimi	Hyväksymisvuosi	Kattaa suunnittelualueesta (%)	Suunnittelualuetta koskevat kirjaukset suunnitelmassa
Perämeren saarten (FI1300302) luonnonhoitosuunnitelma	2021		Coastnet LIFE-hankkeessa (LIFE17/NAT/FI/000544) valmistunut Perämeren saarten (FI1300302) luonnonhoitosuunnitelma (37) sisältää sekä yksityisiä maita (Krunnien luonnonsuojelualue YSA 110319) että valtion suojelutarkoituksiin varattuja maita. Suunnitelman tavoitteina on avoimien rantaympäristöjen, harjun paahdealueen sekä perinneympäristöjen hoito. Suunnitelmaan sisältyvät SAKTIn työkohteet 6943,6944,6948,6950,6951,7015,7016,7017,7018,7021,7027,7028,7029 ja 7047. Työkohteet 3345 (Pohjanharjun kunnostusraivaus) on hyväksytty ja osin toteutettu 2006 tehdyn suunnitelman pohjalta. Suunnitelma sisältää sekä yksityisiä maita (Krunnien luonnonsuojelualue YSA 110319) että valtion suojelutarkoituksiin varattuja maita.
Suunnitelma: MH / MT / ulkoinen			
Nimi	Hyväksymisvuosi	Kattaa suunnittelualueesta (%)	Suunnittelualuetta koskevat kirjaukset suunnitelmassa
Metsähallituksen merialueen luonnonvarasuunnitelma	2023	100	Metsähallitus käynnisti vuonna 2022 hallinnoimillaan merialueilla koko Suomen kattavan merialueen luonnonvarasuunnittelun, jonka yksi osa-alue on Perämeren merialue. Luonnonvarasuunnitelmalla (LVS) Metsähallitus luo ilmastonmuutoksen, luonnon monimuotoisuuden, hyvinvoinnin ja biotalouden toiminnan edellytykset huomiovan toimintasuunnitelman. Suunnitelman tavoitteena on yhteensovittava

			erilaiset tavoitteet ja tarpeet. LVS on osa Metsähallituksen osallistavaa suunnittelua. Suunnitelma valmistui vuonna 2023.
Merialuesuunnitelma 2030 (8)	2020	95	PERÄMEREN KP: Ekologinen yhteys, matkailu- ja virkistysyhteys, merkittävät vedenalaiset luontoarvot, kulttuuriarvot, matkailu ja virkistys, merenkulun alue KP:stä koilliseen: Ekologinen yhteys, matkailu- ja virkistysyhteys, merkittävät vedenalaiset luontoarvot, kulttuuriarvot, matkailu ja virkistys, TEN-T-satama (Ajos), merenkulun alue SIMOSTA JA VATUNGISTA MERELLE: Ekologinen yhteys, matkailu- ja virkistysyhteys (Simojoesta pohjoiseen ja etelään), merkittävät vedenalaiset luontoarvot, kulttuuriarvot, matkailu ja virkistys, vesiviljely (Jussinmatalat), kalastus (Hietakalla ja Siikamatala) KRUNNIT: Merkittävät vedenalaiset luontoarvot, kulttuuriarvot (Ulkokrunnin saaristo), kalastus, matkailu- ja virkistysyhteys (listä Krunneille ja sieltä etelään), merenkulun alue (pohjoisesta tuleva väylä) RÖYTTÄ: Kulttuuriarvot ja kalastus LOPUT: Kalastus, merenkulun alue (Oulun syväväylä), matkailu- ja virkistysyhteys (Oulusta merelle), matkailu- ja virkistys (Oulun edusta, Kellon saaristo)
Perämeren kansallispuisto rakentamishojjeet (25)	1994	48	Rakentamishojjeiden tavoitteena on säilyttää ja kehittää Perämeren kansallispuiston kulttuuriympäristöä perinteisen meriluonnon ja kalastuselinkeinoon muovaaman rakennustavan mukaisesti.
Metsähallituksen Merialueiden pitkän aikavälin suunnittelun kehittäminen -projekti	2021	100	Merialueiden pitkän aikavälin suunnittelun kehittäminen -projektissa kehitettiin vuoden 2021 aikana Metsähallituksen merialueen pitkän aikavälin suunnittelua vesialueiden hoidosta ja käytöstä ottaen huomioon liiketoiminnan, suojelun ja kalatalouden tarpeen. Keskeinen osa projektia on merialueisiin liittyvän paikkatiedon käytön kehittäminen. Metsähallituksen merialueiden viestintäsuunnitelma on yksi projektin halutuista lopputuotteista. Projektin tuottamaa tilannekuvaa käytetään luonnonvarasuunnitelman pohjana.

Alueen asema osana toiminnallisia verkostoja/alueita

Suunnittelualue kytkeytyy pohjoisosastaan Ruotsin puolen saaristoon ja Haparanda Skärgårdin kansallispuistoon (1995) ja on pääosa Perämeren ja Pohjanlahden meriluonnon ja maankohoamisrannikon suojelukohteita. Laajaan kohdekokonaisuuteen sisältyy useita virkistyskäyttöön, veneilyyn, väyliin ja satamiin sekä kulttuuriperintöön liittyviä merkintöjä, joista merkittävimmät kokonaisuudet ovat:

Perämeren kansallispuisto ja Lapin maakunnan puoleinen saaristo: matkailun vetovoima-alue, matkailun ja virkistysyhteys kehittäminen kohdealue. Merkinnän mukaan aluetta tulee kehittää matkailupalvelukohteiden, maaseutumatkailun, palvelujen ja reitistöjen yhteistoiminnallisena kokonaisuutena alueen pääkäyttötarkoitusten kanssa yhteen sopivalla tavalla. Kulttuuriperintö-, maisema- ja luontoarvoja tulee vaalia matkailun vetovoimatekijöinä (9, Länsi-Lapin maakuntakaava).

Hailuoto-Liminganlahti-Oulu matkailun vetovoima-alue/ matkailun ja virkistysyhteys kehittäminen kohdealue. Merkinnän mukaan alueen kehittäminen perustuu maankohoamisrannikon luonnon ja kulttuuriympäristöjen erityisiin arvoihin sekä maaseudun ja kaupunkikulttuurin vuorovaikutukseen (10, Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaava).

Röyttä: (seudullisesti merkittävä) virkistys- ja matkailukohde, luonnon monikäyttökohde. Merkintöjen mukaan alue on virkistyskäytön kannalta kehitettävä, arvokkaita luontokohteita sisältävä aluekokonaisuus (10).

Valtakunnallisesti arvokkaat rakennetun kulttuuriympäristön alueet (RKY): Iin Röytän luotsiasema, Ulkokrunnin majakka- ja luotsiyhdyskunta, Perämeren kalasatamat ja kalastustukikohdat (Selkä-Sarvi) sekä Kemin ja Tornion vanhan rajan rajapyykit (Iso-Huituri, Piispankivi).

Lisäksi suunnittelualueen läheisyyteen sijoittuu merkittäviä aluevarauksia niin merituulivoiman, kalankasvatuksen kuin teollisten satamien ja väylien osalta. Esimerkiksi maakrunnin matalikolle, Simoon on merkitty tuulivoimaloiden alue, jonka ympärillä on useita luonnonympäristöltään merkittäviä kohteita, kuten Perämeren saaret (FI 130 0302) Natura 2000 –alue (35, Lapin meri- ja rannikkoalueen tuulivoimamaakuntakaava). Teollisia satamia on Oulussa, Kemissä ja Torniossa. Esimerkiksi Kemin syväsatamasta pyritään kehittämään alueen johtava malmisatama ja sinne johtavaa väylää syvennetään (9, Länsi-Lapin maakuntakaava). Tornion Röytän satamaa taas pyritään kehittämään palvelemaan terästehtaan kuljetusten lisäksi konttiliikennesatamana. Talvimerenkulku turvataan Perämerelle kaikissa olosuhteissa.

Perustietojen yhteenveto
Suunnittelualueeseen kuuluu kolme Natura-aluetta, Perämeren kansallispuisto, Perämeren saaret, sekä Röyttä. Laaja alue jakaantuu kahden maakunnan, Lapin ja Pohjois-Pohjanmaan, sekä kuuden kunnan, Tornio - Hailuoto, alueelle. Luonto- (kaikki alueet) sekä linnustoarvojensa (Perämeren saaret) puolesta Naturaan otettujen alueiden päätarkoituksena on maankohoamisen muovaaman saaristoluonnon suojelu. Suunnittelualueen yli 31700 ha:sta n.93 % on vesialuetta ja n.81 % on valtion omistuksessa (liite 4, kartat 1-4). Valtion perustettuja luonnonsuojelualueita on kaksi (50 % alasta), Perämeren kansallispuisto (perustettu v.1991) ja Möylyn hylkeidensuojelualue (v.2001); yksityisiä luonnonsuojelualueita 25 kpl (YSA, 17 %). Valtion suojeluvarauksia on 8% ja valtion muita alueita n. 26 %. Lisäksi suunnittelualueeseen kuuluu n.2 % Naturassa olevaa yksityismaata, jota ei ole perustettu YSA:ksi. Perämeren kansallispuiston alueella on voimassa oleva järjestyssääntö. Suunnittelualueelle sijoittuu tai se on osana useita kansainvälisten sopimusten alueita, mm: Perämeren kansallispuiston HELCOM MPA-alue, pohjoisen Itämeren EBSA-alue (Ecologically and/or Biologically Significant Marine Areas), Krunnit islands Ramsar-kosteikkosopimuksen alue, kaksi kansainvälisesti tärkeää lintu-aluetta (IBA), sekä Suomen ja Ruotsin rajajo- kisopimus. Suunnittelualueella on myös useita kansallisesti merkittäviä kohteita, kuten useita kansallisesti ekologisesti merkittäviä vedenalaisia meriluontoalueita (EMMA), kansallisia tärkeitä linnustoalueita (FINIBA), sekä neljä valtakunnallisesti arvokasta rakennettua kulttuuriympäristöä (RKY): Perämeren kalasatamat ja kalastustukikohdat, Iin Röntän luotsiasema, Ulkokrunnin majakka- ja luotsiyhdyskunta, sekä Kemin ja Tornion vanhan rajan rajapyykki (Iso-Huituri, Piispankivi). Suunnittelualueelle sijoittuu myös kansallisesti merkittäviä toimintoja ja kaavojen aluevarauksia, kuten väylät ja satamat, erilaiset teollisuusalueet (mm. merituulivoima) ja matkailualueet.
Edellisen hoito- ja käyttösuunnitelman toteutuminen
Pääpiirteittäin
Lisätietoja
Edellinen hoito- ja käyttösuunnitelma (3) kattoi vain Metsähallituksen hallinnoimat alueet, nyt suunnitelma laajennetaan koskemaan koko Natura-alueita sekä muita kokonaisuuteen oleellisesti kuuluvia, valtion hallinnoimia virkistys- tai suojelukohteita. Tämän suunnitelman tueksi edellisen suunnitelman toteutumisen seuranta tehtiin v.2020. Pääosa toimenpiteistä on tehty tai otettu työn alle. Suuri osa niistä kuitenkin on jatkuvaluonteisia, kuten perinnebiotooppien hoito sekä virkistyskäytön opasteiden ja reittien kunnossapito. Myös RKY-alueen kulttuuriperintökohteet vaativat ylläpitoa. Toimenpiteet ovat vienneet aluetta haluttuun suuntaan.

2 Perustamistarkoitukset

Selite	Lomakkeella esitetään suunnittelualueeseen kuuluvien suojelualueiden perustamistarkoitus sekä tiettyjen suunnittelualueita koskevien kansainvälisten sopimusten tavoitteet. Perustamissääöksessä tai suojeluohjelmassa määritelty suojelualueen perustamistarkoitus on pohjana suunnittelualueen keskeisten arvojen määrittelylle. Perustamistarkoitus vaikuttaa osaltaan myös suunnittelualueen hoidon ja käytön päämäärien sekä kehittämistavoitteiden asettamiseen (ks. lomake 12, Tavoitteenasettelu).		
Suunnittelualueen tai sen osan nimi	Kohdetyyppi	Perustamissäädos, suojeluohjelma tai -sopimus	Alueen suojelutarkoitus
Hietakari, Kotakari, Kraaseli, Onganranta	METSO-ohjelman alue (MH)	Vanhon metsien suojeluohjelma	Vanhon luonnonmetsien sekä niille ominaisten kasvi- ja eläinlajien säilyttäminen.
Möylyn hylkeidensuojelualue	Muu luonnonsuojelualue (MH)	Valtioneuvoston asetus hylkeidensuojelualueista (2001)	Hylkeiden, erityisesti harmaahylkeiden suojeleminen ja niiden elinolosuhteiden häiriöttömyyden turvaaminen, tieteellisen tutkimuksen ja hyljekantojen seurannan edistäminen sekä merellisten luontotyyppien säilyttäminen.
Perämeren kansallispuisto	Kansallispuisto	Laki Perämeren kansallispuistosta (1991)	Perämeren ulkosaariston ja meriluonnon suojeleminen sekä ympäristöntutkimus ja luonnonharrastus. Suunnitelman tekoaikana vanha laki Perämeren kansallispuistosta on osin päivitetty (522/2023) vastaamaan uutta luonnonsuojelulakia. Alueen suojelutarkoitus säilyi.
Perämeren saarten yksityiset luonnon-suojelualueet (YSA)	Yksityinen luonnonsuojelu-alue (LsL 47 §)	YSA-alueiden perustamispäätökset	Suunnittelualueella on 25 YSA-kohdetta. Kohteiden perustamispäätöksillä toteutetaan Natura 2000 -verkoston tavoitteita luonnonsuojelulain nojalla. Kohteet täydentävät merkittäväällä tavalla Perämeren kansallispuiston ja yleensä Perämeren maankohoamisrannikon luontotyyppien ja lajien suojelua. Osa alueista on lisäksi merkittäviä lintualueita tai lintujen perimäalueita; osalla alueista on maisema-arvoja. Rauhoituksen tarkoitus on turvata luonnonsuojelulain tavoitteet alueella. Yhteenveto YSA-kohteista on esitetty liitteessä 1.
Yhteenveto			
Suunnittelualueeseen kuuluu kolme Natura 2000 -aluetta (Perämeren saaret (FI1300302), Perämeren kansallispuisto (FI1300301) ja Röyttä (FI1100602), joihin sisältyy kaksi perustettua valtion suojelu-aluetta, Perämeren kansallispuisto ja Möylyn hylkeidensuojelualue. Perämeren kansallispuisto on perustettu Perämeren ulkosaariston ja meriluonnon suojelemiseksi sekä ympäristöntutkimusta ja luonnonharrastusta varten. Perämeren kansallispuiston suojelutarkoitus säilyi, vaikka alueen perustamislakia päivitettiin suunnitelman tekoaikana. Möylyn hylkeiden-suojelualueen tavoitteena on hylkeiden, erityisesti harmaahylkeiden suojeleminen ja niiden elinolosuhteiden häiriöttömyyden turvaaminen, tieteellisen tutkimuksen ja hyljekantojen seurannan edistäminen sekä merellisten luontotyyppien säilyttäminen. Pieni osa alueesta sisältyy METSO-ohjelmaan, jonka tavoitteena on vanhojen metsien suojeluohjelman mukaisesti vanhojen luonnonmetsien sekä niille ominaisten kasvi- ja eläinlajien säilyttäminen. Osa suunnittelualueesta on perustettu yksityisinä suojelualueina (25kpl), joiden tavoitteena on toteuttaa Natura 2000 -ohjelmaa, sekä Perämeren maankohoamisrannikon luontotyyppien ja lajien suojelua. Yhteenveto YSA-kohteista on esitetty liitteessä 1.			

Vesistöt ja geologia

Selite | Lomakkeella kuvataan suunnittelualueen geologiaa, geomorfologiaa ja veden laatua. Laatuluokka kuvaa pintavesien ekologista tilaa.

Vesistöt

Kuvaus alueen vesistöistä (järvet, syvyys, joet, valuma-alueet)

-

Kuvaus alueen pohjavesistä

Suunnittelualueelle ei pääosin osu pohjavesialueita. Kemlin Ajoksen pohjavesialue sivuaa suunnittelualuetta.

Kuvaus alueen meristä (tyypit, syvyys jne)

Merialueita jokisuistoista rannikolta avomerelle, syvyys 0-30 m, sisältää kaikki Perämereltä (PM) löydettyvät mereiset Natura-luontotyytit (N-lt) ja kaikki PM:n mereiset habitaatit. Va-lajisto edustaa koko PM:n luontoa jokisuisto-, makeanveden, murtovesi- ja mereisempine lajeineen. Pääosa matalista rannoista kivikkoisia, osa hiekkaa/silttiä, syvemmällä usein hiekkaa, syvimmällä pehmeää afoottista pohjaa. Alueella peruskallio monen metrin moreenikerroksen alla. Merenhoidon jaotellussa PM:n sisemmät ja ulommat rannikkovedet; Vesienhoitosuunnitelmassa rannikkovesiä Oulu-lijokien ja Kemijoen vesienhoitoalueelta ja kansainväliseltä Tornionjoen VHA:lta. Rannikkovesien ekologinen luokittelu pääosin tyydyttävä, osin välttävä. Merenhoitosuunnitelmassa meriharjuksen ja taimenen hoitosuunnitelmat, veneilyn nopeusrajoitukset, pienruoppausten yhteishaitat, mairinnousukiellot, linnustoseurannat, vieraspetopyynti. Itämeriportaali kokoa kaikki mereiset tiedot. Lisätiedot, liite 6 Merialueen kuvaus.

Vesialueiden ja pohjaveden nykyinen käyttö (väylät, kalankasvatus, pohjaveden otto jne)

Suunnittelualueesta 93 % on vesialuetta. Suunnittelualueella ja sen läheisyydessä kulkee useita väyliä, joista merkittävimpiä Oulun, Kemlin ja Tornion syväväylät. Suunnittelualueen välittömässä läheisyydessä on kalankasvatusta (ks. lomake 8, erätalous, kalastus).

Suunnittelualueen kohteista Perämeren kansallispuisto ja Perämeren saaret kuuluvat vesipuitdirektiivin (VPD) kohteiksi.

Pinta-alat ja osuus alueesta			Pintavesien tila (% pinta-alasta)		Muuta	
Nimi	ha	%	Erinomainen/hyvä	91,4	X	VPD:n mukainen suojelualuerakisterikohde
Järvet p-ala	11,65	0,0	Tyydyttävä	8,4		Koskiensuojelukohde
Joet p-ala	15,36	0,0	Välttävä/huono	0,0		Voimakkaasti muutettu vesistö
Merialueet p-ala	29 671,52	93,5	Ei tietoa	0,2		Säännöstelty vesistö

Geologia

Kuvaus alueen geologiasta (kallioperä)

Perämeren pohjoisosan Suomen puoleiselle osalle ovat ominaisia pienet korkeusvaihtelut ja merialueen mataluus. Alueen eteläosissa mannerjäätiköiden ym. tekijöiden kulutus on pitkään ollut vähäistä. Kallioperä ei täällä yleensä ole pinnalla näkyvissä, vaan se on peittynyt hyvin paksujen hiekka- sora, siltti- ja moreenikerrosten alle ja alimmissa osissa sitä peittämässä on myös peruskalliota nuorempia Muhoksen ja Hailuodon muodostumien sedimenttikiviä. Pohjoisempänä, Olhavan pohjoispuolella maapeitteet ovat ohuimmat. Mantereen rannoilla kalliota siellä on usein aivan pinnassakin, saarissa ei kalliota juuri ole näkyvissä.

Meren alla olevasta kallioperästä tiedetään vähemmän kuin manneralueella olevasta. Periaatteessa meren alla on samoja kivilajeja ja geologisia yksiköitä kuin rannoillakin. Kallioperässä Kemlin ja Tornion välillä meren rannalla tavataan historiaaltaan ja kiviaineksiltaan samantapaisia kiviä kuin Keski-Lapissa ja Pohjois-Kuusamossa; metamorfoituneita sedimenttikiviä ja vulkaanitteja sekä tähän poimuttumiseen liittyviä gabroja ja graniitteja. Tyypillistä on kallioperän vaihtelevuus ja emäksisten, kalkki- ja magnesiumipitoisten kivilajien yleisyys. Kemlin ja lin välillä kallioperässä on näkyvissä vanhin kerrostuma eli arkeiset gneissit jotka ovat pääosin kiviainekseltaan happamia ja graniittia vastaavia. Paikoin seassa on myös emäksisempiä osia, erityisesti diabaasijuonia. Iin ja Haukiputaan välillä meren rannassa tavataan liuskeista kallioperää, joka kuuluu samaan vaiheeseen kuin Kainuun ja Savon-Pohjois-Karjalan vaarojen kivilajit.

Täällä tavataan erilaisista sedimenteistä syntyneitä liuskeita. Vaihtelevissa kivilajeissa esiintyy usein emäksisiä, kalkkipitoisia osia, myös sulfidipitoiset mustaliuskeet ovat tavallisia. Aivan alueen eteläosissa tavataan kallioperän nuorimpia kerroksia, metamorfoitumattomia sedimenttikiviä, joita on jäänyt peittämään 1300 miljoonaa vuotta sitten syntyneeseen syvään kallioperän vajoamaan. Mantereella näitä sedimenttikiviä on sedimenttien alla Oulujoen laakson suupuolella Muhokselta Oulunsaloon, sekä esimerkiksi Haukiputaan Virpiniemen alueella. Alue tunnetaan myös nimellä Muhoksen muodostuma. Meren alla muodostuma jatkuu laajana erityisesti Hailuodon ympärillä, ja täällä siihen kuuluu muuta muodostuman osaa

nuorempiakin, noin 600 miljoona vuotta vanhoja kallioperän kerroksia. Ainekseltaan nämä sedimenttikivet ovat pääosin silttiä vastaavia ja hyvin pehmeitä ja kulumisherkkiä. Näkyvissä niitä on paikoin jäätikön irrottamina, tyypillisesti punertavina, pehmeähköinä silttikivinä etenkin hiekkaisen harjujen aineksessa.	
Kuvaus alueen geologiasta (maaperä ja geomorfologia)	
Alueen maaperän ainekset ovat kallioperästä pitkien aikojen kuluessa irronnutta ainesta, joka etenkin viimeisen jääkauden aikana on kerrostunut paikoilleen. Alueen eteläosat ovat kuuluneet mannerjäätikön saumavyöhykkeeseen, jossa jään kulutus on ollut vähäistä, maa-ainesten kerrostuminen voimakasta ja sulamisvesien merkitys suuri. Näin täällä tavataan hyvin laajasti jäätikköjokien kerrostamia, Muhoksen muodostuman sedimenttikivistä mannerjäätikön irrottamia hiekka-alueita. Niiden seassa on usein karkea-aineksista pintamoreenia. Merellä olevat saaret edustavat alueensa korkeimpia paikkoja, usein lohkaraisia moreenikumpareita, mutta tasaista hiekkaa on laajalti meren pohjalla ja paikoin se tulee esiin saarissakin (esim. Haukiputaan Santapankki ja Haukiputaan edustalla sijaitseva Kraaselin saaren eteläkärki). Pohjoisempana rannikon maaperää vallitsee melko ohuella kallioperää peittävä, kohtalaisesti hienoaineksista sisältävä pohjamoreenikerros. Lajittuneita hiekka- ja sorakerroksia sekä karkeampia pintamoreeneja on alemmissa osissa, etenkin suurimpien jokien laaksoissa. Meren saaret ovat yleensä kivistä moreenia, lajittuneita hiekka- ja sorakerroksia on paikoin seassa esim. Krunneilla. Suurimpien jokien, etenkin Simojoen suistossa aines on joen tuomaa ja suiston hietikot yhdistyvät moreenisaariin.	
Geomorfologiset muodot ovat suurelta osin peräisin viimeaikaisesta meren rantavaiheesta. Karkea-aineksista moreenikumpareista aallot ja tuulet ovat kuluttaneet meren pintaan kohoavista osista hiekan ja hienoainekset pois ja siirtäneet ne syvemmälle suojaisempiin paikkoihin. Näin saarten korkeimmille kohdille on jäänyt kivikkoa ja lohkarikkoja, jota myrskyt ja jäät ovat muotoilleet valkeiksi. Suojaisemmissa poukamissa on hiekkaisia kerroksia. Alimpiin painanteisiin on tullut silttikerroksia, joiden kohdalle helposti kehittyy soita tai lammikoita. Jokisuistojen tuntumassa suistovaiheen vanhat mutkaiset joen uomat ovat näkyvissä hienoaineksina ja rantavaiheessa suomalaisiksi muuttuvina. Rantavoimat ovat muokanneet alun perinkin lajittunutta ja vähäkivistä ainesta hiekkaisiksi rannan suuntaisiksi valkeiksi. Korkeimmat hiekkavallit ovat paikoin saattaneet tuulten vaikutuksesta muotoutua dyneiksiksi.	
Muuta	
	Valtakunnallisesti arvokas kalkkikallioalue
	Valtakunnallisesti arvokas moreenialue

4 Luontodirektiivin luontotyypit

Selite Lomakkeella kuvataan luontodirektiivin luontotyypit koko suunnittelualueella, luontotyyppien pinta-alat ja edustavuudet. Lomakkeella tarkastellaan myös suunnittelualueen asemaa suojelualueverkostossa ja kytkeytyneisyyttä muihin verkoston kohteisiin.

Luontotyyppi	Prior	Inventoitu pinta-ala (ha)	Inventoidun alueen luontotyyppikuvioiden edustavuusjakauma								Keskeinen suojeluperuste tai -arvo	Lisätietoja
			Erinomainen		Hyvä		Merkittävä		Ei merkittävä			
			ha	%	ha	%	ha	%	ha	%		
1110 - Vedenalaiset hiekkasärkät		1 290,35	1 076,19	83,4	214,17	16,6	0,00	0,0	0,00	0,0		Sakti 04.10.2021. Inventoitu pinta-ala on ilmakuvatulkinnan perusteella tehty arvio. Nykytulkinnan mukainen pinta-ala on 609,5ha, lisätiedot liitteessä 6. Se pohjautuu mallinnettuun tietoon, jota on varmistettu maastokartoituksin. Nykytulkinnan mukaan monet harjusaarten vedenalaiset osat on aiemmin Perämerellä tulkittu hiekkasärkiksi ilmakuvista. Malli käsittää luontodirektiivin vuoden 2019 raportoinnissa käytetyt hiekkasärkkien aineistot. Aineistosta tuotettiin raportointia varten minimi- ja maksimiarviota kuvaavat aineistot, jotka perustuvat VELMUssa (Vedenalaisen meriluonnon monimuotoisuuden inventointiohjelma) tuotettuun särkkämalliin (Kaskela & Rinne 2018) ja GTK:n EMODnet aineistoon. Merigeologisen aineiston heikon kattavuuden vuoksi mallinnuksen luotettavuus tyydyttävä (32).
1130 - Jokisuistot		235,86	0,00	0,0	235,86	100,0	0,00	0,0	0,00	0,0		Sakti 04.10.2021. Pinta-ala-arvio on saatu mallinnetun tiedon pohjalta ja täydennetty maastokartoituksilla ja ilmakuvista. Aineisto (liitteessä 6) käsittää luontodirektiivin vuoden 2019 raportoinnissa käytetyt jokisuistojen luontotyyppiaineistot. Jokisuistojen kuviotieto pyrittiin rajamaan Airaksisen ja Karttusen N2000 oppaan (2001) kuvausten ja N2000 luontotyyppien inventointiohjeen mukaisesti (versio 6, 2016). Rajaukset toteutettiin ensin koko Suomelle asiantuntijaryhmässä, ja korjattiin aluekohtaisesti MHN asiantuntijan avulla.

1150 - Rannikon laguunit	P	32,60	15,93	48,9	12,09	37,1	4,27	13,1	0,32	1,0	Naturan keskei- nen suojelupe- ruste	Sakti 04.10.2021. Pinta-ala arvio on saatu osittain mallinnetun tiedon pohjalta, suurimmaksi osaksi kuitenkin kartoittamalla. Aineisto (liitteessä 6) käsittää luontodirektiivin vuoden 2019 raportoinnissa käytetyt laguunien luontotyyppiaineistot. 2019 raportoinnin aineistopäivityksen yhteydessä aineistosta poistettiin kohteet, jotka sijaitsevat yli 1,8 m (Merenkurkun pohjoispuoli) tai yli 1,4 m (Merenkurku ja siitä etelään) merenpinnan tason yläpuolella. Lisäksi pinta-aloja on tarkennettu maastokartoitusten ja ilmakuvien perusteella.
1170 - Riutat		6,97	0,00	0,0	6,97	100,0	0,00	0,0	0,00	0,0		Sakti 04.10.2021. Pinta-ala arvio on arvioitu osittain mallinnetun tiedon pohjalta, ja tietoja on täydennetty maastokartoituksin. Aineisto (liite 6) käsittää luontodirektiivin vuoden 2019 raportoinnissa käytetyt riuttojen aineistot. Aineistosta tuotettiin raportointia varten minimi- ja maksimiarviota kuvaavat aineistot, jotka perustuvat VELMUssa tuotettuun riuttamalliin (Kaskela, A. & Rinne, H. 2018: Vedenalaisten Natura-luontotyyppien mallinnus Suomen merialueella. Geologian tutkimuskeskus, Tutkimustyöraportti 6/2018).
1210 - Rantavallit		0,02	0,00	0,0	0,00	0,0	0,02	100,0	0,00	0,0		Sakti 04.10.2021
1220 - Kivikkorannat		105,25	53,15	50,5	34,41	32,7	16,92	16,1	0,78	0,7		Sakti 04.10.2021
1230 - Kasvipeitteiset merenrantakalliot		0,06	0,00	0,0	0,00	0,0	0,06	100,0	0,00	0,0		Sakti 04.10.2021
1610 - Harjusaaret												Arvioitu pinta-ala 44,25 ha. Pinta-ala arvio (vedenalainen osuus!) on arvioitu osittain mallinnetun tiedon pohjalta (liite 6), ja aineistoa on täydennetty maastokartoituksin. Aineisto käsittää luontodirektiivin vuoden 2019 raportoinnissa käytetyt harjusaarten aineistot. Nykyisin monet harjusaarten vedenalaiset osat on Perämerellä perinteisesti tulkittu ilmakuvista hiekkasärkiksi.

1620 - Ulkosaariston saaret ja luodot		59,39	17,20	29,0	31,51	53,0	9,16	15,4	1,52	2,6	Naturan keskeinen suojelupe- ruste	Sakti 04.10.2021. Pinta-ala arvio (vedenalainen osuus!) on arvioitu osittain mallinnetun tiedon pohjalta, osittain täydennetty maastokartoituksin (liite 6). Aineisto käsittää luontodirektiivin vuoden 2019 raportoinnissa käytetyt ulkosaariston saarten ja luotojen aineistot, joista on käytetty pinta-ala-arviota 100 ja 200 m buffereilla tehtyjen pinta-ala-laskelmien mukaan lähempää 100 m bufferia.
1630 - Merenrantaniityt	P	401,59	120,14	29,9	117,81	29,3	158,06	39,4	5,57	1,4	Naturan keskeinen suojelupe- ruste	Sakti 04.10.2021
1640 - Itämeren hiekkarannat		29,18	3,97	13,6	9,37	32,1	14,93	51,2	0,91	3,1		Sakti 04.10.2021
2120 - Liikkuvat rantakauradyynit		5,29	0,00	0,0	4,89	92,5	0,40	7,5	0,00	0,0		Sakti 04.10.2021
2130 - Kiinteät ruohokasvillisuuden peittämät dyynit	P	4,24	0,00	0,0	2,34	55,3	1,89	44,7	0,00	0,0		Sakti 04.10.2021
2140 - Variksenmarjadyynit	P	2,74	0,00	0,0	2,74	100,0	0,00	0,0	0,00	0,0		Sakti 04.10.2021
2180 - Metsäiset dyynit		1,72	0,00	0,0	1,72	100,0	0,00	0,0	0,00	0,0		Sakti 04.10.2021
2190 - Dyynialueiden kosteat soistuneet painanteet		7,40	0,00	0,0	0,00	0,0	7,40	100,0	0,00	0,0		Sakti 04.10.2021
3150 - Luontaisesti ravinteiset järvet		0,27	0,00	0,0	0,27	100,0	0,00	0,0	0,00	0,0		Sakti 04.10.2021
4030 - Kuivat nummet		79,99	1,59	2,0	15,50	19,4	37,61	47,0	25,29	31,6	Naturan keskeinen suojelupe- ruste	Sakti 04.10.2021
6270 - Runsaslajiset kuivat ja tuoreet niityt	P	12,55	1,53	12,2	3,79	30,2	6,61	52,6	0,62	4,9	Naturan keskeinen suojelupe- ruste	Sakti 04.10.2021
6430 - Kosteat suurruohoniityt		0,23	0,00	0,0	0,00	0,0	0,23	100,0	0,00	0,0		Sakti 04.10.2021
7140 - Vaihtelumuissuot ja rantasuot		13,81	8,28	60,0	3,12	22,6	2,40	17,4	0,00	0,0		Sakti 04.10.2021
7230 - Letot		0,91	0,00	0,0	0,00	0,0	0,91	100,0	0,00	0,0		Sakti 04.10.2021
9010 - Luonnonmetsät	P	0,23	0,00	0,0	0,23	100,0	0,00	0,0	0,00	0,0		Sakti 04.10.2021
9030 - Maankohoamisrannikon primäärisukessiovaiheiden	P	742,45	49,17	6,6	520,79	70,1	166,65	22,4	5,84	0,8	Naturan keskeinen suojelu- peruste	Sakti 04.10.2021
9050 - Lehdot		197,73	14,02	7,1	59,32	30,0	124,39	62,9	0,00	0,0	Naturan keskeinen suojelu- peruste	Sakti 04.10.2021

9070 - Hakamaat ja kaskilaitumet		97,85	0,00	0,0	19,06	19,5	47,21	48,2	31,58	32,3	Naturan kes- keinen suojelu- peruste	Sakti 04.10.2021
9080 - Metsäluhdut	P	4,11	0,00	0,0	0,86	21,0	3,25	79,0	0,00	0,0		Sakti 04.10.2021
91D0 - Puustoiset suot	P	5,46	0,00	0,0	3,63	66,6	1,83	33,4	0,00	0,0		Sakti 04.10.2021

Luontotyyppi-inventointia koskevat pinta-alatiedot	
Luontodirektiivin luontotyyppit yhteensä (ha)	3 059,06
Inventoidut alueet, joilla ei ole Natura-luontotyyppiä (ha)	26 245,12
Inventoimaton alue (ha)	2 437,81
Lisätietoja	
Vedenalaisten luontotyyppien tiedot tarkemmin, liite 6. Luontotyyppit kartalla, liite 4. kartat 5-13.	
Kuivat nummet ovat Naturan keskeinen suojeluperuste ainoastaan Perämeren kansallispuistossa. Röytän ainoat keskeiset suojeluperusteluontotyyppit ovat primäärisuknessiometsät ja merenrantaniityt.	
Perämeren saarten keskeisiä suojeluperusteita ovat: hiekkasärkät, jokisuistot, riutat, kivikkorannat, harjusaaret, hiekkarannat ja dyynit 2110, 2120, 2130, 2140, 2180 (Natura-alueen tila-arvio keskeneräinen)	
Yhteenveto ja verkostotarkastelu	
Suunnittelualue on erittäin tärkeä maamme pohjoisten saaristo- ja rannikoluontotyyppien suojelun kannalta. Ilmastonmuutoksen edetessä Perämeren saaret muodostavat pohjoisten mereisten luontotyyppien kohtalaisen hyvin kytkeytyneen saarten ketjun, joka toimii luontotyyppien etelä-pohjois -suuntaisena leviämisreittinä ilmastonmuutoksen edetessä.	
Alue on maassamme erittäin tärkeä kohde myös maankohoamisrannikon luontotyyppien kuten merenrantaniittyjen, primäärisuknessiometsien sekä rannikon laguunien suojelun kannalta, mutta toisaalta myös perinteisen maankäytön tuloksena syntyneiden luontotyyppien kuten runsaslajisten kuivien ja tuoreiden niittyjen, nummien ja hakamaiden suojelun kannalta.	
Perämeren rehevöityminen ja siitä seuraava rantojen ruovikoituminen ja pensoittuminen aikaansaa alueella jatkuvan tarpeen luonnonhoitotoimille. Perinteinen laidunnus ylläpitää myös alueen perinnemaisemia, joista osa on luokiteltu valtakunnallisesti arvokkaiksi. Laidunnuksen lisäksi osaa alueen avoimista ranta-alueista ja lintuluodoista on tarpeen toistuvasti hoitaa raivaamalla. Alueen luontotyyppit muuttuvat poikkeuksellisen nopeasti maankohoamisen, luonnonhoidon, Perämeren rehevöitymisen ja ilmastonmuutoksen seurauksena.	
Perämeren saaret: Kellon Kraaselin merkittävän laajat merenrantaniityt, Kruunien merkitys paitsi linnuston myös luontotyyppien sukkessiosarjojen ja primaarisuknessiometsien esiintymisen kannalta.	
Perämeren kansallispuisto: Alueella on itämeren kivikkorantoja, maankohoamisrannikon flada-kluuvi-kehityssarjoja, maankohoamisrannikon metsien kehityssarjoja, ulkosaariston saaria ja luotoja ja maankohoamisrannikon merenrantaniittyjä, joita kaikkia on ehdotettu Suomen kansainvälisiksi vastuuluontotyypeiksi. Uhanalaisia perinnebiotooppityyppejä ovat varpunummet (EN), karut pienruohokedot (CR), merenrantaniityt (CR), hakamaat (CR) ja metsälaitumet (CR). Selkä-Sarvi on valtakunnallisesti arvokas perinnebiotooppi. Levinneisyysalueensa reunoilla eläviä putkilokasvilajeja ovat mm. upossarpio (VU), perämerenketomaru (CR) ja ruijannuokkuesikko. Tärkeä alue ranta- ja saaristolinnustolle.	
Röyttä: Röyttä on osa Perämeren rannikon primäärisuknessiometsien ketjua. Primäärisuknessiometsät ovat täällä saavuttaneet paikoin jo havupuuvaltaisen kehitysvaiheen. Hoidon tavoitteena on primäärisuknessiometsien luonnontilaisen kehityksen säilyttäminen, minkä vuoksi aluetta ei laidunneta. Alueella on Itämeren kivikkorantoja, maankohoamisrannikon flada-kluuvi -kehityssarjoja, maankohoamisrannikon metsien kehityssarjoja, ulkosaariston saaria ja luotoja, ja maankohoamisrannikon merenrantaniittyjä, jotka kaikki ovat Suomen vastuuluontotyypppejä. Upossarpio ja ruijannuokkuesikko elävät alueella.	

5 Yhteenveto lajistosta

Selite	Lomakkeen tarkoituksena on antaa kuva suunnittelualueen keskeisistä lajistoarvoista sekä tuoda esiin lajiston piirteitä, jotka on huomioitava alueen hoidon ja käytön suunnittelussa. Sama laji voi sisältyä useampaan luokitukseen: esimerkiksi useat uhanalaiset lajit ovat myös direktiivilajeja. Kaikissa lajiryhmissä yksikkönä on ryhmään kuuluvien, alueella esiintyvien lajien kpl-määrä. Tarkemmat tiedot lajeista esitetään liitteessä 2.	
Luokitus	Lajien lukumäärä	
Erityisesti suojeltavat lajit	15	
Muut uhanalaiset lajit	49	
Silmälläpidettävät lajit	56	
Alueellisesti uhanalaiset lajit		
Lajit, joiden suojelemiseksi osoitetaan Natura-alueita (luontodirektiivin liite II)	10	
Lajit, joiden suojelemiseksi osoitetaan Natura-alueita (lintudirektiivin liite I ja ns. Natura-linnut)	56	
Lajit, jotka edellyttävät tiukkaa suojelua, ja joiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty (luontodirektiivin liite IV)	8	
Vierasperäiset tai haitallisesti runsastuneet lajit	5	
Yhteenveto ja verkostotarkastelu		
Suunnittelualue sijaitsee pohjoisen linnuston päämuuttoreitillä, ja se on erittäin tärkeä saaristo- ja rantalinnuston levähdys- ja pesimäalue. Alueella on tehty hoidon ja käytön suunnittelun tueksi pesimälinnustolaskentoja varsin kattavasti Perämeren saarten ja kansallispuiston Natura-alueiden ranta-alueilla vuosina 2017- 2020. Kaikkien metsäisten saarten sisäosien maalinustoa ei ole kuitenkaan kattavasti laskettu. Kaikkiaan inventointiin reilut 100 saarta Perämeren Natura-alueella ja 37 saarta Perämeren kansallispuistossa. Vertailuajanjaksona (2005-2006/ 2017-2020) kannat ovat vahvimmin kasvaneet Perämeren saaret Natura-alueella valkoposkivanhilla ja sekä kalansyöjistä ruokilla, räyskällä ja kalatiiralla sekä merimetsolla. Useimmilla muillakin kalansyöjillä kuten riskilällä ja koskeloilla kannat ovat säilyneet kaikilla alueilla suunnilleen samalla tasolla tai vahvistuneet. Ravintonaan enimmäkseen kalaa syövästä lajeista vain lapintiiralla kannat ovat pienentyneet kaikilla alueilla. Kyhmyjoutsen on tullut uudeksi pesimälajiksi 9 parin voimin ja laulujoutsenen levittäytyminen saaristoon jatkunut. Kahlajista selvimmän on runsastunut Perämeren saarten Natura-alueella äärimmäisen uhanalainen suokukko ja tylli sekä puolisuokkeltaista tavi ja sinisorsa. Suokukolla pesimäkannan vaihtelun todentamista hankaloittaa mahdolliset laskijoiden väliset tulkintaerot.		
Selvimmän taantuneita sorsalintuja ovat Perämeren saarten Natura-alueella pohjaeläin-/hyönteissyöjät kuten tukkasotka, pilkkasiipi ja lapasorsa. Näiden lajien kokonaismäärä alueilla on huvennut reilu 60 % noin 15 vuodessa. Perämeren kansallispuiston alueella tukkasotkat ovat kuitenkin lisääntyneet 65 %. Pilkkasiipi on parhaiten säilyttänyt kantansa mereisimmällä alueella Krunneilla. Lokeista selkä-, harmaa- ja naurulokkien kannat ovat huvenneet reilusti ja pikkulokkien kannat kasvaneet voimakkaasti Perämeren saarten Natura-alueella. Myös Perämeren kansallispuistossa loki-kannat ovat vakaat tai runsastuvat harmaalokkia lukuun ottamatta. Myös erittäin uhanalaisen pikkutiiran kokonaismäärä on Perämerellä laskenut. Äärimmäisen uhanalaista kiljuhanhea tavataan alueella läpimuuttavana.		
Uhanalaiset kahlajaiset lapinsirri ja vesipääsky ovat sukupuuton partaalla Perämerellä. Myös erittäin uhanalaisen karikukon kannat ovat taantuneet kaikilla alueilla, mutta laji esiintyy edelleen kohtalaisen yleisenä. Myös meriharakalla ja töyhtöhyypällä kannat ovat pääosin taantuneet. Kahlajista tyllillä, suokukolla, punajalkaviklolla, rantasipillä, kuovilla ja taivaanvuohella lajin kokonaismäärä tutkituilla aluilla on säilynyt tai kasvanut. Varpuslinnuista niittykirvinen ja törmäpääsky on taantunut Perämeren saarten Natura-alueella. Kivitaskun ja västäräkin, ruokokerttusen sekä pajusirkun ja kiurun kannat ovat pääosin säilyneet tai kasvaneet.		
Alue on äärimmäisen tärkeä myös muun pohjoisen meri- ja rannikkolajiston suojelun kannalta. Usealle Luontodirektiivin liitteen II lajeille kuten ruijannuokkuesikolle, nelilehtivesikuuselle, upossarpiolle ja perämerenkeromaruunalle suunnittelualue on maamme tärkeimpiä esiintymisalueita. Suunnittelualueella esiintyy useita endeemisiä eli kotoperäisiä lajeja tai alalajeja, mm. perämerensilmäruoho, pohjanlahdenlauha, vaarantunut upossarpio ja äärimmäisen uhanalainen perämerenketomaruna. Nämä kaikki ovat avointen rantojen tai perinneympäristöjen lajeja. Alueella esiintyy myös runsaasti muuta uhanalaista ja harvinaista perinnemaisemien lajistoa, esimerkiksi useita noidanlukkolajeja.		

Äärimmäisen uhanalaisia rönsysorsimoa ja perämerenketomarunaa on vuonna 2015 siirtoistutettu kumpaakin kahdelle saarelle. Rönsysorsimo oli hävinnyt toiselta saarelta v.2020, ja toisella säilynyt hyvin niukkana. Perämerenketomaruna oli muodostanut lisääntymiskykyisen populaation yhdelle saarelle, toisaalla saarella lajia esiintyi niukkana.

Haitallisista vieraslajeista alueella tavataan kurturuusua usealla saarella ja luodolla, sekä kanadanvesiruttoa yhdessä kluuvijärvessä Perämeren kansallispuistossa Molempien lajien torjuntatoimet ovat käynnissä. Alueelta on myös havaittu villasaksirapua Perämeren kansallispuistosta. Mustatäplätokko leviää Suomessa jatkuvasti yhä pohjoisemmas, ja on todennäköistä, että se on jo levinnyt myös suunnittelualueelle. Lajin pohjoisin havainto on Perämeren saarten Natura-alueen läheisyydestä.

Alueella sijaitsevat Suomen ainoat äärimmäisen uhanalaisen merikutuisen harjuksen kutualueet. Alue on erittäin tärkeä myös merialueen vaellussiian ja meritaimenen suojelun kannalta. Tunnettuja meriharjuksen lisääntymisalueita on Ulko- ja Maakrunnien lisäksi Tornion edustalla Selkä-Sarven, Maa-Sarven, Linnanklupun ja Pitkäleton alueella. Suuri osa Perämeren käyttö- ja hoitosuunnitelmaan kuuluvista alueista on sellaisia, jossa meriharjukseen liittyy kartoitustyötä ei ole tehty, eikä tietoa meriharjusten lisääntymisalueista ole.

Luontotyyppien lisäksi Perämeren rehevöityminen ja siitä seuraava rantojen ruovikoituminen ja pensoittuminen uhkaa myös alueen uhanalaista ja harvinaista lajistoa, ja aikaansaa alueella jatkuvan tarpeen luonnonhoitotoimille. Perinteinen laidunnus auttaa säilyttämään avoimina esimerkiksi uhanalaisten perinnemaisemalajien ja uhanalaisen pesimälinnuston tarvitsemia elinympäristöjä kuten avoimia ranta-alueita. Laidunnukseen soveltumattomilla kohteilla kuten pienillä lintuluodoilla linnuston pesimäympäristöjä on tarpeen säilyttää avoimena muutaman vuoden välein toistuvalla raivaamisella. Lintuluotojen ja ranta-alueiden avoimena säilyttäminen on osoittautunut entistä tärkeämmäksi, kun ilmastonmuutoksen myötä kevät- ja kesämyrskyt ovat lisääntyneet, ja korkea nousuvesi on viime vuosina aiheuttanut alueella pahoja pesätuhoja uhanalaiselle ja suojelua tarvitsevalle rannikko- ja saaristolinnustolle.

6 Kulttuuriympäristö

Selite	Kulttuuriympäristön nykytilakuvaus käsittää suunnittelualueen maisema-arvojen sekä rakennusperinnön ja arkeologisten kohteiden kuvauksen. Kuvauksen tavoitteena on tunnistaa suunnittelualueen keskeiset kulttuuriperintöarvot. Saamelainen kulttuuriperintö kuvataan lomakkeella 10C.
--------	--

Alueen kulttuuriympäristön yleiskuvaus

Maisema:
Suunnittelualue koostuu lukuisista kivikkoisista ja karuista moreenisaarista ja -luodoista. Maiseman pysyvä tekijä on maankohoamisesta aiheutuva muutos, joka on antanut rajat ja lähtökohdat alueen maankäytölle ja kulttuurimaiseman muotoutumiselle. Saarista valtaosa on ollut merestä kohoamisestaan saakka ihmisten käytössä – niitä on käytetty merenkulun järjestämiseen, kalastustukikohtina ja kotieläinten laidunnusalueinakin. Laidunnus ja aktiivinen kalastustukikohtien käyttö piti saarten rantaniitty- ja nummialueet avoimina. Viimeistään 1960-luvulta lähtien, kalastuselinkeinoon muuttumisen myötä, saaret ovat olleet voimakkaassa umpeenkasvun tilassa korkeiden ruohojen, pajujen ja katajien levittäytyessä avoimille niitty- ja nummialueille. Nykyään kesäisin usealla saarella laiduntavat lampaat pitävät aluskasvillisuutta kurissa.
Maisemajaoittain pohjoisempi alue kuuluu Keminmaan maisemaseutuun Peräpohjolan-Lapin maisemamaakunnassa ja eteläisemmät osat Pohjois-Pohjanmaan jokiseutu ja rannikko - maisemaseutuun Pohjanmaan maisemamaakunnassa. Alueella ei ole valtakunnallisesti, maakunnallisesti tai paikallisesti arvokkaiksi luokiteltuja maisema-alueita tai kansallismaisemia.

Rakennusperintö ja arkeologia:
Suunnittelualueella valtakunnallisesti arvokkaita rakennettuja kulttuuriympäristöjä (RKY) ovat Iin Röytän luotsiasema, Ulkokorun majakka- ja luotsiyhdyskunta, Perämeren kalasatamat ja kalastustukikohdat (Selkä-Sarvi) sekä Kemin ja Tornion vanhan rajan rajapyykit (Iso-Huituri, Piispankivi). Alueen rakennuskanta koostuu merenkulun rakennuksista ja rakenteista, kuten luotsitalot ja pookit ym. merimerkit, sekä saarille sijoittuneista kalastustukikohdista. (Liite 4, kartat 17–18)

Korkeimpia saaria on voitu hyödyntää keskiajalta lähtien. Lähes kaikki alueen saarten arkeologiset kohteet liittyvät tavalla tai toisella meren antimien hyödyntämiseen ja merenkulkuun alueella. Niitä ovat esimerkiksi kalamajojen pohjat, merimerkkien ja verkkotarhojen tukikiveykset, saaliin säilytykseen liittyvät kiviset rakenteet sekä venevalkamat. Saarilta on dokumentoitu myös esimerkiksi erilaisia hakkauksia, jutulintarhoja, kompassikiviä ja aurinkokelloja. Niillä on myös useita kalastukseen liittyviä merkkikiviä, joissa on numero- ja kirjainhakkauksia. Alueella on myös vedenalaisia arkeologisia kohteita, esimerkiksi hylkyjä, joista kuitenkin vain osa on dokumentoitu ja sijainti varmistettu. Perämeren saarille piilotettiin kieltolain aikana myös suuret määrät alkoholia - useiden kivikkoon kaivettujen kuoppien voi epäillä olleen pirtukätköjä ja onpa alueella erään pirtulaivan höyrypannukin. Iin Röytän arkeologiset kohteet poikkeavat muista, sillä saari toimi pitkään, 1800-luvun lopulta eteenpäin, tärkeänä puutavaran lastaus- ja satamapaikkana sekä myöhemmin luotsauspaikkana. Saarella on muun muassa metsään jääneitä aallonmurtajia ja erilaisia sataman toimintaan liittyviä kiinnityslaitteiden jäännöksiä. Suunnittelualueella sijaitsee kaksi valtakunnallisesti merkittäväksi arkeologiseksi kohteeksi (VARK) esitettyä kohdetta: Selkä-Sarven kyläpaikka ja Iso-Huiturin saarella oleva Piispankivi.

Paikalliskulttuuri:
Saarien, etenkin suurimpien saarien, elinkeino- ja sitä kautta kulttuurihistoriaa määrittää merenkulku ja siihen liittyvät rakennukset ja rakenteet. Toinen maankäyttömuoto on ollut kalastus ja siihen liittyvä maankäyttö, kuten kalastustukikohdat ja pienimuotoinen karjanpito.

Saarilla on edelleen kalakenttiä, joita käytetään ammattimaisessa kalastuksessa sekä useita mökkejä, joita hallinnoivat erilaiset seurakunnat ja yhdistykset. Useat saaret ovat kulttuuriperintökohteineen ja virkistysrakenteineen myös tärkeitä veneilijöiden tutustumis- ja ajanvietto-kohteita.

Kohteet		
Arkeologiset kohteet		
Luokka	Lkm	Kuvaus
Muinaismuistolaila suojellut kiinteät muinaisjäännökset	151	Etukari 1 rakennuksen pohja; Etukari 10 rakennuksen pohja; Etukari 15 kivivallit; Etukari 2 venevalkama; Etukari 3 rakennuksen pohja; Etukari 4 venevalkamat; Etukari 5 purnut; Etukari 6 merimerkki; Etukari 8 kivilatomus; Etukari 9 merimerkki; Härkäletto 1 kivirakenne; Härkäletto 2 kivirakenne; Härkäletto 3 kivirakenne; Härkäletto 4 kivirakenne; Härkäletto 6 kivirakenne; Härkäletto 7 kompassikivi; Härkäletto 9 venevalkama; Inakari 1 rakennuksen pohja; Inakari 2 verkkotarha; Inakari 3 venevalkama; Inakari 4 rökkiö; Inakari 5 rajamerkki; Iso-Huituri 1 rajamerkki (Piispankivi); Iso-Huituri 10 kolmiomittauspiste; Iso-Huituri 2 rakkakuopat; Iso-Huituri 3 verkkotarha; Iso-Huituri 4 venevalkama; Iso-Huituri 5 merimerkki; Iso-Huituri 6 kivirakenteet; Iso-Huituri 7 verkkotarha; Iso-Huituri 8 kivilatomus; Iso-Huituri 9 kivirakenne; Kumpelenharju merimerkki; Lehtikari 1 rakennuksen pohja; Lehtikari 2 rakennuksen pohja; Lehtikari 3 rakennuksen pohja; Lehtikari 4 rakennuksen pohja; Lehtikari 5 verkkotarha; Lehtikari 6 merimerkki; Lehtikari 7 rakennuksen pohja ja kellarikuoppa; Linnanklupu 1 rakennuksen pohjat; Linnanklupu 2 venevalkama; Linnanklupu 3 verkkotarha; Linnanklupu 4 purnut; Linnanklupu 5 purnut; Linnanklupu 6 rakennuksen pohja;

		Linnanklupu 7 tomtning; Maa-Sarvi 1 rakennuksen pohjat; Maa-Sarvi 10 verkkotarha; Maa-Sarvi 11 merimerkki; Maa-Sarvi 12 kuopat; Maa-Sarvi 15 kivirakenteet; Maa-Sarvi 16 kivirakenne; Maa-Sarvi 2 venevalkamat; Maa-Sarvi 3 merimerkki; Maa-Sarvi 4 merimerkki; Maa-Sarvi 5 venevalkama; Maa-Sarvi 6 kivirakenne; Maa-Sarvi 7 rakennusten pohjat; Maa-Sarvi 8 kivirakenne; Maa-Sarvi 9 kivirakenne; Mainua 1 merimerkki; Mainua 2 maakuoppa; Mainua 3 merimerkki; Möyly 1 kivirakenteet; Pensaskari 1 verkkotarha; Pensaskari 10 rakennuksen pohja; Pensaskari 11 rakennuksen pohjat; Pensaskari 13 rakennuksen pohja; Pensaskari 2 merimerkki; Pensaskari 3 uuni; Pensaskari 5 kivikasa; Pensaskari 6 kaivo; Pensaskari 7 ura; Pensaskari 8 rakennuksen pohjat; Pensaskari 9 verkkotarha; Pihlaja 1 kivirakenne; Pihlaja 2 venevalkama; Pihlaja 3 rakennuksen pohja; Pihlaja 7 verkkotarha; Pihlaja 8 rakennuksen pohjat; Röyttä 1 aallonmurtaja; Röyttä 2 aallonmurtaja; Röytän itäranta 4 röykkiö; Selkäsarvi hylky; Selkä-Sarvi kaivo; Selkä-Sarvi Keskimaa 1 rakennuksen pohja; Selkä-Sarvi Keskimaa 2 aurinkokello; Selkä-Sarvi Keskimaa 3 rakennuksen pohjat; Selkä-Sarvi Keskimaa 4 rakennuksen pohja; Selkä-Sarvi Keskimaa 5 kivirakennelma; Selkä-Sarvi Keskimaa 6 kivirakennelma; Selkä-Sarvi Keskimaa 9 kivikasa; Selkä-Sarvi Liitinnokka 1 pooki 1; Selkä-Sarvi Liitinnokka 2 kivirakennelma; Selkä-Sarvi Liitinnokka 3 lammassuoja; Selkä-Sarvi Liitinnokka 4 suolaushuoneen perusta; Selkä-Sarvi Liitinnokka 10 rakennuksen pohja ja kellari; Selkä-Sarvi Liitinnokka 11 rakennuksen pohja 20; Selkä-Sarvi Liitinnokka 12 kivirakennelma 2; Selkä-Sarvi Liitinnokka 13 rakennuksen pohja ja suolaushuoneen perusta; Selkä-Sarvi Liitinnokka 14 venevalkama 2; Selkä-Sarvi Liitinnokka 15 venevalkama; Selkä-Sarvi Liitinnokka 16 rakennuksen pohja ja kellari 2; Selkä-Sarvi Liitinnokka 17 kiviröykkiö; Selkä-Sarvi Liitinnokka 18 pooki 4; Selkä-Sarvi Liitinnokka 19 venevalkama; Selkä-Sarvi Liitinnokka 20 rakennuksen pohja 4; Selkä-Sarvi Liitinnokka 21 kaakamolaissauna; Selkä-Sarvi Liitinnokka 22 rakennuksen pohja 5; Selkä-Sarvi Liitinnokka 23 kivikaiverus; Selkä-Sarvi Liitinnokka 26 rakennuksen pohja 6; Selkä-Sarvi Liitinnokka 27 rakennuksen pohja 7; Selkä-Sarvi Liitinnokka 29 verkkotarha; Selkä-Sarvi Liitinnokka 30 rakennuksen pohja 9; Selkä-Sarvi Liitinnokka 31 rakennuksen pohja 10; Selkä-Sarvi Liitinnokka 32 rakennuksen pohja 11; Selkä-Sarvi Liitinnokka 33 rakennuksen pohja 12; Selkä-Sarvi Liitinnokka 34 rakennuksen pohja 13; Selkä-Sarvi Liitinnokka 35 rakennuksen pohja 14; Selkä-Sarvi Liitinnokka 36 rakennuksen pohja 15; Selkä-Sarvi Liitinnokka 37 rakennuksen pohja 16; Selkä-Sarvi Liitinnokka 38 rakennuksen pohja 17; Selkä-Sarvi Liitinnokka 39 rakennuksen pohja 18; Selkä-Sarvi Liitinnokka 40 rakennuksen pohja 19; Selkä-Sarvi Liitinnokka 41 aurinkokello; Selkä-Sarvi Liitinnokka 42 pooki 2; Selkä-Sarvi Liitinnokka 43 verkkotarha 2; Selkä-Sarvi Liitinnokka 5 rakennuksen pohja; Selkä-Sarvi Liitinnokka 6 rakennuksen pohja 2; Selkä-Sarvi Liitinnokka 7 kivikasa; Selkä-Sarvi Liitinnokka 8 pooki 3; Selkä-Sarvi Liitinnokka 9 rakennuksen pohja 3 ; Selkä-Sarvi venevalkama; Selkä-Sarvi venevalkama (polku); Selkä-Sarvi 24 kivikasa; Selkä-Sarvi 28 rakennuksen pohja 8; Tiurasenkrunni 1 kivikellarit; Tiurasenkrunni 10 röykkiöt; Tiurasenkrunni 13 röykkiöt; Tiurasenkrunni 2 verkkotarhat; Tiurasenkrunni 3 kivivalli; Tiurasenkrunni 4 merimerkki; Tiurasenkrunni 5 rakennuksen pohja; Tiurasenkrunni 6 kalkkiuuni; Tiurasenkrunni 7 kivikehät; Tiurasenkrunni 8 ampumasuoja; Tiurasenkrunni 9 kivivallit; Ulkokrunni kalastuspaikat; Ulkokrunni, Pohjanharju Struven piste; Äijänkumpu kalajumala
Muut arkeologiset kohteet	6	Röytän itäranta 1 kiinnitysrengas; Pensaskari 4 tulipaikka; Selkä-Sarvi Keskimaa 7 jatulintarha; Valkiakari kiveys; Valkiakari kiveys 2; Valkiakari vene
Muut arkeologiset kohteet	59	Etukari 11 merimerkki; Etukari 12 verkkotarha; Etukari 13 kivirakenne; Etukari 14 rakennuksen pohja; Etukari 16 suuntamerkki; Etukari 7 merimerkki; Härkäletto 5 rakennuksen pohja; Härkäletto 8 merkkikivi; Inakari 6 kolmiomittauspiste; Kriisi 1 kummeli; Kriisi 2 pihapiiri; Lehtikari 10 merkkikivi; Lehtikari 8 latomus; Lehtikari 9 merimerkki; Linnanklupu 8 merkkikivi; Linnanklupu 9 suuntamerkki; Maa-Sarvi 13 rakennuksen pohjat; Maa-Sarvi 14 muistomerkki; Maa-Sarvi 17 suuntamerkki; Möyly 2 röykkiö; Murhalahti tähystyspaikka; Pajukari kolmiomittauspiste; Pauha 1 kolmiomittauspiste; Pauha 2 kivirakenne; Pensaskari 12 hakkaus; Pensaskari 14 kivirakenne; Pensaskari 15 kanava; Pieni-Kiikkara 1 merkkikivi; Pieni-Kiikkara 2 pirtulaiva (Heinrich); Pihlaja 10 verkkotarha; Pihlaja 4 röykkiö; Pihlaja 5 merimerkki; Pihlaja 6 verkkotarha; Pihlaja 9 rakennuksen pohja; Pikku-Leipä 1 rakennuksen pohja; Pikku-Leipä 2 kivirakenne; Pikku-Leipä 3 hakkaukset; Pohjois-Kraaseli 1 hakkaukset; Pohjois-Kraaseli 2 rakennuksen pohjat; Pohjois-Kraaseli 3 merimerkit; Röyttä 3 maakuopat; Röyttä 4 maakuopat; Röyttä 5 hakkaus; Röyttä 6 maakuopat; Röytän itäranta 2 kiinnitysrengas; Röytän itäranta 3 kiinnitysrengas; Röytän itäranta 5 kivirakenteet; Röytän itäranta 6 kiviarkut; Satakari koillinen röykkiöt; Satakari pihapiiri; Selkä-Sarvi Keskimaa 10 purnukuoppa; Selkä-Sarvi Sijanmaannokka 1 rakennuksen pohja; Tiurasenkrunni 11 merimerkki; Tiurasenkrunni 12 kanava; Valkiakari sauna; Vähä-Huituri merimerkki; Ykskivi 1 merimerkki; Ykskivi 2 merimerkki; Ykskivi 3 merkkikivi

Rakennusperintö		
Luokka	Lkm	Kuvaus
Suojeltu rakennusperintö (suojellut rakennukset, rakennelmat ja sillat)	1	Ailin pieti
Muu rakennusperintö	9	Lastaaja vuokratupa; Pensaskari aitta; Pensaskari kalastus museo; Rajoituskilpi; Rajoituskilpi; Rajoituskilpi; Röyttä huoltoraide; Röyttä huoltoraide; Selkä-Sarvi

Hoidossa olevat arvokohteet			
Nimi	Luokka	Kunto	Lisätietoja
Ailin pieti	Rakennus	Hyvä	Kohde katselmoidaan säännöllisesti
Lastaaja vuokratupa	Rakennus	Keskinkertainen	
Luotsila vuokratupa	Rakennus	Keskinkertainen	
Pensaskari aitta	Rakennus	Hyvä	Kuuluu Pensaskarin kalastusperinnettä esittelevään pihapiiriin
Pensaskari jääkellari	Rakennus	Hyvä	Kuuluu Pensaskarin kalastusperinnettä esittelevään pihapiiriin
Pensaskari kalamökki	Rakennus	Hyvä	Kuuluu Pensaskarin kalastusperinnettä esittelevään pihapiiriin
Pensaskari kalastusmuseo	Rakennus	Hyvä	Kuuluu Pensaskarin kalastusperinnettä esittelevään pihapiiriin
Iso-Huituri 1 rajamerkki (Piispankivi)	Arkeologinen kohde	Keskinkertainen	VARK
Pensaskarin kalastuspaikka	Arkeologinen kohde	Hyvä	Sisältää 6 arkeologista kohdetta.
Selkä-Sarven kalastuspaikka	Arkeologinen kohde	Hyvä	Sisältää 46 arkeologista kohdetta. VARK

Kohteisiin ja niiden hoitoon liittyviä lisätietoja

Rakennusperintö:

Riitta Pääkkönen inventoi alueen rakennusperintöä vuonna 1989. Rakennusperinnön osalta Perämeren historiaa on dokumentoinut myös Arkkitehtitoimisto Antti Pihkala. Selkäsarven Ailinpieti on kunnostettu arkkitehti Antti Pihkalan suunnitelman mukaisesti 1995 (26). Vuonna 2015–16 kunnostettiin Pensaskarin kalastustukikohdan neljä rakennusta kalastusperinteen esittelykohteeksi. Korjaussuunnittelusta vastasi Päivi Tervonen ja alueen kenttämiehet. Kuvatut kohteet muodostavat kansallispuiston alueen arvokkaimman ja alueen käyttöhistoriaa parhaiten kuvaavan kohdekokonaisuuden. Edellä mainittujen kunnostettujen rakennusten kuntoa seurataan ja tiedot kirjataan PAVE-järjestelmään. Tarvittavat antikvaariset korjaukset pyritään hoitamaan ennakoidusti.

Kansallispuiston ulkopuolella yksityisen maalla arvokkaimman kokonaisuuden muodostaa Ulkokrunnin yhdyskunta ja sen rakennusperintö. Kansallispuistossa ja Perämeren saarilla on myös yksityisten hallinnassa olevia kalastustukikohtia, joilla saattaa rakennuksen perinteisen käytön, kalastustukikohtana, lisäksi olla myös rakennuksen käyttöhistoriaan liittyviä rakennusperintöarvoja. Kohteita ei ole systemaattisesti inventoitu tätä hoito- ja käyttösuunnitelmaa tehtäessä.

Röytän saarella on Valtakunnallisesti arvokkaaseen rakennettuun kulttuuriympäristöön (RKY) kuuluva vuonna 1898 rakennettu kaksikerroksinen luotsiasema. Sen vieressä on laivanlastaustoimintaan liittyvä Lastaajan rakennus, joka on toiminut työmiesten majoitustilana. Molemmat rakennukset ovat historiallisesti arvokkaita rakennuksia. Luotsilan rakennus on suojeltu Metsähallituksen ja Museoviraston välisellä sopimuksella v. 1993. Lastaajan ja Luotsilan rakennuksista on tarkoitus tehdä rakennushistoriaselvitys vuonna 2023.

Arkeologiset kohteet:

1900-luvun loppupuolella Perämeren kansallispuiston perustamisen pohjaksi tehtiin inventointeja ja selvityksiä. Riitta Pääkkönen inventoi alueen rakennusperintöä vuonna 1989. Inventoinnissa on kartoitettu myös muutamia arkeologisia kohteita alueelta. Jari Okkonen on inventoinut ja tutkinut Perämeren kohteita, erityisesti Ulkokrunnin muinaisjäänneksiä. Kohteiden tarkastuksia ovat tehneet myös Paula Purhonen, Jalo Alakärppä ja Timo Ylimaunu.

Markku Mäki vuoti teki ensimmäisen, koko Perämeren kansallispuistoa koskevan muinaisjäännösinventoinnin vuonna 1993 ja Päivi Haapasaari puolestaan laati haastattelujen pohjalta selvityksen alueen kalastusperinteestä ja elämästä saarilla vuonna 1994. Iin Röyttä ja Selkäletto inventoitiin Metsähallituksen ja Oulun yliopiston yhteistyönä vuonna 2007. Jenni Tuulasjärvi kokosi tietoa Perämeren alueen kalastusperinteestä ja erityisesti Pensaskarin kalastustukikohdasta vuonna 2014.

Oili Räihälä inventoi yksityisten suojelualueiden saaria Kemin ja Simon kunnissa vuonna 2012. Laura Nygård inventoi Pensaskarin ja Selkä-Sarven kulttuuriperintöä vuonna 2015 ja laati inventointien perusteella kohteille myös hoito- ja opastussuunnitelmia. Opastusta on tämän jälkeen lisätty Pensaskariin ja Selkä-Sarveen ja hoitosuunnitelmista on toteutettu Pensaskarissa sijaitsevan verkkotarhan kunnostus vuonna 2020. Vedenalaisia kohteita inventoitiin vuonna 2018 Museoviraston ja Metsähallituksen yhteistyönä. Muutaman saaren kohteita on tarkastanut myös alueen vastuumuseon arkeologi Titta Kallio-Seppä vuosina 2020–2021. Saarten inventointia täydensi Paula Peltari hoito- ja käyttösuunnitelman alaisilla, Luontopalvelujen taseessa olevilla saarilla kesällä 2021. Selkä-Sarveen ja Iso-Huiturin Piispankivelle on laadittu hoitosuunnitelmat samana vuonna.

Muinaisjäännösrekisterin ja Metsähallituksen PAVE-järjestelmän kohteiden lukumäärä ei kyseisissä järjestelmissä teknisesti vastaa toisiaan. Esimerkiksi Perämeren kansallispuiston kuivan maan kohteista on Metsähallituksen järjestelmään tallennettu 125 yksittäistä kohdetta, jotka sisältyvät 10 muinaisjäännöskokonaisuuteen. Hoito- ja käyttösuunnitelman alaisilla saarilla sijaitsevia arkeologisia kohteita tunnetaan kansallispuiston lisäksi myös Kemin Ajoksesta ja Valkiakarista, Simon Ykskivestä, Härkäletosta, Möylystä, Pikku-Leipärestä ja Tiurasenkrunnista sekä Iin Röytästä, Satakarista, Kriisistä ja Ulko- ja Maakrunnista.

Hoidetut arvokohteet:

Luontopalveluiden hallinnassa olevia priorisoituja rakennusperintökohteita ja arkeologisia kohteita hoidetaan tavoitteellisesti. Viimeisin arvokohdejoukon priorisointi ja kohteiden hoidon laadun tavoitteiden asettaminen on tehty vuonna 2023 ja sen tavoitevuosi on 2030. Arvokohdejoukon ytimen muodostavaa valtiolle strategisten kulttuurihistoriallisten kohteiden joukko. Lisäksi joukkoon kuuluu suojeltuja tai muuten kulttuurihistoriallisesti arvokkaita kohteita, jotka säilykseen tarvitsevat aktiivista hoitoa tai seurantaa.

7A Luonnon virkistyskäyttö: retkeily ja luontomatkailu

Selite	Nykyisestä luonnon virkistyskäytöstä kuvataan retkeilyn ja luontomatkailun toimintaympäristöä, suunnittelualan vetovoimaa ja merkitystä virkistyskäyttökohteena sekä nykyistä kysyntää, tarjontaa ja matkailun yhteistyötä. Kysyntätietoja ovat mm. tiedot käyntimääristä ja asiakastytyväsyydestä. Tarjonnalla tarkoitetaan retkeilyreittien, rakenteiden ja rakennelmien määrää, kapasiteettia ja kuntoa. Tavoitteena on analysoida palvelujen ja palveluketjujen toimivuutta asiakaslähtöisesti.
--------	---

Toimintaympäristö ja alueen merkitys sen osana

Perämeren rannikon kaupungit ovat tunnistaneeet merialueen mahdollisuudet virkistys- ja matkailukäytössä. Perämeren kansallispuisto ja Röyttä ovat tässä mielessä merkittävimmät käyntikohdet. Kansallispuiston ulkopuoliset saaret, joissa on retkeilyrakenteita, soveltuvat erinomaisesti lähimatkailuun. Maakuntakaavassa virkistyskäyttövyöhykkeiksi on määritelty samoja alueita kuin tässä suunnitelmassa. Suunnitelmaa lukiessa on huomioitava, että Perämeren saarten Natura-alue ja retkeilyrakenteita sisältävät Perämeren saaret (ml. kävijälaskentakohdet) ovat eri kohteita (vaikuttaa lähinnä luonnonsuojelullisiin näkökohtiin). Perämeren saarten Natura-alueella ei ole ohjattua virkistyskäyttöä Metsähallituksen hallinnoimilla saarilla.

Yhteenveto alueen retkeily- ja luontomatkailukäytöstä

Alueen saaret ovat pääosin pinta-alaltaan pieniä ja siten herkkiä häiriöille. Näin ollen retkeily- ja luontomatkailukäyttö on kohdistettu pinta-alaltaan suurimpiin saariin, joissa ihmistoimintaa on ollut jo satoja vuosia. Aluetta käyttävät pääasiassa veneilijät sekä matkailuyrittäjät, joilla on vesiliikennekalustoa. Talviaikainen käyttö on vähäistä. Tällöin alueella liikkuu lähinnä paikallisia moottorikelkoilla ja hiihtäen. Suunnittelualan virkistyskäyttöpalvelutarjonta liite 4, kartta 19.

Retkeilykäytön määrä			
Kävijälaskentakohteet			Lisätietoja retkeilykäytön määrästä ja kohdentumisesta
Tunnus	Nimi	Osuus pinta-alasta (%)	
855	Perämeren kansallispuisto		
25236	Perämeren saaret (nat)		
Kävijälaskentatiedot			
Vuosi		Käyntimäärä	Retkeilykäyttö kohdistuu pääasiassa alueen suurimpiin saariin Pensaskariin, Selkä-Sarveen, Vähä-Huituriin, Härkälettoon, Hietakallaan, Kropsuun, Ryöskärinkallaan ja lin Röytään. Koska kyseessä on merikohde, jossa käyntimäärät painottuvat kesäaikaan, määrittävät rantautumismahdollisuudet pitkälti kohteiden käyttöä. Vesilintujen metsästysaikana kävijäpaineet kohdistuvat alueen karikoille ja luodoille. Talvella kelkkailijat ja hiihtäjät ym. käyttäjät liikkuvat alueella laajasti eri kohteissa. Suunnitelman teon aikana Kattilankalla on poistettu ohjattavien virkistyskäyttökohteiden verkosta sataman pienuuden takia, kun satama on yksityisten vuokramökkiläisten käytössä. Vuonna 2021 Perämeren kansallispuistossa kävijöitä oli noin 6300. Kävijämäärät eivät nousseet koronan vaikutuksesta samoin kuin maakohteilla, ja Ruotsin rajan läheisyys (sulkeutuneisuus) sekä tapahtumien puute näkyy kävijämäärissä. Kävijälaskentakohteen Perämeren saaret (nat) käyntiarviot kohdistuvat pääosin lin Röytään.
2016		16 283	
2017		13 617	
2018		11 959	
2019		12 730	
2020		13 127	
Polttopuun käyttö ja jäte			
	Vuosi	Määrä (m³)	
Sekajäte	2020	3	
Polttopuu	2020	100	

Kävijäprofiili							
Kävijätutkimuksen nimi		Perämeren kansallispuiston kävijätutkimus 2019		Vuosi	2019		
Kävijätyytyväisyys			Matkailijoiden osuus				
Kävijätyytyväisyysindeksi	4,404	Paikalliset kävijät (%)		48,0			
Tyytyväisyys palveluihin	4,338	Kotimaiset matkailijat (%)		48,0			
Tyytyväisyys ympäristöön	4,450	Ulkomaalaiset matkailijat (%)		3,0			
Odotusten täyttyminen	4,390						
Häiriötekijöiden kokeminen	4,532						
Paikallistaloudelliset vaikutukset			Viipymä				
Vuosi	2019	Päiväkävijät (%)		42,0			
Työllisyysvaikutus (htv)	4	Yöpyjät (%)		58,0			
Tulovaikutus (milj. €)	0,40	Päiväkävijät (h)		4			
		Yöpyjät (vrk)		3			
		Kävijävuorokaudet		6 846			
Lisätietoja kävijätutkimuksesta ja paikallistaloudellisista vaikutuksista							
On huomioitava, että kävijätutkimuksen (13) tiedot koskevat ainoastaan Perämeren kansallispuistoa, jonka osuus koko suunnittelualueen kävijöistä on vajaa puolet. Lisäksi kävijätutkimuksen aineisto on kerätty vain sulan maan aikana (17.6.-31.8.2019). Tutkimuksella selvitettiin mm. puiston kävijärakenne, käytön alueellinen jakautuminen, kartoitettiin kävijöiden kokemuksia puiston hoidosta ja kehittämistarpeista. Lisäksi selvitettiin kävijöiden rahankäyttöä ja sen paikallistaloudellisia vaikutuksia.							
Alueelle on myös tehty Maptionnaire-pohjainen kävijäkysely (23) vuonna 2021 (tulokset liite 7). Kysely tavoitti n.130 vastaajaa, joiden suosikkikohteeksi nousivat etenkin Perämeren kansallispuisto (Selkä-Sarvi), sekä lin Röyttä. Ehdotetut kehittämiskohteet olivat pääosin lisää ja parempia satamia, sekä lisää retkeilyrakenteita ja kytimähdollisuuksia veneettömillekin; sekä Oulun edustan saarien kehittämistä lähivirkistykseen. Myös historiaa ja tarinoita saatiin, etenkin lin Röytystä.							
Matkailun yhteistyö							
Matkailun yhteistyön kuvaus							
Matkailuyhteistyö alueella on palkitsevaa ja tuloksellista, mutta se on painottunut vahvasti suunnittelualueen pohjoisosiin. Alueen toimijoiden kanssa asioidaan avoimesti, epämuodollisesti ja säännöllisesti. Keskiössä on alueen kehittäminen yhdessä huomioiden sekä matkailukäyttö että luonnon- ja kulttuuriperinnön suojelu. Kemin ja Tornion kaupungin matkailukehittäjät sekä -yrittäjät näkevät Perämeren kansallispuiston merkittävänä matkailukohdealueena. Eteläisemmissä kunnissa merellinen matkailu keskittyy lähinnä lin Röytään.							
Vuosi	2020	Yhteistyöyritysten lukumäärä	17	Yhteistyöyritysten suunnittelualueella palvelemien asiakkaiden lukumäärä	300	Yhteistyöyritysten tyytyväisyys palveluihin (asteikolla 1 = erittäin tyytymätön ... 5 = erittäin tyytyväinen)	4,000
Lisätietoja							
Kaikki matkailuyritykset eivät ole vastanneet kyselyihin, joten luotettavaa tietoa asiakasmääristä ei ole. Matkailuyhteistyösopimukset uudistuivat 2021, jonka jälkeen aletaan saada parempaa tietoa asiasta. Vuodet 2020 ja 2021 olivat koronavuosia, joka vaikutti asiakasmääriin huomattavasti. Korona vaikutti myös matkailuyhteistyön määrään.							

Retkeilypalvelujen tarjonta										
Rakennus	Yhteensä (lkm)	Kapasiteetti (hlö)	Kunto (lkm)				Ylläpito (lkm)		Muualla kuin val- tion alueella (lkm)	Lisätietoja
			Hyvä	Kesk.	Huono	Ei määrit.	MH	Muu		
Autiotupa	2	6		1	1		2			Kalla autiotupa; Hietakalla autiotupa
Vuokratupa tai -kämppä	6	58	4		2		4	2		Muu toimija (lin Meripelastusseura): Luotsila vuokratupa, Lastaaja vuokratupa; Metsähallitus: Perämeren kansallispuisto: Kokko, Vartio, Vähä-Huiturin tupa, Pensaskarin Paimentupa (lammaspaimenkäyttöön).
Rakennelma	Yhteensä (lkm)	Kapasiteetti (hlö)	Kunto (lkm)				Ylläpito (lkm)		Muualla kuin val- tion alueella (lkm)	Lisätietoja
			Hyvä	Kesk.	Huono	Ei määrit.	MH	Muu		
Kota	1			1			1			Metsähallitus: Ryöskärinkalla kota
Keittokatos	5		5				4	1		Metsähallitus grillituvat: Selkä-Sarvi; Röyttä Hepoharju; Hietakalla; Kropsu; Muu toimija (Röytän toimijat): Röytän keittokatos
Tulentekopaikka	13		3	5	5		13			Metsähallitus: Hietakalla; Vähä-Huituri 2 kpl; Röyttä Hepoharju ja satama; Selkä-Sarvi 3 kpl; Pensaskari; Kropsu; Hietakalla; Ryöskärinkalla
Retkisarjama	9		4	4	1		9			Satamat ja rantautumispaikat; Perämeren kansallispuisto: Pensaskari (laituri 12m), Vähä-Huituri (1 poiju), Selkä-Sarvi (2kpl laituri, 25m+20m); Muut alueet: Härkäletto (laituri 12m); Ryöskärinkallan rantautumispaikka (ruopattu); Hietakalla (poijut 3kpl); Kropsu (laituri 12m); Kattilankalla (suojasatama, laituri 20m); lin Röyttä: (3kpl laiturit peräpoijuilla, 60m +42m +40m)

Reittien yhteispituudet (reittityyppien päällekkäisyydet poistettuna)							
Kesäreitit (pl vesiretkeily) yhteensä (km)		4,6					
Talvireitit yhteensä (km)							
Kaikki reitit maa-alueilla yhteensä (km)		4,6					
Reitti	Yhteensä (km)	Esteetön (km)	Päällyste (km)	Ylläpito (km)		Muualla kuin valtion alueella (km)	Lisätietoja
				MH	Muu		
Kesäretkeilyreitti	1,9		1,1	0,7	1,2		Röytän kaava-alueen polut; Selkä-Sarven kesäretkeilyreitti
Luontopolku	2,7		1,8	2,7			Röytän luontopolku
Lisätietoja							
Alueella on aiemman käytön seurauksena muodostunut luontaisesti hyvillä paikoilla (suoja)satamia ja rantautumispaikkoja, joista on muodostunut sittemmin virkistyskäyttökohteita (liite 4, kuva 14). Kaikki suunnittelualueen virkistyskäyttökohteet ovat muodostuneet tällaisille paikoille. Kaikkien satamien rakenteisiin kuuluvat myös merkittävät aallonmurtarakennelmat. Rankat meri- ja talviolosuhteet sekä maan kohoaminen muokkaavat kohteita, joiden kuntoa on seurattava ja ylläpidettävä vuosittain. Kaikki esitellyt retkeilyrakenteet ja satamat ovat yleiseen vapaaseen käyttöön tarkoitettuja. Vuoden 2021 aikana on kolmeen saareen tehty uusi päivätupa vanhojen rakenteiden tilalle. Näitä ei vielä näy edellä esitetyssä taulukossa. Suunnitelman teon aikana Kattilankalla on poistettu ohjattavien virkistyskäyttökohteiden verkosta sataman pienuuden takia, kun satama on yksityisten vuokramökkiläisten käytössä. Satama näkyy yhä listassa suojasatamana.							

7B Luonnon virkistyskäyttö: opastusviestintä

Selite	Lomakkeella kuvataan suunnittelualuetta koskevan opastusviestinnän keskeiset tunnusluvut sekä Metsähallituksen ja yhteistyökumppaneiden opastusviestinnän keinot. Opastusviestintää tehdään asiakaspalvelupisteissä, Luontoon.fi -sivuilla ja maastossa. Keinoja ovat mm. henkilöopastus, sähköisen ja painetun opastusmateriaalin tuottaminen ja maasto-opasteet.
--------	--

Metsähallituksen opastusviestintä suunnittelualueella

Käynnit		Asiakastyytyväisyys asiakaspalvelupisteissä		
Vuosi	Asiakaspalvelupisteissä (lkm)	Asiakaspalvelupiste	Vuosi	Asiakastyytyväisyys (asteikolla 1=erittäin tyytymätön - 5=erittäin tyytyväinen)
Käynnit		Asiakkaita opastetuissa ryhmissä		
Vuosi	Luontoon.fi-sivuilla käynnit	Vuosi	Asiakaspalvelupisteissä (lkm)	Maastossa (lkm)
2020		2020	0	0

Lisätietoja

Metsähallituksella ei ole suunnittelualueen Perämeren kohteille asiakaspalvelupistettä. Yleisesti Perämerestä ja saaristosta kertova Kalajoen meriluontokeskus lopetettiin v.2022. Metsähallituksella ei ole opastettuja ryhmiä suunnittelualueella. Opastettuja retkiä on tällä hetkellä ainoastaan matkailuyrittäjillä Perämeren kansallispuistoon.

Opastusviestinnän keinot suunnittelualueella	Ajantasainen (lkm)	Uusittava 5 –vuotta (lkm)	Uusittava heti (lkm)	Yhteensä (lkm)
Luontoon.fi-sivut	0	2	0	2
Maasto-opasteet	3	15	0	18
Luontopolut	0	0	2	2
Esitteet ja muu painomateriaali	1	0	0	1
Sähköiset opastustuotteet	1	0	0	1

Lisätietoja

Vuonna 2021-2022 uudistettiin pääteiden tienvarsioasteet ja satamien lähtöpisteet. Lisäksi tuotetaan Perämeren kansallispuistosta opastussisältöä alueen matkailuyrityksiin ja laaditaan kohteille tuotekortteja. Myös kaikki saarikohteiden opasteet tullaan päivittämään, sekä laaditaan merietiketti.

Luontoon.fi- sivusto on tehty Perämeren kansallispuistolle ja lin Röytälle, mutta ne uudistetaan valtakunnallisesti lähivuosina. Painetut esitteet sekä tehtävät tuotekortit on tehty vain Perämeren kansallispuistolle. Opastuspisteiden sijainnit ovat Hailuoto 2kpl (Marjaniemi, Lauttasatama), Oulunsalo 1 kpl (Lauttasatama), Oulu 3 kpl (Hietasaari 2, kaupunginranta 1), Haukipudas 2 kpl (Santaholma, Siikasaari), li 2 kpl (Praava, Laitakari), Kuivaniemi 2 kpl (Merihelmi, Vatunki), Simo 1 kpl (Pappilanranta), Kemi 2 kpl (Ajos, Karsikko). Vuonna 2021 rakennettiin isot infotaulut Kemian sisäsatamaan, Tornion Lettoon ja Tornion Puotikariin.

Selkä-Sarven ja Röntän luontopolut (taulut) tulee uusia.

8 Erätalous						
Selite		Lomakkeessa esitetään erätalouden nykykäytännöt ja sopimus- sekä lupatilanne. Metsästyksen osalta kenttään on kirjattu nykyinen tilanne ja sopimusten voimassaoloaika. Lomakkeen tarkoituksena on antaa riittävät tiedot siihen, että alueen käyttöarvoa näiden toimintojen osalta voidaan arvioida.				
Metsästys						
Kuvaus alueen metsästyskäytöstä ja sen merkityksestä						
Vesialueella, saarilla ja luodoilla on merkitystä erityisesti hylkeenpyynnille, jolla pyritään vähentämään haittoja kaupalliselle kalastukselle. Hietakarin pohjoispuolen vesialueelle on useana vuonna myönnetty hylkeenmetsästyslupa alueella toimivalle ammattikalastajalle. Yleisen vesialueen luodot ja saaret sekä vesilinnustuksen lupa-alue Röyttä ovat myös alueen vesilinnustajien käytössä, mutta olosuhteiden vuoksi metsästyspaine on pieni. Kellon Metsästysseura ry:n alueella pyydetään jonkin verran hirveä, Hietakarin pohjoisrannalla myös vesilintuja. Hirvikannan pitäminen maltillisella tasolla on eduksi alueen luontaiselle kasvistolle. Vuokra-alueen saarten pienpetopyynnillä (supikoira, minkki ja kettu) on positiivinen vaikutus linnustoon.						
Kuvaus alueen riistakannoista						
Harmaahylkeen ja itämerennorpan kannat ovat Luonnonvarakeskuksen seurantojen perusteella olleet tasaisessa kasvussa. Pienriistalajisto edustaa Perämeren karun ympäristön vesilintulajistoa. Alueen saarissa esiintyy jonkin verran metsäjänistä, kettua ja hirviä. Haitallisista vieraslajeista alueella tavataan minkkiä ja supikoira.						
Arvio metsästyspaineesta alueella		Suuri		Keskinkertainen	X	Pieni
Tarkennus						
Olosuhteiden vuoksi alueen metsästyspaine jää väistämättä hyvin pieneksi. Lisäksi merkittävä osa suunnittelualueesta on metsästyskäytön ulkopuolella. Paikallisesti merkitystä on kuitenkin linnustuksella.						
Metsästyslain 7§ ja 8§ mukainen yleinen metsästys	MH:n hallinnoimat alueet (ha)	Lisätietoja				
Metsästyslain 8§ aluetta (kunnan asukkailla vapaa metsästysoikeus)	5 922,00	Huiturin vesialue (Tornio), yleiseen vesialueeseen kuulumattomat alueet Torniossa, Kemissä ja Simossa				
Yleiset vesialueet (metsästysoikeus metsästyslain 7§ mukaisesti)	1 372,05	Lukuisa joukko saaria ja luotoja yleisellä vesialueella				
Metsästys maanomistajan luvalla (MH:n hallinnoimat alueet)	MH:n hallinnoimat alueet (ha)	Lisätietoja				
Metsähallituksen pienriistan lupa-alue	552,79	Pienriistan metsästysalue 5627 Röyttä, vain vesilintujen ja pienpetojen metsästys sallittua lupa-alueella.				
Metsähallituksen hirvieläimen lupa-alue	0,00					
Metsähallituksen pienriistan vuokra-alue	1 548,00	Vuokralainen on Kellon Metsästysseura ry, sop nro 38930. Vuokran ehdoissa: Kraaselin, Pikku Rautaletton, Pensaskarin, Iso-Hiuksen sekä Onganrannan alueilla sallittua vain pienpetojen metsästys.				
Metsähallituksen hirvieläimen vuokra-alue	1 138,00	Vuokralainen on Kellon Metsästysseura ry, sop nro 38929. Vuokra-alue on Kraaseli ja maa-alueet Kotakariissa.				
Metsästyskäytön ulkopuolella tai rajoitetussa käytössä	MH:n hallinnoimat alueet (ha)	Lisätietoja				
Metsähallituksen hallinnoima metsästyskäytön ulkopuolinen alue	17 569,00	Perämeren kansallispuisto, Möylyn hylkeidensuojelualue, Satakari, Kriisi ja osa Röntän alueesta, Santosenkari				
Metsähallituksen hallinnoiman alueen paikalliset/ajalliset rajoitukset						

YSA -alueiden metsästyskieltoalueet			
Metsästys maanomistajan luvalla yksityismailla ja YSA-alueilla			
Yksityisillä luonnonsuojelualueilla metsästys on pääosin sallittu metsästyslain mukaisesti. Krunnien luonnonsuojelualueella metsästys on kielletty. Yhteenvedo YSA-kohteista on esitetty liitteessä 1.			
Kalastus			
Kuvaus alueen kalastuskäytöstä ja sen merkityksestä			
Merkittävimmät/ suurimmat vesialueet kalastuksen kannalta ovat Perämeren kansallispuisto, Huiturin vesialue ja Selkäsaaren vesialue. Tarkemmat kalastusjärjestelyt liite 8. Perämeren kansallispuisto Kalastuslaissa säädetty oikeus kalastaa yleisellä vesialueella on voimassa kaikilla kansallispuistoon kuuluvilla vesialueilla. (Laki Perämeren kansallispuistosta 537/1991, 3 §) Yleisellä vesialueella meressä jokaisella kalastonhoitomaksun suorittaneella sekä jokaisella alle 18-vuotiaalla ja 65 vuotta täyttäneellä Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion kansalaisella on oikeus harjoittaa vapaa-ajan kalastusta (kotitarve- ja virkistyskalastusta) ja Suomeen rekisteröidyillä kaupallisilla kalastajilla kaupallista kalastusta. Huituri siirtyi Metsähallituksen hallintaan v.2003, kuuluu Suomen ja Ruotsin väliseen rajajokisopimuksen (54/1971) piiriin, kalastusasiat luku 5 (5). Kalastus yleiskalastusoikeuksilla, kuuluu Metsähallituksen merialueen vapalupa-alueeseen, joka oikeuttaa kalastamaan useammalla vavalla. Kaupallisille kalastajille myönnetään lupia rysille ja verkoille. Regal rysäpaikkoja 23 kpl, joista luvitettu 13 kpl lupakaudelle 2020-2024. Vapaa-ajan kalastusoikeus vuokralainen; kaupallisen kalastuksen luvat pääosin Metsähallitus: Selkäsaari, vuokralainen Kemin kaupunki Röyttä-Satakari-Kriisi; vuokralainen Etelä-lin osakaskunta, rysäpaikat Haukiputaan seurakunta ja tietyt Haukiputaan kylän talot. Kraaseli-Pensaskari, vuokralainen Nuotta- ja eräpojat ry Hietakari-Santosenkari Metsähallituksen pyydyslupa-alueita Santapankki- Pallonen- Hoikka-Hiue yleisvettä. YSA-alueet: Krunnien saaristo v.1937 alkaen rauhoitusalueena, ja vuodesta 1956 perustettu virallisesti luonnonsuojelualueeksi. Krunni-säätiö hallinnoi aluetta, joka on laatinut kalastussäännöt alueelle. Ulkokrunnien länsipuoleisella vesialueella on kaikenlainen kalastus kielletty, alue on tärkein meriharjuksen elinalue. Muut YSA-alueet: Pääasiassa ei tietoa kalastuksen nykytilasta			
Vesistön tila kalaston kannalta			
Rannikkovesien ekologisen luokittelun mukaisesti vesien tila on tyydyttävä, paitsi Oulun edustan vesien tila on välttävä.			
Kalavesien toteutuneet hoitotoimet			
Ei ole tehty toimenpiteitä.			
Arvio kalastuspaineesta alueella		Suuri	X Keskinäinen Pieni
Tarkennus			
Metsähallituksen hallinnassa olevilla alueilla kalastuspaine on kohtalainen. Kalastus on etupäässä kaupallista kalastusta. YSA-alueilta ei ole tietoa saatavilla.			

Alueella on	X	Kaupallista kalastusta		Kalastusopastustoimintaa
Yleiskalastusoikeuteen perustuva pilkkiminen, onkiminen ja viehekalastus		Kielletty		Sallittu osittain
Lisätieto				
Suunnittelualueen välittömässä läheisyydessä on myös kalankasvatustoimintaa: li: Rintamatalan itäpuoli, Samulinmatalan pohjois- ja itäpuoli, Jussinmatalan itäpuoli, Ryöskärinkallan itäpuoli (vähäisesti suunnittelualueella)				
Kalastuslain mukaiset yleiset kalastusoi- keudet		MH:n hallin- noimat alueet (ha)		Lisätietoja
Yleiset vesialueet (kalastuslaki)		1 372,05		li, Pallosen ja Santapankin alue; Oulu, Kattilankallan ja Hoikka-Hiueen alue; Hailuoto, pienet vesialueet Ulkolaidan- matala, Hoikankriisi
Kalastus maanomistajan luvalla (MH:n hal- linnoimat alueet)		MH:n hallin- noimat alueet (ha)		Lisätietoja
Metsähallituksen kalastuslupa-alue		5 712,08		Pyydyslupa-alueita 331,55 ha, vapalupa-alueita 5712,08 ha
Metsähallituksen kalastusvuokra-alue		2 634,00		Röyttä-Satakari-Kriisi (1507 ha), Selkäsaari (185 ha) ja Oulun Kraaseli ja Pensaskari (942 ha). Selkäsaaren vuokra- alue jatkuu suunnittelualueen ulkopuolelle.
Kalastuskäytön ulkopuolella tai rajoitetussa käytössä		MH:n hallin- noimat alueet (ha)		Lisätietoja
YSA -alueiden kalastuskieltoalueet		0,00		
Kalastusrajoitukset		4 420,00		Pääosin YSA-alueilla on kalastus sallittu kalastuslain mukaisesti. Krunnien luonnonsuojelualueella on erityiset ehdot kalastukselle, sekä liikkumisrajoitusaikana ammattikalastukselle. Möylyn hylkeidensuojelualueen liikkumisrajoitukset rajoittavat myös alueella kalastamista.
Paikalliset erityisoikeudet		0,00		
Metsähallituksen hallinnoima kalastuskäy- tön ulkopuolella oleva alue		0,00		
Kalasto				
Perämeren kansallispuiston ja Huiturin alue ovat Tornionjoen meritaimenen syönnösaluetta, lisäksi alueella muutamia havaintoja meriharjuksen esiintymisestä. Tornionjoen merilohen vael- lusreitti kulkee alueen läpi. Ulkokrunnien länsipuoleinen vesialueella esiintyy meriharjusta, joka on Perämeren Suomen puolen viimeisimpiä tiedossa olevia alueita. Muualla suunnittelualue- ella esiintyy tyypillisiä kalalajeja mm. merilohi, vaellussiika, karisiika, silakka, maiva, ahven, hauki, särkikalat jne.				
Lisätietoja kalavesien hoidosta				
Kalaistutuksia Natura-alueille ei tehdä. Poikkeuksena on Ulkokrunnien alue, johon tehtiin vv. 2015-16 Meriharjuksen 0-v tuki-istutuksia. Kalat oli merkattu alitsariinivärjäyksellä, että voidaan myöhemmin tutkia istutusten onnistumista. Istutuksia ei ole tarkoitus tehdä jatkossa. Suunnittelualueen ulkopuolella tehdään kalanistutusta, merkittävimpiä vaellussiian istutukset (Perämeren kalatalousyhteisöjen liitto) ja velvoiteistutukset (yhtiöt). Istutukset vaikuttavat kalakantoihin myös suunnittelualueella.				

9 Tutkimus					
Selite		Lomakkeella kuvataan suunnittelualueen nykyinen tutkimuskäyttö ja mahdolliset tutkimuskoealat ja muut vastaavat, jotka tulee huomioida suunnittelussa. Tutkimus sisältää myös esimerkiksi pitkäaikaiset ympäristön tilan seurannat. Mikäli alueella ei ole tutkimuskäyttöä, se todetaan lomakkeella.			
Alueella tehty tutkimus					
Tutkimustoimintaa alueella on ollut kohtalaisesti. Perämeren alueella on tehty pitkäaikaisia linnustoseurantoja, joiden avulla pystytään seuraamaan lintukantojen lisäksi lintujen elinympäristöjen muutoksia. Ulkokruunnilla sijaitsee Oulun yliopiston Perämeren tutkimusaseman lin kenttäasema. Alueella on tehty paljon pitkäaikaisia seurantoja, sekä pidetään yliopiston luonnontieteen kenttäkursseja. Tutkimusasemaa pidetään myös maastotukikohtana, mm. Metsähallituksella vesiluonnon kartoituksissa v.2009-2019. Ulkokruunnista on selvitetty perhos-, pistiäis-, kovakuoriais- ja kärpäslajistoa. Aluetta koskien on valmistunut pro gradu -tutkielmia yms., ja alueella on toteutettu mm. EscapeLIFE:n toimintaa. Merialueesta Perämeren kansallispuiston vesialue, syvimpiä alueita lukuun ottamatta, on lähes kokonaan kartoitettu, ja myös osa Perämeren saarten alueesta (esim. Kruunien YSA-alueet lähes kartoitettu). Hankkeita on ollut useita, mm. VELMU, FINMARINET, SEAmBOTH, SeaCOMBO, CoastNET.					
Nykyinen tutkimuskäyttö ja sen merkitys					
Yhteistä tutkimustoimintaa ei Metsähallituksen puolelta ole laajalti edistetty. Alueella tehdään linnustoseurantoja, Oulun yliopiston pitkäaikaissurantoja, sekä nyt meneillään olevassa Biodiversea LIFE -hankkeessa seurataan ja koitetaan pelastaa alueen meriharjus.					
Tutkimustahot					
Oulun yliopisto, Luonnonvarakeskus (LUKE). Linnustoseurannoista vastaavat Metsähallituksen lisäksi Pohjois-Pohjanmaan lintuyhdistys, sekä Lapin lintutieteellinen yhdistys/ Kemi-Tornion Lintuharrastajat Xenus ry.					
X	Alue kuuluu luonnonhoidon seurantaverkostoon		Alueella on koealoja		Alue kuuluu ennallistamisen seurantaverkostoon
Lisätietoja					

10 Muu luonnonvarojen käyttö, rasitteet, käyttöoikeudet ja sopimukset				
Selite	Lomakkeella kuvataan suunnittelualueen luonnonvarojen käyttö (pl. riista- ja kalakannat) sekä alueen kiinteistöihin (lähinnä valtion maalla) kohdistuvat rasitteet, käyttöoikeudet ja sopimukset. Lomakkeen tarkoituksena on antaa kuva suunnittelualueelle kohdistuvista, luonnonvarojen käyttöön, rasitteisiin, käyttöoikeuksiin ja sopimuksiin liittyvistä maankäytön paineista.			
Kaivoslain mukainen toiminta (kaivokset, malminetsintä, kullanhuuhtonta)				
-				
Kaivoslain lupatyyppi	lkm	Osuus alueesta (%)		Pinta-ala (ha)
Metsätalous				
Metsähallituksen alueet	Suunnittelualueella ei harjoiteta metsätaloutta. Metsätalous OY:n hallinnoimia saaria (n.40ha) on otettu mukaan suunnitelmaan, jos niillä on merkitystä virkistyskäytön järjestämisessä (esim. lin Röyttä) ja/ tai hoidettuja luonnonsuojeluarvoja (esim. Selkäsaaren perinnebiotoopit, n.10ha, laidunvuokrasopimus).			
Mt-käytössä (ha)	39,66	Raj. käytössä (ha)	9,83	
Rajoitusten kuvaus	Selkäsaaren luontotyyppirajaukset: Luonnonsuojelulain 29 § 1 momentin mukaan suojellut luontotyytit, Selkäsaaren kaakkoinen merenrantaniitty ja Selkäsaaren lounainen merenrantaniitty. Hoidetaan hoitosuunnitelman mukaisesti.			
Yksityinen maa	Yksityisillä luonnonsuojelualueilla metsätaloustoiminta on pääosin kiellettyä. Luonnonhoitotoimet ovat pääosin sallittuja erillisen, maanomistajan ja ELY-keskuksen hyväksymän suunnitelman mukaisesti.			
Mt-käytössä (ha)		Raj. käytössä (ha)		
Rajoitusten kuvaus	Suunnittelualueeseen kuuluvat yksityiset alueet, jotka eivät ole yksityisiä luonnonsuojelualueita (YSA), ovat pääosin vesialueita.			
Sopimukset, käyttöoikeudet ja rasitteet				
Tyyppi	Lkm	Pinta-ala (ha)	Kuvaus	
Muu vuokraus/käyttöoikeus/rasite	4	3,00	Selkäsaaren itäranta, Kemin kaupungin ponttoonilaituri 1,4ha; Samulinmatala, varastointipaikka 0,1ha; lin Röntän Satamakenttä ja kalustovaja lin Röntän toimijat 1,3ha	
Johdinalue	1	0,00	li Röyttä, sähkölinja ja sähkökaapeli	
Liike/-asuinhuoneiston vuokraus	1	1,00	li Röyttä, pitkäaikainen vuokrasopimus Luotsila ja Lastaaja, SMPS lin Meripelastajat ry 0,6ha	
Muu vuokraus/käyttöoikeus/rasite	2	0,00	Merituulivoiman suunnittelualueet: Kemi (Keminkraaseli, Toukkakrunni); Kemi, Ajoksen laajennus (lähialue); Kemi-Simo-li, Suurhiekkä (Ulko-Pallonen, pääosin lähialue) Kriisi-Santakari alueen halki tuulipuiston merikaapeli;	
Kalastustukikohta	18	0,00	TONTIT OVAT MAASTOON RAJAAMATTOMIA. Kalastustukikohdat ja kansallispuiston tukikohdat LP: Perämeren kansallispuisto 12kpl; Simo: Leipäre 1kpl, Munakari 1kpl, Härkäletto 1kpl; Hailuoto: Pikku-Hoikka 1kpl Metsähallitus, Kiinteistökehitys (KIKE): Hailuoto: Santosenkari 1kpl, Oulu: Kattilankalla 1kpl	
Loma-asuntoalue	31	0,00	TONTIT OVAT MAASTOON RAJAAMATTOMIA. LP: Simo: Tiuraskrunni 1kpl, Pikku-Leipäre 1kpl, Saapaskari 2kpl; li: Kriisi 2kpl, Pallonen 1kpl; Oulu: Luodeletto 1kpl, Välietto 1kpl	

			KIKE: li Röyttä 7kpl, li Kriisi 7kpl, li Ryöskärinkalla 1kpl, Hailuoto Santosenkari 3 kpl, Oulu Kattilankalla 4 kpl
Laidunvuokrasopimus	6	535,00	LP: Tornio ja Kemi Perämeren kansallispuiston ja saarten (Simo, lin Röyttä) saaria 244ha, Kemi Niittykari ja Isoräiskö 5ha, Simo Tiuranen 38ha, Oulu Kraaseli 81+144ha KIKE: Selkäsaari: laidunalueen käyttöoikeussopimus. Sisältää luontotyyppirajaukset. Hoidetaan Selkäsaaren ulkoilun alueen perinnebiotoopit –hoitosuunnitelman (1.6.2018-30.9.2023) mukaan. 43ha

10B Poronhoito					
Selite		Lomakkeella kuvataan suunnittelualueen poronhoidon tilanne			
Poronhoidon nykytilan kuvaus					
-					
Paliskunta		Suunnittelualueesta kuuluu paliskuntaan (%)	Paliskunnan pinta-alasta suunnittelualueella (%)	Paliskunnan suurin sallittu poromäärä	Talvi- ja kesälaidunten kunto
Rakenteet	Porokämpät		Erotusaitaukset	Muut rakenteet	
Saamelainen poronhoito					

10C Muut saamelaiset perinteiset elinkeinot ja saamelainen kulttuuriperintö

Selite	Lomakkeella kuvataan suojelualueen merkitystä poronhoidon lisäksi muille saamelaisille perinteisille elinkeinoille (kalastus, metsästys, keräily, duodji) sekä saamelaiselle kulttuuriperinnölle.
--------	---

Muut saamelaiset perinteiset elinkeinot

-

Saamelainen kulttuuriperintö

-

KESKEISET ARVOT JA UHKAT

11 Keskeiset suojelu- ja käyttöarvot sekä uhat

Selite	Lomakkeella kuvataan suunnittelualueen keskeiset luonto-, kulttuuriperintö- ja käyttöarvot. Suunnittelualueen keskeisten arvojen määrittely tehdään nykytilan kuvauksen pohjalta ottaen huomioon alueen perustamistarkoitus sekä luonnonsuojelulain ja muiden aluetta koskevien säädösten yleiset tavoitteet. Arvojen määrittely on hoito- ja käyttösuunnitelman tärkeimpiä kohtia, sillä suunnitelman päämäärät ja tavoitteet kohdistuvat suunnittelualueen keskeisten arvojen säilyttämiseen ja parantamiseen.
--------	--

Luontoarvot: Luontodirektiivin luontotyypit ja lajit

Arvon kuvaus	Uhkan kuvaus	Merkittävyys	Ajoittuminen	Kohdistuminen	Laajuus	Mahd. vaikuttaa
MAANKOHOAMISRANNIKKO JA PERINNEMAISEMAT: Maankohoamisrannikon saariston suksesiosarjat harvinaisine ja uhanalaisine lajeineen, hyljeluodot ja lintuluotojen monipuolinen ja arvokas linnusto, sekä arvokkaat perinnemaisemat. Verrattuna voimakkaan käytön piirissä olevaan mannerrantaan, suunnittelualue on ainoita alueita, jossa maan kohoaminen tapahtuu ilman merkittävää ihmispainetta.	Haitalliset vieraslajit: Alueella esiintyy kurtturua, jonka torjuminen ja poistaminen on haasteellista.	Vähäinen	Aiempi/nykyinen/tuleva käyttö	Sisäpuolella	<25%	Kurtturuun torjunta kasvuston ollessa mahdollisimman pieni.
	Ilmastomuutos, lämpeneminen: Lämpeneminen vaikuttaa veden laatuun, eliöstöön, lumen ja merijään määrään, perustuotannon määrään yms. Ahtojät ja jääeroosio auttavat pitämään rannat avoimina ja näiden väheneminen yhdessä perustuotannon lisääntymisen kanssa voi kiihdyttää rantojen umpeenkasvua. Ilmastolämpenemisen seurauksena norpan pesimismahdollisuudet voivat heiketä.	Kohtalainen	Aiempi/nykyinen/tuleva käyttö	Sisäpuolella	75-100%	Ei
	Ilmastomuutos, merenpinnan nousu: Jos vedenpinnan nousu kumoo maankohoamisen vaikutuksen, primäärisukessio alueella loppuu. Alueella suuri määrä primäärisukessiosta riippuvaisia lajeja ja luontotyypppejä.	Kohtalainen	Aiempi/nykyinen/tuleva käyttö	Sisäpuolella	<25%	Ei. Rantoja voidaan pitää avoimina laidunnuksen ja raivauksen avulla.
	Koirien vapaana pitäminen luonnonsuojelualueella uhkaa alueen linnustoa, sekä aiheuttaa ongelmia lammaslaidunnukselle.	Vähäinen	Aiempi/nykyinen/tuleva käyttö	Sisäpuolella	<25%	Viestintä
	Laidunnuksen loppuminen: Perämeren suurimmat saaret ovat olleet laidunnuksessa noin 1950-luvulle asti. Laidunnus aloitettiin uudelleen ensimmäisillä kohteilla 1990-luvulla. 2010-luvulla useimmat laidunnuksesta hyötyvät kohteet on saatu uudelleen hoitoon, ja kohteiden perinnemaisema-arvot kasvavat edelleen hoidon jatkumisen myötä. Joitakin uusia kohteita on vielä tarkoitus ottaa hoidon piiriin.	Kohtalainen	Aiempi/nykyinen/tuleva käyttö	Sisäpuolella	<25%	Laidunvuokrasopimukset, luonnonhoitotoimenpiteet, sidostyhmäyhteistyö
	Pintavesien saastuminen (rehevöityminen) ja siitä aiheutuva merialueen tilan heikkeneminen johtuu sekä haja- että pistekuormituksesta erittäin laajalla valuma-alueella. Rehevöityminen uhkaa mm. merenrantaniittyjä, fladoja ja hiekkarantoja	Suuri	Aiempi/nykyinen/tuleva käyttö	Sisäpuolella	<25%	Edunvalvonta, vaikutusten lieventäminen laidunnuksen ja raivausten avulla.

	nopeuttaen ranta-alueiden ja merenlahtien umpeenkasvua. Sekä fosfori (minimiravinne) että typpi. Rehevöitymisen seurauksena ruovikoituminen ja pensoittuminen uhkaavat myös avoimia lintuluo- toja, hiekkarantoja sekä vesikasvillisuudelle tär- keitä flada- ja kluuvijärviä. Umpeenkasvusta kär- sivät luontotyyppien lisäksi alueen harvinaiset kasvilajit sekä linnusto.					
	Tallaaminen, kuluminen: Virkistyskäytön aiheut- tama luonnon kuluminen ohjattujen reittien ulko- puolella toistaiseksi vähäistä. Alueella vuokralai- sina toimivien yhdistysten tukikohtien pihapiirit, sekä yksityiset loma-asunnot muuttuvat niityistä ruohikoiksi ja laajenevat hiljalleen.	Vähäinen	Aiempi/ny- kyinen/tu- leva käyttö	Sisäpuolella	<25%	Viestintä, sidosryhmäyh- teistyö, kulun ohjaus
	Veneilyn ja muu vesiliikenne: ympäristövaikutuk- sia voi olla hylkeiden levähdysluotojen tahaton tai tahallinen häirintä.	Vähäinen	Nykyinen/tu- leva käyttö	Sisäpuolella	<25%	Viestintä
	Öljyvahingot: Raskasta tankkeri- ja laivaliiken- nettä kulkee Tornion, Kemin ja Oulun syvävyliä pitkin hankealueen läpi. Vaikka öljy- tai kemikaali- onnettomuuden riski on nykyisin pieni, voi sillä olla toteutuessaan laaja-alainen ja pysyvä vaiku- tus hankealueen rantaluontoon. Rannat ovat pää- osin hyvin loivat ja matalat ja käytännössä lähes mahdollomat puhdistaa öljyonnettomuuden sattu- essa. Rantojen mataluuden vuoksi puomittaminen on myös hyvin hankalaa, ja mahdollisen öljyn ke- rääminen matalilta niitty-, hiekka- ja kivikkoran- noilta on hyvin haastavaa.	Vähäinen	Nykyinen/tu- leva käyttö	Sisäpuolella	<25%	Ei
VEDENALAINEN LUONTO: Suunnittelualueen ve- denalainen luonto on pohjoiselle Perämerelle alu- eellisesti erittäin monipuolista. Fladat kehittyvät kluuveiksi ja viimein kluuvijärviksi. Koska kynnyksen ruoppausta ei ole odotettavissa, fladat ja muu ma- tala rannikko ylläpitävät monipuolista vesikasvilli- suutta ja mm. uhanalaisia ja silmälläpidettäviä la- jeja. Alueelta löytyy paljon vedenalaisia Natura- ja LuTu-luontotyyppejä (laguunit, hiekkasärkät, riutat, ulkosaariston saarten ja luotojen vedenalaiset osat, suojaosat näkinpartaisniitty) ja vedenalaisia luonto- tyyppejä, jotka edustavat nimenomaan pohjoista hy- vin vähäisen suolapitoisuuden Itämeren (vesisam- malkasvustot, suursimpukkapohjat). Suomen Itäme- ren mittakaavassa suunnittelualueen vedenalainen kasvillisuus on erityisen monipuolista. Lisäksi aina- kin Krunneilla kutee äärimmäisen uhanalainen meri- harjus. Uhanalaiset meritaimen, lohi ja vaellussiika liikkuvat alueella.	Haitalliset vieraslajit: Pensaskarin kluuvijärveen ja muutamille muille alueille on levinnyt vieraslaji ka- nadanvesirutto Elodea canadensis. Ruotsin puo- lella rajaa odottaa kiekkuravesirutto saapumis- taan Suomeen. Aggressiivisesti leviävä mustatäp- lätokko on leviämässä etelästä pohjoista kohti. Pohjoisin varmistettu lisääntymisalue Raahessa, mutta pohjoisin havainto mustatäplätokosta Oulun edustalta. Villasaksirapua on havaittu silloin täl- löin koko hankealueella, mutta koska se ei li- säännä Perämeren vähäsuolaisessa murtove- dessä, tämä kansainvälisesti haitalliseksi vieras- lajiksi määritelty rapu ei liene suuri uhka suunnit- telualueella.	Kohtalainen	Aiempi/ny- kyinen/tu- leva käyttö	Sisä- ja ul- kopuolella	<25%	Vieraslajien tarkkailu ja niistä ilmoittaminen (www.vieraslajit.fi), kana- danvesiruton poisto
	Ilmastomuutos, lämpeneminen: Lämpeneminen vaikuttaa veden laatuun, eliöstöön ja sen levinnei- syyteen ja elinolosuhteisiin ja ekosysteemien tuot- tamiin ekosysteemipalveluihin, lumen ja merijään määrään (hylkeiden, erityisesti itämerennorpan	Kohtalainen	Nykyinen/tu- leva käyttö	Sisä- ja ul- kopuolella	75-100%	Ilmastomuutoksen torjun- takeinot

Vedenalaiset ekosysteemit kuten esimerkiksi vesisammalniityt tai putkilokasviniityt ylläpitävät monimuotoisia selkärangattomien, kalojen ja vesilintujen muodostamia yhteisöjä. Ekosysteemit, esim. fladat, tuottavat tärkeitä ekosysteemipalveluja kuten esim. kalojen kutu- ja poikastuottoalueet, jotka on tärkeää säilyttää myös tulevaisuudessa. Suunnittelualueella sijaitsee osin tai kokonaan kahdeksan eri EMMA-aluerajausta (ekologisesti merkitävät vedenalaiset merialueet). EMMA-rajauksen perusteet ovat kalakannat, luonnontilaisuus, uhanalainen vesikasvillisuus, monipuolinen vesikasvillisuus. Suunnittelualueelle osuu myös EBSA-aluerajausta (Ecologically and Biologically Significant marine Areas).	poikiminen), perustuotannon määrään (rehevöityminen) yms. Vesien lämpeneminen heikentää erityisesti lohikalojen elinolosuhteita ja parantaa särkikalojen elinolosuhteita ja tätäkin kautta lisää rehevöitymiskierrettä. Ilmaston ja veden lämpeneminen saattavat heikentää ekosysteemipalvelujen kuten esim. kalojen poikastuoton määrää ja/ tai laatua.					
	Ilmastomuutos, meriveden pinnan nousu: Jos vedenpinnan nousu kumoaa maankohoamisen vaikutuksen, primäärisukessio alueella pysähtyy. Alueella on suuri määrä primäärisukessiosta riippuvaisia lajeja ja luontotyyppöjä.	Kohtalainen	Tuleva käyttö	Sisä- ja ulkopuolella	75-100%	Ilmastomuutoksen torjuntakeinot
	Laivaväylät: Vedenalainen melu, potkurivirtojen aiheuttama pohjan eroosio, samentuma ja liettyminen voivat vaikuttaa vedenalaiseen meriluontoon (melu hylkeitä ja kaloja karkottavasti, samentuma ja liettyminen vesikasvillisuuden yhteyttämisestä estävästi ja kutua peittävästi). Myös törmäyksen ja karilleajon mahdollisuus on olemassa, jolloin seurauksena saattaisi olla öljyvuotomuus tai muun ympäristömyrkyt pääsy meriluontoon. Lisäksi laivat kuljettavat vieraslajeja, vaikka lainsäädäntöä painolastivesien käsittelyn suhteen onkin kiristetty aiemmasta. Perämeren kansallispuiston läpi kulkee Tornion syväväylä, jolla liikkuu raskasta laivakalustoa. Uutena alueelle tulee todennäköisesti MetsäGroupin uusi tehdas, joka mm. lisää uuden kokoluokan laivaliikennettä Ajoksen satamaan. Kruunien suojelualueen läpi kulkee laivaväylä, ja Oulun syväsataman väylä kulkee monien suunnittelualueen saarten lähistöltä.	Vähäinen	Nykyinen/tuleva käyttö	Sisä- ja ulkopuolella	<25%	Edunvalvonta
	Off-shore-tuulivoimapuistot: Matalille alueille sijoitettuna ne kilpailevat samoista riutoista kalojen kutualueiden ja vedenalaisen kasvillisuuden ja selkärangattomien eläinten kanssa. Rakentaminen voi myös muuttaa virtauksia kutualueilla (esim. kutualueet eivät enää puhdistu vaan liettyvät). Mahdollinen ruoppaustarve tuulivoimarakentamisen yhteydessä on uhka samentuman vuoksi, ja tuhoaa pohjaeläimistön. Merenalaismelun vaikutuksia ei tunneta täysin (meritaimenen, lohien ja siian läpimuutto).	Vähäinen	Tuleva käyttö	Ulkopuolella	<25%	Edunvalvonta
	Pintavesien saastuminen (rehevöityminen) ja siitä aiheutuva merialueen tilan heikkeneminen. Rehevöityminen (etupäässä minimiravinne fosfori ja	Kohtalainen	Aiempi/nykyinen/tuleva käyttö	Sisä- ja ulkopuolella	75-100%	Meren- ja vesienhoitosuunnitelmien toteutus, edunvalvonta,

typpi, mutta myös kiintoainekuorma ja humus) johtuu sekä haja- että pistekuormituksesta erittäin laajalla valuma-alueella. Vedenalaisessa luonnossa rehevöitymisen aiheuttama rihmamaisten levien liikakasvu aiheuttaa muutoksia vedenalaisten lajien lajikoostumuksessa, mikä heikentää edelleen alueen meriluontotyyppien tilaa. Rehevöityminen uhkaa vedenalaisten luontotyyppien lisäksi ekosysteemipalveluja vaikuttaen mm. vedenlaatuun sekä nopeuttaen ranta-alueiden ja merenlahtien umpeenkasvua. Rehevöitymisen seurauksena ruovikoituminen uhkaa myös vesikasvillisuudelle tärkeitä flada- ja kluuvijärviä ja niiden ekosysteemipalveluja. Umpeenkasvusta kärsivät luontotyyppien lisäksi alueen uhanalaiset kasvilajit. Särkikalojen kannat kasvavat, mikä puolestaan lisää rehevöitymisvaikutuksia ja muuttaa ravintoketjun suhteita.					veneilijöiden valistus ja tiedottaminen
Ruoppaukset eivät ole toistaiseksi ongelma harvaanmökkitetyssä saaristossa, mutta muutama mökkikeskittymä etenkin kansallispuistossa vaatii toteuttamisen osalta tarkastelua. Ruoppaus hävittää pohjakasvillisuuden ja eläimistön ruopatulta alueelta, aiheuttaa samentumaa ympäristöön ja vedenalaista melua, sekä välillisesti mahdollistaa suuremmat moottorit, joka pahentaa veneilyn vaikutuksia vedenalaisluontoon.	Vähäinen	Nykyinen/tuleva käyttö	Sisäpuolella	<25%	Ruoppausten luvitus
Toimimaton yhteistyö: Vähäinen yhteistyö kansainvälisesti Ruotsin kanssa; pitäisi olla rajan molemmin puolin sekä Perämeren kansallispuisto että Haparanda Skärgård Nationalpark. Rajat ylittävän suojelualueen hallinnollista mahdollisuutta ja tahtotilaa kartoitetaan SeaCombo-hankkeessa. Valtioiden välinen yhteinen (luonnonsuojelullinen) edunvalvonta, muukin kuin rajajokikomissio. Kaupunkien ja kuntasektorin kanssa yhteistyötä tulisi tiivistää.	Vähäinen	Nykyinen/tuleva käyttö	Sisä- ja ulkopuolella	75-100%	Yhteistyön ylläpito ja kehittäminen

	Veneily ja muu vesiurheilu: ympäristövaikutuksia ovat mm. veneiden synnyttämä melu, aallot ja potkurivirrat, jotka voivat vaikuttaa erityisesti vedenalaiseen luontoon eroosion, samentuman ja putkilokasvi- ja näkinpartaisniittyjen liettymisen kautta. Yksityisveneiden koon ja erityisesti niiden moottoreiden koon kasvu nyt ja tulevaisuudessa lisää potkurivirtojen synnyttämää pohjan resuspensiota (pohjan pölyämistä) ja esimerkkejä liettymisestä putkilokasvi- ja näkinpartaisniityistä on jo. Liettyminen estää putkilokasvien yhteyttämistä ja eliöyhteisö muuttuu pikkuhiljaa esim. letkulevävaltaiseksi liejupohjaksi (<i>Vaucheria</i> ssp). Lisäksi meriveden samentuminen (potkurivirrat, ankkuroitumiset ym.) voi vaikuttaa erityisesti uhanalaiseen luontotyyppiin suojaiset näkinpartaisniityt, jotka ylläpitävät tärkeitä ekosysteemejä kuten selkärangaton- ja kalayhteisöjä, stabiloivat pohjaa ja kirkastavat vettä käyttämällä siitä ravinteita. Kehittyneemmät nelitahtimoottorit ovat luontoystävällisempiä.	Kohtalainen	Aiempi/nykyinen/tuleva käyttö	Sisä- ja ulkopuolella	<25%	Nopeusrajoitusten säätäminen herkimmillä merialueille (Sarven saariston sisävyölät), viestintä veneilijöille
	Öljyvahingot: Raskasta tankkeri- ja laivaliikennettä kulkee Tornion, Kemin ja Oulun syvävyöliä pitkin hankealueen läpi. Vaikka öljy- tai kemikaali-onnettomuuden riski on nykyisin pieni, voi sillä olla toteutuessaan laaja-alainen ja pysyvä vaikutus hankealueen vedenalaiseen luontoon. Rannat ovat pääosin hyvin loivat ja matalat ja käytännössä lähes mahdottomat puhdistaa öljyonnettomuuden sattuessa. Lisäksi alueella on paljon lintuluotoja ja uhanalaista vesikasvillisuutta - valtaosa uhanalaisista vesikasveista esiintyy hyvin matalassa rantavedessä. Rantojen mataluuden vuoksi puomittaminen on myös hyvin hankalaa, ja mahdollisen öljyn kerääminen matalilta hiekka- ja kivikkorannoilta on hyvin haastavaa.	Kohtalainen	Nykyinen/tuleva käyttö	Ulkopuolella	<25%	Öljyntorjunnassa mukana oleminen (asiantuntijarooli), edunvalvonta
Luontoarvot: Lintudirektiivin lajit						
Arvon kuvaus	Uhkan kuvaus	Merkittävyys	Ajoittuminen	Kohdistuminen	Laajuus	Mahd. vaikuttaa
SAARISTOLINNUSTO: Maankohoamisrannikon ja perinnebiotooppien monipuolinen ja arvokas saaristolintulajisto, lintuluodot. Useita uhanalaisia lajeja. Suunnittelualue kuuluu linnuston päämuuttoreittiin, ja sisältääkin useita merkittäviä pesimis- ja kerääntymisalueita, jotka on huomioitu mm. SPA-Natura, kansainvälisestä tärkeinä lintualueina (IBA), kansallisesti tärkeinä lintualueita (FINIBA (22)),	Haitalliset luontaiset lajit: Ketut aiheuttavat suuria pesimätappioita esiintyessään saarilla. Myös varis ja korppi aiheuttavan pesimätappioita. Luontainen lajisto, jonka runsastumisen ihminen on aiheuttanut, ja joka aiheuttaa ongelmia.	Kohtalainen	Aiempi/nykyinen/tuleva käyttö	Sisäpuolella	<25%	Metsästysluvat, poikkeusluvat
	Haitalliset vieraslajit: Alueella on supikoiria ja minkkejä.	Kohtalainen	Aiempi/nykyinen/tuleva käyttö	Sisäpuolella	<25%	Poikkeusluvat, metsästysluvat, poiston tehostaminen

maakunnallisesti tärkeinä lintualueina (MAALI (28)) sekä Ramsar-kosteikkosopimuksella. Suomen merialueen populaatiosta merkittävä osa esimerkiksi räyskän, pikkutiiran ja lapinsirrin osalta pesii suunnittelualueella. Erityisesti Kruunien saaristo on yksittäinen merkittävä kohde. Erityisen arvokasta on poikkeuksellisen pitkä linnustoa koskeva seurantatieto Kruunien pesimälinnustosta (seuranta alkoi vuonna 1939). Perämeren saarten ja muun luonnontutkimuksen historia ulottuu lähes sadan vuoden päähän.	Ilmastonmuutos, lämpeneminen: Lämpeneminen vaikuttaa veden laatuun, eliöstöön, lumen ja merijään määrään, perustuotannon määrään yms. Ahtojät ja jääeroosio auttavat pitämään rannat avoimina ja näiden väheneminen yhdessä perustuotannon lisääntymisen kanssa voi kiihdyttää linnustollisesti arvokkaiden avoimien rantojen ja niittyjen ja lintuluotojen umpeenkasvua. Välillisesti rehevöittävä ja särkikalajien määrää lisäävä vaikutus vaikuttaa linnustoon.	Kohtalainen	Nykyinen/tuleva käyttö	Sisäpuolella	<25%	Yleinen edunvalvonta, luonnonhoito elinympäristöjen ylläpitämiseksi
	Ilmastonmuutos, merenpinnan nousu: Jos vedenpinnan nousu kumoaa maankohoamisen vaikutuksen, primäärisukessio alueella loppuu. Alueella suuri määrä primäärisukessiosta riippuvaisia lajeja ja luontotyyppejä. Vaikuttaa myös myrskyissä ylävedenkorkeuteen, ja täten lintujen pesintään kriittisesti.	Suuri	Nykyinen/tuleva käyttö	Sisäpuolella	<25%	Luonnonhoito: raivauksissa ja laidunnuksissa voidaan luoda pesimisympäristöjä tyrskyrajan yläpuolelle
	Kalastus: Kalastuksen sivusaaliina tulee myös jonkin verran lintuja. Kalastuksen häiriö on samaa kuin muunkin veneilyn aiheuttama häiriö.	Vähäinen	Aiempi/nykyinen/tuleva käyttö	Sisäpuolella	<25%	Tiedotus, viestintä kalastajille ja veneilijöille.
	Laidunnuksen loppuminen: Rantojen ja luotojen umpeenkasvu heikentää lintujen pesintäympäristöjä. Perämeren suurimmat saaret ovat olleet laidunnuksessa noin 1950-luvulle asti. Laidunnus aloitettiin uudelleen ensimmäisillä kohteilla 1990-luvulla. 2010-luvulla useimmat laidunnuksista hyötyvät kohteet on saatu uudelleen hoitoon. Jotakin uusia kohteita on vielä tarkoitus ottaa hoidon piiriin. Toisaalta on varmistettava, ettei laidunnus aiheuta ongelmia pesintään, etenkin laidunnuksen ajoittamisella ja sopivalla laidunpaineella.	Kohtalainen	Aiempi/nykyinen/tuleva käyttö	Sisäpuolella	<25%	Laidunvuokrasopimukset, hoitosuunnitelmat
	Loma-asutus: Muutamille hyvälle lintuluodoille sijoittuneet loma-asutukset, sekä osin muiden mökkien käyttö aiheuttaa häiriötä linnuille.	Kohtalainen	Aiempi/nykyinen/tuleva käyttö	Sisäpuolella	<25%	Viestintä, vuokrasopimukset
	Off-shore-tuulivoimapuistot linnuston muuttoreiteillä ja pesimis- ja saalistusalueiden läheisyydessä aiheuttavat häiriötä (esim. mahdollinen karkotusvaikutus) ja muodostavat törmäysriskin. Rakentamisen välilliset vaikutukset muodostuvat kalaston elin- ja lisääntymisolosuhteiden muutoksesta; kalojen kutualueiden, vesikasvillisuuden ja pohjaeläinten elinympäristöjen tuhoutuminen. Off-shore-tuulivoimapuistojen määrän kasvaessa vaikutukset voivat olla hyvin laaja-alaisia ja yhteisvaikutukset kumulatiivisia.	Kohtalainen	Nykyinen/tuleva käyttö	Ulkopuolella	<25%	Edunvalvonta
	Pintavesien saastuminen (rehevoityminen) uhkaamme merenrantaniittyjä, fladoja ja hiekkarantoja nopeuttaen ranta-alueiden ja merenlahtien	Kohtalainen	Aiempi/nykyinen/tuleva käyttö	Sisäpuolella	25-50%	Edunvalvonta

	umpeenkasvua (ruovikoituminen, pensoittuminen). Lintujen pesimäpaikat katoavat. Vaikuttaa välillisesti myös ravintoon: särkikalojen kannat kasvavat, vaikuttaa linnustoon ravintokilpailun kautta. Lintuluotojen pensoittumista tapahtuu myös luontaisen sukkession, jääeroosion vähene- misen ja laidunnuksen loppumisen seurauksena.					
	Veneily ja muu vesiliikenne: pesimäaikainen ja muutonaikainen lintuluotojen häirintä. Osalla yksityisistä suojelualueista sekä kansallispuistossa huomioitu rajoitusalueina, mutta kaikilla tarpeelli- silla kohteilla ei vielä huomioitu. Lisääntyvää veneilyä ja maihinnousua, eli saarten ja luotojen vir- kistyskäyttöä tulee ohjata koko alueella.	Kohtalainen	Aiempi/ny- kyinen/tu- leva käyttö	Sisäpuolella	<25%	Viestintä, sidosryhmäyh- teistyö, valvonta, rajoitus- vyöhykkeet
	Öljyvahingot: Raskasta tankkeri- ja laivaliiken- nettä kulkee Tornion, Kemin ja Oulun syväväyliä pitkin hankealueen vierestä ja läpi. Vaikka öljy- tai kemikaalionnettomuuden riski on nykyisin pieni, voi sillä olla toteutuessaan laaja-alainen ja pysyvä vaikutus hankealueen rantaluontoon. Rannat ovat pääosin hyvin loivat ja matalat ja käytännössä lä- hes mahdottomat puhdistaa öljyonnettomuuden sattuessa. Alueella on paljon lintuluotoja, ja linnut käyttävät vesialueita ja rantaniittyjä ruokailu- ja le- päilyalueina. Rantojen mataluuden vuoksi puomit- taminen on myös hyvin hankalaa, ja mahdollisen öljyn kerääminen matalilta niitty-, hiekka- ja kivik- korannoilta on hyvin haastavaa.	Kohtalainen	Nykyinen/tu- leva käyttö	Sisäpuolella	<25%	Öljyntorjunnassa mukana oleminen (asiantuntija- rooli), edunvalvonta
Luontoarvot: Ekosysteemit (rakenne, toiminta)						
Arvon kuvaus	Uhkan kuvaus	Merkittävyys	Ajoittuminen	Kohdistumi- nen	Laajuus	Mahd. vaikuttaa
POHJOISTEN MERILAJIEN PUSSINPERÄ: Mikäli ilmaston lämpeneminen jatkuu, voi Perämeren poh- joisosista muodostua monelle Itämeren pohjoiselle meri- ja rannikkolajille maantieteellinen takaraja, missä pohjoisiin meriolosuhteisiin sopeutuneet lajit selviävät. Perämeren saaret muodostavat tälle lajis- tolle pohjois-eteläsuuntaisen leviämisyölyän. Perä- meren pohjoisosat ovat myös tärkeitä, koska täällä norpan poikiminen jälle on mahdollista.	Haitalliset vieraslajit: Pensaskarin kluuvijärveen on levinnyt vieraslaji kanadanvesirutto Elodea ca- nadensis. Pitkäletossa on esiintynyt kurturuusua, jonka torjuminen on ollut haasteellista. Ruotsin puolella kiekkuravesirutto. Alueella on havaittu myös supikoiraa ja minkkiä (kohtalainen uhka lin- nustolle). Mustatäplätokko on leviämässä etelästä Oulusta pohjoista kohti. Muuttuva ilmasto voi mahdollistaa myös uusien vieraslajien leviämisen alueelle.	Vähäinen	Nykyinen/tu- leva käyttö	Sisäpuolella	75-100%	Maakasvillisuuteen ja sisä- vesiin levinneitä vierasla- jeja on mahdollista torjua (esimerkiksi kurturuusua ja kluuvijärvestä kanadanve- sirutto), meressä esiinty- vien vieraslajien torjunta on vaikeaa (esimerkiksi mustatäplätokko).
	Ilmastonmuutos, ilman ja meriveden lämpenemi- nen: Lämpeneminen vaikuttaa veden laatuun, eliöstöön, lumen ja merijään määrään, perustuot- annon määrään yms. Ahtojää ja jääeroosio aut- tavat pitämään rannat avoimina ja näiden vähe- neminen yhdessä perustuotannon lisääntymisen	Suuri	Aiempi/ny- kyinen/tu- leva käyttö	Sisä- ja ul- kopuolella	75-100%	Ilmastonmuutoksen torjun- takeinot, vaikutusten lie- ventäminen laidunnuksen ja raivausten avulla.

	kanssa voi kiihdyttää rantojen umpeenkasvua. Ilmastosta lämpenemisen seurauksena eteläinen lajistoon voi syrjäyttää pohjoista lajistoa ja muuttaa eliöyhteisöjen koostumusta. Norpan pesimismahdollisuudet voivat heiketä.					
	Ilmastomuutos: Jos vedenpinnan nousu kumoaa maankohoamisen vaikutuksen, primäärisuksessio alueella loppuu. Alueella suuri määrä primäärisuksessiosta riippuvaisia lajeja ja luontotyyppiejä. Vaikuttaa myös myrskyissä ylävedenkorkeuteen, ja täten lintujen pesintään kriittisesti.	Kohtalainen	Aiempi/nykyinen/tuleva käyttö	Sisäpuolella	<25%	Ei. Rantoja voidaan pitää avoimina laidunnuksen ja raivauksen avulla.
	Laidunnuksen loppuminen: Perämeren suurimmat saaret ovat olleet laidunnuksessa noin 1950-luvulle asti. Laidunnus aloitettiin uudelleen ensimmäisillä kohteilla 1990-luvulla. 2010-luvulla useimmat laidunnuksesta hyötyvät kohteet on saatu uudelleen hoitoon, ja kohteiden perinnemaisema-arvot kasvavat edelleen hoidon jatkumisen myötä. Joitakin uusia kohteita on vielä tarkoitus ottaa hoidon piiriin.	Kohtalainen	Aiempi/nykyinen/tuleva käyttö	Sisäpuolella	<25%	Laidunvuokrasopimukset, luonnonhoitotoimenpiteet, sidosryhmäyhteistyö
	Pintavesien saastuminen (rehevöityminen) ja siitä aiheutuva merialueen tilan heikkeneminen johtuu sekä haja- että pistekuormituksesta erittäin laajalla valuma-alueella. Rehevöitymisen aiheuttama rihmamaisten levien liikakasvu aiheuttaa muutoksia vedenalaisten eliöyhteisöjen lajikoostumuksessa ja heikentää tällä tavoin alueen meriluontotyyppien tilaa. Rehevöityminen uhkaa vedenalaisten luontotyyppien lisäksi merenrantaniittyjä, fladoja ja hiekkarantoja vaikuttaen mm. vedenlaatuun sekä nopeuttaen ranta-alueiden ja merenlahkien umpeenkasvua. Rehevöitymistä aiheuttava sekä fosfori (minimiravinne) että typpi. Rehevöitymisen seurauksena ruovikoituminen ja pensoittuminen uhkaavat myös avoimia lintuluotoja, hiekkarantoja sekä vesikasvillisuudelle tärkeitä flada- ja kluuvijärviä. Umpeenkasvusta kärsivät luontotyyppien lisäksi alueen harvinaiset kasvilajit sekä linnusto. Särkikalojen kannat kasvavat, mikä vaikuttaa linnustoon ravintokilpailun kautta.	Suuri	Aiempi/nykyinen/tuleva käyttö	Sisäpuolella	<25%	Edunvalvonta, vaikutusten lieventäminen laidunnuksen ja raivausten avulla.
Kulttuuriarvot: Rakennettu kulttuuriympäristö						
Arvon kuvaus	Uhkan kuvaus	Merkittävyys	Ajoittuminen	Kohdistuminen	Laajuus	Mahd. vaikuttaa
MEREINEN KULTTUURIPERINTÖ: Suunnittelualueen kulttuuriperintöarvot ovat merkittäviä. Alueen saarten elinkeino- ja sitä kautta kulttuurihistoriaa määrittää kalastus, merenkulku ja niihin liittyvät	Ilmastomuutos, lämpeneminen: Lämpeneminen vaikuttaa veden laatuun, lumen ja merijään määrään, perustuotannon määrään yms. Kulttuuriperintökohteisiin vaikutus tulee etenkin tuulisuuden	Vähäinen	Nykyinen/tuleva käyttö	Sisäpuolella	<25%	Ilmastomuutoksen torjuntakeinot

rakennukset ja rakenteet. Alueelta löytyykin monipuolisesti vanhaan maankäyttöön liittyviä rakennuksia, rakenteita sekä kalastukseen ja merenkulkuun liittyviä muinaisjäännöksiä ja muita kulttuuriperintökohteita. Saaria on hyödynnetty merenkulun järjestämisessä muun muassa merimerkkien rakennuspaikkoina sekä sesonkiluonteisina kalastuspaikkoina heti, kun maankohoaminen on sen mahdollistanut ja rakennelmat ovat olleet turvassa luonnonvoimilta. Arkeologisia kohteita ovat erilaiset kiviset rakennusten ja säilytysrakennelmien jäännökset, verkkotarhat, rantautumispaikat, merimerkkien kiviröykkiöt, merkkikivet sekä esimerkiksi rajamerkit. Vanhimmat kohteet ovat maankohoamisen myötä jääneet saarten sisäosiin. Alueen historiaan kuuluu myös lyhyt mutta intensiivinen pirtun salakuljetukseen liittyvä jakso. Alueen vedenalaista kulttuuriperintöä ei tunneta kattavasti, mutta alueelta on tietoja hylyistä, ja esimerkiksi Röytän edustalla on ollut vedenalaisia kiinnitysarkkuja. Rakennuskannassa yhdistyy virka- ja yksityisrakentaminen. Alueen merkittäviä, kalastukseen liittyviä ja sitä hyvin luonnehtivia kohteita ovat Selkäsarven kalastajakylä ja esimerkiksi vuosisatoja käytössä ollut Pensaskarin vanha kalastuspaikka. Muista arkeologisista kohteista historiallisesti merkittävimpänä voi pitää Iso-Huiturin Piispankiveä. Alueen virkarakentamista merimerkkien lisäksi edustavat lin Röytän luotsiasema, joka on merkittävä osa 1800–1900-lukujen taitteen satamamiljöötä, sekä Ulkokruunun majakka- ja luotsiyhdyskunta. Pääosa mainituista kuuluu valtakunnallisesti merkittäviin rakennettuihin kulttuuriympäristöihin. Saaristomaisemat, luonnonmaiseman lisäksi urbaanin maiseman (mm. Veitsiluoto, Outokumpu) kohtamisen luoma jännite on osa kansallispuiston maisemakuvaa.	ja sateisuuden lisääntymisenä (etenkin lämpötilan vaihtelu 0-asteen molemmin puolin).					
	Kulttuuriperintökohteiden tuhoaminen: kivien siirtely, kivikasojen kokoaminen tietoisesti tai ymmärtämättömyyttä saattaa tuhota tai muuttaa kulttuuriperintökohteita	Kohtalainen	Aiempi/nykyinen/tuleva käyttö	Sisäpuolella	<25%	Ymmärryksen lisääminen, tiedostus, opastus
	Laidunnuksen loppuminen: jos laidunnus loppuu, perinteinen maisema häviää umpeenkasvun myötä. Pensoittuminen ja puiden kasvaminen on myös arvokkaiden muinaismuistokohteiden uhka. Puut vaurioittavat kaatuessaan kivi- ja maarakenteita.	Kohtalainen	Nykyinen/tuleva käyttö	Sisäpuolella	<25%	Luonnonhoitotyöt, laidunnussopimukset.
	Luonnonpalot: Rakennusten tuhoutuminen ja muinaisjäännösten vaurioituminen	Vähäinen	Aiempi/nykyinen/tuleva käyttö	Sisäpuolella	<25%	
	Myrskytuhot: Puiden kaatuminen rakennusten päälle ja muinaisjäännösten vaurioituminen. Muuttuvassa ilmastossa tuulet ovat voimistuneet ja muuttuneet ennalta-arvaamattomammiksi myös tuulen suunnan osalta.	Kohtalainen	Aiempi/nykyinen/tuleva käyttö	Sisäpuolella	<25%	Kohteiden ja niiden ympäristön huolto
	Off-shore-tuulivoimapuistot muuttavat kaukomaisemaa.	Kohtalainen	Nykyinen/tuleva käyttö	Sisäpuolella	25-50%	Edunvalvonta
	Puutteellinen tieto kohteesta: Kävijät eivät aina ymmärrä vierailevansa virkistyskäyttökohteiden lisäksi kulttuuriperinnöllisesti arvokkailla kohteilla, joiden ulkomuotoa ei saa muuttaa. Muinaismuistolaki kieltää kohteiden vahingoittamisen. Arvokohteet ja niiden arvokas käyttö tulisi saada ihmisten tietoon.	Kohtalainen	Aiempi/nykyinen/tuleva käyttö	Sisäpuolella	<25%	Kyllä, tiedotus, viestintä.
	Rahoitusta kohteiden hoitamiseksi tarvitaan. Kansallispuiston rakennusperintökohteista tällä hetkellä pääosa kohteista hoidossa/ korjattuja. Arvokohteiden kuntoa katselmoidaan säännöllisesti 5v. välein (Selkäsarven Ailinpieti, Pensaskarin rakennukset). Muita rakennusperintökohteita on mm. lin Röyttä. Suunnittelualueella ei ole ajantasaisia arkeologisten kohteiden hoitosuunnitelmia, poislukien Pensaskarin verkkotarha (toteutettu, voidaan uusia).	Kohtalainen	Aiempi/nykyinen käyttö	Sisäpuolella	<25%	Resurssien kohdennus hoitoon, inventointiin ja suunnitteluun.
	2021 inventoinnissa merkittäville arkeologisille kohteille tulossa hoitosuunnitelmat, syinä esimerkiksi kävijöiden heikentävän vaikutuksen estäminen (mm. Piispankivi).					
	Sukcession myötä maisema umpeutuu samoin kuin laidunnuksen loppumisen yhteydessä. Pensoittuminen ja puiden kasvaminen on myös	Kohtalainen	Aiempi/nykyinen/tuleva käyttö	Sisäpuolella	<25%	Kohteiden hoito.

	arvokkaiden muinaismuistokohteiden uhka. Puut vaurioittavat kaatuessaan kivi- ja maarakenteita.					
	Vähäinen yhteistyö: Olisi hyvä saada yhteneväiset toimintatavat kohteiden hoidon osalta myös kansainvälisesti (Ruotsi Haparanda Skärgård Nationalpark). Informaation lisäys kulttuuriperintöarvoista myös kaupungeille, kuntasektorille ja matkailuyrittäjille, esimerkiksi tiedotus ja koulutus. Myös yhteistyö museoviranomaisten kanssa voisi syventää kulttuuriperinnön hoidon osalta. Yhteistyö vuokralla olevien yhdistysten kanssa alueiden luonteen ymmärtämiseksi (Is-alue, maisema-arvot, RKY).	Kohtalainen	Aiempi/nykyinen/tuleva käyttö	Sisäpuolella	<25%	Kyllä, sidosryhmäyhteistyö
	Öljyvahingot: Rannat ovat pääosin hyvin loivat ja matalat ja käytännössä lähes mahdollottomat puhdistaa öljyonnettomuuden sattuessa. Mikäli rannan läheisyydessä sijaitseva kulttuuriperintökohde saastuisi, kohteiden puhdistus vaatii erikoistyötä.	Vähäinen	Nykyinen/tuleva käyttö	Sisäpuolella	<25%	Öljyntorjunnassa mukana oleminen (asiantuntijarooli), edunvalvonta
Virkistys- ja luontomatkailukäyttö: Luonnon ja kulttuurikohteiden virkistyskäyttö						
Arvon kuvaus	Uhkan kuvaus	Merkittävyys	Ajoittuminen	Kohdistuminen	Laajuus	Mahd. vaikuttaa
VENERETKEILY: Omin venein kulkevat retkeilijät ja melojat, kävijöiden harrastukset jakautuvat laajasti: saariin ja kulttuuriperintökohteisiin tutustuminen, lintujen tarkkailu, marjastus, luontokuvaus, kalastus, sekä rento ajan kuluttaminen. Alueen yhdistystukikohdat ja yksityismökit ja niiden käyttö.	Häiriökäyttäytyminen ja tiedon puute: Alue on yhä melko tuntematon myös paikallisesti. Alueen kävijöiden tulisi tuntea alueen arvo ja merietiketti. Myös alueen vuokralaisten tulisi tuntea alueen arvot ja sallitut toimet. Satamat (ja sauna) rajallisen kokoisia, toisten kävijöiden häiritsevä käyttäytyminen ja satama/ laituritapojen puutteet häiritsevät muita käyttäjiä.	Suuri	Nykyinen/tuleva käyttö	Sisäpuolella	<25%	Käytön ohjaus, valvonta, tiedotus, merietiketti, sidosryhmäyhteistyö
	Käyttörajoitukset muuttuvalle saaristokulttuurille: mikäli alueen käyttöön kohdistuu tiukkoja rajoituksia kohdistuen omaleimaiselle ja elävälle, mutta muuttuvalle, saaristokulttuurille merkittäviin elinehtoihin, voi se kuihtua kokonaan pois muuttessaan liian hankalaksi. Esimerkiksi vanhat kalastustukikohdat ovat muuttuneet seurojen tukikohdiksi tai loma-asunnoiksi, joiden käyttöä ohjaa ja rajoittaa RKY:n kohteilla ulkonäkövaatimukset, suojelualueen suojelumääräykset (mm. ruoppausten mahdollistaminen), sekä mahdollisuudet erilaisiin virkistyskäyttömuotoihin.	Kohtalainen	Nykyinen/tuleva käyttö	Sisäpuolella	<25%	Vaikuttaminen luonnon-suojelualueen perustamis-säädökseen (Perämeren saaret, Röyttä) ja järjestys-sääntöön.
	Laidunnuksen loppuminen seurauksena umpeutuva maisema heikentää alueiden maisemallista arvoa ja vaikeuttaa liikkumista kulttuuriympäristöissä, kuten esimerkiksi Perämeren Kansallispuiston Pensaskarin Paimentuvalla ja	Vähäinen	Aiempi/nykyinen/tuleva käyttö	Sisäpuolella	<25%	Laidunvuokrasopimukset, perinnebiotooppien hoito mm. raivaukset ja niitto, käytön ohjaus,

luontopolulla ja Selkä-Sarven reitillä, sekä lin Röytän luontopolulla.					sidosryhmäyhteistyö, tiedottaminen, valvonta
Laivaväylät: Avoin väylä rajoittaa saariston talvista virkistyskäyttöä.	Kohtalainen	Aiempi/nykyinen/tuleva käyttö	Sisäpuolella	<25%	Ei
Maankohoaminen: satamien ja venevalkamien ja väylien mataloituminen - käyttö vaatii jatkuvaa ylläpitoa.	Kohtalainen	Nykyinen/tuleva käyttö	Sisäpuolella	<25%	Kohteiden valinta ja priorisointi, ylläpitotoimet, rahoituksen kohdentaminen
Off-shore-tuulivoimapuistot muuttavat maisemaa, ja voivat välillisesti vaikuttaa virkistyskäyttöön vaikuttamalla kalastus- ja metsästysmahdollisuuksiin ja linnuston seurantamahdollisuuksiin.	Kohtalainen	Nykyinen/tuleva käyttö	Ulkopuolella	<25%	Edunvalvonta
Pintavesien saastuminen (rehevöityminen) ja siitä aiheutuva merialueen tilan heikkeneminen. Rehevöityminen nopeuttaa umpeenkasvua ja heikentää vedenlaatua, jotka ovat tärkeitä kävijöiden viihtyvyyden kannalta. Vaikuttaa myös kalastukseen ja lintuharrastukseen.	Kohtalainen	Nykyinen/tuleva käyttö	Sisäpuolella	25-50%	Edunvalvonta
Rahoitusta virkistyskäyttökohteiden, esimerkiksi satamien, ylläpitoon tarvitaan. Monet kulttuuriperintökohteista ovat myös virkistyskäytössä. Näillä kohteilla on oltava kulttuuriperintöarvot huomioiva hoitosuunnitelma.	Suuri	Nykyinen/tuleva käyttö	Sisäpuolella	<25%	Sisäinen ja ulkoinen vaikuttaminen, resurssien oikea kohdentaminen
Roskaantumisen: rantavesiin kertyvä roska, etenkin styroksit, narut, muovijätteet. Alueelta ja alueen ulkopuolelta kertyvä jäte kerääntyy pintavesien mukana rannoille.	Kohtalainen	Aiempi/nykyinen/tuleva käyttö	Sisäpuolella	75-100%	Ympäristötietoisuuden lisääminen, ympäristökasvatus, tiedotus, roskien kerääminen talkootyönä
Yhteistyön vähäisyys: Merialueen virkistyskäyttöpotentiaalia ei ole hyödynnetty kaikilta osin. Toisaalta käyttöä on hyvä ohjata ja kehittää suojelualueiden ulkopuolelle. Kaupunkien ja kuntasektorin sekä matkailuyrittäjien kanssa yhteistyötä koko merialueen virkistyskäytön kehittämisessä tulisi tiivistää koko alueella. Vähäinen yhteistyö kansainvälisesti Ruotsin kanssa; pitäisi olla rajan molemmin puolin esillä sekä Perämeren kansallispuisto että Haparanda Skärgård Nationalpark.	Kohtalainen	Nykyinen/tuleva käyttö	Sisäpuolella	25-50%	Sidosryhmäyhteistyö, matkailusektoriyhteistyö
Öljyvahingot: Laivaliikenne suunnittelualueella ja ympäristössä: vaikka öljyonnettomuuden riski on nykyisin pieni, voi sillä olla toteutuessaan laaja-alainen ja pysyvä vaikutus sekä Natura-alueen vedenalaiseen että saaristoluontoon ja lajistoon.	Vähäinen	Nykyinen/tuleva käyttö	Sisäpuolella	75-100%	Öljyntorjunnassa mukana oleminen (asiantuntijarooli), edunvalvonta

Virkistys- ja luontomatkailukäyttö: Matkailun yritystoiminta						
Arvon kuvaus	Uhkan kuvaus	Merkittävyys	Ajoittuminen	Kohdistuminen	Laajuus	Mahd. vaikuttaa
OHJATTU MATKAILUKÄYTTÖ: Yrittäjien pääasiassa kansallispuistoon ja lin Röyttään tuomat asiakkaat ja ryhmät; venekuljetuspalvelut/ tilausliikenne, opastukset. Lisääntynyt tarjonta ohjattuja metsästys- ja kalastusretkiä, myös hylkeenpyyntiretkiä. Ihmisten kiinnostus aktiiviseen luonnonhoitoa ja -suojelua edistävään toimintaan on nousussa. Esimerkiksi lammaspaimenviikkoja tarjotaan niin kansallispuistossa (Pensaskari, Selkä-Sarvi) kuin myös yksityisen yhdistyksen toimesta muualla suunnittelualueella.	Jatkuvan yhteistyön puute: Kaupunkien ja kunta- ja matkailusektorin kanssa yhteistyötä tulisi tiivistää koko alueella. Yhteistyö suunnittelualueen käyttäjien, kuten vuokralaisten, osakaskuntien, metsästysseurojen tms. kanssa alueiden luonteen ymmärtämiseksi (Is-alue, RKY). Vähäinen yhteistyö kansainvälisesti Ruotsin kanssa; pitäisi olla rajan molemmiin puolin esillä sekä Perämeren kansallispuisto että Haparanda Skärgård Nationalpark.	Vähäinen	Aiempi/nykyinen/tuleva käyttö	Sisäpuolella	<25%	Sidosryhmäyhteistyö, viestintä, kokouksiin osallistuminen, yhteiset hankkeet
	Laidunnuksen loppuminen seurauksena umpeutuva maisema heikentää alueiden maisemallista arvoa ja vaikeuttaa liikkumista kulttuuriympäristöissä, kuten esimerkiksi Kansallispuiston Pensaskarin Paimentuvalla ja luontopolulla, Selkä-Sarven reitillä, sekä lin Röytän luontopolulla.	Vähäinen	Nykyinen/tuleva käyttö	Sisäpuolella	<25%	Laidunvuokrasopimukset, perinnebiotooppien hoito mm. raivaukset ja niitto. Käytön ohjaus, sidosryhmäyhteistyö, tiedottaminen, valvonta
	Off-shore-tuulivoimapuistot muuttavat maisemaa. Väilillisesti voivat vaikuttaa kalastus- ja metsästysmahdollisuuksiin ja linnuston seurantamahdollisuuksiin.	Kohtalainen	Nykyinen/tuleva käyttö	Ulkopuolella	<25%	Edunvalvonta
	Perehdytyksen puute: (matkailu)yrittäjien perehdyttäminen alueeseen ja sen sääntöihin on tärkeää. Alue on yhä melko tuntematon myös paikallisesti.	Kohtalainen	Aiempi/nykyinen/tuleva käyttö	Sisäpuolella	<25%	Sidosryhmäyhteistyö, viestintä, koulutukset, valvonta, merietiketti
	Pintavesien saastuminen (rehevöityminen) ja siitä aiheutuva merialueen tilan heikkeneminen. Rehevöityminen nopeuttaa umpeenkasvua ja heikentää vedenlaatua, jotka ovat tärkeitä kävijöiden viihtyvyyden kannalta. Vaikuttaa myös kalastukseen ja lintuharrastukseen.	Kohtalainen	Nykyinen/tuleva käyttö	Sisäpuolella	<25%	Edunvalvonta
	Rahoitusta virkistyskäyttökohteiden, esimerkiksi satamien, ylläpitoon tarvitaan. Monet kulttuuriperintökohteista ja perinnebiotoopeista ovat myös virkistyskäytössä. Näillä kohteilla on oltava kulttuuriperintöarvot huomioiva hoitosuunnitelma.	Suuri	Nykyinen/tuleva käyttö	Sisäpuolella	<25%	Sisäinen ja ulkoinen vaikuttaminen, resurssien oikea kohdentaminen
	Öljyvahingot: Laivaliikenne suunnittelualueella ja ympäristössä: vaikka öljyonnettomuuden riski on nykyisin pieni, voi sillä olla toteutuessaan laaja-alainen ja pysyvä vaikutus sekä Natura-alueen vedenalaiseen että saaristoluontoon ja lajistoon.	Vähäinen	Nykyinen/tuleva käyttö	Sisäpuolella	75-100%	Öljyntorjunnassa mukana oleminen (asiantuntijarooli), edunvalvonta

Luonnonvarojen käyttö: Erätalous						
Arvon kuvaus	Uhkan kuvaus	Merkittävyys	Ajoittuminen	Kohdistuminen	Laajuus	Mahd. vaikuttaa
KALASTUS, ELINVOIMAISET KALAKANNAT: Kaupallinen- ja vapaa-ajankalastus kestävästi. Luontaisen kalakantojen (meritaimen, siika, meriharjus) elinvoimaisuuden turvaaminen.	Epäselvä tai ristiriitainen säädös: Kalakantojen suojelua ajatellen Perämeren kansallispuiston säädös, ei pystytäkään vaikuttamaan kalastukseen: uhkaa kansallispuiston vesillä erittäin uhanalaisia meritaimenta ja vaellussiikaa, sekä äärimmäisen uhanalaista meriharjusta. Tämän säädöksen laajeneminen Huiturin vesialueelle olisi erittäin epäedullista uhanalaisille kalalajeille. Rajajokikomis- sion toimialueella pystytään vaikuttamaan kalas- tustapoihin komission päätöksillä. Kansallispuiston ja Huiturin vesialueiden erilaiset kalastussäännöt on vaikea viestiä kalastajille.	Suuri	Aiempi/ny- kyinen/tu- leva käyttö	Sisäpuolella	50-75%	Säädösmuutos, ELY:n ka- lastusrajoitukset, vesialu- een omistajan kalastusra- joitukset
	Haitalliset luontaiset lajit: Harmaahylje ja itäme- rennorppa vaikeuttavat kaupallisten kalastajien pyyntiä jopa niin merkittävästi, että osa kalasta- jista on lopettaneet kalastuksen. (Kaupallinen) verkkokalastus syksyisin lähes mahdotonta. Uhka on ristiriitainen, sillä hylkeet ja norppa ovat myös alueen arvo. Myös muita lajeja voi alueelle tulla, kuten merimetso.	Suuri	Aiempi/ny- kyinen/tu- leva käyttö	Sisäpuolella	75-100%	Poikkeusluvut, metsästys- luvat; kestävät pyydykset, ongelmattomien kalastus- muotojen mahdollistami- nen (troolaus)
	Haitalliset vieraslajit: Ruotsin puolella kiehkurave- siruttoa, joka levitessään likaa pyydykset. Musta- täplätokko on leviämässä etelästä Oulusta poh- joista kohti. Mustatäplätokko on aggressiivinen kil- pailija, joka voi syrjäyttää alkuperäisiä kalalajeja. Runsaana voi haitata myös vapaa-ajankalastajia.	Kohtalainen	Tuleva käyttö	Sisäpuolella	75-100%	Rutto: kalastushygienia. Tokko: poistopyynti
	Ilmastonmuutos, lämpeneminen: Lämpeneminen vaikuttaa veden laatuun, eliöstöön, lumen ja meri- jään määrään, perustuotannon määrään, voimis- taan rehevöitymistä yms. Vesien lämpeneminen heikentää erityisesti lohikalojen elinolosuhteita, ja parantaa särkikalojen, ahventen ja haukien. Tois- taiseksi ahtojaat ja jääeroosio auttavat pitämään matalien rantojen kutualueet kunnossa.	Vähäinen	Nykyinen/tu- leva käyttö	Sisäpuolella	75-100%	Ilmastonmuutoksen torjun- takeinot
	Kalastus: Kansallispuistossa kalastus kuin yleis- vesialueella. Kalastusta vaikea säädellä (ELY:n kieltopäätökset, saalisrajoitukset tms.) meritaimen- en, meriharjuksen ja siian osalta. Erityisesti erit- täin uhanalaisen meritaimenen osalta olisi tar- peen tehdä rajoituksia (esim. rauhoitusalueet ran- noilla, verkkojen silmäkoot, ajalliset rauhoitukset) että voidaan varmistaa kannan säilyminen ja elpy- minen. Tarve koskee sekä kaupallista että vapaa-ajanka- lastusta.	Kohtalainen	Aiempi/ny- kyinen/tu- leva käyttö	Sisäpuolella	75-100%	Vesialueen omistajan ka- lastusrajoitukset, ELY:n rajoitukset tai osalla alu- eista säädösmuutos

Koko suunnittelualueella meritaimenta voi tulla myös siianpyynnin sivusaaliina, etenkin syksyisin, ja meriharjusta keväisin.					
Laivaväylät: Vedenalainen melu, potkurivirtojen aiheuttama pohjan eroosio, samentuma ja liettyminen voivat vaikuttaa vedenlaiseen meriluontoon (melu hylkeitä ja kaloja karkottavasti, samentuma ja liettyminen vesikasvillisuuden yhteyttämistä estävästi ja kutua peittävästi). Väyliä pidetään kunnossa suurin ruoppauksin. Myös törmäyksen ja karilleajon mahdollisuus on olemassa, jolloin seurauksena saattaisi olla öljyönettomuus tai muun ympäristömyrkyin pääsy meriluontoon. Lisäksi laivat kuljettavat vieraslajeja, vaikka lainsäädäntöä painolastivesien käsittelyn suhteen onkin kiristetty aiemmasta. Perämeren kansallispuiston läpi kulkee Tornion syväväylä, jolla liikkuu raskasta laivakalustoa. Uutena alueelle tulee todennäköisesti MetsäGroupin uusi tehdas, joka mm. lisää uuden kokoluokan laivaliikennettä Ajoksen satamaan. Krunnien suoje-lualueen läpi kulkee laivaväylä, ja Oulun syväsa-taman väylä kulkee monien suunnittelualueen saarten lähistöltä.	Vähäinen	Aiempi/ny-kyinen/tu-leva käyttö	Sisä- ja ul-kopuolella	<25%	Edunvalvonta ruoppauk-sissa tai hankkeissa
Maankohoamisen myötä osa lohen ja taimenen regalepaikoista muuttuu käyttökelvottomiksi	Kohtalainen	Aiempi/ny-kyinen/tu-leva käyttö	Sisäpuolella	<25%	Ei
Off-shore-tuulivoimapuistot: Matalille alueille sijoitettuna ne kilpailevat samoista riutoista kalojen kutualueiden ja vedenalaisen kasvillisuuden ja selkärangattomien eläinten kanssa. Rakentami-nen voi myös muuttaa virtauksia kutualueilla (esim. kutualueet eivät enää puhdistu vaan lietty-vät). Mahdollinen ruoppaustarve tuulivoimaraken-tamisen yhteydessä on uhka samentuman vuoksi. Merenalaismelun vaikutuksia ei tunneta täysin (meritaimenen, lohen ja siian läpimuutto). Ruoppaukset ja merituulivoimalat voivat myös es-tää kalastuksen merituulipuiston alueella. Vaiku-tuksista ei tiedetä paljoa.	Vähäinen	Nykyinen/tu-leva käyttö	Sisä- ja ul-kopuolella	<25%	Edunvalvonta
Pintavesien saastuminen (rehevöityminen) ja siitä aiheutuva merialueen tilan heikkeneminen. Rehe-vöityminen lisää särkikalojen kantoja, ja muuttaa lajisuhteita. Särkikalat ovat kaupallisesti hyödyn-nettäviä, mutta niiden lisääntyminen voi heikentää esimerkiksi meriharjuksen lisääntymistä. Umpeen kasvavat rannat ja matalat vedet vai-keuttavat kalastusta likaamalla ja limoittamalla	Kohtalainen	Aiempi/ny-kyinen/tu-leva käyttö	Sisäpuolella	25-50%	Edunvalvonta

seisovia pyydyksiä ja vaikeuttamalla pyydysten laittoa.					
Puutteellinen aluetuntemus: Huiturin vesialueen kalastuskäytännöt ovat yhä melko tuntemattomia. Myös virkistyskalastajien tulisi tuntea eri osa-alueiden kalastusrajoitukset, sekä huomioida uhanalaisten kalalajien esiintyminen (Huiturin vesialueella vapaa-ajan pyydyskalastus kielletty). Tiedotusta voisi tehdä yhteistyössä alueen kuntien ja matkailuyrittäjien kanssa huomattavasti tiiviimmin.	Kohtalainen	Aiempi/nykyinen/tuleva käyttö	Sisäpuolella	25-50%	Tiedottaminen, yhteistyö, valvonta
Öljyvahingot: Tornion Röytästä kulkee laivaväylä Perämeren kansallispuiston läpi ja Kemin Ajoksesta heti kansallispuiston itäreunan ulkopuolelta. Vaikka öljyonnettomuuden riski on nykyisin pieni, voi sillä olla toteutuessaan laaja-alainen ja pysyvä vaikutus sekä Natura-alueen vedenalaiseen että saaristoluontoon ja lajistoon, ja estää kalastuksen.	Vähäinen	Nykyinen/tuleva käyttö	Sisäpuolella	75-100%	Öljyntorjunnassa mukana oleminen (asiantuntijarooli), edunvalvonta

Yhteenveto
Suunnittelualueen luontoarvot: Maankohoamisrannikko ja perinnemaisemat; Saaristolinnusto; Vedenalainen luonto; Pohjoisten merilajien pussinperä. Kulttuuriarvot: Mereinen kulttuuriperintö. Virkistyskäyttöarvot: Veneretkeily; Ohjattu matkailukäyttö. Erätalousarvot: Kalastus, elinvoimaiset kalakannat. Alueen arvot nostavat esiin maankohoamisrannikon ja saariston maanpäällisen ja pinnanalaisen luonnon erityisyyden pohjoisella Itämerellä. Niin erityinen lajisto kuin aiempi ja nykyinen maan - ja veden - käyttö korostavat erityispiirteitä. Perinnemaisemat, vanhat kalamajat ja kalastuskäyttö sekä merenkulku, vedenalaiset maisemat, sekä omatoiminen ja matkailutoimijoiden ohjaama virkistyskäyttö nousevat keskeisesti esiin. Myös alueen kalastusperinne uhanalaisine kalakantoineen on merkittävä arvo. Suunnittelualueella vaikuttavat uhkatekijät: Alueella tunnistettuja arvoja uhkaavat esimerkiksi ilmastonmuutos, pintavesien saastuminen, tuulivoiman rakentaminen, laidunnuksen loppuminen ja haitalliset vieraslajit. Useimmat uhkat ovat ihmisten välillisesti tai välittömästi aiheuttamia. Lähes kaikki uhkat kohdistuvat samalla moniin arvoihin - esimerkiksi rehevöityminen ja umpeenkasvu vaikuttavat niin vesi- kuin maalajistoon sekä alueella vierailevien maisemaan ja mahdollisuuteen liikkua alueella ja matalissa vesissä, sekä kalastajien saaliiseen ja lintujen ruokailu- ja pesintämahdollisuuksiin. Ilmastonmuutoksen vaikutus näkyy alueella ilman ja meriveden lämpenemisen ja merenpinnan nousun myötä kriittisinä muutoksina esim. jään vähenemisen kautta lintujen pesimäolosuhteisiin (pusikoituminen) ja norppien pesimiseen. Lämpeneminen vaikuttaa koko vesiekosysteemiin veden laadusta eliöstöihin ja perustuotannon määrästä ekosysteemin tuottamiin ekosysteemipalveluihin. Muutokset pahentavat pintavesien saastumisen ja rehevöitymisen vaikutusta. Sahaavat lämpötilat, myrskyt ja heikot talvet nopeuttavat myös kulttuuriperintökohteiden tuhoutumista. Lämpeneminen voi myös tuoda alueelle lisää paikallista lajistoa kurittavia haitallisia vieraslajeja, kuten kurturuusua ja minkkiä, ja parantaa haitallisen luontaisen lajiston, kuten linnustoa verottavan ketun ja vesiekosysteemiä muuttavien särkikalajien, menestymistä alueella. Lämpeneminen ja rehevöityminen tehostavat myös laidunnuksen ulkopuolella olevien alueiden umpeenkasvua, ja alleviivaa laidunnuksen tärkeyttä alueella perinnebiotooppien säilymiseksi niin maisemallisista, lajistollisista kuin esimerkiksi linnuston pesimämahdollisuuksia parantavista syistä. Matkailun ja virkistyskäytön kannalta oleellista on panostaa sidosryhmäyhteistyöhön ja viestintään, että alueen käyttäjät nyt ja jatkossa tuntevat alueen arvot, ja tietävät miten alueella tulee toimia. Pääosin alueella esimerkiksi tallaantuminen on vähistä, eikä kulttuuriperintökohteita juurikaan ole muuteltu esimerkiksi kiviä siirtelemällä/ kasaamalla. Jonkin verran loma-asuntojen ja tukikohtien pihojen hoito muuttaa kasvillisuutta niittymäisistä perinnemaisemista nurmikoiksi. Ihmisvaikutuksen aiheuttama häirintä painottunee enemmän osin tahattomaan häiriövaikutukseen, kun esimerkiksi lintuluotoja ja pesinnälle tärkeitä saaria lähestytään pesimäaikana, koiria päästetään irti saariin, ja muualla tapahtunut roskaantuminen näkyy rannalle ajautuvassa muoviroksan määrässä. Myös uusien käyttäjäryhmien löytäminen alueelle voi aiheuttaa ongelmia, kun käyttäjämäärän kasvaessa joidenkin perinteisten satama/ laituritapojen puutteet voivat häiritä toisia käyttäjiä. Myös kalastuksen osalta sääntöjen tuntemus ja soveltavat toimintamallit ovat tärkeitä. Perämeren kansallispuiston säädöksen perusteella ei alueen uhanalaisten kalojen (erittäin uhanalaiset meritaimen ja vaellussiika, sekä äärimmäisen uhanalainen meriharjus) suojeluun pystytä vaikuttamaan, sillä siellä kalastetaan kuin yleisvedellä; toisaalta viereisellä vesialueella kalastetaan Rajajokikomission asettamin rajoituksin. Kalastusta perinteisenä käyttömuotona taas uhkaavat kantojaan nostaneiden, alueelle arvokkaiden, harmaahylkeen ja norpan

aiheuttamat vahingot. Kalastuksen ja tärkeän lajiston säilymisen yhteensovittaminen on sekä haastavaa että oleellisen tärkeää.

Yhteistyö aluetta käyttävien tahojen ja esimerkiksi kuntien kanssa on tarpeen, myös kansainvälisesti Ruotsin puolelle. Suuri osa virkistyskäytön tuomista ongelmista olisi voitettavissa tehokkaalla viestinnällä, perehdytyksellä, yhteistyöllä ja tiedottamisella, sekä valvonnalla. Yhteistyössä virkistyskäytön ohjaaminen suunnittelualueella ja sen ulkopuolella on oleellisen tärkeää.

Olisi myös tärkeää, että rahoitus säilyisi. Virkistyskäyttö-, kulttuuriperintö- ja luonnonhoitokohteet tulisi pitää hyvässä kunnossa. Kohteiden houkuttavuus, rakenteiden ohjaavuus ja etenkin satamat ovat oleellisen tärkeitä maankohoamisrannikon merikohteessa. Saaristokulttuurin elävänä pitämiseen vaaditaan yhtäläillä tarkkaa ruoppausten suunnittelua ja veneiden potkurivirtojen vaikutusten huomioimista, kuin rajoitusten ja ohjeiden selkeyttä ja tekemisen mahdollistamista.

Myös alueen ulkopuoliset hankkeet, kuten laivaväylät, off-shore tuulivoimapuistot yms. vaikuttavat alueeseen. Tuulivoiman vedenalaisista vaikutuksista, kuten melusta, ei ole vielä tutkimustuloksia, kun taas olemassaolevan tiedon perusteella tuulivoiman siirtäminen kauemmas mannerrannasta aiheuttaa vähemmän haitallisia vaikutuksia luonnolle. Myös tuulivoiman maisemallinen vaikutus lisääntyy lähivuosina. Kulttuurimaiseman näkökulmasta se tarkoittaa uutta maisemallista elementtiä, jonka vaikutusta tulee lieventää tuulimyllyjen sijoittelulla.

TAVOITTEEN ASETTELU

12 Päämäärät ja tavoitteet		
Selite	Lomakkeella määritellään päämäärät, tavoitteet ja toimenpiteet alueen keskeisiin arvoihin kohdistuvien uhkatekijöiden torjumiseksi. Lomakkeella kuvataan myös tunnistetut kehittämiskohteet sekä näihin liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet. Lomake muodostaa perustan suunnitelman toteutusosassa tarkennettaville toimenpiteille. Päämäärä on selkeä kuvaus suojelu- tai käyttöarvon toivotusta kehityksestä pitkällä aikavälillä, ja sitä tarkennetaan edelleen tavoitteen kuvauksessa. Päämäärät kuvaavat alueen hoidosta ja käytöstä vastaavien tahtotilaa suhteessa suunnittelualueen arvoihin. Tavoite on toivottu muutos suunnittelualueen tilassa lyhyellä aikavälillä. Tavoitteilla tarkennetaan suunnitelman yleisluontoisempia päämääriä. Toimenpiteillä tähdätään tavoitteiden toteutumiseen, ja sitä kautta edelleen pitkällä aikavälillä päämäärien saavuttamiseen.	
Päämäärät (enintään 10 kpl)	Tavoite	Toimenpide
Luontotyyppien ja lajien suojelun suotuisa taso on turvattu	Luontaisten lajien elinympäristöjen turvaaminen: vieraslajien ja haitallisesti lisääntyneiden luontaisten lajien torjunta. Nämä lajit vaarantavat harvinaisten lajien esiintymisen ja heikentävät niiden elinympäristöjen laatua, esimerkiksi pienpe-dot ja ruovikoituminen, jotka uhkaavat linnustoa.	Vieraslajin poisto: Pensaskarin kluuvijärven ennallistaminen, vesiruton poisto
		Haittaa aiheuttavan tai haitallisesti lisääntyneen lajiston torjunta/ väh., pienpe-dot, varis/korppi
		Kaikki haitallisiin vieraslajeihin kuuluvan kurturuusun kasvustot alueelta poistetaan
		Luontaisesti esiintyvän järviruo'on seuranta ja leviämisen hillintä
		Haitallisten lajien ja vieraslajien leviämisen seuranta, kansalaishavainnointi (mustatäplätokko)
	Maankohoamisrannikon luontotyyppien säilymisen ja kehityksen turvaaminen	Luonnontilaisten suojelukohteiden säilymisen turvaaminen; kohdevalinta/ priorisointi (vs.laidunnus)
		Suojeluun varattujen valtion alueiden luonnonsuojelualueen perustaminen
		Edunvalvonta ympäröivillä maa- ja vesialueilla
	Perinnebiotooppien suojelutason parantaminen	Avoimen ja puustoisin perinnebiotooppien hoito. Riittävän laidunpaineen ylläpito
	Pohjoisia olosuhteita vaativan lajiston elinolosuhteiden säilyminen	Perämerenketomarunan siirtoistutusten jatkaminen. Rönssysorsimolle sopivien kohteiden selvittäminen
		Pilotti, lajin siirto: nelilehtivesikuusen siirtoistutus uusiin sopiviin elinympäristöihin
		Inventointi: meriuposkuoriainen saaristossa
		Seuranta: Luontotyyppien tila, luonto- ja lintudirektiivien lajit, muut uhanalaiset lajit
		Viestintä: tietoisuuden lisääminen ruoppausten haitoista erityiselle lajistolle (mm. upossarpio)
		Edunvalvonta ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi
	Rantalinnuston elinympäristöjen laajentaminen ja edustavuuden parantaminen	Avoimen rantaympäristöjen hoito laiduntamalla ja raivaamalla. Riittävä laidunpaine
		Valtion maiden suojelualuearjausten tarkistaminen linnustokohteilla ja vedenalaisarvot huomioiden

	Uhanalaisten kalalajien kantojen tilan paraneminen, meriharjus, luontainen meritaimen, vaellussiika	Meriharjuksen elinympäristökunnostukset
		Meriharjuksen tutkimusyhteistyö, seuranta, sidosryhmäyhteistyö
		Kalastuksen säätely: kalastuksen vaikutus (sivusaalis) uhanalaisille kaloille
	Vedenalaisten luontotyyppien ja lajien elinympäristöjen kunnossapito, säilyminen ja tilan parantaminen	Pilottikokeilu: lietteen poisto vesikasviniityiltä, kasvillisuuden siirtoistutus
		Meritiedon ylläpito: uusinta- ja lisäkartoitukset, vuodenaikaisuuden huomiointi kartoituksissa
		Rajoitusvyöhyke: Sarven saaristoon veneiden nopeusrajoitus liettymisen vähentämiseksi
		Edunvalvonta: ympäröivien vesialueiden käytön seuranta (kalankasvatus, väylät, tuulivoimapuistot)
		Yhteistyö: alueen vuokralaisten pienruoppauksien negatiivisten vaikutusten vähentäminen
	Virkistyskäyttö ei uhkaa luontoarvoja	Virkistyskäytön ohjaus häiriöiden välttämiseksi, tiedostuksen lisääminen
		Kansallispuiston rajakyltlien uusiminen
		Maihinnousukiellot/ suositukset sen välttämiseksi linnuston pesimäaikana tärkeimmille pesimäalueille
Arvokkaat kulttuuriperintökohteet säilyvät	Kulttuuriperintökohteet säilyvät ja ne otetaan huomioon esim. virkistysrakenteiden kunnossapidossa. Kulttuuriperintökohteilla on itseisarvon lisäksi virkistyskäyttöarvoa, ja niihin tutustuminen parantaa niiden säilymistä. Virkistyskäytössä olevien kohteiden säilyminen on turvattu hoidon ja seurannan avulla.	Vedenalainen kulttuuriperintö, edunvalvonta maankäytössä (ruoppaukset, meritulivoima)
		Arvokkaiden rakennuskohteiden kuntotarkistus min. 5 v. välein. Hoitosuunnitelmat. (ml. Röyttä)
		Luotsila ja Lastaaja kunnostus
		Arkeologisten inventointien päivitys ja täydennystarpeen arviointi
		Selkä-Sarven retkeilyreitien varren kulttuuriperintökohteiden opasteiden päivitys ja lisääminen
	Suunnittelualueen maisema-arvojen säilyminen. Valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen (RKY) kohteet.	Perinnebiotooppien kulttuuriperintökohteiden ja maiseman hoito (lampaat, rai-vaukset)
		Sidosryhmäyhteistyö, alueen vuokralaiset, RKY-maisema-arvojen säilyminen, museoviranomainen
Perämeren suunnittelualueen merellinen matkailu ja virkistyskäyttö on kestävää olemassa olevilla kohteilla. Merkittävimpinä Perämeren kansallispuisto, Iin Röyttä; pienempiä Kropsu, Hietakalla ja Ryöskärinkalla	Laadukkaat, monipuoliset, oikein mitoitettut ja sijoitetut retkeilyrakenteet ohjaavat kävijät kohteisiin, jotka kestävät virkistyskäytöstä syntyvän kuormituksen.	Rakenteiden säännölliset kunnostukset ja perusparannukset
		Satamien/ laitureiden ylläpito
		Vuokrasopimukset satamien ylläpitämiseksi
		Verkkosivujen ja esitteiden sekä tuotekorttien ylläpito
		Maasto-opasteiden ylläpito ja päivitys
		Kansallispuistossa tehdään säännöllisiä kävijäseurantoja
		Yhteisviestintä ja -markkinointi, hankkeet, tiedotustilaisuudet

	Suunnittelualueen matkailukäyttöä kehitetään kysyntälähtöisesti yhdessä alueella toimivien yritysten, paikallisten asukkaiden sekä alueella vierailevien kävijöiden kanssa.	Kestävän luontomatkailun sopimukset
		Sidosryhmäyhteistyö, säännölliset tapaamiset ja perehdytykset
Perämeren kalastusperinteen ja kalastuselinkeinon tulevaisuus on turvattu, kalakannat kestävät kalastuksen	Kestävä kalastus parantaa kalastuksen tuottavuutta, kannattavuutta ja saalisvarmuutta; kaikilla on mahdollisuus kalastaa; kalakannat ovat elinvoimaiset	Hylkeen ja norpan metsästysjärjestelyt
		Kalastusjärjestelyt (erilaiset kiintiöt tai kalastusrajoitukset)
		Edunvalvonta merialueen hankkeissa
		Yhteistyö kalastajien, erävalvonnan, tutkimustahojen kanssa
Kehittämiskohteet (enintään 6 kpl)	Tavoite	Toimenpide
Perämeren saaristokokonaisuus Ruotsin saaristo mukaan lukien on tunnettu ja arvostettu kohde, joka mahdollistaa ympärivuotisia ja osin esteettömiä palveluja.	Käynnistetään puistopariyhteistyö Ruotsin kanssa	Yhteinen tapaaminen ruotsalaisten kollegojen kanssa puistopariyhteistyöstä
	Suunnittelualueella huomioidaan mahdollisuuksien mukaan myös esteettömyys	Esteettömyys selvitys Selkä-Sarven ja Iin Röytän satama-alueesta
	Talvimatkailun edellytysten selvittäminen	Metsähallituksen kohteiden talviaikaisten käyttömahdollisuuksien kartoittaminen

13A Vyöhykejako: Retkeily- ja luontomatkailuvyöhyke			
Selite	Suunnittelualueen yleisökäyttöpaineita ohjataan suunnitelmallisesti ja tavoitteellisesti retkeily- ja luontomatkailuvyöhykkeelle. Korkean kävijätiheyden lähtökohta asettaa erityisiä vaatimuksia vyöhykkeen sisällä mm. aktiivisella opastuksella ja palvelurakenteilla tehtävälle käytön ohjaukselle, jonka tehtävänä on varmistaa käytön kestävyys ja kävijöiden turvallisuus		
Yleismääräys:	Vyöhyke on retkeily- ja luontomatkailukäytön kannalta vetovoimainen alue, jonne ohjataan kävijöitä aktiivisesti opastuksella ja palvelurakenteilla. Vyöhykkeelle voidaan sijoittaa uusia palvelurakenteita ja retkeilyreittejä.		
Nimi	Tavoite	Kävijämääräennuste:	7 000
Virkistyskäyttö- ja kulttuuri-vyöhyke Perämeren kansallispuisto	Retkeily ja luontomatkailu, kulttuuriperintöön tutustuminen. Perämeren kansallispuistossa virkistyskäyttö keskitetään kolmeen saarikohteeseen: Selkä-Sarvi, Pensaskari ja Vähä-Huituri. Valtakunnallisesti arvokkaan rakennetun kulttuuriympäristön (RKY) Selkä-Sarven, sekä vastaavia kulttuuriperintöarvoja omaavan Pensaskarin ylläpito.		
	Yleismääräyksen tarkennus	Pinta-ala (ha):	43,10
	Vyöhykkeelle keskitetään alueen retkeilypalvelut, ja sillä ylläpidetään nykyisiä retkeilypalveluita (satamat, taukopaikat, reitit). Rakenteita ja reittejä voidaan tarvittaessa kehittää ja kunnostaa. Kohteet ylläpidetään yksilöveneilijöille sopivina; Selkä-Sarvi ja Pensaskari sopivat myös yhteistyöyrittäjien suuremmille venekyydityksille, Vähä-Huituriin ei suuremmilla veneillä pääse. Järjestyssääntö rajoittaa alueiden käyttöä, mm. telttailua.		
	Vyöhykkeellä osoitetaan myös valtakunnallisesti arvokkaan rakennetun kulttuuriympäristön (RKY) Selkä-Sarven, sekä vastaavia kulttuuriperintöarvoja omaavan Pensaskarin alueet. Vyöhykkeelle sijoittuu merkittävä osa alueen mereistä kulttuuriperintöä, jota ylläpidetään ja esitellään alueen muun virkistyskäytön osana.		
Nimi	Tavoite	Kävijämääräennuste:	8 500
Virkistyskäyttö- ja kulttuuri-vyöhyke Röyttä	Retkeily ja luontomatkailu, kulttuuriperintöön tutustuminen. Suunnittelualueen eteläosan suosituin virkistyskohde, myös lähivirkistykseen.		
	Valtakunnallisesti arvokkaan rakennetun kulttuuriympäristön (RKY) lin Röytän luotsiaseman ylläpito.		
	Yleismääräyksen tarkennus	Pinta-ala (ha):	57,98
	Vyöhykkeelle keskitetään alueen retkeilypalvelut, ja sillä ylläpidetään nykyisiä retkeilypalveluita (satamat, taukopaikat, reitit). Aluetta voidaan myös kehittää alueen toimijoiden kanssa, satamakenttää suojelualuetta helpommin. Alueen erityispiirre on vahva yhteistyö alueen toimijoiden kanssa, sekä Metsähallituksen sisäisesti eri tulosalueiden kesken. Röyttä on viime vuosina kehitetty ja kunnostettu lähikohde, johon pääsee hyvin sekä omatoimiretkeilijä/ yksityisvene, että suurempikin vene tai laiva eri satamanosien syväys huomioiden. Kohde soveltuu myös yhteistyöyrittäjien palveluille. Vyöhykkeellä osoitetaan myös valtakunnallisesti arvokkaan rakennetun kulttuuriympäristön (RKY) lin Röytän luotsiaseman alue. Vyöhykkeelle sijoittuu merkittävä osa alueen mereistä kulttuuriperintöä, jota ylläpidetään ja esitellään alueen muun virkistyskäytön osana.		
Nimi	Tavoite	Kävijämääräennuste:	14 000
Virkistyskäyttövyöhyke Perämeren saaret	Retkeily ja luontomatkailu. Perämeren saarten virkistyskäyttökohteet ovat Ryöskärinkalla, Härkäletto, Hietakalla ja Kropsu, josta kahdella viimeisellä on viime vuosina tehty uudet päivätuvat.		
	Yleismääräyksen tarkennus	Pinta-ala (ha):	67,31
	Vyöhykkeelle keskitetään alueen retkeilypalvelut, ja sillä ylläpidetään nykyisiä retkeilypalveluita (satamat, taukopaikat). Nämä Natura-alueiden ulkopuoliset retkeilykohteet täydentävät suojelualueiden retkeilytarjontaa merialueella. Rakenteita ja reittejä voidaan tarvittaessa kehittää ja kunnostaa vapaammin kuin		

suojelualueilla. Kohteet ylläpidetään yksilöveneilijöille sopivina. Pääosin kohteille ei suuremmilla veneillä pääse syväyksen vuoksi. (Kohteita osoitettu vain valtion alueille.)		
Pinta-ala yhteensä (ha), osuus suunnittelualueesta (%)	168,39	0,5
Yksityiset suojelualueet ja muut yksityisomistuksessa olevat alueet		
Retkeily- ja luontomatkailuvyöhykettä (virkistysvyöhyke) on merkitty vain valtion alueille. Yksityisillä suojelualueilla (YSA) ja yksityisalueilla voi silti olla merkittäviä virkistysarvoja. YSA-kohteilla alueita käytettäessä ja kehitettäessä on huomioitava alueiden suojelupäätös, sekä toimintaan on saatava maanomistajan ja ELY-keskuksen suostumus. Vyöhykealuejako, liite 4. kartat 14-16.		

13B Vyöhykejako: Syrjävyöhyke			
Selite	Syrjävyöhyke on alhaisen kävijätiheyden ja pinta-alaan nähden pienen käyntimäärän aluetta, missä käytön ohjaus suunnitellaan toteuttamaan tätä tavoitetta. Sinne soveltuvat erityisesti sellaiset käyttömuodot, joille alhainen kävijätiheys on erityinen arvo ja jopa edellytys. Vyöhykkeen käytön ohjauksessa huomioidaan erityisesti paikallisen väestön tarpeet alueen käyttöön.		
Yleismääräys:	Syrjävyöhyke on alue, jonne ei ohjata kävijöitä aktiivisesti eikä rakenneta uutta palveluvarustusta. Aluetta voidaan käyttää erikseen määriteltujen luontaiselinkeinojen tarpeisiin ja alueen erämaaluonteeseen soveltuviin matkailupalveluihin, kuten opastettuihin retkiin. Muilla kuin luonnonsuojelualueilla vyöhykkeelle voi sijoittua myös luonnonvarojen hyödyntämiseen tähtääviä toimintoja. Syrjävyöhykkeellä liikkuminen on sallittua jokamiehenoikeuksien mukaisesti		
Nimi	Vyöhykkeen tavoite	Kävijämääräennuste:	
Syrjävyöhyke Perämeren kansallispuisto	Perämeren kansallispuiston syrjävyöhyke; alueen säilyttäminen rauhallisena ja erämaisena		
	Yleismääräyksen tarkennus	Pinta-ala (ha):	14 318,98
	Vyöhyke pidetään mahdollisimman luonnontilaisena ja erämaisena, ja sinne ei ohjata kävijöitä eikä rakenneta uutta palveluvarustusta. Jokaisenoikeuteen perustuva liikkuminen on vapaata. Alueella olevien seurojen tukikohtien käyttö ja ylläpito on sallittua.		
Nimi	Vyöhykkeen tavoite	Kävijämääräennuste:	
Syrjävyöhyke Perämeren saaret ja Röyttä (valtio)	Perämeren saaret ja lin Röyttä, sekä muut suunnitelmaan kuuluvat valtion alueet, syrjävyöhyke; alueen säilyttäminen rauhallisena ja erämaisena.		
	Yleismääräyksen tarkennus	Pinta-ala (ha):	8 983,35
	Vyöhyke pidetään mahdollisimman luonnontilaisena ja erämaisena, ja sinne ei pääsääntöisesti ohjata kävijöitä eikä rakenneta uutta palveluvarustusta. Jokaisenoikeuteen perustuva liikkuminen on vapaata. Alueella olevien seurojen tukikohtien ja vuokrakohteiden käyttö ja ylläpito on sallittua.		
Nimi	Vyöhykkeen tavoite	Kävijämääräennuste:	
Syrjävyöhyke Yksityiset maat ja YSA	Yksityismaat ja yksityiset suojelualueet, syrjävyöhyke; alueiden käyttö suojeluperusteen mukaan		
	Yleismääräyksen tarkennus	Pinta-ala (ha):	1 251,89
	Kaikki yksityiset maat ja vedet, joilla ei ole liikkumisrajoituksia tai -suosituksia, on merkitty suunnitelmassa syrjävyöhykkeeseen. Tämä vyöhykemarkintä ei rajoita alueiden käyttöä, vaan YSA-päätösten mukainen käyttö, mm. virkistyskäytön kehittäminen ja loma-asuntojen käyttö ja ylläpito, on mahdollista. Jokaisenoikeuteen perustuva liikkuminen on vapaata.		
Pinta-ala yhteensä (ha), osuus suunnittelualueesta (%)		24 554,22	77,3
Yksityiset suojelualueet ja muut yksityisomistuksessa olevat alueet			
Yksityismaat ja yksityiset luonnonsuojelualueet (YSA) on merkitty pääosin syrjävyöhykkeeksi. Osalla kohteista voi silti olla merkittäviä virkistysarvoja, ja näitä kehitettäessä on huomioitava kohteen rauhoitusmääräys (ks.kirjaus Retkeily- ja luontomatkailuvyöhyke). Osa kohteista on myös merkitty erityisten luonnonarvojen vyöhykkeenä merkittävien linnustoarvojen takia. Koko suunnittelualueella suositellaan huomioitavan linnustoarvot liikuttaessa saarten ja luotojen lähellä linnuston pesimäaikana 1.5. - 31.7. Vyöhykealuejako, liite 4. kartat 14-16.			

13C Vyöhykejako: Rajoitus- ja erityisten luontoarvojen vyöhykkeet

Selite	Rajoitusvyöhykkeellä liikkuminen on kiellettyä. Rajoituksella turvataan alueen luontoarvoja. Rajoitukset voivat olla myös ajallisesti rajattuja. Suojeluun varattujen alueiden ulkopuolisille maa- ja vesialueille ei voida hoito- ja käyttösuunnitelmassa määritellä rajoitusvyöhykkeitä. Näille alueille on kuitenkin joskus tarpeen määritellä suosituksia liikkumisen tai maihinnousun rajoittamiseksi, jotta alueen erityiset luontoarvot pystyttäisiin turvaamaan. Myös suojelualueille, joille kohdistuu huomattavaa virkistyskäyttöpainetta, voidaan osoittaa tarvittaessa suositusluonteisia luontoarvovyöhykkeitä.			
Rajoitusvyöhyke, yleisperuste:	Vyöhyke säilyttää alueen luonnonsuojelulliset arvot liikkumis- tai muilla kävijöitä koskevilla rajoituksilla. Rajoitusvyöhykkeet toteutetaan luonnonsuojelulakiin (LsL 9/2023, vanha LsL 1096/1996 31.5.2023 saakka) perustuvalla järjestyssäännöllä, alueen perustamissääöksellä tai yksityisten suojelualueiden rauhoituspäätöksellä. Liikkumis- tai maihinnousurajoitus voidaan antaa, jos se on välttämätöntä eliölajien tai luontotyyppien säilymiselle (LsL 9/2023 56 § ja 58 §, vanha luonnonsuojelulaki 1096/1996 18 ja 20 §:t). Rajoitusvyöhykkeitä ovat myös Puolustusvoimien liikkumiskieltovyöhyke ja rajavyöhyke.			
Erityisten luontoarvojen vyöhyke, yleisperuste:	Vyöhyke koskee alueita, joilla on erityisiä luontoarvoja ja joiden turvaamiseksi liikkumista tai maihinnousua suositellaan vältettävän tiettyinä aikoina. Vyöhykkeellä on tiedotuksellinen tavoite. Vyöhyke voidaan osoittaa suojelualueelle, jolle kohdistuu huomattavaa virkistyskäyttöpainetta, sekä muullekin kuin suojeluun varatulle alueelle. Tarvittaessa ELY-keskus voi Maastoliikennelain 1 §:ssä tarkoitettujen haittojen ehkäisemiseksi kieltää tai rajoittaa moottorikäyttöisen ajoneuvon käyttöä tietyllä maa-alueella tai jääpeitteisellä vesialueella.			
Rajoitusvyöhyke				
Nimi	Rajoitusaika alkaa	Rajoitus päättyy	Pinta-ala (ha)	Peruste
Liikkumisrajoitus: Kruunien YSA			4 432,75	Liikkumisrajoitukset: Maihinnousu saariin ja liikkuminen alueella vesialue mukaan lukien ilman maanomistajan lupaa kielletty. Tästä poiketen sallitaan rantautuminen Pihlajan laituriin; liikkuminen Ulkokruunin Pihlajakarilta lähtevällä luontopolulla 15.7.-31.8.; muuhun liikkumiseen luvat myöntää säätiö. Kalamajoille, kalastukselle ja Oulun yliopiston toiminnalle lisäksi omaa sääntelyä. (YSA-päätös)
Liikkumisrajoitus: Möyly (Perämeren kansallispuisto)			107,17	Liikkuminen kielletty: Liikkuminen lähempänä kuin puolen merimailin (926 metriä) etäisyydellä Möylyn saaresta kielletty ilman Metsähallituksen lupaa (Perämeren kansallispuiston järjestyssääntö; Möylyn saareen sovelletaan hylkeidensuojelualueen määräyksiä)
Liikkumisrajoitus: Möyly (Perämeren kansallispuisto)	01.02	15.06	363,91	Liikkuminen kielletty: Liikkuminen lähempänä kuin yhden merimailin (1852 metriä) etäisyydellä Möylyn saaresta kielletty ilman Metsähallituksen lupaa (Perämeren kansallispuiston järjestyssääntö: Liikkumisrajoitusalue 3; Möylyn saareen sovelletaan hylkeidensuojelualueen määräyksiä)
Liikkumisrajoitus: Möylyn hylkeidensuojelualue	01.02	15.06	602,67	Liikkuminen kielletty: Liikkuminen lähempänä kuin yhden merimailin (1852 metriä) etäisyydellä Möylyn saaresta kielletty ilman metsähallituksen lupaa (Möylyn hylkeidensuojelualueen perustamisasetus)
Liikkumisrajoitus: Möylyn hylkeidensuojelualue			172,98	Liikkuminen kielletty: Liikkuminen lähempänä kuin puolen merimailin (926 metriä) etäisyydellä Möylyn saaresta kielletty ilman Metsähallituksen lupaa (Möylyn hylkeidensuojelualueen perustamisasetus)
Liikkumisrajoitus: Oulun kaupungin saaret ja luodot: Runniletto, Parminiit	15.05	31.07	21,06	Liikkumisrajoitukset: lintujen pesimäaikaan maihinnousu Parmineille ja Runniletolle 15.5. - 31.7. välisenä aikana on kielletty (YSA-päätös)
Maihinnousu- ja liikkumisrajoitus: Perämeren kansallispuisto (Kemi)	01.05	31.07	188,80	Liikkumisrajoitus: Linnuston pesimärauhan turvaamiseksi 1.5. - 31.7. maihinnousu ja liikkuminen 100 metriä lähempänä rantaa kielletty ilman Metsähallituksen lupaa kohteilla: Keilakrunni, Pauha, molemmat Pitkäletot, Riekkonhöyhen, Pohjois-Kraaseli, Sarvenkrunni, Savukrunni sekä osa Maa- ja

				Selkä-Sarvea. (Perämeren kansallispuiston järjestyssääntö: Liikkumisrajoitusalue 1)	
Maihinnousu- ja liikkumisrajoitus: Perämeren kansallispuisto (Tornio)	01.05	31.07	26,03	Liikkumisrajoitus: Linnuston pesimärauhan turvaamiseksi 1.5. - 31.7. maihinnousu ja liikkuminen kielletty ilman Metsähallituksen lupaa kohteilla: Nokikrunni, Pensaskarinkrunni, Lounakari, Kemin Kiikkara, Lehtikarinkrunni, Pöllä, Välikrunninkari ja Ylikrunninmatalat sekä osa Pensaskaria. (Perämeren kansallispuiston järjestyssääntö: Liikkumisrajoitusalue 2)	
Pinta-ala yhteensä (ha):			5 915,37	Osuus suunnittelualueesta (%):	18,6
Erityisten luontoarvojen vyöhyke					
Nimi	Rajoitus aika alkaa	Rajoitus päättyy	Pinta-ala (ha)	Peruste	
Suositus maihinnousun- ja liikkumisen välttämistä; Perämeren saaret (Metsähallitus)	01.05	31.07	736,84	Suositus maihinnousun- ja liikkumisen välttämistä linnustojen pesimäaikaan 1.5. — 31.7. välisenä aikana. Välttämätön laidunalueiden ja -eläinten huolto on sallittua. Rajoitusalue voidaan toteuttaa järjestyssäännöllä Perämeren saarten luonnonsuojelualueen perustamisen jälkeen, mikäli suositus ei ohjaa käyttöä riittävästi. Toteutumista seurataan rajoitusvyöhykkeiden toimenpiteen mittarilla (linnustolaskennat). Vyöhykkeen tavoitteena on ohjata alueen käyttöä niin, että linnustollisesti arvokkaat kohteet säästyvät häirinnältä niin kohteiden lähestymisen kuin maihinnousun muodossa.	
Suositus maihinnousun- ja liikkumisen välttämistä; Perämeren saaret (YSA, yksityismaat)	01.05	31.07	287,57	Suositus maihinnousun- ja liikkumisen välttämistä linnustojen pesimäaikaan 1.5. — 31.7. välisenä aikana. Rajoitusalue voidaan osoittaa yksityisen suojelualueen päätöksellä (YSA, päätöksen päivitys), mikäli suositus ei ohjaa alueiden käyttöä riittävästi, suojelualueen omistajan/ maanomistajan suostumuksella. Toteutumista seurataan rajoitusvyöhykkeiden toimenpiteen mittarilla (linnustolaskennat). Vyöhykkeen tavoitteena on ohjata alueen käyttöä niin, että linnustollisesti arvokkaat kohteet säästyvät häirinnältä niin kohteiden lähestymisen kuin maihinnousun muodossa.	
Suositus maihinnousun- ja liikkumisen välttämistä; vuokra-kohteet (Metsähallitus)	01.05	31.07	90,24	Suositus maihinnousun- ja liikkumisen välttämistä linnustojen pesimäaikaan 1.5. — 31.7. välisenä aikana. Alueen vuokra-kohteen, loma-asunnon, käyttö on kuitenkin sallittua. Rajoitusalue voidaan toteuttaa järjestyssäännöllä Perämeren saarten luonnonsuojelualueen perustamisen jälkeen, mikäli suositus ei ohjaa käyttöä riittävästi. Toteutumista seurataan rajoitusvyöhykkeiden toimenpiteen mittarilla (linnustolaskennat). Vyöhykkeen tavoitteena on ohjata alueen käyttöä niin, että linnustollisesti arvokkaat kohteet säästyvät häirinnältä niin kohteiden lähestymisen kuin maihinnousun muodossa.	
Pinta-ala yhteensä (ha):			1 114,64	Osuus suunnittelualueesta (%):	3,5

Yksityiset suojelualueet ja muut yksityisomistuksessa olevat alueet

Yksityismaita (yksityisiä luonnonsuojelualueita, YSA) koskevat rajoitusvyöhykkeet on merkitty karttaan YSA-päätösten mukaisesti.

Linnustoarvoja omaaville Oulun edustan suosituille virkistyskäyttökohteille on annettu suositus maihinnousun ja liikkumisen välttämiseksi linnuston pesimäaikana: Kraaselin saaren länsiosa, Hermannin, Kahvankari, Hermanninmatala (Kraaselin eteläosa, myös Kellon Kraaseliksi kutsuttu). Koko suunnittelualueella suositellaan huomioitavan linnustoarvot liikuttaessa saarten ja luotojen lähellä linnuston pesimäaikana 1.5. - 31.7.
Vyöhykealuejako, liite 4. kartat 14-16.

13D Vyöhykejako: Saamelaiskulttuurille merkittävä vyöhyke			
Selite	Vyöhyke on luonteeltaan erämaista alhaisen kävijätiheyden ja pinta-alaan nähden pienen käyntimäärän aluetta, millä on lisäksi erityistä merkitystä saamelaiskulttuurin harjoittamiselle. Vyöhykettä voidaan käyttää saamelaisten kotiseutualueella. Vyöhykkeen käytön ohjauksessa, kuten lupaharkinnassa, turvataan erityisesti saamelaiskulttuurin harjoittamisen edellytykset.		
Yleismääräys:	Vyöhykettä käytetään osoittamaan saamelaiskulttuurin kannalta erityisen tärkeitä alueita. Tällaisia voivat olla esimerkiksi poronhoidolle ja muille perinteisille saamelaiselinkeinoille sekä kulttuuriperinnölle merkittävät alueet, jotka voidaan tunnistaa ja rajata tarkoituksenmukaisella tavalla. Erityisten arvojen turvaamiseksi vyöhykkeelle voi kohdentua ajallisesti rajattuja, alueiden käytön ohjaukseen liittyviä periaatteita. Alueen erämaaluonteen säilyttämiseksi ja saamelaiskulttuurin turvaamiseksi on käytettävä erityistä harkintaa sellaisten alueen käyttömuotojen sallimisessa, joilla voi olla vaikutusta edellä mainittuihin arvoihin.		
Nimi	Tavoite	Kävijämääräennuste:	
	Yleismääräyksen tarkennus	Pinta-ala (ha):	
Pinta-ala yhteensä (ha), osuus suunnittelualueesta (%)			

TOTEUTUS

14 Luonnon- ja kulttuuriperinnönsuojelun toimenpiteet		
Selite	Lomakkeella täsmennetään tavoitteenasettelun yhteydessä mainittuja toimenpiteitä siten, että toimenpiteiden laji, suuruusluokka ja sijainti tulevat määritettyä riittävällä tarkkuudella. Toimenpiteiden teknisen toteutuksen kuvaus ja tarkempi ohjeistus tapahtuu toimenpidesuunnitelmissa. Luonnonsuojelun toimenpiteet kohdistuvat luontotyyppeihin ja lajeihin, esimerkiksi ennallistamisen tai perinnebiotooppien hoidon muodossa.	
Luonnonsuojelu		
Toimenpide	Kuvaus	Kiireellisyys
Vieraslajin poisto: Pensaskarin kluuvijärven ennallistaminen, vesiruton poisto	Vesiruton poisto tai vähentäminen ja kasvun rajoittaminen Pensaskarin kluuvijärvestä n. 4ha.	Erittäin kiireellinen (1-2 v)
Avoimen ja puustoisin perinneympäristön hoito. Riittävän laidunpaineen ylläpito	Hoidettujen perinnebiotooppien laadun parantaminen ja määrän lisääminen laiduntamalla ja raivaamalla. Laidunpaineen seuraaminen ja lisääminen tarvittaessa. Edustavuutta pyritään parantamaan hoidon laatua kehittämällä ja laidunpainetta lisäämällä.	Erittäin kiireellinen (1-2 v)
Pilottikokeilu: lietteen poisto vesikasviniityiltä, kasvillisuuden siirtoistutus	Liettyneeltä aiemmin monilajiselta vesikasviniityltä ruopataan 10-20cm pehmeää sedimenttiä pois. Siirtoistutetaan aiempaa vesikasvillisuutta takaisin.	Kiireellinen (3-5 v)
Meriharjuksen elinympäristökunnostukset	Biodiversea LIFE -hankkeessa (v. 2021-2029) tehdään tutkimusyhteistyötä meriharjuskantojen ja elinympäristöjen tilan selvittämiseksi. Koko suunnittelualue sijaitsee hankealueella. Hankkeessa tehdään meriharjuksen elinympäristökunnostuksia myös suunnittelualueelle, todennäköisesti Perämeren kansallispuistoon. Metsähallitus kokeilee Merenkurkussa Valassaarilla uutta menetelmää, jossa kivi- ja sorapohjia puhdistetaan levästä harjaamalla ja painepesurilla.	Kiireellinen (3-5 v)
Avointen rantaympäristöjen hoito laiduntamalla ja raivaamalla. Riittävä laidunpaine	Lintuluotojen lakiosien raivaaminen puista ja pensaista, jotta rantalinnustolle on korkeammalla olevia avoimia pesimäpaikkoja kesämyrskyjen aiheuttaman veden nousun saavuttamattomissa. Hoidettujen perinnebiotooppien laadun parantaminen ja määrän lisääminen laiduntamalla ja raivaamalla. Laidunpaineen seuraaminen ja lisääminen tarvittaessa. Avointen hiekka- ja dyyniluontotyyppien kunnostus	Erittäin kiireellinen (1-2 v)
Luontaisesti esiintyvän järviruo'on seuranta ja leviämisen hillintä	Perämeren rehevöitymisen seurauksena järviruoko on levinnyt laajalti alueen merenrantaniityille ja linnustollisesti arvokkaiden saarien ja luotojen rannoille, myös hiekka-, dyyni- ja kivikkorannoille. Rehevöitymiseen yritetään puuttua jo sekä valuma-alueen kunnostushankkeilla että edunvalvonnan kautta. Rehevöitymistä hillitseviä valuma-aluekunnostuksia lisätään lähivuosina nyt käynnissä tai suunnitteilla olevissa hankkeissa, erityisesti Iijoen, Kiiminkijoen ja Oulujoen valuma-alueilla. Suunnittelualueella ruovikoiden laajentumista estetään huolehtimalla laidunpaineen riittävyydestä ja tarvittaessa kohdennetuilla ruovikon niitoilla.	Kiireellinen (3-5 v)
Haittaa aiheuttavan tai haitallisesti lisääntyneen lajiston torjunta/ väh., pienpedot, varis/korppi	Linnustolle haittaa aiheuttavien pienpetojen poisto saarista ja lintuluodoilta. Sekä vieraspedot että mahdollisesti haitallinen luontainen lajisto, kuten kettu sekä tarvittaessa varis ja korppi. Petojen määrää seurataan, ja niiden pyynti painotetaan tärkeille linnustoalueille. Seurannan ja poiston tulisi olla jatkuvaa. Biodiversea LIFE -hankkeen myötä valtakunnalliseksi laajennetun pienpetopyynnin tavoitteena on saada pyynti suunnitelmalliseksi, järjestäytyneeksi, tehokkaaksi ja vaikuttavaksi; ja se tehdään yhteistyössä. Hanke kestää vuoteen 2029, ja sen jälkeen rahoitusta pienpedonpoistoon ei ole varmistettu.	Erittäin kiireellinen (1-2 v)
Kaikki haitallisiin vieraslajeihin kuuluvan kurturuusun kasvustot alueelta poistetaan	Poistetaan alueelta kaikki tiedossa olevat kurturuusukasvustot. Käynnistetään myös uusien kasvustojen torjuntatoimet välittömästi sitä mukaa, kun ne havaitaan. Kurturuusukasvuston poistaminen vaatii usein torjuntatoimia vähintään 2-3 peräkkäisenä vuonna.	Erittäin kiireellinen (1-2 v)

Perämerenketomarunan siirtoistutusten jatkaminen. Rönsysorsimolle sopivien kohteiden selvittäminen	Etsitään erittäin uhanalaisille perämerenketomarunalle ja mahdollisesti myös rönsysorsimolle soveltuvia uusia siirtoistutuspaikkoja. Tuotetaan siirtoistutettavaa taimiaineista yhteistyössä yliopiston kasvitieteellisen puutarhan kanssa.	Kiireellinen (3-5 v)
Pilotti, lajin siirto: nelilehtivesikuusen siirtoistutus uusiin sopiviin elinympäristöihin	Uusi avaus, jossa tutkitaan, hyötykö nelilehtivesikuusi siirtoistutuksista uusille alueille. Siirtoistutuksen mahdollisuutta tutkitaan suunnitelman voimassaoloaikana.	Vähemmän kiireellinen (6-10 v)
Luonnontilaisten sukkessiosarjojen säilymisen turvaaminen; kohdevallinta/ priorisointi (vs.laidunnus)	Päivitetään hoidettavien perinnebiotooppien ja luontaisesti kehittymään jätettävien primäärisukcessiosarjojen karttatarkastelu, ja laajennetaan se koskemaan myös Meri-Lapin aluetta.	Erittäin kiireellinen (1-2 v)
Vedenalainen kulttuuriperintö, edunvalvonta maankäytössä (ruoppaukset, merituulivoima)	Metsähallitus ei tee vedenalaisia kulttuuriperintöinventointeja. Jos VELMU- tai muissa vedenalaisen luonnon kartoituksissa tulee vastaan kulttuuriperintökohteita, ilmoitetaan niistä museovirastolle. Merialueiden isot hankkeet menevät museoviranomaisen kautta, ja niistä arvioidaan, tarvitaanko inventointeja (konsultit). Tiedossa olevien kohteiden etua ja säilymistä valvotaan edunvalvonnalla (kohteita ei pidetä yllä tms.).	Ei kiireellinen (yli 10 v)
Meritiedon ylläpito: uusinta- ja lisäkartoitukset, vuodenaikaisuuden huomiointi kartoituksissa	Luontotiedon ajantasaisuuden ylläpito mm. luonnonsuojelun toimenpiteiden ja edunvalvonnan tueksi.	Kiireellinen (3-5 v)
Inventointi: meriuposkuoriainen saaristossa	Meriuposkuoriaista on etsitty mannerrannoilta Kemin Ajokseen asti, mutta Hailuotoa lukuun ottamatta ei saarten rannoilta. Mikäli mallinnuksella näyttää, että saaristossa on potentiaalisia kohteita, tulisi kuoriaista etsiä myös sieltä. Inventointeja tehdään VELMU-hankkeessa mahdollisesti jo v.2023.	Kiireellinen (3-5 v)
Meriharjuksen tutkimusyhteistyö, seuranta, sidosryhmäyhteistyö	Biodiversea LIFE -hankkeessa (v. 2021-2029) tehdään tutkimusyhteistyötä meriharjuskantojen ja elinympäristöjen tilan selvittämiseksi. Koko suunnitteluala sijaitsee hankealueella. Selvityksessä on tavoitteena mm. pyytää emokaloja, joiden mäti lypsetään ja haudotaan, ja poikasista kasvatetaan emokalaparvi harjuksen viljelyyn myöhempiä tuki-istutuksia varten. LUKE:n ammattilaiset hoitavat emokalastuksen. Luonnonvarakeskus tutkii veden suolapitoisuuden ja rehevöitymisen vaikutuksia meriharjuksen mätiin sekä kalojen liikkumista Perämerellä.	Kiireellinen (3-5 v)
Seuranta: Luontotyyppien tila, luonto- ja lintudirektiivien lajit, muut uhanalaiset lajit	Valtion mailla luontodirektiivin luontotyyppien tilaa seurataan päivittämällä luontotyyppi-inventoinnin tiedot ennen tämän suunnitelman väliarvioinnin laatimista. Tarvittaessa tietoja ajantasaistetaan myös tätä ennen, jos luontotyyppien tila muuttuu esimerkiksi luonnonhoidon tai umpeenkasvun seurauksena. Alueen luontotyyppit muuttuvat poikkeuksellisen nopeasti maankohoamisen, luonnonhoidon, Perämeren rehevöitymisen ja ilmastomuutoksen seurauksena. Uhanalaisten ja luontodirektiivin liitteen II lajien esiintymien tilaa seurataan. Linnustoinventoinnit pyritään arvokkaimmilla kohteilla toistamaan kolmen vuoden välein, ja muilla alueilla vähintään 10 vuoden välein.	Erittäin kiireellinen (1-2 v)
Haitallisten lajien ja vieraslajien leviämisen seuranta, kansalaishavainnointi (mustatäplätokko)	Sellaisen vieraslajiston leviämisen seuranta, jota ei vielä ole suunnittelualaueella, ja jonka leviämisen estämiseksi ei välttämättä ole vielä keinoja. Variksen ja korpin kantojen seuranta Yhtenä toimenpiteen osana on myös kansalaisten tietoisuuden lisääminen vieraslajeista ja kansalaishavainnointiin innostaminen.	Erittäin kiireellinen (1-2 v)
Kulttuuriperinnön suojelu		
Toimenpide	Kuvaus	Kiireellisyys
Arvokkaiden rakennuskohteiden kuntotarkistus min. 5 v. välein. Hoitosuunnitelmat. (ml. Röyttä)	Arvokkaiden rakennuskohteiden kunto tarkastetaan säännöllisesti ja mahdollisiin puutteisiin tartutaan. Kohteilla on hoitosuunnitelma. Pääkohteet Pensaskari (museokentän rakennukset) ja Selkä-Sarvi (Ailinpieti) katselmoidaan säännöllisesti. Perämeren kansallispuistossa hoitosuunnitelmaa vastaa Perämeren kansallispuiston rakennustapaohjeisto (25). Pensaskari kuuluu RKY-alueeseen, ja Ailinpieti on suojeltu asetuksella valtion rakennusten suojelusta (480/85). Röytän rakennuksilla (Lastaaja ja Luotsila) ei vielä ole hoitosuunnitelmaa. Röyttä kuuluu RKY-alueeseen,	Erittäin kiireellinen (1-2 v)

	Luotsila on suojeltu sopimuksella Metsähallituksen ja Museoviraston välillä v. 1993. Lastaajan ja Luotsilan rakennuksista on tarkoitus tehdä rakennushistoriaselvitys vuonna 2023.	
Luotsila ja Lastaaja kunnostus	Tehtävän hoitosuunnitelman mukaiset toimenpiteet. Myös toimenpiteiden kiireellisyys selviää hoitosuunnitelman tekovaiheessa. Selvitetään myös rakennusten myyntimahdollisuus, sillä parhaimmillaan käytössä olevat rakennukset pysyvät ja pidetään paremmin kunnossa, ja ne palvelevat alueen muuta käyttöä.	Kiireellinen (3-5 v)
Perinnebiotooppien kulttuuriperintökohteiden ja maiseman hoito (lampaat, raivaukset)	Alueen perinnebiotooppien hoito, eli maisemanhoito (vuokrakohteiden ulkopuolella) hoidetaan osana alueen luonnonhoitoa. Perinnebiotoopeilla sijaitsevat kulttuuriperintökohteet otetaan huomioon suunnitteluvaiheessa. Alueita hoidetaan mm. lammaslaitumina ja osin raivaamalla. Hoito on jatkuvaa. Pääkohteet Pensaskari (museokentän rakennukset), Selkä-Sarvi (Ailinpieti), Röyttä (Lastaaja ja Luotsila). Selkä-Sarveen ja Iso-Huituriin on laadittu muinaisjäännösten hoitosuunnitelmat ja hoitolupa on saatu Museovirastolta.	Erittäin kiireellinen (1-2 v)
Arkeologisten inventointien päivitys ja täydennystarpeen arviointi	Vanhentuneiden inventointien päivittäminen ajan tasalle. Arvioidaan myös tarve tehdä täydentäviä inventointeja alueella. Alueen rakennusperintö on inventoitu riittävällä tarkkuudella. Täydentävät inventoinnit koskevat pääasiassa arkeologista kulttuuriperintöä.	Ei kiireellinen (yli 10 v)
Selkä-Sarven retkeilyreitien varren kulttuuriperintökohteiden opasteiden päivitys ja lisääminen	Kulttuuriperintökohteiden opasteiden päivitys ja lisääminen Selkä-Sarven Liitinnokalle ja saaren keskiosaan. Opasteet pyritään päivittämään synkroniassa muun maasto-opastusaineiston kanssa.	Kiireellinen (3-5 v)
Luonnonsuojelu: yksityiset maat ja YSA-alueet		
Myös yksityisvesillä samoin kuin valtion vesialueilla suojelu- ja kehittämistavoitteet ovat merienhoitosuunnitelmassa(30).		
Yksityisillä suojelualueilla (YSA) toteutettaville suojelutoimille tulee olla maanomistajan suostumus ja ELY-keskuksen hyväksymä suunnitelma. Tällaisia toimia ei ole suoraan tässä suunnitelmassa suunniteltu, mutta esimerkiksi perinnebiotooppien ylläpito ja vieraslajien, kuten kurtutulehtiruusun poisto, voivat olla tällaisia toimenpiteitä. Pienpetojen ja vieraslajien poistossa pyritään huomioimaan myös YSA-kohteet, esimerkiksi tarjoamalla osallistumista Metsähallituksen organisoimaan vieraslajien poistoon. Meneillään oleva Biodiversea LIFE -hanke mahdollistaa pienpetopyynnin kaikkialla saaristossa, maanomistuksesta riippumatta, jos luvat/sopimukset saadaan kuntoon.		
Kulttuuriperinnön suojelu: yksityiset maat ja YSA-alueet		
Yksityisten suojelualueiden ja yksityisomisteisten maiden ja vesien kulttuuriperinnön suojelusta vastaavat alueelliset vastuumuseot. Lapissa vastuumuseo on Tornionlaakson maakuntamuseo, Pohjois-Pohjanmaalla Museo- ja tiedekeskus Luuppi.		

15 Luonnon virkistyskäytön ja luontomatkailun toimenpiteet				
Selite	Lomakkeella täsmennetään luonnon virkistyskäyttöä, lähinnä retkeilyä, luontomatkailua, viestintää ja opastusta koskevia tavoitteenasettelun yhteydessä nimettyjä toimenpiteitä. Toimenpiteiden laji, suuruusluokka ja sijainti määritellään riittävällä tarkkuudella. Toimenpiteiden teknisen toteutuksen kuvaus ja tarkempi ohjeistus tapahtuu toimenpidesuunnitelmissa.			
Käyntimääräennuste	15 000	Vuosi	2032	
Kysynnän kuvaus (tavoitetilassa) ja muutos nykytilaan				
Perämeren matalat vedet ohjaavat mereisen kohteen kehittämistä veneretkeilyyn enemmän pienveneillä. Satamien koko ja saarten luonto rajoittavat kävijämäärien kasvua ja edes mahdollisuuksia suurempien laivojen rantautumiseen. Aluetta kehitetäänkin nimenomaan luonnon ja kulttuuriperinnön ehdoilla laadukkaiden mutta rajallisten palvelujen kohteeksi, joilla ei tavoitella kasvavia kävijämääriä. Saariston haastavuus asettaa luontaisesti rajoitteita käytölle. Toimenpiteillä pyritään täten tukemaan ja ylläpitämään alueen nykyisiä palveluita ja lisäämään ihmisten tietoisuutta alueen erityispiirteistä.				
Luonnon virkistyskäyttö ja luontomatkailu				
Toimenpide	Kuvaus			Kiireellisyys
Kansallispuistossa tehdään säännöllisiä kävijäseurantoja	Kansallispuiston kävijätyytyväisyyttä seurataan säännöllisesti asiakaspalautteiden ja mahdollisten kävijätutkimusten avulla. Aiemmin kävijätutkimuksia on tehty 5 vuoden välein kävijäkokemuksen seuraamiseksi ja ajantasaisen kuvan saamiseksi alueen kävijöistä. Muulle osalle suunnittelualuetta ei tehdä säännöllisiä kävijätutkimuksia Metsähallituksen toimesta.			Kiireellinen (3-5 v)
Yhteisviestintä ja -markkinointi, hankkeet, tiedotustilaisuudet	Edistetään alueen asioita yhdessä yhteistyötahojen kanssa esimerkiksi osallistumalla yhteistyötahojen hankkeisiin, projekteihin tai tapahtumiin. Yhteistyö on joustavaa ja jatkuvaa.			Erittäin kiireellinen (1-2 v)
Metsähallituksen kohteiden talviaikaisten käyttömahdollisuuksien karttoittaminen	Selvitetään talviaikaisten reittien rakentamisen mahdollisuus retkeilykohteille, esimerkiksi ladut, moottorikelkka-reitit jne., sekä virkistysrakenteiden soveltuvuus talvikäyttöön.			Kiireellinen (3-5 v)
Kestävän luontomatkailun sopimukset	Alueen yrittäjien kanssa tehdään luontomatkailuyhteistyösopimukset, joiden keskeinen aihe on alueen kestävä käyttö. Sopimuskumppanien kanssa ollaan säännöllisesti yhteydessä ja sopimuksia tehdään ja uusitaan tarvittaessa.			Kiireellinen (3-5 v)
Esteettömyys selvitys Selkä-Sarven ja Iin Röytän satama-alueesta	Selvitetään Selkä-Sarven ja Iin Röytän satama-alueiden esteettömyyden parantaminen yhteistyössä paralympialiiton kanssa.			Kiireellinen (3-5 v)
Rakenteiden säännölliset kunnostukset ja perusparannukset	Vähä-Huiturin ja Selkä-Sarven rakennusten maalaus (punamulta). Sarven sauna remontoitiin v.2022, ja se muutettiin maksulliseksi saunaksi (vapaaehtoinen saunamaksu). Saunan muutoksen vaikutusta seurataan. Lisäksi tehdään Selkä-Sarven saunan vesijärjestelyjen mahdollisuuksien tarkastelu (keruun ja puhdistuksen mahdollisuudet).			Erittäin kiireellinen (1-2 v)
Satamien/ laitureiden ylläpito	Jokavuotinen tarkastus ja korjauskustannus selvitys suunnittelualueen satamissa. Tarkastus vuosittain ennen avovesikauden alkua. Kropsun laiturin kunnostus (ponttoonien hitsaus). Vähä-Huiturin ja Hietakallan laiturin rakentaminen, mikäli rahoitus löytyy.			Erittäin kiireellinen (1-2 v)
Vuokrasopimukset satamien ylläpitämiseksi	Kattilankallan ja Iin Röytän sataman ja satamarakenteiden (ml. tulipaikat, kesäkeittiöt tms.) ylläpito ja kunnossapito on tavoite sopia alueen vuokralaisten kanssa alueen käyttäjien vastuulle.			Erittäin kiireellinen (1-2 v)
Opastus ja viestintä				
Toimenpide	Kuvaus			Kiireellisyys
Verkkosivujen ja esitteiden sekä tuotekorttien ylläpito	Ajantasaiset verkkosivut, esitteet ja tuotekortit ohjaavat kävijöitä käyttöä kestäville kohteille, ja ohjaavat alueen käyttöä. Aineistoa ylläpidetään ja päivitetään tarpeen mukaan. Luontoon.fi -sivustot tulevat uudistumaan			Kiireellinen (3-5 v)

	lähivuosien aikana. Opastusaineistoa (netissä) ylläpidetään Perämeren kansallispuistoon ja Perämeren saariin, joissa on virkistyspalvelurakenteita.	
Maasto-opasteiden ylläpito ja päivitys	Maasto-opastusaineistoa ylläpidetään ja päivitetään tarpeen mukaan. Suunnittelualueen saarikohteiden opasteet ovat työn alla. Opastusaineistoa ylläpidetään Pensaskariin, Selkä-Sarveen, Vähä-Huituriin, Härkälettoon, Hieta-kallaan, Kropsuun, Ryöskärinkallaan ja Iin Röyttään.	Erittäin kiireellinen (1-2 v)
Virkistyskäytön ohjaus häiriöiden välttämiseksi, tiedostuksen lisääminen	Luontoon.fi -sivuston ohjeet ja tiedot ovat oikein. Kävijät ohjataan käyttöä kestäville kohteille, ja ohjeistetaan retketiketitistä, lintujen pesimäajoista sekä muista alueella oleellisista käytösäännöistä ja rajoituksista. Ylläpito on jatkuvaa.	Erittäin kiireellinen (1-2 v)
Viestintä: tietoisuuden lisääminen ruoppauksen haitoista erityiselle lajistolle (mm. upossarpio)	Ks. kohta: Yhteistyö: alueen vuokralaisten pienruoppauksien negatiivisten vaikutusten vähentäminen	
Yksityiset maat ja YSA-alueet		
Tässä suunnitelmassa ei ole osoitettu virkistyskäyttökohteita tai toimenpiteitä yksityisten suojelualueiden (YSA) maille. Osalla YSA-kohteista on kuitenkin käytössä olevaa virkistyspalvelutarjontaa, kuten laavuja ja rantautumispaikkoja, joiden ylläpidosta vastaa jokin muu taho, ei valtio.		

16 Erätalouden toimenpiteet				
Selite	Lomakkeella määritellään erätalouteen liittyvät toimenpiteet, ohjeet ja määräykset. Lomakkeen tarkoituksena on täsmentää tavoitteenasettelun yhteydessä mainittuja toimenpiteitä siten, että toimenpiteiden laji, suuruusluokka ja sijainti tulevat määritettyä riittävällä tarkkuudella.			
Metsästys ja riistanhoito				
Kuvaus alueen metsästysjärjestelyjen muutoksesta				
Suunnitelmassa ei esitetä muutoksia metsästysjärjestelyihin. Suunnittelualuetta koskien on kuitenkin käynnissä muita hankkeita, jotka voivat vaikuttaa merkittävästi metsästyksen alueella. Metsähallituksen hallinnoimat Perämerellä sijaitsevat luonnonsuojeluun varatut alueet tullaan perustamaan luonnonsuojelulain mukaisiksi luonnonsuojelualueiksi (nk. säädösvalmistelu, toimenpide suojelualueen perustaminen). Tällöin ratkaistaan myös, mitä alueella saa metsästä (lajit ja ajankohdat). Perämeren kansallispuiston säädöksen päivitys. Ympäristöministeriön hankkeessa nykyehdotuksen mukaan laajennettaisiin poikkeusluvitus luonnonsuojelullista haittaa aiheuttavista lajeista koskemaan myös taloudellista haittaa (24). Lakiesitys toteutui tämän mukaisena. Lisäksi tehdään selvitys Huiturin vesialueen liittämisestä Perämeren kansallispuistoon. Liitoksessa voisi tulla muutoksia metsästysjärjestelyihin (liite 9).				
Alueen metsästysjärjestelyt				
Metsästyslain 7§ ja 8§ mukainen yleinen metsästys				
	Muutos	Syy	Pinta-ala (ha)	Kuvaus
Metsästyslain 8§ aluetta (kunnan asukkailla vapaa metsästysoikeus)	Ei muutu		5 922,00	Huiturin vesialue (Tornio), yleiseen vesialueeseen kuulumattomat alueet Torniossa, Kemissä ja Simossa. Alue kuuluu Perämeren kansallispuiston ja Huiturin vesialueen liittämisselvitykseen, tai nk. säädösvalmisteluun.
Yleiset vesialueet (metsästysoikeus metsästyslain 7§ mukaisesti)	Ei muutu		1 372,05	Lukuista joukko saaria ja luotoja yleisellä vesialueella. Suojeluun varatut alueet sisältyvät nk. säädösvalmistelualueeseen.
Metsästys maanomistajan luvalla (MH:n hallinnoimat alueet)				
	Muutos	Syy	Pinta-ala (ha)	Kuvaus
Metsähallituksen pienriistan lupa-alue	Ei muutu		552,79	Pienriistan metsästysalue 5627 Röyttä, vain vesilintujen ja pienpetojen metsästys sallittua lupa-alueella. Alue sisältyy nk. säädösvalmistelualueeseen.
Metsähallituksen pienriistan vuokra-alue	Ei muutu		1 548,00	Vuokralainen on Kellon Metsästysseura ry, sop nro 38930. Vuokran ehtoissa: Kraaselin, Pikku Rautaleton, Pensaskarin, Iso-Hiueen sekä Onganrannan alueilla sallittua vain pienpetojen metsästys. Suojeluun varatut alueet sisältyvät nk. säädösvalmistelualueeseen.
Metsästyskäytön ulkopuolella tai rajoitetussa käytössä				
	Muutos	Syy	Pinta-ala (ha)	Kuvaus
Metsähallituksen hallinnoima metsästyskäytön ulkopuolinen alue	Ei muutu		17 569,00	Perämeren kansallispuisto, Möylyn hylkeiden suojelualue, Satakari, Kriisi ja osa Röytän alueesta, Santosenkari. Alueeseen kohdistuvat Perämeren kansallispuiston säädöksen päivitys ja Perämeren kansallispuiston ja Huiturin vesialueen liittämisselvitys, sekä muilla kohteilla (poislukien Möylyn hylkeiden suojelualue) suojeluun varatut alueet sisältyvät nk. säädösvalmistelualueeseen.

Riistakantojen kestävän hyödyntämisen suunnittelu				
Röytän pienriistan lupa-alue on metsästyksen suunnittelun piirissä.				
Riistanhoito (mm. elinympäristöt ja pienpetojen poisto) ja rakenteet				
Metsähallituksen hallinnoimalla osalla suunnittelualueita ei tehdä riistanhoitotoimia tai ylläpidetä rakenteita. Pienpetojen ja vieraslajien poistoa ja seuranta tehdään lajistonsuojelun lähtökohdista (luonnon- ja kulttuuriperinnön suojelun toimet).				
Toimenpiteet				
Toimenpide	Kuvaus			Kiireellisyys
Hylkeen ja norpan metsästysjärjestelyt	Tällä hetkellä Perämeren kansallispuistossa kaikki metsästys on kielletty, lukuun ottamatta luonnonsuojelullista haittaa aiheuttavat poikkeukset (ei metsästys-, vaan poikkeuslupitus). Vuonna 2022 alkaneessa Ympäristöministeriön hankkeessa päivitettiin vanhat kansallispuistolait nykyisen luonnonsuojelulain tasalle (24). Tällöin lisättiin nykyisen luonnonsuojelulain mahdollistama poikkeuslupapyynti myös riistalajeille, jotka aiheuttavat vaaraa turvallisuudelle tai merkittävää haittaa omaisuudelle. Säädös saatiin voimaan vuonna 2023. Tämän seurauksena tulee pohdittavaksi sekä harmaaahylkeiden että itämerennorppien aiheuttamat vahingot niin kalastukselle kuin kalalajeille, kuin niiden poiston vaikutus niiden kantoihin. Toimenpide kohdistuu pääasiassa Perämeren kansallispuistoon.			Erittäin kiireellinen (1-2 v)
Muita alueita (YSA- ja yksityisalueet) koskevat mahdolliset suositukset				
Yksityisillä luonnonsuojelualueilla metsästys on pääosin sallittu metsästyslain mukaisesti. Krunnien luonnonsuojelualueella metsästys on kielletty. Yhteenveto YSA-kohteista esitetty liitteessä 1.				
Kalastus				
Alueen kalastuskäytön muutos				
Suunnitelmassa ei suoraan esitetä muutoksia kalastusjärjestelyihin (ks. myös liite 8). Tavoitteena on kuitenkin LUKE:n kanssa yhteistyössä selvittää eri mahdollisuuksia Perämeren kansallispuiston ja Tornion Huiturin vesialueen kalastusjärjestelyille niin, että alueen uhanalaiset kalakannat vahvistuisivat.				
Suunnittelualueittakin koskien on myös käynnissä muita hankkeita, jotka voivat vaikuttaa merkittävästi kalastukseen alueella.				
Metsähallituksen hallinnoimat Perämerellä sijaitsevat luonnonsuojeluun varatut alueet tullaan perustamaan luonnonsuojelulain mukaisiksi luonnonsuojelualueiksi (nk. säädösvalmistelu, toimenpide suojelualueen perustaminen). Tällöin ratkaistaan myös, mitä alueella kalastetaan. Lisäksi tehdään selvitys Huiturin vesialueen liittamisestä Perämeren kansallispuistoon. Liitoksessa voisi tulla muutoksia metsästysjärjestelyihin (liite 9).				
Alueen kalastuskäyttö				
Kalastuslain mukaiset yleiset kalastusoikeudet				
	Muutos	Syy	Pinta-ala (ha)	Kuvaus
Yleiset vesialueet (kalastuslaki)	Ei muutu		1 372,05	Ii, Pallosen ja Santapankin alue; Oulu, Kattilankallan ja Hoikka-Hiueen alue; Hailuoto, pienet vesialueet Ulkolaidanmatala, Hoikankriisi. Suojeluun varatut alueet sisältyvät nk. säädösvalmistelualueeseen.
Kalastus maanomistajan luvalla (MH:n hallinnoimat alueet)				
	Muutos	Syy	Pinta-ala (ha)	Kuvaus
Metsähallituksen kalastuslupa-alue	Ei muutu		5 712,08	Pyydyslupa-alueita 331,55 ha (Ajoskrunni, Santosenkari, Hietakari), vapalupa-alueita 5712,08 ha (ed. lisäksi Huiturin vesialue).

				Suojeluun varatut alueet sisältyvät nk. säädösvalmistelualueeseen. Huiturin alue kuuluu Perämeren kansallispuiston ja Huiturin vesialueen liittämisselvitykseen, tai nk. säädösvalmisteluun.
Metsähallituksen kalastuksen vuokra-alue	Ei muutu		2 634,00	Röyttä-Satakari-Kriisi (1507 ha), Selkäsaari (185 ha) ja Oulun Kraaseli ja Pensaskari (942 ha). Selkäsaaren vuokra-alue jatkuu suunnittelualueen ulkopuolelle. Suojeluun varatut alueet sisältyvät nk. säädösvalmistelualueeseen.
Kalastuskäytön ulkopuolella tai rajoitetussa käytössä				
	Muutos	Syy	Pinta-ala (ha)	Kuvaus
Kalastusrajoitukset	Ei muutu		4 420,00	Pääosin YSA-alueilla on kalastus sallittu kalastuslain mukaisesti. Krunnien luonnonsuojelualueella on erityiset ehdot kalastukselle, sekä liikkumisrajoitusaikana ammattikalastukselle. Möylyn hylkeidensuojelualueen liikkumisrajoitukset rajoittavat myös alueella kalastamista.
Kalaveden ja kalakantojen hoito				
Metsähallitus ei tee kalavedenhoitotoimenpiteitä suunnittelualueella. Metsähallitus on kuitenkin mukana uhanalaisten kalakantojen hoitoon ja elvyttämiseen liittyvissä hankkeissa. Kalastuksen lupa-alueet ovat kalastuksen suunnittelun piirissä. Lupa-alueille on kiintiöidyt lupamäärät.				
Toimenpiteet				
Toimenpide	Kuvaus			Kiireellisyys
Kalastuksen säätely: kalastuksen vaikutus (sivusaalis) uhanalaisille kaloille	Sivusaaliina saatavat uhanalaisten kalojen, meriharjuksen ja meritaimenen, määrät ovat pieniä, mutta pienissä kalakannoissa ja laajemmalla alueella kokonaisvaikutus voi olla merkittävä. Meriharjuksen osalta ilmiö voi olla paikallisesti merkittävä. LUKE:n kanssa aletaan selvittää mitkä ovat vaihtoehtoja meriharjuksen ja meritaimenen kantojen säilymisen ja parantamisen kannalta järkevistä kalastuksensäätelytoimenpiteistä. Toimenpiteiden toteutus ELY-keskuksen ja Metsähallituksen omien kalastusluvitusten kautta. Toimenpide kohdistetaan Perämeren kansallispuiston ja Tornion ns. Huiturin vesialueen alueille. Kalastusjärjestelyiden muuttuessa olisi hyvä olla muutamana vuonna tehostettua kalastuksenvilvontaa, sekä panostusta viestintään kalastuksensäätelyn muutoksista, sekä niihin johtaneista syistä.			Kiireellinen (3-5 v)
Kalastusjärjestelyt (erilaiset kiintiöt tai kalastusrajoitukset)	Sekä kaupallisen kalastuksen että vapaa-ajan kalastuksen kalastusjärjestelyt vaikuttavat alueen kalakantoihin. Tavoitteena on kalakantojen, myös uhanalaisten kalojen, vahvistaminen jopa kalastettavalle tasolle. Tavoite on kunnianhimoinen ja kenttä haastava, sillä kalakannoista tiedetään osin vähän, ja niiden tilaan vaikuttavat muutkin kuin kalastuksen järjestämiseen liittyvät (ympäristö)tekijät. Uhanalaisten kalojen, meriharjuksen ja meritaimenen, pienissä kalakannoissa laajemmalla alueella tai paikallisesti kalastuksen sivusaaliina menetetty kokonaisvaikutus voi olla merkittävä. LUKE:n kanssa aletaan selvittää mitkä ovat vaihtoehtoja meriharjuksen ja meritaimenen kantojen säilymisen ja parantamisen kannalta järkevistä kalastuksensäätelytoimenpiteistä. Toimenpiteiden toteutus ELY-keskuksen ja Metsähallituksen omien kalastusluvitusten kautta. Erilaisia kalastusjärjestelyjä voivat olla saalis- tai kalastajakiintiöt, ajalliset tai alueelliset tai pyydystekniset kalastusrajoitukset, tai kalastusrauhoidusalueet. Toimenpiteiden (rajoitusten) on tavoite olla väliaikaisia ja johtaa niiden poistamiseen tarpeettomina. Toimenpide kohdistetaan Perämeren kansallispuiston ja Tornion ns. Huiturin vesialueen alueille. Kalastusjärjestelyiden muuttuessa olisi hyvä olla muutamana vuonna tehostettua kalastuksenvilvontaa, sekä panostusta viestintään kalastuksensäätelyn muutoksista, sekä niihin johtaneista syistä. Toimenpidettä seurataan samalla mittarilla kuin kalastuksen säätely: kalastuksen vaikutus (sivusaalis) uhanalaisille kaloille.			Kiireellinen (3-5 v)

Muita alueita (YSA- ja yksityisalueet) koskevat mahdolliset suositukset
Pääosin YSA-alueilla on kalastus sallittu kalastuslain mukaisesti. Kruunien luonnonsuojelualueella on erityiset ehdot kalastukselle, sekä liikkumisrajoitusaikana ammattikalastukselle. Yhteen-veto YSA-kohteista on esitetty liitteessä 1.
Erävalvonta
Metsähallituksen erävalvonnasta vastaavat erätarkastajat. Perämeren suunnittelun alueen valvontaa tehdään pääasiassa yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa, merkittävimmin Rajavar-tiolaitoksen Pohjanlahden merivartiosto ja ELY-keskus (kalastuksenvalvonta). Myös poliisin kanssa tehdään yhteisvalvontaa, etenkin Iin Röytän ja Oulun edustan alueilla. Metsähallituksen erätarkastajien lisäksi myös muut metsähallituksen työntekijät suorittavat valvontaa työnsä ohella, ja ilmoittavat havainnoistaan erätarkastajalle tai muulle viranomaiselle. Valvonta on pääosin kalastuksen ja metsästyksen valvontaa sekä yleistä luonnon virkistyskäytön valvontaa. Myös alueen käyttäjät voivat ilmoittaa havaitsemistaan epäkohdista Metsähallituksen erätarkastajille tai muille viranomaisille. Yleinen palaute koskien esimerkiksi palveluvarustusta annetaan kuitenkin Metsähallituksen palautejärjestelmien kautta.

17 Käytön ohjauksen linjaukset ja luonnonvarojen käyttö		
Selite	Lomakkeella määritellään ne suunnittelualueen luonnonvarojen ja alueiden käyttömuodot, jotka eivät ole tulleet esille aikaisemmillä lomakkeilla. Näitä ovat marjastus, sienestys, liikenteen ja liikkumisen järjestelyt, urheilutapahtumat, partio- ja muu leiritoiminta, kaivostoiminta sekä maa-ainesten, polttopuun ja pohjaveden otto.	
Marjastus ja sienestys	Rajoitettu järjestyssäännöllä tai asetuksella	
Kuvaus	Marjastus ja sienestys on sallittua jokaisenoikeudella huomioiden ajalliset ja paikalliset liikkumisrajoitukset. Jokaisenoikeudet säilyvät suunnittelualueella ennallaan. Liikkumista on kuitenkin rajoitettu alueella kansallispuistossa järjestyssäännöllä, Möylyn hylkeidensuojelualueella säädöksellä sekä muutamassa kohteessa yksityisillä suojelualueilla (YSA) suojelupäätöksissä. Suunnitelmassa annetaan myös linnuston suojelemiseksi uusia mairinnousurajoitus-suosituksia, jotka eivät pääosin koske sellaisia kohteita, joilla voisi marjastaa tai sienestää.	
Luontaiselinkeinot (sis. metsästys/kalastus/marjastus elinkeinona)		
Kuvaus		
Ei muutosta.		
Maastoliikenne ja muu liikenne		
Toiminto	Muutos	Kuvaus
Maastoliikenne lumipeitteisenä aikana	Ei muutu	Moottorikäyttöisellä ajoneuvolla liikkumiseen, eli maastoliikenteeseen saarissa tarvitaan aina maanomistajan lupa. Jääalueilla lupaa ei tarvita. Maastoliikennelupia myönnetään vain erityisen painavasta syystä alueiden käyttöperiaatteisiin soveltuvaan toimintaan.
Liikkuminen ja leiriytyminen		
Toiminto	Muutos	Kuvaus
Leiriytyminen	Ei muutu	Leiriytyminen on Perämeren kansallispuistossa sallittua vain järjestyssäännössä määritellyissä paikoissa. Muualla suunnittelualueella on jokamiehenoikeuksien mukainen tilapäinen leiriytyminen sallittua, kunhan siitä ei aiheudu tarpeetonta häiriötä luonnolle, muille alueen käyttäjille tai maanomistajalle. Yksityisillä suojelualueilla voi olla leiriytymisestä erillisiä määräyksiä.
Tulenteko	Ei muutu	Tulen teko on sallittua vain siihen osoitetuilla tulipaikoilla. Tulen tekoon tarvitaan aina maanomistajan lupa.
Järjestetyt tapahtumat ja seuratoiminta		
Toiminto	Muutos	Kuvaus
Muu järjestetty maastotapahtuma	Ei muutu	Tapahtumien järjestäminen alueella on mahdollista käytännössä suurimmilla saarilla, eli Perämeren kansallispuistossa Pensaskarissa, Selkä-Sarvessa, Vähä-Huiturissa ja mahdollisesti lin Röytässä. Majoittuminen ja alueiden käytön rajoitukset aiheuttavat suurimmat haasteet. Perämeren kansallispuistossa ovat mahdollisia lähinnä luonnonsuojelulliset talkooleirit/ vapaaehtoistoiminta.
Luonnonvarojen käyttö		
Toiminto	Muutos	Kuvaus
Muu käyttö		
Toiminto	Muutos	Kuvaus
Matkailuun liittyvä yritystoiminta	Ei muutu	Alueella toimii suhteellisen vähän matkailuyrittäjiä, jotka tarjoavat räätälöityjä palveluja pienille asiakasryhmille. Palvelut ajoittuvat avovesikauteen, ja sijoittuvat pääasiassa Perämeren kansallispuiston Pensaskariin ja Selkä-Sarveen. Alueella olisi tilaa useammalle yritykselle, laajemmalle tuotevalikoimalle ja ympärivuotisuudelle, huomioiden kuitenkin saarikohteiden ja virkistyskohteiden rajallisen

		kestävyyden asiakasmäärissä. Luonnon kestävyyden lisäksi asiakasmäärää rajoittaa sosiaalinen kestävyys, sillä alueen yrittäjät ja pääosa kävijöistä ovat tarkkoja alueen rauhallisuuden ylläpitämisestä ja paikallisen omaleimaisen saaristokulttuurin kunnioittamisesta. Alueella toimivien yritysten kanssa tehdään yhteistyösopimus, jossa sovitaan mm. kestävän luontomatkailun periaatteista.
Muu käyttö	Supistuu	Vuokramökit ja kalastustukikohdat. Nykyisten tukikohtien ylläpito on mahdollista Perämeren kansallispuistossa, mutta uusia kohteita ei osoiteta. Perämeren saarten Natura-alueella (valtio) tukikohtien ja vuokrakohteiden ylläpito on mahdollista, mutta uusia kohteita ei osoiteta. Suojelualueen perustamisen myötä muut, kuin luonnonsuojelulaissa erikseen mainittujen käyttötarkoitusten mukaiset tai alueen perustamistarkoitusta toteuttavat, vuokraoikeudet tulevat päättymään siirtymäajan jälkeen. Esimerkiksi loma-asuntojen pysyvä ylläpito ei ole luonnonsuojelualueilla mahdollista. Yksityisillä suojelualueilla toimitaan perustamispäätöksen mukaan; pääsääntöisesti mökkien rakentaminen ei ole sallittua.

Metsätalous		
Tavoitteet		
Suunnittelualueen valtion alueilla ei harjoiteta metsätaloutta. Metsätalous OY:n hallinnoimia saaria (n. 40ha) on otettu mukaan suunnitelmaan, jos niillä on merkitystä virkistyskäytön järjestämisessä (esim. lin Röyttä) ja/ tai hoidettuja luonnonsuojelualueita (esim. Selkäsaaren perinnebiotoopit, n.10ha laidunvuokrasopimus).		
Toimenpiteet (menetelmät ja rajoitukset)		
Metsähallituksen hallinnoimat alueet		
Mt-käytössä (ha)	Rajoitetussa mt-käytössä (ha)	Muutoksen kuvaus
39,66	9,83	Ei muutoksia.
Toimenpiteet luontodirektiivin luontotyyppikuvioilla		
Suosituksia yksityismaiden metsäsuunnitteluun		
Yksityisillä luonnonsuojelualueilla (YSA) metsätaloustoiminta on pääosin kiellettyä. Luonnonhoitotoimet ovat pääosin sallittuja erillisen, maanomistajan ja ELY-keskuksen hyväksymän suunnitelman mukaisesti. Suunnittelualueeseen kuuluvat yksityiset alueet, jotka eivät ole yksityisiä luonnonsuojelualueita, ovat pääosin vesialueita.		

17B Poronhoidon toimenpiteet	
Selite	Lomakkeella määritellään poronhoitoon liittyvät toimenpiteet ja käytännöt.
Poronhoito	
Toimenpiteet ja käytännöt	
Suositukset	
Saamelaisporonhoidon tavoitteet	

18 Käytön ohjauksen toimenpiteet ja hallinto

Selite	Lomakkeella määritellään suunnittelualueen käytön ohjaukseen liittyvät toimenpiteet ja hallintaan liittyvät linjaukset, ohjeet ja määräykset. Suojelualueen hallintaan ja hallintoon olennaisesti liittyviä asioita ovat kannanotto suojelualueen mahdolliseen laajentamiseen, järjestyssääntö, turvallisuus, valvonta ja pelastustoiminta sekä yhteistyö muiden toimijoiden kanssa.
--------	--

Suunnittelualueesta vastaavat tahot

Metsähallitus hallinnoi suunnittelualueen valtionmaita ja yleisiä vesialueita. Pääosa (valtion) suunnittelualueesta on Metsähallituksen Luontopalvelujen hallinnassa. Mukana on kuitenkin myös virkistyksestä tärkeitä tai perinnebiotooppina hoidettuja kohteita, jotka ovat Metsähallitus Metsätalous OY:n tai Kiinteistökehityksen hallinnassa (mm. Hietakalla, Kropsu, Ryöskärin-kalla ja Iin Röntän eteläosa).

Yksityiset suojelualueet (YSA) ja vähäiset perustamattomat yksityismaat (vedet) ovat yksityisen maanomistajan tai osakaskuntien ja kalastusalueiden hallinnassa. YSA-kohteiden maanomistajat antavat luvat luonnonhoito- ja ennallistamissuunnitelmien laadintaan ja toteuttamiseen omistamillaan mailla. Lapin ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukset tekevät alueillaan yksityisiä suojelualueita koskevat rauhoituspäätökset, käsittelevät niitä koskevat poikkeusluvut sekä hyväksyvät niitä koskevat hoito- ja toimenpidesuunnitelmat. ELY-keskus on myös Natura 2000 -alueista vastaava viranomainen.

Toimenpiteet	
Suojelualueen perustamistoimet	
Toimenpide	Kuvaus
Suojeluun varattujen valtion alueiden luonnonsuojelualueen perustaminen	Metsähallituksen hallinnassa oleva suojeluohjelma-alue (Perämeren saaret) perustetaan luonnonsuojelulain mukaiseksi suojelualueeksi ja siitä muodostetaan tarkoituksenmukaisia suojelualuekiinteistöjä (1 / kunta).
Valtion maiden suojelualuearjauksen tarkistaminen linnustokohteilla ja vedenalaisarvot huomioiden	Osalla valtion maista ja vesistä Perämeren saarten Natura-alueella suojelurajaukset on tehty koskien vain saaria, sillä Natura-alueen rajauksen aikaan ei tunnettu alueen vedenalaisia arvoja. Vastaavasti maan kohoamisen yhteydessä rannat jäävät suojelun ulkopuolelle ja primäärisukessio katkeaa. Samoin linnustollisesti arvokkaiden pesimäsaarien ja -luotojen rajaukset tulee tarkistaa niin, että niiden lähestyminen ja maihinnousu saadaan rajattua tarkoituksenmukaisesti. Tarkistaminen koskee vain valtion alueita, eikä koske yksityisiä maita tai vesiä. Tarkistettavat kohteet ovat pääosin yhtenevät suunnitelmassa merkityn (valtion) maihinnousurajoitus-suosituksen kanssa.
Kansallispuiston rajakyltlien uusiminen	Suuri osa kansallispuiston rajakylteistä saarissa ovat vanhoja ja haalistuneita, ja uusimisen tarpeessa.
Käytön ohjaus ja maankäyttöön vaikuttaminen	
Toimenpide	Kuvaus
Maihinnousukiellot/ suositukset sen välttämiseksi linnuston pesimäaikana tärkeimmille pesimäalueille	Linnuston pesinnälle merkittävät saaret ja luodot rauhoitetaan kävijöiltä pesimäajaksi. Kansallispuiston alueella nämä on osoitettu järjestyssäännössä, muualla suunnittelualueella rauhoitusalueet on osoitettu YSA-päätöksissä (Krunnit, Parminit, Runnilletto) tai ovat ohjeellisia suosituksia. Rajoitusalueet pyritään merkitsemään karttojen lisäksi maastoon, ja lisäämään käyttäjien tietoisuutta vältettävistä kohteista. Kohteet esitetään vyöhykealuejakokartoissa.
Rajoitusvyöhyke: Sarven saaristoon veneiden nopeusrajoitus liettymisen vähentämiseksi	Haetaan AVI:lta nopeusrajoitusta Sarven saaristoon. Rajoitus 6 km/h. Kartoituksissa rajaukseksi ehdotetaan Selkä-Sarven suojasataman lähestymisväylälle Maasarven ja Linnanklupun väliin, sekä Sarven satamasta Linnanklupun ja Pitkäleton välistä ja vielä Sarven pohjoispäädystä itään Maasarven eteläreunan kautta merelle, eli koko Pitkäleton, Linnanklupun, Maa-Sarven ja Selkä-Sarven saarten ja niihin liittyvien matalikkojen/ karien muodostamaa kokonaisuutta.
Edunvalvonta ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi	Suunnittelualuetta ympäröivän maan ja meren käytöstä lausutaan/ suunnitteluun osallistutaan tarvittaessa. Edunvalvonta on jatkuvaa. Ilmastonmuutoksen kannalta Metsähallitus lausuu yleisemmin osana suuria hankkeita, jotka voivat sijaita muuallakin kuin tämän suunnittelualueen läheisyydessä. Myös paikallisten luonnonolosuhteiden mahdollisimman vakaana pitäminen edesauttaa luonnon resilienssiä, eli kykyä sopeutua muutokseen. Osa lajistosta, kuten norppa, tarvitsee kuitenkin merijään lisääntymisen onnistumiseen, ja osa alueella esiintyvistä uhanalaisista ja harvinaisista lajistosta, kuten ruijannuokkuesikko, on luontaisesti riippuvainen jääeroosiosta.

Edunvalvonta ympäröivillä maa- ja vesialueilla		Suunnittelualuetta ympäröivän maan ja meren käytöstä lausutaan tarvittaessa. Edunvalvonta on jatkuva. Lausuntojen lisäksi alueiden ja luonnon edunvalvontaa tehdään muun tiedontuottamisen, valistuksen, vaikuttamisen, ympäristökasvatuksen ja viestinnän keinoin. Esimerkiksi rehevöitymiskehityksen hillitsemisessä viestinnällä ja ympäristökasvatuksella on merkittävä rooli myös yksilötasolla.
Edunvalvonta merialueen hankkeissa		Suunnittelualuetta ympäröivän meren käytöstä lausutaan/ suunnitteluun osallistutaan tarvittaessa. Edunvalvonta on jatkuva. Suurhiekan merituulivoimapuiston yhteyteen aiotaan ehdottaa kalastolle aiheutuvien haittojen kompensatiomenetelmänä esimerkiksi kutualueiden perustamista rakennettavien tuulivoimaloiden juurille.
Yhteistyö: alueen vuokralaisten pienruoppauksien negatiivisten vaikutusten vähentäminen		Yhteistyössä vuokralaisten kanssa keskustellaan pienruoppausten haitoista ja mietitään ratkaisuja ruoppausten haittojen vähentämiseksi, niin että tarpeelliset ruoppaukset saataisiin silti tehtyä.
Edunvalvonta: ympäröivien vesialueiden käytön seuranta (kalankasvatus, väylät, tuulivoimapuistot)		Suunnittelualuetta ympäröivän meren käytöstä ja merialueisiin vaikuttavista toiminnoista, kuten maa-ainestenotosta, lausutaan tarvittaessa. EMMA-alueiden hyödyntäminen ja huomiointi alueen edunvalvonnassa (talon sisäisesti). Edunvalvonta on jatkuva.
Sidosryhmäyhteistyö, säännölliset tapaamiset ja perehdytykset		Pidetään esimerkiksi koulutustilaisuuksia alueen yrityksille, kansallispuisto-oppaille ja yhteistyökumppaneille. Kuntien ja kaupunkien kanssa ollaan yhteydessä erilaisissa tilaisuuksissa ja hankkeissa. Yhteistyö on joustavaa ja jatkuva.
Yhteinen tapaaminen ruotsalaisten kollegojen kanssa puistopariyhteistyöstä		Tapaamisessa kartoitetaan yhteistyömahdollisuudet ruotsalaisten kansallispuistosta vastaavien tahojen kanssa. Sekä matkailullisen puistopariyhteistyön muodostaminen, että kentän töihin liittyvien, konkreettisten kehittämismahdollisuuksien etsiminen, esimerkiksi satamarakenteet. Puistopariyhteistyön alkaessa voidaan panostaa myös yhteiseen ja uudenlaiseen asiakasviestintään.
Yhteistyö kalastajien, erävalvonnan, tutkimustahojen kanssa		Kalastuksen ja kalakantojen kestävyysparantamista mietitään yhteistyössä paikallisten kalastajien ja vapaa-ajan kalastajien (SVK), erävalvonnan, tutkimustahojen ja luvittajien kanssa. Tavoitteena on löytää mahdollisimman toimivia, ja sosiaalisesti hyväksyttäviä keinoja uhanalaisten kalakantojen tilan parantamiseen ja kalastuksen järjestämiseen. Kalakantojen tilaan vaikuttavat kalastuksen lisäksi muutkin (ympäristö)tekijät. Toimenpide kohdistetaan Perämeren kansallispuiston ja Tornion ns. Huiturin vesialueen alueille.
Sidosryhmäyhteistyö, alueen vuokralaiset, RKY-maaisema-arvojen säilyminen, museoviranomainen		Valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen (RKY) säilymisen turvaaminen yhdessä alueen vuokralaisten kanssa sovittavien toimenpitein (esim. vuokraehdot). Yhteistyö museoviranomaisten kanssa.
Muu rakennuskanta		
Toimenpide		Kuvaus
Inakarin rakennuskokonaisuus, selvitys ja poisto		Perämeren kansallispuistossa Inakarin saarella on osin vuokralaisen, osin Metsähallituksen omistamia rakennuksia, joiden tilanne on epäselvä ja vuokrasopimus on loppunut. Omistajuudet tulee selvittää ja huonokuntoiset/ turvallisuusriskin omaavat rakennukset purkaa, sekä alue siistiä. Hyväkuntoiset vanhat vaja- ja liiterirakennukset voidaan säilyttää kulttuuriperintönä. Purkamisessa tulee huomioida haitta-aineselvitys. Purkaminen on haastavaa, sillä saari sijaitsee väylän takana.
Hietakarin vanha autiotupa, poisto		Hietakallan vanha autiotupa on osin huonokuntoinen, eikä enää palvele laajempaa käyttöä. Turvallisuussyistä rakennus tulee purkaa suunnittelukauden lopulla. Rakennuksen katto on toistaiseksi kunnossa, joten purkaminen ei ole kiireellinen. Purkamisessa on huomioitava haitta-aineselvitys. Samalla harkitaan muiden virkistysrakenteiden siirtoa Hietakallan päivätuvan läheisyyteen.
Muut toimenpiteet		
Toimenpide		Kuvaus
Valmiudet		
Tyyppi	Valmius	Kuvaus
Öljyonnettomuussuunnitelma	On	Perämeren osuus tehty: VIRVE:n kansallinen öljyntorjunnan järjestelmä (BORIS 2).
Palvelurakenteiden turvallisuus		
Tyyppi	Valmius	Kuvaus

Rakennusten pelastussuunnitelma	On	Suojelluilla rakennuksilla on pelastussuunnitelmat; tupien pelastussuunnitelmat tarkastetaan ja päivitetään nykymallin mukaiseksi.	
Rakennusten palotarkastus	On	Tehdään lakisääteisesti.	
Kohteiden nimi- ja koordinaattimerkinnät	On	Kaikissa vuokratämpissä tiedot ovat. Muilla kohteilla tiedot tarkastetaan ja päivitetään.	
Pelastusyhteistyö	On	Saarikohteilla (valtakunnallinen) hätäilmoitus tehdään VHF-kanavalla 16, ja lähin toimintakykyinen yksikkö määritetään pelastustoimiin. Myös yleinen hätänumero 112 toimii. Metsähallituksen erätarkastajat toimivat Virve-viranomaisverkossa. Alueella on tavoite sopia pelastusyhteistyöstä meripelastusseurojen kanssa, ja se on Metsähallituksella työn alla.	
Yhteistyö			
Tyyppi	Valmius	Kuvaus	
Muu kuin virkistys- ja retkeilykäyttöä palveleva rakennuskanta			
Kohde (nimi)	Omistaja	Kpl	Kuvaus
Inakarin rakennukset	selvitettävä	7	Osin vuokralaisen, osin Metsähallituksen rakennuksia. Osa hyvin huonokuntoisia, ja tulee purkaa. Kokonaisuuden tilanne selvitettävä.
YSA-alueet ja muut yksityisessä omistuksessa oleva alueet			
Suunnitelmassa ei ole selvitetty yksityisillä suojelualueilla olevaa rakennuskantaa tai alueilla voimassa olevia toimenpidesuunnitelmia.			

19 Resurssit			
Selite	Lomakkeella määritellään toiminnan suunnittelun pohjaksi hoito- ja käyttösuunnitelman toteutuksen kerta- ja jatkuvaluonteiset kustannukset. Lisäksi määritellään muut alueen hoitoon ja hallintoon liittyvät kustannukset, mikä tukee hoito- ja käyttösuunnitelman kytkemistä vuotuisen toiminnan suunnitteluun. Hoito- ja käyttösuunnitelman toteutuksen kustannuksista vastaa lähinnä Metsähallitus. Mikäli suunnitelmaan kirjataan muita tahoja, kuten ELY-keskusta tai kuntaa koskevia sitoumuksia, myös niiden kustannukset esitetään lomakkeella.		
Vuosi, jonka kustannustasoon arviot perustuvat		2022	
	Jatkuvaluonteiset kulut €/vuosi	Kertaluonteiset menot €	Lisätietoja
Rakennukset		30 000	Hietakallan vanhan autiotuvan poisto suunnitelmakauden lopussa. Muun palveluvarustuksen poisto/ siirto pävätuvalle. Purkamisessa huomioitava haitta-aineselvitys.
Rakennukset		200 000	lin Röyttä, Lastaaja, Luotsila: korjaustarve selvitetään, arvio: ulkoseinien paneelien vaihdot, ulkovuorauksen kunnostus, hormien kunnostukset, tulisijojen kunnostukset, talojen maalaus, ilmalämpöpumppujen uusinta, tippalaudat, ikkunoiden kunnostus (ikkunapuut, muutama lasi), sisätilojen kunnostusta. Luotsila: katon uusinta, Lastaaja: katon maalaus. (Rakennukset Metsähallituksen liiketoiminnan taseessa)
Rakennukset	55 440		Ylläpitohuolto sopimusyrittäjä (sopimus ja vuosittaiset lisäkustannukset, rakennukset ja rakennelmat). Sopimusalueet: Perämeren kansallispuisto, Kuivaniemen merialue, lin merialue.
Rakennukset		20 000	Selkä-Sarven ja Vähä-Huiturin rakennusten maalaus; pävätuvat: Hietakalla, Kropsu, lin Röyttä (kerran - kaksi suunnitelmakaudella)
Rakennukset	500		Pensaskarin kalastusmuseum-rakennuskokonaisuus huollettu 2015, joten vuosihuollot riittävät ylläpidossa.
Rakennukset	1 000		Selkä-Sarven Ailinpieti, mm.katon tervaus 5 vuoden välein ja muu arvokohteen säännöllinen huolto vuosikohtaiseksi jaettuna.
Rakennukset		50 000	Inakaran rakennuskokonaisuuden selvittäminen ja heikon "nuoremman" rakennuskannan poisto (lomake 18). Majoitusrakennusten purkamisen lisäksi haitta-aineselvitys (n. 2000€ omana työnä, sis. laboratoriotukimukset näytteistä) saarillisineen.
Rakennukset		8 000	Rakennusten kattojen uusimiset
Rakennukset	2 000	10 000	Rakennuksiin liittyvät muut kunnostustoimet, piippujen muuraukset, lattioiden ja ikkunoiden kunnostukset, lauteet, kiukaat tms.
Rakennelmat	310		Nuohoukset ja palotarkastukset (joka toinen vuosi, jaettu jokavuotiseksi)
Rakennelmat	20 000	30 000	Laiturien vuosittainen huolto, sekä sukellustarkastukset kiinnityksistä (poijut, laiturit) kahden vuoden välein. Kertaluontoisena arvio Krop-sun laiturin korjaaminen ja Hietakallan ja Vähä-Huiturin laiturien rakentaminen.
Rakennelmat		15 000	Suunnittelualueen kaikkien vessojen uusiminen
Opastuspalvelut ja opastusviestintä		2 000	Saarikohteiden opasteiden pävättäminen (mantereen opasteet kunnossa).
Virkistyskäyttö yhteensä	79 250	365 000	
Muu luonnonhoito	3 200		Mikäli rantaniityt poistuvat laidunnuksesta, tulee ne raivata miestyönä. Arviolta kolmen hehtaarin raivaaminen 5v. välein ostopalveluna olisi 16 000 €/ raivausvuosi, eli vuosikohtaiseksi jaettuna 15v. suunnittelukaudelle tekisi n. 3200 €/v.
Muu luonnonhoito	3 000		Vieraspetopyyntien järjestäminen alueella
Luonnonsuojelun seurannat	15 000		Uhanalaisten ja luontodirektiivin liitteen II lajien esiintymien tilan seuranta.

Luonnonsuojelun seurannat	15 000		Linnustoinventoinnit pyritään arvokkaimmilla kohteilla toistamaan kolmen vuoden välein, ja muilla alueilla vähintään 10 vuoden välein.
Luonnonsuojelu yhteensä	36 200		
Suojelualueen perustaminen ja merkintä		25 000	Perämeren saarten luonnonsuojelualueen perustaminen, kiinteistönmuodostus ja rajojen merkintä. Röytän luonnonsuojelualueen perustaminen, kiinteistönmuodostus ja rajojen merkintä. Rajat merkitään vain erityistapauksissa, kuten rajoitusalueille. Saariin laitetaan rajoitus- alue- ja suojelualuekylttejä tarpeen mukaan. Kirjaus koskee vain valtion omistamia alueita.
Suojelualueen perustaminen ja merkintä		650	Perämeren kansallispuiston rajakylttien uusiminen (20-30 kylttiä); maihinnousurajoitus- ja rajoitussuosituskylttien teko.
Hallinto- ja muut kulut yhteensä		25 650	
Kaikki yhteensä	115 450	390 650	Kaikki kustannukset yhteensä suunnitelmakaudella (15 vuotta) € 2 122 400

20 Vaikutusten arviointi

Selite

Lomakkeella kuvataan toimenpiteiden vaikutukset, toimenpiteisiin sisältyvät riskit ja riskien torjunta.

Vaikutukset Natura 2000 -suojeluperusteisiin

Hoito- ja käyttösuunnitelmaan kirjattujen toimenpiteiden vaikutukset luontodirektiivin luontotyyppeihin ja lajeihin on arvioitu suunnitelmaa laadittaessa. Suunnitelman tarkoituksena on kohde-alueen luontoarvojen ja lajiston elinolosuhteiden turvaaminen ja parantaminen, joten siihen ei lähtökohtaisesti sisällytetä toimenpiteitä, jotka heikentäisivät kohteen suojelun perustana olevia luontoarvoja. Tarkempi vaikutusten arviointi on liitteessä 10.

Perämeren kansallispuiston Natura-alueen tärkeimmät suojeluperusteet ovat luontotyypeistä maankohoamisrannikon primäärisuksessiovaiheiden luonnontilaiset metsät, runsaslajiset kuivat ja tuoreet niityt, kuivat nummet, ulkosaariston saaret ja luodot, hakamaat ja kaskilaitumet, lehdot, merenrantaniityt ja rannikon laguunit. Lajeista keskeisiä suojeluperusteita ovat upossarpio, ruijannuokkuesikko, perämerenketomaruuna ja itämerennorppa (Natura-alueen tila-arvio 2020)

Perämeren saarten Natura-alueen tärkeimmät suojeluperusteet ovat luontotyypeistä liikkuvat alkiovaiheen dyynit, liikkuvat rantakauradyynit, kiinteät ruohokasvillisuuden peittämät dyynit, variksenmarjadyynit, metsäiset dyynit, lehdot, maankohoamisrannikon primäärisuksessiovaiheiden luonnontilaiset metsät, runsaslajiset kuivat ja tuoreet niityt, hakamaat ja kaskilaitumet, ulkosaariston saaret ja luodot, harjusaaret, kivikkorannat, merenrantaniityt, Itämeren hiekkarannat, vedenalaiset hiekkasärkät sekä jokisuistot ja riutat. Lajeista keskeisiä suojeluperusteita ovat 37 lintulajia (pesiviä ja levähtäviä), sekä laaksoarho, lietetatar, ruijannuokkuesikko, nelilehtivesikuusi, upossarpio, harmaahylje (halli) ja itämerennorppa. (SDF Naturatietokanta 2018)

Röytän Natura-alueen tärkeimmät suojeluperusteet ovat luontotyypeistä maankohoamisrannikon primäärisuksessiovaiheiden luonnontilaiset metsät, ja merenrantaniityt. Lajeista keskeisiä suojeluperusteita ovat upossarpio ja ruijannuokkuesikko. (Natura-alueen tila-arvio 2020)

Keskeisten suojeluperusteena olevien luontotyyppien tilaa parannetaan estämällä umpeenkasvua laiduntamalla ja raivaamalla kohteita, sekä poistamalla vieraslajeja, kuten kurturuusua ja järviruokoa. Samalla toimenpiteet auttavat lajistoa pitämällä niin vedenalaisen kuin maanpäällisenkin kasvilajiston elinympäristöjä kunnossa, ja esimerkiksi linnuston pesimä- ja ruokailuympäristöjä sopivina. Lajiston levinneisyyttä tuetaan myös siirtoistutuksin (erittäin uhanalaiset perämerenketomaruuna, mahdollisesti rönsysorsimo sekä nelilehtivesikuusi) olemassa olevia populaatioita heikentämättä. Merkittävää on myös alueen palveluvarustuksen, opastusaineiston, satamien ja rajoitusaluekylttien kunto ja ajantasaisuus sekä viestinnän toimivuus. Näillä ohjataan suunnittelualueen kävijät kohteisiin, jossa luontotyytit ja lajisto kestävät kulutusta ja häirintää, esimerkiksi pois tärkeiltä linnuston pesimäalueilta häirinnälle herkkänä aikana. Herkimmillä linnustoalueille kohdistetaan mairinnousukieltoja ja -suosituksia.

Vedenalaisten luontotyyppien suojelussa keskeistä on rehevöitymisen ja liettymisen estäminen, jossa oleellista on edunvalvonta. Toimenpiteissä ruoppausten suunnittelu yhdessä toimijoiden kanssa, sekä pilottikokeiluna lietteen poisto liettyneeltä vesikasviniityltä ja aiemman kasvillisuuden (takaisin)siirtoistutus, sekä Sarven saaristoon liettymisen vähentämiseksi haettava 6 km/h nopeusrajoitus parantavat luontotyyppien ja lajien tilaa ja estävät niiden heikkenemistä.

Valtion maiden suojelualuerajausten tarkistamisella parannetaan alueen vedenalaisten arvojen ja maankohoamisrannikon luontotyyppien tilaa. Tarkistaminen koskee vain valtion alueita, ei yksityisiä maita tai vesiä. Nykytiedon mukainen rajausta tuo suojeluun lisää ja/ tai laajentaa Natura-luontotyypppejä ja tukee täten niiden säilymistä ja turvaa niiden kehityksen maankohoamisen edetessä. Myös pesivän linnuston häirintää voidaan vähentää linnustolle arvokkailla kohteilla.

Edunvalvonnalliset toimet, kuten lausunnot ja erilaisiin hankkeisiin asiantuntijana osallistuminen, ovat välillisesti ja pitkällä aikavälillä tärkeitä ilmastonmuutoksen ja rehevöitymisen hillitsemiseksi ja pohjoisten elinolosuhteiden säilyttämiseksi. Tämä on keskeistä vedenalaisten luontotyyppien ja lajien edunvalvonnassa. Myös alueen luontotyyppien ja lajien seurannat ja erilaiset inventoinnit ovat tärkeitä, että pystytään seuraamaan tapahtuvia muutoksia ja reagoimaan niihin ajoissa, sekä kohdentamaan toimet otollisimpiin kohteisiin.

Uhanalaisten kalakantojen osalta toimenpiteet painottuvat pääosin kalakantojen tilan selvittämiseen, meriharjuksen elinympäristöjen kunnostamiseen (LUKE, Biodiversea LIFE -hanke), sekä kantojen säilymisen ja parantamisen kannalta tärkeiden kalastuksensääteilytoimenpiteiden selvittämiseen etenkin meriharjuksen osalta. Myös luontainen meritaimen ja merialueen vaellussiika hyötyvät toimenpiteistä. Tavoitteena on löytää mahdollisimman toimivia, ja sosiaalisesti hyväksyttäviä keinoja uhanalaisten kalakantojen tilan parantamiseen ja kalastuksen järjestämiseen (esim. erilaiset kiintiöt tai ajalliset tai alueelliset tai pyydystekniset kalastusrajoitukset tai kalastusrauhitusalueet). Toimenpiteiden on tarkoitus olla väliaikaisia. Toimenpiteet kohdistetaan Perämeren kansallispuiston ja Tornion ns. Huiturin vesialueen alueille. Kalastukseen ja kalakantoihin vaikutetaan myös harmaahylkeen ja itämerennorpan metsästysjärjestelyillä. Vuonna 2023 tuli voimaan päivitys Perämeren kansallispuiston laissa, jonka mukaan luonnonsuojelulain mukainen poikkeuslupapyynti mahdollistui myös riistalajeille, jotka aiheuttavat vaaraa turvallisuudelle tai merkittävää haittaa omaisuudelle. Ongelmavyyhti vaikutuksineen on moninainen: hylkeiden ja norppien kasvaneet kannat vaikeuttavat suuresti ammatti- ja vapaa-ajankalastusta alueella. Suurten hyljekantojen vaikutus myös uhanalaisille kalakannoille voi olla paikallisesti merkittävä, mutta tutkimustietoa asiasta ei ole. Toisaalta myös hylje ja norppa kuuluvat alueen merkittävään lajistoon, ja Perämeren pohjukka on norpalle tärkeää pesimäaluetta jäävarmuuden takia.

Yhteenveto suunnitelman vaikutuksista
Edellä mainittujen Naturan suojeluperusteisiin kohdistuvien vaikutusten lisäksi edellä mainituilla, ja suunnitelman muillakin toimenpiteillä, on myös merkittäviä sosiaalisia ja taloudellisia vaikutuksia, joita ei välttämättä erikseen nostettu esiin. Esimerkiksi perinnebiotooppien ylläpito palvelee kuitenkin myös retkeilijöiden kokemia maisema-arvoja ja retkeilymahdollisuuksia, kurtturehtiruusujen poisto rantojen avoinnapysymistä, ja laiduntaminen tuo taloudellista hyötyä lampaiden omistajille. Käytön ohjaaminen, palveluvarustuksen turvallisuus ja ajantasainen tieto kohteista auttaa käyttäjiä valitsemaan haluamansalaisia kohteita, sekä ottamaan huomioon ja oppimaan alueesta tärkeitä arvoja. Asiakaskontakteissa pystymme välittämään myös osallisuuden tunnetta, sekä kohdistamaan palvelujamme haluttuihin suuntiin. Parhaimmillaan suojelullisesti merkittävät toimenpiteet, kuten Sarven saariston nopeusrajoitus tai linnustollisesti arvokkaiden saarten mairinnousrajoitukset, jotka rajoittavat alueiden käyttöä, eivät aiheuta harmistumista, vaan niiden tarpeellisuus ymmärretään ja niitä noudatetaan. Myös pienruoppauksissa sosiaalinen vaikutus on merkittävä, sillä puhutaan alueiden käyttömahdollisuuksista. Alueiden kulttuuriperinnön ja arkeologisten kohteiden tunteminen ja hoitaminen sekä esittely samoin edistävät ymmärrystä alueiden ja kohteiden arvosta, ja lisäävät tietoa omasta kulttuuriperinnöstämme. Kalakantojen hoitoon liittyvissä toimenpiteissä voi olla suuria virkistys- ja kaupalliseen kalastukseen liittyviä vaikutuksia, jotka etenkin kaupallisille kalastajille tulee huomioida myös taloudellisinä. Näitä toimenpiteitä ei ole vielä päätetty, vaan niitä selvitetään.
Ilmastonmuutoksen hillintä ja muutokseen sopeutuminen
Perämeren alue on matalarantaisena ja lajistoltaan pohjoista merilajistoa edustavana alueena hyvin herkkä ilmastonmuutoksen vaikutuksille. Ilmaston lämpeneminen ja sen myötä paheneva rehevöityminen ja umpeenkasvu voivat vaikuttaa niin maa- kuin vesilajistoon, osaan hyvin lopullisesti. Alueen yksi arvo on juuri Pohjoisten merilajien pussinperä, eli viimeinen osa, jossa pohjoisiin meriolosuhteisiin sopeutuneet lajit, kuten jäälle poikiva norppa, pärjäävät. Suunnitelman kaikki arvot kietoutuvat toisiinsa ja ovat uhattuina ilmastonmuutoksen vaikutuksista. Siksi myös suunnitelman toimenpiteet pyrkivät vakauttamaan alueen luonnonolosuhteita, ja täten edesauttamaan luonnon resilienssiä, eli kykyä sopeutua muutokseen ja samalla pitää alueen ekosysteemipalvelut toimintakykyisenä. Merkittävää on myös ilmastonmuutoksen hillitseminen, jonka osalta edunvalvonnallisilla toimilla (suunnittelualuetta ympäröivän maa- ja vesialueen sekä siihen vaikuttavien hankkeiden lausunnot) on pääpaino, ja toiminta on jatkuvaa. Alueen luontotyyppejä ja lajistoa (luontotyyppien tila, luonto- ja lintudirektiivien lajit, muut uhanalaiset lajit) seurataan päivittämällä luontotyyppi-inventointeja ja laji-inventointeja tarvittaessa tai tietyin väliajoin, sekä mahdollisuuksien mukaan muiden käyntien ohella. Alueen luontotyypit muuttuvat poikkeuksellisen nopeasti maankohoamisen, luonnonhoidon, Perämeren rehevöitymisen ja ilmastonmuutoksen seurauksena. Seurannat ohjaavat lajien ja luontotyyppien hoitotoimia; kun tiedämme missä hoitotarpeet ovat, pystymme ohjaamaan ja kohdentamaan hoito- ja edunvalvonnan toimet oikein. Lajiston levinneisyyttä tuetaan myös esimerkiksi siirtoistutuksin (erittäin uhanalaiset perämerenketomaruna, mahdollisesti rönksysorsimo sekä nelilehtivesikuusi) olemassaolevia populaatioita heikentämättä. LAJIT: Suunnittelualueen merkittävää kasvilajistoa on laajalti arvioitu ilmastonmuutoksen vaikutuksille herkimmäksi lajistoksi. Näitä ovat jääeroosiosta ja maankohoamisesta hyötyvät sukkession alkuvaiheen vesi- ja rantakasvit, kuten upossarpio, lietetatar, ruijannuokkuesikko ja nelilehtivesikuusi, sekä perämerenketomaruna. Pohjoisen lajisto altistuu suuremmille lämpötilan muutoksille kuin etelässä, ja uhkana on, että ne myös menettävät aikaisempien ääriolosuhteiden tuoman kilpailuedun. Myös tiettyyn rajattuun elinympäristöön erikoistuminen sekä huono levittäytymis- ja kilpailukyky ovat tekijöitä, jotka saattavat liittyä lajien haavoittuvuuteen ilmastonmuutokselle. Useimmat lintulajit, jotka arvioitiin lajiominaisuuksien perusteella haavoittuvimmiksi ovat jo nyt uhanalaisia tai silmälläpidettäviä, ja monella ilmastonmuutos on arvioitu uhanalaisuuden syyksi tai tulevaisuuden uhkatekijäksi. (31) Suunnittelualueella näitä lajeja ovat esimerkiksi avoimien rantaniittyjen ja hietikoiden lajisto, kuten lapinsirri, suokukko ja pikkutiira, joihin vaikuttavat erityisesti pesintöjä tuhoavat kesämyrskyt, sekä elinympäristöjä tuhoava rehevöityminen. Ilmastonmuutoksen seurauksena etelästä pohjoiseen leviää etelästä uusia lajeja, joista osa voi olla luonnonsuojelullisesti arvokkaita uhanalaisia tulokaslajeja, osa haitallisiksi luokiteltavia vieraslajeja. Vieraslajien torjuntatyössä on tärkeää pyrkiä tunnistamaan haitallisimmat mahdollisesti leviävät uudet vieraslajit ja jalansijaansa ja haittavaikutuksiaan todennäköisesti vahvistavat lajit. Alueella jo esiintyvistä lajeista kanadanvesiruton ja kurttureusun haittavaikutusten voimistumiseen tulisi varautua. (31). LUONTOTYYPIT: Suunnittelualueen luontotyypit kuuluvat rannikon luontotyyppeihin, joihin vaikuttavat sekä sisämaan että meren ekosysteemit. Täten myös ilmastonmuutoksen vaikutukset tulevat muutoksina sekä maalta, mereltä, että ilmasta. Ilmastonmuutoksen vaikutuksia ovat kohoava ilman, pintaveden ja veden lämpötila, merenpinnan nousu (Perämerellä esiintyvä hidastuneena maankohoamisena), pitenevä kasvukausi, muutokset sademäärissä ja sateiden ajoittumisessa (sadannan mukana lisääntyvä rehevöityminen) ja muutokset jääpeitteessä. Nykytiedon valossa pinnanpäällisistä luontotyypeistä herkimpiä ovat mm. primäärisuksessiovaiheen luontotyypit sekä merenrantaniitty, joiden suurin uhka on umpeenkasvu, jota ilmastonmuutoksen aiheuttamat lämpenemisen tuoma kasvukauden piteneminen ja rehevöityminen pahentavat. Suomessa lähes kaikki perinnebiotooppityypit on luokiteltu äärimmäisen uhanalaisiksi. Samoin kuin merenrantaniityillä, usein pienillä ja pirstaleisilla, hoidosta riippuvaisilla perinnebiotoopeilla umpeenkasvun estäminen on ensisijaisen tärkeää. Jotta perinnebiotoopit voisivat säilyä, pitäisi hoitoa tehostaa,

hoidettuja kohteita ja suojelualueita laajentaa, ja niiden kytkeytyvyyttä parantaa. (31)

Vedenalaisista luontotyypeistä ilmastomuutokselle (rehevöityminen, lämpötilan nousu) herkimpiä ovat todennäköisesti primäärisukessiovaiheen luontotyyppien eli fladojen lisäksi suojaosat näkinpartaisniityt (ja vedenalaisniityt yleensä). Vedenalaisniityt ovat helposti vahingoittuvia ja herkkiä monille häiriöille, kuten perämoottorien ja ankkuroinnin aiheuttamille suorille tuhoille, sekä perämoottorien nostaman pohja-aineksen aiheuttamalle sedimentoitumiselle. Seurannan ja hoidon kannalta vedenalaisia luontotyyppejä koskevat samat tarpeet mitkä koskevat maanpäällisiä luontotyyppejäkin.

Suojelu- ja hoitotoimien kohdentamisen kannalta on tärkeää tunnistaa ne alueet ja luontotyypit, jotka reagoivat herkimmin ilmastomuutokseen; sekä ne, joilla vaikutuksia voidaan lieventää suojelu- ja hoitotoimin. Jotta hoitotoimet voitaisiin sopeuttaa ilmastomuutoksen vaikutuksiin suunnitelmallisesti, tulisi hoitotoimien tuloksellisuutta tarkistaa säännöllisesti, joka taas vaatisi nykyistä monipuolisempaa lajistonseurantaa, tai vähintäänkin olemassa olevien lintujen, perhosten ja riistalajien seurantojen ylläpitämistä ja vahvistamista. (31)

VIRKISTYSKÄYTTÖ:

Ilmastomuutos vaikuttaa virkistyskäyttöön myös reittien ja rakenteiden sijoittelun ja ylläpidon kautta. Useilla kohteilla ilmastomuutoksen lisäämä eroosio, kuluminen ja huollon vaikeutuminen pakottavat suunnittelemaan virkistyskäytön toteutusta uudelleen. Suunnittelualueen virkistyskäyttökohteet ovat toistaiseksi eroosion ja kulumisen suhteen hyvällä tolalla; ennemmin niidenkin osalta tulee huolehtia umpeenkasvun ehkäisemisestä. Virkistyskäytön ohjaaminen kulutusta kestäville alueille on jatkossa yhä tärkeämpää, etenkin lajiston heikentyneiden elinolosuhteiden turvaamiseksi. Talviretkeilyn kannalta jään kantavuus on oleellinen seurattava asia. Mikäli jäätalvet vähenevät, tulee talviretkeilyn markkinointi ja edistäminen lopettaa turvallisuussyistä.

Virkistyskäytössä olevien rakenteiden lisäksi myös kulttuuriperinnöltään arvokkaat rakennukset joutuvat ilmastomuutoksen myötä äärevämpiin ja kuluttavampiin luonnonoloihin, kuten lisääntyvät myrskyt ja sateet, lämpötilan vaihtelut, sekä uudet tuhohyönteiset ja lahottajasienet. Rakennuksia ja rakenteita tulee tarkistaa useammin, että mahdollisiin ongelmiin ehditään ajoissa reagoida rakennusten säilyttämiseksi.

Merikohteella myös kohteelle kulkeminen on osa huomioitavaa ketjua. Maankohoamisen ja rehevöitymisen myötä lintuluodot muuttuvat hiljalleen retkeilijöitä houkuttaviksi saariksi; toisaalta satamiin ei enää pääse, jos niitä ei ruoppaa. Kävijöitä ohjataan myös mm. satamien ylläpidolla virkistyskäyttöä kestäviin paikkoihin. Ruoppausten suunnittelu on tärkeää, että niillä ei hävitetä mahdollisesti uhanalaistakin lajistoa ja luontotyyppejä, merenpohjan muutoksen ollessa ruopatulla väylällä usein pysyvä. Pientenkin ruoppausten kumulatiiviset vaikutukset tulee huomioida koko alueella. Moottoriliikenteen lisäksi myös ruoppaukset aiheuttavat liettymis- ja sedimentoitumisongelmia herkille vedenalaisille luontotyypeille.

Suunnittelualueella kohteiden huolto tehdään nykyisin pääsääntöisesti talvella (moottorikelkka). Kohteet on kuitenkin mahdollista huoltaa kesällä (vene), mikäli talvihuolto muuttuu mahdottomaksi. Moottoritekniikoiden kehittyessä voidaan tulevaisuudessa huolloissa vaatia ympäristöystävällisempien kulkuneuvojen käyttöä, esimerkiksi sähkömoottorit. Oleellisempaa on kuitenkin vähentää huollon tarvetta suunnitelluilla ja laadukkailla palveluilla, hyväkuntoisilla rakenteilla, sekä ympäristökasvatuksella. Polttopuun säästäminen ja roskattoman retkeilyn periaatteiden noudattaminen vähentävät huollon tarvetta, sillä pääosa huoltoa on polttopuu- ja vessahuoltoa, sekä saariin jätetyn (ja meren muualta tuoman) roskan tuontia.

Tavoite: Luontaisten lajien elinympäristöjen turvaaminen: vieraslajien ja haitallisesti lisääntyneiden luontaisten lajien torjunta. Nämä lajit vaarantavat harvinaisten lajien esiintymisen ja heikentävät niiden elinympäristöjen laatua, esimerkiksi pienpedot ja ruovikoituminen, jotka uhkaavat linnustoa.						
Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekologi-	Sosiaalinen	Taloudellinen	Vaikutus direktiivi-arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Haitallisten lajien ja vieraslajien leviämisen seuranta, kansalaishavainnointi (mustatäplätokko). Sellaisen vieraslajiston leviämisen seuranta, jota ei vielä ole suunnittelualueella, ja jonka leviämisen estämiseksi ei välttämättä ole vielä keinoja. Variksen ja korpin kantojen seuranta Yhtenä toimenpiteen osana on myös kansalaisten tietoisuuden lisääminen vieraslajeista ja kansalaishavainnointiin innostaminen.	Seurannasta ei tule vaikutuksia. Uusien lajien mahdollisia ekologisia vaikutuksia pystytään seuraamaan, kun tiedetään lajien leviämisestä alueelle.	x	x	x	Mahdollinen vaikutus	Seurannasta ei aiheudu riskejä. Tiedottamalla ja ottamalla alueen käyttäjät mukaan havainnointiin saadaan laajemmin tietoa ja tuloksia, sekä ihmiset tiedostamaan lajiston muutosten vaikutukset ja mahdollisesti omien toimien vaikutukset vieraslajien leviämisessä.
Haittaa aiheuttavan tai haitallisesti lisääntyneen lajiston torjunta/ väh., pienpedot, varis/korppi. Linnustolle haittaa aiheuttavien pienpetojen poisto saarista ja lintuluodoilta. Sekä vieraspedot että mahdollisesti haitallinen luontainen lajisto, kuten kettu sekä tarvittaessa varis ja korppi. Petojen määrää seurataan, ja niiden pyynti painotetaan tärkeille linnustoalueille. Seurannan ja poiston tulisi olla jatkuvaa. Biodiversea LIFE -hankkeen myötä valtakunnalliseksi laajennetun pienpetopyynnin tavoitteena on saada pyynti suunnitelmalliseksi, järjestäytyneeksi, tehokkaaksi ja vaikuttavaksi; ja se tehdään yhteistyössä. Hanke kestää vuoteen 2029, ja sen jälkeen rahoitusta pienpedonpoistoon ei ole varmistettu.	Pesimälinnuston tila paranee.	x			Mahdollinen vaikutus	Jos pienpetoja ei poisteta, voi kokonaisten saarten ja luotojen pesintä epäonnistua. Pienpetopyynnin haittoja voidaan minimoida pienpetopyynnin ohjeita noudattamalla ja pyyntiajan optimoinnilla. Riskinä on esimerkiksi pienpetojen poisto pesimäaikana, jolloin hautovat linnut joutuvat poistumaan pesältä. Pesimäaikaan luodoilla ollaan niin lyhyt aika, että haudonta ei epäonnistu.
Kaikki haitallisiin vieraslajeihin kuuluvan kurturuuden kasvustot alueelta poistetaan. Poistetaan alueelta kaikki tiedossa olevat kurturuusukasvustot. Käynnistetään myös uusien kasvustojen torjuntatoimet välittömästi sitä mukaa, kun ne havaitaan. Kurturuusukasvuston poistaminen vaatii usein torjuntatoimia vähintään 2-3 peräkkäisenä vuonna.	Poistaminen estää linnuston pesimä- ja leviämisympäristöjen laadun heikentymistä sekä harvinaisen tai uhanalaisen avoimia rantaympäristöjä tarvitsevan muun lajiston elinympäristöjen laadun heikentymistä. Sosiaaliset vaikutukset ovat esimerkiksi (uima)rantojen ja rantautumispaikkojen avoimena pysyminen.	x	x		Mahdollinen vaikutus	Kurturuuden poisto on hidasta ja kallista, eli vaatii sekä aikaa että henkilöstöresursseja ja ammattitaitoa. Kasvuston poisto ei yleensä onnistu kertakäsittelyllä, vaan vaatii useimmiten toimenpiteitä vähintään 2-3 peräkkäisenä vuonna. Esiintymien löytäminen saaristosta vaatii myös resursseja. Etsintää joudutaan tekemään jatkuvasti, sillä kurturuus leviää koko ajan mantereelta. Mantereella viestinnän merkitys kurturuuden poiston tärkeydestä ja syistä (ekologiset vaikutukset leviämisestä luonnonsuojelualueille) on ensisijaista.
Luontaisesti esiintyvän järviruo'on seuranta ja leviämisen hillintä. Perämeren rehevöitymisen seurauksena järviruoko on levinnyt laajalti alueen merenrantaniityille ja linnustollisesti arvokaiden saarien ja luotojen rannoille, myös hiekka-, dyyni- ja kivikkorannoille. Rehevöitymiseen yritetään puuttua jo sekä valuma-alueen kunnostushankkeilla että	Toimenpiteen tavoitteena on estää järviruokokasvustojen leviäminen ja vähentää niiden olemassa olevia esiintymiä avointen rantaympäristöjen monimuotoisuuden kannalta tärkeimmillä alueilla. Rantalinuston pesimäympäristöt sekä ruokailu- ja levähdysalueet vähenevät ja	x	x		Mahdollinen vaikutus	Ruovikon niittoja ei saada tehtyä rahoituksen puutteen tai niittoon liittyvien teknisten ongelmien takia (kiviset rannat) takia, hoito on liian kevyttä, laidunpaine liian vähäinen tai laidunnus loppuu. Riskejä torjutaan varmistamalla rahoituksen jatkuvuus ja hyvä yhteistyö laiduntajien kanssa. Niitot ajoitetaan linnuston pesimäkauden ulkopuolelle, ja niittotähde hävitetään tarvittaessa.

edunvalvonnan kautta. Rehevöitymistä hillitseviä valuma-aluekunnostuksia lisätään lähivuosina nyt käynnissä tai suunnitteilla olevissa hankkeissa, erityisesti Iijoen, Kiiminkijoen ja Oulujoen valuma-alueilla. Suunnittelualueella ruovikoiden laajentumista estetään huolehtimalla laidunpaineen riittävydestä ja tarvittaessa kohdennetuilla ruovikon niitoilla.	heikkenevät laadultaan ruovikoiden levi- tessä. Lisäksi avoimille ranta-alueille ja ma- taliille rannoille levittyvä ruovikko syrjäyttää matalakasvuisten avoimien rantojen uhan- alaista ja harvinaista lajistoa, kuten ruijan- nuokkuesikko, upossarpio ja nelilehtivesi- kuusi.					
Vieraslajin poisto: Pensaskarin kluuvijärven en- nallistaminen, vesiruton poisto. Vesiruton poisto tai vähentäminen ja kasvun rajoittaminen Pen- saskarin kluuvijärvestä n. 4 ha.	Vesirutto ei pääse dominoimaan kasvilli- suutta, eikä hävitä upossarpiota kluuvijär- vestä.	x			Mahdollinen vaikutus	Vesiruttoa ei pystytä kontrolloimaan, tai se jopa hyötyy kas- vustonsa käsittelystä, jos sitä ei saada kokonaan poistet- tua. Upossarpion takia poisto on tehtävä käsityönä. Lajin seurantaa ja torjuntaa jatketaan vuosittain.
Tavoite: Maankohoamisrannikon luontotyyppien säilymisen ja kehityksen turvaaminen						
Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekologi- nen	Sosiaa- linen	Talou- ellinen	Vaikutus direktiivi- arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Edunvalvonta ympäröivillä maa- ja vesialueilla. Suunnittelualueella ympäröivän maan ja meren käytöstä lausutaan tarvittaessa. Edunvalvonta on jatkuva. Lausuntojen lisäksi alueiden ja luonnon edunval- vontaa tehdään muun tiedontuottamisen, valis- tuksen, vaikuttamisen, ympäristökasvatuksen ja viestinnän keinoin. Esimerkiksi rehevöitymiske- hityksen hillitsemisessä viestinnällä ja ympäris- tökasvatuksella on merkittävä rooli myös yksilö- tasolla.	Lausunnoilla ja muulla tiedontuottamisella pyritään vähentämään hankkeiden negatiivi- sia vaikutuksia meri- ja saaristoluontoon.	x	x	x	Mahdollinen vaikutus	Riskinä on, että Metsähallitusta ei tunnisteta lausujatahona joko puutteellisen toimijatuntemuksen vuoksi, tai puutteel- listen vaikutusarviontien vuoksi. Myös rajallinen aika hank- keisiin tutustumisessa rajoittaa vaikuttavaa edunvalvontaa. Riskejä voidaan torjua resurssioimalla ja panostamalla edunvalvontaan ja Metsähallituksen tunnettavuuteen toimi- jana.
Luonnontilaisten sukkessiosarjojen säilymisen turvaaminen; kohdevalinta/ priorisointi (vs.lai- dunnus). Päivitetään hoidettavien perinne- biotooppien ja luontaisesti kehittymään jätettä- vien primäärisukcessiosarjojen karttatarkastelu, ja laajennetaan se koskemaan myös Meri-Lapin aluetta.	Lajien ja luontotyyppien tila paranee ja hoito ja edunvalvonta helpottuu.	x			Mahdollinen vaikutus	Jos tarkastelua ei ehditä tehdä, voi jokin merkittävä kohde jäädä hoitamatta tai arvokkaan luonnontilaisen sukkes- siosarjan laatu heikkenee.
Suojeluun varattujen valtion alueiden luonnon- suojelualueen perustaminen. Metsähallituksen hallinnassa oleva suojeluohjelma-alue (Peräme- ren saaret) perustetaan luonnonsuojelulain mu- kaiseksi suojelualueeksi ja siitä muodostetaan tarkoituksenmukaisia suojelualuekiinteistöjä (1 / kunta).	Suojelualueen perustaminen mahdollistaa perustamissäädöksen ja luonnonsuojelulain mukaisen alueen käytön ja valvonnan, sekä helpottaa alueen edunvalvontaa.	x			Mahdollinen vaikutus	Riskinä on, että alueita ja niiden suojeluarvoja ei tunnisteta, kun suojelualueen rajoja ei näy kartoissa (ennen perusta- mista). Myöskään maihinnousurajoituksia ei voida antaa ennen suojelualueen perustamista. Riskiä torjutaan viestini- ällä ja valmistautumalla säädöksen antamiseen huolella.

Tavoite: Perinnebiotooppien suojelutason parantaminen						
Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekologi- nen	Sosiaa- linen	Talou- ellinen	Vaikutus direktiivi- arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Avoimen ja puustoisin perinneympäristön hoito. Riittävän laidunpaineen ylläpito. Hoidettujen perinnebiotooppien laadun parantaminen ja määrän lisääminen laiduntamalla ja raivaamalla. Laidunpaineen seuraaminen ja lisääminen tarvittaessa. Edustavuutta pyritään parantamaan hoidon laatua kehittämällä ja laidunpainetta lisäämällä.	Parantaa Natura-luontotyyppien edustavuutta ja direktiivilajien ja muun arvokkaan lajiston elinympäristöjen tilaa. Parantaa maisema-arvoja ja hoitosopimusten myötä työllistää laiduntajia.	x	x	x	Mahdollinen vaikutus	Hoito on liian kevyttä, laidunpaine liian vähäinen tai laidunus loppuu, jolloin perinnebiotoopit umpeutuvat. Riskejä torjutaan varmistamalla rahoituksen jatkuvuus ja hyvä yhteistyö laiduntajien kanssa.
Tavoite: Pohjoisia olosuhteita vaativan lajiston elinolosuhteiden säilyminen						
Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekologi- nen	Sosiaa- linen	Talou- ellinen	Vaikutus direktiivi- arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Edunvalvonta ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi. Suunnittelualueita ympäröivän maan ja meren käytöstä lausutaan/ suunnitteluun osallistutaan tarvittaessa. Edunvalvonta on jatkuvaa. Ilmastonmuutoksen kannalta Metsähallitus lausuu yleisemmin osana suuria hankkeita, jotka voivat sijaita muuallakin kuin tämän suunnittelualueen läheisyydessä. Myös paikallisten luonnonolosuhteiden mahdollisimman vakaana pitäminen edesauttaa luonnon resilienssiä, eli kykyä sopeutua muutokseen. Osa lajistosta, kuten norppa, tarvitsee kuitenkin merijään lisääntymisen onnistumiseen, ja osa alueella esiintyvistä uhanalaisista ja harvinaisista lajistosta, kuten ruijannuokkuesikko, on luontaisesti riippuvainen jääeroosiasta.	Lausunnoilla pyritään vähentämään hankkeiden negatiivisia vaikutuksia luontoon.	x	x	x	Mahdollinen vaikutus	Riskinä on, että Metsähallitusta ei tunnisteta lausujatahona joko puutteellisen toimijatuntemuksen vuoksi, tai puutteellisten vaikutusarviontien vuoksi. Myös rajallinen aika hankkeisiin tutustumisessa rajoittaa vaikuttavaa edunvalvontaa. Riskejä voidaan torjua resurssioimalla ja panostamalla edunvalvontaan ja Metsähallituksen tunnettavuuteen toimijana.
Inventointi: meriuposkuoriainen saaristossa. Meriuposkuoriaista on etsitty mannerrannoilta Kemmin Ajokseen asti, mutta Hailuotoa lukuun ottamatta ei saarten rannoilta. Mikäli mallinnuksella näyttää, että saaristossa on potentiaalisia	Inventoinnista ei tule vaikutuksia luontotyypeille, mutta ne lisäävät tietoa lajin runsaudesta ja levinneisyydestä.	x			Mahdollinen vaikutus	Mikäli meriuposkuoriaisen esiintymistä ei tiedetä, sen elinympäristöjä ei voi huomioida alueiden käytön suunnittelussa ja edunvalvonnassa.

kohteita, tulisi kuoriaista etsiä myös sieltä. Inventointeja tehdään VELMU-hankkeessa mahdollisesti jo v.2023.						
Perämerenketomarunan siirtoistutusten jatkaminen. Rönsysorsimolle sopivien kohteiden selvittäminen. Etsitään erittäin uhanalaisille perämerenketomarunalle ja mahdollisesti myös rönsysorsimolle soveltuvia uusia siirtoistutuspaikkoja. Tuotetaan siirtoistutettavaa taimiaineista yhteistyössä yliopiston kasvitieteellisen puutarhan kanssa.	Onnistuessaan siirtoistutukset parantavat lajien suojelun tasoa.	x			Mahdollinen vaikutus	Siirtoistutusten onnistuminen on epävarmaa. Tämän vuoksi siirtoistutuksissa käytetään ensisijaisesti jonkin yliopiston kasvitieteellisellä puutarhalla tuotettua taimiainesta, eikä oteta siirtoistutettavia yksilöitä suoraan luonnosta. Rönsysorsimoa tuotetaan mikrolisäämällä, ja perämerenketomarunan taimia kasvatetaan siemenestä, joten eläviä yksilöitä ei kerätä kuin korkeintaan vähäisiä määriä mikrolisäykseen. Täten olemassa olevia populaatioita ei heikennetä.
Pilotti, lajin siirto: nelilehtivesikuusen siirtoistutus uusiin sopiviin elinympäristöihin. Uusi avaus, jossa tutkitaan, hyötyykö nelilehtivesikuusi siirtoistutuksista uusille alueille. Siirtoistutuksen mahdollisuutta tutkitaan suunnitelman voimassaoloaikana.	Mahdollisesti vahvistaisi nelilehtivesikuusen populaatiota ja levinneisyyttä.	x			Mahdollinen vaikutus	Siirtoistutukset eivät onnistu. Tarvitaan siirtoistutuksen huolellinen suunnittelu ja arviointi, häiriintyykö laji alkuperäisellä paikallaan istukkaiden otosta enemmän, kuin uudelle paikalle leviäminen sitä hyödyttäisi.
Seuranta: Luontotyyppien tila, luonto- ja lintudirektiivien lajit, muut uhanalaiset lajit. Valtion mailla luontodirektiivin luontotyyppien tilaa seurataan päivittämällä luontotyyppi-inventoinnin tiedot ennen tämän suunnitelman väliarvioinnin laatimista. Tarvittaessa tietoja ajantasaistetaan myös tätä ennen, jos luontotyyppien tila muuttuu esimerkiksi luonnonhoidon tai umpeenkasvun seurauksena. Alueen luontotyyppit muuttuvat poikkeuksellisen nopeasti maankohoamisen, luonnonhoidon, Perämeren rehevöitymisen ja ilmastomuutoksen seurauksena. Uhanalaisten ja luontodirektiivin liitteen II lajien esiintymien tilaa seurataan. Linnustoinventoinnit pyritään arvokkaimmilla kohteilla toistamaan kolmen vuoden välein, ja muilla alueilla vähintään 10 vuoden välein.	Seurannat ohjaavat lajien ja luontotyyppien hoitotoimia; kun tiedämme missä lajien ja luontotyyppien hoitotarpeet ovat, pystymme ohjaamaan ja kohdentamaan hoitotoimet oikein.	x			Mahdollinen vaikutus	Riskinä on resurssipula, eli seurantoja tai niiden osoittamia hoitotoimia ei pystytäkään toteuttamaan. Osa muutoksista on myös sellaisia, mihin ei pystytäkään suoraan hoitotoimin vaikuttamaan, kuten osa vieraslajeista tai ilmastomuutoksen vaikutukset.
Viestintä: tietoisuuden lisääminen ruoppausten haitoista erityiselle lajistolle (mm. uopssarpio). Ks. kohta: Yhteistyö: alueen vuokralaisten pienruoppauksien negatiivisten vaikutusten vähentäminen						

Tavoite: Rantalinnuston elinympäristöjen laajentaminen ja edustavuuden parantaminen						
Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekologi- nen	Sosiaa- linen	Talou- ellinen	Vaikutus direktiivi- arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Avointen rantaympäristöjen hoito laiduntamalla ja raivaamalla. Riittävä laidunpaine. Lintuluotojen lakiosien raivaaminen puista ja pensaista, jotta rantalinnustolle on korkeammalla olevia avoimia pesimäpaikkoja kesämyrskyjen aiheuttaman vedennousun saavuttamattomissa. Hoidettujen perinnebiotooppien laadun parantaminen ja määrän lisääminen laiduntamalla ja raivaamalla. Laidunpaineen seuraaminen ja lisääminen tarvittaessa. Avointen hiekka- ja dyyniluontotyyppien kunnostus	Parantaa Natura-luontotyyppien edustavuutta ja direktiivilajien ja muun arvokkaan lajiston elinympäristöjen tilaa. Parantaa myös hanhien ja sorsien (metsästettävien lajien) pesimismenestystä.	x	x		Mahdollinen vaikutus	Raivauksia ei saada tehtyä rahoituksen puutteen takia, hoito on liian kevyttä, laidunpaine liian vähäinen tai laidunus loppuu. Riskejä torjutaan varmistamalla rahoituksen jatkuvuus ja hyvä yhteistyö laiduntajien kanssa. Raivaukset ajoitetaan linnuston pesimäkauden ulkopuolelle.
Valtion maiden suojelualuerajausten tarkistaminen linnustokohteilla ja vedenalaisarvot huomioiden. Osalla valtion maista ja vesistä Perämeren saarten Natura-alueella suojelurajaukset on tehty koskien vain saaria, sillä Natura-alueen rajauksen aikaan ei tunnettu alueen vedenalaisia arvoja. Vastaavasti maan kohoamisen yhteydessä rannat jäävät suojelun ulkopuolelle ja primäärisukseissa katkeaa. Samoin linnustollisesti arvokkaiden pesimäsaarien ja -luotojen rajaukset tulee tarkistaa niin, että niiden lähestyminen ja maihinnousu saadaan rajattua tarkoituksen mukaisesti. Tarkistaminen koskee vain valtion alueita, eikä koske yksityisiä maita tai vesiä. Tarkistettavat kohteet ovat pääosin yhtenevät suunnitelmassa merkityn (valtion) maihinnousurajoitus-suosituksen kanssa.	Nykytiedon mukaisesti Metsähallituksen hallinnoimille alueille tehty uusi rajausta tuo suojeluun lisää ja/ tai laajentaa Natura-luontotyyppien ja tukee näiden säilymistä ja turvaa niiden kehityksen maankohoamisen edetessä. Myös pesivän linnuston häiritsemistä voidaan vähentää linnustolle arvokkailla kohteilla.	x			Mahdollinen vaikutus	Mikäli rajausta ei tehdä, monet vedenalaisista luontoarvoista menetetään, kun ne jäävät tiukasti saaria myötäilevien rajausten myötä suojelun ulkopuolelle. Samoin linnustolle arvokkaiden kohteiden rauhoittaminen jää puolittiehen, mikäli kohteiden lähestymistä ei pystytä estämään. Rajaukset tulevat tarkistettavaksi viimeistään luonnonsuojelulain mukaisen säädösvalmistelun yhteydessä, eli kun Perämeren saarten alueesta muodostetaan luonnonsuojelualue.
Tavoite: Uhanalaisten kalalajien kantojen tilan paraneminen, meriharjus, luontainen meritaimen, vaellussiika						
Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekologi- nen	Sosiaa- linen	Talou- ellinen	Vaikutus direktiivi- arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Kalastuksen säätely: kalastuksen vaikutus (sivusaalis) uhanalaisille kaloille. Sivusaaliina saata- vat uhanalaisten kalojen, meriharjuksen ja meritaimenen, määrät ovat pieniä, mutta pienissä kalakannoissa ja laajemmalla alueella kokonais- vaikutus voi olla merkittävä. Meriharjuksen osalta ilmiö voi olla paikallisesti merkittävä. LUKEn kanssa aletaan selvittää mitkä ovat vaihtoehtoja meriharjuksen ja meritaimenen kantojen säilymisen ja parantamisen kannalta järkevistä kalastuksensäätelytoimenpiteistä.	Tavoitteena on parantaa uhanalaisten kalakantojen tilaa. Vaikutukset ulottuvat vapaa-ajan- ja mahdollisesti myös kaupalliseen ammattikalastukseen erilaisten rajoitusten muodossa.	x	x	x	Mahdollinen vaikutus	Riskinä on, että mikäli emme onnistu pysäyttämään kalakantojen heikkenemistä, ne katoavat Perämereltä. Toisaalta rajoitusten osalta riskinä on, että sosiaalisen vastustuksen paine estää lopulta valittujen rajoitusten toteutumisen, tai niitä ei noudateta. Myös riskinä on, että valitut menetelmät eivät ole oikeita tai riittäviä kalakantojen vahvistamiseksi, eli kalastuksesta riippumattomat syyt tuhoavat kalakannat. Rajoitusten pohjaksi käytämme tutkimustietoa ja sosiaalisen hyväksyttävyyden saamiseksi avointa keskustelua.

Toimenpiteiden toteutus ELY-keskuksen ja Met-sähallituksen omien kalastusluvitusten kautta. Toimenpide kohdistetaan Perämeren kansallispuiston ja Tornion ns. Huiturin vesialueen alueille. Kalastusjärjestelyiden muuttuessa olisi hyvä olla muutamana vuonna tehostettua kalastuksenvontaa, sekä panostusta viestintään kalastussensääntelyn muutoksista, sekä niihin johtaneista syistä.						
Meriharjuksen elinympäristökunnostukset. Biodiversea LIFE -hankkeessa (v. 2021-2029) tehdään tutkimusyhteistyötä meriharjuskantojen ja elinympäristöjen tilan selvittämiseksi. Koko suunnitteluala sijaitsee hankealueella. Hankkeessa tehdään meriharjuksen elinympäristökunnostuksia myös suunnittelualueelle, todennäköisesti Perämeren kansallispuistoon. Metsähallitus kokeilee Merenkurkussa Valassaarilla uutta menetelmää, jossa kivi- ja sorapohjia puhdistetaan levästä harjaamalla ja painepesurilla.	Kutualueiden kunnostukset parantavat meriharjuksen kannan lisääntymismahdollisuuksia. Kunnostukset poistavat myös ravinteita ja putsaavat matalia rantapohjia.	x			Mahdollinen vaikutus	Kunnostusajankohta tulee valita niin, etteivät kasvavat meriharjuksen poikaset tai linnuston pesintä häiriinny. Kunnostettavat kohteet inventoidaan ja kohteet valitaan niin, ettei muu merkittävä kasvillisuus tai lajisto kärsi. Kunnostuksen aikana tulee pieniä paikallisia samentumia veteen.
Meriharjuksen tutkimusyhteistyö, seuranta, sidosryhmäyhteistyö. Biodiversea LIFE -hankkeessa (v. 2021-2029) tehdään tutkimusyhteistyötä meriharjuskantojen ja elinympäristöjen tilan selvittämiseksi. Koko suunnitteluala sijaitsee hankealueella. Selvityksessä on tavoitteena mm. pyytää emokaloja, joiden mäti lypsetään ja haudotaan, ja poikasista kasvatetaan emokalaparvi harjuksen viljelyyn myöhempiä tuki-istutuksia varten. LUKE:n ammattilaiset hoitavat emokalastuksen. Luonnonvarakeskus tutkii veden suolapitoisuuden ja rehevöitymisen vaikutuksia meriharjuksen mätiin sekä kalojen liikkumista Perämerellä.	Itse tutkimuksella ei ole vaikutusta, mutta saadun tiedon perustella pystymme tekemään toimenpiteitä harjuskantojen ja elinympäristöjen tilan parantamiseksi. Emokalaparven viljelypoikasten myötä pystytään tekemään kalakantaan tuki-istutuksia.	x			Ei vaikutusta	Riskinä emokalastuksessa on, että emokaloja ei saada riittävästi emokalaparven muodostamista varten. Myös emokalojen pyydystys vähentää olemassa olevaa kutevaa harjuskantaa, joskin verkolla pyydetty emokalat palautetaan takaisin pyyntipaikalle lypsyt jälkeen. Toimenpiteissä noudatetaan varovaisuutta, kalanviljelykäytäntöjä ja tutkimusohjeita.
Tavoite: Vedenalaisten luontotyyppien ja lajien elinympäristöjen kunnossapito, säilyminen ja tilan parantaminen						
Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekologinen	Sosiaalinen	Taloudellinen	Vaikutus direktiivi-arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Edunvalvonta: ympäröivien vesialueiden käytön seuranta (kalankasvatus, väylät, tuulivoimapuistot). Suunnittelualuetta ympäröivän meren käytöstä ja merialueisiin vaikuttavista toiminnoista, kuten maa-ainestenotosta, lausutaan tarvittaessa. EMMA-alueiden hyödyntäminen ja huomiointi alueen edunvalvonnassa (talon sisäisesti). Edunvalvonta on jatkuva.	Lausunnoilla pyritään vähentämään hankkeiden negatiivisia vaikutuksia meriluontoon.	x	x	x	Mahdollinen vaikutus	Riskinä on, että Metsähallitusta ei tunnisteta lausujatahona joko puutteellisen toimijatuntemuksen vuoksi, tai puutteellisten vaikutusarviontien vuoksi. Myös rajallinen aika hankkeisiin tutustumisessa rajoittaa vaikuttavaa edunvalvontaa. Riskejä voidaan torjua resurssioimalla ja panostamalla edunvalvontaan ja Metsähallituksen tunnettavuuteen toimijana.

Meritiedon ylläpito: uusinta- ja lisäkartoitukset, vuodenaikaisuuden huomiointi kartoituksissa. Luontotiedon ajantasaisuuden ylläpito mm. luonnonsuojelun toimenpiteiden ja edunvalvonnan tueksi.	Luontotiedon ajantasaisuudella varmistetaan luonnonsuojelun toimenpiteiden ja edunvalvonnan onnistuminen ja vaikuttavuus.	x			Mahdollinen vaikutus	Riskinä on resurssipula, eli kartoituksia ja niiden esiintuomia toimenpidetarpeita ei pystytä tekemään. Myös edunvalvonta vaikeutuu tiedon vanhentuessa tai puuttuessa.
Pilottikokeilu: lietteen poisto vesikasviniityiltä, kasvillisuuden siirtoistutus. Liettyneeltä aiemmin monilajiselta vesikasviniityltä ruopataan 10-20cm pehmeää sedimenttiä pois. Siirtoistutetaan aiempaa vesikasvillisuutta takaisin.	Monimuotoisuuden palauttaminen aiemmin arvokkaalle vesikasviniitylle.	x			Ei vaikutusta	Riskinä on, että vaikutukset eivät ole pysyviä, mikäli alueelle asetettava nopeusrajoitus ei auta liettymisen estämisessä tai sitä ei noudateta. Nopeusrajoituksen noudattamista tulee seurata. Toimenpiteeseen liittyvät myös tyypilliset ruoppauksen riskit, ja se tuleeikin suunnitella huolella.
Rajoitusvyöhyke: Sarven saaristoon veneiden nopeusrajoitus liettymisen vähentämiseksi. Hae-taan AVI:lta nopeusrajoitusta Sarven saaristoon. Rajoitus 6 km/h. Kartoituksissa rajaukseksi ehdotetaan Selkä-Sarven suojasataman lähestymisväylälle Maa-sarven ja Linnanklupun väliin, sekä Sarven sata-masta Linnanklupun ja Pitkäleton välistä ja vielä Sarven pohjoispäädyistä itään Maasarven etelä-reunan kautta merelle, eli koko Pitkäleton, Lin-nanklupun, Maa-Sarven ja Selkä-Sarven saar-ten ja niihin liittyvien matalikkojen/ karien muo-dostamaa kokonaisuutta.	Alentuneet ajonopeudet vähentävät potkuri-virtoja ja sen myötä pohjan liettymistä.	x	x		Mahdollinen vaikutus	Riskinä on, että nopeusrajoitusta ei noudateta. Nopeus-rajoituksen noudattamista tulee seurata, ja tiedottaa ja viestiä alueen käyttäjille rajoituksen syystä ja hyödyistä veden-alaisluonnolle ja linnustolle.
Yhteistyö: alueen vuokralaisten pienruoppauk-sien negatiivisten vaikutusten vähentäminen. Yhteistyössä vuokralaisten kanssa keskustel-laan pienruoppausten haittoista ja mietitään rat-kaisuja ruoppausten haittojen vähentämiseksi, niin että tarpeelliset ruoppaukset saataisiin silti tehtyä.	Pienruoppaukset vaikuttavat ympäröivään lajistoon ja veden tilaan. Monesta pienruop-pauksesta kumuloituu mahdollisesti osiaan suurempi vaikutus, jota on vaikea huomata kohdekohtaisia arvioita tehtäessä. Maanko-hoamisrannikolla ruoppaukset ovat kuitenkin lähes välttämättömiä ammatin harjoittamisen ja virkistyskäytön mahdollistamiseksi.	x	x	x	Mahdollinen vaikutus	Suurena riskinä on asian epäonnistunut viestintä sidosryh-mille, alueen käyttäjille ja vuokralaisille, jolloin asiaan sitou-tuminen ei kiinnosta. Myös tietoisuus vesilajistosta tai ilmoi-tusvelvollisuudesta ELY-keskukselle saattaa olla puutteelli-nen, ja tästä johtuen osa ruoppauksista saattaa olla vesi-luonnolle haitallisempia. Riskien torjuntaa on onnistunut si-dosryhmäviestintä ja yhteistyö, sekä laajempi viestintä ran-nikkoalueilla.
Tavoite: Virkistyskäyttö ei uhkaa luontoarvoja						
Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekologi-nen	Sosiaa-linen	Talou-dellinen	Vaikutus direktiivi-arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Kansallispuiston rajakylttien uusiminen. Suuri osa kansallispuiston rajakylteistä saarissa ovat vanhoja ja haalistuneita, ja uusimisen tarpeessa.	Tietoisuus suojelualueella liikkumisesta oh-jaa käyttäytymistä luontoa huomioivaan suuntaan.	x	x		Mahdollinen vaikutus	Riskinä on, että alueita ja niiden suojeluarvoja ei tunnisteta, kun suojelualueen tunnuksia ei näy maastossa. Näkyvät tunnuksot muistuttavat alueen käyttötarkoituksesta.
Maihinnousukiellot/ suositukset sen välttä-miseksi linnuston pesimäaikana tärkeimmille pe-simäalueille. Linnuston pesinnälle merkittävät saaret ja luodot rauhoitetaan kävijöiltä pesimä-ajaksi. Kansallispuiston alueella nämä on osoi-tettu järjestyssäännössä, muualla suunnittelu-alueella rauhoitusalueet on osoitettu YSA-pää-töksissä (Krunnit, Parminnit, Runniletto) tai ovat ohjeellisia suosituksia. Rajoitusalueet pyritään	Pesimäalueiden rauhoittaminen parantaa lin-tujen pesintöjen onnistumista ja vähentää pesärosvouksen riskiä.	x	x		Mahdollinen vaikutus	Osa tärkeistä pesimäalueista sijaitsee saarilla, jotka ovat myös virkistyksellisesti houkuttelevia käyntikohteita. Ris-kinä on, että häiriöttömän pesinnän merkitystä ei saada viestittyä kävijöille, ja alueen linnustoarvot kärsivät. Tällai-sia kohteita ovat etenkin Santapankki, Satakarin itäinen niemi, sekä Oulun edustalla Hermannin ja Kahvankari.

merkitsemään karttojen lisäksi maastoon, ja li- säämään käyttäjien tietoisuutta vältettävistä koh- teista. Kohteet esitetään vyöhykealuejakar- toissa.						
Virkistyskäytön ohjaus häiriöiden välttämiseksi, tiedostuksen lisääminen. Luontoon.fi -sivuston ohjeet ja tiedot ovat oikein. Kävijät ohjataan käyttöä kestäville kohteille, ja ohjeistetaan ret- kietiketistä, lintujen pesimäajoista sekä muista alueella oleellisista käyttö säännöistä ja rajoituk- sista. Ylläpito on jatkuvaa.	Toimiva kävijöiden ohjaaminen vähentää luonnon kulumista sekä häiriötä luonnolle ja lajistolle.	x	x		Mahdollinen vaikutus	Suurin riski on, että opastuspalvelut eivät tavoita kävijöitä, ja annetut ohjeet ja tiedot eivät välity käyttäytymiseen maastossa. Tämä näkyy veneilykulttuurin muuttumisena, häiriöinä toisille käyttäjille ja lajistolle, sekä esimerkiksi ve- denalaisille luontotyypeille (potkurivirrat). Kävijöitä yritetään tavoittaa monilla eri tavoilla.
Tavoite: Kulttuuriperintökohteet säilyvät ja ne otetaan huomioon esim. virkistysrakenteiden kunnossapidossa. Kulttuuriperintökohteilla on itseisarvon lisäksi virkistyskäyttöarvoa, ja niihin tutustuminen parantaa niiden säilymistä. Virkistyskäytössä olevien kohteiden säilyminen on turvattu hoidon ja seurannan avulla.						
Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekologi- nen	Sosiaa- linen	Talou- ellinen	Vaikutus direktiivi- arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Arkeologisten inventointien päivitys ja täyden- nystarpeen arviointi. Vanhentuneiden inventoin- tien päivittäminen ajan tasalle. Arvioidaan myös tarve tehdä täydentäviä inventointeja alueella. Alueen rakennusperintö on inventoitu riittävällä tarkkuudella. Täydentävät inventoinnit koskevat pääasiassa arkeologista kulttuuriperintöä.	Kohteiden kunto on tiedossa myös hoitamat- tomilla kohteilla, ja ne voidaan huomioida alueen hoidon ja käytön suunnittelussa. Myös uusia kohteita voi löytyä. (valtion mai- den osalta).		x		Ei vaikutusta	Kohteiden kuntoa ei tiedetä, ja ne voivat vahingoittua muut- tuneissa ympäristöolosuhteissa tai käytössä.
Arvokkaiden rakennuskohteiden kuntotarkistus min. 5 v. välein. Hoitosuunnitelmat. (ml. Röyttä). Arvokkaiden rakennuskohteiden kunto tarkaste- taan säännöllisesti ja mahdollisiin puutteisiin tar- tutaan. Kohteilla on hoitosuunnitelma. Pääkohteet Pensaskari (museokentän raken- nukset) ja Selkä-Sarvi (Ailinpieti) katselmoidaan säännöllisesti. Perämeren kansallispuistossa hoitosuunnitelmaa vastaa Perämeren kansallis- puiston rakennustapaohjeisto (25). Pensaskari kuuluu RKY-alueeseen, ja Ailinpieti on suojeltu asetuksella valtion rakennusten suojelusta (480/85). Röytän rakennuksilla (Lastaaja ja Luotsila) ei vielä ole hoitosuunnitelmaa. Röyttä kuuluu RKY- alueeseen, Luotsila on suojeltu sopimuksella Metsähallituksen ja Museoviraston välillä v. 1993. Lastaajan ja Luotsilan rakennuksista on tarkoitus tehdä rakennushistoriaselvitys vuonna 2023.	Hoitosuunnitelmilla varmistetaan arvokkai- den kohteiden säilyminen ja asianmukainen hoito.		x		Ei vaikutusta	Riskinä on, että rahoitusta kohteiden ylläpitoon ei saada, hoito jää tekemättä, ja kohteet rapistuvat. Vanhojen kohtei- den ylläpito ja etenkin isot kunnostukset voivat olla hyvin kalliita (Lastaaja ja Luotsila). Myös kunnostus tulee tehdä rakennusperintöalan ammattilaisen laatiman ohjeen mu- kaan, ettei kunnostus tapahdu rakennuksia vahingoitta- vasti. Kohteille pyritään varmistamaan tarpeellinen rahoi- tus, sekä pitämään ohjeet ajan tasalla.
Luotsila ja Lastaaja kunnostus. Tehtävän hoito- suunnitelman mukaiset toimenpiteet. Myös toi- menpiteiden kiireellisyys selviää hoitosuunnitel- man tekovaiheessa. Selvitetään myös rakennus- ten myyntimahdollisuus, sillä parhaimmillaan	Kulttuurihistoriallisesti arvokas piha-alue ra- kennuksineen säilyy käyttökunnossa.		x		Ei vaikutusta	Riskinä on, että rahoitusta kohteiden kunnostukseen ja yl- läpitoon ei saada, hoito jää tekemättä, ja kohteet rapistu- vat. Vanhojen kohteiden ylläpito ja etenkin isot kunnostuk- set voivat olla hyvin kalliita (Lastaaja ja Luotsila). Kunnos- tus tulee tehdä rakennusperintöalan ammattilaisen

käytössä olevat rakennukset pysyvät ja pidetään paremmin kunnossa, ja ne palvelevat alueen muuta käyttöä.						laatiman ohjeen mukaan, ettei kunnostus tapahdu rakennuksia vahingoittavasti. Kohteille pyritään varmistamaan tarpeellinen rahoitus, sekä pitämään ohjeet ajan tasalla.
Selkä-Sarven retkeilyreitien varren kulttuuriperintökohteiden opasteiden päivitys ja lisääminen. Kulttuuriperintökohteiden opasteiden päivitys ja lisääminen Selkä-Sarven Liitinnokalle ja saaren keskiosaan. Opasteet pyritään päivittämään synkroniassa muun maasto-opastusaineiston kanssa.	Kävijät tutustuvat alueen kulttuuriperintöarvoihin ja osaavat arvostaa ja huomioida ne.		x		Ei vaikutusta	Opasteiden pystyttäminen ja sijoittaminen arkeologin ohjeiden mukaan. Pieni riski, että kohteiden esittely saa kävijät poistumaan poluilta ja kohteet tai rakenteet kuluvat tai sorjtuvat. Selvät polut ja kohteiden hyvä näkyvyys poluille ehkäisevät riskiä.
Vedenalainen kulttuuriperintö, edunvalvonta maankäytössä (ruoppaukset, merituulivoima). Metsähallitus ei tee vedenalaisia kulttuuriperintöinventointeja. Jos VELMU- tai muissa vedenalaisen luonnon kartoituksissa tulee vastaan kulttuuriperintökohteita, ilmoitetaan niistä museovirastolle. Merialueiden isot hankkeet menevät museoviranomaisen kautta, ja niistä arvioidaan, tarvitaanko inventointeja (konsultit). Tiedossa olevien kohteiden etua ja säilymistä valvotaan edunvalvonnalla (kohteita ei pidetä yllä tms.).	Perämereinen meriliikennekulttuuriperintö säilyy.		x		Ei vaikutusta	Mikäli kohteita ei tunnisteta, voidaan kulttuuriperintöä menettää. Metsähallituksen meribiologit perehdytetään ohjeisiin kulttuuriperinnön osalta.
Tavoite: Suunnittelualueen maisema-arvojen säilyminen. Valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen (RKY) kohteet.						
Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekologinen	Sosiaalinen	Taloudellinen	Vaikutus direktiivi-arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Perinnebiotooppien kulttuuriperintökohteiden ja maiseman hoito (lampaat, raivaukset). Alueen perinnebiotooppien hoito, eli maisemanhoito (vuokrakohteiden ulkopuolella) hoidetaan osana alueen luonnonhoitoa. Perinnebiotoopeilla sijaitsevat kulttuuriperintökohteet otetaan huomioon suunnitteluvaiheessa. Alueita hoidetaan mm. lammaslaitumina ja osin raivaamalla. Hoito on jatkuvaa. Pääkohteet Pensaskari (museokentän rakennukset), Selkä-Sarvi (Ailinpieti), Röyttä (Lastaaja ja Luotsila). Selkä-Sarveen ja Iso-Huhturiin on laadittu muinaisjäännösten hoitosuunnitelmat ja hoitolupa on saatu Museovirastolta.	Kohteet pysyvät näkyvissä ja kunnossa, maisema arvot säilyvät.	x	x		Mahdollinen vaikutus	Jos hoito lakkaa, kohteet kasvavat umpeen, maisema-arvot kärsivät ja kohteet voivat mennä huonoon kuntoon. Toisaalta esimerkiksi kohteiden raivaus ohjataan ja tehdään varovasti - kiviä ei siirrellä, mahdollisen raivausjätteen poltto tehdään turvallisen etäisyyden päässä arvokohteista.
Sidosryhmäyhteistyö, alueen vuokralaiset, RKY-maisema-arvojen säilyminen, museoviranomaisen. Valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen (RKY) säilymisen turvaaminen yhdessä alueen vuokralaisten kanssa sovittavin toimenpitein (esim. vuokraehdot). Yhteistyö museoviranomaisten kanssa.	RKY-alueet säilyvät statuksen mukaisina ja houkuttelevina käyntikohteina, vuokralaiset ymmärtävät velvollisuutensa ja toimivat sen mukaisesti.	x	x	x	Mahdollinen vaikutus	Riskinä on, että viestintä RKY-alueen tavoitteista epäonnistuu, tai että rahoitusta alueiden ylläpitoon ei saada. Riskiä torjutaan vuokrasopimusten läpikäynnillä ja matalalla yhteydenpitokynnyksellä, sekä maastokatselmuksilla. Metsähallituksen omistamat kohteet pidetään mukana inventointilistoilla ja pidetään kohdeselvitykset ja korjaustarpeet ajan tasalla.

Tavoite: Laadukkaat, monipuoliset, oikein mitoitettut ja sijoitetut retkeilyrakenteet ohjaavat kävijät kohteisiin, jotka kestävät virkistyskäytöstä syntyvän kuormituksen.						
Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekolo-gi-nen	Sosiaa-linen	Talou-dellinen	Vaikutus direktiivi-arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Maasto-opasteiden ylläpito ja päivitys. Maasto-opastusaineistoa ylläpidetään ja päivitetään tarpeen mukaan. Suunnittelualueen saarikohteiden opasteet ovat työn alla. Opastusaineistoa ylläpidetään Pensaskariin, Selkä-Sarveen, Vähä-Huituriin, Härkälettoon, Hietakallaan, Kropsuun, Ryöskärinkallaan ja Iin Röyttään.	Ajantasainen maasto-opastusaineisto lisää ihmisten luontoon liittyvää ymmärrystä ja siten muuttaa ihmisten käyttäytymistä ja näkemystä sekä arvostusta luontoa kohtaan.	x	x		Mahdollinen vaikutus	Riskinä on, että maasto-opasteita ei saada päivitettyä ja pidettyä mielenkiintoisena ja kunnossa, eikä niitä täten lueta. Ajantasaisten ja mielenkiintoisten opasteiden ylläpitoon ja tekoon tarvitaan resursseja.
Rakenteiden säännölliset kunnostukset ja perusparannukset. Vähä-Huiturin ja Selkä-Sarven rakennusten maalaus (punamulta). Sarven sauna remontoitiin v.2022, ja se muutettiin maksulliseksi saunaksi (vapaaehtoinen saunamaksu). Saunan muutoksen vaikutusta seurataan. Lisäksi tehdään Selkä-Sarven saunan vesijärjestelyjen mahdollisuuksien tarkastelu (keruun ja puhdistuksen mahdollisuudet).	Rakennusten maalaus pidentää niiden käyttöikää. Saunan käyttö on ollut satamassa isoin häiriötekijä, toisaalta suuresti arvostettu palvelu. Liiallinen ja huolimaton käyttö kuluttaa valtavasti puuta, sekä kiukaan/vuosi. Maksullisuuden odotetaan muuttavan saunan käyttöä toivotumpaan suuntaan. Saunan vesien keruun ja puhdistuksen parantaminen vähentää ympäristövaikutuksia entisestään.	x	x	x	Ei vaikutusta	Saunaan liittyvä häiriökäyttäytyminen ajaa osan alueen käyttäjistä pois. Saunan vuokraus voi hillitä käyttöä ja parantaa huolellisuutta.
Satamien/ laitureiden ylläpito. Jokavuotinen tarkastus ja korjauskustannusselvitys suunnittelualueen satamissa. Tarkastus vuosittain ennen avovesikauden alkua. Kropsun laiturin kunnostus (ponttoonien hitsaus). Vähä-Huiturin ja Hietakallan laiturin rakentaminen, mikäli rahoitus löytyy.	Toimivat satamat houkuttavat asiakkaita ja ohjaavat käytön haluttuihin kohteisiin, ja ovat turvallisia käyttäjille.	x	x	x	Ei vaikutusta	Huonokuntoiset rakenteet ohjaavat kävijöitä luonnonrantoihin ja mahdollisesti luonnonsuojelullisesti herkille alueille, ja ovat turvallisuusriski käyttäjille. Heikko palveluvarustus ei houkuta ihmisiä kohteelle.
Verkkosivujen ja esitteiden sekä tuotekorttien ylläpito. Ajantasaisten verkkosivut, esitteet ja tuotekortit ohjaavat kävijöitä käyttöä kestäville kohteille, ja ohjaavat alueen käyttöä. Aineistoa ylläpidetään ja päivitetään tarpeen mukaan. Luontoon.fi -sivustot tulevat uudistumaan lähivuosien aikana. Opastusaineistoa (netissä) ylläpidetään Perämeren kansallispuistoon ja Perämeren saariin, joissa on virkistyspalvelurakenteita.	Ajantasainen esittelyaineisto kohteista lisää ihmisten luontoon liittyvää ymmärrystä ja siten muuttaa ihmisten käyttäytymistä ja näkemystä sekä arvostusta luontoa kohtaan. Asiakkaat osaavat myös valita haluamansa käyntikohteet, ja tietävät miten varustautua retkestä nauttiakseen. Tuotekortit auttavat myös yhteistyöyrityksiä arvioimaan kohteidemme soveltuvuutta yrityskäyttöön.	x	x		Mahdollinen vaikutus	Suurin riski on, että tieto eivät tavoita kävijöitä, ja annetut ohjeet ja tiedot eivät välity käyttäytymiseen maastossa. Tämä näkyy veneilykulttuurin muuttumisena, häiriöinä toisille käyttäjille ja lajistolle. Kävijöitä yritetään tavoittaa monilla eri tavoilla. Riskinä on myös, että esittelyaineistoa ei saada päivitettyä ja pidettyä mielenkiintoisena ja kunnossa, eikä niitä täten lueta. Ajantasaisten ja mielenkiintoisten esittelyaineistojen ylläpitoon ja tekoon tarvitaan resursseja.
Vuokrasopimukset satamien ylläpitämiseksi. Kattilankallan ja Iin Röytän sataman ja satamarakenteiden (ml. tulipaikat, kesäkeittiöt tms.) ylläpito ja kunnossapito on tavoite sopia alueen vuokralaisten kanssa alueen käyttäjien vastuulle.	Kun alueen käyttäjät saavat hoitaa aluetta, tulee kohdetta seurattua tarkemmin ja käyttäjien tarpeet näkyviin herkemmin. Esimerkiksi Röytän satamasta voi periä käyttömaksut, joilla katetaan satama-alueen ylläpito.		x	x	Ei vaikutusta	Jos sopimusta ei saada tehtyä tai sille ei löydy hoitavaa toimijaa sopimusosapuoleksi, jää hoito Metsähallituksen vastuulle, eikä välttämättä tyydytä alueen käyttäjiä. Alueen kehittäminen ja rahoituksen määrä voivat jäädä jälkeen toivotusta.

Tavoite: Suunnittelualueen matkailukäyttöä kehitetään kysyntälähtöisesti yhdessä alueella toimivien yritysten, paikallisten asukkaiden sekä alueella vierailevien kävijöiden kanssa.						
Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekologi- nen	Sosiaa- linen	Talou- ellinen	Vaikutus direktiivi- arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Kansallispuistossa tehdään säännöllisiä kävi- jäseurantoja. Kansallispuiston kävijäytytyväi- syyttä seurataan säännöllisesti asiakaspalauttei- den ja mahdollisten kävijätutkimusten avulla. Aiemmin kävijätutkimuksia on tehty 5 vuoden välein kävijäkokemuksen seuraamiseksi ja ajan- tasaisen kuvan saamiseksi alueen kävijöistä. Muulle osalle suunnittelualueetta ei tehdä sään- nöllisiä kävijätutkimuksia Metsähallituksen toi- mesta.	Saadaan ajantasainen kuva alueen käytöstä ja pystytään reagoimaan alueella tapahtuviin muutoksiin ja uusiin suuntauksiin. Samalla saadaan enemmän kävijäpalautetta ja suo- raa asiakaskontaktia.		x		Ei vaikutusta	Riskinä on, että kysely on liian vaikea tai ohjaa väärään asiaan, emmekä saa haluamaamme tietoa. Täten voi jäädä huomaamatta jokin oleellinen muutos tai tarve alueella. Riskiä torjutaan auttamalla ihmisiä täyttämään kysely, sekä muokkaamalla kyselyä jatkuvasti vastaamaan paremmin tarvitsemaamme tietoon.
Kestävän luontomatkailun sopimukset. Alueen yrittäjien kanssa tehdään luontomatkailuyhteis- työsopimukset, joiden keskeinen aihe on alueen kestävä käyttö. Sopimuskumppanien kanssa ola- an säännöllisesti yhteydessä ja sopimuksia tehdään ja uusitaan tarvittaessa.	Ajantasainen tieto (tulevien) sopimuskump- paniemme tarpeista ja toiveista mahdollistaa toiminnan ohjaamisen kestäväksi ja alueelle sopivaksi ja muovaa yhteistyömuodot käy- tännössä toimiviksi.	x	x	x	Ei vaikutusta	Riskinä on, että alueella toimivat (uudet) yrittäjät eivät tun- nista tarvetta yhteistyösopimukselle tai ymmärrä alueen luonnetta ja sääntöjä, jotka koskevat alueen käyttöä. Avoin yhteistyö ja sidosryhmätapaamiset pitävät tilanteen hallin- nassa.
Sidosryhmäyhteistyö, säännölliset tapaamiset ja perehdytykset. Pidetään esimerkiksi koulutusti- laisuuksia alueen yrityksille, kansallispuisto-op- paille ja yhteistyökumppaneille. Kuntien ja kau- punkien kanssa ollaan yhteydessä erilaisissa ti- laisuuksissa ja hankkeissa. Yhteistyö on joustavaa ja jatkuvaa.	Ajantasainen tieto yhteistyötahojen tarpeista antaa mahdollisuuden vaikuttaa käytön muo- toutumiseen alueelle ja yhteistyökumppa- neille sopivaksi ja muovaa yhteistyömuodot käytännössä toimiviksi.		x	x	Ei vaikutusta	Riskinä on, että yhteistyötä ei onnistuta ylläpitämään, ja osapuolet eivät tiedä toistensa tarpeista tai kehen ottaa yh- teyttä. Säännöllinen tiedottaminen ja tapaaminen varmista- vat toimivat yhteydet.
Yhteisviestintä ja -markkinointi, hankkeet, tiedo- tustilaisuudet. Edistetään alueen asioita yh- dessä yhteistyötahojen kanssa esimerkiksi osal- listumalla yhteistyötahojen hankkeisiin, projektei- hin tai tapahtumiin. Yhteistyö on joustavaa ja jat- kuvaa.	Vaikutukset, riskit ja mittarit ovat samat kuin matkailukäyttöä edistävässä sidosryhmäyh- teistyössä.		x	x	Ei vaikutusta	
Tavoite: Kestävä kalastus parantaa kalastuksen tuottavuutta, kannattavuutta ja saalisvarmuutta; kaikilla on mahdollisuus kalastaa; kalakannat ovat elinvoimaiset						
Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekologi- nen	Sosiaa- linen	Talou- ellinen	Vaikutus direktiivi- arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Edunvalvonta merialueen hankkeissa. Suunnit- telualueetta ympäröivän meren käytöstä lausu- taan/ suunnitteluun osallistutaan tarvittaessa. Edunvalvonta on jatkuvaa. Suurhiekkan merituulivoimapuiston yhteyteen aiotaan ehdottaa kalastolle aiheutuvien haittojen kompensaatiomenetelmänä esimerkiksi kutualu- eiden perustamista rakennettavien tuulivoimaloi- den juurille.	Lausunnoilla pyritään vähentämään hankkei- den negatiivisia vaikutuksia kalastoon ja ka- lastukseen.	x	x	x	Mahdollinen vaikutus	Riskinä on, että Metsähallitusta ei tunnisteta lausujatahona joko puutteellisen toimijatuntemuksen vuoksi, tai puutteel- listen vaikutusarviontien vuoksi. Myös rajallinen aika hank- keisiin tutustumisessa rajoittaa vaikuttavaa edunvalvontaa. Riskejä voidaan torjua resurssioimalla ja panostamalla edunvalvontaan ja Metsähallituksen tunnettavuuteen toimi- jana.

Hylkeen ja norpan metsästysjärjestelyt. Tällä hetkellä Perämeren kansallispuistossa kaikki metsästys on kielletty, lukuun ottamatta luonnonsuojelullista haittaa aiheuttavat poikkeukset (ei metsästys-, vaan poikkeuslupitus). Vuonna 2022 alkaneessa Ympäristöministeriön hankkeessa päivitettiin vanhat kansallispuistolait nykyisen luonnonsuojelulain tasalle (24). Tällöin lisättiin nykyisen luonnonsuojelulain mahdollistama poikkeuslupapyynti myös riistalajeille, jotka aiheuttavat vaaraa turvallisuudelle tai merkittävä haittaa omaisuudelle. Säädos saatiin voimaan vuonna 2023. Tämän seurauksena tulee pohdittavaksi sekä harmaahylkeiden että itämerennorppien aiheuttamat vahingot niin kalastukselle kuin kalalajeille, kuin niiden poiston vaikutus niiden kantoihin. Toimenpide kohdistuu pääasiassa Perämeren kansallispuistoon.	Ongelmavyöhyte vaikutuksineen on moninainen: hylkeiden ja norppien kasvaneet kannat vaikeuttavat suuresti ammatti- ja vapaa-ajankalastusta alueella. Suurten kantojen vaikutus myös uhanalaisille kalakannoille voi olla paikallisesti merkittävä, mutta tutkimustietoa asiasta ei ole. Toisaalta myös hylje ja norppa kuuluvat alueen merkittävään lajistoon, ja Perämeren pohjukka on norpalle tärkeää pesimäaluetta jäävarmuuden takia.	x	x	x	Mahdollinen vaikutus	Riskeinä nähdään hylje- ja norppakantojen kasvun myötä vaikeutuva ja jopa loppuva ammattikalastus, sekä vapaa-ajan kalastuskulttuurin hiipuminen, mikäli hylkeiden ja norppien aiheuttamia häiriöitä ei pystytä jollain tavoin estämään. Tähän poikkeuslupaprosessit ovat hitaita ja raskaita, ja yksittäisten hylkeiden poistolupien aiheuttama byrokratia raskas. Myös luvituksen taakseen vaatimat arvioinnit poistojen vaikutuksista kantoihin ovat vaativia. Toisaalta riskinä voi olla vääränlaisten poistoluvitusten seurauksena epätoivotut vaikutukset hylkeiden ja norppien kantaan. Luvitukset pyritään pitämään mahdollisimman selkeinä, ja niiden pohjana käytetään saatavilla olevaa tietoa esimerkiksi LUKE:lta, sekä seurantaa annettujen lupien vaikutuksista.
Kalastusjärjestelyt (erilaiset kiintiöt tai kalastusrajoitukset). Sekä kaupallisen kalastuksen että vapaa-ajan kalastuksen kalastusjärjestelyt vaikuttavat alueen kalakantoihin. Tavoitteena on kalakantojen, myös uhanalaisten kalojen, vahvistaminen jopa kalastettavalle tasolle. Tavoite on kunnianhimoinen ja kenttä haastava, sillä kalakannoista tiedetään osin vähän, ja niiden tilaan vaikuttavat muutkin kuin kalastuksen järjestämiseen liittyvät (ympäristö)tekijät. Uhanalaisten kalojen, meriharjuksen ja meritaimenen, pienissä kalakannoissa laajemmalla alueella tai paikallisesti kalastuksen sivusaaliina menetetty kokonaisvaikutus voi olla merkittävä. LUKE:n kanssa aletaan selvittää mitkä ovat vaihtoehtoja meriharjuksen ja meritaimenen kantojen säilymisen ja parantamisen kannalta järkevistä kalastuksensäätelystoimenpiteistä. Toimenpiteiden toteutus ELY-keskuksen ja Metsähallituksen omien kalastuslupitusten kautta. Erilaisia kalastusjärjestelyjä voivat olla saalis- tai kalastajakiintiöt, ajalliset tai alueelliset tai pyydystekniset kalastusrajoitukset, tai kalastusrauhoidusalueet. Toimenpiteiden (rajoitusten) on tavoite olla väliaikaisia ja johtaa niiden poistamiseen tarpeettomina. Toimenpide kohdistetaan Perämeren kansallispuiston ja Tornion ns. Huiturin vesialueen alueille. Kalastusjärjestelyiden muuttuessa olisi hyvä olla muutamana vuonna tehostettua kalastusneuvontaa, sekä panostusta viestintään	Tavoitteena on parantaa kaikkien, etenkin uhanalaisten kalakantojen tilaa. Vaikutukset ulottuvat vapaa-ajan- ja mahdollisesti myös kaupalliseen ammattikalastukseen erilaisten rajoitusten muodossa.	x	x	x	Mahdollinen vaikutus	Riskinä on, että mikäli emme onnistu pysäyttämään kalakantojen heikkenemistä, ne katoavat Perämereltä. Toisaalta rajoitusten osalta riskinä on, että sosiaalisen vastustuksen paine estää lopulta valittujen rajoitusten toteutumisen, tai niitä ei noudateta. Myös riskinä on, että valitut menetelmät eivät ole oikeita tai riittäviä kalakantojen vahvistamiseksi, eli kalastuksesta riippumattomat syyt tuhoavat kalakannat. Rajoitusten pohjaksi käytämme tutkimustietoa ja sosiaalisen hyväksyttävyyden saamiseksi avointa keskustelua.

kalastuksensäätelyn muutoksista, sekä niihin johtaneista syistä. Toimenpidettä seurataan samalla mittarilla kuin kalastuksen säätely: kalastuksen vaikutus (sivusaalis) uhanalaisille kaloille.						
Yhteistyö kalastajien, erävalvonnan, tutkimustahojen kanssa. Kalastuksen ja kalakantojen kestävyyden parantamista mietitään yhteistyössä paikallisten kalastajien ja vapaa-ajan kalastajien (SVK), erävalvonnan, tutkimustahojen ja luvtajien kanssa. Tavoitteena on löytää mahdollisimman toimivia, ja sosiaalisesti hyväksyttäviä keinoja uhanalaisten kalakantojen tilan parantamiseen ja kalastuksen järjestämiseen. Kalakantojen tilaan vaikuttavat kalastuksen lisäksi muutkin (ympäristö)tekijät. Toimenpide kohdistetaan Perämeren kansallispuiston ja Tornion ns. Huiturin vesialueen alueille.	Uhanalaisten tai heikkenevien kalakantojen tilaa voidaan parantaa kalastuksen toimenpiteillä. Tavoitteena on parantaa kaikkien kalakantojen tilaa niin, että alueella voidaan järjestää kalastus kestävästi.	x	x	x	Mahdollinen vaikutus	Mahdollisten rajoitusten toiminta riippuu niiden noudattamisesta, jossa yhteinen sopiminen ja valvonnan järjestäminen ovat avaintekijöitä.
Tavoite: Käynnistetään puistopariyhteistyö Ruotsin kanssa						
Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekologinen	Sosiaalinen	Taloudellinen	Vaikutus direktiivi-arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Yhteinen tapaaminen ruotsalaisten kollegojen kanssa puistopariyhteistyöstä. Tapaamisessa kartoitetaan yhteistyömahdollisuudet ruotsalaisten kansallispuistosta vastaavien tahojen kanssa. Sekä matkailullisen puistopariyhteistyön muodostaminen, että kentän töihin liittyvien, konkreettisten kehittämismahdollisuuksien etsiminen, esimerkiksi satamarakenteet. Puistopariyhteistyön alkaessa voidaan panostaa myös yhteiseen ja uudenlaiseen asiakasviestintään.	Helpottunut liikkuminen ja tiedon lisääminen mahdollisuuksista parantaa kävijöiden mahdollisuuksia ja kiinnostusta alueeseen tutustumiseen. Kävijäkokemus paranee. Viipymä lisääntyy. Voi lisätä mahdollisuuksia uusiin tai useampiin matkailupalveluihin, esimerkiksi kuljetuspalveluissa.		x	x	Ei vaikutusta	Yhteistyön kehittämisessä ei nähdä riskejä. Enemmän ongelmana on ollut, ettei yhteistyötä saada käyntiin.
Tavoite: Suunnittelualueella huomioidaan mahdollisuuksien mukaan myös esteettömyys						
Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekologinen	Sosiaalinen	Taloudellinen	Vaikutus direktiivi-arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Esteettömyys selvitys Selkä-Sarven ja Iin Röytän satama-alueesta. Selvitetään Selkä-Sarven ja Iin Röytän satama-alueiden esteettömyyden parantaminen yhteistyössä paralympialiiton kanssa.	Tavoite on mahdollistaa merellisten luontoelämysten saaminen kaikille asiakkaillemme.		x		Ei vaikutusta	Riskinä on, että toimenpiteet ovat liian vaikeita tai kalliita toteutettavaksi näillä kohteilla. Asia vaatii huolellista suunnittelua asiantuntijoiden kanssa.

Tavoite: Talvimatkailun edellytysten selvittäminen						
Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekologi- nen	Sosiaa- linen	Talou- dellinen	Vaikutus direktiivi- arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Metsähallituksen kohteiden talviaikaisten käyttö- mahdollisuuksien kartoittaminen. Selvitetään tal- viaikaisten reittien rakentamisen mahdollisuus retkeilykohteille, esimerkiksi ladut, moottorikelk- kareitit jne., sekä virkistysrakenteiden soveltu- vuus talvikäyttöön.	Tavoitteena on mahdollistaa ympärivuotinen liikkuminen merikohteilla.		x		Ei vaikutusta	Merikohteilla reitit ovat sään armoilla, eli talvien jäätilanne ja esimerkiksi väylät vaikuttavat reittien ylläpitoon ja kus- tannuksiin.
Tavoite: Muut toimenpiteet						
Toimenpide	Vaikutusten kuvaus	Ekologi- nen	Sosiaa- linen	Talou- dellinen	Vaikutus direktiivi- arvoihin	Riskit ja niiden torjunta
Inakarin rakennuskokonaisuus, selvitys ja poisto. Perämeren kansallispuistossa Inakarin saarella on osin vuokralaisen, osin Metsähalli- tuksen omistamia rakennuksia, joiden tilanne on epäselvä ja vuokrasopimus on loppunut. Omis- tajuudet tulee selvittää ja huonokuntoiset/ turval- lisuusriskin omaavat rakennukset purkaa, sekä alue siistiä. Hyväkuntoiset vanhat vaja- ja liite- rirakennukset voidaan säilyttää kulttuuriperin- tönä. Purkamisessa tulee huomioida haitta-aine- selvitys. Purkaminen on haastavaa, sillä saari si- jaitsee väylän takana.	Huonokuntoiset rakennukset ja roskat pi- halla leviävät ja maatuvat saareen, ja ne tu- lee tuoda pois sekä luonnon, eläinten että ih- misten turvallisuuden turvaamiseksi.	x			Mahdollinen vaikutus	Riskinä on, että resurssit eivät riitä ja asian hoitaminen ve- nyy monimutkaisuuden takia. Riskiä torjutaan ottamalla asia työohjelmaan ja vaikuttamalla resurssointiin.

21 Toimenpiteiden toteutumisen ja vaikuttavuuden seuranta									
Selite		Lomakkeella kuvataan toimenpiteiden toteutumisen ja vaikuttavuuden seurannassa käytettävät mittarit sekä niiden nyky- ja tavoitearvot.							
Toimenpiteiden toteutumisen seurannan mittarit									
Toimenpide	Mittariluokka	Mittarin tarkennus	Lähtötaso (teksti)	Lähtötaso (num)	Tavoitetaso (teksti)	Tavoite (min)	Tavoite (max)	Yksikkö	Tavoitevuosi
Arkeologisten inventointien päivitys ja täydennystarpeen arviointi	Kulttuuriperintöinventointien määrä (ha)	Tarpeelliset inventoinnit ovat ajantasalla.	Arkeologinen kulttuuriperintöinventointi on ajantasainen (valtion maiden osalta).		Inventoinnit ovat ajan tasalla.				2037
Arvokkaiden rakennuskohteiden kuntotarkistus min. 5 v. välein. Hoitosuunnitelmat. (ml. Röyttä)	Suojeltujen rakennusten kunnostus (kohteiden lkm) (kpl)	Kaikilla arvokkailla rakennuksilla on ajantasainen hoitosuunnitelma: Pensaskarin rakennukset, Selkä-Sarven Ailinpieti, Röytän Lastaaja ja Luotsila	Suunnitelma olemassa ja ajan tasalla: Pensaskarin rakennukset, Selkä-Sarven Ailinpieti Suunnitelma puuttuu: Röytän Lastaaja ja Luotsila		Pensaskarin rakennukset ja Selkä-Sarven Ailinpieti samassa dokumentissa; Röytän Lastaaja ja Luotsila	3	3	kpl	2024
Avoimen ja puustoisin perinneympäristön hoito. Riittävän laidunpaineen ylläpito	Ennallistettujen ja hoidettujen kohteiden toteutuneet pinta-alat perinnebiotoopit (ha)	Perinnebiotooppeihin kuuluvien keskeisten suojelu- perusteluontotyyppien pinta-alat ja edustavuusluokat: merenrantaniityt 1630*; kuivat nummet 4030; runsaslajiset kuivat ja tuoreet niityt 6270*; hakamaat 9070. (* priorisoitu luontotyyppi)	v.2022: merenrantaniityt: 402ha, erinomainen 30%, hyvä 29%, merkittävä 40%, ei merkittävä 1%; kuivat nummet: 80ha, erinomainen 2%, hyvä 19%, merkittävä 47%, ei merkittävä 32%; runsaslajiset kuivat ja tuoreet niityt: 12,6ha, erinomainen 12%, hyvä 30%, merkittävä 53%, ei merkittävä 5%; hakamaat: 98ha, erinomainen 0%, hyvä 20%, merkittävä 48%, ei merkittävä 32%;		Perinnebiotooppien pinta-alat kasvavat maankohoamisen ja uusien kohteiden hoitoon ottamisen myötä; ja edustavuutta pyritään parantamaan.				2027
Avointen rantaympäristöjen hoito laiduntamalla ja raivaamalla. Riittävä laidunpaine	Ennallistamisen ja hoidon toteutustilanne (= tot/tav) (%)	Hoidettujen lintuluotojen määrä	Raivaustarvetta selvitetään		Tärkeimmiksi arvioidut raivausta tarvitsevat lintuluodot ovat hoidossa.				2037

Edunvalvonta ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi	Edunvalvontaan liittyvien lausuntojen lkm (kpl)	Osallistumme alueeseen vaikuttaviin hankkeisiin joko sidosryhmänä, viranomaisena tai lausujana.	Edunvalvonta on jatkuvaa, mutta resurssit ovat rajalliset.		Edunvalvonta on jatkuvaa				2037
Edunvalvonta merialueen hankkeissa	Edunvalvontaan liittyvien lausuntojen lkm (kpl)	Osallistumme alueeseen vaikuttaviin hankkeisiin joko sidosryhmänä, viranomaisena tai lausujana.	Edunvalvonta on jatkuvaa, mutta resurssit ovat rajalliset. Toimenpiteitä Suurhiekkan tuulivoimapuistolle ei ole ehdotettu.		Edunvalvonta on jatkuvaa. Suurhiekkan tuulivoimapuiston kalaston kompensatiotimenpiteet toteutuvat (v. 2024 ovat sovittuja/ suunnitteilla).				2024
Edunvalvonta ympäröivillä maa- ja vesialueilla	Edunvalvontaan liittyvien lausuntojen lkm (kpl)	Osallistumme alueeseen vaikuttaviin hankkeisiin joko sidosryhmänä, viranomaisena tai lausujana.	Edunvalvonta on jatkuvaa, mutta resurssit ovat rajalliset.		Edunvalvonta on jatkuvaa				2037
Edunvalvonta: ympäröivien vesialueiden käytön seuranta (kalankasvatus, väylät, tuulivoimapuistot)	Edunvalvontaan liittyvien lausuntojen lkm (kpl)	Osallistumme alueeseen vaikuttaviin hankkeisiin joko sidosryhmänä, viranomaisena tai lausujana.	Edunvalvonta on jatkuvaa, mutta resurssit ovat rajalliset.		Edunvalvonta on jatkuvaa				2037
Esteettömyys selvitys Selkä-Sarven ja lin Röntän satama-alueesta	Kehittämishankkeiden lkm virkistyskäyttö (kpl)	On tarkastettu mahdollisuus ja laadittu suunnitelma esteettömyyden parantamisesta kohteilla	Tarkastelua ei ole tehty		Suunnitelma(t) valmis.				2025
Haitallisten lajien ja vieraslajien leviämisen seuranta, kansalaishavainnointi (mustatäplätokko)	Muu	Vieraslajiseuranta, myös kalastajien ja sidosryhmien havainnot	Esimerkiksi mustatäplätokosta on puhuttu Perämeren kansallispuiston kalastajien kanssa v.2021 (ei vielä esiinny alueella)		Tiedonvaihto alueen sidosryhmien kanssa vuosittain				2037
Haittaa aiheuttavan tai haitallisesti lisääntyneen lajiston torjunta/ väh., pienpedot, varis/korppi	Laadittujen /päivitettyjen vuokra- ja käyttöoikeussopimusten lkm (kpl)	Merkittävillä linnustoalueilla voimassa olevien pienpetopyyntisopimusten voimaansaolo, tai muuten järjestetty poisto. (v.2022 Biodiversea LIFE -hanke)	Biodiversea LIFE -hankkeessa suunnittelualueella on yksi sopimus (Kokkola-Tornio).	1	Sopimukset ovat voimassa				2037
Haittaa aiheuttavan tai haitallisesti lisääntyneen lajiston torjunta/ väh., pienpedot, varis/korppi	Poistettavien esiintymien/yksilöiden määrä (kuvaus)	Poistettujen pienpetojen määrän kehitys suunnittelualueen tärkeillä linnustoalueilla. (Poistomäärää seurataan hankkeessa)	Pienpetopyynti (hankkeessa) on aloitettu vuonna 2022, eikä vielä ole päätetty suunnittelualueen seuranta-kohteita.		Vuonna 2022 päätettävillä linnusto-kohteilla pienpetoja ei enää ole				2030
Hietakarin vanha autiotupa, poisto	Palvelurakenteiden purkaminen: kohteiden lkm (kpl)	Hietakallan autiotuvan poisto	Autiotupa on paikallaan			1	1	kpl	2037

Hylkeen ja norpan metsästysjärjestelyt	Myönnettyjen lupien lkm (kpl)	Hylkeiden ja norppien poikkeusluvilla annetut poistomäärät, asiantuntija-arvio kantojen vaikutuksista kalastukseen.	Perämeren kansallispuistossa säädöstä ei ole vielä päivitetty.		Kalastus alueella on mahdollista ja vahingot siedettävällä tasolla. (vuonna 2024 uusi säädös on voimassa)				2024
Inakarin rakennuskokonaisuus, selvitys ja poisto	Palvelurakenteiden purkaminen: kohteiden lkm (kpl)	Inakarin huonokuntoisten rakennusten purkaminen	Rakennukset paikallaan, osan omistajuus epäselvää.		Rakennukset selvitetty ja huonokuntoiset purettu.				2027
Inventointi: meriuposkuoriainen saaristossa	Suojeltavien lajien esiintymätietojen kartoitus ja tarkistus (kpl)	Meriuposkuoriaisen esiintymisen mallinnus ja potentiaalisten kohteiden kartoitus suunnittelualueella	Suunnittelualueella kohteita ei ole tarkastettu maastossa.		Kohteet mallinnettu ja kartoitettu				2025
Kaikki haitallisiin vieraslajeihin kuuluvan kurturuusun kasvustot alueelta poistetaan	Ennallistamisen ja hoidon toteutustilanne (= tot/tav) (%)	Tiedossa olevien kurturuusuesiintymien määrä, jossa torjuntatoimia ei ole aloitettu, sekä toimenpiteiden piirissä olevien esiintymien määrä.	Kurturuusukasvustojen %-osuus, joilla torjuntatoimet aloitettu	43	Kaikki esiintymät ovat torjuntatoimien piirissä, ja lopulta poistettu.	100	100	%	2025
Kalastuksen säätely: kalastuksen vaikutus (sivusaalis) uhanalaisille kaloille	Riistanhoitokohteiden lkm (kpl)	Asiantuntija-arvio kalastusjärjestelyjen vaikutuksesta uhanalaisiin kalakantoihin suunnittelualueella	Perämeren kansallispuistossa ei ole kalastusrajoituksia; Huiturin vesialueella vapaa-ajan pyydyskalastus ei ole sallittua, mutta valvonta on puutteellista.		Kalastusjärjestelyt tukevat kalakantojen myönteistä kehitystä nykytiedon valossa				2027
Kansallispuiston rajakylttien uusiminen	Merkittyjen rajojen määrä (km)	Kansallispuiston rajakylttien kunto.	Rajakyltit ovat osin huonokuntoisia, osin tarkistamatta.		Rajakyltit ovat hyväkuntoiset				2025
Kansallispuistossa tehdään säännöllisiä kävijäseurantoja	Toteutettujen kävijä- ja yritystutkimusten lkm (kpl)	Kävijätutkimukset kansallispuistossa	Edellinen tutkimus tehty v.2019		Kävijätutkimus toistetaan 5 vuoden välein, tai muuten suunnitelmallisesti.				2024
Kestävän luontomatkailun sopimukset	Laadittujen yhteistyösopimusten lkm (kpl)	Matkailuyhteistyösopimukset	Sopimukset ovat voimassa ja yhteistyö toimii erinomaisesti		Alueella toimivien yritysten kanssa on voimassa oleva sopimus				2027
Luonnontilaisten sukkessiosarjojen säilymisen turvaaminen; kohdevalinta/ priorisointi (vs.laidunnus)	Muu	Karttatarkastelun päivityksen tekeminen	Pohjois-Pohjanmaan alueen päivitys tekemättä, Meri-Lapin alue tekemättä		Tehty	1	1	kpl	2027
Luontaisesti esiintyvän järviruo'on seuranta ja leviämisen hillintä	Luontotyyppi-inventoinnin määrä (ha)	Monimuotoisuuden kannalta tärkeimmillä avoimilla	Priorisointia ei ole tehty, tiedossa		Tärkeimmät kohteet on priorisoitu,				2027

		rantaympäristöillä olevien ruovikoiden pinta-alat ja ruovikoitumisaste. Luontotyyppi-inventoinneissa inventoidaan myös ruovikot, mutta varhaiset ruovikko-vaiheet eivät päädy kyseiseen luontotyyppiin. Ruovikoitumisen etenemistä seurataan nyt lähinnä muun työn ohella asiantuntija-arvioina.	olevia tärkeitä kohteita hoidetaan ruohituksen sallimissa rajoissa.		ja niiden ruovikoitumisaste (järviruohon peittävyys-%) on tiedossa ja kohteita hoidetaan tarpeen mukaan.				
Luotsila ja Lastaaja kunnostus	Suojeltujen rakennusten kunnostus (kohteiden lkm) (kpl)	Ensisijaisesti suojellun Luotsilan ja toissijaisesti Lastaajan hoitosuunnitelmien mukaiset toimenpiteet.	Röytän Luotsilan ja Lastaajan hoitosuunnitelmia ei ole tehty, korjaustarpeita ei tiedetä.		Pitkällä aikavälillä toimenpiteet tehty ja hoito ja kunnostukset ajan tasalla. Lyhyellä aikavälillä kiireellisimmät toimenpiteet tehty.				2037
Maasto-opasteiden ylläpito ja päivitys	Laadittujen maasto-opastusaineistokokonaisuuksien (esim. luontopolku) lkm (kpl)	Saarikohteiden opasteet ovat ajan tasalla	Kaikilla kohteilla kyltitys tehtävä		Saarikohteiden (8) opasteet ovat ajan tasalla				2024
Maihinnousukiellot/ suositukset sen välttämiseksi linnuston pesimäaikana tärkeimmille pesimäalueille	Suojeltavien lajien esiintymätietojen määrän (kpl) ja laadun muutos	Maihinnousurajoitusalueilla pesivien vaateliiden ja/ tai uhanalaisten lintulajien pesimäkannat (parimäärät). Linnustolaskentoihin perustuva asiantuntija-arvio, laskennat toistettava n.10v välein, arvokkaimmilla kohteilla n.3v välein.	Pikkutiiraa ja selkälukkia ei esiinny millään kohteella. Saari (laskentavuosi) parimäärä Selkä-Sarvi (2023) kalatiira 3, lapintiira 5 Pensaskari (2018): kalatiira 2, lapintiira 1 Pallonen (2019): kalatiira 57, lapintiira 33, naurulokki 14 Hermann (2020): kalatiira 4, naurulokki 5 Santapankki (2019): kalatiira 2, naurulokki 4 Kahvankari (2020): kalatiira 3 Satakari (2019): kalatiira 4		Lintulajien pesimäkannat ovat vahvistuneet. Tärkeimmät virkistyskäytössä olevat saaret, joilla on linnustoarvoja: Selkä-Sarvi, Pensaskari, Pallonen, Hermann, Santapankki, Kahvankari ja Satakari. Indikaattorilajeiksi valittu häirinnälle herkimpiä lajeja: pikkutiira, selkälokki, kala- ja lapintiira, naurulokki. Sama mittari on 1. päämäärän vaikutusmittarina (virkistys)käytön vaikutuksista linnustollisesti arvokkaissa saarissa, ja se on vaikuttanut				2032

					saarivalintaan (kansallispuiston saaret).				
Maihinnousukiellot/ suositukset sen välttämiseksi linnuston pesimäaikana tärkeimmille pesimäalueille	Muu	Rajoitukset on merkitty maastoon	Kohteilla ei ole rajoituskylttejä/ maasto-opasteita.		Rajoitukset/ suositukset on merkitty jokaiselle esitetylle saarelle yleisimpiin maihinnousupaikoihin tai näkymäkohteille.				2024
Meriharjuksen elinympäristökunnostukset	Ennallistettujen ja hoidettujen kohteiden toteutuneet pinta-alat vedet (ha)	Toteutuneet meriharjuksen kunnostusten määrät ja alueet	Kohteita ei ole vielä valittu		Hankkeessa päätettävät kohteet valitaan hankkeen alkuvuosina.				2027
Meriharjuksen tutkimusyhteistyö, seuranta, sidosryhmäyhteistyö	Myönnettyjen lupien lkm (kpl)	Tutkimusyhteistyön sujuva luvittaminen ja muu yhteistyö hankkeen aikana	Yhteistyö on ollut toimivaa ja sujuvaa.		Vuosittainen tutkimus saadaan tehtyä				2027
Meritiedon ylläpito: uusinta- ja lisäkartoitukset, vuodenaikaisuuden huomiointi kartoituksissa	Vedenalaisen luonnon inventoinnin määrä (ha)	Asiantuntija-arvio luontotiedon ajantasaisuudesta ja inventointien kattavuudesta	Tieto alkaa osin olla vanhentunutta (inventoinnit vuosilta 2007-2019); kattavuus kohtalainen		Ajantasaisuus ja kattavuus ovat pääpiirteissään riittävällä tasolla				2037
Metsähallituksen kohteiden talviaikaisten käyttömahdollisuuksien kartoittaminen	Ylläpidettävien retkeilyreittien määrä (km)	Selvitetään mahdollisuudet talvireitistölle suunnittelualueella	Talviretkeilyreittien mahdollisuuksia ei ole selvitetty		Selvitys tehty, toteutus päätetään selvityksen perusteella				2025
Perinnebiotooppien kulttuuriperintökohteiden ja maiseman hoito (lampaat, raivaukset)	Muu	Maisema-arvoja ja umpeenkasvua seurataan muun toiminnan ohessa, pääkohteet Pensaskari, Selkä-Sarvi, Röyttä.	Pensaskarin kohteet kunnossa, lisäraivauksia voi harvita, jos esimerkiksi verkkokenttää haluaa laajentaa. Selkä-Sarven raivausala voisi laajentaa luontopolun varrelta Liitinnokalta, ottaen näkyviin rakennusten pohja rannan suunnasta. Keski- maan aurinkokellon ympäristöä voi myös avata laajemmin. Röytässä		Suunnittelualan maisema-arvot säilyvät				2037

			Lastaajan ja Luotsi- lan läheisyydessä kasvillisuus on päässyt umpeutu- maan. Suunnitel- missa on raivata piha-aluetta sekä lehtoalueen ulko- puolisia alueita (pääosin saaren eteläosassa) syk- sällä 2022.						
Perämerenketomaranun siirtoistu- tusten jatkaminen. Rönsysorsi- molle sopivien kohteiden selvittä- minen	Suojeltavien lajien esiinty- mätietojen määrän (kpl) ja laadun muutos	Tässä vaiheessa mittarina on soveltuvien siirtoistutus- paikkojen kartoitus. Myö- hemmin voidaan seurata onnistuneiden siirtoistutus- ten määrää.	Kartoitusta ei ole tehty		Kartoitus tehty (jat- kossa siirtoistutus- ten onnistuminen)				2026
Pilotti, lajin siirto: nelilehtivesikuu- sen siirtoistutus uusiin sopiviin elinympäristöihin	Siirrettävien esiintymien/yk- silöiden määrä (kuvaus)	Selvitetään ovatko siirtois- tutukset kannattavia, ja päätetään istutusten toteut- tamisesta	Selvitystä ei ole aloitettu		Suunnitelma ja päättös tehty				2037
Pilottikokeilu: lietteen poisto vesi- kasviniityiltä, kasvillisuuden siir- toistutus	Ennallistettujen ja hoidettu- jen kohteiden toteutuneet pinta-alat vedet (ha)	Ennallistetun alueen koko, alue täsmentyy myöhem- min	Suunnittelua ei ole vielä aloitettu			1	1	kpl	2037
Rajoitusvyöhyke: Sarven saaris- toon veneiden nopeusrajoitus liet- tymisen vähentämiseksi	Rajoitusalueiden pinta-ala (ha)	Alueella on nopeusrajoitus	Alueella ei ole no- peusrajoitusta		Nopeusrajoitus on voimassa ja sitä noudatetaan				2024
Rakenteiden säännölliset kunnos- tukset ja perusparannukset	Palvelurakenteiden rakenta- minen: laatu (kuvaus)	Saunan kunto ja asiakas- palaute siihen liittyen; sau- nan vedet käsitellään par- haalla mahdollisella tavalla	Sauna maksulli- sesti käytössä, jon- kin verran (suul- lista) palautetta häiriökäyttäytymi- sestä.		Sauna on kun- nossa, vain positiiv- ista palautetta. Saunan vesijärjes- telyjen mahdolli- suudet selvitetty ja mahdollisista pa- rannuksista tehty toimenpidesuunni- telmat.				2024
Satamien/ laitureiden ylläpito	Palvelurakenteiden rakenta- minen: laatu (kuvaus)	Satamien ja laiturien kunto	Kaikissa kohteissa (6kpl) satamat ja laiturit kunto hyvä tai keskinkertainen.	5	Kaikissa kohteissa (6kpl) satamien ja laitureiden kunto on (PAVE) hyvä tai keskinkertainen. Rakenteet ovat tur- vallisia.	6	6	kpl	2024
Selkä-Sarven retkeilyreitit varren kulttuuriperintökohteiden opastei- den päivitys ja lisääminen	Laadittujen maasto-opas- tusaineistokokonaisuuksien	Päivitetään Selkä-Sarven reitit kulttuuriperintökohtei- den opasteet	Opasteet kun- nossa, mutta lisä- opastamisen		Opasteet päivitetty				2027

	(esim. luontopolku) lkm (kpl)		tarvetta on jonkin verran.						
Seuranta: Luontotyyppien tila, luonto- ja lintudirektiivien lajit, muut uhanalaiset lajit	Suojeltavien lajien esiintymätietojen määrän (kpl) ja laadun muutos	Alueelle keskeisten suojeluperustelajien ruijannuokkuesikon, nelilehtivesikuisen ja perämerenketomuran lajitiedot ovat ajan tasalla. Linnustoinventoinnit arvokkaimmilla kohteilla toistettu kolmen vuoden välein, ja muilla alueilla vähintään 10 vuoden välein.	Kaikkia ruijannuokkuesikon esiintymiä ei ehditty tarkistaa tähän suunnitelmaan; muiden lajien seurannat on tehty suunnittelun tueksi, tai lajitiedot ovat muuten ajan tasalla.		Mainittujen lajien lajitiedot ovat ajan tasalla, ja vaaditut linnustoinventoinnit tehty.	100	100	%	2028
Seuranta: Luontotyyppien tila, luonto- ja lintudirektiivien lajit, muut uhanalaiset lajit	Luontotyyppi-inventoinnin määrä (ha)	Luontotyyppi-inventoinnin päivitys tarvittavilta osin.	Valtionmaiden osalta tiedot ajan tasalla (Naturan osalta kunnossa, joitakin Metso-hankintoja vielä inventoimatta).		Luontotyyppitiedot ovat ajan tasalla (päivitys tehty tarvittavin osin).	100	100	%	2032
Sidosryhmäyhteistyö, alueen vuokralaiset, RKY-maisema-arvojen säilyminen, museoviranomaiset	Laadittujen /päivitettyjen vuokra- ja käyttöoikeussopimusten lkm (kpl)	Kaikilla RKY-alueen vuokrakohteilla on voimassa oleva vuokrasopimus, jossa on selkeät ohjeet RKY-kohteen huomioimiseen.	Luotsilan ja Lastaajan vuokrasopimusehdot tarkastettava. Selkä-Sarven vuokrasopimukset uusitaan v.2022 (sopimusehdot kunnossa).		Yksityisten vuokramökkien sopimukset voimassa; Luotsila ja Lastaaja pitkäaikaisvuokrasopimuksessa.				2037
Sidosryhmäyhteistyö, säännölliset tapaamiset ja perehdytykset	Sidosryhmätilaisuuksien ja osallistujien lkm (kpl)	Toimiva molemminpuolinen yhteys alueen sidosryhmiin	Yhteydet alueisiin ovat hyvät, mutta tapahtuneiden henkilövaihdosten myötä asiaa tulee seurata.		Vuosittain toimivat yhteydet alueen sidosryhmiin (kokoukset, puhelut tms).				2035
Suojeluun varattujen valtion alueiden luonnonsuojelualueen perustaminen	Suojelualueiden lkm, joiden säädös on annettu/päivitetty (kpl)	Perämeren saaret - (valtion) luonnonsuojelualueen perustaminen	Valtion luonnonsuojelualueetta ei ole perustettu (Perämeren saaret)		Suojelualue on perustettu				2027
Valtion maiden suojelualuearjausten tarkistaminen linnustokohteilla ja vedenalaisarvot huomioiden	Suojelualueen laajennuksen pinta-ala (ha)	Suunnittelualueen (valtion) kohteista merkittävät kohteet tunnetaan ja ne ovat suojelun piirissä.	Kohteita ei ole arvioitu		Kohteet on käyty läpi ja arvioitu, tarpeelliset tasesiirrot tehty				2024
Verkkosivujen ja esitteiden sekä tuotekorttien ylläpito	Laadittujen maasto-opastusaineistokokonaisuuksien (esim. luontopolku) lkm (kpl)	Kohteiden luontoon.fi -sivut, esitteet ja tuotekortit ovat ajan tasalla	Luontoon.fi -sivut ja esitteet sekä tuotekortit ovat ajan tasalla, niiden ajantasaaisuutta seurataan vuosittain.		Valituilla kohteilla esittelyaineisto on ajan tasalla, luontoon.fi -sivut uudistettu.				2027

Vieraslajin poisto: Pensaskarin kluuvijärven ennallistaminen, vesiruton poisto	Ennallistettujen ja hoidettujen kohteiden toteutuneet pinta-alat vedet (ha)	Kanadanvesiruton poisto tai kontrollointi koko kluuvijärvässä	Poistotoimet aloitettu v.2021, kluuvijärvässä esiintyy muutama verso upossarpiota ja yhä jonkin verran kanadanvesiruttoa			1	1	kpl	2037
Virkistyskäytön ohjaus häiriöiden välttämiseksi, tiedostuksen lisääminen	Toteutettujen kävijä- ja yritystutkimusten lkm (kpl)	Asiakkailla saadun palautteen määrä suoraan, palautejärjestelmien kautta, tai kävijätutkimuksissa; sekä muiden töiden ohella tehdyt huomiot kulumisesta. Muutokset lajiston muutoksista, esimerkiksi linnustoseurannat (mittarit toisaalla).	Kesällä 2022 tullut pääosin positiivista asiakaspalautetta Perämeren kansallispuistosta, satamista.		Negatiivista asiakaspalautetta toisten käyttäytymisestä tai alueen kulumisesta ja lajiston häirinnästä ei tule.				2037
Vuokrasopimukset satamien ylläpitämiseksi	Laadittujen /päivitettyjen vuokra- ja käyttöoikeussopimusten lkm (kpl)	Iin Röytän ja Kattilankallan satamat	Sopimuksia ei ole tehty	0		2	2	kpl	2023
Yhteinen tapaaminen ruotsalaisten kollegojen kanssa puistopariyhteistyöstä	Sidosryhmätilaisuuksien ja osallistujien lkm (kpl)	Tapaaminen ruotsalaisten kansallispuistosta vastaavien tahojen kanssa yhteistyön aloittamiseksi	Tapaamista ei ole vielä aikataulutettu		Aloituskokous, jossa selvitetään jatkomahdollisuudet ja tavoitellut toimintamuodot				2027
Yhteistyö kalastajien, erävalvonnan, tutkimustahojen kanssa	Sidosryhmätilaisuuksien ja osallistujien lkm (kpl)	Sidosryhmien kanssa järjestetään tilaisuuksia keskustella kalastusjärjestelyistä. Niistä puhutaan myös muiden järjestämissä tilaisuuksissa.	Vuonna 2021 järjestettiin kalastajille osallistamiskokous liittyen Huiturin alueen liittämisestä Perämeren kansallispuistoon. Kokouksessa keskusteltiin alueiden kalastusjärjestelyistä (päättöksiä ei tehty).		Osallistutaan esim. Perämeren kunostusverkoston tapahtumiin, ja ollaan yhteydessä kaupallisiin kalastajiin.				2027
Yhteistyö: alueen vuokralaisten pienruoppauksien negatiivisten vaikutusten vähentäminen	Sidosryhmätilaisuuksien ja osallistujien lkm (kpl)	Suunnittelualueen vuokralaisiin on toimiva keskusteluyhteys. Mahdollisissa rannikon tapahtumissa asiasta tiedotetaan laajemminkin.	Vuokralaisiin on oltu yhteydessä ja osin suoritettu maastokatselmuksia suunnitelman tekovaiheessa 2021, tavoite jatkaa 2022.		Yhteydenotot tarvittaessa puolin ja toisin.				2037

Vaikuttavuuden seurannan mittarit										
Luontotyyppien ja lajien suojelun suotuisa taso on turvattu										
Mittariluokka	Mittarin nimi	LAC	Lähtötaso (teksti)	Lähtötaso (num)	Tavoitetaso (teksti)	Tavoite (min)	Tavoite (max)	Yksikkö	Tavoite-vuosi	Lisätietoja
Ennallistamisen ja luonnonhoidon onnistuminen (hoitoseurannan johtopäätös) (kuvaus)	Sarven saariston rannanläheinen vedenalaiskasvillisuuden liettymisen aste (nopeusrajoituksen seuranta)		Sarven saariston vedenalainen niitty kokonaan liettynyt ja niittykasvillisuus hävinnyt; upossarpion esiintymät hävinneet muutamilta paikoilta, joissa on virkistyskäytön ruoppaustarvetta, mm. Etukarin koillisosa.		Sarven saariston vedenalaisen niityn palautuminen				2037	HKS-kauden jälkeen tuloksia näkyvissä
Erityislajien pesintöjen määrän muutos (kannankehitys) (kpl, %)	Rantalinnuston seuranta (parimäärät) valituilla indikaattorilajeilla. Kertoo luontotyyppien hoidon onnistumisesta ja mahdollisesta virkistyskäytön vaikutuksesta. Asiantuntija-arvion tueksi.		parimäärä suunnittelualueella (laskentavuodet) punajalkaviklo (2017-2020) 265p selkälokki (2017-2020) 145p suokukko (2016-2020) 30p		Tavoitteena on lajiston säilyminen ja kantojen vahvistuminen. Indikaattorilajeina avointen rantaniittyjen lajeja, jotka kärsivät umpeutumisesta ja hyötyvät niiden hoidosta: punajalkaviklo, selkälokki ja suokukko.				2032	
Lintudirektiivin lajien pesimäkanta (pari)	Kävijämäärän mahdollinen vaikutus linnuston pesinnän onnistumiseen virkistykseen sopivilla linnustoarvoja omaavilla saarilla: muutokset pesivissä laji- ja parimäärissä. Asiantuntija-arvion tueksi.		Pikkutiiraa ja selkälokkia ei esiinny millään kohteella. Saari (laskentavuosi) parimäärä Selkä-Sarvi (2023) kalatiira 3, lapintiira 5 Pensaskari (2018): kalatiira 2, lapintiira 1 Pallonen (2019): kalatiira 57, lapintiira 33, naurulokki 14 Hermann (2020): kalatiira 4, naurulokki 5 Santapankki (2019): kalatiira 2, naurulokki 4 Kahvankari (2020): kalatiira 3 Satakari (2019): kalatiira 4		Tavoitteena on, että lintujen pesimäkannat vahvistuvat. Tärkeimmät virkistyskäytössä olevat saaret, joilla on linnustoarvoja: Selkä-Sarvi, Pensaskari, Pallonen, Hermann, Santapankki, Kahvankari ja Satakari. Indikaattorilajeiksi valittu häirinnälle herkimpiä lajeja: pikkutiira, selkälokki, kala- ja lapintiira, naurulokki. Sama mittari on maihinousukieltojen vaikutusten arvioinnissa toimenpidemittarina.				2032	
Muu	Itämeren terveydentilaindeksi (33), Suomen Perämeren osa-alue. Itämeren terveysindeksi, Baltic Sea Health Index (BHI), huomioi		Vuoden 2019 dataan perustuva laskenta (33). Suomen puoleisen Perämeren osa-alueen terveydentilalle indeksi antaa arvosanan 75,8.		Indeksiarvojen parantaminen suunnitelman salimissa toimenpiteissä. Etenkin rehevöityminen vaikuttaa myös muihin indeksiarvoihin.				2037	Mikäli indeksiä päivitetään vuosittain, voi mittaria tarkastella myös

	ympäristön tilan lisäksi meriluonnon ihmiselle tarjoamat hyödyt. (33)		Veden puhtaus 67 (rehevöityminen 83,4, haitalliset aineet 38,8, roskaantuminen 92,7); luonnon monimuotoisuus 90,5; ruoantuotanto 78,1, (kaupallinen kalastus 78,1, vesiviljely 0); hiilen sidonta 0; mereen liittyvä turismi ja virkistyskäyttö 89,8; kalastusmahdollisuudet 100; paikallisten merielinkeinojen elinvoimaisuus 92,3 (elinkeinot 96,9, talous 87,8); merituotteiden tarjonta 93,8; sekä lajien ja merialueiden suojelu 65,7 (ikoniset lajit 72,8, tärkeät alueet 58,5). (asteikko 1-100, jossa 100 ihmisen kannalta tavoiteltava tila)		Lukuarvo 100 ei kuitenkaan tarkoita luonnontilaa, vaan ihmisen kannalta meriympäristön ekosysteemipalveluiden tavoiteltavaa tilaa. Hiilensidonnassa tullaan huomioimaan tulevana vuosina meriajokasniittyjen lisäksi myös matalat merenlahdet ja laguunien murtovesikasvillisuus. (33). Tämä vaikuttaa etenkin Perämeren osaluueeseen. Myös hoito- ja käyttösuunnitelman valmistuminen vaikuttaa positiivisesti (suojaus)indeksiin. BHI arvioi Itämeren terveyttä yhdeksän tavoitteen kautta, sekä näiden kokonaisuutena. Tavoitteet ovat veden puhtaus (rehevöityminen, haitalliset aineet, roskaantuminen), luonnon monimuotoisuus, ruoantuotanto, hiilen sidonta, mereen liittyvä turismi ja virkistyskäyttö, kalastusmahdollisuudet, paikallisten merielinkeinojen elinvoimaisuus, merituotteiden tarjonta sekä lajien ja merialueiden suojelu. (33)					HKS-väliarvioinneissa.
Muutokset suojelun ja käytön kannalta tärkeissä kalakannoissa (kuvaus)	Meriharjuksen ja luontaisen meritaimen esiintyminen alueella, meriharjuksen kutualueiden esiintyminen ja poikastihydet		Meriharjus ja meritaimen esiintyvät alueella harvalukuisena. Meriharjuksen kutualueita on Krunneilla ja Sarven saaristossa. Vuoden 2021 poikastihydet eivät ole vielä tiedossa.		Kumpikin kalalaji esiintyy alueella, meriharjuksen kutualueet säilyvät tai lisääntyvät ja poikastiheys kasvaa				2031	Biodiversean LIFE IP -hankkeen jälkeen tuloksia näkyvissä
Natura-luontotyyppien edustavuus suojelualueilla (hyvän osuus) (%)	Mm. perinnebiotooppien hoitotasosta, lajiston elinolosuhteista ja jääeroosiosta kertovien luontotyyppien		merenrantaniityt (401,59 ha) 59,2%; kivikkorannat (105,25 ha) 83,1%;		Luontotyyppit: merenrantaniityt, kivikkorannat, ulkosaariston saaret ja luodot. (edustavuus hyvä tai erinomainen (%))				2027	

	edustavuus (hyvä ja erinomainen).		ulkosaariston saaret ja luodot (59,39 ha) 82%.							
Natura-luontotyyppien edustavuus suojelualueilla (hyvän osuus) (%)	Vedenalaisen luontotyyppien rannikon laguunit edustavuus (hyvä ja erinomainen). Reagoi herkimmin esimerkiksi rehevöitymiseen, toimii indikaattorina.		Inventoitu (32,6ha) erinomainen 15,9ha 48,9%, hyvä 12,1 ha 37,1%; mallinnettu ala (Perämeren saaret 50 ha; Röyttä 6,55 ha) yleisen rehevöitymistason mukaisen arvion mukaan tila ei ole erinomainen. Meren tila alueella on tyydyttävä, Oulun edustalla välttävä.	86	Inventoidun pinta-alan mukainen edustavuus säilyy samana tai parane.	86	100	%	2027	
Vieraslajien esiintyminen (kuvaus)	Erilaisten vieraslajien määrä ja esiintyminen alueella. Mm. kurturuusu, pienpedot, kanadanvesirutto. Tiedot myös muiden haitallisesti lisääntyneiden lajien osalta.		Tiedetyistä kurturuusuesiintymistä torjuntatoimet aloitettu	43	Tavoitetaso, että tiedämme missä ja paljonko vieraslajeja on. Ne, joiden esiintymiseen voi vaikuttaa, joko poistetaan tai kontrolloidaan. Kurturuusu: pois. Kanadanvesirutto: pois tai ylläpito ei-vallitsevana. Pienpedot (ml. ketu), jatkuva poisto.				2027	Poisto ja seurantatyö jatkuu
Perämeren kalastusperinteen ja kalastuselinkeinojen tulevaisuus on turvattu, kalakannat kestävät kalastuksen										
Mittariluokka	Mittarin nimi	LAC	Lähtötaso (teksti)	Lähtötaso (num)	Tavoitetaso (teksti)	Tavoite (min)	Tavoite (max)	Yksikkö	Tavoitevuosi	Lisätietoja
Alueen merkitys paikalliselle	Kaupallisten kalastajien määrä, kalastusvuokrasopimusten jatkuminen, kalastuksesta saadun palautteen määrä ja laatu		Kaupallisten kalastajien määrä suunnittelualueella noin 20 kpl 1. ryhmän kalastajia ja 10 kpl 2. ryhmän kalastajia. Metsähallituksen kalastusvuokrasopimuksia suunnittelualueella on tällä hetkellä kolme kappaletta. Kalastajilta on tullut meille aika vähän tai ei ollenkaan palautetta nykyvuosina. Palautteissa on käytännössä vain kerrottu hylkeiden liiallisesta määrästä ja niiden aiheuttamista ongelmista kalastukselle.		Kaupallisten kalastajien määrä nousee 10-20 % ja minimitalvoitteena pysyy ennallaan. Vuokrasopimusten määrä pysyy ennallaan tai nousee muutamalla kappaleella. Kalastuksesta saadun palautteen määrä nousee ja palautteen ovat laadultaan positiivisia, informatiivisia ja kalakan-tojen tilan parantumista ja kalastusmahdollisuuksien lisääntymistä tukevia.				2037	

Muutokset suojelun ja käytön kannalta tärkeissä kalakannoissa (kuvaus)	Lohi- ja silakkakiintiöt, maivakantojen kartoitukset, siikasaalisilmoitukset (LUKE ja ELY yhteistyö), kertoo saalis-kalakantojen tilasta		Lohikiintiö Itämeren pääaltaalla/pohjanlahdella on vuonna 2023 yhteensä 68 3811 lohta (tarkemmin kiintiötä ei ole jaettu). Silakkakiintiö pohjanlahdella 80 047 tonnia (29). Maivan lisääntymisalueita on saatu Velmu-kartoituksella; kantojen nykytilasta on vain kalastajien (troolaajien) suulliset ilmoitukset/arviot: Hailuodon pohjoispuolella on ollut viime vuosina hyvin maivaa kun taas Kemi-Tornion edustalla kannat ovat heikot.		Tavoitteena kalakantojen hyvä tila, mikä mahdollistaa mm. suuremmat lohi- ja silakkakiintiöt ja muidenkin kalalajien osalta kestävän kalastuksen niin kaupallisen kuin vapaa-ajankalastuksenkin osalta. Maivakantojen tarkempi kartointus koko Perämeren alueella (Maivan esiintymisalueella). Kattava saalisilmoitusrekisteri, josta selvittää alueelta pyydetyn saaliin kokonaismäärä lajeittain.				2037	
Arvokkaat kulttuuriperintökohteet säilyvät										
Mittariluokka	Mittarin nimi	LAC	Lähtötaso (teksti)	Lähtötaso (num)	Tavoitetaso (teksti)	Tavoite (min)	Tavoite (max)	Yksikkö	Tavoitevuosi	Lisätietoja
Suojeltujen rakennusten kuntoluokan muutos (kuvaus)	Luotsilan ja Lastaajan kunto		Luotsila ja Lastaaja, kunto huono.		Rakennusten kunto kohtalainen. Lyhyen aikavälin tavoitteena (5v) on saada kiireellisimmät toimenpiteet tehdyksi.				2037	Rakennusten myyntimahdollisuudet selvitetään
Perämeren suunnittelualueen merellinen matkailu ja virkistyskäyttö on kestävää olemassa olevilla kohteilla. Merkittävimpinä Perämeren kansallispuisto, Iin Röyttä; pienempiä Kropu, Hieta-kalla ja Ryöskärinkalla										
Mittariluokka	Mittarin nimi	LAC	Lähtötaso (teksti)	Lähtötaso (num)	Tavoitetaso (teksti)	Tavoite (min)	Tavoite (max)	Yksikkö	Tavoitevuosi	Lisätietoja
Kävijöiden arvio palveluiden laadusta	Retkeilyrakenteiden kunto ja ohjaavuus Perämeren kansallispuiston kävijätutkimuksesta ja palautteista suunnittelualueella		Perämeren kansallispuiston kävijätutkimuksen kävijöiden arvio palvelujen laadusta 4,3. Koko suunnittelualueelle tehdyn kyselyn (2021) mukaan Iin Röstästä tuli paljon palautetta mm. luontopolun kunnosta. Luontopolkua kuitenkin kunnostettiin vuonna 2021.	4,30	Palveluiden taso ja asiakastytyvyisyys kansallispuistossa säilyy, ja muualta suunnittelualueelta saadaan hyvää palautetta	4,30	5	1-5(5parras)	2024	Seuraava kävijätutkimus 2024
Osallistuja- ja järjestäjä-määrät tapahtumissa (kpl)	Järjestettävät tapahtumat/kokoukset kuntien, matkailutahojen ja vene/kalastusseurojen kanssa.		Suunnitelman teon aikana kaikkiin suunnittelualueen vuokralaisiin on otettu yhteyttä, ja (säävaraus)osa kohteista katselmoitu. Vuokralaisiin ei normaalisti olla vuosittain yhteydessä. Kuntia ja matkailuyrittäjiä tavataan pääosin vuosittain		Tapaamiset ovat säännöllisiä, kuntien ja matkailutahojen kanssa vuosittain; vuokralla olevien seurojen kanssa muutamman vuoden välein.			kpl	2024	Yhteydenpito säilyy HKS-prosessin päätyttyä

			hankkeisiin liittyen painot- tuen pohjoisen kuntiin.							
Perämeren saaristokokonaisuus Ruotsin saaristo mukaan lukien on tunnettu ja arvostettu kohde, joka mahdollistaa ympärivuotisia ja osin esteettömiä palveluja.										
Mittariluokka	Mittarin nimi	LAC	Lähtötaso (teksti)	Lähtötaso (num)	Tavoitetaso (teksti)	Tavoite (min)	Tavoite (max)	Yksikkö	Tavoite- vuosi	Lisätietoja
Esteettömien kohteiden ja reittien määrä alueella (kpl, km)	Esteettömien kohteiden määrä alueella. Kohde on satama-alue (laituri, tulipaikka ja vessa, satamakenttä)		Esteettömiä rakenteita ei ole	0	lin Röyttä ja/ tai Perämeren kansallispuiston Selkä-Sarvi	1	2		2037	
Yhteistyö matkailutoimijoiden kanssa	Yhteistyön määrä matkailutoimijoiden kanssa, sopimuskumppanien määrä		4 yhteistyö-, yksi kumppanuussopimus. Keskeiset toimijat ovat sopimusten piirissä.		Keskeiset toimijat ovat sopimusten piirissä.				2037	Asiantuntija-arvio alueen matkailuyhteistyön laadusta ja kattavuudesta

22 Osallistaminen					
Selite	Kansalaisten ja sidosryhmien kuuleminen suunnittelussa on Metsähallituksen ja ympäristöhallinnon toimintatapa. Osallistamisen tavoitteena on: saada luonnonsuojeluun liittyville tavoitteille ja toiminnalle yleinen hyväksyntä, vähentää ristiriitoja Metsähallituksen ja eturyhmien välillä sekä eri eturyhmien kesken, saada mahdollisimman paljon tietoa, taitoa ja näkemyksiä ratkaisuille pohjaksi, saada yhteistyötahot sitoutumaan suunnitelman tavoitteisiin ja keskeisiin ratkaisuihin sekä luoda pysyvä yhteistyö alueen eri toimijoiden kesken.				
Kohdennettu osallistaminen					
Osallistamistapa		Osallistetut taho		Nimetty edustaja	
kohdennettu kokous/ teams-kokous, osallistuminen seuran vuosikokoukseen		Kansallispuiston vuokralaisseurat, vuosikokous (2 kpl)			
kohdennettu teams-kokous 10.11.2021		Virkistys- ja matkailukäyttö; maakuntaliitot, kunnat, matkailutoimijat			
kohdennettu teams-kokous 22.9.2021		Metsästyksen edunvalvonta ja toimijoita			
kohdennettu teams-kokous 7.2.2021		Kalastuksen edunvalvonta ja toimijoita			
kohdennettu, kokoukset, 2022 ja 2023		Röytän asiat: Iin Röytän toimijat ry			
Maastokatselmukset suunnittelualueen vuokrakohteilla (Luontopalvelut) 2021 ja 2022		Vuokralaiset			
Yksityisten maanomistajien osallistaminen (Yksityiset suojelualueet ja muut yksityisalueet)					
Yksityisalueille ei ole tehty suunnitelmia eikä yksityisalueiden omistajia erikseen osallistettu. Alueen (kuntien) toimijoita ja asukkaita on tiedotettu suunnittelusta, ja kaikilla on ollut mahdollisuus seurata suunnitelman etenemistä nettisivuilta, sekä avoimista tapahtumista. Esimerkiksi Oulun kaupunki omistaa kuitenkin yksityisen luonnonsuojelualueen, johon kohdistuu suunnitelmassa osoitettu maihinnousurajoitus-suositus. Oulun kaupunkia on osallistettu kohdennetussa virkistys- ja matkailukäyttöä koskevassa palaverissa.					
Avoin osallistaminen		Paikka	Pvm	Osallistujat (lkm)	
Avoin Teams live event -tapahtuma		Internet -tapahtuma	21.09.2022	22	
Merialuesuunnittelun loppuseminaariin osallistuminen yhtenä esiintyjänä ja työpajanpitäjänä		Kemin lumilinna	03.12.2021	70	
Lausunnot ja palaute (lausuntokooste liitteenä 3)					
Pyydetty lausunnot (kpl)	50	Saadut lausunnot (kpl)	10	Lausuntoaika	22.12.2023-31.1.2024
Yhteenveto osallistamisesta ja sen vaikutuksesta suunnitelmaan					
Pyydettyjä lausuntoja 50, Lisäksi laitettu tiedoksi niille luontopalveluiden vuokralaisille, joilla on spostiiosoite (huom, ei liiketalous/kiinteistökehitys) 18 kpl.					

LÄHTEET

Viittaus	Tekijä(t)	Julkaisun nimi	Julkaisutiedot	Julkaisuvuosi
01	HELCOM	HELCOM MPA	Nettisivut, viitattu 28.10.2020 http://mpas.helcom.fi/apex/f?p=103:12:::NO::P12_ID:139	2019
02	CBD	EBSA in the Baltic Sea - Ecologically or Biologically Significant Marine Areas	Nettisivut, viitattu 2020 https://chm.cbd.int/database/record?documentID=241797	2019
03	Metsähallitus	Perämeren kansallispuiston, Perämeren saarten ja Röytän Natura 2000 -alueiden hoito- ja käyttösuunnitelma	Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja sarja C 57. ISSN 1796-2943, ISBN(NI-DOTTU) 978-952-446-705-6, ISBN(PDF) 978-952-446-706-3	2009
04	Ympäristöministeriö, Suomen ympäristökeskus SYKE	Vesienhoitosuunnitelmat	Viitattu 9.3.2021 https://www.ymparisto.fi/fi-fi/vesi/vesiensuojelu/Vesienhoidon_suunnitelu_ja_yhteistyö/Vesienhoitoalueet	
05		Suomen ja Ruotsin välinen rajajokisopimus	Nettisivut, viitattu 9.3.2021: https://www.fsgk.se/SRRJK.htm ja https://www.fsgk.se/MMM_rajajokisopimus_2014_netti.pdf	2010
06	BirdLife International	Important Bird Areas factsheet: Krunnit archipelago.	Nettisivut, viitattu 5.3.2021 http://www.birdlife.org ja https://www.birdlife.fi/suojelu/alueet/iba/suomen-iba-alueet/	2021
07	Ramsar Sites Information Service	Ramsar Sites Information Service	Nettisivut, viitattu 5.3.2021 https://rsis.ramsar.org/ris/7	2005
08		Merialuesuunnitelma 2030	Nettisivut, viitattu 5.3.2021 https://meriskenaariot.info/merialuesuunnitelma/	2020
09	Lapin Liitto	Länsi-Lapin maakuntakaava	Nettisivut, viitattu 5.3.2021 https://www.lapinliitto.fi/wp-content/uploads/2020/11/Lansi-Lapin-maakuntakaavakartta-lainvoima.pdf ja kaavamääräykset: https://www.lapinliitto.fi/wp-content/uploads/2020/11/Lansi-Lapin-maakuntakaava-merkintojen-selitys-ja-kaavamaaraykset.pdf	2015
10	Pohjois-Pohjanmaan liitto	Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaava	Nettisivut, yhdistelmäkartta viitattu 5.3.2021 https://www.pohjois-pohjanmaa.fi/wp-content/uploads/2021/02/PP_MKkaavojenYhdistelmä_www25012021.pdf ja kaavamääräykset: https://pohjois-pohjanmaa.fi/wp-content/uploads/2020/09/6313.pdf	2018
11	Kemin kaupunki	Kemin merialueen yleiskaava		2000
12	Tonion kaupunki	Tornion yleiskaava 2021	karttapalvelu, viitattu 9.3.2021: https://liiteri.ymparisto.fi/maarays/2401001x.pdf	2009
13	Tanja Jylänki/ Metsähallitus	Perämeren kansallispuiston kävijätutkimus 2019	Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja sarja B 253, ISSN (verkkojulkaisu) 1799-5388	2020
14	Tornion kaupunki	Tornio, Röyttän edustan merituulivoimapuiston osayleiskaava	karttapalvelu, viitattu 9.3.2021: https://liiteri.ymparisto.fi/maarays/8511005x.pdf	2014
15	Kemin kaupunki	Kemi, Ajoksen yleiskaava	karttapalvelu, viitattu 9.3.2021: https://liiteri.ymparisto.fi/maarays/2401002x.pdf	2001
16	Simon kunta	Simon merenrannikon yleiskaava	karttapalvelu, viitattu 9.3.2021: https://liiteri.ymparisto.fi/maarays/751001x.pdf	1998
17	Iin kunta	Suurhiekan merituulipuiston osayleiskaava	karttapalvelu, viitattu 23.3.2021: https://liiteri.ymparisto.fi/maarays/1391017x.pdf	2013
18	Iin kunta	Iin rannikon ja saarten osayleiskaava	karttapalvelu, viitattu 23.3.2021: https://liiteri.ymparisto.fi/maarays/1391002x.pdf	2002
19	Haukiputaan kunta	Merenrannikon ja meren saarten rantayleiskaava (Haukipudas)	karttapalvelu, viitattu 23.3.2021: https://www.ouka.fi/c/document_library/get_file?uuid=5963792e-01ff-4571-9438-a86ee8a69ae2&groupId=64220	2000

			https://www.ouka.fi/c/document_library/get_file?uuid=bac1cdbbc-a434-4a9d-951c-2f13b443769b&groupId=64220	
20	Hailuodon kunta	Hailuodon rantayleiskaava	karttapalvelu, viitattu 23.3.2021: https://www.hailuoto.fi/wp-content/uploads/Hailuodon-rantayleiskaava.pdf https://www.hailuoto.fi/wp-content/uploads/Rantayleiskaava-m%C3%A4%C3%A4r%C3%A4ykset.pdf	2001
21	Oulun kaupunki	Oulun seudun yleiskaava 2020, kuntien yhteinen	karttapalvelu, viitattu 23.3.2021: Kartta1/2 https://www.ouka.fi/c/document_library/get_file?uuid=9228d1c9-f1bf-40ab-962c-9907555311e8&groupId=173371 https://www.ouka.fi/c/document_library/get_file?uuid=7e37e607-2b97-4f22-b442-f42c86cfd821&groupId=173371 kartta 2/2 https://www.ouka.fi/c/document_library/get_file?uuid=65662b49-5dea-411a-8e94-2d3d89dc97c9&groupId=173371 https://www.ouka.fi/c/document_library/get_file?uuid=ecd85d26-c878-406b-88f7-c857f2e6a98e&groupId=173371 teemakartta: https://www.ouka.fi/oulu/oulu-seutu/oulu-seudun-yleiskaava	2005
22	BirdLife Suomi	Suomen tärkeät lintualueet	Nettisivut, viitattu 26.5.2021 https://www.birdlife.fi/suojelu/alueet/finiba/	2002
23	Metsähallitus	Kysely Perämeren kansallispuiston, Perämeren saarten ja lin Röytän hoidon ja käytön suunnittelusta 2021	Julkaisematon aineisto, tiivistelmä liitteenä	2021
24	Ympäristöministeriö	Tiedote: Vuoden 1923 luonnonsuojelulain nojalla perustettujen kansallispuistojen, luonnonpuistojen ja eräiden luonnonsuojelualueiden rauhoitussääntöjä päivitetään, sekä luonnos hallituksen esitykseksi	Nettisivut, viitattu 25.8.2022: https://ym.fi/-/vuoden-1923-luonnonsuojelulain-nojalla-perustettujen-kansallispuistojen-luonnonpuistojen-ja-eraiden-luonnonsuojelualueiden-rauhoitussaan-toja-paivitetaan?language=fi_FI ; https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/Participation?proposalId=aa603296-8d0a-4961-b6a1-f65345250cd8&proposalLanguage=da4408c3-39e4-4f5a-84db-84481bafc744	2022
25	Metsähallitus/ Antti Pihkala	Perämeren kansallispuisto rakentamisohje	Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 9	1994
26	Metsähallitus/ Antti Pihkala	Perämeren kansallispuiston Ailinpietin kämpän restaurointi	Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja A 38	1995
27	Metsähallitus	Metsähallituksen Merialueiden pitkän aikavälin suunnittelun kehittäminen (MAPS)	Metsähallituksen sisäinen raportti	2021
28	Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys ry	MAALI – Maakunnallisesti tärkeät lintualueet	Nettisivut, viitattu 13.3.2023 https://www.pply.fi/suojelu-ja-tutkimus/maali/	2023
29	Valtioneuvosto/ maa- ja metsätalousministeriö	Neuvosto päätti Itämeren kalastusmahdollisuuksista vuodelle 2023, lohen kalastusrajoitukset jatkuvat Itämeren pääaltaalla	Maa- ja metsätalousministeriön tiedote, viitattu 16.5.2023 https://valtioneuvosto.fi/-/1410837/neuvosto-paatti-itameren-kalastusmahdollisuuksista-vuodelle-2023	2023
30	Ympäristöministeriö	Suomen merenhoitosuunnitelman toimenpideohjelma vuosille 2022–2027	Ympäristöministeriön julkaisuja 2021:30. Netisivut, viitattu 16.6.2023 http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-361-198-6	2021
31	Suomen ympäristökeskus SYKE/ Juha Pöyry & Kaisu Aapala (toim.)	Lajit ja luontotyypit muuttuvassa ilmastossa	SUOMEN YMPÄRISTÖKESKUKSEN RAPORTTEJA 2 2020. ISSN 1796-1726 (verkoj.). https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/311227/SYKEra_2_2020.pdf?sequence=1&isAllowed=y	2020

32	SYKE ym	VELMU-karttapalvelu	https://paikkatieto.ymparisto.fi/velmu/ viitattu: 4.10.2021	
33	Stockholm Resilience Center (Suomessa SYKE)	Ocean Health Index for the Baltic Sea, 2019 Assessment	https://baltic-ohi.shinyapps.io/dashboard/ viitattu 16.10.2023. Sekä SYKE tiedote https://www.syke.fi/fi-FI/Ajankohtaista/Uusi_indeksi_kertoo_ltameren_terveydenti(59727) viitattu 16.10.2023	2021
34	Hannu Tikkanen ja Heli Suurkuukka / Metsähallitus	Linnustolaskentojen koosteraportti vuosilta 2017-2020 Coastnet-LIFE (LIFE17NAT/FI/000544), Perämeren Saaret Natura 2000 -alue Raahen saaristo Natura 2000-alue Perämeren kansallispuisto Natura 2000-alue	https://www.metsa.fi/wp-content/uploads/2021/11/Perameren_ja_Raahen_saariston_linnustolaskennat_2017_2020.pdf , Dno MH 5697/2019	2021
35	Lapin liitto	Lapin meri- ja rannikkoalueen tuulivoimamaakuntakaava	https://www.lapinliitto.fi/wp-content/uploads/2020/11/Lapin-meri-ja-rannikkoalueen-tuulivoimamaakuntakaavakartta.pdf	2004
36	Lapin liitto	Kemi–Tornio-alueen ydinvoimamaakuntakaavan osittainen kumoaminen	https://www.lapinliitto.fi/aluesuunnittelu/maakuntakaavoitus/voimassa-olevat-vaihemaakuntakaavat/kemi-tornio-alueen-ydinvoimamaakuntakaava/	2016
37	Keihäs Panu	Perämeren saarten (FI1300302) luonnonhoitosuunnitelma	Nettisivut, viitattu 25.4.2024 metsa.fi/wp-content/uploads/2022/10/perameren_saarten_luonnonhoitosuunnitelma.pdf	2021

LIITTEET

Liite 1 Kooste yksityisistä luonnonsuojelualueista

Sisältö	Liitteessä listataan Natura-alueella olevat yksityiset luonnonsuojelualueet, niiden määräysten mahdollinen uusimistarve sekä liikkumisrajoitukset ja muut tarpeelliset lisätiedot.				
Tunnus	Nimi	Rauhoitusvuosi	Pinta-ala (ha)	Määräysten uusimistarve	Lisätietoja
YSA110319	Kruunien luonnonsuojelualue, Ii	1956	4420,50		Liikkumisrajoitukset: Maihinnousu saariin ja liikkuminen alueella vesi-alue mukaan lukien ilman maanomistajan lupaa kielletty. Tästä poiketen sallitaan rantautuminen Pihlajan laituriin; liikkuminen Ulkokruunin Pihlajakarita lähtevällä luontopolulla 15.7.-31.8.; muuhun liikkumiseen luvat myöntää säätiö. Kalamajoille, kalastukselle ja Oulun yliopiston toiminnalle lisäksi omaa sääntelyä.
YSA123325	MURHANIEMEN LUONNONSUOJELU-ALUE 1, Kemi	1993	9,29		
YSA123422	MURHANIEMEN LUONNONSUOJELU-ALUE 2, Kemi	1994	35,81		
YSA203167	Hietakarin luonnonsuojelualue, Oulu	2007	8,10		
YSA203178	Kirkonniemen luonnonsuojelualue, Oulu	2007	1,85		
YSA203281	Kemin kirkonkylän osakaskunnan luonnonsuojelualue, Kemi	2006	360,15		
YSA203754	Perämeren saarten luonnonsuojelualue, Simo	2007	29,41		
YSA203758	Lautiosaaren luonnonsuojelualue, Kemi	2007	25,80		
YSA203759	Inakarin luonnonsuojelualue, Kemi	2007	62,65		
YSA203761	Meren saarten luonnonsuojelualue, Simo	2007	3,78		
YSA203764	Perämeren saarten luonnonsuojelualue 2, Simo	2007	92,98		
YSA205687	Oulun kaupungin saaret ja luodot, Oulu	2010	258,99	x	Liikkumisrajoitukset: lintujen pesimäaikainen maihinnousu Parmiineille ja Runniletolle 15.5. - 31.7. välisenä aikana on kielletty. Liikkumisrajotusta tulisi pidentää alkamaan 1.5. yhdenmukaisesti yleisesti käytössä olevan rauhoitusajan kanssa; sekä laajentaa Kraaselin saaren länsiosan avoimille rannoille.
YSA205749	Antinkuukan luonnonsuojelualue, Kemi	2009	27,26		
YSA205754	Perämeren saarten luonnonsuojelualue, Kemi	2009	48,10		
YSA206485	Kekosen luonnonsuojelualue, Simo	2010	1,14		
YSA206548	Puidenpuuttuma II, Kemi	2010	0,41		

YSA206563	Puidenpuuttuma I luonnonsuojelualue, Kemi	2011	5,94		
YSA206635	Murhaniemi II-luonnonsuojelualue, Kemi	2011	0,52		
YSA206637	Puidenpuuttuma III-luonnonsuojelualue, Kemi	2010	6,69		
YSA206639	Kuukan luonnonsuojelualue, Kemi	2011	11,44		
YSA206832	Puidenpuuttuma II-luonnonsuojelualue, Kemi	2011	0,32		
YSA206839	Puidenpuuttuma IV, Kemi	2010	3,99		
YSA206840	Puidenpuuttuma III, Kemi	2010	0,16		
YSA207389	Teppolan suojelualue, Oulu	2013	0,00		
YSA207869	Seurakunnan luonnonsuojelualue, Simo	2013	0,23		
YSA242328	Hepolehto, Simo	2018	0,09		
YSA245387	Inkilän suojelumettä, Oulu	2019	0,00		
YSA245388	Kolomosten suojelumettä, Oulu	2019	0,00		
Liikkumisrajoitukset					
Tunnus	Nimi	Alkaa	Päättyy	Pinta-ala (ha)	Lisätietoja
YSA110319	Kruunien luonnonsuojelualue, li			4420,50	Liikkumisrajoitukset: Maihinnousu saariin ja liikkuminen alueella vesi-alue mukaan lukien ilman maanomistajan lupaa kielletty. Tästä poiketen sallitaan rantautuminen Pihlajan laituriin; liikkuminen Ulkokruunin Pihlajakarita lähtevällä luontopolulla 15.7.-31.8.; muuhun liikkumiseen luvat myöntää säätiö. Kalamajoille, kalastukselle ja Oulun yliopiston toiminnalle lisäksi omaa sääntelyä.
YSA205687	Oulun kaupungin saaret ja luodot, Oulu	15.05.	31.07.	33,38	Liikkumisrajoitukset: lintujen pesimäaikainen maihinnousu Parmineille ja Runniletolle 15.5. - 31.7. välisenä aikana on kielletty.
YSA alueiden pinta-ala yhteensä (ha)		5415,61			
Rajoitusala YSA alueilla yhteensä (ha)		4453,88			

Liite 2 Suunnittelualueella esiintyvät uhanalaiset ja luonto- ja lintudirektiivien lajit

HUOM! Lomakkeelta on jätetty pois JulKL 621/1999 24 § 1 mom. kohdan 14 mukaan salassa pidettävä aineisto: sensitiivisiksi määritellyt lajitiedot!

Eliöyhmä	Lajinimi	Direktiivi	Ls-laki	Uhanal. luokka	Vieraslaji	Sens. tieto	Hav. paikk. määrä	Keskeinen suojeluperuste/arvo	Lisätiedot
Levät	silonäkinparta Chara braunii		U	VU			3		LajiGIS 05.10.2021.
Levät	tummatupsunauha Batrachospermum atrum		-	NT					LajiGIS 6.10.2021
Sammakkoeläimet	viitasammakko Rana arvalis	Lu IV	-	LC			1		LajiGIS 05.10.2021.
Linnut	alli Clangula hyemalis		-	NT					LajiGIS 6.10.2021
Linnut	allihaahka Polysticta stelleri	Li I	-						Laji.fi ja SDF-lomake 21.11.2022
Linnut	etelänkiisla Uria aalge	Li m	E	EN					LajiGIS 6.10.2021
Linnut	etelänsuosirri Calidris alpina schinzii	Li I	E	EN				Naturan keskeinen suojeluperuste	LajiGIS 6.10.2021
Linnut	haahka Somateria mollissima		-	EN			4		LajiGIS 05.10.2021, Linnustolaskentojen koosteraportti 2018-2020: Perämeren saaret, Raahen saaristo ja Perämeren kp, CoastNet Life -hanke (34)
Linnut	haapana Mareca penelope		-	VU					LajiGIS 6.10.2021, Linnustolaskentojen koosteraportti 2018-2020: Perämeren saaret, Raahen saaristo ja Perämeren kp, CoastNet Life -hanke (34)
Linnut	haarapääsky Hirundo rustica		U	VU					LajiGIS 6.10.2021, Linnustolaskentojen koosteraportti 2018-2020: Perämeren saaret, Raahen saaristo ja Perämeren kp, CoastNet Life -hanke (34)
Linnut	harakka Pica pica		-	NT					Linnustolaskentojen koosteraportti 2018-2020: Perämeren saaret, Raahen saaristo ja Perämeren kp, CoastNet Life -hanke (34).
Linnut	harmaalokki Larus argentatus		-	VU					LajiGIS 6.10.2021, Linnustolaskentojen koosteraportti 2018-2020: Perämeren saaret, Raahen saaristo ja Perämeren kp, CoastNet Life -hanke (34)
Linnut	harmaasorsa Mareca strepera	Li m	-	LC				Naturan keskeinen suojeluperuste	Linnustolaskentojen koosteraportti 2018-2020: Perämeren saaret, Raahen saaristo ja Perämeren kp, CoastNet Life -hanke (34)
Linnut	heinätavi Spatula querquedula	Li m	-	VU					LajiGIS 6.10.2021, Linnustolaskentojen koosteraportti 2018-2020: Perämeren saaret,

									Raahen saaristo ja Perämeren kp, CoastNet Life -hanke (34)
Linnut	helmipöllö <i>Aegolius funereus</i>	Li I	-	NT					LajiGis 6.10.2021
Linnut	härkälintu <i>Podiceps grisegena</i>	Li m	-	NT					Linnustolaskentojen koosteraportti 2018-2020: Perämeren saaret, Raahen saaristo ja Perämeren kp, CoastNet Life -hanke (34)
Linnut	hömötiainen <i>Poecile montanus</i>		U	EN					LajiGis 6.10.2021
Linnut	isokoskelo <i>Mergus merganser</i>		-	NT			9		LajiGIS 05.10.2021, Linnustolaskentojen koosteraportti 2018-2020: Perämeren saaret, Raahen saaristo ja Perämeren kp, CoastNet Life -hanke (34)
Linnut	isosirri <i>Calidris canutus</i>	Li m	-						SDF-lomake ja Laji.fi 21.11.2022
Linnut	jouhisorsa <i>Anas acuta</i>	Li m	-	VU			1		LajiGIS 05.10.2021, Linnustolaskentojen koosteraportti 2018-2020: Perämeren saaret, Raahen saaristo ja Perämeren kp, CoastNet Life -hanke (34)
Linnut	jänkäkurppa <i>Lymnocyrtus minimus</i>	Li m	-	LC					Linnustolaskentojen koosteraportti 2018-2020: Perämeren saaret, Raahen saaristo ja Perämeren kp, CoastNet Life -hanke (34)
Linnut	jänkäsirriäinen <i>Calidris falcinellus</i>	Li m	-	NT					LajiGis 6.10.2021
Linnut	järripeippo <i>Fringilla montifringilla</i>		-	NT					LajiGis 6.10.2021
Linnut	kaakkuri <i>Gavia stellata</i>	Li I	-	LC			1		LajiGIS 05.10.2021.
Linnut	kalatiira <i>Sterna hirundo</i>	Li I	-	LC				Naturan keskeinen suojeluperuste	Linnustolaskentojen koosteraportti 2018-2020: Perämeren saaret, Raahen saaristo ja Perämeren kp, CoastNet Life -hanke (34)
Linnut	kangaskiuru <i>Lullula arborea</i>	Li I	-	NT					LajiGis 6.10.2021
Linnut	karikukko <i>Arenaria interpres</i>	Li m	U	EN			12	Naturan keskeinen suojeluperuste	LajiGIS 05.10.2021, Linnustolaskentojen koosteraportti 2018-2020: Perämeren saaret, Raahen saaristo ja Perämeren kp, CoastNet Life -hanke (34)
Linnut	keltavästäräkki <i>Motacilla flava</i>	Li m	-	LC				Naturan keskeinen suojeluperuste	Linnustolaskentojen koosteraportti 2018-2020: Perämeren saaret, Raahen saaristo ja Perämeren kp, CoastNet Life -hanke (34)
Linnut	kiuru <i>Alauda arvensis</i>		-	NT					LajiGis 6.10.2021, Linnustolaskentojen koosteraportti 2018-2020: Perämeren saaret, Raahen saaristo ja Perämeren kp, CoastNet Life -hanke (34)
Linnut	kivitasku <i>Oenanthe oenanthe</i>	Li m	-	LC			8	Naturan keskeinen suojeluperuste	LajiGIS 05.10.2021, Linnustolaskentojen koosteraportti 2018-2020: Perämeren saaret, Raahen saaristo ja Perämeren kp, CoastNet Life -hanke (34)

Linnut	kuikka <i>Gavia arctica</i>	Li I	-	LC			1		LajiGIS 05.10.2021.
Linnut	kuovi <i>Numenius arquata</i>		-	NT					LajiGis 6.10.2021, Linnustolaskentojen koosteraportti 2018-2020: Perämeren saaret, Raahen saaristo ja Perämeren kp, CoastNet Life -hanke (34)
Linnut	kurki <i>Grus grus</i>	Li I	-	LC					Linnustolaskentojen koosteraportti 2018-2020: Perämeren saaret, Raahen saaristo ja Perämeren kp, CoastNet Life -hanke (34)
Linnut	käenpiika <i>Jynx torquilla</i>		-	NT					LajiGis 6.10.2021
Linnut	lapasorsa <i>Spatula clypeata</i>	Li m	-	LC				Naturan keskeinen suojeluperuste	Linnustolaskentojen koosteraportti 2018-2020: Perämeren saaret, Raahen saaristo ja Perämeren kp, CoastNet Life -hanke (34)
Linnut	lapasotka <i>Aythya marila</i>	Li m	E	EN			3		LajiGIS 05.10.2021, Linnustolaskentojen koosteraportti 2018-2020: Perämeren saaret, Raahen saaristo ja Perämeren kp, CoastNet Life -hanke (34)
Linnut	lapinsirri <i>Calidris temminckii</i>	Li m	U	EN			6		LajiGIS 05.10.2021, Linnustolaskentojen koosteraportti 2018-2020: Perämeren saaret, Raahen saaristo ja Perämeren kp, CoastNet Life -hanke (34)
Linnut	lapintiira <i>Sterna paradisaea</i>	Li I	-	LC				Naturan keskeinen suojeluperuste	Linnustolaskentojen koosteraportti 2018-2020: Perämeren saaret, Raahen saaristo ja Perämeren kp, CoastNet Life -hanke (34)
Linnut	laulujoutsen <i>Cygnus cygnus</i>	Li I	-	LC					Linnustolaskentojen koosteraportti 2018-2020: Perämeren saaret, Raahen saaristo ja Perämeren kp, CoastNet Life -hanke (34)
Linnut	liro <i>Tringa glareola</i>	Li I	-	NT			1	Naturan keskeinen suojeluperuste	LajiGIS 05.10.2021, Linnustolaskentojen koosteraportti 2018-2020: Perämeren saaret, Raahen saaristo ja Perämeren kp, CoastNet Life -hanke (34)
Linnut	mehiläishaukka <i>Pernis apivorus</i>	Li I	U	EN					LajiGis 6.10.2021
Linnut	merilokki <i>Larus marinus</i>		-	VU					LajiGis 6.10.2021, Linnustolaskentojen koosteraportti 2018-2020: Perämeren saaret, Raahen saaristo ja Perämeren kp, CoastNet Life -hanke (34)
Linnut	mustakurkku-uikku <i>Podiceps auritus</i>	Li I	U	EN					LajiGis 6.10.2021
Linnut	mustalintu <i>Melanitta nigra</i>	Li m	-	LC			1		LajiGIS 05.10.2021.
Linnut	mustapyrstökuiiri <i>Limosa limosa</i>	Li m	U	VU					Linnustolaskentojen koosteraportti 2018-2020: Perämeren saaret, Raahen saaristo ja Perämeren kp, CoastNet Life -hanke (34)
Linnut	naurulokki <i>Chroicocephalus ridibundus</i>	Li m	U	VU			8		LajiGIS 05.10.2021, Linnustolaskentojen koosteraportti 2018-2020: Perämeren saaret,

									Raahen saaristo ja Perämeren kp, CoastNet Life -hanke (34)
Linnut	nuolihaukka <i>Falco subbuteo</i>	Li m	-	LC					Linnustolaskentojen koosteraportti 2018-2020: Perämeren saaret, Raahen saaristo ja Perämeren kp, CoastNet Life -hanke (34)
Linnut	pajusirkku <i>Schoeniclus schoeniclus</i>		U	VU					LajiGIS 6.10.2021, Linnustolaskentojen koosteraportti 2018-2020: Perämeren saaret, Raahen saaristo ja Perämeren kp, CoastNet Life -hanke (34)
Linnut	pensaskerttu <i>Curruca communis</i>		-	NT					LajiGIS 6.10.2021
Linnut	pensastasku <i>Saxicola rubetra</i>		U	VU					LajiGIS 6.10.2021
Linnut	pikkulokki <i>Hydrocoloeus minutus</i>	Li I	-	LC					Linnustolaskentojen koosteraportti 2018-2020: Perämeren saaret, Raahen saaristo ja Perämeren kp, CoastNet Life -hanke (34)
Linnut	pikkutiira <i>Sternula albifrons</i>	Li I	E	EN			5	Naturan keskeinen suojeluperuste	LajiGIS 05.10.2021, Linnustolaskentojen koosteraportti 2018-2020: Perämeren saaret, Raahen saaristo ja Perämeren kp, CoastNet Life -hanke (34)
Linnut	pikkutylli <i>Charadrius dubius</i>		-	NT					LajiGIS 6.10.2021, Linnustolaskentojen koosteraportti 2018-2020: Perämeren saaret, Raahen saaristo ja Perämeren kp, CoastNet Life -hanke (34)
Linnut	pilkasiipi <i>Melanitta fusca</i>	Li m	U	VU			13		LajiGIS 05.10.2021, Linnustolaskentojen koosteraportti 2018-2020: Perämeren saaret, Raahen saaristo ja Perämeren kp, CoastNet Life -hanke (34)
Linnut	pohjansirkku <i>Schoeniclus rusticus</i>	Li m	-	NT					LajiGIS 6.10.2021
Linnut	pulmunen <i>Plectrophenax nivalis</i>		U	VU					LajiGIS 6.10.2021
Linnut	punajalkaviklo <i>Tringa totanus</i>	Li m	-	NT			9	Naturan keskeinen suojeluperuste	LajiGIS 05.10.2021, Linnustolaskentojen koosteraportti 2018-2020: Perämeren saaret, Raahen saaristo ja Perämeren kp, CoastNet Life -hanke (34)
Linnut	punavarpunen <i>Erythrina erythrina</i>		-	NT					LajiGIS 6.10.2021, Linnustolaskentojen koosteraportti 2018-2020: Perämeren saaret, Raahen saaristo ja Perämeren kp, CoastNet Life -hanke (34)
Linnut	riekko <i>Lagopus lagopus</i>		-	VU					LajiGIS 6.10.2021, Linnustolaskentojen koosteraportti 2018-2020: Perämeren saaret, Raahen saaristo ja Perämeren kp, CoastNet Life -hanke (34)
Linnut	riskilä <i>Cephus grylle</i>	Li m	U	VU			2		LajiGIS 05.10.2021, Linnustolaskentojen koosteraportti 2018-2020: Perämeren saaret, Raahen saaristo ja Perämeren kp, CoastNet Life -hanke (34)

Linnut	ristisorsa Tadorna tadorna	Li m	U	VU			1	Naturan keskeinen suojeluperuste	LajiGIS 05.10.2021, Linnustolaskentojen koosteraportti 2018-2020: Perämeren saaret, Raahen saaristo ja Perämeren kp, CoastNet Life -hanke (34)
Linnut	ruokki Alca torda	Li m	-	LC				Naturan keskeinen suojeluperuste	Linnustolaskentojen koosteraportti 2018- 2020: Perämeren saaret, Raahen saaristo ja Perämeren kp, CoastNet Life -hanke (34)
Linnut	ruokokerttunen Acrocephalus schoe- nobaenus		-	NT					LajiGIS 6.10.2021, Linnustolaskentojen koos- teraportti 2018-2020: Perämeren saaret, Raahen saaristo ja Perämeren kp, CoastNet Life -hanke (34)
Linnut	ruskosuohaukka Circus aeruginosus	Li I	-	LC					Linnustolaskentojen koosteraportti 2018- 2020: Perämeren saaret, Raahen saaristo ja Perämeren kp, CoastNet Life -hanke (34)
Linnut	räyskä Hydroprogne caspia	Li I	-	LC			5		LajiGIS 05.10.2021, Linnustolaskentojen koosteraportti 2018-2020: Perämeren saaret, Raahen saaristo ja Perämeren kp, CoastNet Life -hanke (34)
Linnut	räystäspääsky Delichon urbicum		U	EN					LajiGIS 6.10.2021, Linnustolaskentojen koos- teraportti 2018-2020: Perämeren saaret, Raahen saaristo ja Perämeren kp, CoastNet Life -hanke (34)
Linnut	selkälökki Larus fuscus	Li m	U	EN			15	Naturan keskeinen suojeluperuste	LajiGIS 05.10.2021, Linnustolaskentojen koosteraportti 2018-2020: Perämeren saaret, Raahen saaristo ja Perämeren kp, CoastNet Life -hanke (34)
Linnut	sepelrastas Turdus torquatus	Li m	U	VU					LajiGIS 6.10.2021
Linnut	silkkiuikku Podiceps cristatus		-	NT					LajiGIS 6.10.2021
Linnut	sinisuohaukka Circus cyaneus	Li I	U	VU					LajiGIS 6.10.2021
Linnut	suokukko Calidris pugnax	Li I	U	CR				Naturan keskeinen suojeluperuste	LajiGIS 6.10.2021, Linnustolaskentojen koos- teraportti 2018-2020: Perämeren saaret, Raahen saaristo ja Perämeren kp, CoastNet Life -hanke (34)
Linnut	suosirri Calidris alpina alpina		-	NT					LajiGIS 6.10.2021, Linnustolaskentojen koos- teraportti 2018-2020: Perämeren saaret, Raahen saaristo ja Perämeren kp, CoastNet Life -hanke (34)
Linnut	taivaanvuohi Gallinago gallinago		-	NT			1		LajiGIS 05.10.2021, Linnustolaskentojen koosteraportti 2018-2020: Perämeren saaret, Raahen saaristo ja Perämeren kp, CoastNet Life -hanke (34)
Linnut	tukkakoskelo Mergus serrator		-	NT			11		LajiGIS 05.10.2021, Linnustolaskentojen koosteraportti 2018-2020: Perämeren saaret,

									Raahen saaristo ja Perämeren kp, CoastNet Life -hanke (34)
Linnut	tukkasotka <i>Aythya fuligula</i>	Li m	-	EN			16	Naturan keskeinen suojeluperuste	LajiGIS 05.10.2021, Linnustolaskentojen koosteraportti 2018-2020: Perämeren saaret, Raahen saaristo ja Perämeren kp, CoastNet Life -hanke (34)
Linnut	törmäpääsky <i>Riparia riparia</i>		U	EN					LajiGIS 6.10.2021, Linnustolaskentojen koosteraportti 2018-2020: Perämeren saaret, Raahen saaristo ja Perämeren kp, CoastNet Life -hanke (34)
Linnut	uivelo <i>Mergellus albellus</i>	Li I	-	LC					Linnustolaskentojen koosteraportti 2018-2020: Perämeren saaret, Raahen saaristo ja Perämeren kp, CoastNet Life -hanke (34)
Linnut	valkoposkihanhi <i>Branta leucopsis</i>	Li I	-	LC					Linnustolaskentojen koosteraportti 2018-2020: Perämeren saaret, Raahen saaristo ja Perämeren kp, CoastNet Life -hanke (34)
Linnut	valkoviklo <i>Tringa nebularia</i>		-	NT					LajiGIS 6.10.2021, Linnustolaskentojen koosteraportti 2018-2020: Perämeren saaret, Raahen saaristo ja Perämeren kp, CoastNet Life -hanke (34)
Linnut	vesipääsky <i>Phalaropus lobatus</i>	Li I	U	VU			2	Naturan keskeinen suojeluperuste	LajiGIS 05.10.2021, Linnustolaskentojen koosteraportti 2018-2020: Perämeren saaret, Raahen saaristo ja Perämeren kp, CoastNet Life -hanke (34)
Linnut	viherpeippo <i>Chloris chloris</i>		U	EN					LajiGIS 6.10.2021
Linnut	viiksitimali <i>Panurus biarmicus</i>		U	VU					LajiGIS 6.10.2021
Linnut	västäräkki <i>Motacilla alba</i>		-	NT					LajiGIS 6.10.2021, Linnustolaskentojen koosteraportti 2018-2020: Perämeren saaret, Raahen saaristo ja Perämeren kp, CoastNet Life -hanke (34)
Sammalet	sirohuurresammal <i>Cratoneuron filicinum</i>		-	NT					LajiGIS 6.10.2021
Sammalet	tursonsammal <i>Oxyrrhynchium speciosum</i>		-	LC			87		LajiGIS 05.10.2021. Laji on tallennettu Laji-Gissiin ahdinsammalena <i>Rhynchostegium riparioides</i> (NT), mutta DNA-analyysien perusteella Perämeressä esiintyvä laji on todellisuudessa tursonsammal.
Kovakuoriaiset	auhtolantiainen <i>Melinopterus punctatosulcatus</i>		-	NT			1		LajiGIS 05.10.2021.
Kovakuoriaiset	dyynimultapallokas <i>Leiodes ciliaris</i>		-	NT					LajiGIS 6.10.2021
Kovakuoriaiset	hietatöyryläs <i>Augyles hispidulus</i>		U	VU			1		LajiGIS 05.10.2021.
Kovakuoriaiset	meriuposkuoriainen <i>Macroplea pubipennis</i>	Lu II	-	NT			8		LajiGIS 05.10.2021.

Kovakuoriaiset	rantaviherikäs <i>Apalochrus femoralis</i>		-	NT			4		LajiGIS 05.10.2021.
Kovakuoriaiset	täpläantkainen <i>Anthicus bimaculatus</i>		-	NT					LajiGis 6.10.2021
Äyriäiset	villasaksirapu <i>Eriocheir sinensis</i>		-	NA	X		1		Laji.fi 23.11.2022
Äyriäiset	villasaksirapu <i>Eriocheir sinensis</i>		-	NA	X				Laji.fi 23.11.2022
Kaksisiipiset	honkapuuHari <i>Chalcosyrphus piger</i>		U	VU					LajiGis 6.10.2021
Kaksisiipiset	kenttäharmokärpänen <i>Chamaemyia aridella</i>		U	VU					LajiGis 6.10.2021
Sienet	kittikäpä <i>Ceriporiopsis aneirina</i>		-	NT			2		LajiGIS 05.10.2021.
Sienet	lakkikarakääpä <i>Steccherinum pseudozilingianum</i>		U	VU			1		LajiGIS 05.10.2021.
Pistiäiset	dyynikimopistiäinen <i>Anoplius aeruginosus</i>		-	NT					LajiGis 6.10.2021
Pistiäiset	paahdehoikkahukka <i>Mimumesa spooneri</i>		E	EN				Muu keskeinen suojeluarvo	LajiGis 6.10.2021
Pistiäiset	pohjankiiltohukka <i>Crabro lapponicus</i>		-	NT					LajiGis 6.10.2021
Pistiäiset	rannikkotikaripistiäinen <i>Arachnospila consobrina</i>		E	VU					LajiGis 6.10.2021
Perhoset	<i>Ancylis paludana</i>		-	NT					LajiGis 6.10.2021
Perhoset	<i>Caryocolum petrophilum</i>		U	VU					LajiGis 6.10.2021
Perhoset	<i>Eudonia sudetica</i>		-	NT					LajiGis 6.10.2021
Perhoset	<i>Scythris potentillella</i>		-	NT					LajiGis 6.10.2021
Perhoset	dyynisammalkoi <i>Bryotropha umbrosella</i>		U	VU					LajiGis 6.10.2021
Perhoset	dyynisukkulakoi <i>Scythris empetrella</i>		E	EN				Muu keskeinen suojeluarvo	LajiGis 6.10.2021
Perhoset	jussinpussikoi <i>Coleophora lithargyrinella</i>		-	NT			2		LajiGIS 05.10.2021.
Perhoset	luhtakastikkahitukoi <i>Elachista vonschantzi</i>		E	EN				Muu keskeinen suojeluarvo	LajiGis 6.10.2021
Perhoset	purppurasammalkoi <i>Bryotropha purpurella</i>		E	EN				Muu keskeinen suojeluarvo	LajiGis 6.10.2021
Perhoset	rantahietayökkönen <i>Euxoa cursoria</i>		-	NT					LajiGis 6.10.2021
Perhoset	sininurmiyökkönen <i>Caradrina montana</i>		-	NT					LajiGis 6.10.2021
Jäkälät	hongantorvijäkälä <i>Cladonia parasitica</i>		U	VU					LajiGis 6.10.2021
Jäkälät	hämylehtojäkälä <i>Bacidia circumspecta</i>		-	NT					LajiGis 6.10.2021
Nisäkkäät	halli <i>Halichoerus grypus</i>	Lu II,V	-	LC			1		LajiGIS 05.10.2021.

Nisäkkäät	itämerennorppa Pusa hispida botnica	Lu II,V	-	NT			4	Naturan keskeinen suojeluperuste	LajiGIS 05.10.2021.
Nisäkkäät	minkki Neovison vison		-	NA	X				Laji.fi 23.11.2022
Nisäkkäät	supikoira Nyctereutes procyonoides		-	NA	X				Laji.fi 23.11.2022
Kalat	harjus Thymallus thymallus	Lu V	-	CR				Muu keskeinen suojeluarvo	Tietolähde: Luonnonvarakeskus Lari Veneranta
Kalat	Itämeren lohi Salmo salar (Itämeren lohikannat)	Lu V (mak v)	-	VU					Tietolähde: Luonnonvarakeskus Lari Veneranta
Kalat	merialueen vaellussiika Coregonus lavaretus (merialueen vaellussiika)	Lu V	-	EN				Muu keskeinen suojeluarvo	Tietolähde: Luonnonvarakeskus Lari Veneranta
Kalat	meritaimen Salmo trutta m. trutta		-	EN				Muu keskeinen suojeluarvo	Tietolähde: Luonnonvarakeskus Lari Veneranta
Putkilokasvit	ahokissankäpälä Antennaria dioica		-	NT			12		LajiGIS 05.10.2021
Putkilokasvit	ahonoidanlukko Botrychium multifidum		-	NT			9		LajiGIS 05.10.2021
Putkilokasvit	kanadanvesirutto Elodea canadensis		-	NA	X				LajiGIS 05.10.2021
Putkilokasvit	ketonoidanlukko Botrychium lunaria		-	NT			7		LajiGIS 05.10.2021
Putkilokasvit	kurturuusu Rosa rugosa		-	NA	X				LajiGis 4.11.2022
Putkilokasvit	laaksoarho Moehringia lateriflora	Lu II,IV	-	NT			2	Naturan keskeinen suojeluperuste	LajiGIS 05.10.2021
Putkilokasvit	lietetatar Persicaria foliosa	Lu II,IV	U	EN			10	Naturan keskeinen suojeluperuste	LajiGIS 05.10.2021
Putkilokasvit	nelilehtivesikuusi Hippuris tetraphylla	Lu II,IV	U	VU			79	Naturan keskeinen suojeluperuste	LajiGIS 05.10.2021
Putkilokasvit	otavita Potamogeton friesii		-	NT			16		LajiGIS 05.10.2021
Putkilokasvit	perämerenketomaruna Artemisia campestris subsp. botnica	Lu II,IV	E	CR			4	Naturan keskeinen suojeluperuste	LajiGIS 05.10.2021
Putkilokasvit	perämerensilmäruoho Euphrasia botnica		-	NT			3		LajiGIS 05.10.2021
Putkilokasvit	pohjannoidanlukko Botrychium boreale		-	NT			9		LajiGIS 05.10.2021
Putkilokasvit	rannikkovesikuusi Hippuris lanceolata		-	NT			1		LajiGIS 05.10.2021
Putkilokasvit	ruijannuokkuesikko Primula nutans subsp. finmarchica	Lu II,IV	-	NT			107	Naturan keskeinen suojeluperuste	LajiGIS 05.10.2021
Putkilokasvit	rönsysorsimo Puccinellia phryganodes	Lu II,IV	E	CR			2		LajiGIS 05.10.2021
Putkilokasvit	suopunäkämekä Dactylorhiza incarnata subsp. incarnata		-	NT			22		LajiGIS 05.10.2021
Putkilokasvit	sääskenvalkku Malaxis monophyllos		E	EN			1		LajiGIS 05.10.2021
Putkilokasvit	tataarikohokki Silene tatarica		-	NT			1		LajiGIS 05.10.2021

Putkilokasvit	upossarpio <i>Alisma wahlenbergii</i>	Lu II,IV	U	VU			120	Naturan keskeinen suojeluperuste	LajiGIS 05.10.2021
Putkilokasvit	veripunakämmekkä <i>Dactylorhiza incarnata</i> subsp. <i>cruenta</i>		U	VU			73		LajiGIS 05.10.2021
Putkilokasvit	vesipaunikko <i>Crassula aquatica</i>		U	VU			32		LajiGIS 05.10.2021
Putkilokasvit	vihnesara <i>Carex paleacea</i>		-	NT			4		LajiGIS 05.10.2021
Putkilokasvit	viitalemmikki <i>Myosotis nemorosa</i>		-	NT					LajiGis 6.10.2021

Selitykset	
Direktiivi	Lu I - Luontodirektiivin liitteen I luontotyytit, Lu II - Luontodirektiivin liitteen II laji, Lu IV - Luontodirektiivin liitteen IV laji, Lu V - Luontodirektiivin liitteen V laji, Li I/Ls - Lintudirektiivin liitteen I laji, Li Ms - Muuttava laji, jota käytetty SPA alueita valittaessa, – - Ei direktiivi laji
Uhanalaisuus luonnonsuojeluasetuksessa	E - erityisesti suojeltava laji, U - muu uhanalainen laji, - - ei mainittu asetuksessa
IUCN luokituksen mukainen uhanalaisuusluokka	RE - Hävinneet (RE), EW - Luonnosta hävinneet (EW), CR - Äärimmäisen uhanalaiset (CR), EN - Erittäin uhanalaiset (EN), VU - Vaarantuneet (VU), NT - Silmälläpidettävät (NT), LC - Elinvoimaiset (LC), DD - Puutteellisesti tunnetut (DD), NE - Arvioimatta jätetyt (NE), 10 - Tarkastelematta jätetyt, NA - Arviointiin soveltumattomat (NA)

Liite 3 Lausuntokooste				
Pyydetty lausunnot (kpl)	50	Saadut lausunnot (kpl)	10	
Lausuja ja lausunto		Suunnitelman osa/lomake	Metsähallituksen vastine	Aiheutunut toimenpide
Lapin ELY-keskus: Suunnitelmassa käsitellään kolmea eri aluekokonaisuutta, Perämeren kansallispuisto, Perämeren saaret ja lin Röyttä, yhdessä suunnitelmassa. Suunnitelma on monin paikoin vaikeaselkoinen, koska suunnitelman alue on laaja ja varsin rikkonainen johtuen lukuisista saarista ja pienistä rannikkokohteista ja suunnitelmassa useissa luvuissa käsitellään näitä alueita samanaikaisesti ilman selkeää aluekokonaisuusjaottelua. Lisäksi näissä eri aluekokonaisuuksissa vaikuttavat osin eri säännöt, sopimukset ja säädökset, mikä hankaloittaa alueiden yhteistarkastelua edelleen. Suunnitelmaa olisi suositeltavaa selkeyttää edellä mainittu huomioiden.		KOKO SUUNNITELMA	Metsähallitus kiittää hyvistä huomioista. Edellinen hoito- ja käyttösuunnitelma kattoi vain Metsähallituksen hallinnoimat alueet, nyt suunnitelmaa laajennettiin koskemaan Natura-alueita kokonaisuudessaan sekä muita kokonaisuuteen oleellisesti kuuluvia, valtion hallinnoimia virkistys- tai suojelukohteita. Seuraavan välitarkastelun yhteydessä tullaan arvioimaan ratkaisun toimivuutta. Alue on laaja ja rikkonainen, mutta suunnittelualueen Natura-alueita yhdistävät arvot, jotka nostavat esiin maankohoamisrannikon ja saariston maanpäällisen ja pinnanalaisen luonnon erityisyyden pohjoisella Itämerellä. Metsähallitus myöntää, että taulukkomuotoisen suunnitelman haasteet liittyvät erityisesti suunnitelman selkeyteen ja luettavuuteen. Hoito- ja käyttösuunnitelmat tehdään nykyisin ympäristöhallinnon käyttämän Uljas-tietojärjestelmän kautta, josta suunnitelman tavoitteet ja toimenpiteet saadaan siirrettyä tehokkaasti käytännön toteutukseen sekä mm. seurantaan. Järjestelmä ei kuitenkaan mahdollista suunnitelmajohdan tai rakenteen muokkaamista.	Ei muutoksia suunnitelmaan
Lapin ELY-keskus: Tekstit ja tekstiä tukevat kartat ovat eri dokumenteissa. Kartat ovat mittakaavaltaan suuria ja niistä on sen vuoksi ainakin osin vaikea saada selvää. Tulkintavaikeuksia on paikoin karttatasojen sekä kohteiden nimistön osalta. Karttojen selkeyteen olisikin hyvä kiinnittää vielä huomiota. Lisäksi tulisi huomioida suunnitelmassa esiintyvien lyhenteiden käyttö, sillä osa lyhenteistä oli asianmukaisella tavalla ilmoitettu esimerkiksi osion lopussa, mutta osa lyhenteistä on jäänyt avoimena. Tekstin ymmärtämisen kannalta kaikkien käytettyjen lyhenteiden merkitys olisi hyvä avata suunnitelmassa.		KOKO SUUNNITELMA	Metsähallitus kiittää lausunnosta. Metsähallitus toteaa, että hoito- ja käyttösuunnitelman alue on laaja meri-alue ja asettaa siten haasteita liitekarttojen laatimiseen. Seuraavia suunnitelman liitteinä olevia karttoja on selkeytetty: suunnittelualueen sijainti ja maankäyttö (Liite 4, kartat 1-4, otteet suunnittelualueen voimassa olevista maakuntakaavakartoista (Liite 5), vyöhykealuejako (Liite 4, kartat 14-16) ja alueen vedenalaiset Natura-luontotyypit (Liite 6). Tarkemmat kartat Natura-alueista saa pyytämällä Metsähallituksesta (Perämeren kansallispuisto, Röyttä) tai Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksesta (Perämeren saaret). Lyhenteitä on pyritty avaaminen suunnitelmassa tarkemmin luettavuuden lisäämiseksi.	Liitekarttoja on selkeytetty edellä mainitusti. Lyhenteitä on avattu.
Meri-Lapin Lintutieteellisen Yhdistyksen Xenus ry: Metsähallituksen laatima Perämeren alueen hoito- ja käyttösuunnitelma on mielestämme hyvin kattavasti tehty lintujen hyvinvoinnin ja luonnon monimuotoisuuden kannalta. Haluamme kuitenkin tuoda esille ja huomioonotettavaksi Ympäristöministeriölle tehdyn aloitteemme Martimoaapa ja Kivaloiden Penikat kansallispuiston perustamiseksi Martimoaavan, Lumiaavan, Penikoiden soidensuojelualueelle, jonka toteutumisen myötä saavutetaan Perämeren kansallispuiston kanssa Meri-Lappiin merkittävästi kiinnostavampi ja houkuttavampi matkailu- ja virkistystoiminta- sekä		KOKO SUUNNITELMA	Metsähallitus kiittää lausunnosta ja kirjaa sen tiedoksi.	Ei muutoksia suunnitelmaan

luontokokonaisuus. Näiden lähellä toisiaan olevien alueiden synergisestä näkökulmasta ainakin markkinoinnin, viestinnän ja palvelutarjonnan suunnittelussa ja toteutuksessa tulee olemaan ilmeistä yhteensovittamisen tarvetta.			
Yksityinen lausunnonantaja: lausunto	KOKO SUUNNITELMA	Metsähallitus kiittää lausunnosta ja kirjaa sen tiedoksi. Lausunnossa olevat asiat otetaan huomioon Metsähallituksen käytännön työssä alueella.	Ei muutoksia suunnitelmaan
Pohjois-Pohjanmaan ELY: Edellisen hoito- ja käyttösuunnitelman (Metsähallitus 2009) toteutumisen seurannan tulokset mainitaan vain lyhyesti ja toimenpiteiden todetaan vieneen aluetta hallittuun suuntaan. Tässä kohtaa olisi myös hyvä tuoda esiin, jos aikaisempien kokemusten perusteella nähdään tarvetta muuttaa tavoitteita / painopistettä. Suunnittelualuetta ELY-keskus pitää liian laajana ja heterogeenisena: suunnitelma koskee saaristo- ja merialueita kuuden kunnan ja kahden ELY-keskuksen alueilla kaakko-luoteissuunnassa yli 90 kilometrin matkalla. Suunnittelualue sisältää hyvin erikokoisia kohteita, joita ei pysty hahmottamaan tässä tarkastelussa. Alue tulisi jakaa pienempiin osa- alueisiin. Suunnittelualueen laajuuden vuoksi on erityisen tärkeää, että suunnitelma keskittyisi linjaamaan tärkeimmät tavoitteet, toimenpiteet ja käytön periaatteet. Lausuttavana olevassa luonnoksessa on monessa kohdassa rinnastettu mittasuhteiltaan ja merkitykseltään hyvin eritasoisia ja -kokoisia asioita siten, että keskeisiä kysymyksiä voi olla vaikea hahmottaa. ELY- keskus suosittelee, että suunnitelman viimeistelyssä kiinnitettäisiin huomiota painopisteiden esille nostamiseen ja suunnitelma-asiakirjan luettavuuteen. Liitteenä oleva kartta-aineisto on pienimittakaavaista ja sellaisena vaikealukuista. Esimerkiksi suunnittelualueen eteläosassa on statukseltaan ja erilaisia pieniä saaria, joiden maankäyttötilanteesta ja vyöhykejaosta on vaikea saada selvää (kuvat 3, 4 ja 15). Natura 2000 -verkostoon ja eri Natura-alueisiin kuuluvat alueet eivät millään kartalla erotu hyvin. Samoin luontotyyppikartat ovat vaikealukuisia. Karttojen laatuun on siis syytä panostaa.	KOKO SUUNNITELMA	Metsähallitus kiittää lausunnosta. Metsähallitus tunnistaa haasteet, jotka liittyvät laajaan suunnittelualueeseen. Hoito- ja käyttösuunnitelmien kohdealueet rajataan hallinnollisesti, toiminnallisesti ja suunnittelualueen käytön kannalta tarkoituksenmukaisina kokonaisuuksina. Kyseessä olevan hoito- ja käyttösuunnitelman (HKS) päivityksen pohjaksi on tehty välitarkastelu, joka perustuu yleisen HKS-suunnittelun ohjeen mukaisesti niin toimenpiteiden toteutumisen seurantaan kuin suunnitelman vaikuttavuuden seurantaan. Välitarkastelussa on todettu, että suunnitelma on toimenpiteiden osalta toteutettu ja suunnitelmassa linjattu suunta on edelleen oikea. Alueen arvot ja uhkat sekä päämäärät on tunnistettu hyvin. Hoito- ja käyttösuunnitelmissa linjataan suojelu- ja Natura-alueiden hoidon ja käytön päätöksäiset sekä tehdään niihin liittyvät strategiset valinnat 10–15 vuoden aikajänteellä. Hoito- ja käyttösuunnitelman tavoitteen asettelu perustuu alueen arvoihin. Tavoitteiden ja toimenpiteiden mittakaava voi vaihdella huomattavastikin riippuen päämäärästä ja tavoitteesta. Esimerkiksi luontomatkailun kehittämisen linjaukset voivat olla mittakaavaltaan erilaisia kuin lintujen suojeluun liittyvät toimenpiteet. Suunnitelman viimeistelyssä on pyritty lausuntojen pohjalta tekemään sellaisia muutoksia suunnitelmaan, joilla nostetaan alueen tärkeimmät arvot paremmin esiin ja parannetaan luettavuutta. Merialueen vedenalaisten Natura -luontotyyppien liitekartat on tehty uudelleen selkeyden lisäämiseksi. Maakuntakaavakarttaan on lisätty selite kaavamääräyksistä. Myös suunnittelualueen maankäyttö- ja vyöhykealuejakokarttoja on selkiytetty. Suunnitelmaan on lisätty liitekartta arkeologisista kohteista.	Liitekarttoja on tehty uudelleen
Pohjois-Pohjanmaan ELY: ELY-keskus toteaa, että Perämeren kansallispuiston, Perämeren saarten ja lin Röytän Natura-alueiden hoito- ja käyttösuunnitelman luonnoksessa vuosille 2023–2037 on tunnistettu suunnittelualueella sijaitsevat arvokkaat maisema-alueet ja rakennetun kulttuuriympäristön kohteet. Alueella tyypillistä kulttuuriperintöä on saaristomaisema, jossa näkyy kalastus- ja merenkäyntihistoria niin perinnebiotooppien kuin rakennusperinnon ja arkeologisten kohteiden muodossa. Hoito- ja käyttösuunnitelman luonnoksessa suunnittelualueen kulttuuriperintöarvot on todettu merkittäviksi. Informatiivisuuden lisäämiseksi liitteen 5 maakuntakaavoja koskeviin kuviin voisi harkita kaavamerkintöjä koskevien keskeisten määräyksien lisäämistä. ELY-keskus pitää erittäin hyvänä, että nyt laadittavaan hoito- ja käyttösuunnitelmaan on nostettu esille omaksi teemakseen ilmastonmuutos, sen hillintä ja ilmastomuutokseen sopeutuminen. Kulttuuriympäristön osalta keskeiset ilmastomuutoksen vaikutukset kohdistuvat äärevämpiin ja kuluttavampiin luonnonoloihin, joka	KOKO SUUNNITELMA	Metsähallitus kiittää lausunnosta. Liitteen 5 maakuntakaavakarttoihin on lisätty seloste kaavamääräyksistä.	Liitekarttoja selkiytetty edellä mainitusti.

lisää kohteiden seurannan tarvetta. Tämä on huomioitu suunnitelman toteutus ja toimenpiteet -osiossa kulttuuriperinnon suojelun osalta. ELY-keskuksella ei ole huomautettavaa Perämeren kansallispuiston, Perämeren saarten ja lin Röytän Natura-alueiden hoito- ja käyttösuunnitelman luonnoksesta vuosille 2023-2037 arvokkaiden maisema-alueiden ja rakennetun kulttuuriympäristön osalta.			
Pohjois-Pohjanmaan ELY: Suunnittelualue kytkeytyy ja siihen sisältyy monia eri kansallisia ja kansainvälisiä verkostoja, toiminnallisia alueita sekä arvoja ja suojelukohteita, jotka tulee huomioida alueen laajan kohdekokonaisuuden hoidon ja käytön suunnittelussa. Kaavoituksen näkökulmasta kohdekokonaisuuteen liittyy mm. useita virkistyskäyttöön, veneilyyn, väyliin ja satamiin sekä kulttuuriperintöön liittyviä merkintöjä ja määryksiä, joista merkittävimmät kokonaisuudet ovat Pohjois-Pohjanmaan maakunnassa mm. Hailuoto-Liminganlahti-Oulu valtakunnalliset matkailun vetovoima-alueet, sekä lin Röytän seudullisesti merkittävä virkistys- ja matkailukohde. Suunnitelman vaikutusten arvioinnissa on nostettu esille, että alueiden kulttuuriperinnon ja arkeologisten kohteiden tunteminen ja hoitaminen sekä esittely edistävät ymmärrystä alueiden ja kohteiden arvosta, ja lisäävät tietoa omasta kulttuuriperinnostamme. Suunnitelmassa on korostettu myös alueiden kestäväää käyttöä.	KOKO SUUNNITELMA	Metsähallitus kiittää lausunnosta ja kirjaa sen tiedoksi.	Ei muutoksia suunnitelmaan
Pohjois-Pohjanmaan ELY: Suunnittelualueen yleiskuvausta olisi hyvä täydentää linnustollisten arvojen kuvauksella (saaristolinnusto, lintuluodot). Perustamistarkoituksen kuvausta (lomakkeen kohta 2, yhteenveto) tulisi täydentää myös eri Natura-alueiden suojeluperusteiden tiiviillä kuvauksella. Luontotyyppi- ja lajilistojen ja kuvausten (lomakkeen kohdat 4 ja 5 sekä liite 2) ongelmana on se, että niissä eri Natura-alueiden suojeluperusteena olevat luontotyytit ja lajit on niputettu eivätkä Natura-aluekohtaiset ominaispiirteet ja keskinaiset erot nouse esiin. Luontotyyppejä (lomake 4) koskevassa yhteenvedossa mainittavia asioita olisivat esimerkiksi Kellon Kraaselin merkittävän laajat merenrantaniityt samoin kuin Krunnien merkitys paitsi linnuston myös luontotyyppien sukkessiosarjojen ja primaarisuknessiometsien esiintymisen kannalta. Luontodirektiivin luontotyyppien verkostotarkastelua olisi muutoinkin hyvä täydentää. Esimerkiksi Natura-arvioinneissa eri Natura-alueiden tavoitteita koskevilla kirjauksilla voi olla merkitystä. Liitteessä 1 olevaan YSA-alueiden luetteloon olisi hyvä lisätä kunkin alueen kohdalle sijaintikunta. Krunnien luonnonsuojelualueen hoitosuunnitelma on tarpeellista mainita sopivassa kohdassa nykytilan kuvauksen yhteydessä. Perämeren saarten Natura-alueen osalta ELY-keskus tunnistaa ongelmaksi sen, että Natura-alueen tilan arviointi (NATA) ei ole ollut käytettävissä suunnitelman laadinnassa. Suunnittelualueen lajistoa koskeva yhteenveto on hyvä (lomake 5). Luontodirektiivin 11-liitteen laji meriuposkuoriainen on löydetty Perämeren saarten Natura-alueelta ainakin Oulun Kraaselist ja Kemin Murhaniemestä ja tulee päivittää alueen suojeluperusteena olevien lajien listaan ja myöhemmin tietolomakkeelle tietokantapäivityksen yhteydessä. Todennäköisesti tulevissa kartoituksissa, joita hoito- ja käyttösuunnitelmassa esitetään tehtäväksi, lajia löytyy lisää Perämeren saarten rannoilta.	NYKYTILA	Metsähallitus kiittää lausunnosta. Suunnittelualueen yleiskuvausta on täydennetty linnustollisten arvojen kuvauksella nostamalla esiin alueen merkittävyys saaristolinnuille ja mainitsemalla Krunnien saaristo ja Astekarin alue yksittäisinä lintujen pesinnälle merkittävänä kohteina. Perustamistarkoitusten yhteenvetoon on lisätty Natura 2000 -alueet. Nykytilan lomake 4 Luontodirektiivin luontotyyppejä koskevaan yhteenvetoon on lisätty lyhyt kuvaus kunkin Natura-alueen suojeluperusteista ja tieto merkittävistä kohteista (Kellon Kraaselin merkittävän laajat merenrantaniityt, Krunnien merkitys linnuston sekä luontotyyppien sukkessiosarjojen ja primaarisuknessiometsien esiintymisen kannalta). Lomakkeelle 10 YSA-kooste on lisätty tieto suojelualueen sijaintikunnasta. Coastnet LIFE-hankkeessa (LIFE17/NAT/FI/000544) vuonna 2021 valmistunut Perämeren saarten (FI1300302) luonnonhoitosuunnitelma (37) on lisätty nykytilan kuvauksen lomakkeelle yksi. Suunnitelma sisältää sekä yksityisiä maita (Krunnien luonnonsuojelualue YSA 110319) että valtion suojelutarkoituksiin varattuja maita. Suunnitelman tavoitteina on avoimien rantaympäristöjen, harjun paahdealueen sekä perinneympäristöjen hoito.	Suunnitelmaa on muutettu edellä mainitusti.

Pohjois-Pohjanmaan ELY: Toiminnallisten verkostojen kuvauksessa maininta ydinvoimasta ei liene enää ajankohtainen. Toisaalta merituulivoiman, teollisten satamien (Oulu, Kemi, Tornio) ja väylien osuutta ja merkitystä voisi vahan korostaakin kuvauksessa. Karttoihin liittyvänä detaljina ELY-keskus kiinnittää huomiota liitteessä 4 oleviin luontotyyppien edustavuutta kuvaaviin karttoihin (kuvat 7, 10 ja 13), joissa edustavuudeltaan merkittävät ja ei-merkittävät kuviot on yhdistetty ja esitetään samalla symbolilla. Esitystapa ei ole perusteltu, koska edustavuudeltaan merkittävät luontotyypit kuuluvat alueiden suojeluperusteisiin mutta edustavuudeltaan ei-merkittävät eivät ole alueiden suojeluperusteita.	NYKYTILA	Metsähallitus kiittää lausunnosta ja hyvistä huomioista. Maininta ydinvoiman aluevarauksesta on poistettu. Toiminnallisten verkostojen kuvauksessa on avattu enemmän merituulivoiman sijoittumista ja teollisten satamien kehittämistä. Metsähallitus tiedostaa, että karttojen esitystavassa on haasteensa. Karttoilla on haluttu antaa kuva alueensuojeluperusteista sekä niiden kehittämismahdollisuuksista ja alueen inventointitilanteesta. Tämän vuoksi karttoista ei ole rajattu pois ei-merkittäviä kuvioita (Edustavuus = 40-43) ja samasta syystä esitetään luokka "Mahdollisesti kehitettävissä tai kehitymässä suojeluperusteeksi." Ei-merkittävät kuviot ovat yleensä pinta-alallisesti pieniä (lukuun ottamatta Perämeren kansallispuisto, Kuivat nummet n. 31 ha). Laajalla merialueella ei-merkittävien kuvioiden erottaminen on haastavaa karttojen mittakaavan takia.	Nykytilan kuvausta on muutettu edellä mainitusti.
Lapin liitto: Hoito- ja käyttösuunnitelman kaavoitus ja muu maankäytön suunnittelu -osiossa on käsitelty Länsi-Lapin maakuntakaavaa ja tuotu esille maakuntakaavan suunnittelualuetta koskevia kaavamerkintöjä. Osiota olisi hyvä täydentää soveltuvien osien aluetta koskevien muiden voimassa olevien maakuntakaavojen merkintöjen ja määräysten osalta. Osiossa voisi vielä lisäksi tuoda soveltuvilta osin esiin koko maakuntakaava-alueen koskevia kaavamääräyksiä. Ydinvoimamaakuntakaavan tilanne on hyvä ottaa huomioon maakuntakaavoitusta koskevassa osiossa.	Suunnittelu-alueen kuvaus ja suunnittelutilanne	Metsähallitus kiittää lausunnosta. Kaavoitus ja muu maankäytön suunnitteluosiossa tarkastellaan suunnittelualuetta koskevia kaavoja ja muita suunnitelmia, joihin sisältyy aluetta koskevia kirjauksia. Vaikka maakuntakaavojen merkinnät eivät ulottuisi suunnittelualueelle, niin merkinnöillä voi olla merkittäviäkin vaikutuksia hoito- ja käyttösuunnitelman alueelle. Lapin meri- ja rannikkoalueen tuulivoimamaakuntakaava lisätään nykytilan kuvaukseen, koska hoito- ja käyttösuunnitelman vesialueita sijoittuu tuulivoimaloiden alueille. Kemi-Tornio-alueen ydinvoimamaakuntakaava ja sen osittainen kumoaminen lisätään nykytilan kuvauksen kaavoitus ja muu maankäytön suunnittelu osioon, vaikka alue sijoittuukin hoito- ja käyttösuunnitelma-alueen ulkopuolelle.	Lapin meri- ja rannikkoalueen tuulivoimamaakuntakaava ja Kemi-Tornio-alueen osittain kumottu ydinvoimamaakuntakaava on liitetty nykytilan kuvauksen kaavoitus ja muu maankäytön suunnitteluosiin
Pohjois-Pohjanmaan museo: Hoito- ja käyttösuunnitelmassa päämäärät arvokkaiden kulttuuriperintökohteiden osalta on todettu seuraavasti: • Kulttuuriperintökohteet säilyvät ja ne otetaan huomioon esim. virkistysrakenteiden kunnossapidossa. Kulttuuriperintökohteilla on itseisarvon lisäksi virkistyskäyttöarvoa, ja niihin tutustuminen parantaa niiden säilymistä. Virkistyskäytössä olevien kohteiden säilyminen on turvattu hoidon ja seurannan avulla. • Suunnittelun alueen maisema-arvojen säilyminen. Valtakunnallisesti arvokkaan rakennetun kulttuuriympäristön (RKY) lin Röntän luotsiaseman ylläpito. Vyöhykkeellä osoitetaan myös valtakunnallisesti arvokkaan rakennetun kulttuuriympäristön (RKY) lin Röntän luotsiaseman alue. Vyöhykkeelle sijoittuu merkittävä osa alueen mereistä kulttuuriperintöä, jota ylläpidetään ja esitellään alueen muun virkistyskäytön osana. Toteutus ja toimenpiteet osiossa esitetään, että kulttuuriperinnön suojele toteutetaan ja turvataan rakennusperinnön kunnossapidon kautta. Arvokkailla rakennuskohteilla jo on tai niille laaditaan hoitosuunnitelma ja rakennuskohteiden	Kulttuuriympäristö	Metsähallitus kiittää lausunnosta ja kirjaa sen tiedoksi.	Ei muutoksia suunnitelmaan

kuntotarkistus suoritetaan minimissään viiden vuoden välein ja mahdollisiin puut-teisiin tartutaan. Hoito- ja käyttösuunnitelmassa korostetaan matkailun ja virkistyskäytön kannalta oleellista olevan panostaminen sidosryhmäyhteystyöhön ja viestintään, että alu-een käyttäjät nyt ja jatkossa tuntevat alueen arvot, ja tietävät miten alueella tulee toimia. Pohjois-Pohjanmaan museolla ei ole huomautettavaa Perämeren kansallispuiston, Perämeren saarten ja lin Röytän Natura-alueiden hoito- ja käyttösuunnitelman luonnoksesta vuosille 2023–2037 arvokkaiden maisema-alueiden ja rakennetun kulttuuriympäristön osalta.			
Tornionlaakson museo: Kulttuuriperintö on suunnittelualueella keskeisesti sidoksissa luontoon, luonnon-olosuhteisiin, metsästykseseen ja kalastukseen sekä merenkulun eri osa-alueisiin. Kulttuuriperinnöllä ja alueen suojelun kohteena olevilla luontoarvoilla on myös kyt-kös rannikon ja jokilaaksojen yhteisöihin, kulttuuriperintöön ja luontoon. Alue ei ole erillinen saarekkeensa vaan osa kokonaisuutta, jossa tapahtuvat muutokset ja suojelutoimenpiteet heijastuvat laajemmalle (muun muassa vaelluskalat jokivar-sien kulttuuriperintöön ja kalastustukikohdat rannikon yhteisöjen kulttuuriperin-töön). Muualla merialueella tapahtuvat muutokset heijastuvat Perämeren pohjuk-kaan. Kulttuuriympäristöön liittyy maisema sekä alueen sisällä että suhteessa ym-päristöönsä. Kulttuuriympäristön ja maiseman kokemiseen vaikuttavat esimerkiksi ympäristöön suunnitellut uusiutuvan energian hankkeet, jolloin muutokset maise-massa vaikuttavat muuhunkin kuin visuaaliseen maisemakuvaan. Tämä vaikuttaa merkittävästi myös alueen virkistyskäyttöön ja -arvoon. Asia olisi syytä tiedostaa ja huomioida myös tässä suunnitelmassa. Perämeren kansallispuiston, Perämeren saarten ja Röytän hoito- ja käyttösuunni-telmassa 2023–2037 kappaleessa 6 Kulttuuriympäristö on huomioitu suunnittelu-alueen maisema, rakennusperintö ja arkeologia sekä paikalliskulttuuri. Hoito- ja käyttösuunnitelmassa on tunnistettu alueen keskeiset rakennetun kulttuuriperin-nön kohteet ja alueet. Arkeologinen inventointi on tehty maastokaudella 2021 (Pe-rämeren saarten arkeologinen kulttuuriperintöinventointi 2021. Metsähallitus, Luontopalvelut). Suunnittelualueelta tunnetaan 151 kiinteää muinaisjäännettä ja 65 muuta arkeologista kohdetta, jotka on jaettu kahteen eri ryhmään. Kohteita ei ole eroteltu ovatko ne muita kulttuuriperintökohteita vai jotain muita kohteita. Kaik-kia luetteloituja kohteita ei ole päivitetty muinaisjäännesrekisteriin.	Kulttuuri- ympäristö	Metsähallitus kiittää hyvistä huomioista. Liitteisiin on lisätty kartat, joissa näkyy Museoviraston ylläpitämän mui-naisjäännesrekisterin mukaiset kiinteät muinaisjäännökset ja muut kult-tuuriperintökohteet. Ilman nimeä olevat kaksi kohdetta löytyvät ainoas-taan Metsähallituksen Uljas PAVE-paikkatieto-ohjelmassa.	Suunnitel-maan on li-sätty arkeolo-giset kohteet karttaliite (Liite 4).
Tornionlaakson museo: Suunnittelualueen arkeologisia kohteita ovat erilaiset kiviset rakennusten ja säily-tysrakennelmien jäännökset, verkkotarhat, rantautumispaikat, merimerkkien kivi-röykkiöt, merkkikivet sekä esimerkiksi rajamerkit. Vedenalaista kulttuuriperintöä ei ole tutkittu kattavasti eikä sitä tunneta kovin tarkkaan, mutta tietoja hylyistä on alu-eella. Suunnittelualueella ei ole huomioitu valtakunnallisesti merkittävien arkeolo-gisten kohteiden (VARK) luetteloon ehdolla olevia kohteita. Arkeologisten kohtei-den taulukoinnissa voisivat olla seuraavat sarakkeet: muinaismuistolailla suojellut kiinteät muinaisjäännökset, VARK-kohteiksi esitetyt kiinteät muinaisjäännökset, mahdolliset muinaisjäännökset ja muut kulttuuriperintökohteet.	Kulttuuri- ympäristö	Metsähallitus kiittää lausunnosta. Alueen kulttuuriympäristön yleiskuvaukseen on lisätty maininta VARK-kohteista (Selkä-Sarven kyläpaikka ja Iso-Huiturin saarella oleva Piis-pankivi).	Suunnitelmaa on muutettu edellä maini-tusti.

Tornionlaakson museo: Yhteistyöhön liittyen museo kiinnittää huomiota myös suunnitelmassa mainittuun rakennettuun kulttuuriympäristöön liittyvien inventointien riittävään tasoon. Toteutetut inventoinnit koskevat kuitenkin pelkästään valtion/Metsähallituksen hallinnassa olevia kohteita; alueen muun rakennetun ympäristön osalta museolla ei ole tiedossa inventointeja, jolloin ne eivät ole alueellisen vastuumuseon näkökulmasta riittäviä tai kattavia. Edellä mainittujen merkittävimpien historiallisten kalastustukikohtien lisäksi alueella on muitakin kalastustukikohtia ja esimerkiksi merenkulkuun liittyviä rakennelmia, joilla voi olla vähintään paikallista kulttuurihistoriallista merkitystä, mutta niitä ei ole kattavasti inventoitu tai arvotettu. Museo muistuttaa, että valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen ja arkeologisen kulttuuriperinnön lisäksi on hyvä olla yhteydessä alueelliseen vastuumuseoon myös muuhun rakennettuun kulttuuriympäristöön kohdistuvien toimenpiteiden osalta. Tämä olisi syytä tuoda esiin suunnitelmassa myös muiden toimijoiden hallinnoimien kohteiden näkökulmasta.	Kulttuuriympäristö	Metsähallitus kiittää lausunnosta. Osana hoito- ja käyttösuunnitelmaa Metsähallitus on inventoinut ainoastaan Luontopalveluiden hallinnassa olevia alueita. Yksityisessä omistuksessa olevien maa-alueiden osalta tiedot perustuvat olemassa olevien rekistereiden tietoihin.	Ei muutoksia suunnitelmaan
Suomen riistakeskus: Suunnitelmassa ei ole esitetty muutoksia suunnittelualueen metsästysjärjestelyihin. Suomen riistakeskus näkee positiivisena uuden luonnonsuojelulain antaman mahdollisuuden Metsähallitukselle myöntää lupia Perämeren kansallispuiston alueelle myös omaisuudelle merkittävää taloudellista vahinkoa aiheuttaville riistaeläinlajien yksilöille. On kuitenkin mahdollista, että luvat ovat hallinnollisesti raskaita, eivätkä käytännössä toimi kovin hyvin itämeren norpan ja harmaahylkeen metsästyksessä. Suunnitelmaluonnoksen liitteessä 9 on kuitenkin käsitelty eri vaihtoehtoja metsästysjärjestelyjen osalta, mikäli Huiturin vesialue liitetään Perämeren kansallispuistoon. Suomen riistakeskus katsoo selkeimmäksi vaihtoehdoksi kirjata mahdolliseen lakiin Perämeren kansallispuistosta metsästyksen sallimisen koko kansallispuiston alueella metsästyslain 8 §:n mukaisesti ja edelleen Metsähallituksen eräpalveluille mahdollisuuden myöntää alueelle metsästyslupia, mikäli Huiturin vesialue liitetään kansallispuistoon. Laissa olisi mahdollista kirjata metsästysoikeus hylkeen- ja norpanmetsästykseseen myös alueen 1. ryhmän kaupallisille kalastajille. Metsästys on tarkoin säädeltyä metsästyslain nojalla ja metsästyksen kestävyys turvataan metsästyslain mukaisin säädösin erittäin hyvin. Voimassa olevin säädösin toteutettu metsästyksen säätely on turvannut esimerkiksi itämeren norpan ja harmaahylkeen kehityksen, kuten niiden kantatietojen osalta voidaan todeta. Metsähallituksen eräpalvelut voisi alueen metsästyspaine huomioiden myöntää metsästyslupia myös kansallispuiston alueelle. Kun huomioidaan norpan ja hallin metsästyksen haasteellisuus ja kevään jäätilanteen vaikutus niiden metsästykseseen sekä toisaalta vaikean metsästysmuodon harrastajien vähyys, olisi tarpeen, että pyyntiin on mahdollista saada metsästyslupia myös ulkopaikkakuntalaisille ja lähikuntien metsästäjille, eikä pelkästään kuntalaisen oikeudella metsästäville.	Erätalous	Metsähallitus kiittää lausunnosta ja kirjaa sen tiedoksi. Hoito- ja käyttösuunnitelman valmistelun yhteydessä Metsähallitus on tehnyt selvityksen Huiturin vesialueen liittämistä Perämeren kansallispuistoon (Liite 9) osallistaen sidosryhmiä. Selvityksestä on voinut lausua osana hoito- ja käyttösuunnitelman osallistamista. Työn tavoitteena oli selvittää, mitä alueiden yhdistäminen, eli Huiturin vesialueen liittäminen Perämeren kansallispuistoon, tarkoittaisi käytännössä. Metsähallitus ei toistaiseksi näe oleellisena lähteä edistämään Huiturin vesialueen liittämistä Perämeren kansallispuistoon selvityksen pohjalta. Metsähallitus näkee yhä mielekkäänä suurten vierekkäisten alueiden säännösten ja hallinnollisten käytäntöjen yhtenäisyyden, mutta nykytilanteessa on vaikea arvioida, miten voimaan tulleen luonnonsuojelulain muutokset tulevat parantamaan tilannetta aiemmasta, ja minkälaisia todellisia tarpeita liittämiselle olisi. Seuraavan kerran asia nousee tarkasteluun Perämeren merialueiden luonnonsuojelulain mukaisen säädösvalmistelun, eli mereisten luonnonsuojelualueiden perustamisen yhteydessä. Tällöin on päätettävä, muodostetaanko Huiturin vesialueesta erillinen luonnonsuojelualue, vai liitetäänkö se viereiseen Perämeren kansallispuistoon.	Ei muutoksia suunnitelmaan
Pohjois-Pohjanmaan ELY: Mereisen kulttuuriperinnön kohdalla uhaksi on tunnistettu off-shore- tuulivoimapuistojen vaikutus kaukomaisemaan. Kaikki uudet esillä olleet merialueen hankkeet huomioiden vaikutukset voivat olla suuremmat kuin uhka-arvioinnissa on esitetty.	KESKEISET ARVOT JA UHKAT	Metsähallitus kiittää lausunnosta. Suojelualueiden ulkopuolinen maankäyttö ja sen muutokset voivat vaikuttaa suojelualueiden tilaan. Ulkopuolelta tulevat vaikutukset ovat usein mahdollisia esim. soiden ojitus-, turvetuotanto- ja kaivoshankkeissa (vesistövaikutukset) sekä viime vuosina yleistyneissä tuulivoimahankkeissa	Mereisen kulttuuriperinnön uhkan Off-shore-tuulivoimapuistot muuttavat

Toimimaton yhteistyö Ruotsin ja Suomen viranomaisten välillä mm. luonnonsuojelun edunvalvontaan ja suojelualueiden hallintoon liittyen on tunnistettu uhaksi. Tätä uhkaa lieventää mm. aktiivinen yhteistyö, jota on harjoitettu usean vuoden ajan Interreg-hankkeissa (Seamboth, SeaCombo ja tällä hetkellä käynnissä oleva SeaMoreEco). Edunvalvonta on monen keskeisiin arvoihin kohdistuvan uhkatekijän kohdalla tunnistettu tärkeimmäksi vaikutuskeinoksi, jonka merkitys ja tarve tulee vielä kasvamaan lisääntyvien ns. puhtaan siirtymän suuren kokoluokan hankkeiden myötä. Tämän vuoksi valtionhallinnossa (ml. Metsähallituksen Luontopalvelut) on tärkeää varmistaa riittävät resurssit yleisen edun valvontaan.		(esim. linnusto- ja maisemavaikutukset). Luonnonsuojelualueiden rauhoitusmääräykset ovat voimassa ainoastaan näillä alueilla, eikä niillä ole vaikutuksia alueen rajojen ulkopuolella tehtäviin toimenpiteisiin. Natura 2000 -alueilla (suurin osa perustetuista ja perustamattomista luonnonsuojelu-alueista on myös Natura-alueita) tilanne on toinen, sillä Natura 2000 -alueiden suojeluarvojen heikentämiskielto ulottuu myös alueiden ulkopuolella toteutettaviin hankkeisiin. Suunnittelualue kytkeytyy pohjoisosastaan Ruotsin puolen saaristoon ja Haparanda Skärgården kansallispuistoon (1995) ja on pääosa Perämeren ja Pohjanlahden meriluonnon ja maankohoamisrannikon suojelukohteita. Hoito- ja käyttösuunnitelmassa kehittämiskohteeksi on otettu: Perämeren saaristokokonaisuus Ruotsin saaristo mukaan lukien on tunnettu ja arvostettu kohde, joka mahdollistaa ympärivuotisia ja osin esteettömiä palveluja. Tavoitteeksi on asetettu puistopariyhteistyön käynnistäminen Ruotsin kanssa. Metsähallituksen suojelualueiden hoidon ja käytön periaatteissa (2023, https://julkaisut.metsa.fi/wp-content/uploads/sites/2/2023/10/b272.pdf) on todettu, että tehokas edunvalvonta on tärkeä keino puuttua suojelualueisiin mahdollisesti haitallisesti vaikuttaviin hankkeisiin. Edunvalvonnalla pyritään vaikuttamaan suojelualueiden ympäristössä tapahtuviin hankkeisiin niin, että niiden vaikutukset suojelualueisiin jäävät mahdollisimman vähäisiksi. Edunvalvontaa tehdään esimerkiksi lausunnoin ja muistutuksin sekä osallistumalla Metsähallituksen edustajana mm. viranomaisneuvotteluihin, maanmittaustoimituksiin sekä osakaskuntien ja tiekuntien kokouksiin.	kaukomaise-maa – merkitävyyyttä on muutettu vähäisestä kohdallaiseksi.
Pohjois-Pohjanmaan ELY: Suunnittelualueen arvojen tunnistaminen on hoito- ja käyttösuunnitelman ydinsäältä. Keskeiset luontoarvot ovat toisiinsa nähden limittäiset, mutta niiden nostaminen erikseen on perusteltua. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan yhdeksi alueen keskeisistä arvoista tulee nostaa Perämeren saarten ja muun luonnontutkimuksen lähes 100- vuotinen historia. Erityisen arvokasta on poikkeuksellisen pitkä linnustoa koskeva seuranta-tieto Krunnien pesimälinnustosta (seuranta alkoi vuonna 1939). Saaristolinnuston arvoja ja niihin liittyviä uhkia olisi perusteltua avata enemmän. Yhteenvedossa (lomake 11, s. 53) Maankohoamisrannikon luontaisen kehityksen, jota ilmastonmuutos äärevoittaa) mainitseminen uhaksi lienee jonkinlainen väärinkäsitys; ainakin kirjaus on hyvin epäselvä ja vaatii täsmennystä. Maankohoamisrannikon luontaisen kehityksen ja sukkessiosarjojen turvaaminen on alueen keskeisimpiä arvoja. Veneväyliä mataloituminen ja vanhojen satamapaikkojen etäännyminen vesirajasta on osa vuosisataista muutosprosessia, joka usein suppeasti tulkitaan alueen virkistyskäyttöä uhkaavaksi tekijäksi. Lintuluotojen pensoittuminen ei välttämättä ole seurausta meren rehevöitymisestä vaan ennemmin luontaista sukkessiota, seurausta jääeroosion vähenemisestä tai	KESKEISET ARVOT JA UHKAT	Metsähallitus kiittää lausunnosta. Arvojen määrittely on hoito- ja käyttösuunnitelman tärkeimpiä kohtia, sillä suunnitelman päämäärät ja tavoitteet kohdistuvat suunnittelualueen ja keskeisten arvojen säilymiseen ja parantamiseen. Saaristolinnusto on yksi keskeisistä alueen luontoarvoista ja arvon yhteydessä on tärkeää nostaa esiin alueen poikkeuksellisen pitkä linnustoa koskeva seuranta-tieto Krunnien pesimälinnustosta ja Perämeren saarten ja muun luonnon-tutkimuksen lähes 100-vuotinen historia. Yhteenvedon tekstiä on täsmennetty nostamalla tekstiin alueen arvoihin laajemmin kohdistuvia uhkia, kuten ilmastonmuutos, pintavesien saastuminen, tuulivoiman rakentaminen, laidunnuksen loppuminen ja haitalliset vieraslajit. Lintuluotojen pensoittuminen on osa alueen luontaista kehitystä. Pensoittumista ja umpeenkasvua nopeuttavia, ihmisen aiheuttamia tekijöitä voidaan pitää uhkana saaristolinnustolle. Merkittävimpana näistä on ilmastonmuutos (jääeroosion väheneminen, veden pinnan ja lämpötilan nousu). Lintuluotojen pensoittumiseen voidaan vaikuttaa laidunnuksella ja raivauksella. Useimmat alueen laidunnuksesta hyötyvät kohteet on saatu uudelleen hoitoon 2010-luvulla. Joitakin uusia kohteita on vielä tarkoitus ottaa hoidon piiriin. Lintuluotojen pensoittuminen on lisätty Lämpötilan muutokset -uhkan kuvaukseen.	Saaristolinnusto -arvon kuvauksessa on nostettu esiin seuranta-tiedon pitkä historia. Kirjausta täsmennetty yhteenvetoon poistamalla viittaus maankohoamisrannikon luontaisen kehityksen uhkasta alueen arvoille. Uhkien merkittävyydet päivitetty.

(aiemmin laidunnetuilla saarilla) seurausta laidunnuksen loppumisesta. Off-shore-tuulivoimapuistoista voinee todeta, että niiden rakentaminen tuhoaa kalojen kutu-alueita, vesikasvillisuutta ja pohjaeläinten elinympäristöjä. Laajojen merituulivoimapuistojen rakentamisen aiheuttama uhka saaristolinnustolle on arvioitu merkittävydeltään vahaiseksi, mikä saattaa olla aliarviointia. Öljyvahingot on arvioitu kohtalaiseksi uhaksi vedenalaisille ekosysteemeille mutta vahaiseksi uhaksi saaristolinnustolle. Eri arvoihin kohdistuvien uhkien merkittävyyden luokittelun tulisi olla keskenään linjassa, joten nämä olisi hyvä käydä kokonaisuutena läpi.		Tuulivoiman rakentaminen ja tuotanto -uhkan merkittävyys saaristolinnustolle on muutettu vähäisestä kohtalaiseksi. Uhkan kuvausta on tarkennettu rakentamisen välillisillä vaikutuksilla (kalojen kutualueiden, vesikasvillisuuden ja pohjaeläinten elinympäristöjen tuhoutuminen). Off-shore-tuulivoimapuistojen määrän kasvaessa vaikutukset voivat olla hyvin laajalaisia ja yhteisvaikutukset kumulatiivisia. Öljyvahingot (merellä) uhkan merkittävyys on muutettu vähäisestä kohtalaiseksi. Öljyonnettomuuden riski on olemassa, koska raskasta tankkeri- ja laivaliikennettä kulkee Tornion, Kemin ja Oulun syväväyliä pitkin hankealueen vierestä ja läpi.	
Suomen riistakeskus: Suunnitelman kohdassa 11. keskeiset arvot ja uhat on nostettu esille haitallisten vieraslajien ohella haitalliset luontaiset lajit; ketut sekä varis ja korppi. Suunnitelman osiossa päämäärät ja tavoitteet kuten myös osiossa toimenpiteet on kirjattu toimenpiteeksi; "haittaa aiheuttavan tai haitallisesti lisääntyneen lajiston torjunta/vähentäminen, pienpedot". Suomen riistakeskus toteaa, että näihin osioihin on tärkeää lisätä uhkana aiemmin mainitut varis sekä korppi. Variksen ja korpin osalta niiden esiintyvyyttä sekä erityisesti vaikutusta linnuston pesintään suunnittelualueella tulisi seurata systemaattisesti ja toteuttaa toimenpiteitä tarpeen mukaisesti niin kuin nisäkäspetojen osalta. Riistanhoidon osalta erätalouden toimenpiteissä on todettu, että Metsähallituksen hallinnoimalla alueella ei tehdä riistanhoitotoimenpiteitä pl. pienpetojen poistoa ja seurantaa.	Keskeiset suojelu- ja käyttöarvot sekä uhkat	Metsähallitus kiittää lausunnosta. Varis ja korppi aiheuttavat saaristolinnustolle pesimätappioita. Kyseessä ovat alueelle luontaiset lajit, joiden runsastumisen on aiheuttanut ihminen. Luontotyyppien ja lajien suojelun suotuisa taso on turvattu - päämäärän yhteyteen lisätään toimenpiteisiin variksen ja korpin kantojen seurannat ja tarvittaessa vähentäminen. Alueelle luontaisten lajien vähentäminen, edellyttää kuitenkin sitä, että laji on lisääntynyt liikaa alueen suojeluperusteisiin nähden ja vähentämiselle on tällöin vankka luonnonsuojelullinen peruste. Korppi on muualla kuin poronhoitoalueella luonnonsuojelulain (9/2023) 69 §:n nojalla rauhoitettu lintulaji. Luonnonsuojelulain 70 §:n mukaan rauhoitetun eläinlajin tahallinen tappaminen ja vahingoittaminen on kielletty. Luonnonsuojelulain 83 §:n mukaan ELY-keskus voi myöntää luvan poiketa kielloista kyseisessä pykälässä mainituilla perusteilla. Kielloista voidaan poiketa, jos siitä ei ole haittaa eliölajin suotuisan suojelutason säilyttämiselle tai saavuttamiselle ja jollei muuta tyydyttävää ratkaisua ole, mm. viljelmille, kotieläimille, metsille, kalataloudelle tai vesistöille koituvan vakavan vahingon estämiseksi.	Toimenpiteisiin on lisätty variksen ja korpin kantojen seurannat ja tarvittaessa vähentäminen.
Lapin liitto: Lapin liiton tavoitteena on edistää alueen elinkeinomahdollisuuksia ja kestävää luontomatkailua yhteensovittaen niitä muihin maankäyttömuotoihin. Hoito- ja käytösuunnitelmassa esitetty vyöhykejako mahdollistaa luontomatkailutoiminnan jatkumisen ja kehittämisen alueella. Lapin liitto pitää hoito- ja käyttösuunnitelman vyöhykejakoa hyvänä. Suunnitelmassa on myös tunnistettu kalan vaelluksen, kalastuksen ja hylkeen metsästysjärjestelyiden erityistarpeet Perämerellä. Lapin liitto kannattaa linjausta, jonka mukaan hylkeiden metsästystä tulee kehittää ja tehostaa sekä turvata metsästys uusilla perustettavilla suojelualueilla ja varmistaa metsästyksen salliminen merellisten kansallispuistojen nykyisillä ja tulevilla laajennusalueilla.	TAVOITTEEN ASETTELU	Metsähallitus kiittää lausunnosta ja kirjaa sen tiedoksi.	Ei muutoksia suunnitelmaan
Pohjois-Pohjanmaan ELY: ELY-keskus pitää suunnitelmassa nimettyjä päämääriä kannatettavina. Tavoitteen asettelussa ja toimenpiteiden nimeämisessä on tärkeä tunnistaa, mihin asioihin suunnitelmalla voidaan vaikuttaa. Tavoitteen asettelussa on selvää priorisoinnin	TAVOITTEEN ASETTELU	Metsähallitus kiittää hyvistä huomioista. Päämäärät ovat suunnittelualueen keskeisten arvojen ja kriittisten uhkien toivottua kehityssuuntaa pitkällä aikavälillä kuvaavia, yleisluontoisia linjauksia. Tavoitteiden avulla tarkennetaan suunnitelman päämääriä.	Maan- ja metsätalouden hoamisrannikon luontotyyppien säilymisen ja

tarvetta. Seuraavassa eräitä huomioita tavoitteeseen "Luontotyyppien ja lajien suotuisa suojelutaso on turvattu" liittyen: - Yhdeksi keskeiseksi tavoitteeksi tulee nostaa sukkessiosarjojen kehityksen ja säilymisen turvaamisen tunnistamalla tärkeät kehityssarjat ja priorisoimalla säilytettävät kehityssarjat ja luonnonhoidon kohteet; - Vedenalaisten luontotyyppien ja lajien kunnossapito (tarkoitetaanko: lajien elinympäristöjen kunnossapito): pilottikokeilut lietteen poistosta ja kasvillisuuden siirtoistutuksesta lienevät toistaiseksi vaikuttavuudeltaan vahaisia toimenpiteitä; tuloksekkaaseen edunvalvontaan ja sen tueksi ajantasaiseen luontotietoon ja viestintään pyrkiminen ovat ELY- keskuksen näkemyksen mukaan painoarvoltaan tärkeimmät toimenpiteet; - Monilla lajeilla ja luontotyypeillä ensisijaisena tavoitteena on suotuisan suojelutason saavuttaminen, mikä esimerkiksi perinnebiotooppien kohdalla onkin huomioitu; - ELY-keskus esittää uudeksi toimenpiteeksi luonnonsuojelulain 64 §:n mukaisen luontotyyppien kartoitusta ja rajaamista niillä suunnitelma- alueen osilla, jotka eivät kuulu luonnonsuojelulailla toteutettaviin Natura-alueisiin (luonnonsuojelulain mukaan alueellisen ELY- keskuksen vastuulla). ELY-keskus pitää hyvänä merellisen matkailun toimenpiteiden keskittämistä ole-massa oleviin kohteisiin. On tärkeää seurata viestinnän ja maasto-opasteiden vai-kuttavuutta ja tarvittaessa nopeasti puuttua hallitsemattomasta virkistyskäytöstä aiheutuviin ongelmiin esimerkiksi lintujen pesimäsaarilla.		Toimenpiteet ovat konkreettisia keinoja tavoitteiden toteuttamiseksi ja alueen toivotun tilan saavuttamiseksi. Kunkin päämäärän tavoitteet ovat tärkeitä ja monesti myös ainakin osittain päällekkäisiä. Toimenpiteet voi-vat vaihdella painoarvoltaan ja vaikuttavuudeltaan ja ne on priorisoitu kii-reellisyyden mukaan. Maankohoamisrannikon luontotyyppien säilymisen ja kehityksen turvaa-minen -tavoitteen toimenpiteeksi on nostettu Luonnontilaisten sukke-siosarjojen säilymisen turvaaminen. Hoidettavien perinnebiotooppien ja luontaisesti kehittymään jätettävien primäärisukcessiosarjojen karttatar-kastelu tullaan päivittämään ja se laajennetaan koskemaan myös Meri-Lapin alueita. Metsähallitus on samaa mieltä siitä, että edunvalvonta ja ajantasainen luontotieto ovat painoarvoltaan tärkeimpiä toimenpiteitä. Erilaisilla pilotti-kokeiluilla voi taas olla merkitystä tulevaisuudessa luonnonhoidon tar-peen mahdollisesti lisääntyessä. Tavoitteen kirjoitusasua on korjattu (Vedenalaisten luontotyyppien ja la-jien elinympäristöjen kunnossapito, säilyminen ja tilan parantaminen). Hoito- ja käyttösuunnitelmassa ei esitetä muuta kuin valtion maita koske-via toimenpiteitä, ellei niistä ole erikseen sovittu. ELY-keskuksen esittä-mää toimenpidettä ei näin ollen lisätä suunnitelmaan. Metsähallitus tun-nistaa tarpeen luonnonsuojelulain 64 §:n mukaisten luontotyyppien kartoitukseen. Luontotyyppien kartoitusta ja rajaamista voidaan tarkastella Na-tura-alueiden tila-arviointien yhteydessä.	kehityksen tur-vaaminen -ta-voitteen toi-menpiteeksi on nostettu Luonnontilaisten sukke-siosarjojen säilymisen tur-vaaminen. Tavoitteen kir-joitusasua on korjattu (Ve-denalaisten luontotyyppien ja lajien elinympäristö-jen kunnossa-pito, säilymi-nen ja tilan pa-rantaminen).
Pohjois-Pohjanmaan ELY: Esitetty vyöhykejako on periaatteessa hyvä ja perusteltu. Se on kuitenkin hanka-lasti hahmotettavissa tämän laajuudessa suunnitelmassa. Karttamateriaali vyöhy-kejaosta on epäselvää; esimerkiksi pienistä saarista ei saa selvää, mihin vyöhyk-keeseen ne kuuluvat. Aineistoon olisi hyvä sisällyttää esim. kohdeluettelo varsinkin rajoitus- ja erityisten luontoarvojen vyöhykkeeseen esitettävistä saarista ja kun-kin saarikohteen statuksesta. Vyöhyketarkastelussa lintusaarten ja -luotojen maiminnousurajoitusten tai - suosi-tusten suhteen olisi hyvä todeta, että pääasiassa luontaisen sukkession takia tär-keät lintuluodot elävät ajassa - niiden merkitys pesimäalueena vähenee sukke-sion edetessä, joten liikkumisrajoitustenkin tulisi olla joustavia/muutettavissa. Toi-sin sanoen vanhat paikat menettävät linnustomerkitystään, mutta samaan aikaan muodostuu uusia lintuluotoja maankohoamisen seurauksen. Suojeluprosessissa nämä pitäisi tunnistaa ja pystyä suojaamaan, mikä kytkeytyy myös suojelurajauk-siin ja niiden ajantasaisuuteen. Oulun kaupungin omistamalla yksityisellä luonnonsuojelualueella YSA205687 osa alueesta, Parmiinit ja Runniletto, kuuluu rauhoitusmääräyksellä säädetyn liikku-misrajoituksen piiriin (maihinnousu kielletty 15.5.-31.7.). Suunnitelmassa esitetään rajoitusalueen laajentamista Parmiineista Kraaselin saaren länsiosaan. ELY-kes-kuksen arvion mukaan nykyisessä umpeenkasvun tilassa ei ole linnustoarvoista johtuvia edellytyksiä rajoitusalueen laajentamiseen esitetyllä tavalla.	TAVOITTEEN ASETTELU	Metsähallitus kiittää lausunnosta. Metsähallitus myöntää, että laajalla merialueella vyöhykekarttojen laatimi-nessä on haasteensa. Vyöhykekarttojen ulkoasua on pyritty selkeyttä-mään niin, että rajoitus- ja erityisten luontoarvojen vyöhykkeet erottuvat kartoista. Hoito- ja käyttösuunnitelmassa voidaan osoittaa erityisten luontoarvojen vyöhykkeinä alueita, joilla esimerkiksi häiriölle herkän lajiston tai kulumi-selle alttiiden luontotyyppien turvaamiseksi suositellaan välttämään liikku-mista. Vyöhyke voidaan osoittaa suojelualueelle, jolle kohdistuu huomata-vaa virkistyskäyttöpainetta, sekä muullekin kuin suojeluun varatulle alu-eelle. Erityisten luontoarvojen vyöhykkeiden avulla voidaan reagoida joustavammin suojeluarvoissa tapahtuviin muutoksiin (esim. maankohoa-minen). Esim. lintuluodot kasvavat nopeammin umpeen kuin uusia luotoja ehtii tulla esiin maankohoamisen seurauksena. Vyöhykkeet ovat suosi-tusluonteisia, eivätkä ole riippuvaisia maanomistuksesta. Erityisten luon-toarvojen vyöhykkeen toimivuutta seurataan mittarilla (esim. linnustolas-kennat). Mikäli suositus ei ohjaa käyttöä riittävästi, voidaan rajoitusalue valtion luonnonsuojelualueille toteuttaa järjestyssäännöllä. Metsähallitus yhtyy ELY-keskuksen näkemykseen siitä, että tarvitaan eri-laisia toimia ennen kuin Oulun kaupungin saarien ja luotojen YSA:n	Vyöhykekart-tojen ulkoasua on selkeytetty (Liite 4, kartat 14-16). Suositus rajoi-tusalueen laa-jentamisesta poistetaan suunnitel-masta.

Kraaselin saaren itäpäässä oleva laavu vetää lisäksi virkistyskäyttöä saareen. Ennen rajoitusten laajentamista on ensisijaisesti tarkasteltava kyseisen luonnonsuojelualueen hoidon ja kunnostuksen tarvetta ja mahdollisuuksia sekä virkistyskäytön ohjaamista kokonaisuutena yhteistyössä maanomistajan (Oulun kaupungin) kanssa.		(Runninletto, Parmiinit) liikkumisrajoitusalueen laajentamiseen on edellytyksiä. Rajoitusalue merkitään vyöhykealuekarttaan YSA-päätöksen mukaisesti ja suositus rajoitusalueen laajentamisesta Kraaselin saaren länsiosaan poistetaan suunnitelmasta. Kraaselin länsiosa merkitään vyöhykekarttaan erityisten luontoarvojen vyöhykkeenä, jolla suositellaan vältettäväksi maihinnousua ja liikkumista linnuston pesimäaikana 1.5.–31.7. Saaren itäosa, missä sijaitsee laavu, merkitään syrjävyöhykkeenä. Metsähallitus korostaa, että yksityisomistuksessa olevien maiden ja vesialueiden osalta suunnitelma on suositusluontoinen, vaikka alueet kuuluvat Natura-rajaukseen.	
Pohjois-Pohjanmaan ELY: Yleisesti ELY-keskus pitää kannatettavana, että maihinnousurajoitukset koko suunnittelualueella määriteltäisiin kattamaan sama ajanjakso (1.5.- 31.7.), mikä selkeyttäisi mm. rajoituksista tiedottamista. Rauhoitusmääräysten muuttaminen maihinnousurajoitusten laajuuden ja/tai ajallisen keston muuttamiseksi edellyttää maanomistajan suostumusta ja ELY-keskuksen päätöstä. Hoito- ja käyttösuunnitelman tekstistä ei kaikilta osin saa selvää, tarkoitetaanko Kellon Kraaselia vai etelämpänä sijaitseva Oulun kaupungin omistamaa Kraaselin saarta. Sekä tekstiä että karttoja on näiltä osin syytä selvittää.	Vyöhykejako: Rajoitus- ja erityisten luontoarvojen vyöhykkeet	Metsähallitus kiittää lausunnosta. Tekstiä on pyritty selvittämään siten, että Oulun kaupungin saaret ja luodot -nimisellä yksityisellä luonnonsuojelualueella sijaitseva Kraaselin saari erottuu Oulun kaupungin edustalla sijaitsevasta Kraaselin saaresta, jota Kellon Kraaseli kutsutaan.	Suunnitelman tekstiä on selvennetty edellä mainitusti.
Lapin ELY-keskus: Hoito- ja käyttösuunnitelmassa on esitetty laajasti erilaisia toimenpiteitä. Lapin ELY-keskus kiinnittää huomiota siihen, että osa toimenpiteistä on varsin laajoja ja tarkemmin kohdistamattomia ja lisäksi on esitetty muutama yksittäinen ja pieni toimenpide sekä niiden tarkka sijoittuminen suunnitelman alueella. Laajemmista kokonaisuuksista (esimerkiksi perinneympäristöjen hoito) ei ole juuri esitetty, mihin ne tulevat kohdistumaan edes yleispiirteisesti, vaikka luontotyytit on suunnitelman maa-alueilta selvitetty. Lapin ELY-keskus katsoo, että nämä suuremmat kokonaisuudetkin olisivat konkreettisempia, jos niitä pystyttäisiin kohdentamaan suunnitelman alueelle edes yleispiirteisellä tasolla.	TOTEUTUS	Metsähallitus kiittää lausunnosta. Hoito- ja käyttösuunnitelma on strateginen suunnitelma, jossa linjataan suojelu- ja Natura-alueiden hoidon ja käytön päätökset sekä tehdään niihin liittyvät strategiset valinnat 10–15 vuoden aikajänteellä. Hoidon- ja käyttösuunnittelussa arvioidaan mm. toimenpidesuunnittelu- ja inventointitarpeita ja kiireellisyyttä ja muodostetaan tämän arvioinnin pohjalta toimenpidesuunnittelu- ja inventointitarpeita. Tarkempi suunnittelu ja kohdentaminen tehdään toimenpidesuunnitelmien ja työkohteiden avulla. Tietyin väliajoin päivitettävissä Natura-alueiden tilan arvioinneissa (NATA) arvioidaan suojelutoimenpiteiden sekä tarkemman suunnittelun tarvetta ja kiireellisyyttä.	Ei muutoksia suunnitelmaan.
Luonnonvarakeskus: Siian ja muikun kutualueet, joilla on riski merellä toteutettavan teollisuusrakentamisen häiritsevä vaikutuksista, tulisi tunnistaa paremmin. Luke tuo esiin käynnissä olevat tutkimukset, jotka tuovat lisätietoa meriharjuksen ja meritaimenen esiintymisestä ja habitaatinkäytöstä HKS-alueella. Varsinkin meriharjuksen esiintymiseen liittyvää kartoitustyötä tulisi edelleen täydentää suunnitelman toteutuksessa.	TOTEUTUS	Metsähallituksen tehtävänä on järjestää kalastus kestävästi valtion vesialueilla pohjautuen olemassa olevaan tietoon. Metsähallitus tiedostaa tarpeen tunnistaa karisiiin ja muikun kutualueet. Hoito- ja käyttösuunnitelma-alueelta kerättyä elinympäristöihin ja lajistoon liittyvää kartoitustietoa pyritään tulevaisuudessa yhdistämään kalojen lisääntymis- tai syönösaluevaatimuksia koskevaan tietoon. Metsähallitus ilmaisee halukkuutensa toimia yhteistyökumppanina mahdollisessa muikun ja siian lisääntymisalueiden kartoituksessa. Metsähallitus jakaa huolen äärimmäisen uhanalaisen meriharjuksen kannan tilasta ja tiedostaa tiedon tarpeen meriharjuksen lisääntymisalueiden sijainnin selvittämiseen. Suunnitelmassa asetetaan tavoitteeksi uhanalaisten kalalajien kantojen tilan paraneminen. Nykytilan lajiston	Toteutuksen lomakkeen 14 (Luonnon- ja kulttuuriperinnön suojelun toimenpiteet) toimenpiteiden kuvauksiin (Meriharjuksen elinympäristökunnostukset ja Meriharjuksen

		yhteenveto ja verkostotarkasteluun on lisätty tietoa meriharjuksen lisääntymisalueista. Toteutuksen toimenpiteiden kuvauksiin on lisätty tietoa Biodiversea LIFE-IP -hankkeessa tehtävistä toimista meriharjuksen osalta.	tutkimusyh-teistyö, seu-ranta, sidos-ryhmäyhteis-työ) on lisätty tietoa Biodi-versea LIFE-IP-hankkeessa tehtävistä toi-mista merihar-juksen osalta. Nykytilan ku-vauksen koh-taan 5 Yhteen-veto lajistosta, Yhteenveto ja verkostotar-kastelu -osi-oon on lisätty olemassa oleva tieto me-riharjuksen li-sääntymisalu-eista suunnit-telualueella.
Luonnonvarakeskus: Suunnittelualueen luonnonvarojen suojelu, hyödyntäminen sekä luonto-, virkistys- ja kulttuuriarvojen ylläpito sisältävät ristiriitoja. Luken mielestä HKS:ssa tulisi paneutua ristiriitoihin ja niiden vaihtoehtoihin ratkaisumalleihin.	TOTEUTUS	Suojelualueiden hoidon ja käytön suunnittelussa vakiintuneena toimintatapana on kansalaisten ja sidosryhmien osallistaminen, jota voidaan toteuttaa mm. yhteistyöryhmien sekä osallistamistilaisuuksien ja muiden osallistamismenettelyiden avulla. Vuorovaikutteisella toimintatavalla saadaan lisätietoa toimintaympäristöstä ja voidaan ehkäistä mahdollisia ristiriitoja. Parhaimmillaan voidaan löytää kestäviä yhteistyön tapoja ja uusia kehittämismahdollisuuksia. Suunnittelualueen toimijoita ja asukkaita on tiedotettu suunnittelusta, ja kaikilla on ollut mahdollisuus seurata suunnitelman etenemistä nettisivuilta, sekä avoimissa tapahtumissa (esim. Liite 9 Metsähallituksen selvitys Huiturin vesialueen liittämisestä Perämeren kansallispuistoon). Suunnittelun tulee olla mahdollisimman avointa ja vuorovaikutteista. Osallistamisessa noudatetaan hoito- ja käyttösuunnitelman ohjeistusta (SASS-järjestelmässä). Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten (ELY) rooli Natura-alueiden suunnittelussa on lakisääteisesti muita sidosryhmiä vahvempi. Luonnon virkistyskäytön edellytyksenä suojelualueilla on, että toiminta ei ole ristiriidassa alueen suojelutavoitteiden kanssa.	Ei muutoksia suunnitelmaan
Pohjois-Pohjanmaan ELY: Järviruo'on leviämisen hillintä kuuluu osana avointen rantaympäristöjen hoidon kokonaisuuteen. Resurssien kohdentamisen kannalta on tarkoituksenmukaista, että hoidettavat avoimet rantaympäristöt priorisoidaan ja suunnitellaan kokonaisuutena luontotyyppien ja lajiston perusteella. Kaikki alueet kattavaan ruovikoiden	TOTEUTUS	Metsähallitus kiittää lausunnosta ja ottaa lausunnossa esiintuodut asiat huomioon toiminnassaan. Metsähallitus yhtyy ELY-keskuksen näkemykseen siitä, että resurssit tulee kohdentaa tarkoituksenmukaisesti. Natura-alueiden tilan arvioinneissa	Ei muutoksia suunnitelmaan

poistoon priorisoitujen kokonaisuuksien ulkopuolella ei todennäköisesti ole käytännön mahdollisuuksia. Haitallisia vieraslajeja koskevat kirjaukset jäävät suunnitelmassa yleiselle tasolle, ja myös niiden osalta tarvitaan konkreettisemmat suunnitelmat. ELY-keskus pitää tärkeänä periaatteena virkistyskäytön osalta, että aluetta kehitetään nimenomaan luonnon ja kulttuuriperinnon ehdoilla laadukkaiden mutta rajallisten palvelujen kohteeksi, jolle ei tavoitella kasvavia kävijämääriä. Talviaikaisten käyttömahdollisuuksien kartoituksessa on huomioitava alueen herkkyys kevättalvella, kun olosuhteet houkuttelevat moottorikelkkailijoita, hiihtäjiä ja pilkkijöitä saariin, jotka muutoin ovat vaikeasti saavutettavia kohteita. Jokaisenoikeuksiin perustuvan leiriytymisen ja muun liikkumisen suhteen ELY-keskus korostaa, että erityisesti lintuluodoilla ja muille lintujen pesinnän kannalta tärkeillä paikoilla on huomioitava luonnonsuojelulain 70 §:n mukaiset eläinlajien rauhoitusta koskevat määräykset: pesinnän häiritseminen esimerkiksi nousemalla maihin tai oleskelemalla yhdyskunnan läheisyydessä on luonnonsuojelulain vastaista. Perämeren saarten Natura-alueelle esitettyjä vuokramökkejä ja kalastustukikohtia koskevia linjauksia ELY-keskus pitää perusteltuina. Olisi tärkeää esittää vastaavia linjauksia myös muiden kuin Natura-alueeseen kuuluvien saarten osalta. Lähtökohtaisesti uusien vuokramökkien osoittaminen ei tulisi olla tavoitteena varsinkaan Natura-alueen läheisillä saarikohteilla. Metsätalouden osalta ELY-keskus pitää esitetty linjausta kannatettavana (suunnittelualueen valtion alueilla ei harjoiteta metsätaloutta).		ja muodostetaan tämän arvioinnin pohjalta hoidon- ja käyttösuunnittelu- ja toimenpidesuunnittelu- ja inventointitarpeita. Hoito- ja käyttösuunnitelmissa linjataan suojelu- ja Natura-alueiden hoidon ja käytön päätarkatukset sekä tehdään niihin liittyvät strategiset valinnat 10–15 vuoden aikajänteellä. Tarkempi suunnittelu niin järviruo' on leviämisen hillinnän kuin vieraslajien hävittämisenkin osalta tapahtuu toimenpidesuunnitelmien ja työkohteiden avulla. Toimenpiteitä myös priorisoidaan vuosittaisessa töiden suunnittelussa. Kohdassa 14 Luontaisesta esiintyvän järviruo' on seuranta ja leviämisen hillintä, mainitaan: "Suunnittelualueella ruovikoiden laajentumista estetään huolehtimalla laidunpaineen riittävydestä ja tarvittaessa kohdennetuilla ruovikon niitoilla." Leiriytyminen on Perämeren kansallispuistossa sallittua vain järjestys-säännössä määritellyissä paikoissa. Muualla suunnittelualueella on jokaisenoikeuksien mukainen tilapäinen leiriytyminen sallittua, kunhan siitä ei aiheudu tarpeetonta häiriötä luonnolle, muille alueen käyttäjille tai maanomistajalle. Yksityisillä suojelualueilla voi olla leiriytymisestä erillisiä määräyksiä. Lisääntyvää veneilyä ja mairinnousua, eli saarten ja luotojen virkistyskäyttöä tulee ohjata koko alueella (Viestintä, sidosryhmäyhteistyö, valvonta, rajoitus- ja luontoarvovähykkeet). Erityisten luontoarvojen vähykkeillä pyritään ohjaamaan retkeilijöiden liikkuminen niin, että lintujen pesimärauha arvokkaimmilla lintuluodoilla säilyy.	
Pohjois-Pohjanmaan ELY: Suojelurajausten tarkistamisen periaatteita ja kohdistamista olisi hyvä tarkentaa. ELY-keskus pitää suojelurajausten tarkistamista valtion maa- ja vesialueilla tarpeellisenä. Pienruoppausten haitallisten vaikutusten vähentämiseksi ELY-keskus esittää, että tarkemmassa suunnittelussa osoitettaisiin (selvityksiin perustuen) kohteet, joissa rantautumispaikkoja voidaan jatkossa ylläpitää ruoppauksin. Muutoin periaatteena tulisi olla, että uusia ruoppauksia ei tehdä. Seurannassa esitetään avointen rantaympäristöjen hoitoon mittariksi "hoidettujen lintuluotojen määrä" ja tavoitetasoksi "kaikki hoidettu". ELY-keskus muistuttaa, että esimerkiksi pesinnän kannalta tärkeiden lintuluotojen kohdalla tilanteet voivat muuttua eikä tila "kaikki hoidettu" välttämättä ole mahdollinen. Jatkuva seuranta ja valmius suunnitelman päivittämiseen tilanteen mukaan on tärkeää.	TOTEUTUS	Metsähallitus kiittää lausunnosta. Ympäristöministeriön johtamassa säädösvalmistelussa sekä kiinteistönmuodostusprosessissa voidaan valtion maa- ja vesialueiden osalta tehdä vähäisessä määrin rajaustarkasteluja. Perämeren saaret on valtion suojelutarkoituksiin varattua aluetta ja suojelualueen perustamistoimien yhteydessä otetaan huomioon vedenalaiset suojeluvarvot, maankohominen ja linnustoarvot rajaustarkasteluja tehtäessä. Tarkistaminen koskee vain valtion maa- ja vesialueita. Tarkistettavat kohteet ovat pääosin yhtenevät suunnitelmassa merkityn (valtion) mairinnousurajoitus-suosituksen kanssa. Kokonaisvaltaisen ruoppausselvityksen tekemistä on harkittu, mutta on todettu, että alue on hyvin laaja ja luonnonympäristössä tapahtuu jatkuvasti muutoksia, joten tarkan selvityksen tekeminen ei ole perusteltua. Kävijöitä ohjataan myös mm. satamien ylläpidolla virkistyskäyttöä kestäviin paikkoihin. Ruoppausten huolellinen suunnittelu on tärkeää, jotta ei hävitetä mahdollisesti uhanalaistakin lajistoa ja luontotyyppejä, merenpohjan muutoksen ollessa ruopatulla väylällä usein pysyvä. Pientenkin ruoppausten kumulatiiviset vaikutukset tulee huomioida koko alueella. Viestinnällä voidaan lisätä tietoisuutta ruoppausten haitoista uhanalaiselle lajistolle. Yhteistyössä vuokralaisten kanssa keskustellaan	Suunnitelmaa on muutettu edellä kuvatus mukaisesti

		pienruoppausten haitoista ja mietitään ratkaisuja ruoppausten haittojen vähentämiseksi. Perämeren kansallispuisto on perustettu lailla (Laki Perämeren kansallispuistosta 15.3.1991/537, Laki Perämeren kansallispuistosta annetun lain muuttamisesta 528/2023). Rauhoitusmääräysten mukaisesti kansallispuistossa saa Metsähallituksen luvalla syventää ja ruopata vesikulkuväyliä. Hoito- ja käyttösuunnitelman tekstiä muutetaan siten, että toimenpiteen "Avointen rantaympäristöjen hoito laiduntamalla ja raivaamalla" tavoiteta- soksi muutetaan "Tärkeimmiksi arvioidut raivausta tarvitsevat lintuluodot ovat hoidossa."	
POP ELY: Luonnonsuojelun toimenpiteisiin (lomakkeen kohta 14) on listattu joukko kiireelli- syydeltään ja vaikuttavuudeltaan eritasoisia asioita sekalaiseen järjestykseen. Niitä tulisi priorisoida esimerkiksi sen mukaan, mihin arvoon ne liittyvät. Joidenkin toimenpiteiden suuruusluokka ja kohdistuminen suunnittelualueen sisällä ei avaudu listalta. Toimenpiteiden keskinäisessä kiireellisyysjärjestyksessä on ristiriitaisuuksia. Esim. kokonaistarkastelu sukkessiosarjoista tulee tehdä ennen uusien perinnebiotooppi- kohteiden hoitoon ottamista. Avoimen rantaympäristön hoidon ja kunnostuksen osalta tärkeiden lintuluotojen tunnistaminen ja priorisointi olisi kiireellinen toimenpide, koska suotuisa suojeluti- lanne heikkenee nopeasti monella lajilla. Samaan lintuteemaan liittyy myös hiekka- ja dyynirantojen kunnostuksen ja hoidon priorisointitarve. Hoito- ja käyttösuunnitelman lisäksi tarvitaan konkreettiset kokonaistarkastelut ja suunnitelmat sukkessiosarjojen turvaamisesta, lintusaarten ja -luotojen hoidosta sekä hoitoa vaativista rantaluontotyypeistä. Kokonaistarkastelut tulee tehdä yhteis- työssä ELY:n kanssa. Sukcessiosarjojen turvaaminen on avointen rantaympäristöjen ja lintusaarten ja - luotojen hoidon rinnalla keskeinen prioriteetti. Esimerkiksi Kellon Kraaselin metsä- alueita on hankittu valtiolle osana METSO-ohjelmaa, ja myös luontaista rantamet- sien kehitystä pitää riittävässä määrin turvata. Luontotyyppien ja lajien seurantatiedon täydentäminen tulee priorisoida erittäin kii- reelliseksi, koska tietojen ajantasaisuus on tärkeää Natura- alueen tilan arvioin- nissa. Myös YSA-alueilla luonnonhoidon, virkistyskäytön ohjaamisen ja mahdollis- ten mairinnousurajoitusten suunnittelu edellyttää ajantasaista kartoitustietoa. La- jien siirtoistutuksissa tulee ensisijaisesti selvittää lajin nykytilanne ja kartoittaa sys- temaattisesti potentiaaliset esiintymisalueet. Lisäksi tarvitaan tietoa siitä, miten muut suunnitellut toimenpiteet, kuten laidunnus vaikuttavat lajeihin.	TOTEUTUS	Hoito- ja käyttösuunnitelmien lomakkeella 14 pyritään täsmentämään toi- menpiteitä siten, että toimenpiteiden laji, suuruusluokka ja sijainti tulevat määritettyä riittäväällä tarkkuudella. Luonnonsuojelun toimenpiteet kohdis- tuvat luontotyyppeihin ja lajeihin, esimerkiksi perinnebiotooppien hoidon muodossa. Osa toimenpiteistä sijoittuu laajalle alueelle ja osa pistemäi- siin kohteisiin. Toimenpiteiden teknisen toteutuksen kuvaus, tarkempi oh- jeistus ja kohdentaminen suunnittelualueella tehdään toimenpidesuunnit- telussa. Toimenpiteitä on priorisoitu arvioimalla toteutuksen kiireellisyyttä. Metsähallitus yhtyy ELY-keskuksen näkemykseen: - Muutetaan hoito- ja käyttösuunnitelman kohdan 14 toimenpiteen "Luonnontilaisten sukkessiosarjojen säilymisen turvaaminen; kohde- valinta/ priorisointi (vs. laidunnus)" kiireellisyys luokkaan 1-2 vuotta. - Toimenpide "Avointen rantaympäristöjen hoito laiduntamalla ja rai- vaamalla" on merkitty erittäin kiireelliseksi. Toimenpiteen "Avointen rantaympäristöjen hoito laiduntamalla ja raivaamalla. Riittävä laidun- paine" -kuvaukseen lisätään maininta avointen hiekka- ja dyyniluon- totyyppien kunnostuksesta, koska näitä luontotyyppejä on Peräme- ren saarten Natura-alueella. - Kokonaistarkastelun ja yhteistyön välttämättömyydestä sukses- siosarjojen turvaamisesta, lintusaarten ja -luotojen hoidosta sekä hoitoa vaativista rantaluontotyypeistä. - Luontotyyppien ja lajien seurantatiedon täydentäminen tulee priori- soida erittäin kiireelliseksi, koska tietojen ajantasaisuus on tärkeää Natura- alueen tilan arvioinnissa. Muutetaan hoito- ja käyttösuunnitelman kohdassa 14 Toimenpide "Seu- ranta: Luontotyyppien tila, luonto- ja lintudirektiivien lajit, muut uhanalai- set lajit" kiireellisyys erittäin kiireelliseksi. Lisäksi lomakkeelle 19 Resurs- sit lisätään uhanalaisten ja luontodirektiivin liitteen II lajien esiintymien ti- lan seurantaan liittyvä kuluja sekä linnustoinventointeihin liittyviä kuluja.	Hoito- ja käyt- tösuunnitel- man kohdan 14 toimenpi- teen "Luon- nontilaisten sukkessiosar- jojen säilymi- sen turvaami- nen; kohdeva- linta/ priori- sointi (vs. lai- dunnus)" on muutettu kii- reellisyysluok- kaan 1-2 vuotta. Toimenpiteen "Avointen ran- taympäristöjen hoito laidunta- malla ja rai- vaamalla. Riit- tävä laidun- paine" -ku- vaukseen on lisätty maininta avointen hiekka- ja dyyniluonto- tyyppien kun- nostuksesta Hoito- ja käyt- tösuunnitel- man kohdassa 14 Toimenpide "Seuranta:

			Luontotyyppien tila, luonto- ja lintu-direktiivien lajit, muut uhanalaiset lajit” kiireellisyys on muutettu erittäin kiireelliseksi. Myös resurssilomaketta on täydennetty lajistoseurantojen osalta.
Suomen riistakeskus: Alueella elävän ja pesivän linnuston kehityksen osalta vieraslajien supikoiran ja minkin vaikutusta ja em. vieraslajien torjuntaa on suunnitelmassa nostettu esille erinomaisesti useammassa kohtaa suunnitelman luonnosta. Sivujen 20–21 yhteenvetotarkastelussa on vieraslajien esiintyminen ja vaikutus jätetty mainitsematta. Suunnitelma-alueella on suunnitelman mukaan tällä hetkellä Biodiversia life -hankkeen puitteissa rekrytoidut vieraspetojen pyytäjät. Suomen riistakeskus pitää tätä hyvänä toimenpiteenä ja tarpeellisenä, että suunnitelmaan kirjataan selkeästi tarve toiminnan jatkon varmistamiselle myös hankkeen päätyttyä. Myös Suomen riistakeskuksen Pohjoismaisen supikoirahankkeen osalta on viimeisen vuosikymmenen aikana toteutettu erityisesti supikoiran pyyntejä suunnittelualueella ja sen läheisyydessä. Suomen riistakeskus näkee tärkeänä eri hankkeiden välisen yhteistyön vieraslajien poistossa. Tältä osin olisi hyvä, että lähialueilla toimivien eri hankkeiden toimijat välittävät ja vaihtavat tietoa vieraslajien osalta jatkuvasti, mutta myös mahdollisuuksien mukaan vuosittain järjestettävässä erillisessä tilaisuudessa. Suomen riistakeskus toteaa, että suunnitelmaan tulisi lisätä vieraslajien esiintyvyyden jatkuva seuranta alueella liikkuvien Metsähallituksen työntekijöiden toimesta. Lisäksi suunnittelualueella liikkuvia retkeilijöitä on tarpeen myös opastaa havainnoimaan ja ilmoittamaan lajien havainnoista alueella.	TOTEUTUS	Biodiversea LIFE-IP hankkeessa laajennetaan ja tehostetaan vieraspetojen minkin ja supikoiran poistopyyntiä merensaaristossa, jossa pesivien saaristolintujen määrä on vähentynyt huomattavasti 2000-luvulla. Pyyntiä toteuttavat Perämeren alueella vastuupyytäjät, joiden toimialue on Kokkolan ja Tornion välinen saaristo. Pyynnistä vastaavilla toimii alueella pyytäjätverkosto, joilla on käytössä koulutetut koirat sekä työhön soveltuva kalusto. Vastuupyytäjien keskeisiä tehtäviä on pyyntitulosten raportointi kaksi kertaa vuodessa. Tulokset kootaan vuosittain yhteen Metsähallituksen Luontoon.fi sivulle (https://www.luontoon.fi/vapaaehtoistoiminta/vieraspetopyynti), josta voi seurata pyyntien tuloksia ja vieraspetojen esiintymistä alueella. Sivustolla kerrotaan saariston vieraspetopynnistä sekä kannustetaan ihmisiä ilmoittamaan vieraspetohavainnoista Laji.fi -sivustolla. Metsähallituksen alueilla liikkuvat työntekijät seuraavat vieraslajien esiintyvyyttä suunnittelualueella ja heitä kannustetaan ilmoittamaan havainnoista Laji.fi -palveluun. Vieraspetopyynti on kustannustehokas ja ekologisesti vaikuttava tapa suojella saaristolintuja. Pynnin jatkaminen LIFE-hankkeen jälkeen on ehdottoman tärkeää, jotta saavutettu hyöty (palautuneet lintukannat) ei häviä ja ettei hankkeen myötä rakennettua vastuupyytämällä ja paikallista yhteistyötä menetetä. Rahoituksen varmistaminen hankkeen jälkeiselle ajalle on parhaillaan selvittelyssä. Metsähallituksen Eräpalvelut järjesti 3/2023 yhteistyöpalaverin Limin-gassa, jossa oli mukana mm. Pohjoismaisen supikoirahankkeen ja Biodiversea LIFE -hankkeen ihmisiä. Vastaavia yhteistyöpalavereja järjestetään tarvittaessa. Vieraspetopyynnin osalta on tärkeää, että metsästäjät tuntevat toisensa ja pitävät yhteyttä. Riistakeskuksen kanssa on alustavasti keskusteltu valtakunnallisen vieraspetopyytäjien foorumin perustamisesta, jonka yhtenä tavoitteena on luoda matalan kynnyksen verkostoitumista ja edistää tiedon vaihtamista.	Ei muutoksia suunnitelmaan.

Suomen riistakeskus: Suomen riistakeskus haluaa kiinnittää Metsähallituksen huomion myös kanadanmajavaan ja sen esiintyvyyden seurantaan suunnitelman alueella. Mantereen läheisyydessä ei ole poissuljettua, että suunnittelualueilla voisi elää majavia. Näiden osalta olisi tarpeen saada tietoa erityisesti siitä olisiko kyseessä euroopan- vai kanadanmajava. Suomen riistakeskus on tehnyt majavalajeille hoito- ja hallintaohjelman, johon on kirjattu tavoitteita ja toimenpiteitä lajien kannanhoidolle tulevaisuudessa. Suunnitelmassa on esitetty käytettävissä olevia taloudellisia resursseja suunnitelman toteutukseen. Suomen riistakeskus toteaa, että suunnitelmassa ei ole vieraslajienpoistoon lainkaan resursseja. Varsinkin suunnitelmakauden loppupuolella tulee varautua menoihin myös vieraspetojenpoistojen osalta, mikäli niitä ei voida toteuttaa enää erillisen hankkeen avulla.	TOTEUTUS	Metsähallitus kiittää lausunnosta ja ottaa siinä esiin tuodut asiat huomioon toiminnassaan. Metsähallituksen alueella liikkuvat työntekijät seuraavat lajien esiintyvyyttä suunnittelualueella. Suunnitelman lomaketta 6, 19 Resurssit -osiota on täydennetty vieraspetopyyntien kulujen osalta.	Suunnitelmaa on täydennetty edellä mainitusti.
Lapin liitto: Lapin liitto toivoo, että suunnitelmassa, rehevöitymisen hillinnän toimenpiteiden osalta, huomioitaisiin Pohjois-Pohjanmaan jokien lisäksi myös Lapin maakunnan jokien, Tornionjoen, Simojoen ja Kemijoen valuma-alueet.	Luonnon- ja kulttuuriperinnön suojelun toimenpiteet	Metsähallitus kiittää lausunnosta. Pintavesien saastuminen (rehevöityminen) ja siitä aiheutuva merialueen tilan heikkeneminen johtuu sekä haja- että pistekuormituksesta erittäin laajalla valuma-alueella. Metsähallitus pyrkii osaltaan hillitsemään rehevöitymiskehitystä muun muassa edunvalvonnalla hallinnoimiensa vesi- ja maa-alueiden osalta ja soiden ennallistamisella ja ojitusvesien johtamisella suojelusoille. Valuma-alueelähtöinen suunnittelu on yhteistyötä koko valuma-alueen toimijoiden kesken. Priodiversity LIFE -hankkeessa (2024-2031) vahvistetaan toimijoiden verkostoa ja laaditaan maakunnallisia toimintaohjelmia.	Ei muutoksia suunnitelmaan
Luonnonvarakeskus: Suunnittelualue sisältää useita linnuston kannalta merkittäviä pesimis- ja kerääntymisalueita, ja suunnitelman odotetaan tässä suhteessa vahvistavan alueen asemaa. Jääeroosion aktiivisesti ylläpitämiin rantaniittyihin ei ole tarvetta tai syytä puuttua muilla toimenpiteillä, elleivät niityt ole jo pensaikon valtaamia. Jos jääeroosiota pystyy edesauttamaan esimerkiksi esteitä poistamalla, tätä voi harkita. Laiduntaminen edesauttaa avointen rantaniittyjen ylläpitoa, mutta liian suuri laidunnuspaine voi olla haitaksi rantalinnustolle. Yhteistyö kahlaajatutkijoiden kanssa on suotavaa rantalinnuston hoitotoimenpiteiden, mutta myös pienpetopoiston näkökulmasta. Luke katsoo, että pesälaskennat olisi syytä tehdä joka vuosi tai joka toinen vuosi. Pesälaskennalla voi kuitenkin olla häirintävaikutus. Yhtenä vaihtoehtona on perustaa alueelle uusi veneellä tehtävä ja linnustolle vähemmän häiriöaltis saaristolintulaskentareitti, joka on laskentamenetelmänä parhaillaan kehitteillä. Pitkäaikaisennusteiden mukaan vain Perämerellä on todennäköisesti jääpeitteisiä vuosia myös jatkossa. Perämeren rooli korostuu erityisesti norpan elinympäristönä talvimerenkulun, tuulivoimarakentamisen ja muuttuvan ilmaston paineissa. Luke näkee hyvänä, että keskeisimmillä hyljeluoodoilla säilytetään aikaisemmat liikumis- ja metsästysrajoitukset. Luke huomauttaa, että kalastukselle hylkeiden, erityisesti hallin, aiheuttamista vahingoista on näyttöä, mutta 'kalalajeille/kannoille aiheutuneista vahingoista ei ole tutkimustietoa alueelta. Luke toteaa, että hylkeiden poiston tulisi kohdistua pääosin haittaa aiheuttaviin yksilöihin.	Luonnon- ja kulttuuriperinnön suojelun toimenpiteet	Metsähallitus kiittää hyvistä huomioista ja ottaa lausunnossa esiin tulleet asiat huomioon toiminnassaan. Metsähallitus vastaa saaristolinnuston seurannasta koko Suomessa. On tärkeää toteuttaa saaristolinnustolaskennat vertailukelpoisin menetelmin aiempien seurantojen kanssa. Tärkeimpien linnustokohteiden sekä linnustonhoitokohteiden seurannat pyritään toteuttamaan vähintään kerran kolmessa vuodessa ja muut kohteet vähintään kymmenen vuoden välein. Metsähallitus selvittää kehitteillä olevan veneellä tehtävän laskentamenetelmän käyttöönottoa etenkin suurimpien saarien linnuston seuraamiseksi. Tutkimusyhteistyötä tehdään Oulun yliopiston, Luonnonvarakeskus (Luke). Linnustoseurannoista vastaavat Metsähallituksen lisäksi Pohjois-Pohjanmaan lintuyhdistys, sekä Lapin lintutieteellinen yhdistys/ Kemi-Tornion Lintuharrastajat Xenus ry. Saaristolinnuston poikastuottolaskennat ovat myös tärkeitä ja ne pyritään toteuttamaan tärkeimmillä kohteilla kerran kymmenen vuoden aikana ja resurssien salliessa useammin. Perämeren kansallispuiston säädöksen päivityksen myötä, metsästys on yhä kiellettyä luonnonsuojelulain mukaisesti. Haitallisesti lisääntyneiden lajien (suojeluarvoille haittaa aiheuttavien lajien) pyyntiin tarvitaan luonnonsuojelulain mukainen poikkeuslupa. Tämän lisäksi uuden luonnonsuojelulain (9/2023) mukaisesti kansallispuistossa ja luonnonpuistossa saadaan sen perustamistarkoitusta vaarantamatta Metsähallituksen	Ei muutoksia suunnitelmaan.

		luvalla poistaa sellaisia riistaeläinlajien yksilöitä, jotka aiheuttavat ilmeisen uhan ihmisen turvallisuudelle tai uhkaavat aiheuttaa omaisuudelle merkittävää taloudellista vahinkoa (15 § 1 mom 3 kohta). Harmaahylkeen ja itämerennorpan vähentäminen olisi tapauskohtaisen harkinnan perusteella mahdollista perustuen niiden kaupalliselle kalastajille aiheuttamiin vahinkoihin. Metsähallituksen luvan lisäksi pyyntiin tarvitaan metsästyslain mukainen lupa. Lupa voidaan myöntää ainoastaan haittaa aiheuttavien yksilöiden poistoon.	
Pohjois-Pohjanmaan museo: Hoito- ja käyttösuunnitelman mukaan arvokkaat kulttuuriperintökohteet säilyvät ja ne otetaan huomioon esim. virkistysrakenteiden kunnossapidossa ja maisemahoidossa. Virkistyskäytössä olevien kohteiden säilymiseen arvioidaan olevan turvattu hoidon ja seurannan avulla. Museo muistuttaa, että kohteet tulee huomioida virkistystoimintaan liittyvien rakenteiden kunnossapidon lisäksi mahdollisten kyltien sijainnin valinnassa ja pystytystavassa. Myös kohteille vievien kulkuväylien (niin kesä- kuin talvikäytössä olevat kulkuväylät) sijainnit ja mahdolliset rakenteet tulee suunnitella siten, että arkeologisen kulttuuriperinnön kohteet eivät ole vaarassa vahingoittua. Kohteet tulee myös huomioida raivausten ja muun kunnossapidon yhteydessä, ja tieto tunnetuista arkeologisista kohteista on tarpeellista merkitä alueiden erilaisiin työ- ja toimenpidesuunnitelmiin. On tärkeää, että kohteet huomioidaan jo suunnitteluvaiheessa. Luonnoksessa nostetaan esille myös vedenalainen kulttuuriperintö. Luonnoksen mukaan vedenalaisen luonnon kartoituksissa vastaan tulevat kulttuuriperintökohteet ilmoitetaan Museovirastolle ja merialueiden isojen hankkeiden inventoinnin tarpeen arvioi museoviranomainen. Kohteet tulee ilmoittaa Museoviraston lisäksi alueellisille vastuumuseoille. Lisäksi alueelliset vastuumuseot ovat lausuneet enenevässä määrin myös merialueiden suurista hankkeista vedenalaisen kulttuuriperinnön osalta, mikä tulee huomioida lausuntopyyntöissä. Alueelliset vastuumuseot voidaan myös osallistaa vesialueiden maankäytön suunnitteluun esimerkiksi ruopauksen ja satamarakenteiden suunnittelun osalta, jotta vedenalainen kulttuuriperintö tulee huomioiduksi hankkeissa riittävällä tavalla. Luonnoksen mukaan vanhentuneita arkeologisia inventointeja tullaan päivittämään ajan tasalle ja arvioidaan tarvetta tehdä täydentäviä inventointeja alueella. Museo pitää tätä tärkeänä arkeologisen kulttuuriperinnön kunnon seurannan työkaluna.	Luonnon- ja kulttuuriperinnön suojelun toimenpiteet	Metsähallitus kiittää hyvistä huomioista. Arvokkaat kulttuuriperintökohteet otetaan huomioon tarkemmassa suunnittelussa Metsähallituksella ei valitettavasti ole mahdollisuutta tehdä eikä teettää vedenalaisia inventointeja ennakoivasti. Mikäli alueisiin kohdistuu maankäyttöpaineita, joilla voi olla vaikutuksia kulttuuriperintöön, Metsähallitus toimittaa suunnitelmat lausuttavaksi alueelliseen vastuumuseoon.	Ei muutoksia suunnitelmaan
Suomen riistakeskus: Suomen riistakeskus toteaa yleisesti hoito- ja käyttösuunnitelmasta, että siinä on metsästyksen näkökulmasta kirjattu huomioita ja toimenpiteitä erityisesti metsästyskäytäntöjen ja vieraslajien torjunnan näkökulmasta. Suurimmat puutteet riistakeskuksen näkökulmasta ovat lajien, erityisesti vesilintujen kannanseurannan kuvauksessa ja kannanseurantoihin liittyvissä toimenpiteissä. Suunnitelmaluonnoksessa on vesilintujen kannanseurantojen osalta kirjattu toimenpiteksilinnuston määrävälein tehtävät selvitykset. Suomen riistakeskus toteaa, että suunnitelmaluonnoksessa ei ole riittävällä tavalla tuotu esille nykyisten lajiseurantojen kattavuutta ja toteutusta, eikä myöskään niiden tuloksia. Suunnitelmaan tulee varata Metsähallitukselle myös taloudellista resurssia lajistonseuranta varten ja Metsähallituksen tulisi osallistua vähintään tukevasti alueella tehtäviin linnustonseurantoihin. Luonnoksessa on esitetty lajien kehitystä vertaamalla	Luonnon- ja kulttuuriperinnön suojelun toimenpiteet	Metsähallitus kiittää hyvistä huomioista. Metsähallitus vastaa saaristolinnuston seurannasta koko Suomessa. On tärkeää toteuttaa saaristolinnustolaskennat vertailukelpoisin menetelmin aiempien seurantojen kanssa. Tärkeimpien linnustokohteiden sekä linnustonhoitokohteiden seurannat pyritään toteuttamaan vähintään kerran kolmessa vuodessa ja muut kohteet vähintään kymmenen vuoden välein. Metsähallitus selvittää myös kehitteillä olevan veneellä tehtävän laskentamenetelmän käyttöönottoa etenkin suurimpien saarien linnuston seuraamiseksi. Saaristolinnuston poikastuottolaskennat ovat myös tärkeitä ja ne pyritään toteuttamaan tärkeimmillä kohteilla kerran kymmenen vuoden aikana ja resurssien salliessa useammin.	Lomakkeelle 19 Resurssit on lisätty linnustoinventointeihin liittyviä kuluja.

keskenään vuosien 2005–2006 sekä 2017–2020 laskentoja. Kahden lyhyehkön ajanjakson tulosten vertaaminen keskenään on menetelmänä altis virheille. Suunnitelmassa olisi tuotava esille myös muita alueella toteutettuja linnustoseurantoja; esimerkiksi saaristolintulaskentoja ja Kruunien lintuseurantoja. Suomen riistakeskus toteaa, että suunnitelmaan tulisi lisätä siinä esitettyjen seurantojen lisäksi toimenpiteitä nykyistä kattavamman vesilintupistelaskentaverkoston perustamiseksi ja seurantojen käynnistämiseksi kyseisellä alueella niillä alueille, missä pistelaskennat ovat mahdollisia toteuttaa. Alueelle tulee perustaa vesilintujen laskentapisteitä, joilta suoritetaan vuosittain pari- ja poikuelaskennat nykyisten seurantojen lisäksi. Suunnitelmassa ei ole myöskään mainintoja, miten kattavasti suunnittelualueen ruutujen osalta on toteutettu käynnissä olevia Lintuatlaskartoituksia ja miten Metsähallitus tukee Atlaskartoitusta. Käynnissä oleva lintuatlaskartoitus jatkuu suunnitelman alkuvuosien ajanjaksolle.		Metsähallitus osallistuu lintuatlaslaskentoihin painottuen etenkin ulkosäristöön, jossa retkeily on vähäisempää. Linnustoseurannoista vastaavat Metsähallituksen lisäksi Pohjois-Pohjanmaan lintuyhdistys, sekä Lapin lintutieteellinen yhdistys/ Kemi-Tornion Lintuharrastajat Xenus ry. Metsähallituksen Eräpalvelut selvittää mahdollisuuksia tukea vapaaehtoisten toteuttamia vesilintujen pari- ja poikuelaskentoja Pohjois-Suomessa. Lomakkeelle 19 Resurssit on lisätty linnustoinventointeihin liittyviä kuluja.	
Suomen riistakeskus: Suomen riistakeskus toteaa, että pesimäpönttöjen asennus esimerkiksi telkän osalta tulee vähintäänkin olla sallittua ko. alueella. Riistanhoidollinen korppien ja varisten vähentäminen pesimälinnuston olosuhteiden parantamiseksi tulee säilyttää myös mahdollisina toimenpiteinä alueella. Suunnitelmassa on esitetty käytettävissä olevia taloudellisia resursseja suunnitelman toteutukseen. Suomen riistakeskus toteaa, että suunnitelmassa ei ole esitetty lajien seurantaan tai pienpetojen poistoon lainkaan resursseja. Varsinkin suunnitelmakauden loppupuolella tulee varautua menoihin myös pienpetojen poistojen osalta, mikäli niitä ei voida toteuttaa enää erillisen vieraslajihankkeen avulla.	Luonnon- ja kulttuuriperinnön suojelun toimenpiteet	Metsähallitus kiittää lausunnosta. Metsähallituksen suojelualueiden hoidon ja käytön periaatteissa (2023, https://julkaisut.metsa.fi/wp-content/uploads/sites/2/2023/10/b272.pdf) todetaan, että uhanalaisten eläinten lisääntymisen turvaamiseksi voidaan suojelualueille tarvittaessa lisätä lajityypillisiä lisääntymispaikkoja, kuten petolintujen pesäaihoita, kaakkurien pesimäsaarekkeitä, saimaannorpan apukinoksia tai kolopuiksi sopivia puita. Äärimmäisenä keinona voidaan lajin lisääntymistä edesauttaa keinopesien avulla, tavoitteena palauttaa lajin kanta kohti luontaista tasoa. Jos kyseisen lajin pesimisympäristössä on lajille pesimisedellytykset, esimerkiksi pöntötyksiin tai keinopesien rakentamiseen ei yleensä ole tarvetta. Joskus voi olla tarpeen houkuttaa laji pesimään sille turvallisempaan paikkaan, esimerkiksi suojelualueen ulkopuolelta suojelualueelle. Keinopesien rakentamiseen voidaan myöntää lupa myös perustellusta tutkimuksellisesta syytä. Vieraspetopyynnit ovat kustannustehokas ja ekologisesti vaikuttava tapa suojella saaristolintuja. Pyyntien jatkaminen LIFE-hankkeen jälkeen on ehdottoman tärkeää, jotta saavutettu hyöty (palautuneet lintukannat) eivät häviä ja ettei hankkeen myötä rakennettua vastuupyytäjämallia ja paikallista yhteistyötä menetetä. Rahoituksen varmistaminen hankkeen jälkeiselle ajalle on parhaillaan selvittelyssä. Lomakkeelle 19 Resurssit lisätään lajien seurantaan ja linnustoinventointeihin liittyviä kuluja.	Lomakkeelle 19 Resurssit lisätään lajien seurantaan ja linnustoinventointeihin liittyviä kuluja.
Tornionlaakson museo: Suunnitelmassa on nostettu esiin toimenpiteitä käytön ohjauksen ja maankäyttöön vaikuttamisen osalta. Yhtenä keskeisenä kohtana edunvalvonnan lisäksi on nostettu sidosryhmäyhteistyö. Sidosryhminä ei kuitenkaan ole suunnitelman yhteenvedossa mainittu alueellisia vastuumuseoita tai Museovirastoa. Yhteistyön lisääminen tarve Tornionlaakson museon kanssa on kuitenkin mainittu varsinaisessa suunnitelmassa samoin kuin Museovirasto muinaisjäännösten hoitosuunnitelmien yhteydessä. Suunnittelualueella sijaitsee muun muassa RKY-alueita ja -kohteita sekä VARK-kohteita ja alueella on tiedossa olevia vedenalaisia	Luonnon- ja kulttuuriperinnön suojelun toimenpiteet	Metsähallitus kiittää lausunnosta. Metsähallitus pitää sidosryhmäyhteistyötä tärkeänä. Toimenpiteiden kuvaukseen on lisätty maininta yhteistyöstä museoviranomaisten kanssa (Käytön ohjauksen toimenpiteet ja hallinto - Käytön ohjaus ja maankäyttöön vaikuttaminen - Sidosryhmäyhteistyö). Suojelualueiden hoidon ja käytön suunnittelussa, kuten muissakin Metsähallituksen maankäytön suunnitteluprosesseissa vakiintuneena toimintatapana on kansalaisten ja sidosryhmien osallistaminen.	Suunnitelmaa on muutettu edellä mainitusti.

muinaisjäännöksiä. Näiden osalta alueelliset vastuumuseot ja Museovirasto ovat keskeisiä asiantuntijaviranomaisia, jotka tulisi huomioida sidosryhminä liittyen kulttuuriperinnön vaalimiseen. Sidosryhmäyhteistyön osalta museo pitää erittäin tärkeänä yhteydenpitoa ja tiedotusta alueen käyttäjiin, yrityksiin, vuokralaisiin, kalastajiin sekä myös alueen kuntiin. Arvojen ymmärtäminen on keskeistä niiden huomiointiin ja vaalimiseen toiminnassa alueella.		Alueelliset vastuumuseot ja Museovirasto lisätään myös Mereinen kulttuuriperintö arvon Vähäinen yhteistyö -uhkakuvaukseen.	
Tornionlaakson museo: Suunnittelualueella on tunnistettu uhkatekijöitä, jotka uhkaavat alueen keskeisiä arvoja. Ilmastomuutoksen vaikutukset kulttuuriperintöön on huomioitu hoito- ja käyttösuunnitelmassa. Sahaavat lämpötilat, myrskyt ja heikot talvet nopeuttavat myös kulttuuriperintökohteiden tuhoutumista. Suunnitelmassa esiin tuodut toimenpiteet uhkien torjumiseksi ovat ilmastomuutoksen torjuntakeinot, tiedotus, luonnonhoitotyöt, kohteiden ja ympäristön huolto sekä edunvalvonta. Rakennusperinnön osalta keskeisimmät toimenpiteet ovat kohteiden kunnan seuranta ja ylläpito, myös arkeologisen kulttuuriperinnön osalta olisi hyvä sisällyttää suunnitelmaan kohteiden kunnan seuranta. Muilta osin suunnitelmassa on pääosin hyvin huomioitu ehkäiseviä toimenpiteitä.	Luonnon- ja kulttuuriperinnön suojelun toimenpiteet	Metsähallitus kiittää hyvistä huomioista. Metsähallituksen hoidossa olevat arkeologiset arvokohteet katselmoidaan säännöllisesti. Nykytilan kuvauksen, lomakkeelle 6 Kulttuuriympäristö, Hoidossa olevat arvokohteet, on lisätty arkeologiset kohteet ja selitetty mitä niillä tarkoitetaan.	Suunnitelmaa on muutettu kuvatu mukaisesti
Luonnonvarakeskus: Yhteistyö Perämeren kaikkien kalastusviranomaisten kanssa on tärkeää kalastussääntelyn synkronoimiseksi osa-alueiden välillä. Meritaimenen lisäsuojeluksi (sivusaalisongelma) tulisi voimistaa erityisesti verkkokalastuksen sääntelyä. Verkkopyynnin rajoittaminen matalissa vesissä keväisin ja syksyisin vähentäisi tehokkaimmin meritaimenen kalastuskuolevuutta. Sama sääntely suojaisi myös meriharjusta. Huiturin vesialueella ja nykyisen Perämeren kansallispuiston alueella kalastusta tulisi ohjata siten, että se mahdollistaisi uhanalaisten ja vaarantuneiden kalalajien elpymisen ja muiden lajien osalta. niiden säilymisen elinvoimaisina. Kalastusrajoitukset eivät mahdollisten muutosten myötä saisi millään osa-alueella lieventyä ja että varsinkin verkkokalastukselle olisi tarpeen yhtenevät varsin tiukat rajoitukset.	Erätalouden toimenpiteet	Metsähallitus yhtyy Luonnonvarakeskuksen lausunnon näkemyksiin kalastuksen ohjaamisesta ja sääntelystä ja ottaa toiminnassaan huomioon lausunnon. Kalastusta tulee pystyä ohjaamaan ja sääntelemään siten, että se mahdollistaisi uhanalaisten (meriharjus, meritaimen ja vaellussiika) ja vaarantuneiden (karisiika ja merilohi) kantojen elpymisen ja muiden kalalajien osalta niiden säilymisen elinvoimaisina. Biodiversea LIFE IP-hankkeen edetessä saatavat lisätiedot mm. meriharjuksen elinalueista ja niiden mahdollisista vaelluksista ovat keskeisessä osassa kalastuksen sääntelyssä. Perämeren kansallispuistossa kalastus on puiston perustamislain mukaan järjestettävä kuten yleisvesialueella meressä (kal. laki 8 §). Perämeren kansallispuiston alueella Metsähallitus ei voi tehdä itse kalastussääntelypäätöksiä, vaan ne ovat ELY-keskuksen päättävällä. Kalastussääntelyä tulisikin suunnitella yhdessä ELY-keskuksen ja Luke:n kanssa perustuen mm. Biodiversea-LIFE IP-hankkeesta saatavaan uusia tietoon. Luke:n lausunnon mukaan verkkopyynnin rajoittaminen matalissa vesissä keväisin ja syksyisin vähentäisi tehokkaimmin meritaimenen ja meriharjuksen kalastuskuolevuutta. Kyseisen verkkopyynnin rajoittamista tulisi tarkastella uusia tietoon perustuen ja tehdä sen mukaisia kalastussääntelypäätöksiä, jotta erittäin uhanalaisen meriharjuksen ja uhanalaisten meritaimenen ja vaellussiikan kannat saataisiin elpymään.	Ei muutoksia suunnitelmaan
Lapin ELY-keskus: Natura-alueisiin kohdistuvassa vaikutusten arvioinnissa tulisi pyrkiä arvioimaan suunnitelmasta aiheutuvat vaikutukset kunkin Natura-alueen suojelun perusteena oleviin luonnonarvoihin sekä tarvittaessa arvioimaan siitä aiheutuvia yhteisvaikutuksia muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa. Suunnitelmassa esitetyissä Natura-alueisiin kohdistuvissa vaikutusten arvioinneissa vaikutuksia on arvioitu laajalti, mutta siinä ei ole tunnistettu, että arviointi tulisi kohdistaa vain suojeluperusteena oleviin lajeihin ja luontotyypeihin, vaan arviointia on laajennettu koskemaan myös esimerkiksi sosiaalisia ja taloudellisia vaikutuksia. Toisaalta muualta suunnitelman luvuista käy ilmi, että suunnitelman alueelle ei suunnitelmalla	Vaikutusten arviointi	Metsähallitus kiittää lausunnosta. Kuten Lapin ELY-keskus toteaa, Natura-alueiden suojeluperusteena oleviin luonnonarvoihin ei suunnitelmasta arvioida kohdistuvan merkittäviä heikentäviä vaikutuksia, joten varsinaista Natura-arviointia ei ole katsottu tarpeelliseksi tehdä. Hoito- ja käyttösuunnitelman vaikutusten arvioinnissa otetaan huomioon ohjeiden mukaisesti myös sosiaaliset ja taloudelliset vaikutukset.	Ei muutoksia suunnitelmaan.

tavoitella kävijä määrien kasvua eikä uutta matkailu- tai virkistysrakentamista ole alueelle suunnitelmassa esitetty. Edellä mainitun perusteella Lapin ELY-keskus on yhtä mieltä suunnitelmassa esitetyn kanssa, että hoito- ja käyttösuunnitelma tulee lähinnä parantamaan alueen lajin ja luontotyyppien tilaa. Natura-alueiden suojeluperusteena oleviin luonnonarvoihin ei suunnitelmasta arvioida kohdistuvan merkittäviä heikentäviä vaikutuksia eikä varsinainen Natura-arviointi ole siksi tarpeen. Natura-alueisiin kohdistuvia vaikutuksia kuvailevia lukuja ja liitteitä olisi kuitenkin suositeltavaa vielä selkeyden vuoksi tarkastella edellä mainittu huomioiden hoito- ja käyttösuunnitelman viimeistelyssä.			
Lapin ELY-keskus: Suunnitelmassa on arvioitu vaikutuksia Natura-alueiden suojeluperusteisiin. Suunnitelman alue käsittää kolme eri Natura-aluetta; Perämeren kansallispuisto (FI1300301), Perämeren saaret (FI1300302) ja Röyttä (FI1100602). Näistä Lapin alueelle sijoittuu kokonaisuudessaan Perämeren kansallispuisto. Perämeren saarten Natura-alueen vastuutahoksi on nimetty Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, mutta se käsittää useita saaria ja rannikkokohteita myös Lapin alueen puolelta. Röyttä sijoittuu kokonaisuudessaan Pohjois-Pohjanmaan alueelle. Natura-alueisiin kohdistuva vaikutusten arvioinnin voi katsoa perustuvan suhteellisen laajaan ja ajantasaiseen tietoon alueen lajeista ja luontotyypeistä. Vaikutuksia on kuitenkin arvioitu varsin yleispiirteisellä tasolla suunnitelmassa kahdessa eri paikassa, liitteessä 9 sekä hoito- ja käyttösuunnitelmassa luvussa 20. Suunnitelman luettavuuden ja selkeyden kannalta vaikutusten arviointi olisi syytä olla vain yhdessä luvussa eikä hajauttaa sitä useaan kohtaan.	Vaikutusten arviointi	Vaikutukset Natura 2000-suojeluperusteisiin on kuvattu lomakkeella 20 Vaikutusten arviointi. Lomakkeella kuvataan toimenpiteiden vaikutukset ja toimenpiteisiin sisältyvät riskit ja riskien torjunta. Tarkempi vaikutusten arviointi on liitteessä 10. Laajempi vaikutusten arviointi on katsottu tarpeelliseksi tehdä ja se on lisätty hoito- ja käyttösuunnitelman liitteisiin. Taulukkomuotoiseen hoito- ja käyttösuunnitelmaan sitä ei ole nykyisessä laajuudessaan mahdollista sisällyttää HKS-moduulin teknisten rajoitteiden vuoksi.	Ei muutoksia suunnitelmaan.
Pohjois-Pohjanmaan ELY: Toimenpiteiden vaikutuksia Natura-alueiden suojeluperusteina oleviin lajeihin ja luontotyypeihin on tarkasteltu liitteenä olevassa vaikutusarvioinnissa. Eri toimenpiteiden vaikuttavuuden arviointia suhteessa tavoitteisiin voisi syventää. Tarkastelussa ei ole tunnistettu sellaisia toimenpiteitä, jotka olisivat ristiriidassa suojelutavoitteiden kanssa ja edellyttäisivät luonnonsuojelulain 35 §:n mukaista Natura- arviointimenettelyä. Tämä on myös ELY-keskuksen näkemys.	Vaikutusten arviointi	Tavoitteet kuvaavat toivottua muutosta suunnittelualueen ja sen arvojen tilassa lyhyellä aikavälillä. Toimenpiteet ovat konkreettisia keinoja tavoitteiden toteuttamiseksi ja alueen toivotun tilan saavuttamiseksi. Toimenpiteet voivat vaihdella painoarvoltaan ja vaikuttavuudeltaan. Toimenpiteiden toteutumista ja vaikuttavuutta seurataan erilaisilla mittareilla. Lomakkeella 21 kuvataan toimenpiteiden toteutumisen ja vaikuttavuuden seurannassa käytettävät mittarit sekä niiden nyky- ja tavoitearvot.	Ei muutoksia suunnitelmaan.

Liite 4 Perämeren kansallispuiston, Perämeren saarten ja Röytän hoito- ja käyttösuunnitelma, suunnitelmaan sisältyvät kartat

Kartat 1–4: Suunnittelualan sijainti, suunnittelualan maankäyttö

Kartat 5–13: Suunnittelualan Natura-luontotyytit 1 ja 2 ja Natura-luontotyyppien edustavuus

Tarkemmat kartat Natura-alueista saa pyytämällä Metsähallituksesta (Perämeren kansallispuisto, Röyttä) tai ELY-keskukselta (Perämeren saaret). Luontotyyppi- ja edustavuuskartat on tehty A3-kokoisina.

Kartat 14–16 Vyöhykealuejako

Vyöhykejaon tarkemmat perusteet löytyvät suunnitelman yhteenvedosta tai lomakkeistosta (lomake 13). Kartta on tehty A3-kokoisena.

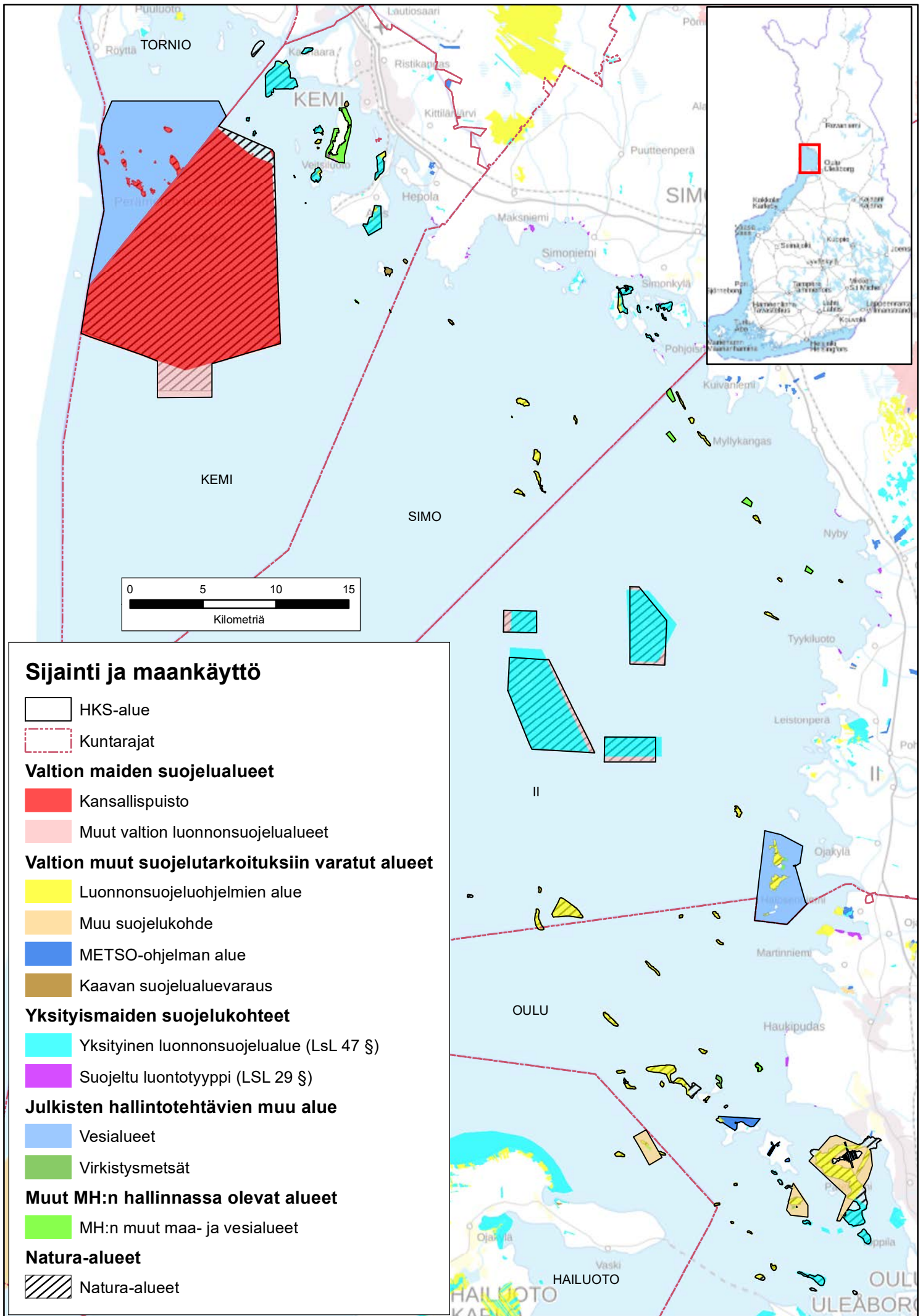
Kartat 17–18: Arkeologiset kohteet

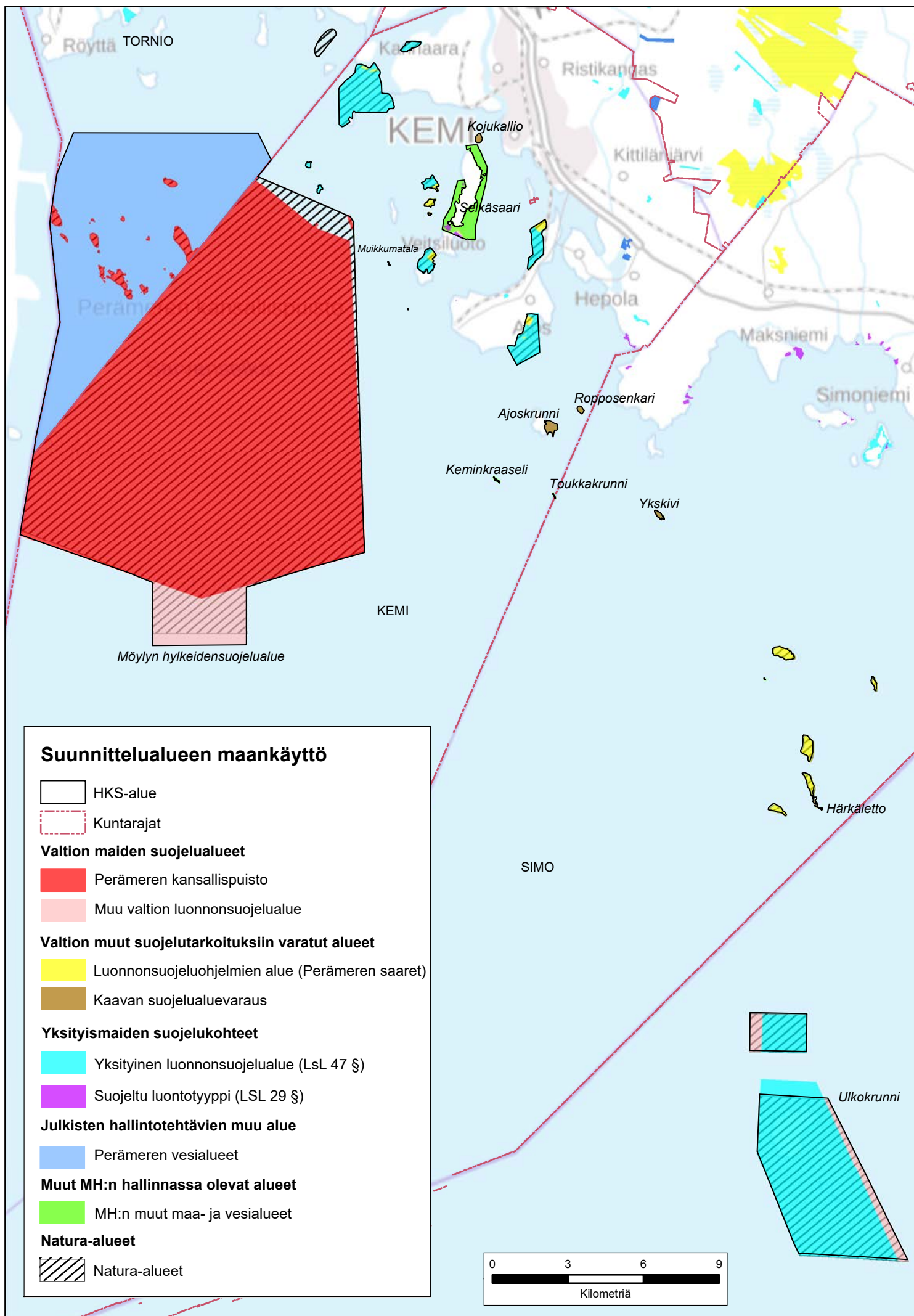
Kartta 19: Palveluvarustus

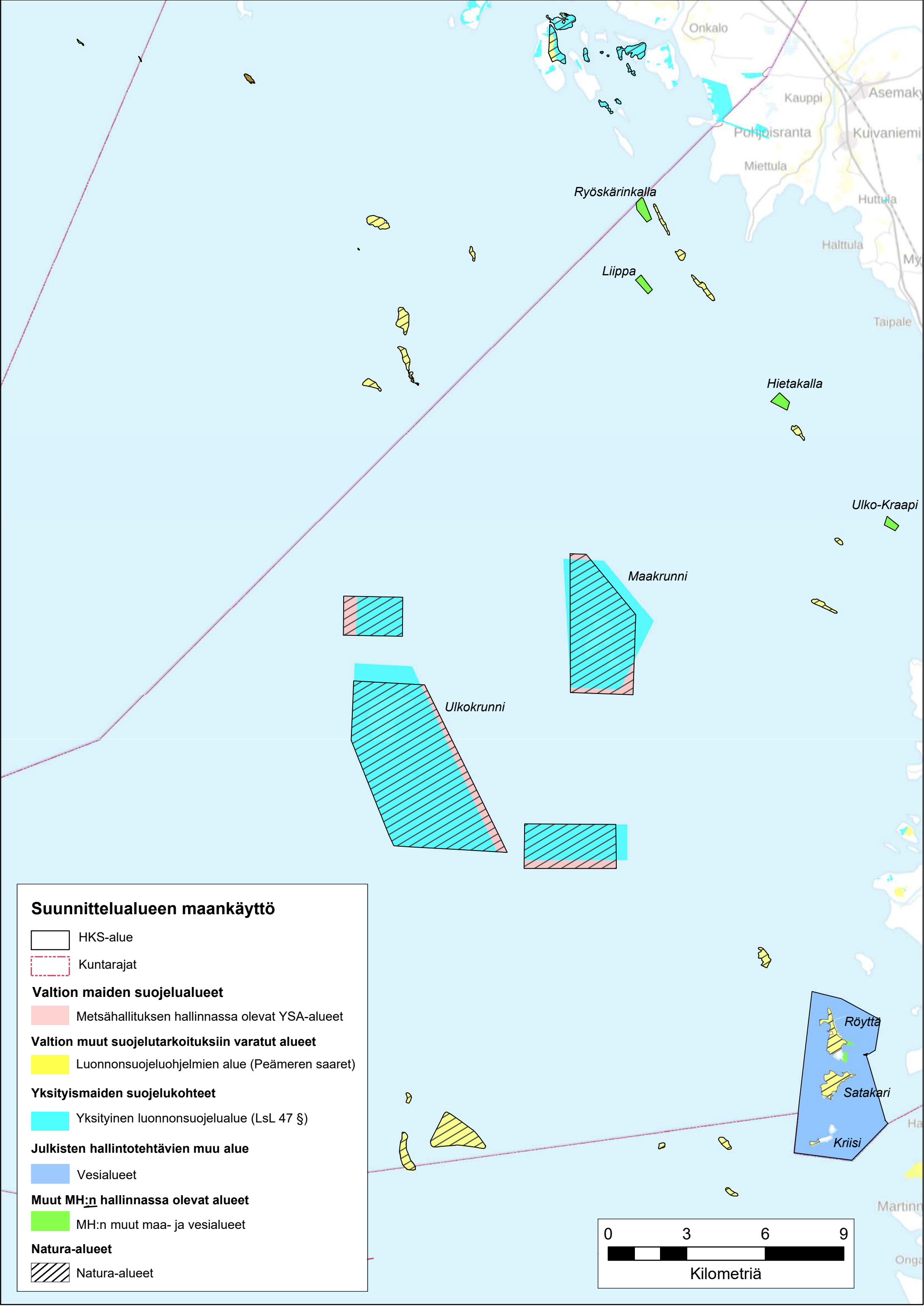
Suunnittelualan palveluvarustus v.2023. Karttaan on merkitty vain Metsähallituksen palveluvarustus, sekä Röytän keittokatos (Röytän toimijat). Yksityisillä suojelualueilla (YSA) ja yksityisalueilla voi silti olla merkittäviä virkistysarvoja ja niihin liittyviä rakenteita, kuten laavuja ja tulipaikkoja.

Kartta 20: Toimenpiteet

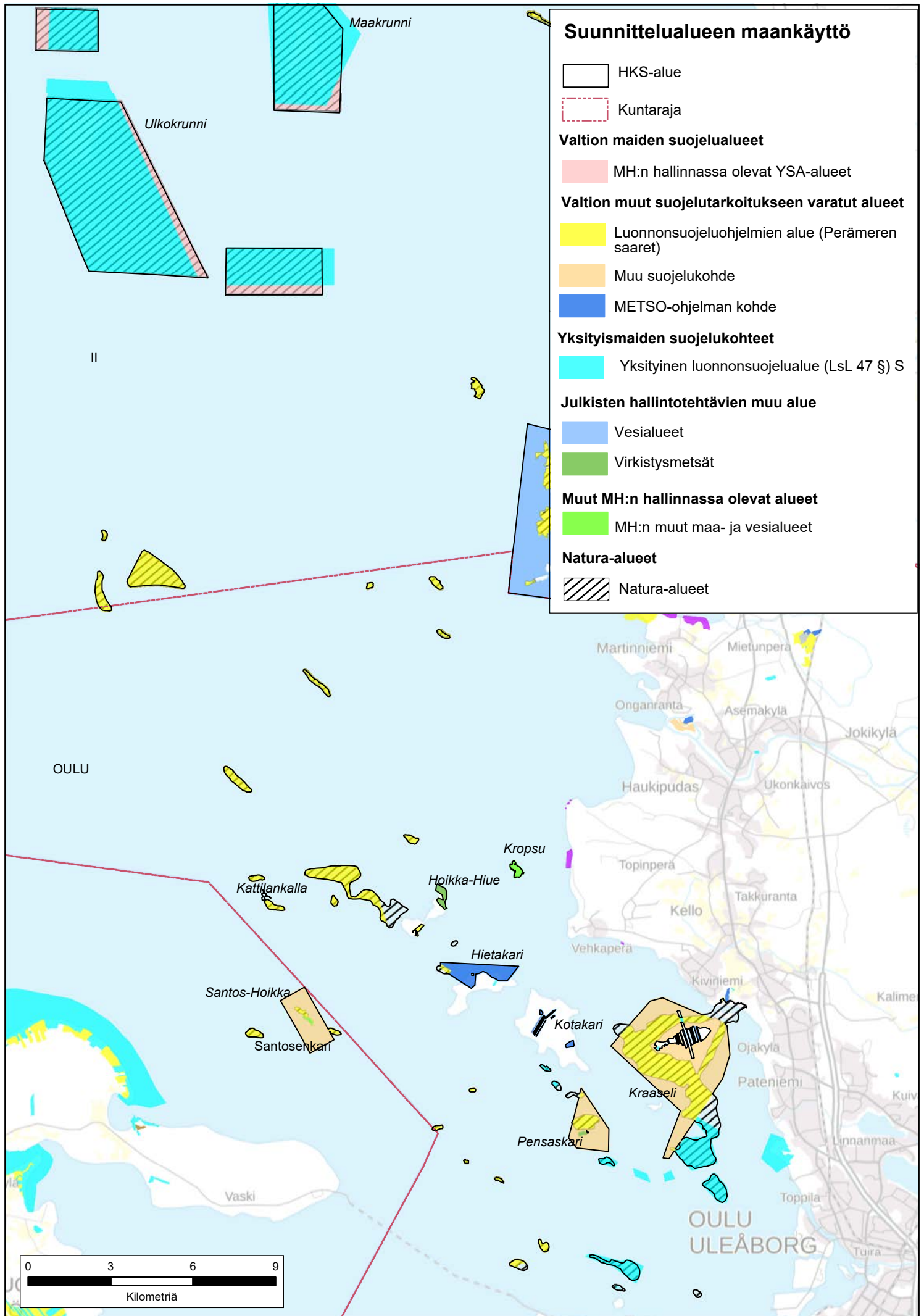
Vain osa suunnitelman toimenpiteistä esitetään kartalla. Nämä toimenpiteet sijaitsevat kaikki Perämeren kansallispuistossa.

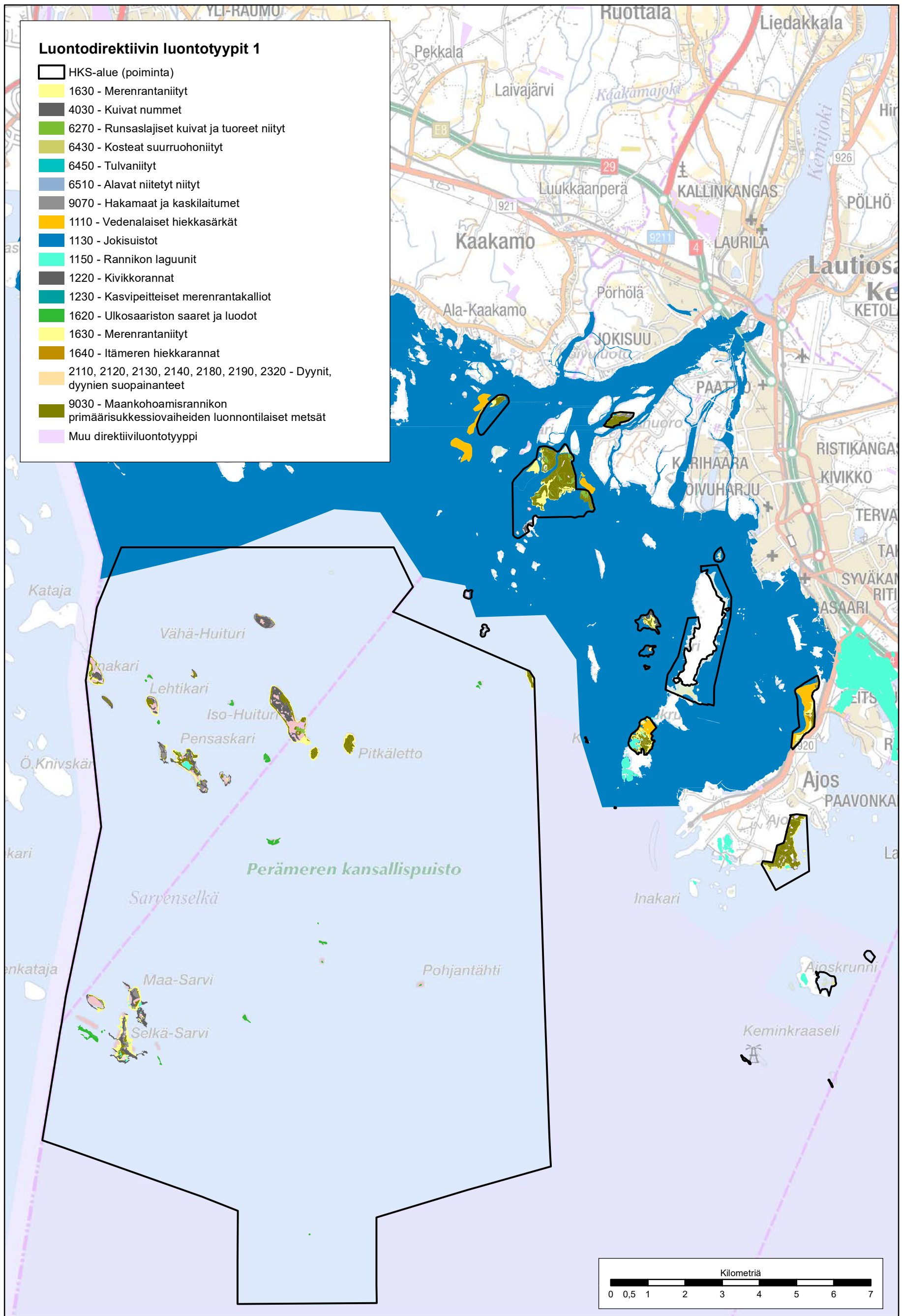

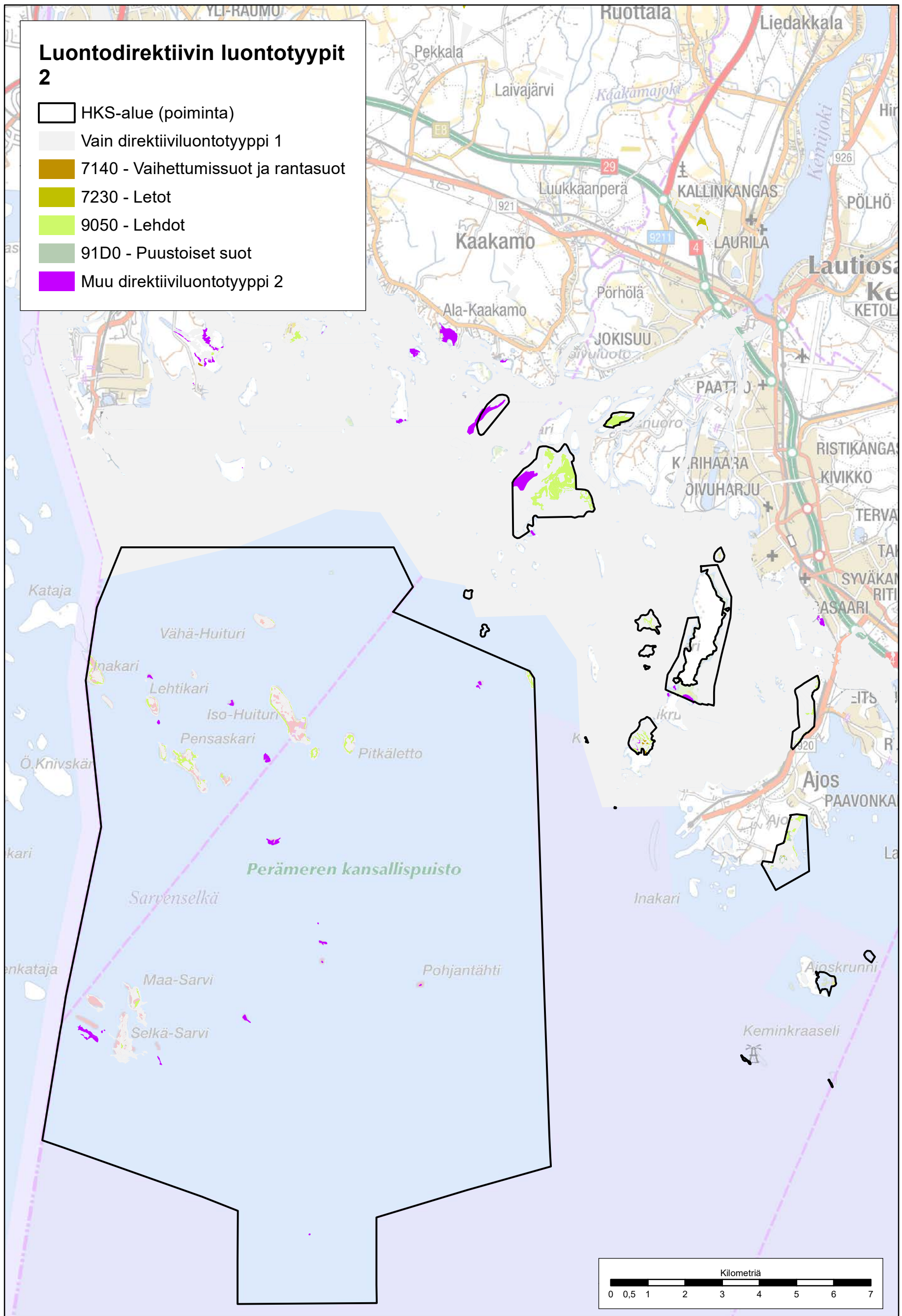

Kartta 3. Suunnittelualueen maankäyttö. © MML 2024 © Metsähallitus Luontopalvelut & ympäristöhallinto 2024 175

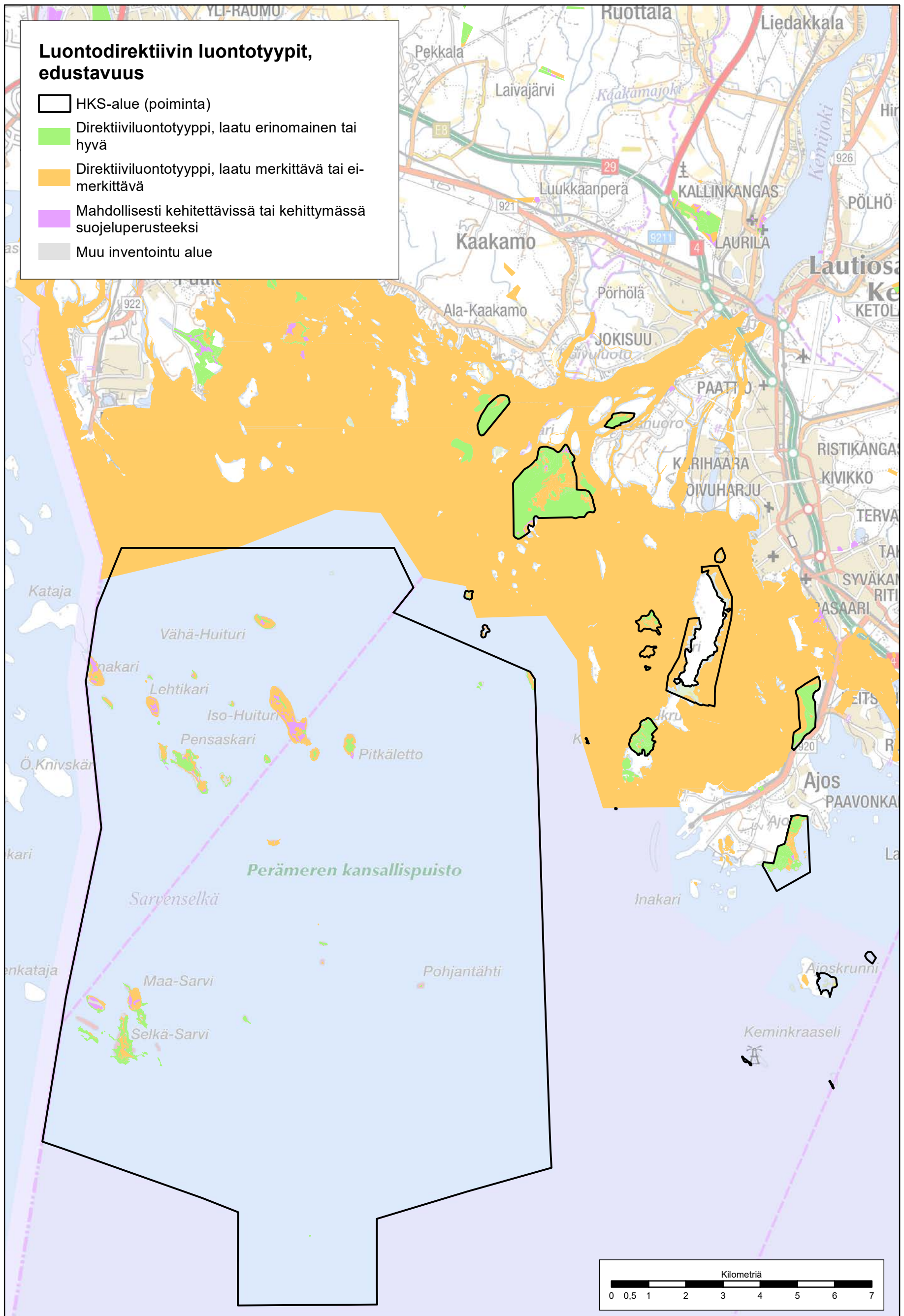

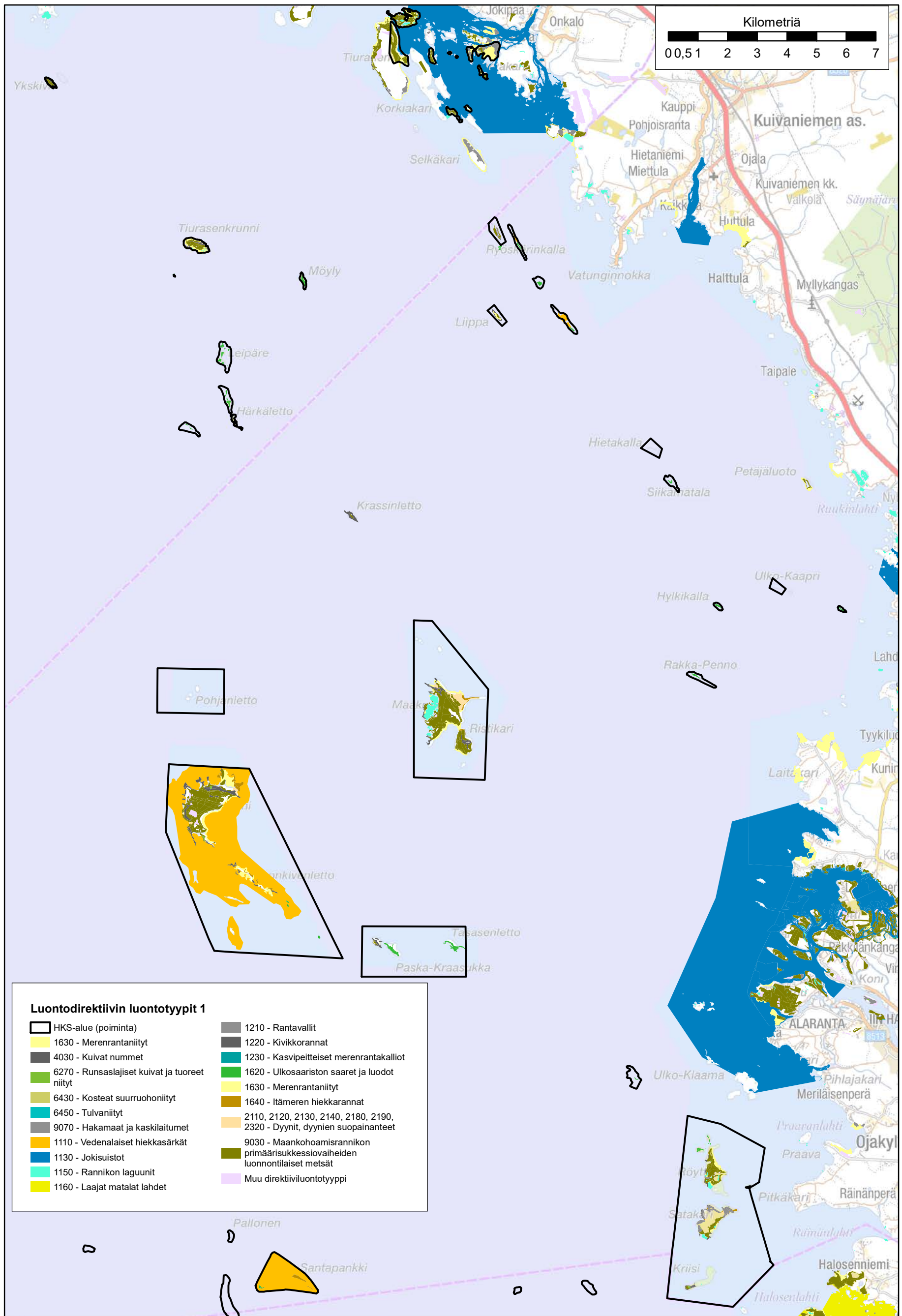
Kartta 5. Luontotyytit 1, Kemi-Tornio. © Maanmittauslaitos 2021, © Metsähallitus 2021

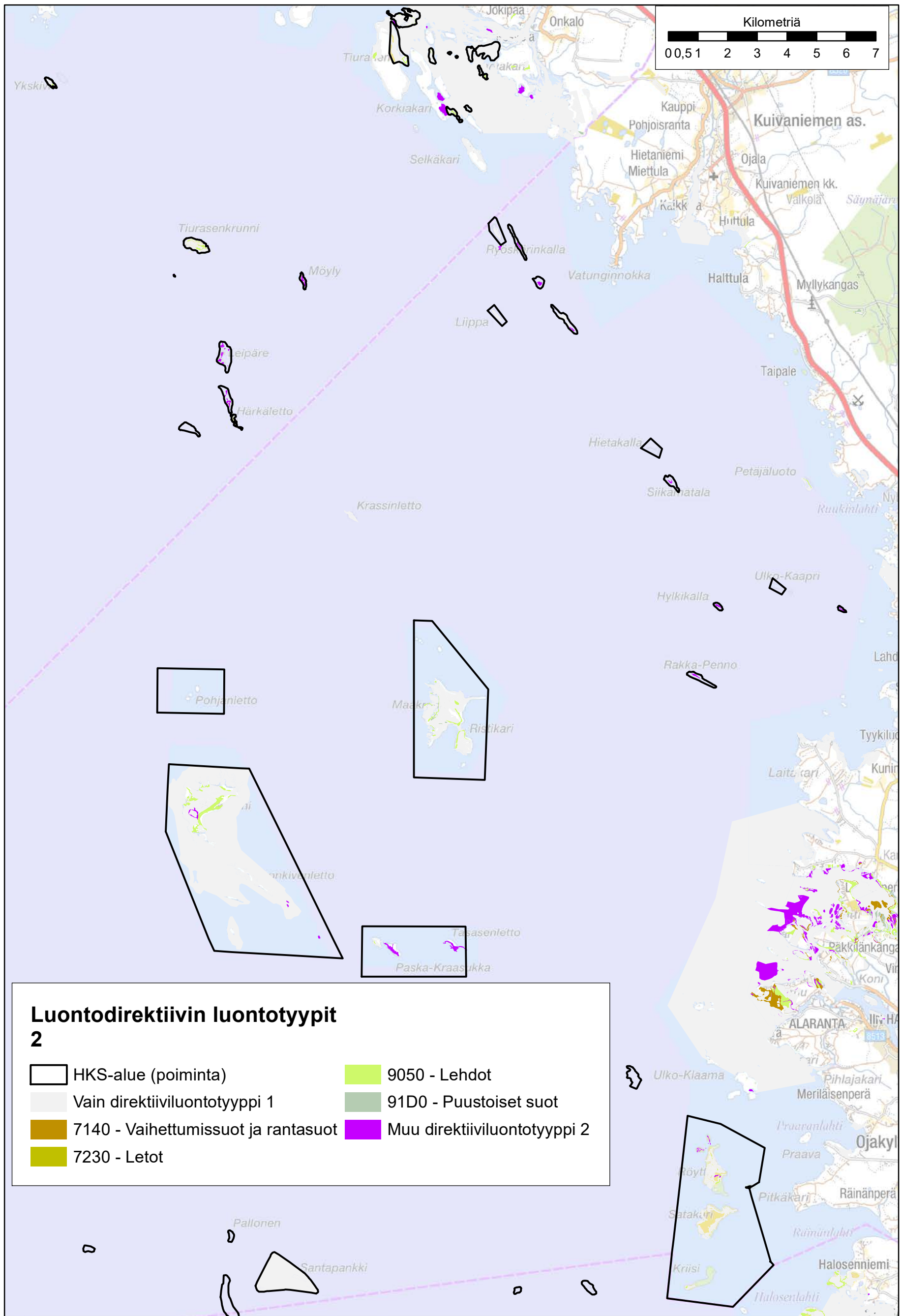
Kartta 6. Luontotyytit 2, Kemi-Tornio. © Maanmittauslaitos 2021, © Metsähallitus 2021

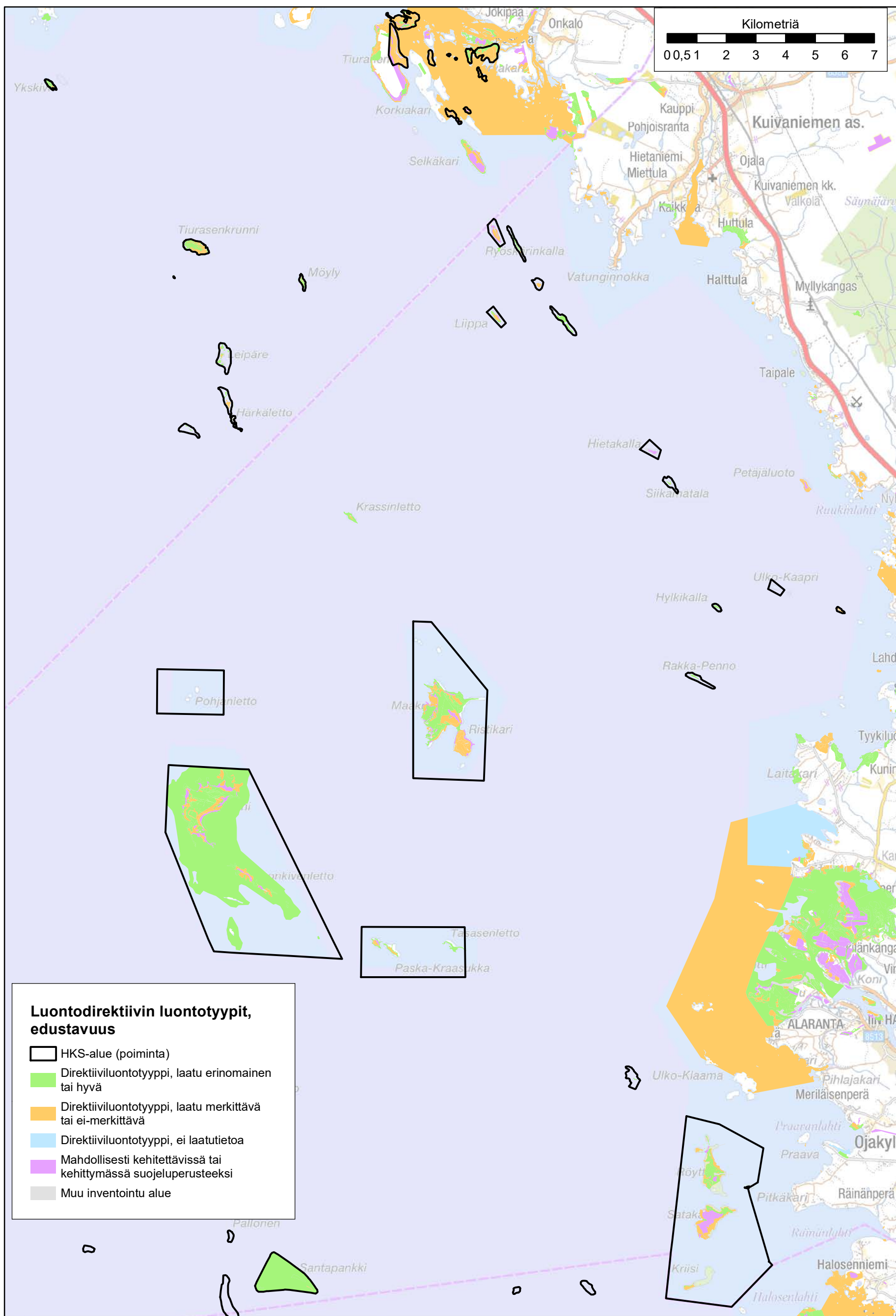
Kartta 7. Luontotyyppien edustavuus, Kemi-Tornio. © Maanmittauslaitos 2021, © Metsähallitus 2021

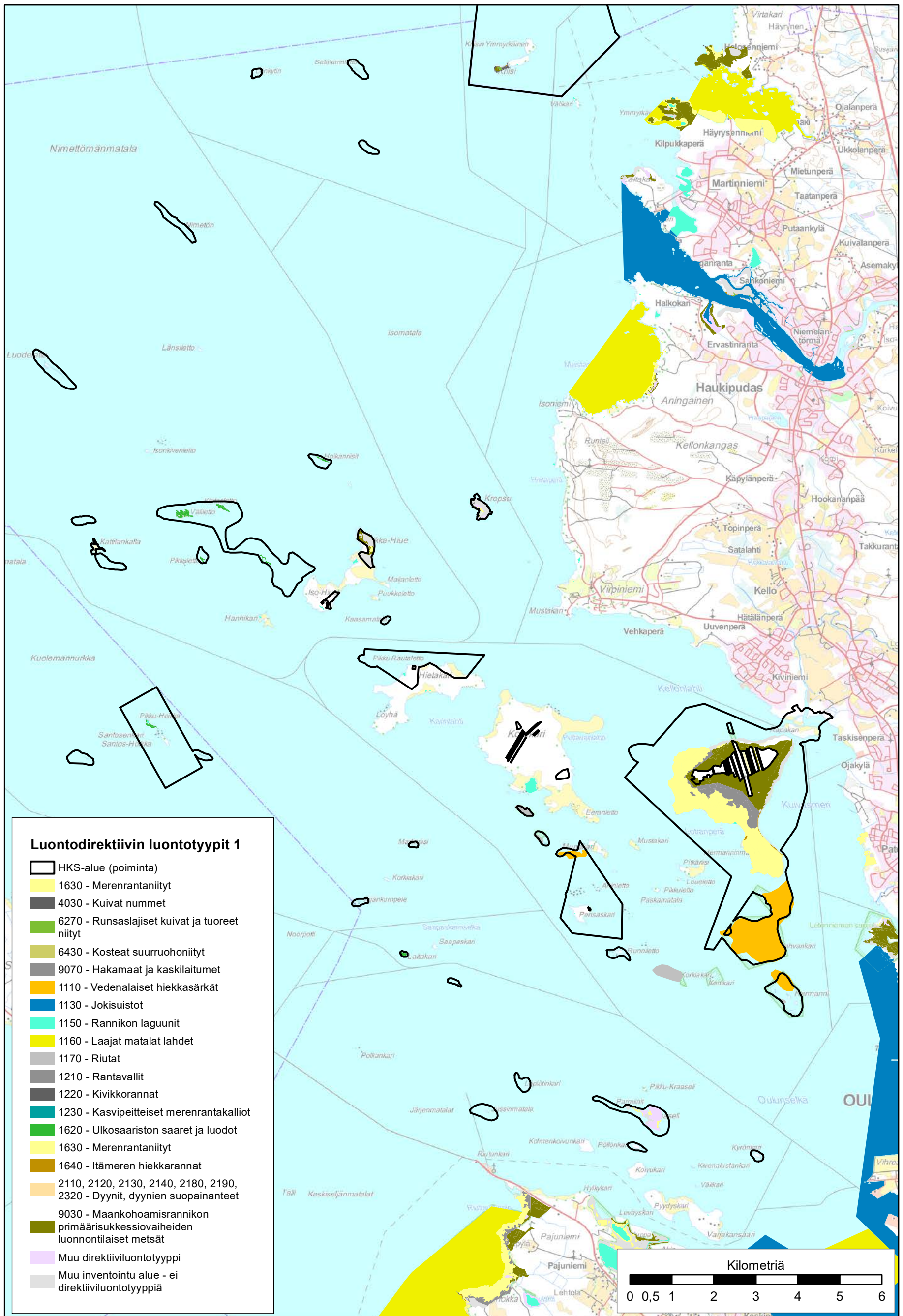
Kartta 8. Luontotyytit 1, Simo-li. © Maanmittauslaitos 2021, © Metsähallitus 2021

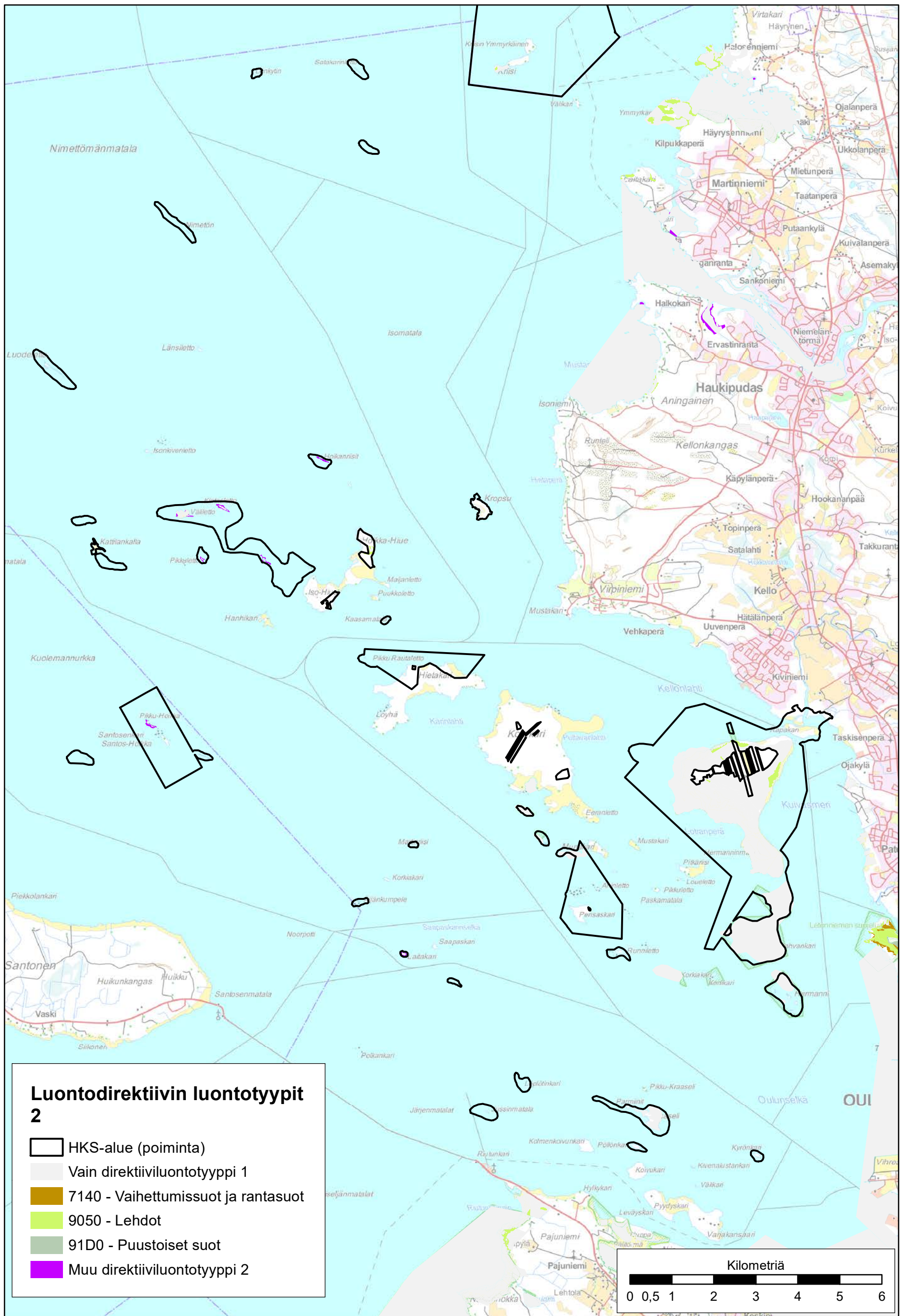
Kartta 9. Luontotyypit 2, Simo-li. © Maanmittauslaitos 2021, © Metsähallitus 2021

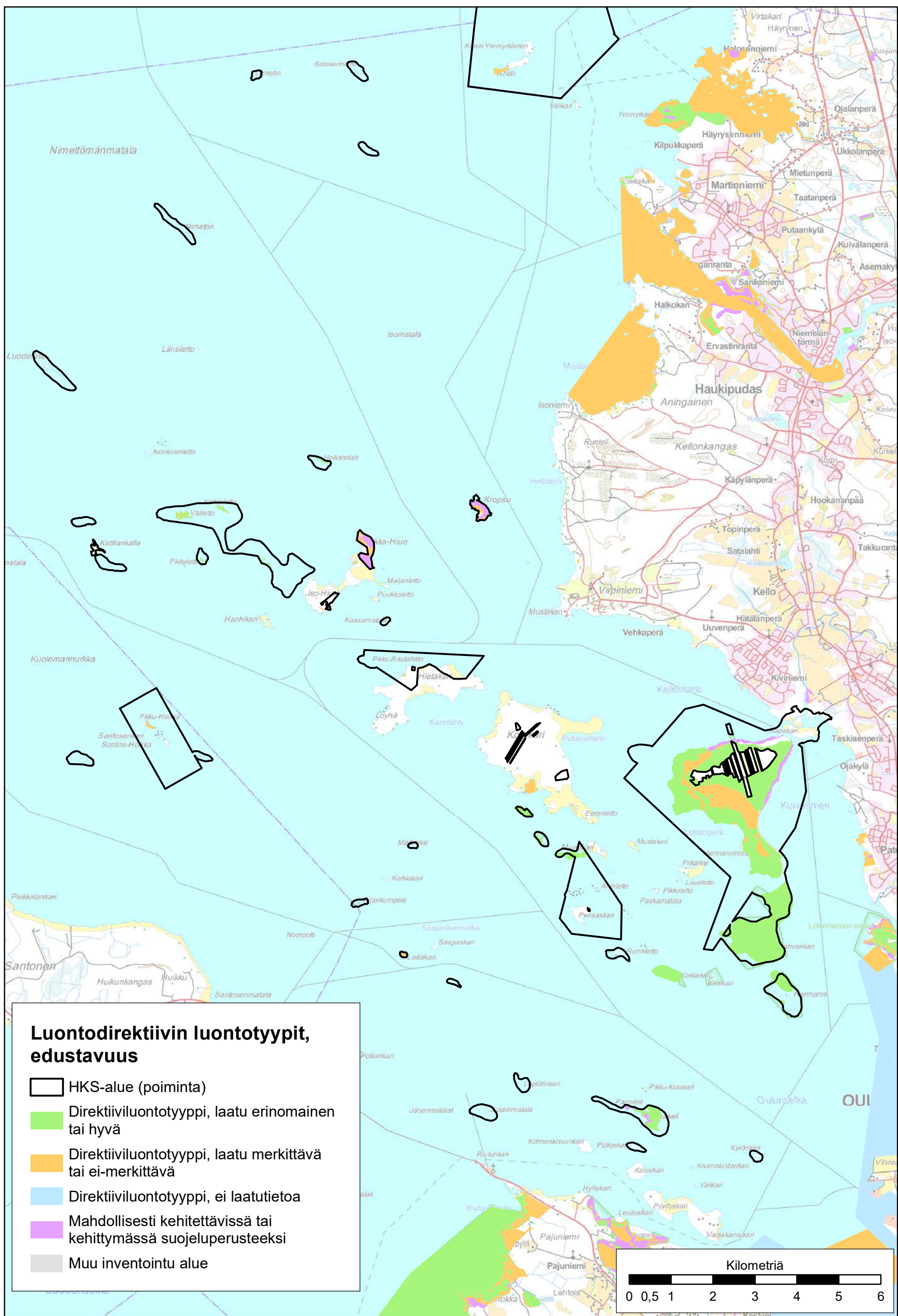
Kartta 10. Luontotyyppien edustavuus, Simo-li. © Maanmittauslaitos 2021, © Metsähallitus 2021

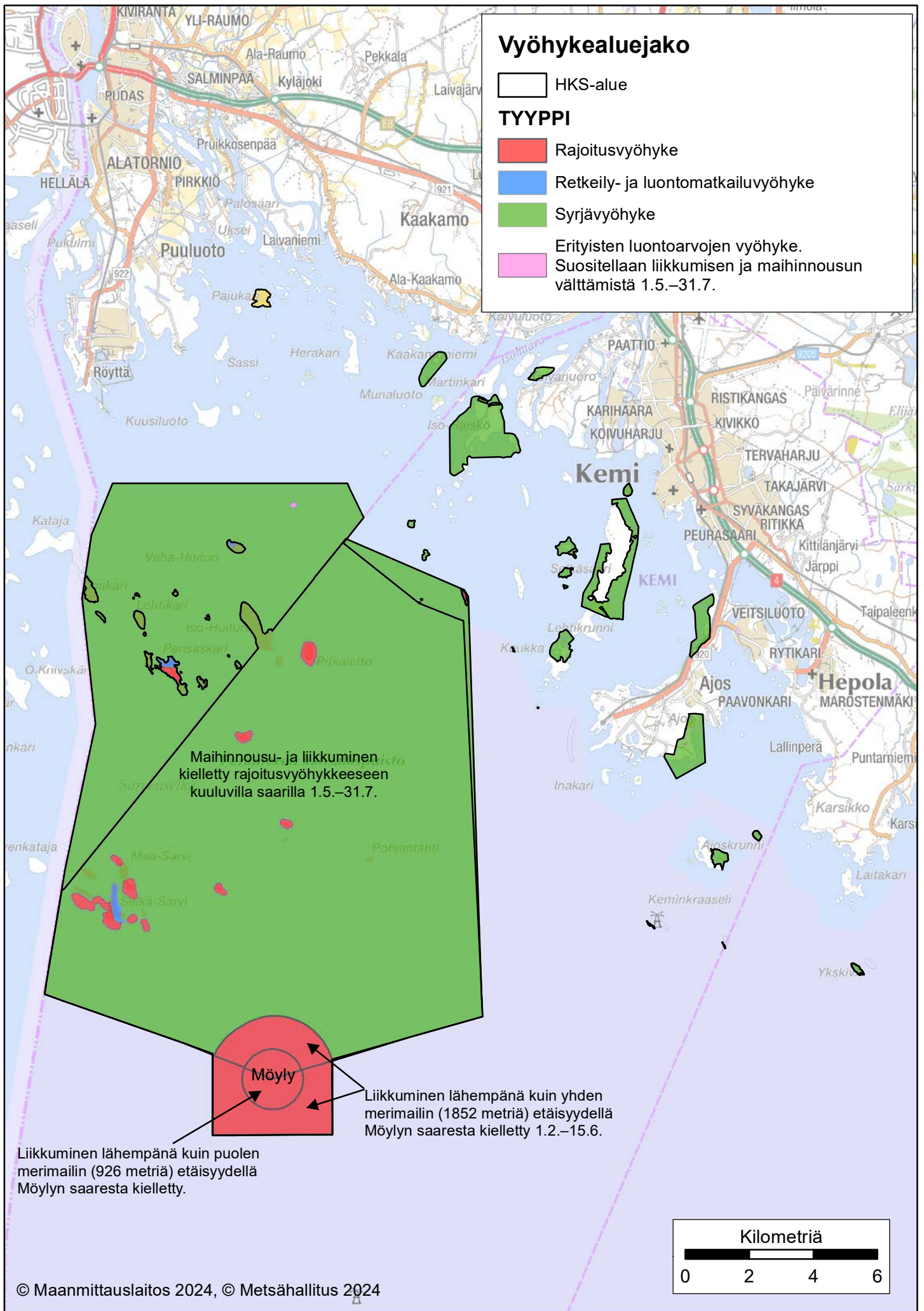
Kartta 11. Luontotyytit 1, Oulu-Hailuoto. © Maanmittauslaitos 2021, © Metsähallitus 2021

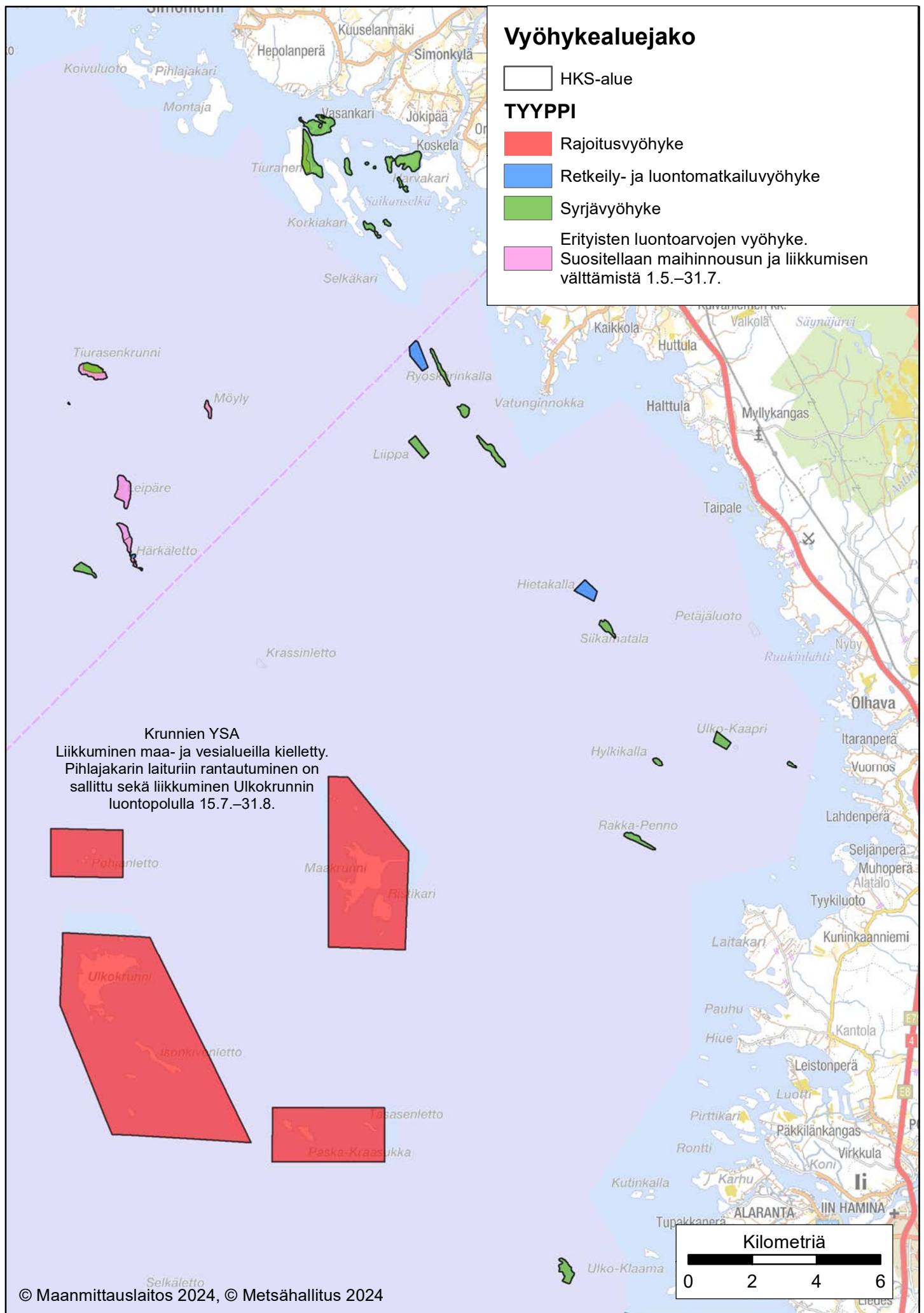
Kartta 12. Luontotyytit 2, Oulu-Hailuoto. © Maanmittauslaitos 2021, © Metsähallitus 2021

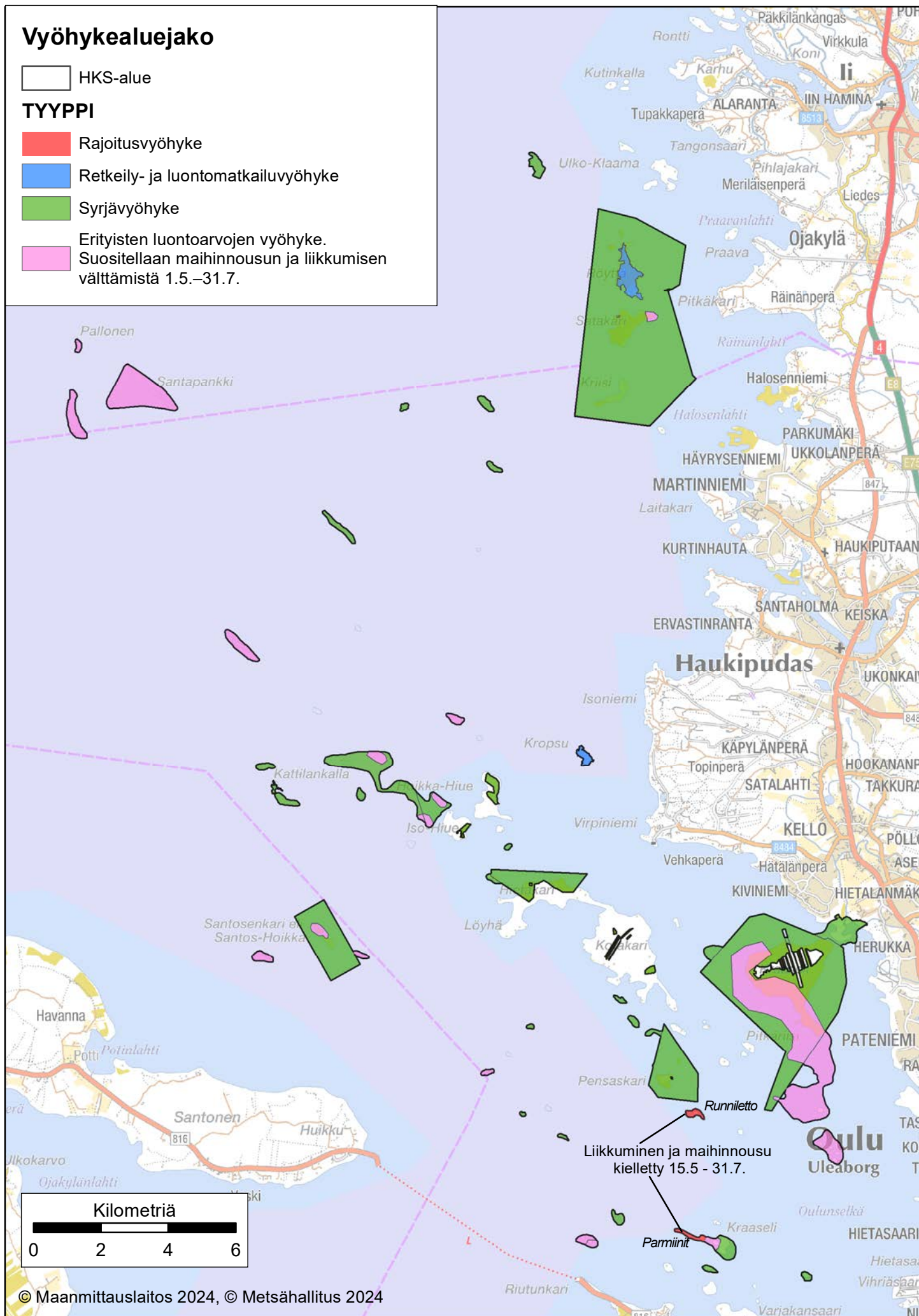
Kartta 13. Luontotyyppien edustavuus, Oulu-Hailuoto. © Maanmittauslaitos 2021, © Metsähallitus 2021

Kartta 14. Suunnittelualueen vyöhykealuejako.

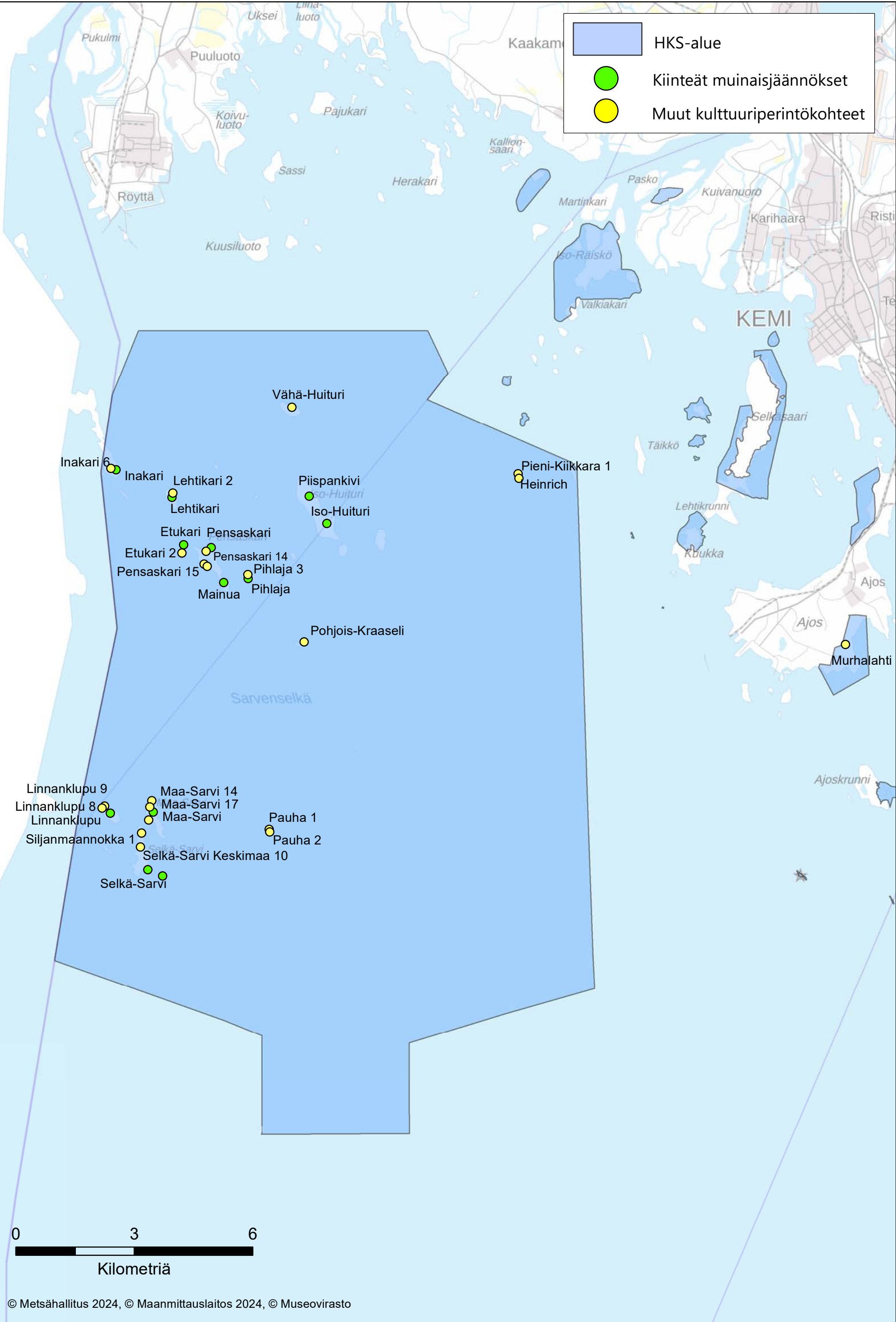

Kartta 15. Suunnittelualan vyöhykealuejako.

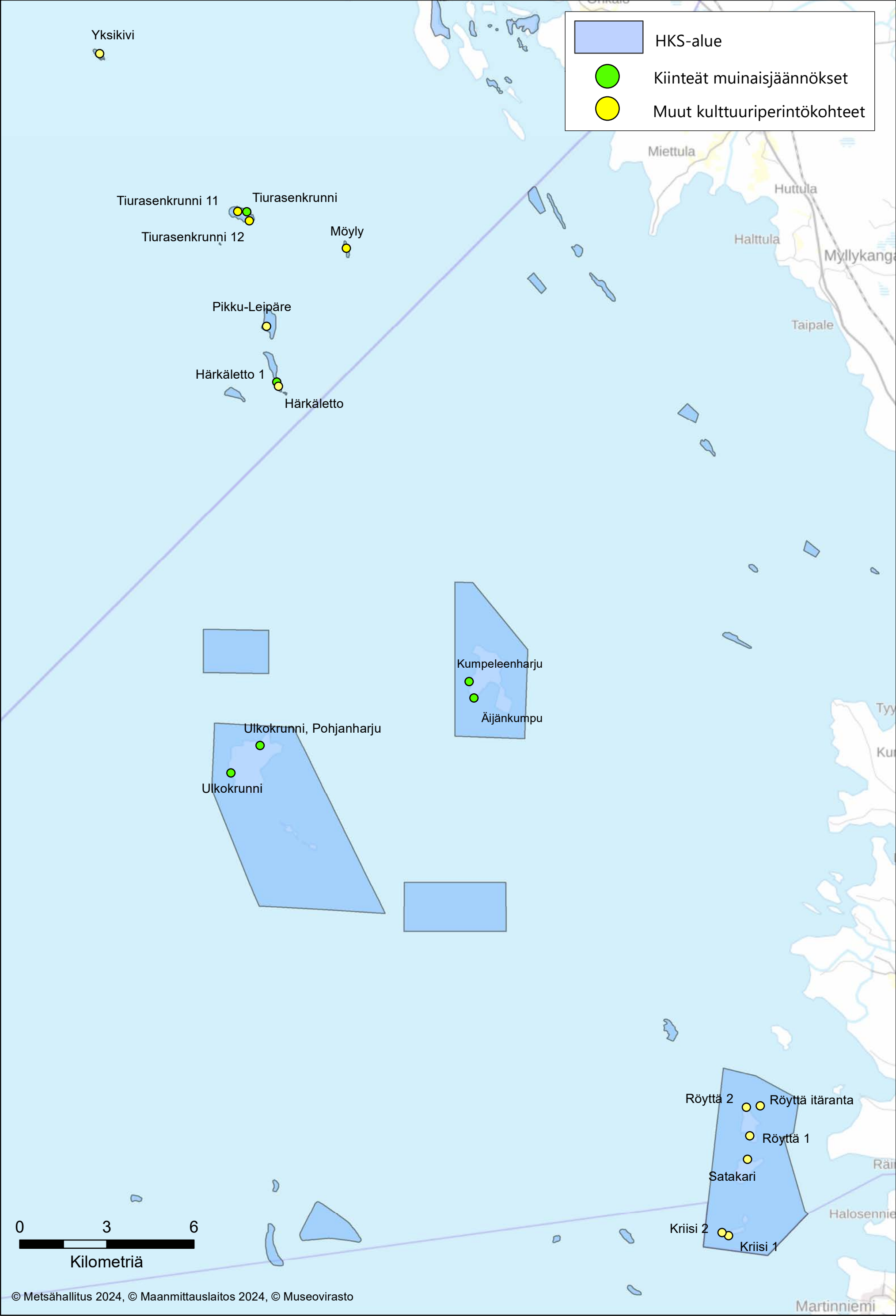

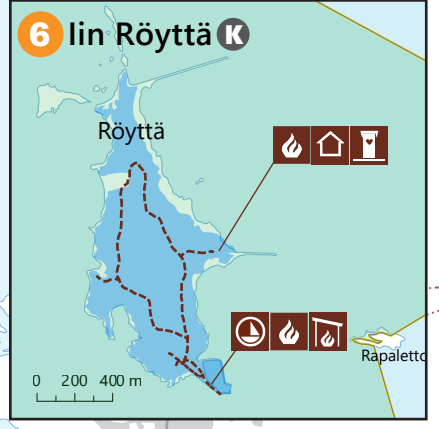
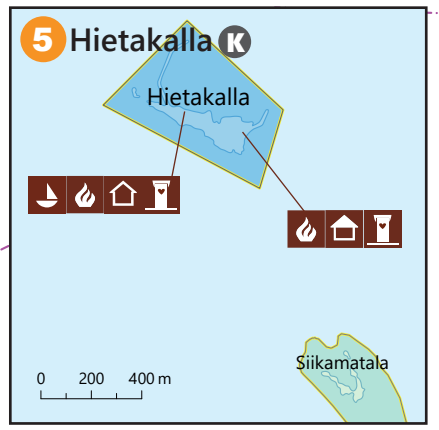
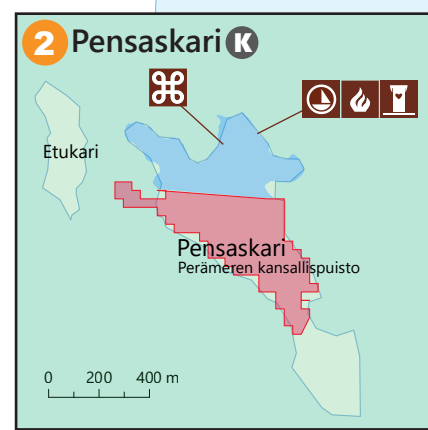
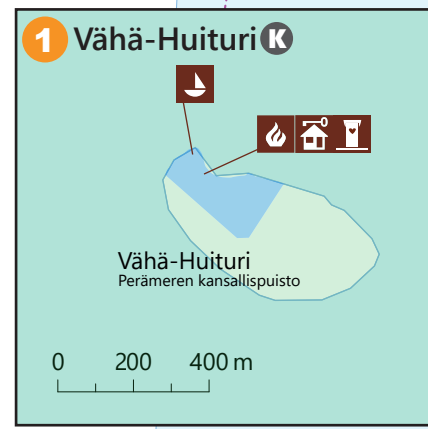
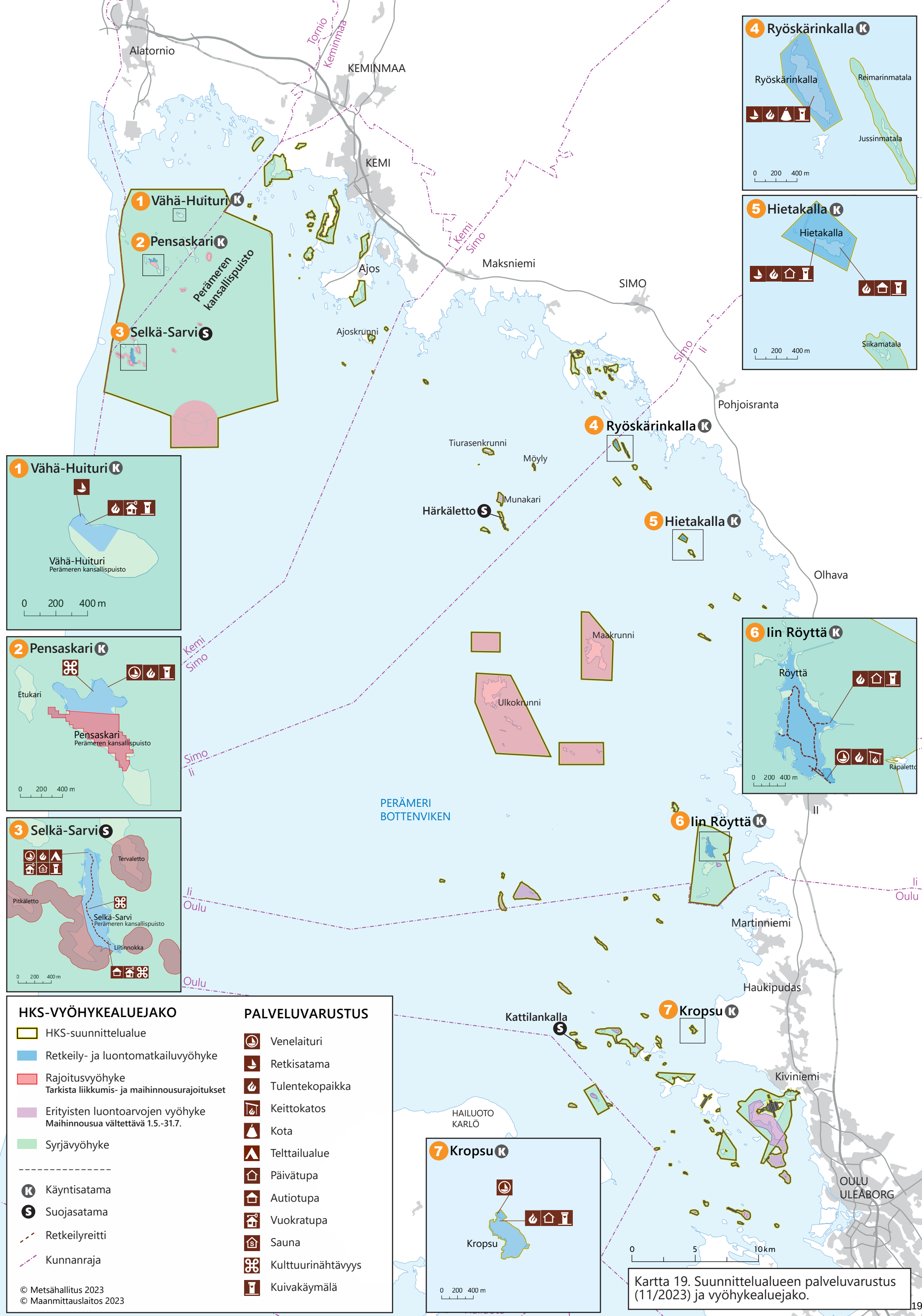
Kartta 16. Suunnittelualueen vyöhykealuejako.

Kartta 17. Perämeren kansallispuiston, Perämeren saarten ja Röytän hoito- ja käyttösuunnitelma: arkeologiset kohteet

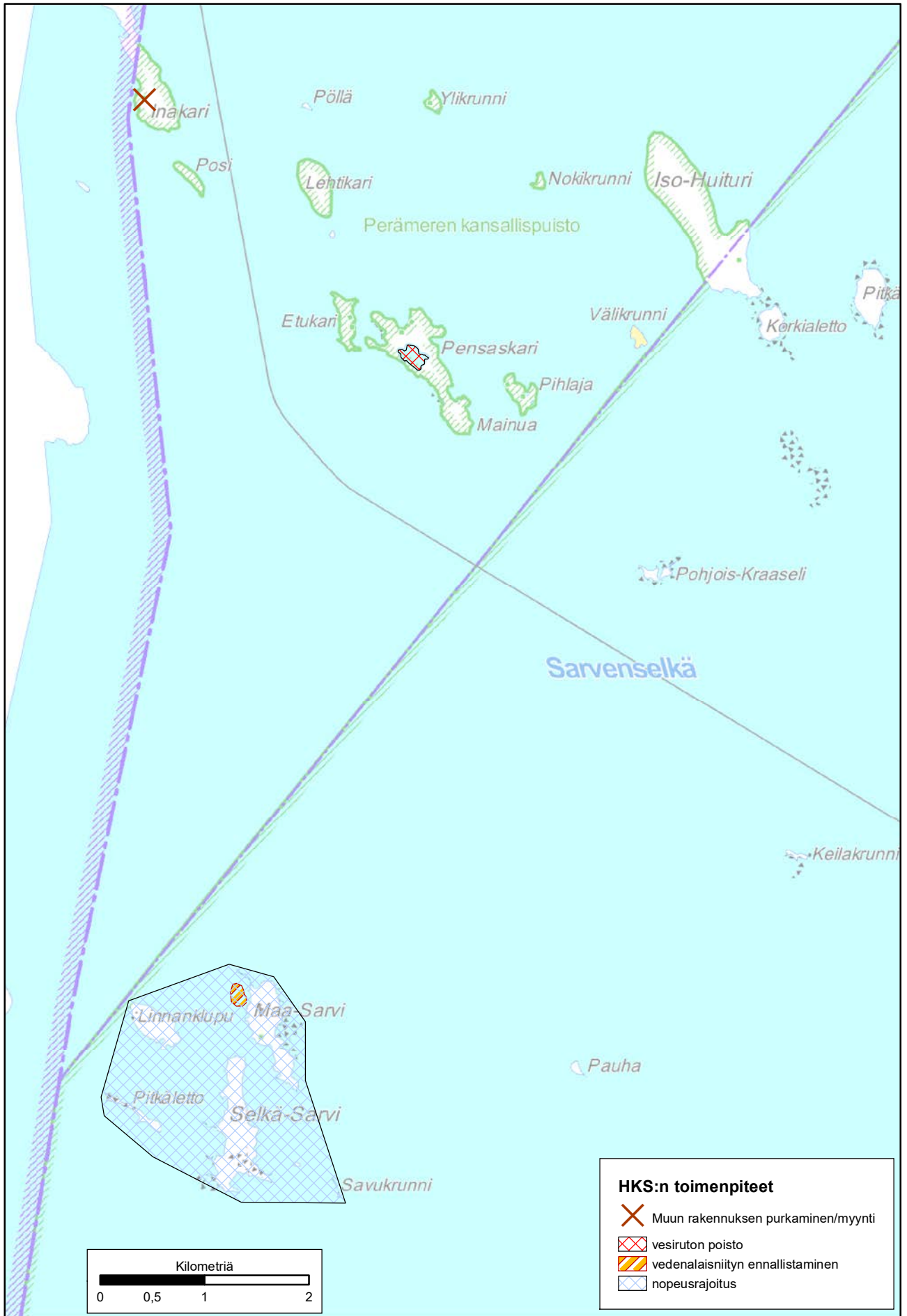

Kartta 18. Perämeren kansallispuiston, Perämeren saarten ja Röytän hoito- ja käyttösuunnitelma: arkeologiset kohteet

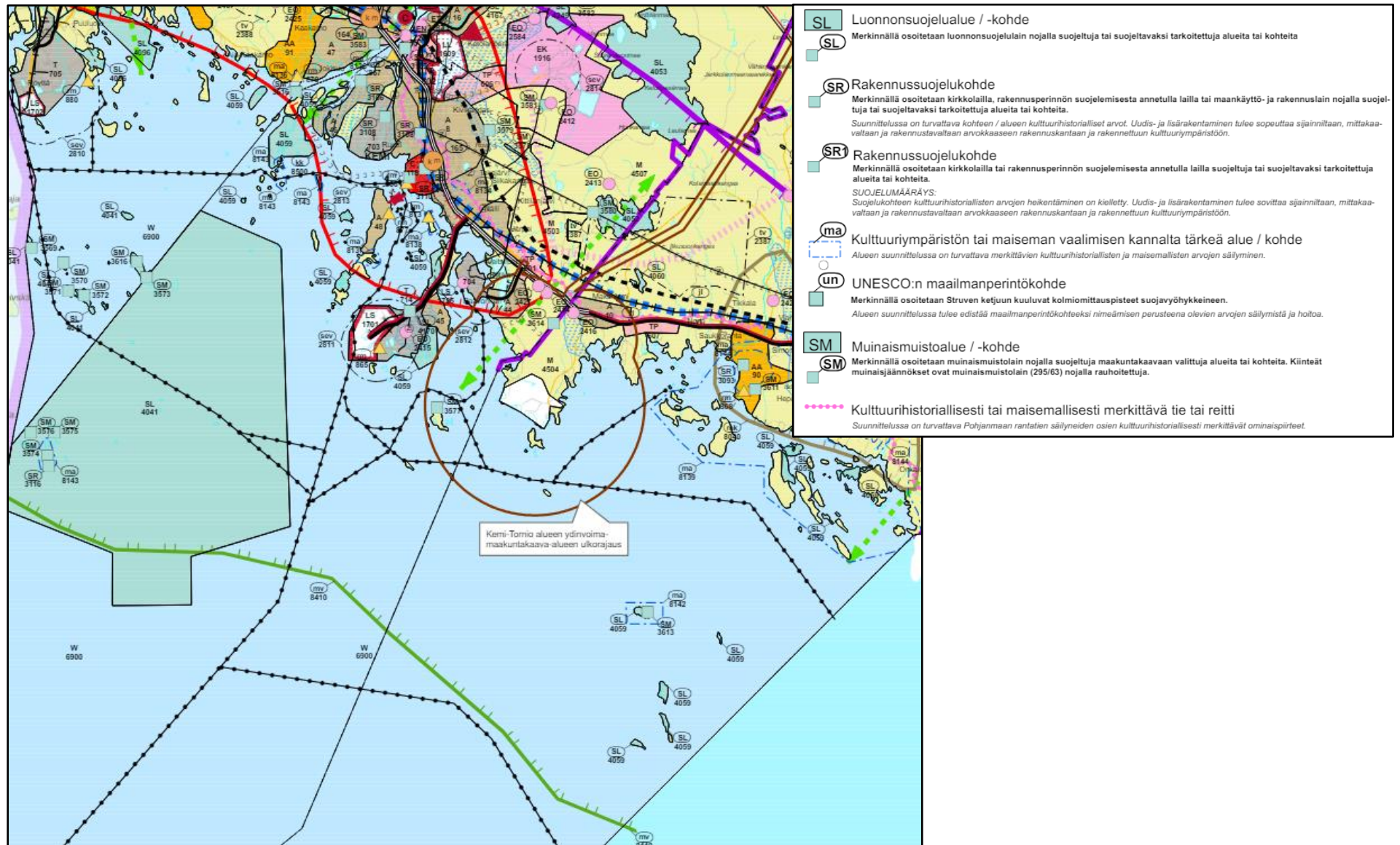

Kartta 19. Suunnittelualueen palveluvarustus (11/2023) ja vyöhykealuejako.

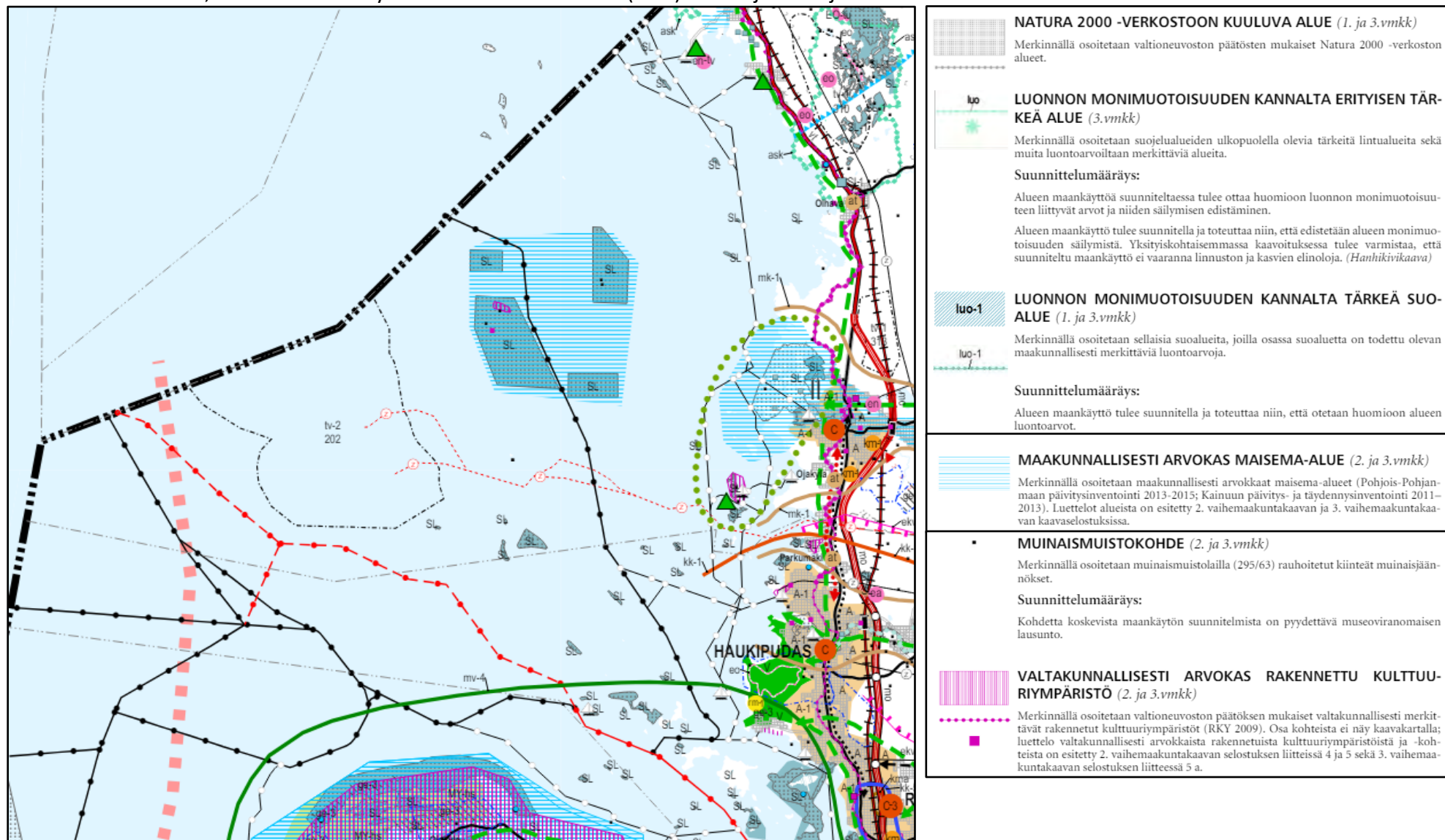

Kartta 20. Suunnittelualueen toimenpiteet. Vain osa toimenpiteistä esitetään kartalla. Toimenpiteet sijaitsevat kaikki Perämeren kansallispuistossa.
© Maanmittauslaitos 1/MML/2020, © Metsähallitus 2020

Liite 5. Ote Länsi-Lapin maakuntakaavasta. © Länsi-Lapin liitto.

Liite 5.1. Ote Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavojen yhdistelmäkartasta. Yhdistelmäkartassa on esitetty lainvoimaiset maakuntakaavat: Pohjois-Pohjanmaan 1. vaihemaakuntakaava, Pohjois-Pohjanmaan 2. vaihemaakuntakaava Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaava, sekä Hanhikiven ydinvoimamaakuntakaava (viite). © Pohjois-Pohjanmaan liitto.

Liite 6 Merialueen kuvaus ja vedenalaiset Natura-luontotyypit

Suunnittelualueen merialueen kuvaus

Suunnittelualueelta löytyy merialueita jokisuistoista ja rannikolta avomerelle asti. Vesisyvyys vaihtelee rantaviivasta reilun 30 m syvyyteen sisältäen kaikki Perämereltä löydettävät mereiset naturaluontotyypit ja kaikki erilaiset mereiset habitaatit, jotka Perämereltä on ylipäättään löydettävissä. Koska suunnittelualue jatkuu jokisuistoista ulkomerelle, myös vedenalainen lajisto edustaa koko Perämeren vedenalaista luontoa jokisuisto- ja makeanveden lajeineen, murtovesi- ja mereisempine lajeineen. Pääosa matalista rannoista on kivikkoisia, osa hiekkaa tai silttiä, syvemmältä löytyy usein hiekkaa ja syvimmistä osista pehmeää afoottista pohjaa. Ajoksesta länteen löytyy myös pohjoiselle Perämerelle harvinaisia kallioluotoja, mutta niitä ei osu suunnittelualueelle. Muualla alueella peruskallio on monen metrin moreenikerroksen peitossa.

Suunnittelualueeseen kuuluu merenhoidon jaottelussa Perämeren sisempiä ja ulompia rannikkovesiä ja vesienhoito-suunnitelmassa rannikkovesiä Oulujoki-Iijokien ja Kemijoen vesienhoitoalueelta sekä kansainväliseltä Tornionjoen vesienhoitoalueelta. Perämeren kansallispuisto on nimetty HELCOMin MPAalueeksi. Lisäksi HKS-alueella on 9 kansallista EMMA-rajauksia (Suomen ekologisesti merkittävät vedenalaiset meriluontoalueet). Koko suunnittelualue kuuluu myös YK:n EBSA-rajauksen piiriin (EBSA in the Baltic Sea - Ecologically or Biologically Significant Marine Areas). Syitä lukuisiin erikoisrajauksiin löytyy runsaasta uhanalaisesta ja kotoperäisestä vesikasvillisuudesta, lukuisista vedenalaisista naturaluontotyypeistä, uhanalaisista kansallisista vedenalaisista meriluontotyypeistä, uhanalaisten ja kaupallisten kalalajien kutualueista tai jokisuistoista, joiden läpi ne vaeltavat yläjuoksulle kutemaan sekä luonnontilaisuudesta. Lisäksi suunnittelualue on sekä hallin että Itämeren norpan pohjoisin poikimisalue Itämerellä.

Rannikkovesien ekologinen luokittelu on suunnittelualueella pääosin tyydyttävä, Kraaselin ympäristössä Oulun edustalla jopa välttävä. Suomen meriympäristön tilan 2018 mukaan suunnittelualueella vaivaavat rehevöityminen ja radioaktiivisuus, luonnon monimuotoisuuden kannalta heikommassa kuin hyvässä tilassa ovat Itämeren norppa, vaellussiika, meritaimen ja lohi. Hyvää tilaa edustavat kuvaajat ”vaaralliset aineet”, ”epäpuhtaudet ruokakalassa”, ”hydrografiset muutokset”, ”vieraslajit”, kaupallisista kalalajeista kuha, silakka ja ahven, pohjan elinympäristöistä ”infralitoraalinen, circalitoraalinen ja ulkomeren elinympäristöt” ja sekä kasvi- että eläinplanktonindikaattorit.

Suomen merenhoidosuunnitelman toimenpideohjelman mukaan Perämeren fosfori- ja typpikuormituksen kuormituskatto (P 1400 t/v) ja N 33100 t/v) pitää alittaa seurantakaudella 2018-2024. Tämä saavutetaan mm. maa- ja metsätalouden sekä turvetuotannon ravinteiden, orgaanisen aineen ja kiintoaineen kuormituksen vähenemisenä, sillä, että vesiviljelyn ravinnekuormitus ei uhkaa hyvän tilan saavuttamista, merenkulun ja vesiliikenteen aiheuttaman ilmapiiräisen typpikuormituksen vähenemisenä ja jätevesien aiheuttaman kuormituksen vähenemisenä. Samalla kestävä kalastusta ja kotimaisen luonnonkalan käyttöä pyritään lisäämään. Kalakantoja turvaamassa on toimenpiteitä mm. kalastuksen ohjauksesta ja kalataloudellisista kunnostustoimenpiteistä ja esim. meriharjuksen ja meritaimenen vesistökohtaiset elvytys- ja hoitosuunnitelmat. Roskaantumista pyritään vähentämään mm. tehokkaammalla jätteiden vastaanotolla ja veneilyn jäte- ja jätevesihuollon kehittämällä. Vedenalaista melua pyritään vähentämään mm. kehittämällä kauppamerenkulun melunvähennystoimenpiteitä ja tiedottamalla veneilijöitä veneilyn aiheuttaman vedenalaisen melun vähentämisestä. Meriluontotyyppejä pyritään ennallistamaan ja kunnostamaan mm. palauttamalla näkinpartaisia ja poistamalla järviruokoa. Veneilyn aiheuttamaa merenpohjan häiriötä pyritään vähentämään mm. nopeusrajoituksin tai suuntaamalla veneilyä pois herkimmiltä alueilta. Pienruoppausten suunnitelmallisuutta ja ohjausta pyritään tehostamaan, jotta kumuloituvat pienruoppauksista aiheutuva häiriö pysyisi säällisenä ja suuremmissa ruoppauksissa ja läjityksissä käytetään haittojen vähentämiskeinoja. Myös kauppamerenkulun pohjaan ja saarten rannoille aiheuttamaa fyysistä häiriötä vähennetään toimenpiteellä. Merellisten suojelualueiden suojelun tehokkuutta parannetaan mm. lisäämällä tietoa vedenalaisesta luonnosta, vedenalainen luonto huomioidaan Natura-alueiden tila-arvio (NATA)- ja hoito- ja käyttösuunnittelu (HKS)-työssä ja esim. veneilyn nopeusrajoitukset kerätään yhteen paikkaan esim. Itämeriportaaliin. Maihinnousukiellot ja rajoitukset merkitään tarvittaessa myös maastoon. Uhanalaisten merilajien ja luontotyyppien toimenpideohjelmat pyrkivät tehostamaan toimenpideohjelmien laatimista sitä tarvitseville lajeille ja luontotyypeille. Meri- ja saaristolintujen seurantaa kehitetään ja vieraspetojen suunnitelmallista pyyntiä ohjataan toimenpiteellä.

Vedenalaiset luontotyypit on arvioitu MALLEISTA Arvioitu pinta-ala (ha) -sarakeeseen. Naturameriluontotyypit tullaan viemään SAKTI-tietokantaan vuoden 2021 aikana malleina, joita sitten pikkuhiljaa parannetaan kerätyn

maastoaineiston ja ilmakuvien perusteella. Tällä hetkellä SAKTista löytyy vain hyvin marginaalinen määrä vedenalaisia naturaluontotyyppejä.

Suunnittelualueen mallinnettujen vedenalaisten naturaluontotyyppien hehtaarit löytyvät tästä:

Luontotyyppi	Prior	Inventoitu pinta-ala (ha)	Arvioitu pinta-ala (ha)	Kokonaispinta-ala (ha)
1110 - Vedenalaiset hiekkasärkät		1304,7	609,5	1914,2
1130 - Jokisuistot		235,86	396,84	632,7
1150 - Rannikon laguunit	x	32,6	56,55	89,15
1170 - Riutat		6,97	1395,53	1402,5
1610 - Harjusaaret		0	44,25	44,25
1620 - Ulkosaariston saaret ja luodot		59,32	1196,65	1255,97

Vedenalaiset hiekkasärkät:

Pinta-ala-arvio on arvioitu mallinnetun tiedon pohjalta ja täydennetty maastokartoituksista ja ilmakuvista. Malli käsittelee luontodirektiivin vuoden 2019 raportoinnissa käytetyt hiekkasärkkien aineistot. Aineistosta tuotettiin raportointia varten minimi- ja maksimiarviota kuvaavat aineistot, jotka perustuvat VELMUssa tuotettuun särkkämalliin (Kaskela & Rinne 2018) ja GTK:n EMODnet aineistoon. Merigeologisen aineiston heikon kattavuuden vuoksi mallinnuksen luotettavuus on tyydyttävä (2).

Jokisuistot:

Pinta-ala-arvio on saatu mallinnetun tiedon pohjalta ja täydennetty maastokartoituksilla ja ilmakuvista. Aineisto käsittelee luontodirektiivin vuoden 2019 raportoinnissa käytetyt jokisuistojen luontotyyppiaineistot. Jokisuistojen kuviotieto pyrittiin rajaamaan Airaksisen ja Karttusen N2000 oppaan (2001) kuvausten ja N2000 luontotyyppien inventointiohjeen mukaisesti (versio 6, 2016). Rajaukset toteutettiin ensin koko Suomelle asiantuntijaryhmässä, ja korjattiin aluekohtaisesti Metsähallituksen asiantuntijan avulla.

Rannikon laguunit:

Pinta-ala arvio on saatu osittain mallinnetun tiedon pohjalta. Aineisto käsittelee luontodirektiivin vuoden 2019 raportoinnissa käytetyt laguunien luontotyyppiaineistot. 2019 raportoinnin aineistopäivityksen yhteydessä aineistosta poistettiin kohteet, jotka sijaitsivat yli 1,8 m (Merenkurkun pohjoispuoli) tai yli 1,4 m (Merenkurkku ja siitä etelään) merenpinnan tason yläpuolella. Lisäksi pinta-aloja on tarkennettu maastokartoitusten ja ilmakuvien perusteella.

Riutat:

Pinta-ala arvio on arvioitu osittain mallinnetun tiedon pohjalta. Aineisto käsittää luontodirektiivin vuoden 2019 raportoinnissa käytetyt riuttojen aineistot. Aineistosta tuotettiin raportointia varten minimi- ja maksimiarviota kuvaavat aineistot, jotka perustuvat VELMUssa tuotettuun riuttamalliin (Kaskela, A. & Rinne, H. 2018: Vedenalaisten Natura-luontotyyppien mallinnus Suomen merialueella. Geologian tutkimuskeskus, Tutkimustyöraportti 6/2018). Lisäksi pinta-aloja on tarkennettu maastokartoitusten perusteella.

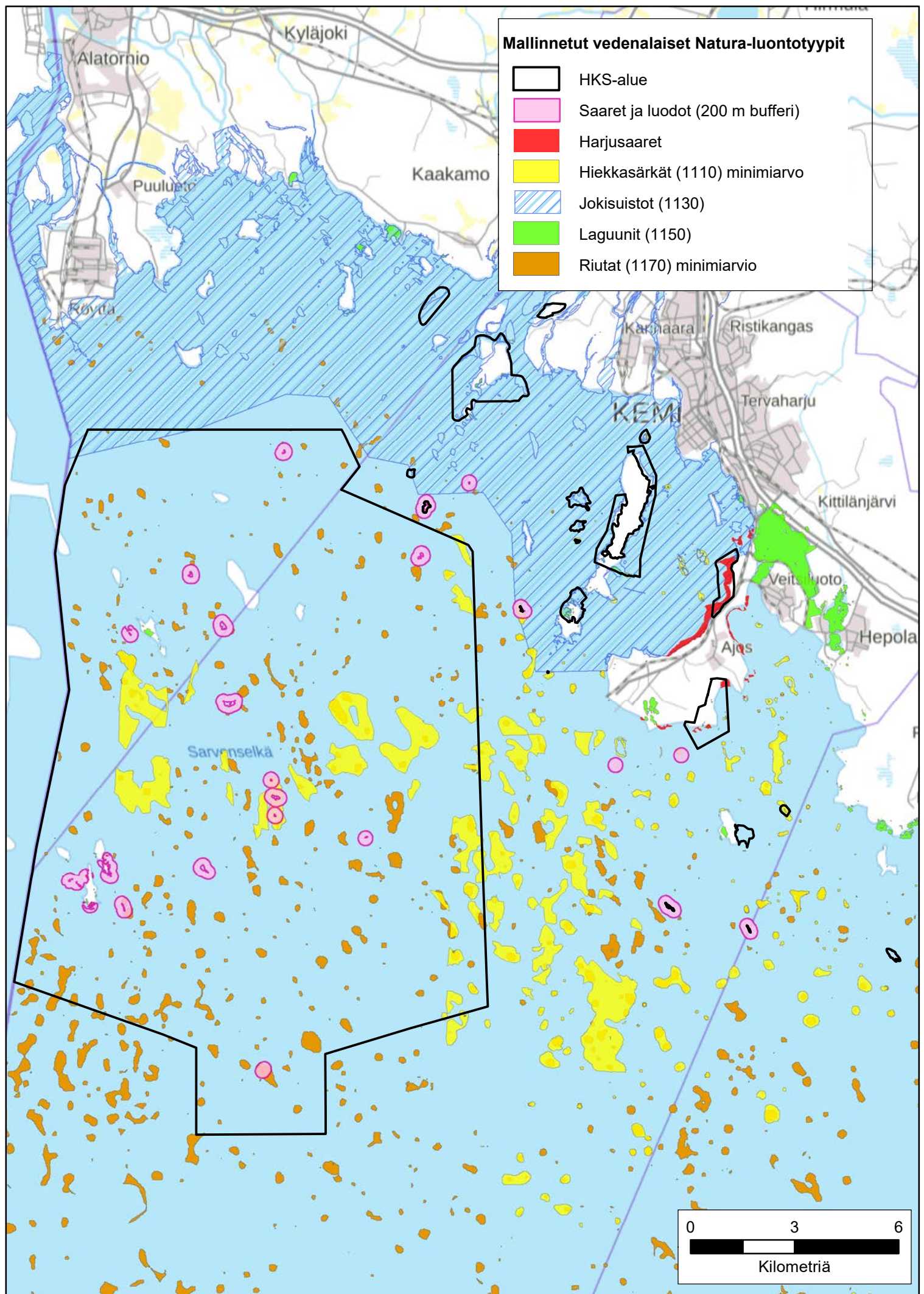
Harjusaaret (vedenalainen osa): Pinta-ala arvio on arvioitu osittain mallinnetun tiedon pohjalta. Aineisto käsittää luontodirektiivin vuoden 2019 raportoinnissa käytetyt harjusaarten aineistot.

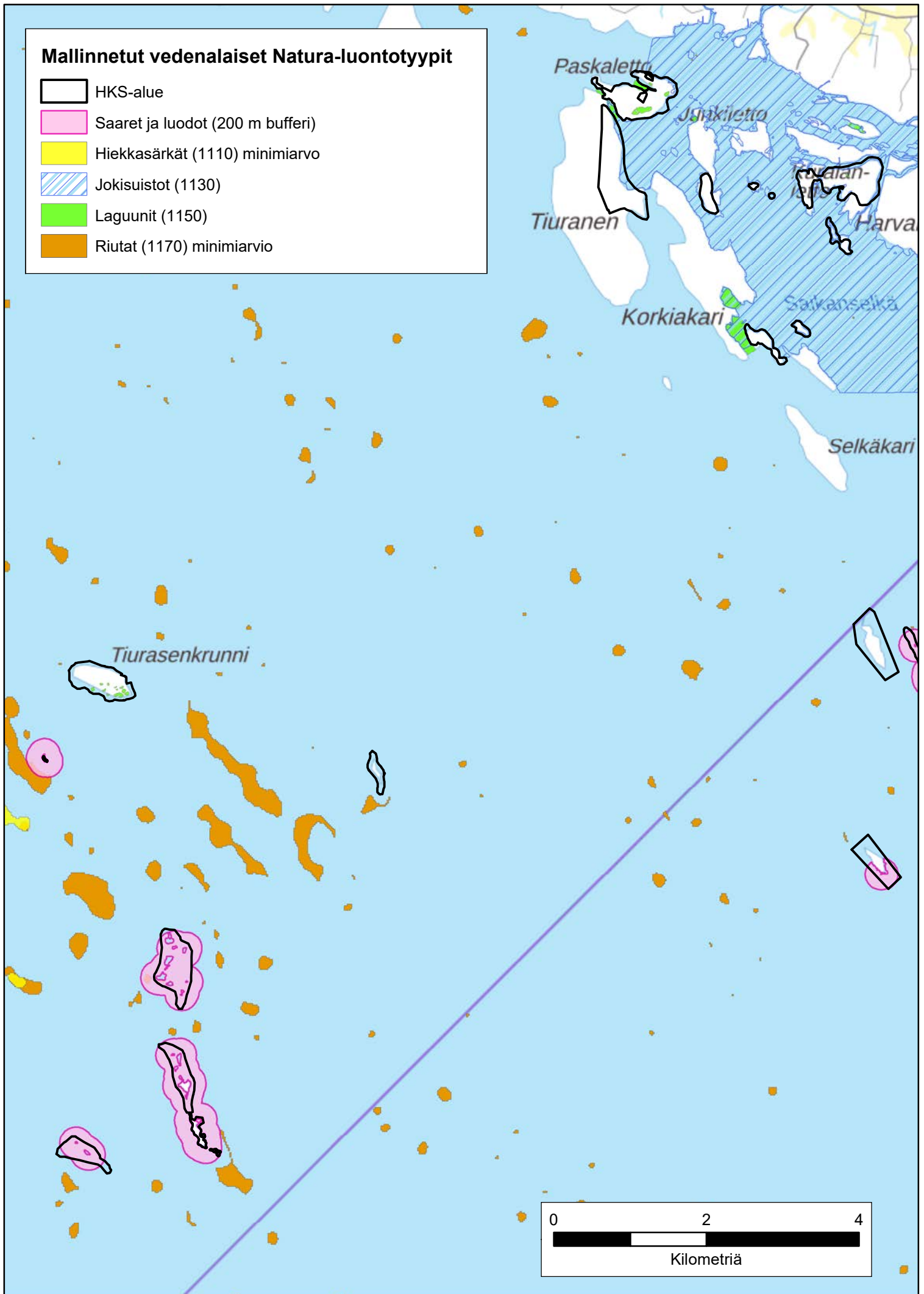
Ulkosaariston saaret ja luodot:

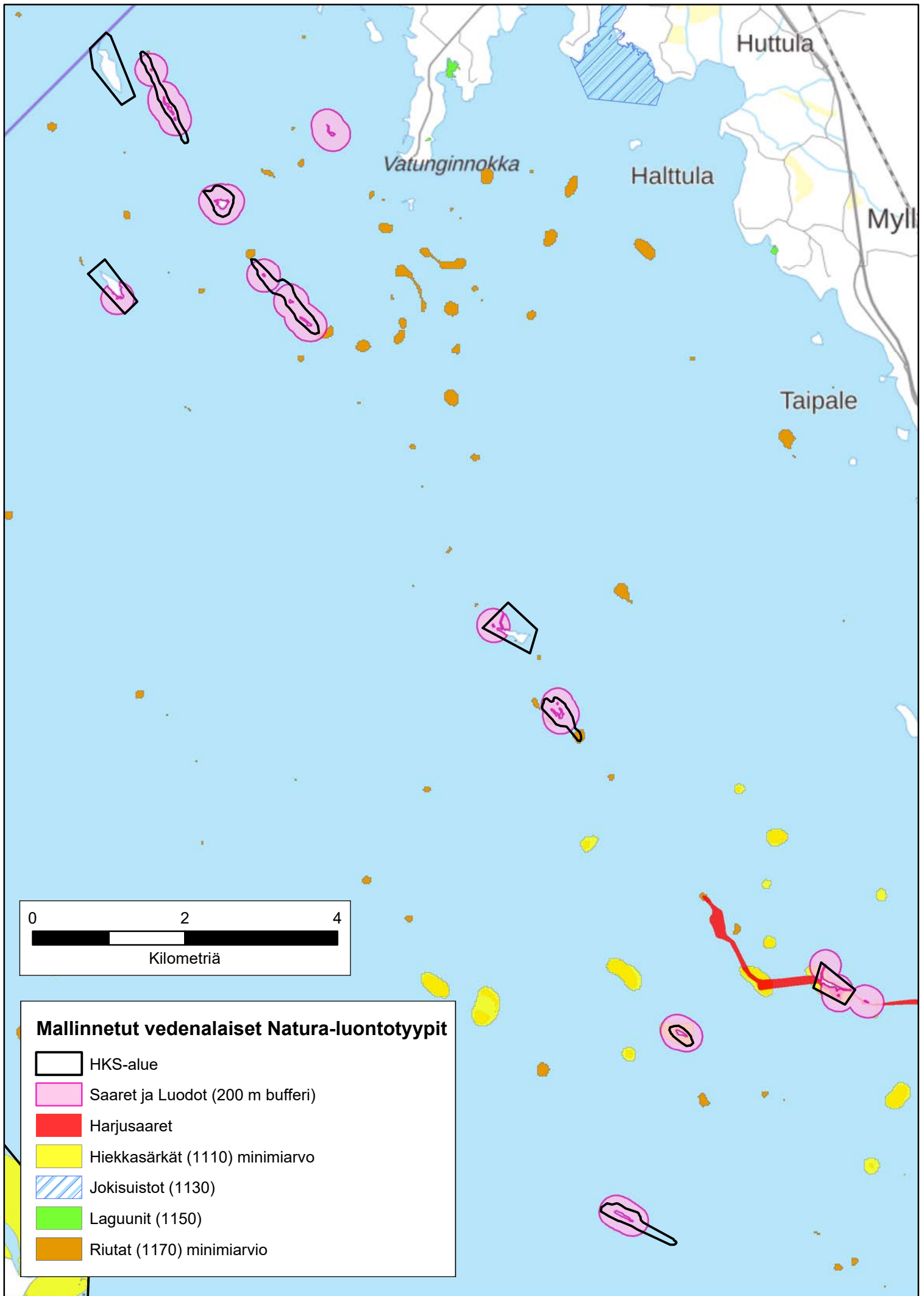
Pinta-ala arvio on arvioitu osittain mallinnetun tiedon pohjalta. Aineisto käsittää luontodirektiivin vuoden 2019 raportoinnissa käytetyt ulkosaariston saarten ja luotojen aineistot, joista on käytetty pinta-ala-arviota 100 ja 200 m buffereilla tehtyjen pinta-alalaskelmien mukaan lähempää 200 m bufferia.

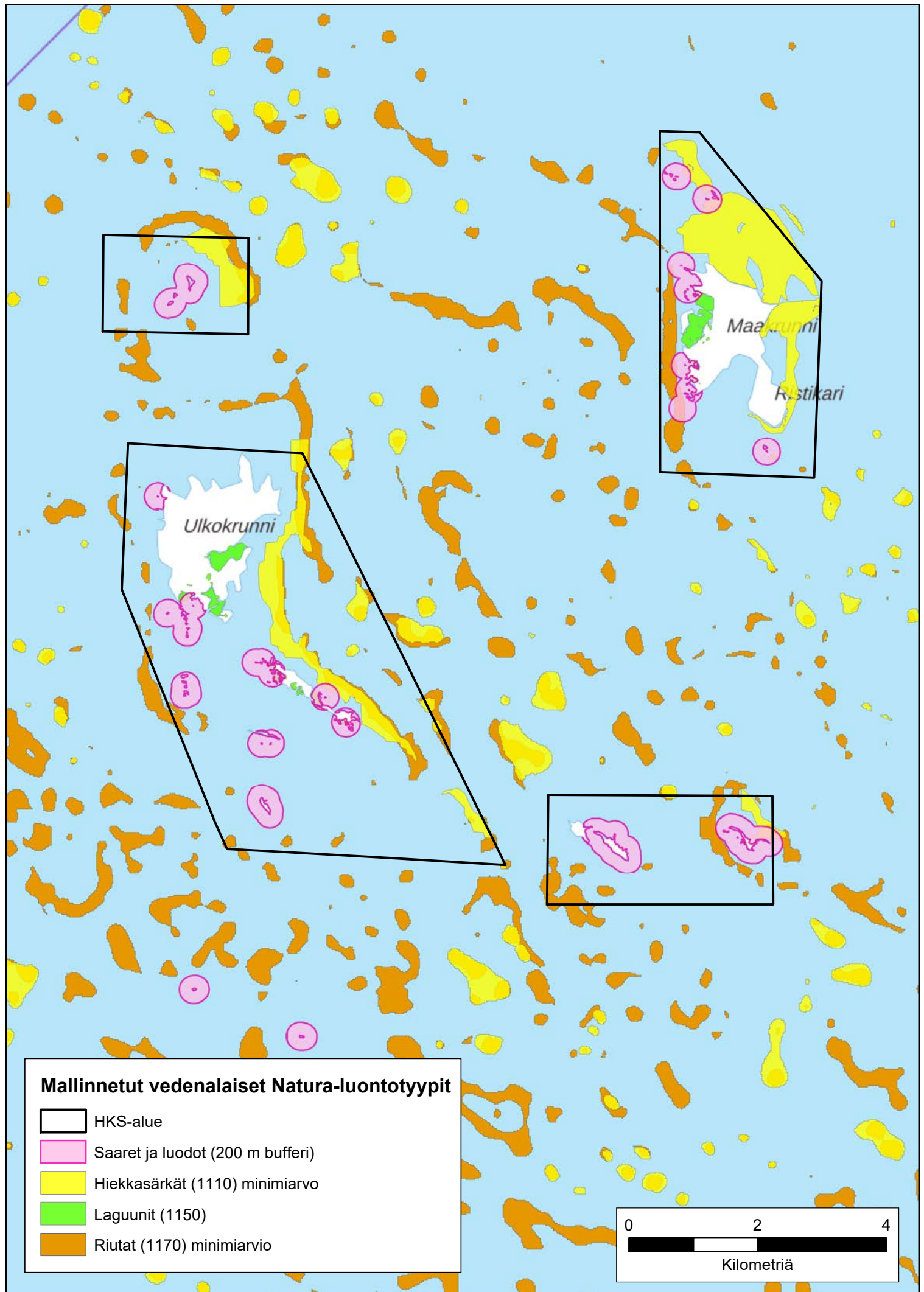
Suunnittelualueen merialueen vedenalaiset naturaluontotyyppien kartat

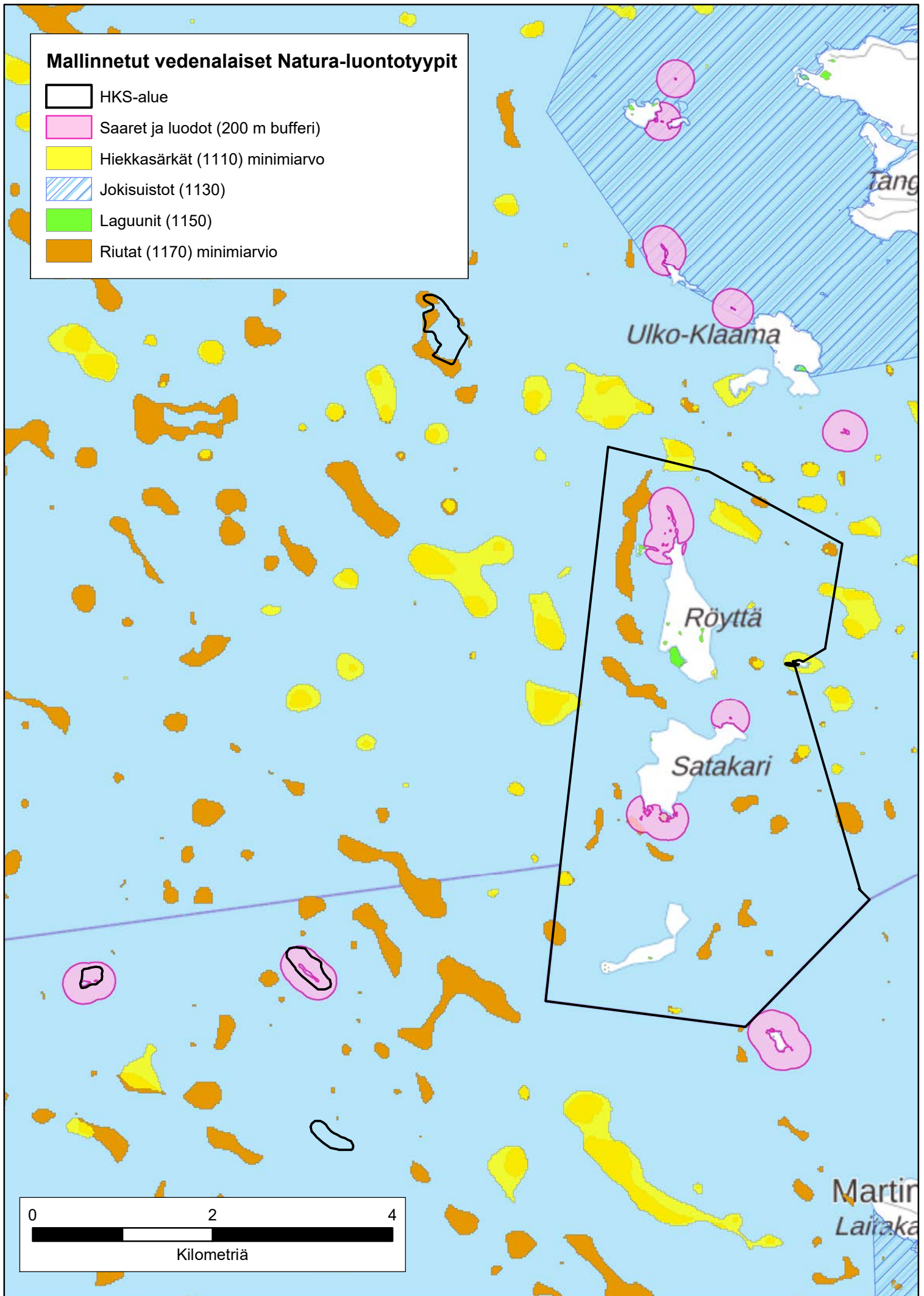
Suunnittelualueen merialueen naturaluontotyyppit ovat malleja (Metsähallitus ja GTK; leikkeet Metsähallituksen Laji-GIS-järjestelmästä). Luontotyyppidirektiiviraportointi 2019 on tehty näiden mallien perusteella. Erityisesti hiekkasärkkämalli ei vastaa todellisuutta pohjoisella Perämerellä. Suunnittelualueen vedenalaisten naturaluontotyyppien pinta-alat on laskettu mallien, maastokartoitusten ja ilmakuvatarkastelujen pohjalta. Nykyiset vedenalaiset luontotyyppi-hehtaarit poikkeavat SDF-lomakkeiden (naturatietokanta) hehtaareista mm. mallinnuksella saadun lisätiedon ja luontotyyppien rajausten erilaisten tulkintojen takia. Perämerellä hiekkarantojen jatkeet on perinteisesti ilmakuvista tullut hiekkasärkiksi, vaikka määritelmän mukaan hiekkasärkkä on matalimmankin vedenkorkeuden aikana kokonaan upoksissa. Nykyisen mallinnuksen mukaan suuri osa Perämeren SDF-lomakkeiden hiekkasärkistä on joko harjusaarten vedenalaisia osia tai ei mitään natura-luontotyyppiä. Parhaiten soveltuva naturaluontotyyppi olisi Suomesta tunnistamaton 1140 Mudflats and sandflats not covered by seawater at low tide. Suomessa ei ole vuorovettä, mutta pohjoisen Perämeren suurten vedenkorkeuden vaihteluiden alueella loivat, matalat mutarannat, jotka välillä ovat veden alla, välillä kuivilla, ovat lähellä määritelmän mukaisia matalia mutarantoja.

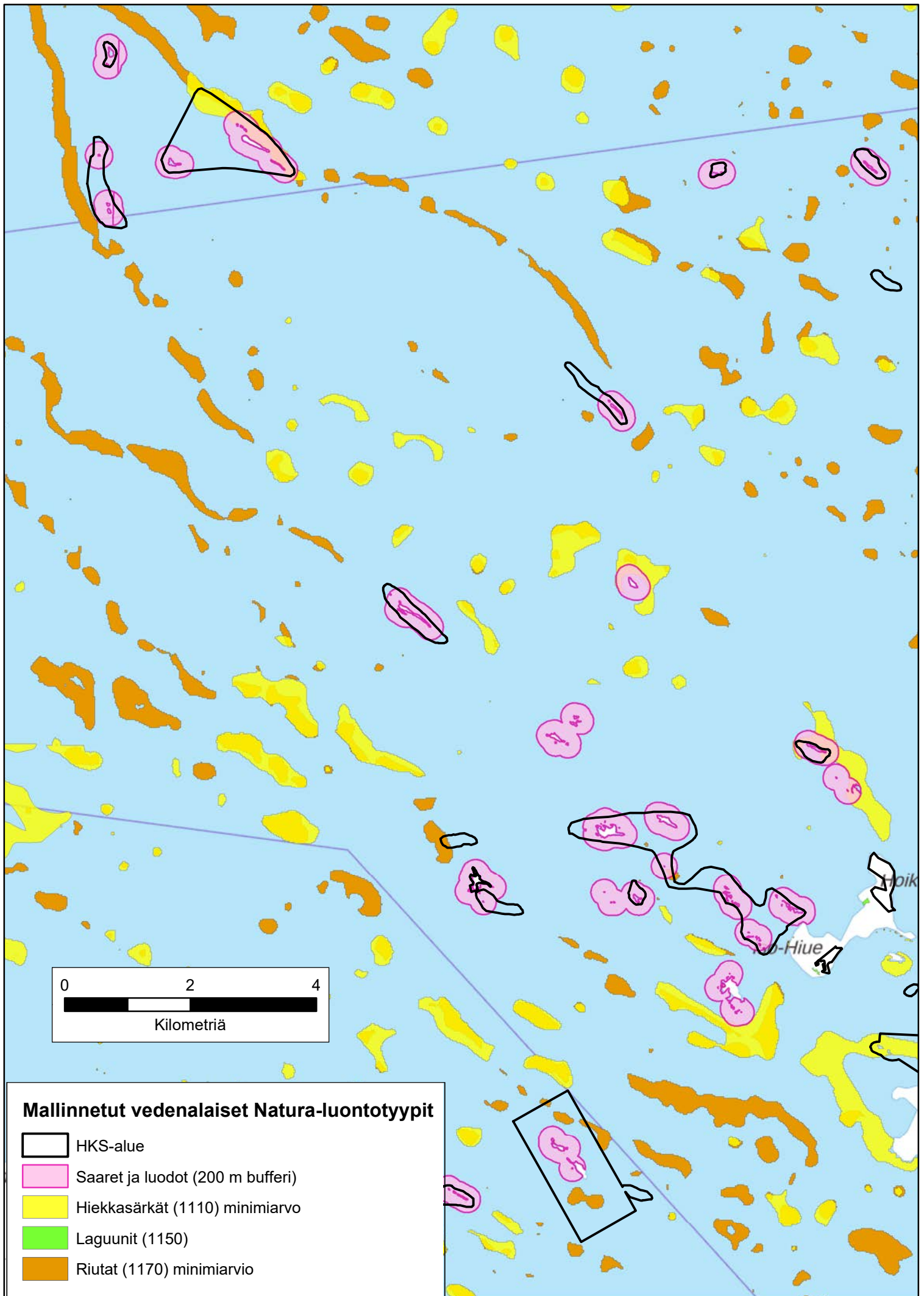

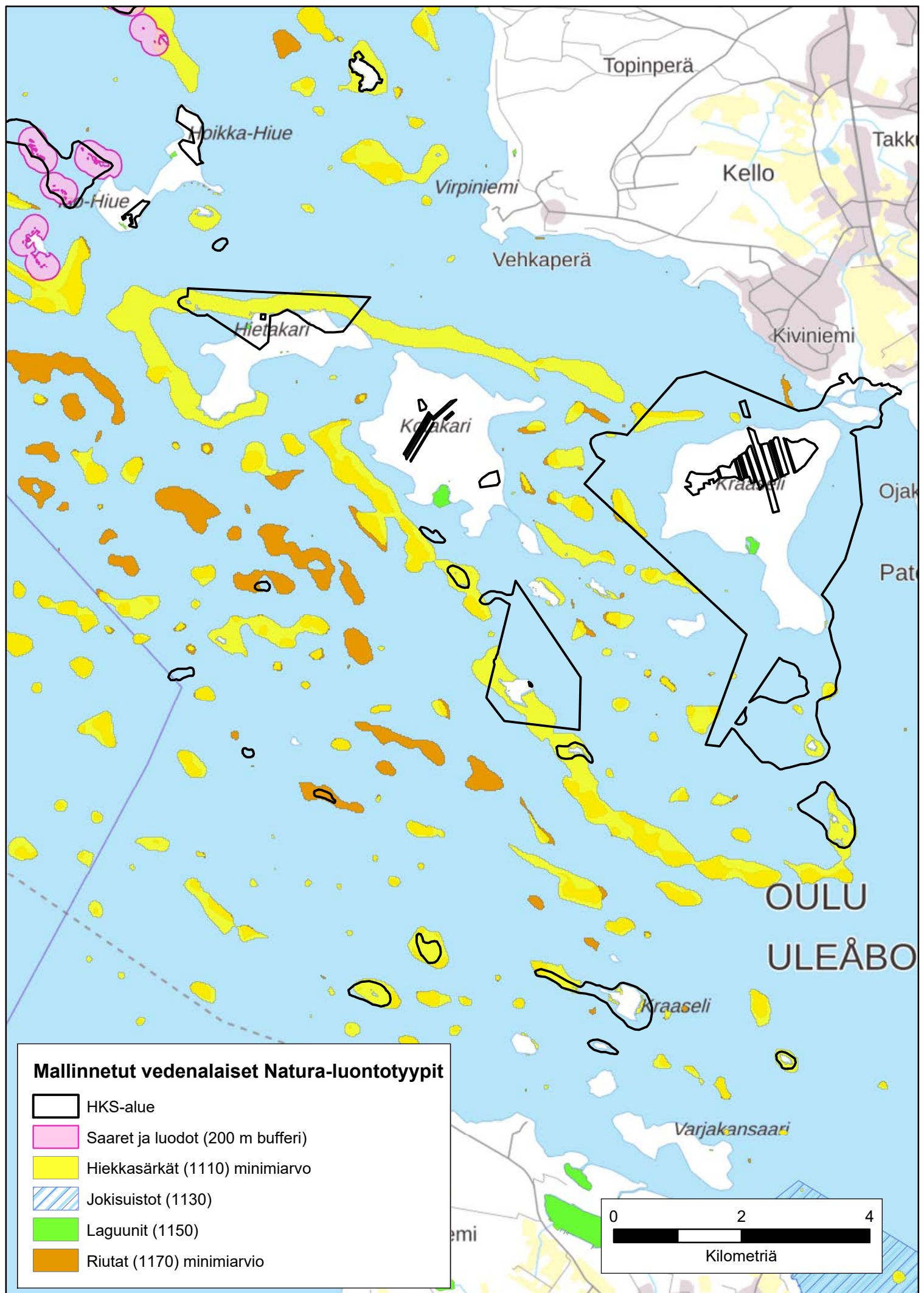

Vastaukset Metsähallituksen kyselyyn Perämeren kansallispuiston, Perämeren saarten ja lin Röytän hoidon ja käytön suunnittelusta

Suunnitelmalla linjataan alueen tulevaisuutta, sekä ohjataan virkistyskäyttöä ja luonnon suojelua yhteensovittaen eri käyttöarvoja ja käyttäjäryhmien tavoitteita. Kaikille avoin kysely on toteutettu kesällä 2021 Maptionnaire-ohjelmalla.

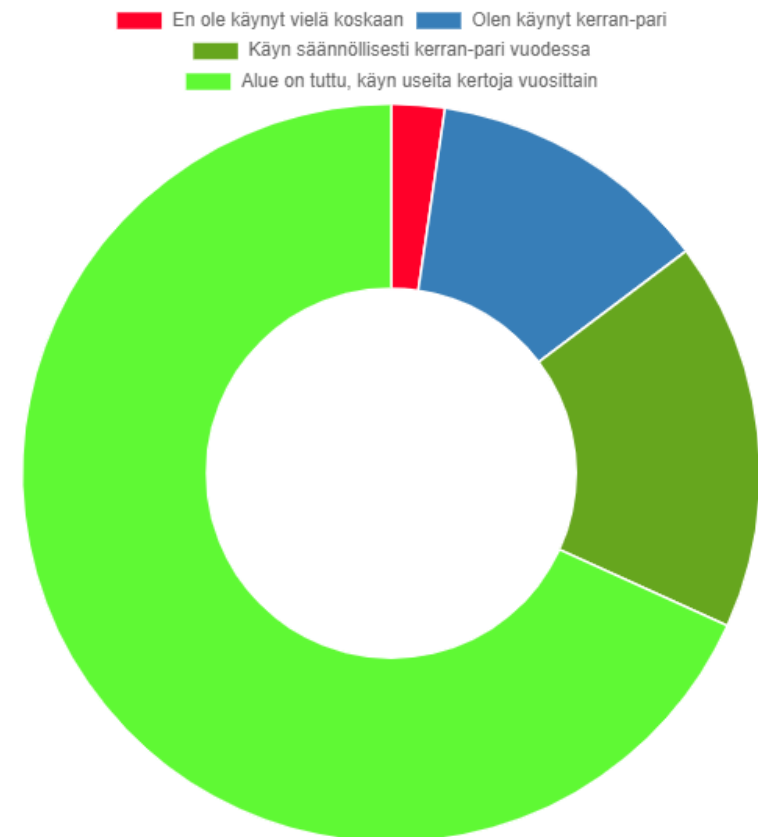
Alkuperäisiä vastauksia käytetään suunnittelun tukena, ja niitä toimitetaan alueen kunnille tarpeen mukaan.

Lisätietoa suunnitelmasta löydät: metsa.fi/perameren-suunnittelu

Vastaajat

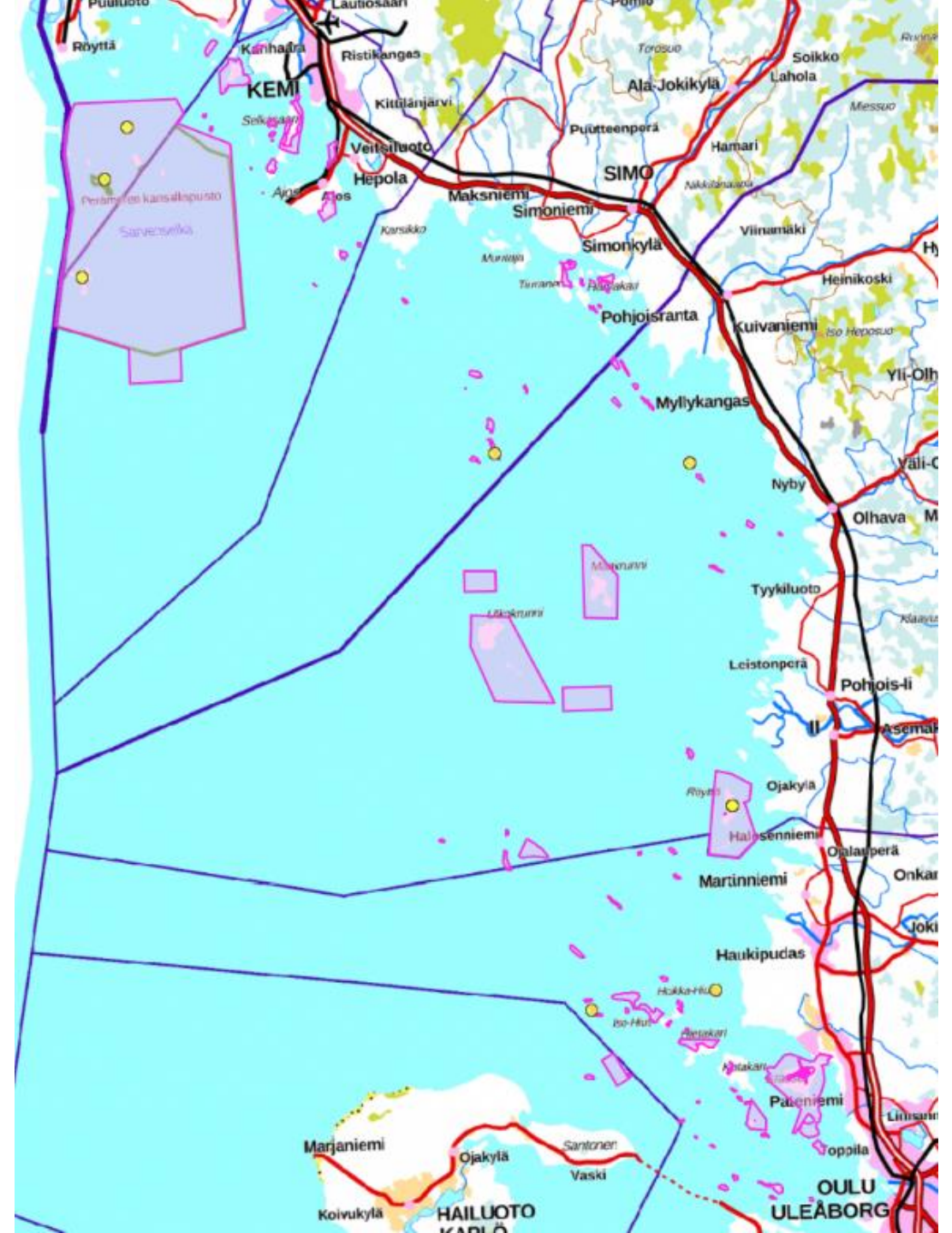
- Vastaajia n.130
- Miehiä 65%, naisia 33%
- 40-64 vuotiaita 72%, yli 65v 16%
- Pääosa yksityishenkilöitä ja puolet (myös?) alueella tukikohdan omaavia/ vuokralaisia
- Metsähallitus tehtävineen ja hoito- ja käyttösuunnitelmat tuttuja (kyllä/ jossain määrin) 81%
- Suunnittelun seuranta mieluiten: verkkosivut, sosiaalinen media, lehdet

- Säännöllisiä kävijöitä 84% (vihreät)

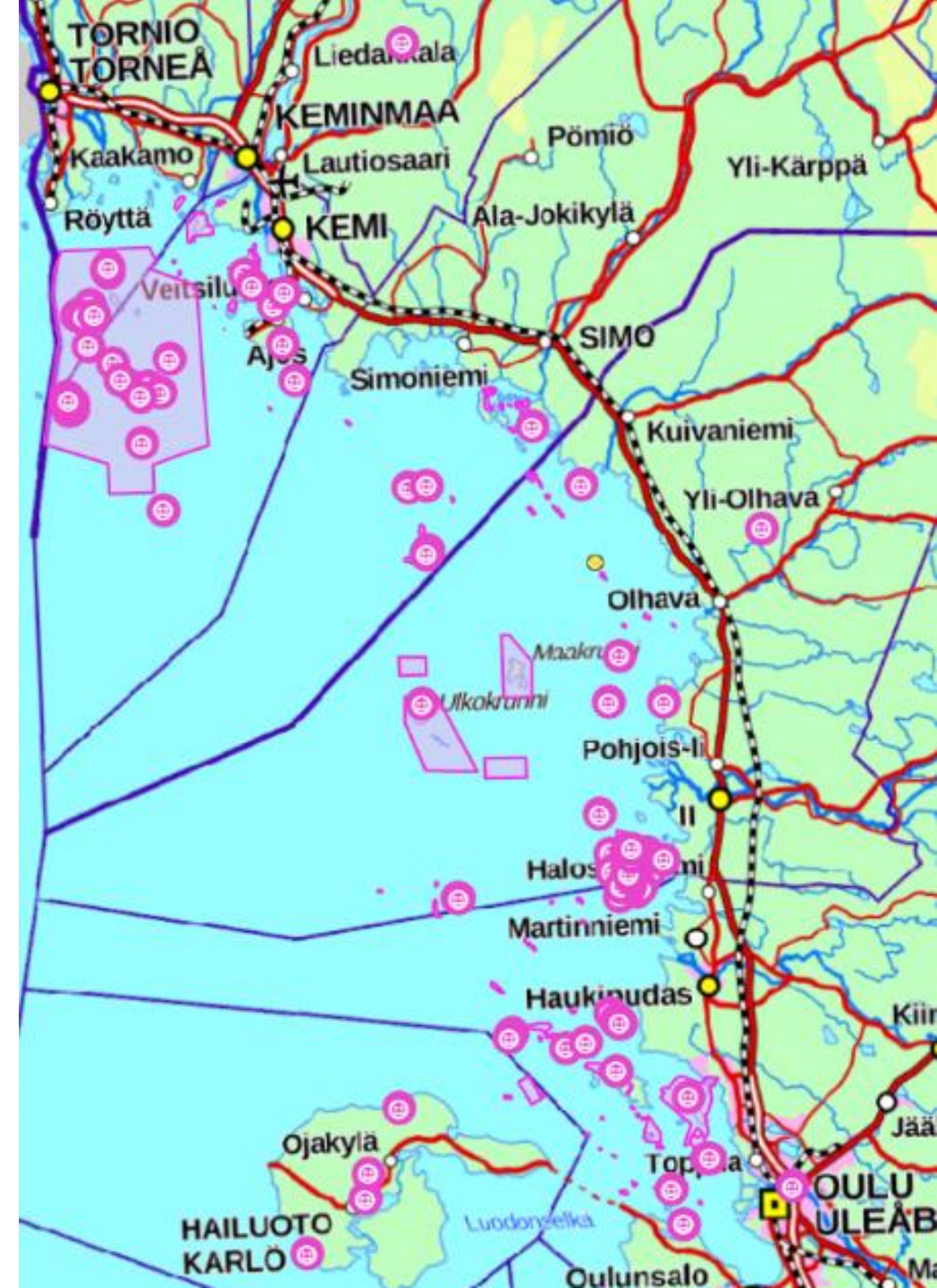
Karttavastaukset

- Vastaus annettiin karttapohjaa napauttamalla, ja halutessa tarkennusteksti. Zoomaus kohteisiin.
- Teemat: suosikkikohde; Metsähallituksen virkistyskohteen kehittämiskohde; kulttuuriperintö ja tarinat; muu kohde (joka toivotaan huomioitavan suunnittelussa)
 - Useita vastauksia ”väärissä” kategorioissa
- Suunnittelualue merkitty karttaan pinkillä rajalla, Metsähallituksen virkistyskohteet keltaisilla palloilla

Suosikkikohteet

- 166 vastausta kaikkiaan
 - Erityisesti Perämeren kansallispuisto/ Selkä-Sarvi ja lin Röyttä
 - Pisteitä myös suunnittelualueen ulkopuolella, esim. Hailuoto ja rannikon satamat

Kehittämiskohteet

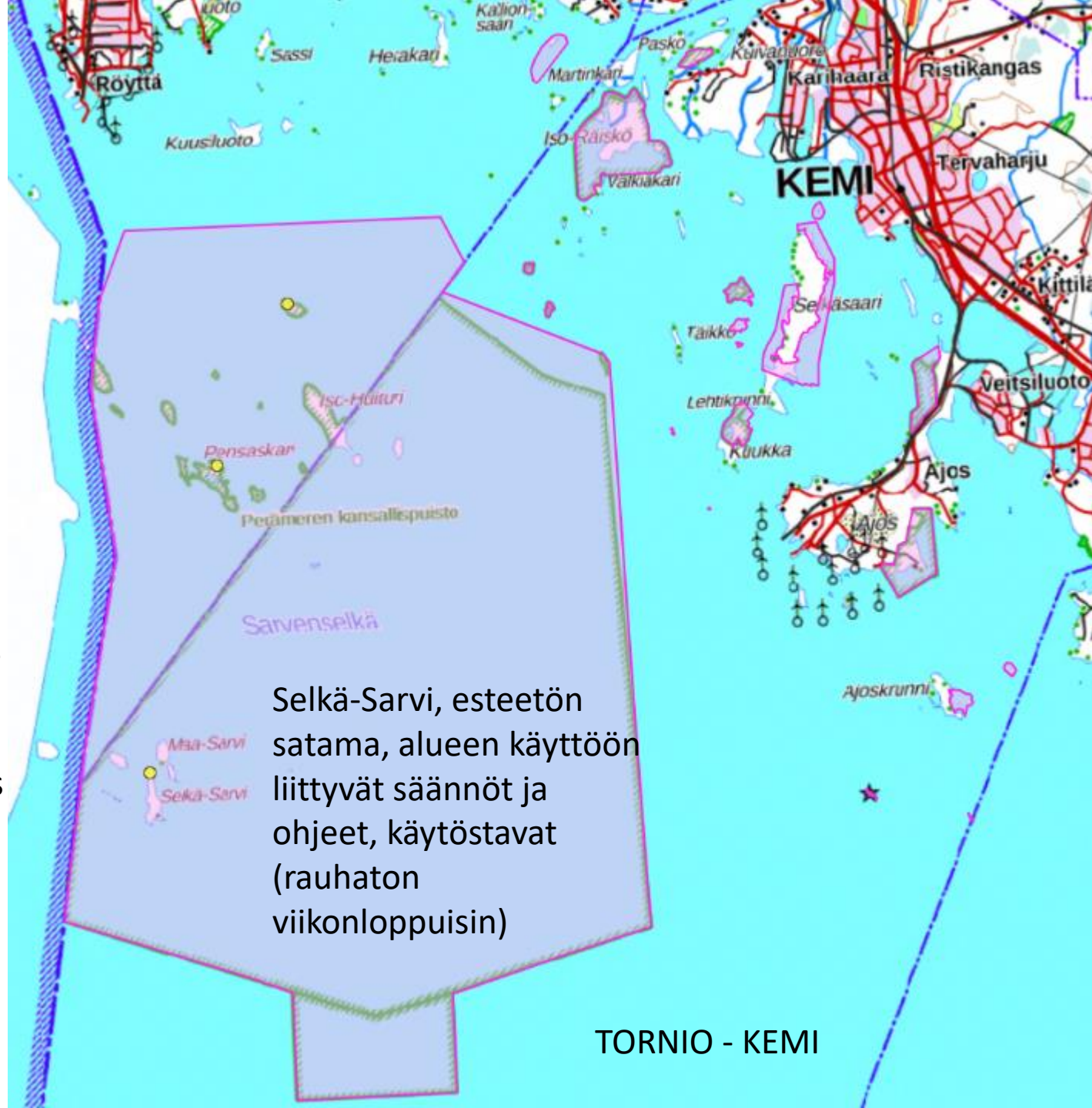
- 100 vastaajaa laittanut 159 kehittämiskohdetta
- Viidesosa selitteettä
- Pääosin toivottiin lisää, syvempiä ja suojaisampia satamia, lisää retkeilyrakenteita ja saunoja, sekä lisää kyytimahdollisuuksia veneettömillekin

Vähä-Huituriin laituri (3)
ja sauna yleiskäyttöön
(3), laavu (1)

Iso-Huituriin
rantautumismahdollisuus/
laituri (4), nuotiopaikka ja
sauna (1)

Pensaskari sataman/ laiturin
suurennus/ suojasatama/
Etukarin ja Pensaskarin välin
ruoppaus (7), rannan raivaus
(1), sauna (2),
yöpymismahdollisuus (2),
Jähdin lisäksi vesibussiyhteys
Kemistä (1),
kalastuselinkeinon esittely
osallistumalla (1)

Selkä-Sarvi, esteetön
satama, alueen käyttöön
liittyvät säännöt ja
ohjeet, käytöstavat
(rauhaton
viikonloppuisin)

Iso-Räiskö: vesibussi
Sisäsatama -
Selkäsaari - Iso-Räiskö
- Tornion Röyttä, josta
paikallisliikenne
Tornion keskustaan.
m/s Leila kulkee
rajallisesti vain
Selkäsaareen (1)

Laitakari, lampaiden
aitaaminen laavulta
(3)

TORNIO - KEMI

SIMO - II

Härkäletto: Kemi - Oulu
välin ainut suojasatama,
kehittäminen
purjeveneille (2),
satamaväylän merkkaus
(2), haraus. Sauna (5),
laituri. Mökki saunoineen
vapaaseen/vuokra
käyttöön (2). Sataman
syvennys/ isonnus (3).
Tulipaikka (2).

Hietakalla: sisäänajoväylän
merkintä (2). Laituri: satama-
allas on ahdas ja matala (3).
Huussi ja sauna (1)

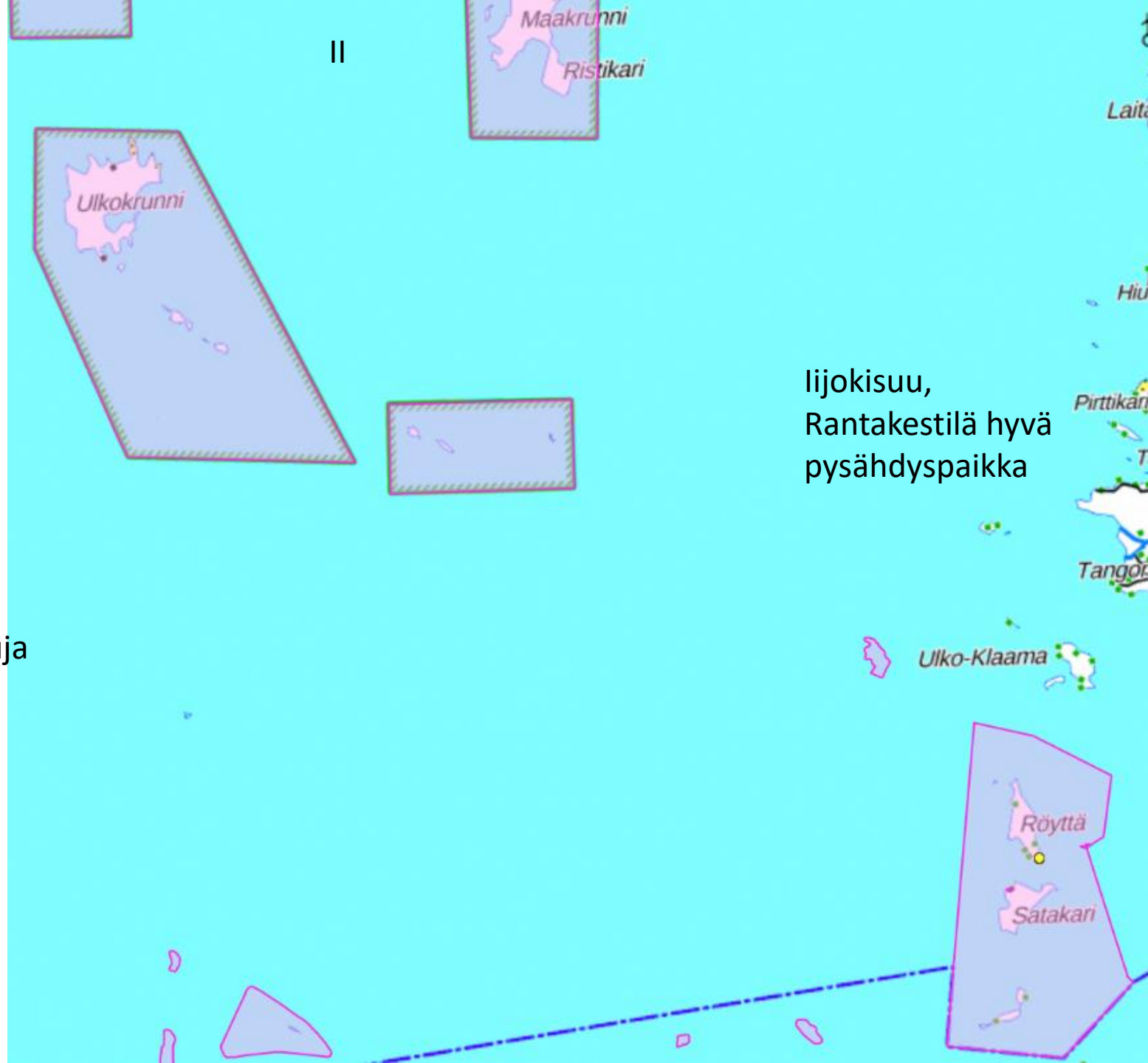
Vatungin sataman
kunnostus (ei
suunnittelualueella)

Maakrunnisäätiön
alue: pääsy
(rajoitusalue).
Veneväylien
merkitseminen,
laituripaikat,
sallittujen reittien
merkitseminen,
rakennetut
tulipaikat/kodat.

Maakrunnin
kehittäminen

Ulkokrunni: poijuja
tai laituri (3),
jatulintarhoihin
reitit (1)

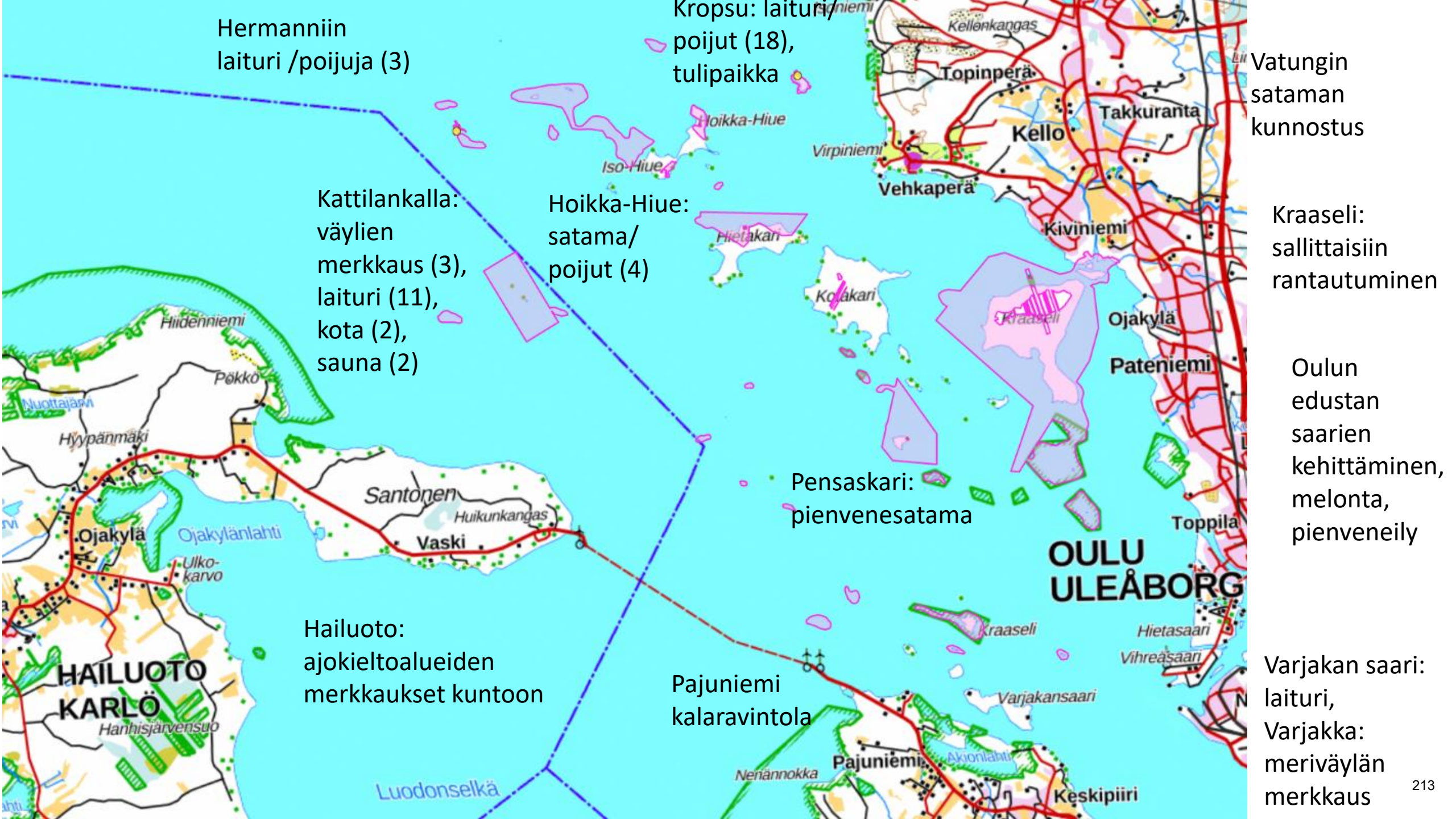
Santapankki:
(hellepäivinä 60
venettä), vessa (1)

liijokisuu,
Rantakestilä hyvä
pysähdyspaikka

Röyttä: kunnostus:
Luotsila ja Lastaaja
(12), luontopolku
(16), satama/ syväys
(9), sauna (4); saaren
siistiminen/ lampaat/
pusikoituminen (5),
uimapaikka (1),
opasteita (1),
talvikelpoinen
autiotupa/ kota (3),
säännöllinen
reittiliikenne (1),
Saarimuseo (1)

Satakari: laituri
entisen
tanssilavan
paikalle (1)

Hermanniin
laituri /poijuja (3)

Kropsu: laitur /poiut (18),
tulipaikka

Vatungin
sataman
kunnostus

Kattilankalla:
väylien
merkkkaus (3),
laituri (11),
kota (2),
sauna (2)

Hoikka-Hiue:
satama/
poiut (4)

Kraaseli:
sallittaisiin
rantautuminen

Oulun
edustan
saarien
kehittäminen,
melonta,
pienveneily

Pensaskari:
pienvenesatama

Hailuoto:
ajokieltoalueiden
merkkkaukset kuntoon

Pajuniemi
kalaravintola

Varjakan saari:
laituri,
Varjakka:
meriväylän
merkkkaus

Muut kohteet

- Muu suunnitelmassa huomioitava kohde
- 46 vastaajaa laittanut 55 kohdetta
- Puolet vastauksista kehittämiskohteita tai selitteettä
- Ajokseen uimapaikka; Samulinmatalan kalankasvatusalueen huomioiminen; Suurhiekan tuulivoimapuiston negatiiviset ekologiset vaikutukset
- Oulun edustan saarien kehittäminen lähivirkistykseen; Varjakan saaren kehittäminen; Hailuodon sillan yhteyteen luontokeskus; Hailuodon säilyminen ennallaan

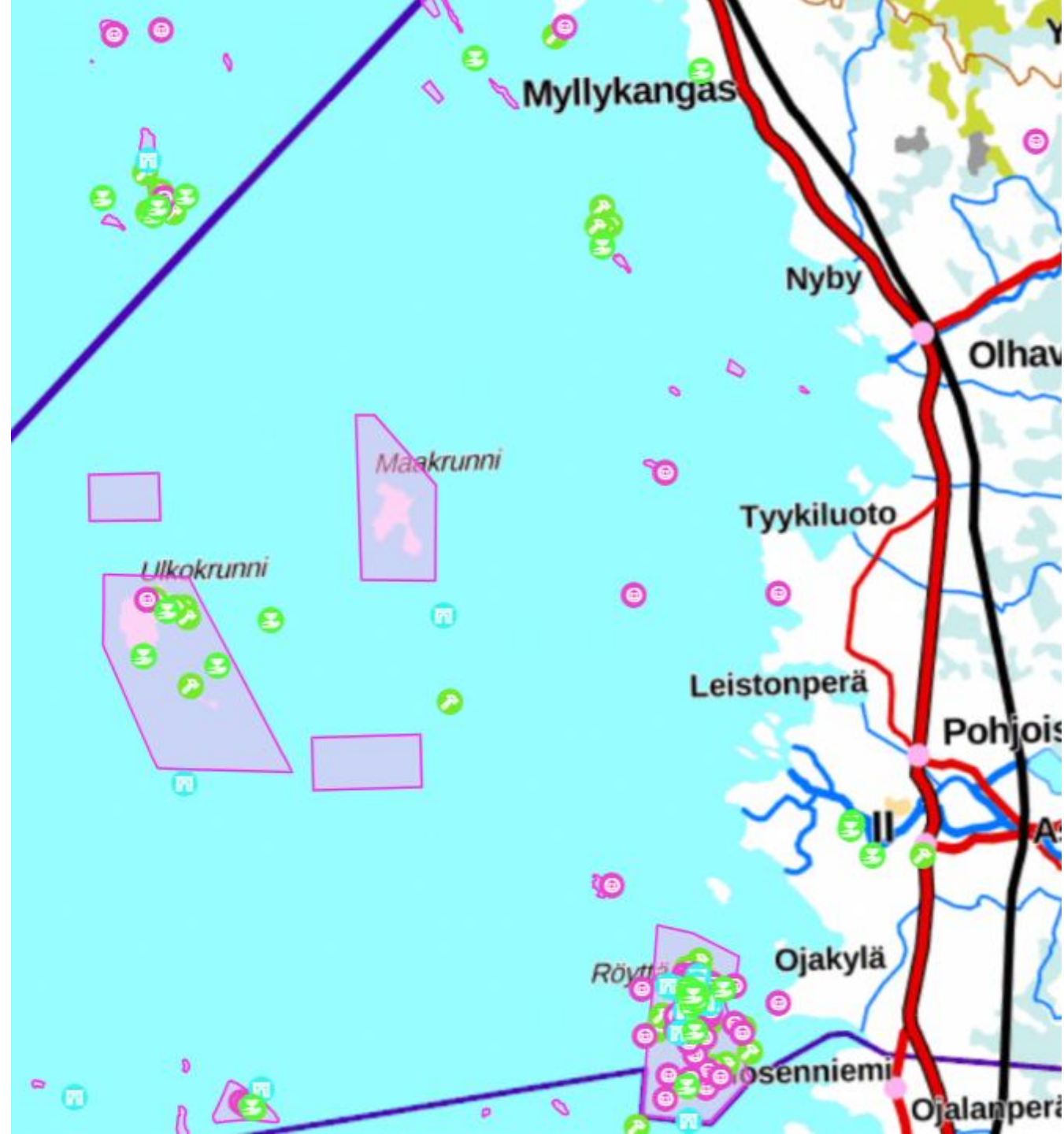
Kulttuuriperintö ja tarinat

- 32 vastaajaa laittanut 37 kohdetta
- Kolmannes vastauksista kehittämiskohteita tai selitteettä
- Ajoskrunnin jatulintarha; Ajoksen pirtun salakuljetuksen aikaan tähystyksessä käytetty suuri kuusi; Iso-Huiturin Piispankivi; Kuusiluodon sahayhdyskunta; Maasarven pyykki ja rajalinjat; Syväleton telakka
- Röytän hiljentymispaikka, saaren historia ja rakennukset, piraijalampi, saksalaisen sotilaan haamu ja tukkeja merestä nostava hevonen; Satakari suosikkuuimapaikka
- Hailuotolaivan satama; Kattilankallan kalastusperinne; Varjakan saha-alue; Pateniemen saha; Jussin väylä Hermannilta Kellonmerelle

Tornio,
Kemi,
Simo

Oulu, Hailuoto

PERÄMEREN NATURAAN KUULUVIEN VESIALUEIDEN NYKYTILA 2021 JA TAVOITETILA

ALUEEN NIMI	PINTA-ALA (ha)	Sijainti (kunta, kalatalousalue, kala-ely)	KALASTUSJÄRJESTELYT				NYKYTILA	TAVOITTEET
			Lupa-alue	Ei käytössä	Vuokra	Vuokra voimassa, vuokramies		
Kansallispuiston vedet	15595	Tornio, ei kuulu kalatalousalueeseen, Lapin ELY					Kansallispuiston vesillä kalastus kuin yleisellä vesialueella meressä (laki Perämeren kansallispuistosta, 3 §)	Jos Huiturin vesialue liitetään kansallispuistoon, niin pitäisi muuttaa säädöksiä, jolla turvataan paremmin meritaimenen ja meriharjuksen suojelu
Huituri	5371	Tornio, Tornio-Muoniojoki kalatalousalue, Lapin ELY	X				Lupia vain kaupallisille kalastajille, kuuluu Suomi-Ruotsi rajavesisopimuksen piiriin, Torniojoen meritaimenen kasvualue, meriharjusta satunnaisesti	Yhdistää Perämeren kansallispuiston vesialueeseen. Selvittää tarkasti meritaimenen ja meriharjuksen elinalueet ja niiden tila. Perustetaan oma pyydyslupa-alue, johon saalisilmoitus”pakko”, mahdollisesti kalastusrajoituksia, esim. verkkokalastuskielto alle 3 m:n vesissä. Tavoitteena meritaimenen ja meriharjuksen tilan parantaminen ja kaupallisen kalastuksen että vapaa-ajan kalastuksen kehittäminen kestävästi
Selkäsaari	1312	Kemi, Ala-Kemijoen ja Perämeren kalatalousalue, Lapin ELY			X	31.12.2025, Kemin kaupunki	Kaupallisen kalastuksen luvat myöntää Metsähallitus	Ei muutoksia nykytilaan
Ajoskrunni	278	Kemi, Ala-Kemijoen ja Perämeren kalatalousalue, Lapin ELY	X				Kaupallisen kalastuksen luvat myöntää Metsähallitus. Kuuluu Perämeren (nro 4015) pyydyslupa-alueeseen	Ei muutoksia nykytilaan
Röyttä	525	Ii, Keski-perämeren kalastusalue, Lapin ELY			X	toistaiseksi, Etelä- ja Pohjois Iin osakaskunta	Kaupallisen kalastuksen luvat myöntää Metsähallitus.	Ei muutoksia nykytilaan
Satakari	477	Ii, Keski-perämeren kalastusalue, Lapin ELY			X	toistaiseksi, Etelä- ja Pohjois Iin osakaskunta		Ei muutoksia nykytilaan
Kriisi ym.	491	Ii, Keski-perämeren kalastusalue, Lapin ELY			X	toistaiseksi, Etelä- ja Pohjois Iin osakaskunta		Ei muutoksia nykytilaan
Pallonen, Santapankki		Yleisvedellä, ei kuulu kalatalousalueeseen						
Kattilankalla, Hoikka-Hiue (osa)		Yleisvedellä, pieni osa kuuluu Oulujoen ja merialueen kalatalousalueeseen						
Hietakari	150	Oulu, Oulujoen ja merialueen kalatalousalueeseen, Lapin ELY	X				kuuluu Perämeren (nro. 4015) pyydyslupa-alueeseen, kaupallista kalastusta	Ei muutoksia nykytilaan
Kraaseli	748	Oulu, Oulujoen ja merialueen kalatalousalueeseen, Lapin ELY			X	31.12.2024, Nuotta- ja eräpojat ry	Kaupallisen kalastuksen luvat myöntää Metsähallitus	Ei muutoksia nykytilaan
Pensaskari	198	Oulu, Oulujoen ja merialueen kalatalousalueeseen, Lapin ELY			X	31.12.2024, Nuotta- ja eräpojat ry	Kaupallisen kalastuksen luvat myöntää Metsähallitus	Ei muutoksia nykytilaan
Santosenkari	208	Oulu, Oulujoen ja merialueen kalatalousalueeseen, Lapin ELY	X				Kuuluu pyydyslupa-alueeseen nro 4015, kaupallisen kalastuksen luvat myöntää Metsähallitus	Ei muutoksia nykytilaan

Perämeren kansallispuiston, Perämeren saarten ja Röytän hoito- ja käyttösuunnitelma
Liite 8.

YSA-ALUEET (Kylänvesillä, osakaskuntien hallinnassa)								
Kaakamonniemi		Tornio, Ala-Kemijoen ja Perämeren kalatalousalue, Lapin ELY					ei tietoa	
Iso-Räiskö		Kemi, Ala-Kemijoen ja Perämeren kalatalousalue, Lapin ELY					ei tietoa	
Välikari		Kemi, Ala-Kemijoen ja Perämeren kalatalousalue, Lapin ELY					ei tietoa	
Kuukka		Kemi, Ala-Kemijoen ja Perämeren kalatalousalue, Lapin ELY					ei tietoa	
Ajos		Kemi, Ala-Kemijoen ja Perämeren kalatalousalue, Lapin ELY					ei tietoa	
Vasankari-Harvakari		Simo, Ala-Kemijoen ja Perämeren kalatalousalue, Lapin ELY					ei tietoa	
Ulkokrunni, Maakrunni		Ii, ei kuulu kalatalousalueeseen, Lapin ELY					Luonnonsuojelualue, hallinnoi Maakrunnisäätiö, kalastusrajoituksia. Ulkokrunnien länsipuolella oleva kutuhietikko ainut varmuudella tiedossa oleva alue Perämerellä, jossa esiintyy meriharjusta.	Yhteistyössä Maakrunnisäätiön ja ELYn ja Luken kanssa selvitettävä hylkeiden ja merimetsojen vaikutus meriharjuskantaan. Tehdään koekalastus, jolla selvitetään meriharjuksen täydennysistutuksen onnistuminen
Pohjanletto		Ii, ei kuulu kalatalousalueeseen, Lapin ELY						
Tasasenletto		Ii, ei kuulu kalatalousalueeseen, Lapin ELY						
Hailuoto		Oulu, Oulujoen ja merialueen kalatalousalueeseen, Lapin ELY					ei tietoa	

Perämeren kansallispuiston, Perämeren saarten ja lin Röytän hoito ja käyttösuunnitelma liite 9

Metsähallituksen selvitys Huiturin vesialueen liittämistä Perämeren kansallispuistoon

1. Selvityksen tausta
2. Alueen kuvaus ja lainsäädännön nykytila
 - 2.1. Perämeren kansallispuisto
 - 2.2. Huiturin vesialue
 - 2.3. Kansallispuiston perustamislain päivitys 2023
3. Metsästys alueella
 - 3.1. Perämeren kansallispuisto (ennen 1.6.2023)
 - 3.2. Perämeren kansallispuiston säädöksen päivitys, metsästys (1.6.2023 eteenpäin)
 - 3.3. Huiturin vesialue
4. Kalastus alueella
 - 4.1. Perämeren kansallispuisto (ennen 1.6.2023)
 - 4.2. Perämeren kansallispuiston säädöksen päivitys, kalastus (1.6.2023 eteenpäin)
 - 4.3. Huiturin vesialue
5. Huiturin vesialueen liittämisen vaikutukset
 - 5.1. Vaikutus kalastukseen
 - 5.1.1. Kalastus kuten nykyisen Perämeren kansallispuiston alueella
 - 5.1.2. Alueen kalastusjärjestelyt pidetään nykyisellään liittämistä huolimatta
 - 5.1.3. Kalastusjärjestelyt koko kansallispuiston alueella kuten Huiturin vesialueella nykyisin
 - 5.2. Vaikutus metsästykseseen
 - 5.2.1. Nykyisen kansallispuiston perustamissäädöksen mukainen metsästysjärjestely
 - 5.2.2. Metsästyslain mukaisen metsästyksen salliminen kansallispuistossa
 - 5.2.3. Metsästyksen määrittäminen jollain muulla tavalla
 - 5.3. Vaikutus virkistyskäyttöön
6. Selvityksen tulos ja asian eteneminen
 - 6.1. Huiturin vesialueen suojeleminen
 - 6.2. Metsähallituksen näkemys selvityksen tuloksista
 - 6.3. Kansallispuiston laajentamisen tapa

Liite 1. Kalastuskokouksen muistio, osallistamistilaisuus

Liite 2. Metsästyskokouksen muistio, osallistamistilaisuus

Liite 3. Muistutus Perämeren kansallispuiston ja Huiturin vesialueen liittämissuunnitelmasta. Muistutus on annettu ennen osallistamiskokouksia ja selvityksen valmistumista.

1 Selvityksen tausta

Perämeren kansallispuisto sijaitsee Kemin ja Tornion alueella, Perämeren pohjukassa. Kemin puolella kansallispuisto sisältää myös laajan vesialueen, mutta Torniossa kansallispuistoon kuuluvat vain saaret (kuva 1.). Näitä saaria ympäröivä vesialue, ns. Huiturin vesialue, ei kuulu kansallispuistoon, koska kansallispuiston perustamisajankohtana v.1991 vesialueen omistustilanne oli epäselvä. Vesialue vahvistettiin kuitenkin valtiolle kuuluvaksi Pohjois-Suomen maa- ja metsätalouden 18.2.2008 antaman tuomion mukaan siten, kuin se on määrätty vesipiirirajankäyntitoimituksessa no 2003-892768 Tornion kaupungin Pirkkiön kylän ja valtionmaan välillä.

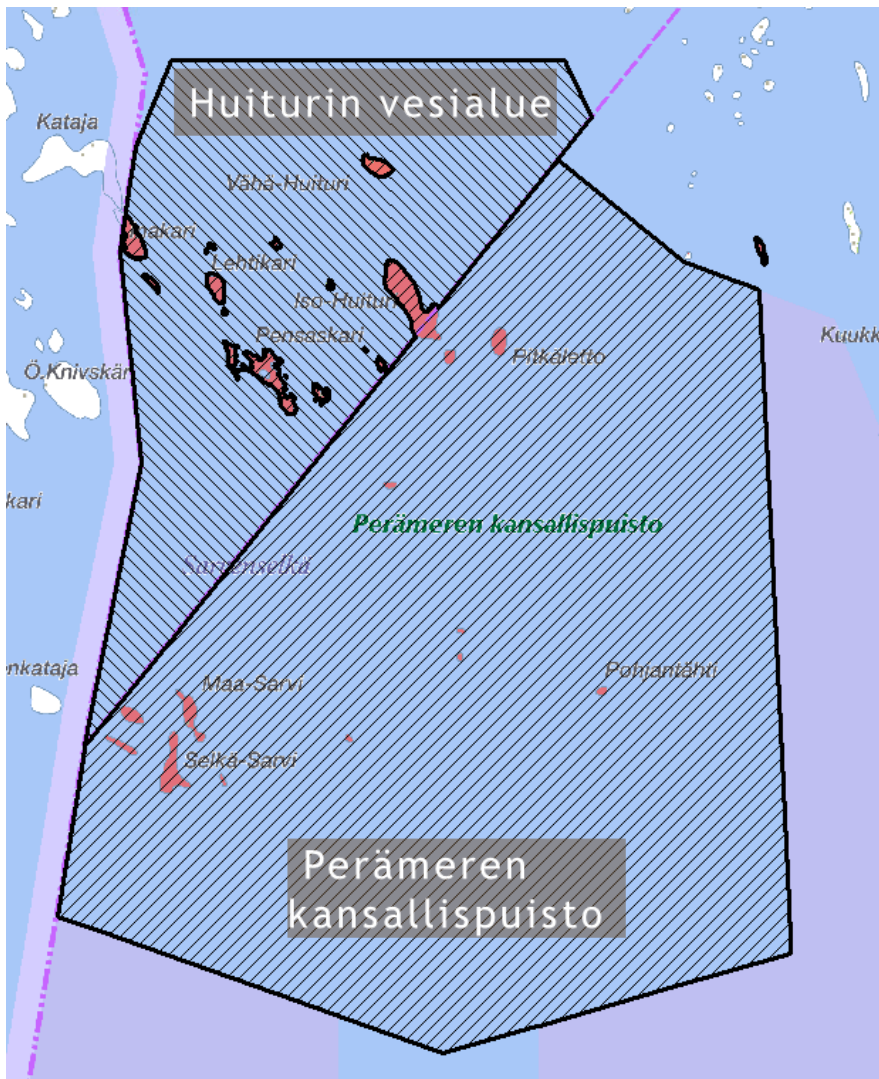
Metsähallituksen luontopalvelut hallinnoi sekä Perämeren kansallispuistoa että Huiturin vesialuetta. Alueen haltijan näkökulmasta em. alueiden säädösperustan ja sen myötä alueiden hoitoon ja käyttöön liittyvien käytäntöjen epäyhtenäisyys aiheuttaa erilaisia haasteita, koska huomattava osa kansallispuiston saarista sijaitsee Huiturin vesialueella. Maantieteellisesti yhtenäisen alueen hallinnoiminen yhtenä kokonaisuutena, mikä tarkoittaisi käytännössä Huiturin vesialueen liittämistä kansallispuistoon, poistaisi monia alueen hallintaan liittyviä haasteita. Esimerkiksi viestiminen alueen säännöistä ja niiden valvominen olisi selkeämpää yhtenäisellä alueella. On myös alueen hallinnan ja valvonnan kannalta haasteellista, että Metsähallituksen Luontopalvelujen hallinnoimilla suurilla vierekkäisillä vesialueilla on merkittävästi erilaiset kalastus- ja metsästyskäytännöt, vaikka niillä on ympäristöllisesti samanlaiset olosuhteet. Toisaalta on selvää, että vesialueen liittämällä kansallispuistoon olisi mahdollisesti merkittäviäkin vaikutuksia alueiden nykyisiin keskeisiin käyttömuotoihin, kuten kalastukseen ja metsästyksen.

Tämän työn tavoitteena oli selvittää, mitä alueiden yhdistäminen, eli Huiturin vesialueen liittäminen Perämeren kansallispuistoon, tarkoittaisi käytännössä.

Selvityksen osana on tarkasteltu alueen nykyisiä kalastuskäytäntöjä ja kalakantojen kestävyyttä. Metsähallituksen tavoitteena on, että kalastuksen sääntelyllä pystyisimme sekä turvaamaan uhanalaisen meritaimenen ja äärimmäisen uhanalaisen meriharjuksen säilymisen koko alueella, että mahdollistamaan koko alueella sekä kaupallisen kalastuksen että vapaa-ajan kalastuksen (myös Huiturissa) kestävästi nyt ja tulevaisuudessa. Haluamme suunnitella kalastuksen säätelyä alueella yhteistyössä eri kalastajaryhmien kanssa siten, että alueella voitaisiin kalastaa kestävästi ja päästä tavoitteeseen.

Vaikka kalakantojen suojelua leimaa vahvasti ekologisen tiedon puute, tulee erilaisia suojelutoimia tehdä tavoitettiin pääsemiseksi.

Selvitystyö ja sen osallistaminen (kokoukset metsästys- ja kalastusosioista) tehtiin osana Perämeren kansallispuiston, Perämeren saarten ja lin Röytän hoito ja käyttösuunnitelmaa (HKS), ja valmistuneesta selvityksestä saa lausua osana hoito- ja käyttösuunnitelman osallistamista. HKS:n valmistuttua selvitys luovutetaan Ympäristöministeriölle, joka voi käyttää sitä pohjana harkitessaan Huiturin vesialueen kansallispuistoon liittämisen mahdollisuuksia. Liitos tarvitsisi tapahtuessaan eduskunnan käsittelyn.

Kuva 1. Selvityksen alueet: Perämeren kansallispuisto ja ns. Huiturin vesialue.

2 Alueen kuvaus ja lainsäädännön nykytila

2.1 Perämeren kansallispuisto

Perämeren kansallispuisto on perustettu v.1991 lailla (537/1991) ja asetuksella Perämeren kansallispuistosta (538/1991). Se on perustettu Perämeren ulkosaariston ja meriluonnon suojelemiseksi sekä ympäristöntutkimusta ja luonnonharrastusta varten. Perustamislakia on muutettu selvityksen tekoaikana lailla eräiden valtion omistamien alueiden muodostamisesta kansallispuistoiksi ja luonnonpuistoiksi annetun lain muuttamisesta (522/2023). Perämeren kansallispuiston Natura 2000 -alue (SAC) on rajaukseltaan pääosin kansallispuiston mukainen, ja sisältää sen lisäksi kansallispuiston eteläpuoleisen Möylyn hylkeidensuojelualueen.

Globaalisti ainutlaatuinen Perämeren maisema edustaa tyypillistä pohjoisen Perämeren maankohoamismaisemaa avoimine merialueineen ja mataline moreenisarineen. Maankohoaminen näkyy primäärisukessiomaisemassa, merestä nousevista niittyrannoista ja kivikkoisista luodoista glo-järviin, soihin, lehtimetsistä aina varttuneisiin havumetsiin asti. Vedenalainen kasvillisuus on sekoitus makea- ja murtoveden lajeja. Valo ei pääse tunkeutumaan syvälle tummaan humuspitoiseen meriveteen, joten kasvillisuutta löytyy vain alle 8 m syvyydeltä. Linnustolle merkittävällä alueella vieraspetojen kantojen hallinta on suuri haaste. Kansallispuiston kupeessa, Möylyn hylkeidensuojelualueella on lepäilyluoto, jolle kerääntyvät sekä harmaahylkeet eli hallit että itämerennorppa.

Vedenalaisesta luonnosta on Perämeren kansallispuistosta kartoituksissa havaittu Suomen rannikon korkein vesikasvillisuuden biodiversiteetti. Runsaiden uhanalaisten vesikasvien ja vedenalaisten luontotyyppien takia kansallispuistosta on rajattu kaksi kansallisesti ekologisesti merkittävää vedenalaista meriluontoaluetta (EMMA), ja se on osa pohjoisen Itämeren EBSA-aluetta (Ecologically and/or Biologically Significant Marine Areas), sekä Perämeren kansallispuiston HELCOM MPA- aluetta.

Harvassa saaristossa on muutamia suojasatamia ja luontaisia rantautumispaikkoja, joihin alueen virkistyskäyttö ohjautuu. Pääkohteet kansallispuistossa ovat Selkäsarvi, Pensaskari ja Vähä-Huituri. Saarilla on myös jonkin verran yhdistysten ja ammattikalastajien tukikohtia. Alue onkin tärkeää sekä kaupalliseen että vapaa-ajankalastukseen. Osa Tornionjokeen kutemaan vaeltavista lohista ja meritaimenista ui kansallispuiston poikki. Metsähallituksen hallinnoimista alueista kansallispuistossa ja hylkeidensuojelualueella metsästys on kielletty, mutta 2023 toteutunut lakimuutos mahdollistaa myöhemmin selvityksessä tarkemmin esitellyn poikkeuslupamenettelyn haitallisten tai vahinkoa aiheuttavien lajien yksilöihin.

Myös valtakunnallisesti arvokkaisiin rakennettuihin ympäristöihin (RKY) kuuluvaa, tyypillistä kulttuuriperintöä alueella on saaristomaisema, jossa näkyy kalastus- ja merenkäyntihistoria niin perinnebiotooppien kuin rakennusperinnön ja arkeologisten kohteiden muodossa. Kansallispuiston alueelle sijoittuu osa Perämeren kalasatamat ja kalastustukikohdat -RKY-alueesta. Urbaanimaiseman (esim. Veitsiluoto, Outokumpu) ja luonnonmaiseman kohtaamisen luoma jännite on osa alueen maisemakuva.

Perämeren saarten etelä-pohjoissuunnassa laajalle sijoittuvat suojelualue -astinkivet ovat tärkeitä monimuotoisuudelle; Perämeren kansallispuisto on viimeinen takaraja ilmastonmuutoksen edellä pohjoiseen siirtyvien vedenalais- ja saaristolajien ja -luontotyyppien siirtymiselle.

2.2 Huiturin vesialue

Huiturin vesialue on Torniossa sijaitseva vesialue, jonka alueella Perämeren kansallispuistoon Tornion puolella kuuluvat saaret sijaitsevat. Vesialue ei ole yleisvettä, vaan ns. Metsähallituksen yksityisluonteista vesialuetta, joka on Luontopalveluiden hallinnassa. Metsähallituksen hallinnoimat Perämerellä sijaitsevat luonnonsuojeluun varatut alueet tullaan perustamaan luonnonsuojelulain mukaisiksi luonnonsuojelualueiksi (nk. säädösvalmistelu, toimenpide suojelualueen perustaminen, ks. tarkemmin luku 6.1). Alue kuuluu Suomen ja Ruotsin välisen rajajokikomission alueeseen, jonka rajoitukset alueella tulee huomioida. Luonnonoloiltaan vesialue on samanlaista ja yhtä monipuolista

kuin Perämeren kansallispuiston vesialueet. Huiturin alueelta löytyy myös melko paljon pikkujärvisimpukkaa, joka on vaarantuneen suursimpukkapohjat-luontotyypin tyyppilaji. Myös Huiturin vesialue kuuluu EMMA- ja EBSA-alueisiin.

2.3 Kansallispuiston perustamislain päivitys 2023

Ympäristöministeriö käynnisti vuonna 2022 vuoden 1923 luonnonsuojelulain nojalla perustettuja luonnonpuistoja, kansallispuistoja ja eräitä luonnonsuojelualueita koskevien lakien muuttamiseen tähtäävän työn. Vanhaan luonnonsuojelulakiin perustuvat, päivitettävät rauhoitussäännökset oli tarkoitus kirjata perustuslain edellyttämällä tavalla alueiden perustamislakeihin, kun ne aiemmin oli annettu asetustasolla. Samalla rauhoitussäännökset päivitettiin vastaamaan tuolloin uudistettavana olleen luonnonsuojelulain säännöksiä. Perämeren kansallispuisto oli yksi näistä alueista, joiden perustamissäännökset edellä kuvatulla tavalla päivitettiin.

Useimmilla kansallispuistoilla, luonnonpuistoilla ja muilla luonnonsuojelualueilla on aluekohtaisia poikkeuksia, jotka koskevat muun muassa paikallisten asukkaiden oikeuksia sekä puolustusvoimien toimintaa. Nämä säännökset oli tarkoitus sisällyttää alueiden perustamissäännöksiin päivitettyinä. Esityksessä ei ehdotettu muutettavan nykyisten luonnonsuojelualueiden rajoja eikä tehtävän merkittäviä muutoksia voimassa oleviin rauhoitussäännöksiin.

Perämeren kansallispuistossa säädösmuutos mahdollistaa vieraspetojen poistamisen metsästyoikeuden haltijan luvalla, ilman luonnonsuojelualueen haltijaviranomaisen myöntämää poikkeuslupaa. Lisäksi kansallispuiston alueelta saa jatkossa alueen haltijaviranomaisen poikkeusluvalla "poistaa sellaisia riistaeläinlajien yksilöitä, jotka aiheuttavat ilmeisen uhan ihmisen turvallisuudelle tai uhkaavat aiheuttaa omaisuudelle merkittävää taloudellista vahinkoa" (uuden, 1.6.2023 voimaan astuneen luonnonsuojelulain 9/2023, 51 § 1 mom 3 kohta). Käytännössä tätä kohtaa voidaan soveltaa esimerkiksi harmaahylkeiden kaupalliselle kalastukselle aiheuttamien vahinkojen ehkäisemiseen. Alueen haltijaviranomaisen (Metsähallituksen luontopalvelut) poikkeusluvan lisäksi em. toimintaan on oltava Metsähallituksen metsästyoikeuden haltijan roolissa myöntämä lupa. Molemmat luvat on mahdollista myöntää samassa lupamenettelyssä.

Eduskunta käsitteli lakiesityksen kevätistuntokaudella 2023, minkä myötä päivitettyt rauhoitussäännökset tulivat myös Perämeren kansallispuistossa voimaan yhtä aikaa uuden luonnonsuojelulain kanssa 1.6.2023.

Lain valmistelutyössä ja kuulemistilaisuuksissa on myös noussut esiin laajempia perustamissäädösten päivitystarpeita koskien tiettyjä luonnonsuojelualueita. Lain läpiviemiseksi nämä laajempaa yhteiskunnallista keskustelua edellyttävät esitykset on katsottu aiheelliseksi eriyttää erilliseen lainvalmisteluun. Hylkeenmetsästyksen salliminen metsästyslain mukaisesti Perämeren kansallispuistossa on yksi keskeinen Perämeren kansallispuiston osalta esiin nousseista uudistustarpeista. Tarpeeseen on mahdollista vastata erillisessä Perämeren kansallispuiston perustamissäädöksen päivityksessä, mikäli tällainen säädösvalmistelu katsotaan ympäristöministeriön toimesta tarpeelliseksi laittaa liikkeelle. Tätä selvitystä voidaan käyttää osaltaan taustatietona edellä mainittuun valmisteluun ja sen tarpeeseen liittyvässä harkinnassa.

3 Metsästys alueella

3.1 Perämeren kansallispuisto (ennen 1.6.2023)

Perämeren kansallispuistossa metsästys on kielletty perustamisasetuksen 1 § 1 mom. 4:n mukaisesti. Asetuksessa ei ole poikkeuksia metsästyslain mukaiseen metsästykseseen (taulukko 1).

Alueen perustamisasetuksen 4 §:n mukaan kansallispuistossa saa kuitenkin Metsähallituksen luvalla "vähentää kasvi- tai eläinlajin yksilöiden lukumäärää, jos laji on lisääntynyt liikaa tai käynyt muuten vahingolliseksi". Tämä haitallisuus viittaa kuitenkin alueen luontoarvoihin kohdistuvaan haittaan, mihin perustuen esimerkiksi kettujen vähentäminen linnustoarvojen turvaamiseksi on tapauskohtaisesti harkiten mahdollista. Kyseessä on siis luonnonsuojelulain mukainen poikkeuslupa, ei metsästyslain mukainen metsästysoikeuden haltijan lupa (joka tarvitaan myös).

3.2 Perämeren kansallispuiston säädöksen päivitys, metsästys (1.6.2023 eteenpäin)

Uuden lain myötä metsästys on yhä kiellettyä luonnonsuojelulain mukaisesti. Haitallisesti lisääntyneiden lajien (suojeluarvoille haittaa aiheuttavien lajien) pyyntiin tarvitaan luonnonsuojelulain mukainen poikkeuslupa. Tämän lisäksi uuden luonnonsuojelulain (9/2023) mukaisesti Kansallispuistossa ja luonnonpuistossa saadaan sen perustamistarkoitusta vaarantamatta Metsähallituksen luvalla poistaa sellaisia riistaeläinlajien yksilöitä, jotka aiheuttavat ilmeisen uhan ihmisen turvallisuudelle tai uhkaavat aiheuttaa omaisuudelle merkittävää taloudellista vahinkoa (15 § 1 mom 3 kohta) (taulukko 1). Harmaahylkeen ja itämerennorpan vähentäminen olisi mahdollista perustuen niiden kaupalliselle kalastajille aiheuttamiin vahinkoihin. Metsähallituksen luvan lisäksi pyyntiin tarvitaan metsästyslain mukainen lupa.

Jatkossa haitallisten vieraspetojen minkin ja supikoiran poistamiseen alueelta tarvitaan metsästysoikeuden haltijan lupa. Käytännössä tämä tarkoittaa Metsähallituksen myöntämää metsästyslupaa tai -vuokrasopimusta tai metsästyslain 8§ mukaista oikeutta Kemian ja Tornion asukkaille kotikuntansa valtion alueella.

3.3 Huiturin vesialue

Huiturin vesialue on valtion yksityisluonteista vesialuetta Tornion kaupungissa. Vesialueella ei sovelleta yleisvesien vapaata metsästysoikeutta Suomessa pysyvästi asuville (metsästyslain 7§). Sen sijaan vesialue on metsästyslain 8§ mukaisen oikeuden piirissä ja siellä on vapaa metsästysoikeus henkilöillä, joiden kotikunta on Tornio. Metsähallitus voi myydä vesialueelle myös metsästyslupia (taulukko 1).

Metsästys on kielletty Perämeren kansallispuistossa ml. Huiturin vesialueella sijaitsevat saaret. Huiturin vesialueella on kuitenkin jonkin verran karikoita ja matalikoita, joilta esimerkiksi vesilintujen ja hylkeiden metsästys on mahdollista sulan veden aikana. Paikallisten metsästäjien mukaan vesialueella on erityinen merkitys hylkeiden pyynnissä. Pyyntiä toteutetaan erityisesti keväällä, jolloin alue on vielä osin tai kokonaan jäässä eikä alueella ole juuri muuta käyttöä. Vesialuetta ja erityisesti karikoita ja matalikoita käytetään jonkin verran myös vesilinnustukseen.

4 Kalastus alueella

4.1 Perämeren kansallispuisto (ennen 1.6.2023)

Perämeren kansallispuistossa on perustamislain 3 §:n mukaisesti kalastuslain (286/1982; uusi kalastuslaki 379/2015 8 §) mukainen oikeus kalastaa kuin yleisellä vesialueella, vaikka se ei kuulukaan yleiseen vesialueeseen (taulukko 1).

Tämä tarkoittaa, että kalastonhoitomaksun suorittaneella sekä jokaisella alle 18-vuotiaalla ja 65 vuotta täyttäneillä Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion kansalaisella on oikeus harjoittaa vapaa ajan kalastusta (virkistys ja kotitarvekalastusta), sekä Suomeen rekisteröidyillä kaupallisilla kalastajilla on oikeus harjoittaa kaupallista kalastusta. Rasvaevällisen meritaimenen ja meriharjuksen ottaminen saaliiksi on kielletty (kalastuslaki (379/2015) 55 § ja kalastusasetus (1360/2016) 1 §). Tällä hetkellä uhanalaisten kalakantojen tila on huono (LUKE seurannat).

Nykytilassa ainut mahdollisuus vaikuttaa kansallispuiston alueella kalastamiseen ja sen kautta esimerkiksi uhanalaisten kalakantojen säilymiseen on hakea elinkeino, liikenne ja ympäristökeskukselta (ELY) esim. alueellisia, ajallisia tai pyydysteknisiä rajoituksia verkkokalastukseen.

4.2 Perämeren kansallispuiston säädöksen päivitys, kalastus (1.6.2023 eteenpäin)

Uudessa laissa kalastuksen nykytila säilytettiin. Kalastusta koskeva pykälä päivitettiin viittaamaan voimassa olevaan (uuteen) kalastuslakiin (379/2015). Kirjaus: Kalastuslain (379/2015) 8 §:ssä säädetty oikeus kalastaa yleisellä vesialueella on voimassa kaikilla Perämeren kansallispuistoon kuuluvilla vesialueilla. (3 §)”

4.3 Huiturin vesialue

Huiturin vesialue ei kuulu yleisveteen, mutta kuuluu Suomen ja Ruotsin väliseen rajajokisopimuksen (sopimus 1.10.2010) piiriin ja Tornio-Muoniojoen ja rannikon kalatalousalueeseen. Huiturin vesialueella voi kalastaa yleiskalastusoikeuksilla (taulukko 1). Metsähallitus myöntää lupia kaupallisille kalastajille mm. rysille ja verkoille. Troolikalastus alueella on kielletty. Vapaa-ajankalastajille ei tällä hetkellä myönnetä pyydyslupia.

Rajajokisopimus rajoittaa alueen kalastuskäytäntöjä. Näistä rajoituksista sovitaan vuosittain (Suomi: MMM ja Ruotsi: meri ja vesiviranomainen). Perämeren kansallispuiston vesialuetta ei liitetä rajajokisopimukseen, vaikka Huiturin vesialue liitettäisiin kansallispuistoon. Vastaavasti kalatalousalueiden rajat säilyvät, mutta eivät vaikuta suoraan alueen kalastusmääräyksiin. Kalatalousalueet voivat esittää alueilleen rajoituksia, jotka ELY-keskus vahvistaa käyttöön.

5 Huiturin vesialueen liittäminen vaikutukset

5.1 Vaikutus kalastukseen

5.1.1 Kalastus kuten nykyisen Perämeren kansallispuiston alueella

Mikäli kalastus järjestettäisiin kuten Perämeren kansallispuiston alueella, se olisi vapaata kalastuslainsäädännön perusteella, eikä vaatisi kalastuslupitusta millään alueella. Tämä laajentaisi kalastusmahdollisuuksia etenkin vapaa-ajankalastajille. Huiturin vesialueella tulisi kuitenkin tällöinkin huomioida rajajokikomission asettamat rajoitukset kalastukselle (taulukko 1).

Metsähallituksen mahdollisuus säädellä kalastusta olisi vähäinen, poislukien lohirsäpaikat. Esimerkiksi uhanalaisten kalakantojen tilan huomioiminen ja siihen vaikuttaminen tai kestävän kalastuksen kehittäminen ei olisi mahdollista. Metsähallitus ei myöskään saisi kalastuslupatuloja, joiden avulla mm. tehdään seurantoja ja selvityksiä kalakantojen tilasta ja kalakantojen kestävydestä.

Vapaa-ajan kalastuksen määrä alueella tulisi luultavasti kasvamaan (vapaan kalastusalueen kasvaessa). Kasvava kalastuspaine voisi olla todellinen uhka alueen uhanalaisille kalakannoille, sekä kaventaa kaupallisen kalastuksen toimintaedellytyksiä alueella (kilpailu pyyntipaikoista ja samasta kalavarasta).

HUOM: Rajajokisopimuksen mukaiset rajoitukset koskisivat yhä vain osaa alueesta, eli kalastuskäytännöt pysyisivät yhä osin erilaisina.

5.1.2 Alueen kalastusjärjestelyt pidetään nykyisellään liittämisestä huolimatta

Mikäli kalastusjärjestelyt pidettäisiin nykyisellään, eli erilaisina kansallispuiston eri osissa, säilyisi tilanne ennallaan myös kalastuksen järjestämistä, tiedottamista, valvontaa ja kalakantojen tilaa ajatellen (taulukko 1).

Metsähallituksella olisi mahdollista säädellä Huiturin vesialueella kaikkea kalastusta kestävästi ja huolehtia uhanalaisista kalakannoista, huomioiden rajajokikomission asettamat rajoitukset. Huiturin alueen kalastusluvista saataisiin lupatuloja, joilla voitaisiin tehdä mm. selvityksiä kalakantojen tilasta ja kalastuksen kestävydestä (mm. kalastuspaine). Nykyisellä Perämeren kansallispuiston vesialueella kalastus säilyisi vapaana. Säännösten erilaisuus saattaisi jatkossakin aiheuttaa epäselvyyttä kalastusjärjestelyistä kansallispuiston sisällä.

5.1.3 Kalastusjärjestelyt koko kansallispuiston alueella kuten Huiturin vesialueella nykyisin

Mikäli kalastus järjestettäisiin kuten Huiturin vesialueella, tulisi kalastus Metsähallituksen luvitettavaksi. Tämä aiheuttaisi muutoksen etenkin vapaa-ajan kalastajien kalastukseen, mutta mahdollistaisi Metsähallitukselle kalastuksen säätelyn kestävästi, ja uhanalaiset kalakannat huomioiden (taulukko 1).

Kalastuksesta saatavilla lupatuloilla voitaisiin tehdä mm. selvityksiä kalakantojen tilasta ja kalastuksen kestävydestä (mm. kalastuspaine). Kalastuslupituksen myötä saataisiin saalistietoa

kestävyysarvioiden tueksi. Vapaa-ajan kalastuksen sääteleminen voisi kasvattaa kaupallisen kalastuksen resursseja. Kyseinen järjestely tarkoittaisi ainakin aluksi kalastusoikeuksien kaventumista nykyisen kansallispuiston alueella erityisesti vapaa-ajan kalastajilta, ja luvallisuuden valvonnan lisätarvetta.

5.2 Vaikutus metsästykseseen

5.2.1 Nykyisen kansallispuiston perustamissäädöksen mukainen metsästysjärjestely

Uudistuvan luonnonsuojelulain nojalla vieraspetojen minkin ja supikoiran poistaminen mahdollistui kansallispuiston alueella ja siihen tarvitaan jatkossa enää vain metsästysoikeuden haltijan lupa Metsähallitukselta (tai metsästyslain 8§ mukainen oikeus, ks. edellä). Haitallisesti lisääntyneiden lajien kuten ketun pyyntiin tarvittaisiin yhä luonnonsuojelulain mukainen poikkeuslupa. Harmaahylkeen ja itämerennorpan vähentäminen olisi mahdollista perustuen niiden kaupallisille kalastajille aiheuttamiin vahinkoihin (taulukko 1).

Tässä järjestelyssä Huiturin vesialueella hylkeiden pyynti muuttuisi merkittävästi, sillä niiden vähentämiseen tarvittaisiin poikkeuslupa. Alueella on kohtalaisen suuri merkitys hylkeiden metsästysalueena. Tällä hetkellä pyynti toteutuu metsästyslain 8 §:n mukaisella oikeudella tai Metsähallituksen metsästysluvalla. Käytännössä hylkeiden metsästyksen poikkeusluvitus olisi haastavaa, koska tulisi varmistaa, että luonnonsuojelulain vaatimukset vahinkoperusteita ja poistomahdollisuudesta täyttyvät, mm. ettei vahinkoperusteinen poisto vaikuta negatiivisesti alueen hyljekantoihin. Mahdollisuuden ollessa uusi, ei poikkeusluvitusta ole vielä kertaakaan tehty, eikä esimerkiksi mahdollisuutta hyljekannan kestävyys arviointiin metsästyskiintiön avulla ole selvitetty. Ainakin ensimmäiset poikkeusluvut tultaneen tekemään LUKE:n asiantuntijoiden avustuksella.

Vieraslajien minkin ja supikoiran poistoon on em. luvituksen myötä riittävät mahdollisuudet. Ketun osalta poikkeuslupamenettelyä tulee tarkastella, sillä linnuston suojelun kannalta kettujen poisto alueelta suoraan tavattaessa olisi luonnonsuojellisesti tärkeää.

Vesilinnustusmahdollisuuksiin tulisi jonkin verran rajoitteita Tornion kaupungin asukkailla (metsästyslain 8§ mukainen oikeus Huiturin vesialueella olevat karikot ja matalikot). Kansallispuistoon kuuluvilla saarilla metsästyks on kuitenkin ollut tähänkin asti kiellettyä.

5.2.2 Metsästyslain mukaisen metsästyksen salliminen kansallispuistossa

Mikäli metsästyks sallittaisiin kuten Huiturin vesialueella, eli metsästyslain mukaisesti, harmaahylkeen ja norpan metsästyks olisi keskeisessä roolissa. Metsästyksen kestävyys varmistuisi tällöin metsästyslainsäädännön keinoin, käytännössä harmaahylkeen ja itämerennorpan metsästykseseen annettavien kiintiöiden puitteissa (metsästysasetus 5 §). Metsästysoikeus alueella voisi perustua metsästyslain 8 §:n (kotipaikan mukaan Kemi ja Tornio) ja Metsähallituksen myöntämiin metsästyslupiin (taulukko 1).

Hylkeiden ja norppien osalta metsästyks tapahtuisi pääosin metsästyslain 8 §:n mukaisella oikeudella, joskin metsästysluvillekin tulisi kysyntää, sillä esim. Kemin asukas tarvitsisi luvan Tornion

kaupungin puoleiselle alueen osalle ja toisin päin. Kantojen hallinta selkiytyisi metsästysjärjestelyiden myötä. Kestävyys olisi turvattu kiintiöillä. Metsästys voisi edesauttaa uhanalaisten meriharjuksen ja meritaimenen suojelua uhanalaisille kaloille mahdollisesti paikallisesti merkittävän predaation vähetessä. Toisaalta metsästys voisi kalastusoloja parantaessaan lisätä myös verkkokalastuspainetta alueella, jolla puolestaan voi olla säätelemättömänä negatiivisia vaikutuksia em. kalalajien suojeluun. Näin ollen tällöin kalastuksen olisi hyvä olla Metsähallituksen luvituksessa ja siten kontrolloitavissa.

Vesilintujen osalta metsästys on nykyään melko pientä mittakaavaltaan Huiturin vesialueella alueen luonteen takia (pyynti ei sallittua kansallispuistoon kuuluvissa saarissa). Salliminen lisäisi jonkin verran metsästystä alueella, joskin etäisyys ja luonnonolosuhteet rajoittavat edelleen alueen käyttöä. Käytön lisääntymistä on vaikea ennakoida, sillä metsästyslain 8 §:n mukaista metsästysoikeutta hyödyntäisivät todennäköisesti ne Kemin ja Tornion asukkaat, joilla on riittävä venekalusto. Metsästys voitaisiin myös kohdistaa/sallia yleisimpiin lajeihin (sinisorsa, tavi, telkkä, merihanhi). Vesilintujen metsästys lisäisi jonkin verran häiriötä alueella lintujen syysmuuton aikana, vaikkakaan ei välttämättä kokonaisuudessaan merkittävästi alueen rajoitteet huomioiden. Alue on kuitenkin linnustollisesti arvokas sekä linnuston pesimä- että muuttoalueena, ja nykyisellään Perämeren alueella ainoita suuria metsästykseltä rauhoitettuja alueita. Metsästyksen salliminen alueella saattaisi aiheuttaa häirintää, joka pahimmillaan ajaisi linnut aikaisempaan muuttoon ja alueen välttelyyn.

Pienpetojen poistamisessa esimerkiksi ketun poistaminen olisi luvitukseltaan kevyempi prosessi. Linnustonsuojelun näkökulmasta kettujen poistaminen alueelta on perusteltua.

5.2.3 Metsästyksen määrittäminen jollain muulla tavalla

Vastaavasti kuin uusia luonnonsuojelualueita perustettaessa, voitaisiin tällekin alueelle määrätä erilaisia metsästysoikeuksia tai -rajoituksia. Rajoitukset voivat koskea metsästettäviä lajeja tai metsästysaikoja, tai osoittaa luonnonsuojelu – tai virkistyskäyttöperusteisia metsästyskieltoalueita. Metsähallitus ei esitä tällaisia vaihtoehtoja tässä selvityksessä (taulukko 1).

5.3 Vaikutus virkistyskäyttöön

Kalastus ei aiheuta vaikutuksia alueen virkistyskäyttöön muutoin, kuin kiinteiden pyydysten huomioimisena veneillä. Alueiden kalastustukikohdat ovat osa alueen maisemaa ja viehätystä.

Tällä hetkellä Perämeren kansallispuiston alueella on metsästys kielletty, joten vaikutusta virkistyskäyttöön ei tule. Mikäli metsästys kuitenkin jollain tavalla sallittaisiin, vaikuttaisi se myös alueen virkistyskäyttöön. Metsästys ja virkistyskäyttö ovat osin toisiaan poissulkevia toimintoja, sillä samoin kuin virkistyskäyttäjät eivät mene alueelle, jolla metsästetään, eivät metsästäjät halua alueelle, jossa tiedetään olevan muita ihmisiä. Kyse on mukavuuden lisäksi turvallisuudesta. Pääosa metsästyksessä, esimerkiksi hylkeenmetsästys tapahtuu kuitenkin sellaisena aikana, jolloin virkistyskäyttäjiä alueella on enää satunnaisesti, eikä ristiriitoja tai turvallisuusongelmia ole yleensä vastaavanlaisilla alueilla tullut.

Metsästystä alueelle mietittäessä tulee huomioida sen yhteensovittaminen alueen perustamistarkoituksiin, myös yleiseen virkistyskäyttöön. Luonnonsuojelulain mukaisesti metsästy ei saa olla ristiriidassa alueen muun virkistyskäytön kanssa. Tämä on oleellista etenkin alueen ohjatuissa virkistyskäyttökohteissa (taulukko 1).

Taulukko 1. Tiivistelmä Perämeren kansallispuiston ja Huiturin vesialueen nykyisestä tilanteesta ja mahdollisista muutoksen vaikutuksista.

	NYKYTILANNE		MUUTOS		
	Perämeren kansallispuisto	Huiturin vesialue	Kuin kansallispuistossa	Kuin Huiturin vesialueella	Muut vaihtehtod*
Kalastus	Kalastus kuin yleisvesillä. Metsähallituksella mahdollisuus vaikuttaa kalastukseen tai uhanalaisten kalakantojen tilaan vain ELY-keskuksen rajoituksin.	Rajajokisopimuksen rajoitukset. Yleiskalastusoikeudet, Metsähallituksen kalastusluvitus.	Huiturin vesialueellakin kalastus kuin yleisvesillä, huomioiden rajajokisopimuksen rajoitukset. Metsähallituksella mahdollisuus vaikuttaa kalastukseen tai uhanalaisten kalakantojen tilaan vain ELY-keskuksen rajoituksin.	Myös kansallispuiston alueelle tulisi Metsähallituksen kalastusluvitus. (Rajajokisopimus ei laajene kansallispuiston alueelle).	Huiturin vesialueella Rajajokikomission rajoitukset; muuten eri alueille voisi tulla erilaisia määräyksiä.
Metsästy, harmaaahylje, itämeren-norppa	Metsästy on kielletty. 1.6.2023 alkaen merkittävää taloudellista tappiota aiheuttavien riistalajien yksilöiden poiston poikkeusluvat mahdollisia.	Hylkeenmetsästy merkittävää. Metsästy metsästyslain mukaisesti, metsästyslain 8 §:n aluetta. Metsähallituksen metsästysluvitus. Perustuisi hylkeidenmetsästyksiintöihin.	Huiturin vesialueella metsästy tulisi kiellettyksi; poikkeusluvat	Myös kansallispuistossa metsästy metsästyslain mukaisesti, metsästyslain 8 §:n aluetta. Metsähallituksen metsästysluvitus. Perustuisi hylkeidenmetsästyksiintöihin.	Alueille voidaan määrät erilaisia metsästysoikeuksia ja -rajoituksia, kuten aina luonnonsuojelualuetta perustettaessa. Esimerkiksi rajataan metsästettävää lajeja tai osoitetaan luonnonsuojelu- tai virkistyskäyttöperusteisia metsästyskieltoalueita.
Metsästy, muut lajit	Luonnonsuojelullista vahinkoa aiheuttavien lajien yksilöiden poiston poikkeusluvat sallittu. 1.6.2023 alkaen vieraspetojen (minkki, supikoira), poistoon vain metsästysoikeuden haltijan lupa/ 8 §:n metsästysoikeus.	Metsästy lähinnä vesilinnustusta, vähäistä alueen haastavuuden takia. Alueen saaret kuuluvat kansallispuistoon. Metsästy metsästyslain mukaisesti, metsästyslain 8 §:n aluetta. Metsähallituksen metsästysluvitus.	Huiturin vesialueella metsästy tulisi kiellettyksi; poikkeusluvat	Myös kansallispuistossa metsästy metsästyslain mukaisesti, metsästyslain 8 §:n aluetta. Metsähallituksen metsästysluvitus. Mahdollisia linnustovaikutuksia häirinnän kautta.	Alueille voidaan määrät erilaisia metsästysoikeuksia ja -rajoituksia, kuten aina luonnonsuojelualuetta perustettaessa. Esimerkiksi rajataan metsästettävää lajeja tai osoitetaan luonnonsuojelu- tai virkistyskäyttöperusteisia metsästyskieltoalueita.
Virkistys-käyttö	Ei vaikutusta	Ei vaikutusta	Ei vaikutusta	Mahdollinen vaikutus virkistyskäyttöön: kävijät karttavat metsästysalueita, metsästäjät kävijöitä. Turvallisuuskysymykset. Metsästysajat ja virkistyskäyttö kuitenkin pääosin eri aikoina.	Mahdollinen vaikutus virkistyskäyttöön: kävijät karttavat metsästysalueita, metsästäjät kävijöitä. Turvallisuuskysymykset. Metsästysajat ja virkistyskäyttö kuitenkin pääosin eri aikoina.

*Luonnonsuojelualueen perustamissääädöksen valmistelee ympäristöministeriö ja antaa eduskunta. Tässä yhteydessä alueelle voidaan suunnitella ja säätää erilaisia rajoituksia eri osiin.

6 Selvityksen tulos ja asian eteneminen

6.1 Huiturin vesialueen suojeleminen

Metsähallituksen hallinnoimat Perämerellä sijaitsevat luonnonsuojeluun varatut alueet tullaan perustamaan luonnonsuojelulain mukaisiksi luonnonsuojelualueiksi (nk. säädösvalmistelu, toimenpide suojelualueen perustaminen). Tämä koskee myös Luontopalveluiden hallinnassa olevaa Huiturin vesialuetta, eli mikäli kohdetta ei liitetä Perämeren kansallispuistoon, siitä tullaan perustamaan muu luonnonsuojelualue. Tällöin alueelle annetaan sen luontoarvoja turvaavat säädökset. Samalla ratkaistaan myös, mitä alueella saa metsästää ja kalastaa (lajit ja ajankohdat). Säädösvalmistelun osana osallistetaan alueen käyttäjiä mukaan lukien paikallisia metsästäjiä, ja mikäli alueelle on odotettavissa muutoksia kalastukseen, myös kalastajia.

Alue kuuluu Suomen ja Ruotsin välisen rajajokikomission alueeseen, jonka rajoitukset alueella tulee huomioida. Luonnonsuojelulain vesialue on samanlaista ja yhtä monipuolista kuin Perämeren kansallispuiston vesialueet. Huiturin vesialueet eivät kuitenkaan kuulu Natura 2000-alueisiin.

6.2 Metsähallituksen näkemys selvityksen tuloksista

Metsähallituksella oli tavoite selvittää, mitä Huiturin vesialueen liittäminen kansallispuistoon tarkoittaisi käytännön työssä. Tämän selvityksen aikana tapahtuneet muutokset alueen perustamislaissa ja luonnonsuojelulaissa kuitenkin muuttavat tilannetta, sillä nykyisiä toimintamalleja ei ole testattu, pääosin juuri hylkeiden ja norppien poistamiseen mahdollistavan vahinkoperusteisen poikkeuslupamenettelyn kautta. Harmaa hylkeiden ja norppien aiheuttama vahinko kalastukselle on kuitenkin alueella yksi keskeinen ongelma, joka alueella tulee ratkaista.

Uhanalaisten kalakantojen osalta Metsähallituksella ei toistaiseksi ole selkeää ratkaisua, miten kalastusta tulisi säädellä kantojen tilan parantamiseksi. Olemme osallisena vuonna 2021 alkaneessa laajassa Biodiversea LIFE -hankkeessa, jossa selvitetään kannan tilaa ja parannetaan elinympäristöjä etenkin meriharjuksen osalta. Täten myös tässä asiassa tulemme olemaan viisaampia lähivuosina. Mahdollisia kalastuksen sääntelyn toimenpiteitä haetaan ELY-keskuksen asettamisen rajoitusten kautta, kun jokin selvästi kantojen tilaa parantava toimi keksitään.

Kalakantojen osalta tulee myös huomioida mahdollisuudet selvittää hylkeiden ja norppien vaikutukset, sekä tarve niiden poistoon niiden uhanalaisille kalakannoille aiheuttamien vahinkojen takia (luonnonsuojelullinen poikkeuslupa).

Täten Metsähallitus ei toistaiseksi näe oleellisena lähteä edistämään Huiturin vesialueen liittämistä Perämeren kansallispuistoon tämän selvityksen pohjalta. Kunhan uudistuneen nykytilanteen käytänteiden toimivuudet selviävät, teemme uuden arvioinnin tilanteen pohjalta. Metsähallitus näkee yhä mielekkäänä suurten vierekkäisten alueiden säännösten ja hallinnollisten käytäntöjen yhtenäisyyden, mutta nykytilanteessa on vaikea arvioida, miten voimaan tulleen luonnonsuojelulain muutokset tulevat parantamaan tilannetta aiemmasta, ja minkälaisia todellisia tarpeita liittämislle olisi.

Seuraavan kerran asia tulee vastaan viimeistään Perämeren merialueiden luonnonsuojelulain mukaisen säädösvalmistelun, eli mereisten luonnonsuojelualueiden perustamisen yhteydessä.

Tällöin on päätettävä, muodostetaanko Huiturin vesialueesta erillinen luonnonsuojelualue, vai liitetäänkö se viereiseen Perämeren kansallispuistoon.

6.3 Kansallispuiston laajentamisen tapa

Luonnonsuojelulain valmistelun yhteydessä (ympäristövaliokunnan mietintö 2010, 22§) todetaan seuraavaa: *”Luonnonsuojeluun varattu valtion alue voidaan liittää osaksi olemassa olevaa suojelualueutta, mikäli alkuperäisen suojelualueen rauhoitussäännökset eivät muuta liitettävän alueen metsästyskäytäntöjä merkittävällä tavalla. Muussa tapauksessa liittämisen tulisi tapahtua säädösteitse”*

Tässä selvityksessä käsiteltyjen muutosten osalta juuri metsästyskäytäntöjen muutos alueella aiheuttaisi säädöskäsittelyn. Huiturin vesialueella on voimassa metsästyslain 8 § mukainen metsästysoikeus. Perämeren kansallispuistossa metsästys on kielletty. Jos Huiturin vesialue liitettäisiin kansallispuistoon kiinteistöteknisesti, perustamissäädöksen metsästyskielto ulottuisi myös Huiturin vesialueelle ja tämän voidaan arvioida olevan merkittävä muutos nykyisissä metsästyskäytännöissä, vaikka metsästys kohdistuukin pääsääntöisesti hylkeeseen ja norppaan. Näin ollen vesialueen liitos vaatisi ns. säädöksen avaamisen.

Mikäli asiaa lähdetään edistämään säädösteitse, pohdittavaksi tulee Huiturin ja muun kansallispuiston alueen metsästystä koskevien pykälien uudelleen muotoilu. Ratkaistavaksi tulisi, voidaanko kansallispuiston alueella tai sen osalla sallia metsästys vai olisiko koko kansallispuiston alue metsästyskiellon piirissä, jolloin eläinkantojen hallinta tapahtuisi luonnonsuojelulain mukaisten poikkeusten nojalla. Samalla voidaan arvioida ja päivittää myös muita alueen linjauksia, kuten kalastussäännöksiä. Alueella metsästyksen ja kalastuksen kysymykset nivoutuvat vahvasti toisiinsa.

Jos asia etenee, sitä valmistelee ympäristöministeriö ja säädöksen antaa eduskunta.

Liite 1. Kalastuskokouksen muistio

Perämeren kansallispuiston ja Huiturin vesialueiden kalastusjärjestelyt

HKS-tilaisuus 7.4.2021 klo 17.00-19.00

Paikalla Metsähallitus: Eevamaria Harala (HKS-projektipäällikkö, pj), Kari Sarajärvi (eräsuunnittelija), Eero Hartikainen (eräsuunnittelija, jatkaa HKS-projektissa Karin töitä), Mikko Rautiainen (eräsuunnittelija)

Paikalla edustajia/ osallistujia seuraavista tahoista: Suomen vapaa-ajankalastajien keskusjärjestö SVK, Perämeren Kalatalousyhteisöjen Liitto Ry, Pohjoisen Perämeren ammattikalastajat ry, kalastajaseurojen ja alueella toimivien yhdistysten jäseniä, alueen virkistyskalastuskäyttäjiä. (20 osallistujaa)

Pj Eevamaria Harala avasi tilaisuuden klo 17.00. Käytiin läpi Teamsin käyttö ja kokouskäytännöt.

Perämeren hoito- ja käyttösuunnitelma (HKS) päivitetään vuoden 2021 aikana. Osana suunnitelmaa selvitetään Perämeren kansallispuiston ja ympäröivän valtion vesialueen (ns. Huiturin vesialue) kalastuskäytännöt ja kalakantojen kestävyys.

-Kalastuksen nykytila: Perämeren kansallispuiston perustamislain mukaisesti kalastuslain mukainen oikeus kalastaa yleisellä vesialueella (vaikka ei kuulu yleiseen vesialueeseen). Nykytilassa ainut mahdollisuus vaikuttaa kalakantojen säilymiseen on hakea ELY:ltä esim. alueellisia/ ajallisia rajoituksia.

-Kalastuksen nykytila: Huituri ei kuulu yleisveteen, mutta kuuluu Suomen ja Ruotsin välisen rajajokikomission alueeseen ja sen rajoituksiin. Vaikka vesialueet yhdistettäisiin, ei kansallispuiston vesialuetta liitettäisi rajajokisopimukseen.

Keskusteltiin meriharjuksesta kansallispuistossa: kevätiljältä tulee matalasta pilkillä, syksyllä ei tule matalasta verkoista.

Verkkokalastajia enää hyvin vähän verrattuna aiempiin vuosiin. Verkonpito-oikeuksissa suuri ero Ruotsiin nähden.

Pohdittiin, miksi merikutuinen harjus on Suomen puolella niin uhanalainen, kun Ruotsissa kanta on vahva. Suomessa rehevöitymistä on ehdotettu ahdingon syyksi, Ruotsin puolella syvemmät ja siksi kirkkaammat vedet, tai topografiasta johtuen sopivaa elin- ja lisääntymisympäristöä enemmän?

Tarvittaisiin lisää tietoa siitä, miksi merikutuinen harjus on Suomessa niin uhanalainen.

-Metsähallituksen tavoite ja erilaiset kalastusjärjestelymahdollisuudet: Kansallispuiston käytön ja suunnittelun, sekä kalastuksenkin kannalta olisi mielekästä käsitellä koko aluetta kokonaisuutena. Metsähallituksella on tarve vaikuttaa uhanalaisen meritaimenen ja äärimmäisen uhanalaisen meriharjuksen säilymiseen koko alueella. Lisäksi tavoite mahdollistaa koko alueella sekä kaupallinen kalastus että vapaa-ajan kalastus (myös Huiturissa) kestävästi nyt ja tulevaisuudessa.

Keinoja: ajalliset ja alueelliset rajoitukset (lupaehtoina). Pyydysrajoitukset (verkkojen silmäkoko tms). Esim. Ruotsissa alle 3 m vesialueen verkkokalastuskielto?

Yleisesti ottaen ei nähty, että Suomen puolella alle 3 m alueiden verkkokiellolla olisi suurta merkitystä meriharjuksen suojelun suhteen. Tämä vain häiritäisi vähäistä jäljelle jäänyttä verkkokalastusta, etenkin, kun hylkeetkin ovat kalastajien kiusana.

Pintaverkoilla (veden pintaan tai 1,5 m lähemmäs pintaan asetetut verkot) ei saa nykyainsäädännön mukaan enää pyytää esim. meritaimenta eli käytännössä hyvin matalaan ei saa asettaakaan verkkoja.

Myös meritaimen on huomioitava suunnitelmassa, vaikka pääosa puheesta on käsitelty meriharjusta.

-Hylkeet. Perämeren kansallispuistossa metsästys on kielletty. Huiturin vesialueella metsästys on sallittu Metsästyslain 8 §:n mukaisesti paikkakuntalaisille. Mikäli Huiturin vesialue liitetään kansallispuistoon, tulee kansallispuiston perustamissäädökset avata kestävän kalastuksen järjestämiseksi. Vesialuetta ei voi muutenkaan liittää suoraan kansallispuistoon, vaan liitos vaatii säädösmuutoksen. Tällöin myös metsästyskysymys nousee käsiteltäväksi. Tuolloin asian valmistelee ympäristöministeriö, ja säädöksen antaa eduskunta.

Keskusteltiin siitä, että molempien hylkeiden kanta on nykyisin jo niin suuri, että se haittaa huomattavasti jäljelle jäänyttä kalastusta. Hylkeet vievät pyydyksistä parhaat palat ja häiritsevät kalastajia.

Mm. Selkämeren kansallispuistossa hylkeenmetsästys on sallittua, mutta kun Perämeren kansallispuistoa perustettiin v. 1991, oli itsestään selvää, että siihen aikaan hyvin uhanalaiset norppa- ja hallikannat suojeltiin säädöksellä. Siihen aikaan kenellekään ei tullut mieleenkään, että joskus oltaisiin tilanteessa, jossa hylkeitä on kiusaksi ja riesaksi asti. Nykyinen säädös pitäisi siis avata.

Jos Huiturin vesialue liitetään kansallispuistoon ja säädös avataan, hylkeiden suhteen on nykyisessä luonnonsuojelulaissa kaksi vaihtoehtoa: sallia kansallispuistossa metsästyslain mukainen hylkeiden metsästys perustamissäädöksessä tai mahdollistaa hylkeiden vähentäminen luonnonsuojelulain mukaisella poikkeusluvalla perustuen pyyntiluvanvaraisten lajien kansallispuiston ulkopuolella aiheuttamaan taloudelliseen vahinkoon. Eduskunta ratkaisee asian.

Keskusteltiin ylisuuren hyljekannan vaikutuksesta uhanalaisiin kalalajeihin. Lukelta ei ole tullut vastausta siihen, onko hylkeistä haittaa uhanalaisille kalalajeille.

Keskusteltiin myös siitä, että Perämeren kansallispuisto suojelee myös kalastuskulttuuria, jota hylkeet tällä hetkellä häiritsevät tarpeettoman paljon. Hylkeet ovat myös kesyyntyneet niin paljon, että eivät enää pelkää ihmistä ja tulevat pyydyksille kytikselle. Hylkeiden käyttäytyminen on siis muuttunut huomattavasti puiston perustamisesta lähtien.

Keskusteltiin siitä, voitaisiinko jotenkin edistää hyljetuotteiden kauppakieltoa, koska se estää hylkeenpyyntiä tehokkaasti. Toisaalta hylkeenpyytäjät ovat kuoleva luonnonvara pohjoisella Perämerellä, joten hylkeenpyynnin ei nähtäisi räjähtävän käsiin, vaikka se sallittaisiinkin, erityisesti, jos hyljetuotteita ei saa myydä eteenpäin. Myös hylkeenpyyntikulttuuri on osa perinteistä perämereistä metsästyskulttuuria, mutta nyt siihen ei ole mahdollisuutta.

Samalla keskusteltiin muista ns. haittalajeista eli ketusta, supikoirasta ja minkistä, joiden poistoa tehdään kansallispuistossa lintutuhojen estämiseksi. Hylkeet nähtiin tässä kohtaa vastaavanlaisina tuhoeläiminä kalojen (ja kalastuskulttuurin) suhteen.

Kalastajia kehoitettiin käyttämään enemmän hyödyksi vasta tullutta ns. haittarahaa, jossa pyydykseen kuolleesta uroshallista saa muutaman satasen, kun sen kuljettaa maihin haudattavaksi. Heräsi kysymys, miksi naaraista ei saa vastaavaa, vaikka naarashylkeetkin syövät kalaa.

Keskusteltiin hylkeenkestävistä pyyntimenetelmistä kuten push-up -ryistä ja troolauksesta, mutta troolauksen tulevaisuus herätti epäilyksiä. Samalla mietittiin sitä, miten kalakantojen kestävyys määritellään, koska mereltä on kuitenkin edelleen niin vähän tietoa.

Merimetsoja ei nähty vielä ongelmana, koska niiden pohjoisin pesintäkolonia on Krunnien Pohjanletolla, ja kansallispuiston alueelle eksyy vain joitakin muuttavia yksilöitä.

Verkkokalastussääntöjen laatiminen niin, että sekä kalastajat että uhanalaiset kalakannat olisivat tyytyväisiä ja kummankin kannat säilyisivät hyvinvoivina ja elävinä tulevaisuuteen, nähtiin hyvin haastavana. Verkkokalastuksen haasteena on se, että joitakin kaloja saa pyytää, toisia taas ei, mutta sivusaalista ei juuri voi säädellä. Huomautettiin myös, että vaikka esim. villejä meritaimenia jäisi vain yksi kalastajan verkkoon vuodessa, kalastajia on koko meritaimenen vaellusreitillä Merenkurkusta Tornioon (ja jotkut käyvät jopa Ahvenanmaalla asti) useita, eli villitaimenia jää kuitenkin yhteensä sivusaaliiksi verkkoihin monia.

Taimenen vaellusreitti aiheutti keskustelua - ilmeisesti on niin, että Itämeren pohjoisosan päävirtaussuuntien mukaisesti taimenenpoikaset (villit ja istutetut) kulkevat Suomen rannikkoa pohjoiseen ja Ruotsin rannikkoa etelään. Näin ollen Suomen puolelta kalastetut ovat pääasiassa istutettuja kaloja. Samassa yhteydessä huomautettiin, että suuresta istutusten määrästä ei Suomessa ole mitään hyötyä, jos kaloja ei sitten saa pyytää.

Huomautettiin, että alueen ekologia ja kalakantojen ekologia ja uhkatekijät tulisi tuntea huomattavasti paremmin ennen kuin lähdetään tekemään kiireellisiä johtopäätöksiä, koska kun luonnossa puututaan yhteen asiaan, vaikutukset kertautuvat kaikkeen muuhun.

Eevamaria Harala: Tarvitaan todella lisää tietoa, mutta tiedon puutteen vuoksi ei voida jättää yrittämättä.

-Asian eteneminen: Metsähallitus kokoaa kommentit ja ehdotukset vesialueiden yhdistämisestä. Metsästyksen osalta järjestetään vastaava tilaisuus. Asiasta koostetaan mietintö tai ehdotus, joka esitetään ympäristöministeriölle. Tämän jälkeen ympäristöministeriö ottaa vastuun asian mahdollisesta edistämisestä.

-Kalastuksen säätelyä alueella suunnitellaan yhteistyössä eri kalastajaryhmien kanssa. Tavoitteena on turvata kalansaaliit myös tuleville polville. Metsähallitus selvittää lähivuosina meritaimenen ja meriharjuksen esiintymistä ja esiintymisalueita, tähän tarvitaan alueen kalastajien apua.

Yhteystiedot: Metsähallitus, etunimi.sukunimi@metsa.fi

Eevamaria Harala (HKS), Eero Hartikainen (kalastus), Mikko Rautiainen (metsästys)

Hoito- ja käyttösuunnitelman sivut: metsa.fi/perameren-suunnittelu

Liite 2. Metsästyskokouksen muistio

Metsästysjärjestelyt: Perämeren kansallispuiston ja Huiturin vesialueiden metsästysjärjestelyt

HKS-tilaisuus 22.9.2021 klo 17-19

Paikalla Metsähallitus: Eevamaria Harala (HKS-projektipäällikkö, pj), Mikko Rautiainen (erikoissuunnittelija, metsästys), Eero Hartikainen (eräsuunnittelija, kalastus), Essi Keskinen (meribiologi, sihti), Arja Halinen (alueiden hallinta, aluepäällikkö), Markus Aho (erätarkastaja)

Paikalla edustajia/ osallistujia seuraavista tahoista: Suomen riistakeskus (Lappi, Kainuu), Tornion riistanhoitoyhdistys, alueella tai saaristossa ammattikalastusta, norpanmetsästystä ja pienriistan metsästystä harjoittavia ja asiaa tuntevia henkilöitä, alueen virkistyskäyttäjiä. (8 osallistujaa)

Keskustelu-osuudessa vain Metsähallituksen kommentit on nimetty.

Pj Eevamaria Harala avasi keskustelutilaisuuden klo 17.02 käymällä läpi kokouskäytännöt ja esittelemällä asialistan ja selvityksen taustan.

Perämeren hoito- ja käyttösuunnitelma (HKS) päivitetään vuosien 2021-2022 aikana. Osana suunnitelmaa selvitetään Perämeren kansallispuiston ja ympäröivän valtion vesialueen (ns. Huiturin vesialue) mahdollinen yhdistäminen ja sen seurauksena mahdolliset tulevat metsästyskäytännöt. Metsähallituksen näkemyksen mukaan alueita olisi mielekäs hallinnoida yhtenä kokonaisuutena.

Mikko Rautiainen esitteli nykyiset metsästysjärjestelyt.

-Metsästyksen nykytila, Perämeren kansallispuisto: metsästys on kielletty. Poikkeusluvalla saa vähentää luonnonsuojelullista vahinkoa aiheuttavia lajeja, kuten pienpetoja.

-Metsästyksen nykytila, Huiturin vesialue: valtion vesialue, ei yleisvettä. Metsästyslain 8 §:n mukainen vapaa metsästysoikeus torniolaisilla. Metsähallitus voi myydä alueelle metsästyslupia. (Kansallispuistoon kuuluvat saaret kuuluvat metsästyskieltoalueeseen).

Keskustelu metsästyksen nykytilasta:

Huiturin vesialueella metsästys kohdistuu jonkin verran sorsalintuihin (syksyisin). Hylkeenpyynti on erittäin suosittua. Ainoa Tornion merialue, jossa pystyy metsästämään hyljettä. Hylkeenpyynti pääosin keväällä jäidenlähdön aikaan, kun kansallispuistossa ei ole juuri mitään muuta käyttöä.

Oikeuden ratkaisun mukaan kansallispuistossa saa pyytää vain vieraslajeja, osallistujan arvion mukaan myös ketun metsästys lienee pykälien venyttämistä. Hylkeitä näkee alueella päivittäin.

(Laajemmalle) alueelle tehtiin Luken toimesta harmaaahylkeen predaatit tutkimus v. 2008-2009. Poikkeusluvalla pyydettiin n.100 hyljettä ja muutama norppa, ehkä n.95 % kansallispuiston alueelta, myös Huiturin alueelta. Kartta sijainneista sovittiin lähetettäväksi Metsähallitukselle, antaa käsitystä kansallispuiston merkityksestä hylkeenmetsästykselle.

Hyvä että kokous järjestetty mutta 30 v myöhässä. Kansallispuistoa perustettaessa luvattiin, että mitään käyttörajoituksia ei tule, mutta sitten kaikki paitsi kalastus kiellettiin. Tämä siitä huolimatta, että Metsähallitus sanoo ohjeissaan, että erityisesti Lapissa tai merellä pitäisi ottaa paikallisten toiveet huomioon, ja ollaan Lapissa ja merellä. Perämeren kansallispuistosta pitäisi tehdä samanlainen kuin kaikista muista Lapin kansallispuistoista ja metsästys sallia.

Kysymys Riistakeskukselle (Mikko Rautiainen): Onko mahdollista saada yleistettyä karttaa, josta näkisi alueet missä metsästetään (omariista.fi tms.)?

Vastaus: on varmaan mahdollista tehdä esimerkiksi lämpökartta Huiturin vesialueelta, karkeistettua tietoa mahdollista saada. Tänä vuonna neljä norppaa saatu.

Kysymys: Torniossa on n. 3000-4000 metsästyskortin maksanutta, suhteessa Lapissa metsästys aika suurta. Torniossakin hylkeenpyyntikulttuuri lupien ja hyljemäärien noustessa kasvussa, uusiakin hylkeenpyyntäjiä. Koronan myötä muutenkin laajentunut kansallispuistojenkin käyttö. Yhteinen huoli on kalakannat, vaikka tämä metsästyskokous onkin. Hylje vaikuttaa kalansaaliisiin, varsinkin kasvavat hyljekannat. Montako aktiivista metsästäjää alueella toimii?

Vastaus: Suuri muutos tuli, kun norppa muuttui luvalliseksi lajiksi. Huiturista varmaan joku harmaakin ammuttu, mutta norpat viihtyvät Huiturissa jäällä. Hamaahylkeet vaativat kovan pyyntiponnistuksen, ei esiinny keväällä Huiturin alueella, mutta norppaa on. Hyvä, että norppa on nyt kiintiöluvalla, lupamenettely poistunut eli samanlaista kuin karhunmetsästys. Metsästys lisääntynyt, ainakin parikymmentä uutta nuorta miestä, mukava nähdä. Tänä vuonna ammuttiin muutamia syksyllä (kalastustorjuntaa), keväällä ammuttiin muutamia norppia kalastajien avuksi. Ehkä 20 jäi ampumatta koko kannanhoitoalueella, kiintiössä pikkusen alle 400 hyljettä.

Vastaus: kiintiötä jätettiin tarkoituksella vähän ampumatta, luvanhaltijat odottivat, jos myöhemmin tulee kalastajille jotain ongelmia ja pitää olla kiintiötä jäljellä. Hyvin meni pyynti. Kiintiötä nostettu, lupia paljon. Katsotaan miten menee ensimmäisen vuoden jälkeen, kun saadaan pyytää norppia kuten hallejakin. Huituri on hyvin tärkeä alue ja toivottavasti ei tulisi samoja ongelmia kuin Merenkurkussa, jossa on hylkeensuojelualueita, jossa hylkeet tulee rantaan asti kun suojelualueilla ei saa pyytää, vaikea tilanne kalastajille.

Kysymys (Eevamaria Harala): Onko yhtään vieraspetopyyntiä alueella tehnyttä paikalla?

Vastaus: Ei, mutta käsitys on, että on pyydetty. Oltu ruotsalaisten kanssa supikoiran yhteistyöpoistohankkeessa, aktiivista on ollut.

Mikko Rautiainen esitteli, mitä tapahtuisi, jos Huiturin vesialue liitettäisiin kansallispuistoon. Vesialuetta ei voi liittää suoraan kansallispuistoon, koska silloin sen metsästyskäytäntö muuttuisi merkittävästi (Ympäristövaliokunnan linjaus). Liittäminen tulee siis tehdä säädösteitse. Tällöin myös metsästyskysymys nousee tarkasteltavaksi. Jos asia etenee, sitä valmistelee ympäristöministeriö ja säädöksen antaa eduskunta.

Esitelty voimassa olevan luonnonsuojelulain kannalta keskeiset pykälät: Lsl 13 § metsästyskielto; Lsl 15 § poikkeukset metsästyskiellosta: poikkeusluvalla vähentää vieraslajeja ja (luonnonsuojelullisesti) haitallisia lajeja; sekä poistaa riistalajeja, jotka aiheuttavat uhkaa turvallisuudelle tai omaisuudelle (tähän esitetty parannusta käynnissä olevassa Ls-lain uudistuksessa, jolloin sisältäisi norpan ja hallin); 16 § kannanotto Metsästyslain 8 §:n voimassaolosta suojelualueella.

Alustavia ajatuksia metsästyksen järjestämiseksi - Metsähallituksen lähtökohta: vieraspetojen ja ketun poisto (linnustoarvot); hylkeiden osalta selkeä järjestely, joko metsästyslain mukaisen metsästyksen salliminen (+ajallinen tai alueellinen rajoitus) tai hyljekantojen rajoittaminen luonnonsuojelulain mukaisin poikkeusluvin ("omaisuudelle aiheutuva merkittävä taloudellinen vahinko").

Keskustelu:

Oikea tie olisi lähteä metsästyslain 8 §:stä ja metsästyslupa koko kansallispuiston alueelle. Ei voi jättää Metsähallitukselle (alueen luontopalvelut) poikkeuslupien hakua. Selkämeren kansallispuistossa on onnistunut metsästysjärjestely. Lakiin oikeudet metsästyksestä.

On totta, että vanhojen kokemusten pohjalta (v.1991) muistaa, että silloin sovittiin, että Huiturin saaria ei oteta kansallispuistoon, mutta lopulta olikin kuitenkin mukana. Tästä syystä on heikko luottamus ympäristöministeriöön.

Norppaa on yritetty ympäristöministeriön taholta suojella 30 vuotta kohdunsuun kuroumataudin takia. Ei tiedetä, onko tautia vielä. Hylkeet jo Isohaaran tyvellä ja Kemijokisuussa. Torniojoen lohisaaliissa yllättävän paljon hylkeiden hampaanjälkiä. Hylkeiden vaikutus lohelle iso, mutta varmasti myös siialle ja taimenelle kasvanut viime vuosina huomattavasti. Sen takia hylkeenmetsästystä Huiturin ja kansallispuiston vesialueella ei missään nimessä saisi rajata ajallisesti eikä paikallisesti, eikä pyrkiä estämään kiintiöiden mukaista metsästystä. Kanta kestää näillä ja suuremmillakin kiintiöillä metsästyksen tällä hetkellä. Metsästys on murto-osa kannasta. Hyljekannat nyt jo kestävämmällä tasolla kalastuksen suhteen, eikä nyt pitäisi estää hyljekannan kasvamisen rajoittamista. Lopetetaan Möylyn hylkeidensuojelualue koska se on täysin turha tänä päivänä.

Möyliin tulisi tässä samalla puuttua, se on tarpeeton suojelualue. On pelko, että tästä tulee hylkeidensuojelualueen jatko Möyllylle. Pitää saada normaalin kannansäätelyn piiriin hyljekin ja metsästys vapaata, eikä kenenkään virkamiehen/naisen päätettävissä annetaanko poikkeuslupa.

Selkämeren kansallispuistossa hylkeenmetsästys on sallittua. Eikö ole tulossa ristiriitainen tilanne, jos Perämeren kp:ssa sallitaan mutta naapurissa on hylkeiden suojelualue. Möylyn suojelualue tulisi poistaa samassa yhteydessä, kun tehdään uusi säädös Perämeren kp:hen.

Kysymys: Entä merimetso, jota pitäisi myös tulevaisuudessa ehkä päästä säätelemään kansallispuistossa?

Vastaus (Mikko Rautiainen): Metsähallituksella ei ole tällä alueella vielä tullut merimetso-ongelmaa, joten emme osaa ottaa kantaa, miten se ratkeaisi. Merimetso ei ole riistalaji ainakaan vielä eikä metsästyksen piirissä. Poikkeusluvat ovat tällaisia tilanteita varten, mutta taipuvatko pykälät tällaisiin tilanteisiin?

Vastaus (Arja Halinen): Kansallispuiston alueella ei ole vielä pesiviä merimetsoja, mutta jos Huiturin alue liitettäisiin kansallispuistoon säädösvalmistelun kautta, niin tämäkin asia tulee valmistelussa käsittelyyn. Ei supikoira ja minkkikään ole enää riistalajeja mutta niiden poisto on mahdollista poikkeuslupien nojalla. Eli kumpikin menettely olisi lainsäädännöllisesti mahdollista toteuttaa, joko suoraan kansallispuiston perustamissäädöksellä tai luonnonsuojelulain 15 §:n poikkeuslupamenettelyä käyttäen.

Kysymys: Nyt ollaan puhuttu vieraspedoista ja pienpedoista (minkki, supikoira, kettu), ainakin Merenkurkussa suuriakin ongelmia myös variksen, korppien ja lokkien kanssa, jotka ovat erikoistuneet vesilintujen tappamiseen. Miten voisi huomioida tämän? Hylkeiden menestymistarina ei voinut tietää vuonna 1991 ja nyt kun otetaan asia uudestaan käsittelyyn, YM voi tehdä harkinnan uudestaan ja tällä kertaa oikein. Merenkurkussa väännetty merimetsan kanssa 10 vuotta ja ongelmat suuret kalastajille. Kannattaa ottaa siis myös merimetsot huomioon.

Vastaus: (Eevamaria Harala): Ei tiedetty aikanaan, että hylkeen tilanne paranisi näin. Taitaa olla ensimmäisiä onnistumistarinoita käsillä, joten nyt on ympäristöministeriöllä mietinnän paikka, että miten tällaisiin tilanteisiin reagoidaan.

Vastaus (Mikko Rautiainen): Merimetso hyvä esimerkki etelästä - jos nyt pystyttäisiin tekemään parempi säädös, joka voisi myös ennakoita merimetsä. Merenkurkussa haittalintujen osalta yhteistyössä paikallisten ja Metsähallituksen Luontopalvelujen kanssa on haettu Riistakeskuksesta poikkeuslupia varisten ja harmaalokkien vähentämiseksi rauhoitusaikana suojeluun varatuilta alueilta, tietynlaista täsmätoimintaa, jonka nykyiset poikkeussäädökset mahdollistavat. On mahdollista myös muualla, jos nähdään, että poistolla saadaan aikaan myönteisiä luonnonsuojelullisia vaikutuksia - Merenkurkusta nyt kokemustakin vastaavasta.

Varmasti parempi, että tehdään uusi säädös koko puiston osalta ja otetaan nykytilanne huomioon ja päivitetään tähän päivään eikä eletä siinä 1991 vuoden tilanteessa.

Merimetsoja on jo jonkin verran, ja pitäisi lisätä riistalajiksi. Torniossa on jakokunnan vesialueet ja metsästäminen ollut ihan suosittua ja tähän Vähähuiturin kolmioon rajoittuu. Siinä myös hylkeellä iso merkitys, että nyt myös metsästykseltä saatua enemmän. Ei vähennä kansallispuiston virkistyskäyttöä koska ei ole samanaikaista, veneilykausi loppuu kuin seinään syksyllä eikä kukaan tule ennen jäidenlähtöä. Kun veneilykausi loppuu, niin olisi ihan luontaista jatkaa molemmista päistä metsästyksellä puiston käyttöaikaa, että saadaan kaikki tehokkaasti nauttia puistosta. Hylkeenpyynti tulisi olla sallittua koko puiston alueella koska pyyntiaika on suurimmaksi osaksi keväällä, tai syksyllä veneilykauden jälkeen, kun puistolla ei ole muuta käyttöä eikä siis vaaratekijöitä.

Arja Halinen: Mikolla hyvin uuden säädöksen vaihtoehdot mahdollisuuksista esillä. Säädös on aina aika jäykkä - voi olla seuraavat 30 vuotta staattinen, jos jotain kerran kirjataan. Tämän palaverin asia ei ole löytää yhtä kirjattavaa linjausta, mutta selvitykseen pitäisi löytää hyvä kirjaus, joka ei tarpeettomasti jähkistä tilannetta, jos jonkun lajin tilanne tulevaisuudessa muuttuu esim. uhanalaisluokituksessa. Pohjanmaan-Kainuun alueella tästä klassinen esimerkki kanalintujen metsästys - uhanalaisluokituksen muuttuessa aiheuttanut kirjavuutta metsästysmääräyksissä eri aikoina perustetuilla suojelualueilla.

Eevamaria Harala: Kun säädöskirjauksia mietitään, pitää muistaa, että pelkkä alueen mielipide ei riitä, vaan alueelta tulee saada myös sekä luonnonsuojelullisesti että käytännöllisesti vakuuttavat ja toimivat perustelut, että on todennäköistä, että ne pysyvät ympäristöministeriön valmistelussa ja eduskunnassa. Teissä ja täällä on se alueellinen asiantuntemus, jonka perusteella tätä mietitään.

Eri kansallispuistoissa voi olla myös niin, että yhdessä puistossa on eri säädöksiä eri alueilla, mutta Metsähallituksen mielestä kaksi erilaista metsästyssäädöstä ei ole hyvä tai selkeä samassa puistossa. Tavoite on, että yksi yhtenäinen järjestely ja sitä parempi käytön kuin suojelun kannalta, että olisi hyvä säädös alusta lähtien.

Kysymys (Mikko Rautiainen): Mitä ajatuksia ja toiveita liittyy vesilinnustukseen?

Vastaus: Vesilinnustustahan nimenomaan harrastetaan Vähähuiturin kolmion alueella. Käsitykseni mukaan on ollut ihan toimiva käytäntö ja halutaan sen jatkuvan. Vaikka saaret suojeltu niin merialueella sitä saa tehdä. Perinteisesti rannikkoalue sorsan kannalta tärkeämpi, mutta on Huiturin alueella suosittuja paikkoja. Ei niin suuressa mittakaavassa mutta kuitenkin, matalissa vesissä sorsanmetsästystä tehdään. Vaikuttaa mm. merenkäynti, rannikot suojaisempia.

Mantereella puolella ollaan aika vahvasti riistahallinnon kannalta monilajista kannanhoitoa viemässä eteenpäin, eli maalla olevia suurpetoja ja hirvieläimiä ja niiden välistä dynamiikkaa on mietitty. Tässä sama asia, siirrytään maalta merelle ja huippupetona hylkeet ja vastinkappaleena kalat ja monilajinen kannanhoito. Lajit keskenään vuorovaikutuksessa ja tämä täytyy ottaa huomioon keskustelussa.

Laajempaan asiaan yleisesti se monilajisuus tulee pitää mielessä tässä keskustelussa. 30 vuotta sitten kun lakia säädettiin eikä osattu ennustaa tulevaisuutta, laitettiin aika kireäksi säädökset. Nyt on mahdollista ottaa huomioon nykyhetki ja hyljekannat ja niiden kehityksen suunta, mutta sitten pitäisi pystyä kirjaamaan pykälään myös mahdollisimman paljon liukumavaraa. Säädestä itsessään ei pitäisi tarvita perata aina 10-15 vuoden välein koska se on kirjattu liian tiukaksi eli pitäisi olla mahdollista erilaisin poikkeuksin mahdollistaa asioita ilman säädöksen avaamista.

Kalastajiin ja hylkeisiin liittyy paljon problematiikkaa. Monilajisuus on tärkeää - kun puhutaan kasvavista hyljekannoista, pitäisi nostaa esiin myös uhanalaiset meriharjus ja meritaimen, joihin tuolla hyljekannalla on vaikutusta. Tällä pitäisi olla vaikutus avata metsästys koko Perämeren alueella. Metsästyksen salliminen - hyljekantoja suojellaan asetuksella eikä luonnonsuojelulaille, ja kannan säätely perustelisi metsästyksen avaamista. Tärkeää huomioida myös tuo metsästyksen ja veneilyn kausittuminen: (huvi)veneily ja metsästyskausi ovat erillään, harvoja kulkijoita metsästyssesonin aikana, muiden käyttäjien ja metsästäjien välistä ristiriitaa ei ole.

Pohjoinen ulottuvuus - nykyaikainen keskustelu - isoja edistysaskelia tehty suojelussa ja nähty menestystarinoita (merimetso ja hylje) ja paikallishallinnon suhteen auttaisi taka-askelien ottaminen eli suojelualueiden purkaminen, käyttäjätason näkemyksiä kuunnellen.

Nykytekniikan ja valvonnan näkökulma - on sekä riistakantojen säätely että myös ilmoitusmenettely mutta myös valvonnan kehittyminen valtavasti. Yksi näkökulma puiston käytön laimentamiseen, kun myös valvonnan näkökulmasta on uusia tekniikoita olemassa.

Kysymys (Eevamaria Harala): Hylkeenmetsästysaika on siis eri aika kuin muu alueen virkistyskäyttöaika. Nyt on ollut valtakunnallisesti paljon keskustelua siitä, että turvallisuussyistä pitää joillain alueilla rajoittaa metsästystä. Miten näette - onko Perämeren kansallispuiston tai Huiturin alueella tällaisia alueita? Onko turvallisuusnäkökulmaan kommentteja? Metsästäjät eivät varmaan yleensäkään halua mennä sinne missä on paljon ihmisiä, koska sellaisella alueella metsästäminen on riskialttiimpaa ja vaativampaa?

Vastaus: Selkä-Sarvessa ja Pensaskarissa Metsähallituksen tuvat ja palvelupisteet ja suojasatamat. Kesäaikana suojasatamat nakutettu täyteen juhannuksesta elokuun puoliväliin, sitä ennen ja sen jälkeen ihan satunnaista käyttöä. Kun jahti päällä niin ainoastaan rohkeimmat liikkuu jäällä (kelkkailukausi jo ohi). Turvallisuuden kannalta ei tule olemaan ongelmia. Saarista etäisyydet pitkiä. Vähähuiturista Sarveen 15 km, pitkät etäisyydet saarien välilläkin.

Vastaus: Kokemuksia Merenkurkusta: Siellä metsästetään hylkeitä sisäsaaristoa myöten, jossa on satoja, jopa tuhansia huviloita. Vielä ei ole tullut mitään vaaratilanteita hylkeenmetsästyksen myötä. Käytetään eri luoteja, ettei lähde kimmokkeena minnekään. Pyyntikulttuuri kuuluu merelle. Jos olet lastannut hylkeen veneeseen ja menet satamaan, ihmiset tulee innoissaan katsomaan ja haluaa lihaa. Ei ole tullut vaaratilanteita vastaan, korkeintaan toisten hylkeidenpyytäjien kanssa. Totta kai on henkilöitä, jotka ei halua, että kukaan metsästää mitään. Merenkurkussa mennyt kuitenkin hyvin, ja on enemmän veneitä ja huviloita kuin pohjoisessa.

Vastaus (Markus Aho): Samoilla linjoilla keskustelun kanssa turvallisuusnäkökulman kanssa - kiväärikaliperisellä aseella ei suurta ristiriitaa hylkeenmetsästyksellä ja virkistyskäytöllä jo ihan ajallisen sijoittumisen myötä. Vesilinnunpyynti mökkiläisten kanssa enemmän hiertävä asia - kaikki ei muista kunnioittaa metsästyslain suojavyöhykkeitä asuttuihin rakennuksiin, niistä tulee eniten moitteita meille. Nykytekniikka ei oikein auta vielä viranomaisien valvontakäytössä, koska on niin tiukasti säädeltyä, kehitysmahdollisuuksia voi olla esimerkiksi

luvitukseen, paikannukseen liittyviä keväisille hyljejäille - yksityiskäytössä metsästyskäytössä tekniikka toimii erinomaisesti. Parannukset tulisivat ehkä enemmänkin paremmasta metsästäjien välisestä viestinnästä. Kesäaikaan virkistyskäyttäjät(kin) toimivat valvojina kun ilmoittavat virheikäntöistä. Viranomaisten valvonta ei ole säännöllistä.

Rajavalvonta aika vilkasta, varsinkin Merivartiosto, intresseissä myös metsästyksenvalvonta virkatehtävänä.

Eevamaria Harala esitteli jatkoaskeleet: Metsähallitus kokoa kommentit ja ehdotukset vesialueiden yhdistämisestä kevään kalastuskokouksen ja tämän metsästyskokouksen osalta. Asiasta koostetaan mietintö tai ehdotus, jossa pureudutaan kalastukseen ja uhanalaisiin kalakantoihin, kuten meriharjukseen ja meriloheen ja niiden suojelutoimiin, sekä tässä esiin tuotuihin metsästyksen näkökulmiin. Selvitys esitetään ympäristöministeriölle (hoito- ja käyttösuunnitelman valmistumisen yhteydessä). Tämän jälkeen ympäristöministeriö ottaa vastuun asian mahdollisesta edistämisestä.

Kysymys: Minkälainen aikataulu koko hankkeella ja milloin laki maalissa ja voimassa?

Vastaus (Eevamaria Harala): Laista ei voi tietää, mutta HKS tavoite saada ensi vuoden alkupuolella tai kesällä valmiiksi, ja sen yhteydessä selvitys Perämeren kansallispuiston ja Huiturin vesialueen liittämisestä. Meillä ei ole selvityksen tulosta tiedossa, haluttiin aidosti selvittää liittämisen vaikutukset kalastuksen ja metsästyksen suhteen. Selvityksessä tehdään jonkunlainen johtopäätös siitä, halutaanko asiaa edistää vai ei, sitten esitämme ministeriölle asian. Siellä se sitten etenee omaa tahtiaan.

HKS:stä vielä sen verran että jos ei valmisteluvaiheessa mene yksityisten ihmisten mielipiteet perille, on jälkikäteen turha valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Yksityinen ihminen ei ole oikeutettu valittamaan. Perämeren kansallispuiston järjestyssääntö kaatui valitukseen, tehtiin uudelleen samoilla virheillä, mutta oma valitusoikeus oli sillä välin kadonnut. Samalla lailla se esitetään suurelle yleisölle, mutta yksityinen ihminen ei voi enää valittaa vaan pitää olla jokin järjestö tai säätiö takana. Nykyinen järjestyssääntö eilistä päivää, rasite. Virkistävää, että tällainen kokous nyt saatu aikaan, kun aiemmin tehty päätöksiä vaan salassa eikä kysytty keneltäkään.

Vastaus (Eevamaria Harala): Tässä Hoito- ja käyttösuunnitelmassa (HKS) ei esitetä muutosta järjestyssääntöön, joka edellä mainitussa prosessissa oli osallistettu HKS:n kautta. HKS ei ole järjestyssäännön kaltainen säädös, vaan suunnitelma alueen käytöstä, joka toki sitoo Metsähallitusta, mutta ei yksityisiä käyttäjiä.

Vastaus (Arja Halinen): Valitusoikeus ja muutoksenhakuoikeus (järjestyssääntöön) on, mutta peruste on, kenen oikeutta tai etua asia koskee, ja taise olla niin että järjestyssäännön määräyksistä ei yksityishenkilöön kohdistu oikeuden tai edun menetystä niin että olisi ollut tuomioistuimen mielestä muutostarvetta. HKS:n vahvistaa ympäristöministeriö, siitäkin on mahdollista pyytää muutosta, mutta menestyminen on vaikeaa, jollei olisi esittää, että on rikottu lakia tai tehty joku lainsäädännön vastainen päätös. Huomio on sinänsä hyvä, että suunnittelun aikana pitäisi pystyä yhteistyössä tekemään ratkaisuja eli muutoksenhakuprosessissa ei yleensä asia johda mihinkään. Mitä enemmän yhteisiä linjoja pystytään sopimaan nyt tekovaiheessa (eli myös vielä lausuntovaiheessa), sen parempi.

Yhteystiedot: Metsähallitus, etunimi.sukunimi@metsa.fi

Eevamaria Harala (HKS), Mikko Rautiainen, (metsästys) Eero Hartikainen (kalastus)

Hoito- ja käyttösuunnitelman sivut: metsa.fi/perameren-suunnittelu

Liite 3. Muistutus Perämeren kansallispuiston ja Huiturin vesialueen liittämissuunnitelmasta. Muistutus on annettu ennen osallistamiskokouksia ja selvityksen valmistumista

Perämeren kansallispuisto ja sen metsästys- ja kalastusmahdollisuudet

Puisto sijaitsee Euroopan tärkeimmän lohijoen, Tornionjoen, edustalla. Vaikutusalue ulottuu Kemi-, Simo- ja Kalixjoen vaelluskalakantoihin. Selkämeren kansallispuistoon verrattuna Perämeren kansallispuisto sijaitsee huomattavasti strategisemmalla paikalla. Silti Selkämeren kansallispuistossa on metsästys sallittu, myös harmaaahylkeen. Perämerellä on harmaaahylkeen lisäksi ylisuuri itämerennorppakanta.

Hylkeistä on tullut haittalajeja ja niiden kannat lisääntyvät n. 8 % vuosittain. Ne syövät kalat pyydyksistä ja niiden ympäriltä. Verkkokalastus on kesäisin mahdollista vain siulomalla jatkuvasti ja lappamalla verkot mereltä lähtiessä pois pyynnistä. Hylkeet syövät kalaa ja myös vaurioittavat kaloja (merilohissa todetut ihosairaudet). Siis varmuudella todettu haittaeläin ylipuolensa kantana. Hylkeitä tulee saada vähentää, jolloin saamme vahvemmat kalakannat ja uhanalaiset meriharjus- ja meritaimenkannat elpyvät ja ammattikalastusta voidaan kannattavasti harjoittaa.

Perämeren kansallispuiston pohjoisosassa, Huiturin vesialue, kuuluu Rajajokisopimuksen (Rajajokisopimus Suomen ja Ruotsin välillä) mukaiseen Tornion merialueeseen. Huiturin vesialue ei siis kuulu puistoon, vaan on Metsähallitukselle erotettu alue. Saaret kuuluvat puistoon. Kalastuksessa noudatetaan yhteistä kalastussääntöä Ruotsin kanssa. Metsästys on sallittu paikkakuntalaisille. Kalastussääntöä tarkastellaan vuosittain yhdessä Ruotsin kanssa. Rajajokikomissio hallinnoi ja valvoo aluetta kummankin maan kalastusviranomaisten lisäksi. Tällä alueella asiat ovat kunnossa. Lohikanta on saatu erinomaiseen kuntoon ja siikakannat ovat vahvistumassa.

Perämeren kansallispuiston Kemin puoleisella osalla metsästys on kokonaan kielletty. Lisäksi on perustettu Möylyn hylkeidensuojelualue. Puiston perustamislaissa turvataan perinteisen kalastuksen harjoittaminen. Ammattikalastuksen harjoittaminen kuuluu perusoikeuksiin. Kemin puoleisessa puistonosassa ei noudateta edes asetuksen (Asetus Perämeren kansallispuistosta 538/1991) 4 §:n mukaista kohtaa 2): vähentää kasvi- tai eläinlajin yksilöiden lukumäärää, jos laji on lisääntynyt liikaa tai käynyt muuten vahingolliseksi. Tulkitaan, että tämä koskee luonnonsuojellusta vahinkoa, mutta ei vahinkoa ammattikalastukselle. Tämä on johtanut perustuslain vastaiseen tilaan puiston Kemin puoleisella osalla.

MMM on todennut, että harmaaahyljettä ja itämerennorppaa voidaan metsästää kiintiöiden puitteissa. Korjausliike tilanteeseen on se, että puiston Kemin puoleisella osalla sallitaan harmaaahylkeen ja itämerennorpan metsästys lajien kiintiöiden mukaisesti ja Möylyn hylkeidensuojelualue lakkautetaan ja poistetaan puistosta. Metsästyksellä saadaan hylkeet taas ihmisaroksi ja varovaisemmiksi. Hylkeiden vähentäminen on ainoa toimiva keino kalakantojen vahvistamiseksi. Samalla uhanalaiset meriharjus ja meritaimen elpyvät. Erilaisia kalastusrajoituksia on jo liiankin kanssa. Toimiva luontosuhde tarkoittaa sitä, että voidaan metsästää ja ammattikalastaja pystyy harjoittamaan elinkeinoa. Yhtiöpäisellä suojelulla puistosta tulee hyljereservaatti ja museo, jossa tutkitaan entisiä kalastustukikohtia ja muistellaan alueen kalastajia.

Metsähallituksen johdantoteksteistä paljastuu, että perimmäinen tarkoitus on liittää Huiturin vesialue puistoalueeseen sekä aukaista puistolaki ja antaa ympäristöministeriölle vapaat kädet toimintaan. Tähän viittaa uusi eduskuntakäsittely. Puisto saadaan toimivaksi tässä esitetyillä korjauksilla: metsästyskielto kumotaan ja harmaaahylkeen sekä itämerennorpan metsästys sallitaan kiintiöiden mukaisesti, jolloin päästään ylisuurien kantojen tasaamiseen. Lisäksi Möylyn hylkeidensuojelualue lakkautetaan ja poistetaan puistosta.

Tilanteen tekee vakavaksi, jos ympäristöministeriössä ollaan valmiina avaamaan yhteinen valtiosopimus Ruotsin kanssa. Tämä merkitsee, että Ruotsi tulee mukaan neuvottelupöytään. Lähteekö Ruotsi esim. alueen pienentämiseen? Hyväksyykö Ruotsi tämän suomalaisten vihreiden yhtiöpäisen suojelun, jolla peruselinkeinot ajetaan alas? Tuskinpa.

Rajajokisopimus ja sen kalastussääntö takaavat, että vaelluskalakannoilla ja niiden hoidolla on kahden valtion tuki ja asiantuntemus. Tulevaisuudessa joudumme ilmastokysymysten lisäksi vastaamaan globaaliin elintarvikepulaan. Lähiruuan tuottaminen tulee entistä tärkeämmäksi sekä Suomessa että maailmalla. Tämä ei toteudu, jos lähiruoka (Perämeren kalat) syötetään haittaeläimille.

*Pohjoisen Perämeren luonnonsuojelualueen ref. Tami Rönkä
Ala-Kemijoen ja Perämeren kalatalousalue nur-jalk.
Markku Sotisaari puh.johd.
Tina Peltola Perämeren kalatalousyhteisöjen liitto ry
Matti Suvela Simo- ja Kalixjoen kalatalous
Pekka Kalla ammatti-kalastaja TORNI*

Liite 10 Vaikutukset Natura 2000 -suojeluperusteisiin

Hoito- ja käyttösuunnitelman toimenpiteiden vaikutukset Natura 2000 -suojeluperusteisiin.

Hoito- ja käyttösuunnitelmaan kirjattujen toimenpiteiden vaikutukset luontodirektiivin luontotyypeihin ja lajeihin on arvioitu suunnitelmaa laadittaessa. Suunnitelman tarkoituksena on kohdealueen luontoarvojen ja lajiston elinolosuhteiden turvaaminen ja parantaminen, joten siihen ei lähtökohtaisesti sisällytetä toimenpiteitä, jotka heikentäisivät kohteen suojelun perustana olevia luontoarvoja.

Perämeren kansallispuiston Natura-alueen tärkeimmät suojeluperusteet ovat luontotyypeistä maankohoamisrannikon primäärisuknessiovaiheiden luonnontilaiset metsät, runsaslajiset kuivat ja tuoreet niityt, kuivat nummet, ulkosaariston saaret ja luodot, hakamaat ja kaskilaitumet, lehdot, merenrantaniityt ja rannikon laguunit. Lajeista keskeisiä suojeluperusteita ovat upossarpio, ruijannuokkuesikko, perämerenketomaruna ja itämerennorppa (Natura-alueen tila-arvio 2020)

Perämeren saarten Natura-alueen tärkeimmät suojeluperusteet ovat luontotyypeistä liikkuvat alkiovaiheen dyynit, liikkuvat rantakauradyynit, kiinteät ruohokasvillisuuden peittämät dyynit, variksenmarjadyynit, metsäiset dyynit, lehdot, maankohoamisrannikon primäärisuknessiovaiheiden luonnontilaiset metsät, runsaslajiset kuivat ja tuoreet niityt, hakamaat ja kaskilaitumet, ulkosaariston saaret ja luodot, harjusaaret, kivikkorannat, merenrantaniityt, Itämeren hiekkarannat, vedenalaiset hiekkasärkät sekä jokisuistot ja riutat. Lajeista keskeisiä suojeluperusteita ovat 37 lintulajia (pesiviä ja levähtäviä), sekä laaksoarho, lietetatar, ruijannuokkuesikko, nelilehtivesikuusi, upossarpio, harmaahylje (halli) ja itämerennorppa. (SDF Naturatietokanta 2018)

Röytän Natura-alueen tärkeimmät suojeluperusteet ovat luontotyypeistä maankohoamisrannikon primäärisuknessiovaiheiden luonnontilaiset metsät ja merenrantaniityt. Lajeista keskeisiä suojeluperusteita ovat upossarpio ja ruijannuokkuesikko. (Natura-alueen tila-arvio 2020)

Tavoite: Luontaisten lajien elinympäristöjen turvaaminen: vieraslajien ja haitallisesti lisääntyneiden luontaisten lajien torjunta. Nämä lajit vaarantavat harvinaisten lajien esiintymisen ja heikentävät niiden elinympäristöjen laatua, esimerkiksi pienpedot ja ruovikoituminen, jotka uhkaavat linnustoa.

Haittaa aiheuttavan tai haitallisesti lisääntyneen lajiston torjunta/ vähentäminen on merkittävää esimerkiksi rantalinnustolle sopivien ja turvallisten (pienpedot) pesimispaikkojen (kurtturehtiruusu) ja ruokailu- ja levähdysalueiden turvaamisessa, sekä niin rannalla kuin matalassa vedessä (järviruoko) esiintyvän arvokkaan ja uhanalaisen lajiston turvaamisessa. Toimenpiteinä ovat pienpetopyynnin lisäksi mm. laiduntaminen ja kohdennetut niitot, sekä Pensaskarin kluuvijärven ennallistaminen poistamalla vesiruttoa upossarpion säästämiseksi. Haitallisen lajiston seurannan ja poiston tulisi olla jatkuvaa. Alueella on tarkoitus tavoitella haitallisten lajien ja vieraslajien leviämisen seuranta myös kansalaishavainnoinnin keinoin. Lyhyellä aikavälillä toimenpiteet parantavat välittömästi useiden Lintudirektiivin liitteen I lajien sekä SPA-alueiden valinnassa käytettyjen muuttavien lintujen pesimämenestystä vähentämällä pesäpredaatiota ja lisäämällä pesintään sopivien avointen ympäristöjen määrää. Myös edellä mainittujen lajien levähdys- ja sulkimisympäristöjen laatu paranee ja predaatio vähenee. Järviruon ja kurttureusun torjuminen vähentää lyhyellä aikavälillä myös suojelunarvoiseen lajistoon kohdistuvaa haitallisten lajien aiheuttamaan kilpailua kasvupaikoista, ja parantaa tai säilyttää useiden luontodirektiivin luontotyyppien kuten Itämeren hiekkarantojen, eri dyyniluontotyyppien, merenrantaniittyjen ja kivikkorantojen suojelutasoa, sekä auttaa säilyttämään Luontodirektiivin liitteen II lajien kuten perämerenketomarunan, ruijannuokkuesikon ja nelilehtivesikuusen elinympäristöjä.

Tavoite: Maankohoamisrannikon luontotyyppien säilymisen ja kehityksen turvaaminen.

Ensisijainen toimi kehityksen turvaamisessa on edunvalvonnallinen: Suunnittelualuetta ympäröivän maan ja meren käytöstä lausutaan tarvittaessa. Lausuntojen lisäksi alueiden ja luonnon edunvalvontaa tehdään muun tiedontuottamisen, valistuksen, vaikuttamisen, ympäristökasvatuksen ja viestinnän keinoin. Esimerkiksi rehevöitymiskehityksen hillitsemisessä viestinnällä ja ympäristökasvatuksella on merkittävä rooli myös yksilötasolla. Luonnontilaisten sukkessiosarjojen säilymistä turvataan päivittämällä ja laajentamalla koko alueelle tiedot hoidettavien perinnebiotooppien ja luontaisesti kehittymään jätettävien sarjojen kohteista, jolloin lajien ja luontotyyppien hoito ja edunvalvonta helpottuu.

Suojeluun varatut valtion alueet tullaan perustamaan luonnonsuojelulain mukaisiksi luonnonsuojelualueiksi, jolloin alueen käytön ohjaaminen ja valvonta helpottuvat. Toimenpiteet kohdistuvat kaikkiin alueen maankohoamisesta riippuvaiisiin suojeluperusteluontotyypeihin ja -lajeihin ja auttavat keskipitkällä tai pitkällä aikavälillä säilyttämään tai parantamaan näiden suojelutasoa vähentämällä näihin kohdistuvaa haitallista ihmisvaikutusta ja toisaalta auttamalla kohdentaan hoitotoimet kustannusvaikuttavuudeltaan tärkeimpiin kohteisiin.

Tavoite: Perinnebiotooppien suojelutason parantaminen

Avoimen ja puustoisin perinneympäristön hoito sekä riittävän laidunpaineen ylläpito, hoidettujen alueiden laadun parantaminen ja määrään lisääminen laiduntamalla ja raivaamalla parantaa luontotyyppien edustavuutta ja suojelutasoa, sekä direktiivilajien ja muun arvokkaan lajiston elinympäristöjen tilaa. Toimenpiteet parantavat välittömästi tai keskipitkällä aikavälillä Luontodirektiivin liitteen I luontotyyppien runsaslajiset kuivat ja tuoreet niityt, hakamaat ja

kaskilaitumet ja kuivat nummet suojelutasoa ylläpitämällä perinnemaisemien avoimuutta ja vähentämällä haitallisten, perinnemaisemalajien kanssa kasvutilasta kilpailevien lajien kantoja. Samalla laidunnus parantaa myös varsinaisiin perinnebiotooppeihin kuulumattomien, mutta hoidosta hyötyvien luontotyyppien kuten Itämeren hiekkarantojen, kivikkorantojen ja eri dyyniluontotyyppien suojelutasoa. Toimenpiteet parantavat myös avoimia ympäristöjä tarvitsevien Luontodirektiivin liitteen II lajien kuten ruijannuokkuesikon ja nelilehtivesikuusen, sekä Lintudirektiivin liitteen I lajien suojelutasoa.

Tavoite: Pohjoisia olosuhteita vaativan lajiston elinolosuhteiden säilyminen

Pohjoisten olosuhteiden säilymisessä tärkeätä on ilmastonmuutoksen hillitseminen sekä paikallisten luonnonolosuhteiden vakaana pitäminen, joka edesauttaa luonnon resilienssiä, eli kykyä sopeutua muutokseen. Ilmastonmuutoksen osalta edunvalvonnallisilla toimilla (suunnittelualueita ympäröivän maa- ja vesialueen sekä siihen vaikuttavien hankkeiden lausunnot) on pääpaino, ja toiminta on jatkuvaa.

Alueen luontotyyppejä ja lajistoa seurataan päivittämällä luontotyyppi-inventointeja ja laji-inventointeja tarvittaessa tai tietyin väliajoin, sekä mahdollisuuksien mukaan muiden käyntien ohella. Alueen luontotyypit muuttuvat poikkeuksellisen nopeasti maankohoamisen, luonnonhoidon, Perämeren rehevöitymisen ja ilmastonmuutoksen seurauksena. Seurannat ohjaavat lajien ja luontotyyppien hoitotoimia; kun tiedämme missä hoitotarpeet ovat, pystymme ohjaamaan ja kohdentamaan hoito- ja edunvalvonnan toimet oikein. Lajiston levinneisyyttä tuetaan myös esimerkiksi siirtoistutuksin (erittäin uhanalaiset perämerenketomaruna, mahdollisesti rönsysorsimo sekä nelilehtivesikuusi) olemassa olevia populaatioita heikentämättä. Toimenpiteet auttavat keskipitkällä tai pitkällä aikavälillä säilyttämään tai parantamaan useiden Luontodirektiivin liitteen II lajien kuten upossarpon, ruijannuokkuesikon, nelilehtivesikuusen, lietetattaren, perämerenketomaran ja Itämeren norpan suojelutasoa, ja samoin lukuisien levinneisyydeltään pohjoisten Lintudirektiivin liitteen I lajin suojelutasoa.

Tavoite: Rantalinnuston elinympäristöjen laajentaminen ja edustavuuden parantaminen

Avoimia rantaympäristöjä hoidetaan laiduntamalla ja raivaamalla. Lintuluotojen lakiosia raivataan lintujen pesimäpaikkojen saamiseksi korkeammalle, kesämyrskyjen saavuttamattomiin. Toimet parantavat myös muun lajiston elinympäristöjen tilaa.

Lisäksi valtion maiden suojelualuerajaukset tarkistetaan linnustokohteilla ja vedenalaisarvot huomioiden. Osalla valtion maista ja vesistä Perämeren saarten Natura-alueella suojelurajaukset on tehty koskien vain saaria, sillä Natura-alueen rajauksen aikaan ei tunnettu alueen vedenalaisia arvoja. Vastaavasti maan kohoamisen yhteydessä rannat jäävät suojelun ulkopuolelle ja primäärisukessio katkeaa. Samoin linnustollisesti arvokkaiden pesimäsaarien ja -luotojen rajaukset tulee tarkistaa niin, että niiden lähestyminen ja maihinnousu saadaan rajattua tarkoituksenmukaisesti. Tarkistaminen koskee vain valtion alueita, ei yksityisiä maita tai vesiä. Nykytiedon mukainen rajausta tuo suojeluun lisää ja/ tai laajentaa Natura-luontotyyppejä ja tukee täten niiden säilymistä ja turvaa niiden kehityksen maankohoamisen edetessä. Myös pesivän linnuston häirintää voidaan vähentää linnustolle arvokkailla kohteilla. Liikkumisrajoitukset parantavat toteutuessaan välittömästi useiden Lintudirektiivin liitteen I lajien sekä SPA-alueiden valinnassa käytettyjen muuttavien lintujen (tärkeimpinä äärimmäisen uhanalaiset rantakurvi ja suokukko, sekä erittäin uhanalaiset etelänsuosirri, karrikukko, pikkutiira, selkälökki ja tukkasotka) pesimämenestystä vähentämällä tärkeimmillä linnuston pesimäalueilla pesimäaikaan tapahtuvan rantautumisen ja liikkumisen aiheuttamia pesätuhoja. Luonnonhoitotoimenpiteet vähentävät välittömästi pesäpredaatiota pesärosvoille soveltuvien tähtystyspaikkojen vähetessä ja lisäävät välittömästi tai keskipitkällä aikavälillä pesintään sopivien avointen ympäristöjen määrää edellä mainituilla lajeilla.

Tavoite: Uhanalaisten kalalajien kalakantojen tilan paraneminen, meriharjus, luontainen meritaimen, vaellussiika

Selvitetään yhteistyössä LUKE:n kanssa vaihtoehtoja meriharjuksen ja meritaimen kantojen säilymisen ja parantamisen kannalta järkeviä kalastuksensääntelytoimenpiteitä. Sivusaaliina saatavat uhanalaisten kalojen, meriharjuksen ja meritaimen, määrät ovat pieniä, mutta pienissä kalakannoissa ja laajemmalla alueella kokonaisvaikutus voi olla merkittävä. Meriharjuksen osalta ilmiö voi olla paikallisesti merkittävä. Toimenpide kohdistetaan Perämeren kansallispuiston ja Tornion ns. Huiturin vesialueen alueille, ja mahdollisten toimenpiteiden toteutus tapahtuu ELY-keskuksen ja Metsähallituksen omien kalastuslupitusten kautta.

Samaan aikaan selvitetään meriharjuskantojen ja elinympäristöjen tilaa, kunnostetaan meriharjuksen elinympäristöjä, sekä kasvatetaan emokalaparvi harjuksen tuki-istutuksia varten Biodiversea LIFE -hankkeessa (v. 2021-2029). Toimenpiteet parantavat keskipitkällä aikavälillä Luontodirektiivin liitteen V lajin harjuksen (meriharjuksen) ja siian (merialueen vaellussiian) suojelutasoa saalistuspainetta vähentämällä ja harjuksen elinympäristöjen laatua parantamalla.

Tavoite: Vedenalaisten luontotyyppien ja lajien kunnossapito, säilyminen ja tilan parantaminen

Keskeinen vedenalaisten luontoarvojen suojelutoimenpide on edunvalvonta. Suunnittelualueita ympäröivän meren käytöstä ja merialueisiin vaikuttavista toiminnoista, kuten maa-ainestenotosta, kalankasvatuksesta, väylistä ja tuulivoimasta, lausutaan tarvittaessa. Lisäksi osallistutaan tarvittaessa hankesuunnitteluun, sekä tiedotetaan ja tehdään yhteistyötä mereen vaikuttavissa hankkeissa (esimerkiksi maankohoamisrannikolla ammatin harjoittamisen ja virkistyskäytön mahdollistamiseksi lähes välttämättömät, kumuloituessaan suurempaa haittaa aiheuttavat pienruoppaukset,

yhteistyö vuokralaisten kanssa). Meri-luontotiedon ajantasaisuuden ylläpito (uusinta- ja lisäkartoitukset) on merkittävää suojelutoimenpiteiden ja edunvalvonnan onnistumiseksi.

Alueella on suunniteltu myös kaksi erillistä paikallista toimenpidettä: pilottikokeiluna lietteen poisto liettyneeltä, aiemmin arvokkaalta vesikasviniityiltä ja aiemmin niityllä esiintyneen kasvillisuuden (takaisin)siirtoistutus. Toinen toimenpide on 6 km/h nopeusrajoituksen hakeminen Sarven saaristoon liettymisen vähentämiseksi. Alentuvat ajonopeudet vähentävät potkurivirtoja ja sen myötä pohjan liettymistä. Toimenpiteet parantavat pitkällä tai keskipitkällä aikavälillä Luontodirektiivin liitteen I luontotyyppien vedenalaiset hiekkasärkät, jokisuistot ja riutat suojelutasoa sekä Luontodirektiivin liitteen II lajien meriuposkuoriaisen, upossarpion ja nelilehtivesikuusen elinympäristöjen laatua.

Tavoite: Virkistyskäyttö ei uhkaa luontoarvoja

Pääasiallinen keino virkistyskäytön luomalle uhkalle on tiedon lisääminen. Kävijät ohjataan kestäville kohteille, ja ohjeistetaan retkietiketistä, lintujen pesimäajoista sekä muista alueella oleellisista käytöissännöistä ja rajoituksista selkein maasto-opastuksin, ajantasaisin nettisivuin ja muilla viestinnän keinoilla.

Uutena alueelle osoitetaan suosituksia mairinnousun välttämiseksi linnuston pesimäaikana tärkeimmille pesimäalueille (saaria ja luotoja) sellaisille kohteille, joilla päätöstä ei voida toistaiseksi antaa lakisääteisenä. Kansallispuiston alueella nämä on osoitettu järjestyssäännössä, muualla suunnittelualueella rauhoitusalueet on osoitettu YSA-päätöksissä (Krunnit, Parmit, Runniletto). Kaikki rajoitusalueet, myös suositusalueet, pyritään merkitsemään karttojen lisäksi maastoon, ja lisäämään käyttäjien tietoisuutta vältettävistä kohteista. Pesimäalueiden rauhoittaminen parantaa lintujen pesintöjen onnistumista ja vähentää pesärosvouksen riskiä, ja parantaa siten useiden Lintudirektiivin liitteen I lajien sekä SPA-alueiden valinnassa käytettyjen muuttavien lintujen (tärkeimpinä äärimmäisen uhanalaiset rantakurvi ja suokukko, sekä erittäin uhanalaiset etelänsuosirri, karikukko, pikkutiira, selkälökki ja tukkasotka) suojelutasoa alueella.

Tavoite: Laadukkaat, monipuoliset, oikein mitoitettut ja sijoitetut retkeilyrakenteet ohjaavat kävijät kohteisiin, jotka kestävät virkistyskäytöstä syntyvän kuormituksen.

Kävijät ohjataan (valtion kohteilla) selkein tiedoin (maasto-opasteet, nettisivut, esitteet, tuotekortit) kohteisiin, jotka kestävät käyttöä, ja joiden retkeilyrakenteet pidetään houkuttelevina ja turvallisina, ja niitä parannetaan ympäristöystävällisemmäksi. Alueen pääkohteet ovat Pensaskari, Selkä-Sarvi, Vähä-Huituri, Härkäletto, Hietakalla, Kropsu, Ryöskärinkalla ja Iin Rönttä, joille myös opastusaineistoa ylläpidetään. Etenkin toimivat satamat houkuttavat asiakkaita ja ohjaavat käytön haluttuihin kohteisiin, ja ovat turvallisia käyttäjille. Kohteiden ylläpidosta voidaan sopia myös sopimuksin (esim. Kattilankallan satama, Iin Röntän kesäkeittiö). Virkistyskäytön ohjaaminen auttaa säilyttämään useiden kulutusherkkien Luontodirektiivin liitteen I luontotyyppien kuten lehtojen, kuivien nummien ja eri dyniluoontotyyppien suojelutasoa. Samalla se vähentää linnustolle aiheutuvaa häiriötä.

Tavoite: Suunnittelualueen matkailukäyttöä kehitetään yhdessä alueella toimivien yritysten, paikallisten asukkaiden sekä alueella vierailevien kävijöiden kanssa.

Alueen yrittäjien kanssa tehdään luontomatkailuyhteistyösopimukset, joiden keskeinen aihe on alueen kestävä käyttö. Sopimuskumppanien kanssa ollaan säännöllisesti yhteydessä ja sopimuksia tehdään ja uusitaan tarvittaessa. Ajantasainen tieto (tulevien) sopimuskumppanien tarpeista ja toiveista mahdollistaa toiminnan ohjaamisen kestäväksi ja alueelle sopivaksi ja muovaa yhteistyömuodot käytännössä toimiviksi. Toimenpiteet kohdistuvat käytännössä kaikkiin alueen suojeluperusteluontotyyppihin ja -lajeihin, mutta erityisesti niistä hyötyvät häiriön vähenemisen myötä norppa, Lintudirektiivin liitteen I lintulajit sekä SPA-alueiden valinnassa käytetyt muuttavat linnut.

Tavoite: Kestävä kalastus parantaa kalastuksen tuottavuutta, kannattavuutta ja saalisvarmuutta; kaikilla on mahdollisuus kalastaa; kalakannat ovat elinvoimaiset

Myös kalaston arvojen säilymistä ja parantamista edistetään edunvalvonnan (kuten edellä) ja yhteistyön keinoin. Kalastuksen ja kalakantojen kestävyysparantamista mietitään yhteistyössä paikallisten kalastajien ja vapaa-ajan kalastajien (SVK), erävalvonnan, tutkimustahojen ja luvittajien kanssa. Tavoitteena on löytää mahdollisimman toimivia, ja sosiaalisesti hyväksyttäviä keinoja uhanalaisten kalakantojen tilan parantamiseen ja kalastuksen järjestämiseen (esim. erilaiset kiintiöt tai ajalliset tai alueelliset tai pyydystekniset kalastusrajoitukset tai kalastusrahoitusalueet). Toimenpiteiden (rajoitusten) on tavoite olla väliaikaisia ja johtaa niiden poistamiseen tarpeettomina. Uhanalaisten tai heikkenevien kalakantojen tilaa voidaan parantaa kalastuksen toimenpiteillä, ja mahdolliset toimenpiteet kohdistetaan Perämeren kansallispuiston ja Tornion ns. Huiturin vesialueen alueille. Tavoitteena on kalakantojen, myös uhanalaisten kalojen, vahvistaminen jopa kalastettavalle tasolle. Tavoite on kunnianhimoinen ja kenties haastava, sillä kalakannoista tiedetään osin vähän, ja niiden tilaan vaikuttavat muutkin kuin kalastuksen järjestämiseen liittyvät (ympäristö)tekijät.

Kalaston ja kalastuksen tilaan vaikutetaan myös hylkeen ja norpan metsästysjärjestelyillä. Tällä hetkellä Perämeren kansallispuistossa kaikki metsästys on kielletty, lukuun ottamatta luonnonsuojelullista häitää aiheuttavat poikkeukset (ei metsästys-, vaan poikkeusluvitus). Vuonna 2022 käynnissä olevassa Ympäristöministeriön hankkeessa päivittää vanhat kansallispuistolait nykyisen luonnonsuojelulain tasalle (24), on tavoitteena lisätä nykyisen luonnonsuojelulain mahdollistama poikkeuslupapyynti myös riistalajeille, jotka aiheuttavat vaaraa turvallisuudelle tai merkittävää häitää omaisuudelle. Tällöin tulee pohdittavaksi sekä harmaahylkeiden että itämerennorppien aiheuttamat vahingot niin

kalastukselle kuin kalalajeille, kuin niiden poiston vaikutus niiden kantoihin. Säädös on tavoite saada voimaan vuonna 2023. Toimenpide kohdistuu pääasiassa Perämeren kansallispuistoon. Ongelmavyhyti vaikutuksineen on moninainen: hylkeiden ja norppien kasvaneet kannat vaikeuttavat suuresti ammatti- ja vapaa-ajankalastusta alueella. Suurten kantojen vaikutus myös uhanalaisille kalakannoille voi olla paikallisesti merkittävä, mutta tutkimustietoa asiasta ei ole. Toisaalta myös hylje ja norppa kuuluvat alueen merkittävään lajistoon, ja Perämeren pohjukka on norpalle tärkeää pesimäaluetta jäävarmuuden takia. Toimenpiteet parantavat keskipitkällä aikavälillä Luontodirektiivin liitteen V lajien harjuksen (meriharjuksen), Itämeren lohen ja siian (merialueen vaellussiian) suojelutasoa saalistuspainetta vähentämällä.

Tavoite: Muut toimenpiteet

Perämeren kansallispuistossa Inakarin saarella on osin mahdollisesti edellisen vuokralaisen, osin Metsähallituksen omistamia rakennuksia, joiden tilanne on epäselvä ja vuokrasopimus on loppunut. Omistajuudet tulee selvittää ja huonokuntoiset/ turvallisuusriskin omaavat rakennukset purkaa, sekä alue siistiä. Hyväkuntoiset vanhat vaja- ja liiterirakennukset voidaan säilyttää kulttuuriperintönä. Purkamisessa tulee huomioida haitta-aineselvitys. Purkaminen on haastavaa, sillä saari sijaitsee väylän takana. Huonokuntoiset rakennukset ja roskat pihalla sekoavat ja maatuvat saareen, ja ne tulee tuoda pois sekä luonnon, eläinten että ihmisten turvallisuuden turvaamiseksi. Rakennusten purkaminen parantaa välittömästi niiden ympäristössä olevan Luontodirektiivin liitteen I luontotyyppien runsaslajiset kuivat ja tuoreet niityt suojelutasoa kasvillisuutta peittävän rakennusjätteen määrää vähentämällä. Lisäksi lampaille vaarallisten rakennusten purkaminen mahdollistaa saaren ottamisen laidunnuskäyttöön, mikä keskipitkällä aikavälillä parantaa Luontodirektiivin liitteen I luontotyyppien runsaslajiset kuivat ja tuoreet niityt, merenrantaniityt ja kuivat nummet sekä Luontodirektiivin liitteen II lajien ruijannuokkuesikon suojelutasoa. Laidunnus mahdollistaa nyt Luontodirektiivin luontotyypeihin kuuluvien metsäisten alueiden muuttumisen pitkällä aikavälillä hakamaat ja kaskilaitumet -luontotyyppiksi.

19.12.2024

VN/19819/2024
VN/19819/2024-YM-2

Metsähallitus

Perämeren kansallispuiston ja Möylyn hylkeidensuojelualueen hoito- ja käyttösuunnitelman vahvistaminen

Metsähallitus on laatinut luonnonsuojelulain (1096/1996, kumottu) 19 §:n 1 momentissa tarkoitetun Perämeren kansallispuiston, Perämeren saarten ja Röytän hoito- ja käyttösuunnitelman 2023–2037 ja lähettänyt sen 1.7.2024 päivätyllä saatekirjeellä (MH 5735/2022) 19 §:n 2 momentin mukaisesti ympäristöministeriölle vahvistettavaksi. Voimassa olevan luonnonsuojelulain (9/2023) 143 §:n 1 momentin mukaisesti hallintoviranomaisessa tai tuomioistuimessa tämän lain voimaan tullessa vireillä olevaan asiaan sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Perämeren kansallispuiston, Perämeren saarten ja Röytän hoito- ja käyttösuunnitelman valmistelu on tullut Metsähallituksessa vireille ennen voimassa olevan luonnonsuojelulain voimaantuloa 1.6.2023, joten asiaan sovelletaan luonnonsuojelulain (1096/1996, kumottu) säännöksiä.

Noin 31 745 hehtaarin laajuinen suunnittelualue sisältää Perämeren kansallispuiston (FI1300301 SAC), Perämeren saarten (FI1300302 SAC/SPA) ja Röytän (FI1100602 SAC) Natura-alueet. Suunnittelualueesta 93 % on vesialuetta. Suunnittelualueella sijaitsee Perämeren kansallispuisto, Möylyn hylkeidensuojelualue, muita valtion suojeluun varattuja kohteita sekä yksityisiä luonnonsuojelualueita. Perämeren kansallispuisto kattaa suunnittelualueesta noin 14 893 hehtaaria ja Möylyn hylkeidensuojelualue noin 804 hehtaaria.

Perämeren kansallispuisto perustettiin vuonna 1991 Perämeren kansallispuistosta annetulla lailla (537/1991). Perämeren kansallispuiston rauhoitussäännökset on päivitetty uuden luonnonsuojelulain (9/2023) mukaisiksi 1.6.2023 lukien (laki Perämeren kansallispuistosta annetun lain muuttamisesta (528/2023)). Kansallispuiston edellinen hoito- ja käyttösuunnitelma on vuodelta 2009. Sen toteutumisen seuranta tehtiin vuonna 2020.

Möylyn hylkeidensuojelualue on perustettu vuonna 2001 valtioneuvoston asetuksella hylkeidensuojelualueista (736/2001). Asetus on jäänyt voimaan voimassa olevan luonnonsuojelulain (9/2023) 137 §:n mukaisesti. Asetuksen 6 §:n 1 momentin mukaisesti myös muille kuin Kallbådanin hylkeidensuojelualueille voidaan tarvittaessa laatia hoito- ja käyttösuunnitelmat, joissa voidaan erityisesti ottaa huomioon mahdollisuudet hylkeiden tarkkailuun. Asetuksen 6 §:n 2 momentin mukaisesti hoito- ja käyttösuunnitelman laatii Metsähallitus yhteistyössä niiden kanssa, joita asia koskee, ja sen vahvistaa ympäristöministeriö.

Edellinen hoito- ja käyttösuunnitelma kattoi Metsähallituksen hallinnoimat alueet. Uusi suunnitelma on laajennettu koskemaan koko Natura-alueita sekä muita kokonaisuuteen kuuluvia valtion hallinnoimia virkistys- tai suojelukohteita. Yksityisomistuksessa olevien maiden

ja vesialueiden osalta suunnitelma on suositusluontoinen, vaikka alueet kuuluvat Natura-rajaukseen.

Suunnitelman keskeinen sisältö

Hoito- ja käyttösuunnitelma on kohdealueen maankäytön pitkän aikavälin strateginen suunnitelma ja linjaus. Sen avulla toteutetaan laeissa säädettyjen perustamistavoitteiden lisäksi alueiden hoidolle ja käytölle asetettuja tavoitteita. Suunnitelman avulla sovitetaan yhteen luonnonsuojelun, virkistyskäytön ja alueen muun käytön tavoitteet. Suunnitelmakausi on noin 15 vuotta.

Perämeren kansallispuiston suojelutarkoituksena on Perämeren ulkosaariston ja meriluonnon suojeleminen sekä ympäristöntutkimus ja luonnonharrastus. Möylyn hylkeidensuojelualueella suojelutarkoituksena on hylkeiden, erityisesti harmaahylkeiden suojeleminen ja niiden elinolosuhteiden häiriöttömyyden turvaaminen, tieteellisen tutkimuksen ja hyljekantojen seurannan edistäminen sekä merellisten luontotyyppien säilyttäminen.

Arvot ja uhkat

Kokonaisuuden keskeisimmiksi arvoiksi on suunnitelmassa nostettu maankohoamisrannikko ja perinnemaisemat, saaristolinnusto, vedenalainen luonto, pohjoisten merilajien pussinperä, mereinen kulttuuriperintö, veneretkeily, ohjattu matkailukäyttö sekä erätalousarvoina kalastus ja elinvoimaiset kalakannat. Alueen arvot korostavat maankohoamisrannikon ja saariston maanpäällisen ja pinnanalaisen luonnon erityisyyttä pohjoisella Itämerellä. Perinnemaisemat, vanhat kalamajat ja kalastuskäyttö sekä merenkulku, vedenalaiset maisemat ja alueen virkistyskäyttö nousevat keskeisesti esiin. Myös alueen kalastusperinne uhanalaisine kalakantoineen on merkittävä arvo.

Kokonaisuuden arvoihin kohdistuviksi uhkiksi suunnitelmassa on tunnistettu erityisesti ilmastonmuutos ja pintavesien rehevöityminen. Muita arvoihin kohdistuvia uhkia ovat esimerkiksi perinneympäristöjen laidunnuksen loppuminen, haitalliset vieraslajit, tuulivoiman rakentaminen ja öljyvahingot. Useimmat tunnistetut uhkat ovat ihmisten välillisesti tai välittömästi aiheuttamia ja kohdistuvat samanaikaisesti moniin arvoihin. Esimerkiksi rehevöityminen ja umpeenkasvu vaikuttavat niin vesi- kuin maalajistoon, alueen maisemaan ja alueella liikkumiseen, kalakantojen runsaussuhteisiin ja kalastajien saaliiseen sekä lintujen ruokailu- ja pesintämahdollisuuksiin.

Päämäärät, tavoitteet ja toimenpiteet

Uhkien torjumiseksi ja kokonaisuuden kehittämiseksi suunnitelmaan on asetettu päämäärät sekä niihin liittyvät tarkemmat tavoitteet ja toimenpiteet. Päämääriä ovat luontotyyppien ja lajien suojelun suotuisan tason turvaaminen, arvokkaiden kulttuuriperintökohteiden säilyminen, alueen merellisen matkailun ja virkistyskäytön kestävyys olemassa olevilla kohteilla ja Perämeren kalastusperinteen ja kalastuselinkeinon tulevaisuuden turvaaminen sekä kalakantojen kestävyys.

Luontotyyppien ja lajien suotuisan suojelun tason turvaamisen osalta suunnitelmassa on tavoitteena muun muassa luontaisten lajien elinympäristöjen turvaaminen ja vieraslajien torjunta, maankohoamisrannikon luontotyyppien säilymisen ja kehityksen turvaaminen, perinnebiotooppien suojelutason parantaminen, rantalinnuston elinympäristöjen laajentaminen ja edustavuuden parantaminen, vedenalaisten luontotyyppien ja lajien elinympäristöjen kunnossapito, säilyminen ja tilan parantaminen sekä se, ettei virkistyskäyttö uhkaa luontoarvoja. Konkreettisia toimenpiteitä näiden tavoitteiden saavuttamiseksi ovat esimerkiksi vieraslajien poistot, avointen ympäristöjen hoito laiduntamalla tai raivaamalla, uhanalaisten lajien siirtoistutukset, erilaiset inventoinnit ja seurannat sekä virkistyskäytön ohjaus häiriöiden välttämiseksi.

Alueen merellisen matkailun ja virkistyskäytön kestävyys osalta suunnitelmassa on tavoitteena, että laadukkaat, monipuoliset, oikein mitoitettut ja sijoitetut retkeilyrakenteet ohjaavat kävijät kohteisiin, jotka kestävät virkistyskäytöstä syntyvän kuormituksen. Lisäksi suunnittelualueen matkailukäyttöä kehitetään kysyntälähtöisesti yhdessä alueella toimivien yritysten, paikallisten asukkaiden sekä alueella vierailevien kävijöiden kanssa.

Vyöhykejako

Vyöhykejako on yksi hoito- ja käyttösuunnittelun keskeisimmistä välineistä. Suunnittelualueen vyöhykejaolla ja palvelurakenteilla ohjataan kävijöiden liikkumista siten, että lajistolle, erityisesti linnustolle, ei aiheudu liikaa häiriötä ja kulumisvauriot jäävät mahdollisimman pieniksi.

Virkistyskäyttö keskitetään retkeily- ja luontomatkailuvyöhykkeelle, jossa suurin osa palvelurakenteista sijaitse ja jonne voidaan sijoittaa myös uusia palvelurakenteita ja retkeilyreittejä. Perämeren kansallispuistossa vyöhyke käsittää noin 43,1 hehtaaria ja koostuu Selkä-Sarvin, Pensaskarin ja Vähä-Huiturin saarikohteista. Laajemmalla suunnittelualueella vyöhykkeeseen sisältyy osia myös Perämeren saarilla (noin 67 ha) sekä lin Röytässä (noin 58 ha).

Rajoitusvyöhykkeen pinta-ala koko suunnittelualueella on noin 5915 hehtaaria. Perämeren kansallispuistossa maihinnoisuus ja liikkuminen olisi kielletty 1.5.–31.7. välisenä aikana linnuston pesimärauhan turvaamiseksi keskeisimmillä lintujen pesimäsaarilla yhteensä noin 215 hehtaarin alueella. Lisäksi rajoitusvyöhykkeeksi on osoitettu Perämeren kansallispuistossa ja Möylyn hylkeidensuojelualueella hylkeiden suojelusta annetun valtioneuvoston asetuksen 4 §:n mukainen Möylyn saarta koskeva liikkumisrajoitus sekä yksityisten luonnonsuojelualueiden perustamispäätösten mukaiset liikkumisrajoitusalueet.

Syrjävyöhykkeen pinta-ala koko suunnittelualueella on noin 24 554 hehtaaria (noin 77 % suunnittelualueesta). Syrjävyöhyke pyritään säilyttämään rauhallisena ja erämaisena. Alueella voi liikkua jokaisenoikeuksien mukaisesti, mutta vyöhykkeelle ei ohjata kävijöitä tai uutta palveluvarustusta. Perämeren kansallispuistosta syrjävyöhyke kattaa noin 14 319 hehtaaria. Lisäksi osia Perämeren saarista ja Röytästä sekä kaikki yksityiset maat ja vedet, joilla ei ole liikkumisrajoituksia tai -suosituksia, on merkitty suunnitelmassa syrjävyöhykkeeseen.

Suunnitelmassa on osoitettu erityisten luontoarvojen vyöhykkeeksi linnustollisesti arvokkaita alueita valtion suojelutarkoituksiin varatuilla mailla Perämeren saarilla sekä yksityisillä

suojelualueilla. Vyöhykkeen yhteispinta-ala on noin 1 115 ha (3,5 % suunnittelualueesta). Vyöhykkeellä liikkumista ja maihinnousua suositellaan vältettävän 1.5.–31.7. välisenä aikana linnuston pesinnän turvaamiseksi. Ympäristöministeriö toteaa, että erityisten luontoarvojen vyöhyke voi olla virkistyskäyttäjien näkökulmasta viestinnällisesti vaikeasti hahmotettava ja epämääräinen alue, jossa liikkumista ei ole selkeästi kielletty. Vyöhykkeen toimivuus kävijöiden ohjaamisessa edellyttää hyvin selkeää viestintää sekä kävijöille näkyvät ja ymmärrettävät perustelut sille, miksi liikkumisen välttäminen alueilla olisi tärkeää.

Vaikutusten arviointi

Hoito- ja käyttösuunnitelmalle ei ole laadittu luonnonsuojelulain (1096/1996, kumottu) 65 §:n (luonnonsuojelulaki (9/2023) 35 §) mukaista Natura-arviointia. Hoito- ja käyttösuunnitelmaan kirjattujen toimenpiteiden vaikutuksia luontodirektiivin luontotyyppeihin ja lajeihin on kuitenkin arvioitu suunnitelmaa laadittaessa. Suunnitelman tarkoituksena on kohdealueen luontoarvojen ja lajiston elinolosuhteiden turvaaminen ja parantaminen, joten siihen ei lähtökohtaisesti sisällytetä toimenpiteitä, jotka heikentäisivät kohteen suojelun perustana olevia luontoarvoja. Päinvastoin alueiden suojeluperusteena olevien lajien ja luontotyyppien tilaa pyritään parantamaan suunnitelmassa esitetyin toimenpitein.

Vahvistaminen

Metsähallituksen Perämeren kansallispuiston ja Möylyn hylkeidensuojelualueen hoidolle ja käytölle asettamat päämäärät ja toimenpiteet tukevat alueiden perustamistarkoitusta sekä mahdollistavat luonnonsuojelun ja muiden kehittämistavoitteiden yhteensovittamisen. Ilmastonmuutoksen vaikutukset alueen luontoon on myös suunnitelmassa kattavasti huomioitu. Perämeren kansallispuiston vyöhykejako sekä virkistyskäytön toimenpiteet ovat ympäristöministeriön näkemyksen mukaan perusteltuja ja varmistavat luontotyyppien ja lajien, erityisesti linnuston pesimärauhan, turvaamisen.

Hoito- ja käyttösuunnitelma perustuu riittävään tietoon ja osallisuuteen. Ministeriöllä on ollut mahdollisuus seurata suunnitteluprosessia sekä tutustua suunnitelmasta annettuihin lausuntoihin, Metsähallituksen niihin antamiin vastineisiin sekä suunnitelmaluonnokseen niiden perusteella tehtyihin muutoksiin. Ympäristöministeriö kiinnittää huomiota lausuntopalautteisiin suunnitelman vaikeaselkoisuudesta ja suosittelee arvioimaan, miten hoito- ja käyttösuunnitelmia olisi jatkossa mahdollista kehittää rakenteeltaan tiiviimmiksi ja nykyistä taulukkomuotoista suunnitelmaa selkeämmiksi.

Metsähallituksen laatima hoito- ja käyttösuunnitelma täyttää tehtävänsä Perämeren kansallispuiston ja Möylyn hylkeidensuojelualueen hoitoa ja käyttöä ohjaavana asiakirjana. Ympäristöministeriö vahvistaa suunnittelualueen hoito- ja käyttösuunnitelman Perämeren kansallispuiston osalta luonnonsuojelulain (1096/1996, kumottu) 19 §:n nojalla sekä Möylyn hylkeidensuojelualueen osalta hylkeidensuojelualueista annetun valtioneuvoston asetuksen 6 §:n 2 momentin nojalla.

Yksikön päällikkö, ympäristöneuvos

Päivi Gummerus-Rautiainen

Erityisasiantuntija

Ilona Latsa

Liitteet

Valitusosoitus

Jakelu

Metsähallitus

Tiedoksi

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Lapin liitto
Pohjois-Pohjanmaan liitto
Kemin kaupunki
Simon kunta
Tornion kaupunki
Oulun kaupunki
Hailuodon kunta
Iin kunta
Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri ry
Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjois-Pohjanmaan piiri ry

Uusimmat Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisut

Sarja A

- No 250 Stolton, S., Ahlroth, P., Auvinen, A.-P., Dehmel, N., Dudley, N., Hošek, M., Lahti, K., Ross, B. & Leung, Y.-F. 2024: Management Effectiveness Evaluation of Finland's Protected Areas 2023. 195 s.
- No 251 Ikkala, L. & Similä, M. (toim.) 2024: Ennallistettujen soiden seurannan kehittämis ehdotukset – Hydrologia-LIFE-hankkeessa kertyneitä kokemuksia hoitoseurannan ja hydrologisen seurannan parantamiseksi ja kaukokartoitusseurannan perustamiseksi. 148 s.
- No 252 Arnkil, A., Bäck, A., Haavisto, F., Keskinen, E., Kuningas, S., Laine, A., Nieminen, A., Puttonen, I., Raitanen, H. & Salovius-Laurén, S. 2024: Katsaus meriluonnon kunnostustöihin ja -menetelmiin Suomessa. 139 s.
- No 253 Ikkala, L. & Similä, M. (eds) 2024: Proposals for developing the monitoring of restored peatlands – Experiences gained in Hydrology LIFE project for developing general and hydrological monitoring as well as setting up monitoring by remote sensing. 151 s.
- No 254 Karppinen, A., Nikula, R. & Vierelä, M. 2024: Eräpalvelujen virtavesikunnostukset 2020–2023 – loppuraportti. 64 s.
- No 255 Palviainen, H., Tenhunen, T., Tervonen, P., Tolonen, S., Tuovinen, T., Vauramo, A. & Väli-Torala, T. 2024: Kulttuuriperinnön kuva 2023 – Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien hallinnassa olevan kulttuuriomaisuuden kuva vuonna 2023. 53 s.
- No 256 Arnkil, A., Bäck, A., Haavisto, F., Keskinen, E., Kuningas, S., Laine, A., Nieminen, A., Puttonen, I., Raitanen, H. & Salovius-Laurén, S. 2024: A Review of Marine Nature Restoration Work and Methods Used in Finland. 139 s.
- No 257 Salo, E. & Huttunen, M. 2025: Kulttuuriperintöpotentiaalin selvitys rannikon laguunien ja jokisuistojen alueella sekä seitsemällä pilottikohteella – LIFE-IP Biodiversea -hanke. 90 s.

Sarja B

- No 269 Tiikkainen, U. 2023: Sallan kansallispuiston ja Sallatunturin alueen kävijätutkimus 2022. 63 s.
- No 270 Haverinen, S. 2023: Patvinsuon kansallispuiston kävijätutkimus 2022. 66 s.
- No 271 Haverinen, S. 2023: Tiilikjärven kansallispuiston kävijätutkimus 2022. 64 s.
- No 272 Metsähallitus 2025: Suojelualueiden hoidon ja käytön periaatteet. 249 s.

Sarja C

- No 180 Metsähallitus 2022: Tulliniemen linnustonsuojelualueen ja Bengtsårin lehdon hoito- ja käyttösuunnitelma. 132 s.
- No 181 Metsähallitus 2022: Selkämeren kansallispuiston ja Natura 2000 -alueiden hoito- ja käyttösuunnitelma. 199 s.
- No 182 Metsähallitus 2022: Helvetinjärven kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. 109 s.
- No 183 Metsähallitus 2022: Pinkjärven ja Lastensuon hoito- ja käyttösuunnitelma. 99 s.
- No 184 Metsähallitus 2023: Koloveden kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. 131 s.
- No 185 Metsähallitus 2023: Linnansaaren kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. 157 s.
- No 186 Metsähallitus 2024: Seitsemisen kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. 107 s.

ISSN-L 1796-2943
ISSN (verkkojulkaisu) 1796-2943
ISBN 978-952-377-146-8 (pdf)